

STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A
COMUNEI CÂRȚIȘOARA
-judetul Sibiu-
pe perioada 2021-2027
și
în perspectivă pînă în anul 2030

**COMPONENȚA COMITETULUI DE
DEZVOLTARE STRATEGICĂ**

CÂRȚIȘOARA

CÎRȚAN VASILICĂ-SORIN, primar al comunei Cârțișoara

SOLOMON IOAN-ADRIAN, viceprimar al comunei Cârțișoara

TELEA GABRIELA-MARIA, secretar general al comunei Cârțișoara

CÎRȚAN MARIANA, contabil al primăriei comunei Cârțișoara

CUPRINS

Introducere : Componența Comitetului de Dezvoltare Strategică Contextul Strategiei de Dezvoltare a comunei Cârțișoara	
I. Cadru de referință– analiza situației curente	
I.1.Cadrul natural – asezare geografică	
I.2.Amenajarea	
I.3. Populația Comunei	
I.4. Unitatea administrativ teritorială comuna	
I.5. Repere istorice în evoluția așezărilor comunei	
I.6.Economia comunei	
I.7. Educația în comuna	
I.8.Sănătatea	
I.9. Protecția mediului	
I.10. Societatea civilă	
II. Analiza de potențial	
II.1. Context internațional - Strategia Europa 2020-2027-2030	
II.2. Context național – programul național de reformă	
II.3.Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020-2027-2030	
II.4. Obiectivele comunei în Strategia CJ Sibiu 2014 – 2020	
II.5. Strategia de dezvoltare GAL	
III. ANALIZA SWOT PE DOMENII COMUNA CÂRȚIȘOARA	
III.2.Sondaj opinie comunitate de afaceri	
III.3.Sondaj opinie cetățeni	
IV.PLANUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ CÂRȚIȘOARA	
V. Strategia de dezvoltare economico-socială până în 2020 și în perspectivă până în 2030	

CUVÎNT ÎNAINTE

Anul 2014 a impus elaborarea noii Strategii de Dezvoltare a Comunei Cârțișoara pentru o perioadă de 7 ani, o perioadă în care Strategia de Dezvoltare locala a făcut posibilă coordonarea activă a proceselor de dezvoltare care au avut loc, cu luarea în considerare a caracteristicilor locale de dezvoltare. Programarea dezvoltării locale a fost o activitate deosebit de complexă și a presupus consultări cu toți actorii din unitatea teritorial- administrativă a comunei.

Fiind un proces deosebit de complex și inovativ, planificarea strategică a fost un proces realizat în mai multe etape ,care au creat imaginea viitorului, prin care Comuna Cârțișoara să treacă la procesul de valorificare a resurselor și oportunităților prezente, trasând căi de realizare a acelu viitor .

Politica actuală a Uniunii Europene este concentrată pe dezvoltarea durabilă a societății din toate punctele de vedere asigurând statelor membre diverse instrumente financiare pentru rezolvarea problemelor economice și sociale .

Pentru atragerea acestor fonduri, în vederea finanțării proiectelor de dezvoltare locală ,este necesară elaborarea strategiei de dezvoltare a fiecărei comunități, analiza continuă,actualizarea permanentă a acesteia ,privită ca un proces dinamic și perpetuu.

Identificarea problemelor și a nevoilor la nivelul comunității, stabilirea planului de acțiune locală pentru dezvoltarea durabilă, stabilirea domeniilor prioritare care au nevoie de finanțare și pregătirea portofoliului local de proiecte au în vedere direcțiile perioadei 2021-2027 de programare financiară a fondurilor Uniunii Europene.

Cred că fiecare generație își are propriile provocări, iar de-a lungul istoriei acestea s-au confruntat cu responsabilități diferite. Responsabilitatea generației actuale este aceea de a crea o societate durabilă. Trebuie să asigurăm generațiilor care ne vor urma posibilitatea de a se bucura de minimum de condiții pentru o viață sănătoasă.

Strategia de Dezvoltare a Comunei Cârțișoara 2021-2027 are la bază analiza realizării obiectivelor stabilite în Strategia de Dezvoltare a comunității 2014-2020 ,oferind o imagine cât mai clară a obiectivelor pe care administrația locală și le-a fixat în următorii 7 ani. Acest document reprezintă rezumatul muncii depuse de echipa din cadrul primăriei și de Comitetul de Dezvoltare Locală constituit în vederea elaborării strategiei.

Preluând din experiența Strategiei de Dezvoltare anterioare ,implementăm Strategia de Dezvoltare a comunei Cârțișoara 2021-2027 și vom oferi cetățenilor posibilitatea de a-și aduce contribuția la creșterea gradului de bunăstare ,de a lua atitudine și de a avea un cuvânt de spus ,acționând împreună cu toate sectoarele comunității pentru a se crea un viitor cât mai durabil. Vom reveni asupra acestei strategii în mod regulat pentru a-i aduce îmbunătățiri astfel încât ajustarea să corespundă schimbării continue.

Această viziune programatică este o reacție firească a locuitorilor , un răspuns al comunității la aspirațiile sale și oferă oportunitatea reală de a identifica și de a adopta soluții reale pentru o dezvoltare durabilă a comunității.

Aduc pe această cale mulțumiri întregii comunități ,cetățeni, instituții, mediului de afaceri, pentru solidaritatea ,forța și energia alocată finalizării acestui document programatic .

Primarul Comunei Cârțișoara ,C ÎRȚAN VSILICĂ-SORIN

ICADRUL DE REFERINȚĂ-ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE

Planificarea strategică este un proces în mai multe etape, prin care comunitățile pot să își creeze imaginea viitorului pornind de la condițiile prezente de potențial și resurse și să își traseze căi de realizare a acelui viitor. Pe baza profilului economico-social al zonei, Comitetul Strategic de Dezvoltare a sintetizat obiectivele strategiei de dezvoltare a Comunei Cârțișoara și a identificat direcțiile strategice și domeniile prioritare de acțiune pentru următorii 7 ani. Strategia de dezvoltare urmărește „Creșterea bunăstării comunității locale în ansamblul ei,,.

Pentru aceasta este nevoie de:

- o economie locală diversificată, dinamică și eficientă;
- locuri de muncă și câștiguri decente pentru toată populația activă;
- stabilitate politică și deschidere din partea autorității locale și centrale;
- încurajarea inițiativei și creșterea libertății de opțiune în toate domeniile;
- condiții favorabile existenței umane și servicii de bună calitate: locuințe, asistență socială și medicală, climat social echilibrat, posibilități pentru activități educaționale, culturale, sportive, recreative, religioase și o calitate bună a mediului înconjurător.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în programul național și regional de dezvoltare, Primăria comunei Cârțișoara își va desfășura activitatea în următoarele direcții:1. Identificarea programelor naționale și externe de finanțare și depunerea de proiecte în vederea atragerii de resurse financiare în zonă.

2. Înființarea unor zone economice pentru crearea unor întreprinderi care să absoarbă forța de muncă existentă pe piață.
3. Atragerea altor localități în programe de dezvoltare zonale cu beneficii pentru toți partenerii implicați.
4. Investiții în infrastructură care să permită deschiderea zonei.
5. Valorificarea resurselor naturale, a potențialului turistic cultural-istoric, a celui de agrement și utilizarea forței de muncă disponibile.

Condiții de implementare a strategiei:

- determinarea profilului socio-economic și de mediu al Comunei Cârțișoara ,inclusiv identificarea problemelor cu care se confruntă comunitatea;
- propunerea mai multor scenarii de dezvoltare;
- stabilirea viziunii de dezvoltare, a direcțiilor strategice și a obiectivelor;
- acordul și susținerea strategiei de către cetățeni și politicieni;
- susținerea din partea sectorului privat a strategiei;
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării strategiei;
- implicarea mass-media și a O.N.G. - urilor în diseminarea informațiilor și monitorizarea Strategiei.

Strategia de dezvoltare locală reprezintă viziunea de dezvoltare a unei comunități pe termen scurt, mediu și lung, pornind de la conștientizarea situației actuale și trecând prin analiza

punctelor tari, a punctelor slabe, a oportunităților, a amenințărilor și a riscurilor care vizează comunitatea respectivă.

Practic Strategia prezintă direcțiile spre care se va dezvolta comunitatea, fiind un instrument modern aflat la dispoziția autorităților administrației publice locale, fără de care conceptul de „dezvoltare” nu are sens, fie că vorbim despre accesarea de fonduri europene sau guvernamentale, sau pur și simplu de activitatea pe care trebuie să o desfășoare conform prevederilor legale.

Pentru a fi eficientă și a putea fi implementată în mod real, Strategia de Dezvoltare Locală trebuie să țină cont în primul rând de liniile de dezvoltare ale județului, integrându-se totodată în Planul de Dezvoltare Regională a regiunii 7- Centru, care a fost conceput ținând seama de prevederile Planului Național de Dezvoltare aferent perioadei 2014-2020 și în perspectivă anul 2030.

Trebuie menționat că Strategia de dezvoltare locală a comunei Cârțișoara este rodul unui larg parteneriat, contribuind la realizarea ei reprezentanți din toate mediile prezente în comună: public, privat, învățământ, culte ,etc.

Toate informațiile și datele prezentate în acest document sunt reale, fiind cuprinse în situațiile existente la nivelul Primăriei comunei Cârțișoara și la nivelul Direcției Județene de Statistică Sibiu.

Dezvoltarea locală este un proces economic aplicat unui teritoriu și care privește comunitatea locală ce are ca obiectiv utilizarea și dezvoltarea resurselor locale, crearea și menținerea unui climat de afaceri stabil și profitabil.

I.1. AȘEZARE GEOGRAFICĂ , SCURT ISTORIC,

I.1.1. Așezare geografică

Comuna Cârțișoara este situată în partea de sud-est a județului Sibiu, în mijlocul Țării Oltului, la poalele munților: Arpașel, Bălea, Valea Doamnei și Laița. La Est se învecinează cu satul Arpașu de Sus, aparținător comunei Arpașu de Jos, la Vest cu hotarul satului Scorei, aparținător comunei Porumbacu de Jos, la Sud cu județul Argeș, iar la Nord cu hotarul comunei Cârța. Prin tradiție, Cârțișoara a făcut parte din Țara Făgărașului ,din anul 1968 face parte din județul Sibiu.

Accesul în zonă se realizează pe șoseaua națională DN 1 tangențial comunei pe axa Avrig-Sibiu. Existența masivului Făgarăș a determinat posibilități destul de limitate pentru căi de acces pe teritoriul dat. Astfel se remarcă drumurile legate de principalele centre urbane,

-la nord: DN1 Sibiu-Făgăraș-Brașov (E68) dublat de drumurile: Complex Sâmbăta-Orașul Victoria-Cabana Arpaș și Avrig-Mîrșa-Racovița;

- la vest:DN7 Sibiu-Râmnicu Vâlcea dublat de șoseaua Cîinenii de Argeș-Perișani - Suici-Curtea de Argeș;

-la sud: DN73C și 73 Râmnicu Vâlcea-Curtea de Argeș-Câmpulung Rucar;

-la est:drumurile de pe văile Dâmbovița și a Bârsei Tămașului , trecătoarea Branului și DN73A Poiana Mărului.

Accesul pe calea aerului se realizează prin Aeroportul Internațional Sibiu, care este situat la 62 km. Pe prima terasă a caldării glaciare este amenajat un heliodrom.

Telecabina (montată în anul 1975) de pe valea glaciară Bâlea, pe distanța de 3,62 km, cu o diferență de nivel de 780 m , asigură legătura între Cabana Bâlea Cascadă și cabanele din Căldarea Bâlii.

Căile ferate în regiunea nordică sunt reprezentate de linia Sibiu-Brașov, care are o haltă în satul Cârța.

Centre urbane dinspre direcția nord:

- Sibiu-Bâlea Glăjărie 54 km;
- Făgăraș-Bâlea Glăjărie 45 km;
- Victoria-Bâlea Glăjărie 25 km.

Centre urbane dinspre direcția sud:

- Curtea de Argeș-Vidraru 28 km
- Vidraru-Bâlea Lac 59 km .

Pe lângă toate acestea, cea mai importantă arteră de acces în regiunea turistică Bâlea este Transfăgărășanul (DN7C) care traversează Munții Făgăraș , prin valea glaciară a Bâlii, prin zona Bâlea Lac făcând legătura cu orașul Curtea de Argeș. Șoseaua străbate ținuturi de un deosebit pitoresc urcând de la 350m la 2040 m altitudine.

A fost construit începând cu anul 1970, peste un drum forestier și a fost terminat în anul 1974 având o lungime de 92 km între DN1 și barajul Vidraru de pe Argeș, iar rețeaua de drumuri forestiere și poteci ce pornesc din el facilitează accesul la o serie de obiective turistice naturale.

Pentru realizarea drumului s-au executat 3,8 milioane mc de săpături, s-au construit 27 viaducte și poduri, 550 podețe, 290.000 metri cubi de zidărie și s-a executat un tunel de 860 m lungime prin Muntele Paltinu. Au mai fost prevăzute lucrări de protecție împotriva avalanșelor.

I.1.2.Cu ce ne mândrim și ce avem emblematic

În prezent așezarea adăpostește patru biserici, două dintre acestea fiind construite cu două secole în urmă. Biserica ortodoxă din Oprea-Cârțișoara, cu hramul "Sfântul Nicolae" ridicată pe un promontoriu și construită din caramidă în 1806 este o biserică-sală cu turn, alcatuită din pronaos, naos și altar poligonal decrosat. Pictura interioară și exterioară aparține lui Nicolae Grecu, aceeași familie de meșteri din Săsăuși realizând și pictura murală a bisericii cu hramul "Buna Vestire" din Streza- Cârțișoara. Construirea acesteia a început în perioada 1812-1821 și are un plan asemănător cu cea din Oprea-Cârțișoara, doar altarul fiind de formă semicirculară.

Alte elemente antropice considerate obiective turistice ale comunei Cârțișoara sunt:

Monumentul Eroului Român. Monumentul de tip Cruce memorială. Acest obiectiv a fost ridicat în 1920 din piatră și marmură, în memoria căpitanului Gheorghe Buruiană, din Regimentul 21 Infanterie, căzut în luptele de la Porumbacu de Jos din 17-30 septembrie 1916.

Muzeul Etnografic și Memorial "Badea Cârțan". O sală a muzeului conservă cărți ce au aparținut bibliotecii cărturarului autodidact Badea Cârțan. De asemenea este expusă o gospodărie țărănească locală din secolul al XIX-lea cu interior specific.

O realizare deosebită a fost aducerea acasă a celei mai mari personalități născute în comună, Badea Cârțan, prin amplasarea bustului monumental din centrul comunei, prin denumirea școlii din localitate cu același nume și nu în ultimul rând, prin desfășurarea începând cu anul 2016, în comună a unor manifestări culturale.

Comuna este locul de naștere al lui Badea (Gheorghe) Cârțan și cel de adopție al poetului Mircea Florin Șandru. Muzeul ce poartă numele primului (Badea Cârțan), a fost deschis în anul 1969 și prezintă o serie de exponate din domeniul ceramicii și sticlei manufacturiere, precum și o valoroasă colecție de icoane pe sticlă, reprezentative fiind cele ale iconarului local Matei Țamforea.

De centrul de documentare și informare Cârțișoara își leagă numele și existența poetul și jurnalistul Mircea Florian Șandru (n.1949), membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști. Acesta a locuit aici în perioada 1949-1972, iar obiectivul îi poartă numele.

În anul 1940 a fost construit Căminul cultural, care a beneficiat în anul 2005 de lucrări de reabilitare și care este dotat cu cele necesare pentru organizarea de evenimente.

I.1.3. Istorical comunei

Pînă în anul 1968 comuna a fost compusă din două sate "surori" Streza și Oprea-Cârțișoara. Așezarea de pe malul drept al Rîului Bâlea se numea Streza, iar cea de pe malul stîng Oprea. În urma noii reorganizări teritorial-administrative, ambele s-au contopit într-unul singur cu numele de Cârțișoara.

Cunoscută și sub numele de Cârța Românească, așezarea a fost populată, aproape exclusiv, din evul mediu timpuriu și pînă în prezent, de români.

Prima atestare documentară a localității datează din anul 1223, fiind doar una implicită. În anul 1932 Cârțișoara apare sub denumirea de Cârța românească (Kerch Olachorum) spre a se deosebi de Cârța de pe malul stîng al Oltului, ce a fost colonizată cu sași aduși din Flandra.

Atît Streza cît și Oprea Cârțișoara aparțineau fostei Mănăstiri cisterciene din Cârța. Locuitorii satelor în majoritatea lor erau iobagi.

În perioada feudalismului, Streza și Oprea Cârțișoara au făcut parte din Țara Făgărașului. De Făgăraș e legată întemeierea Țării Românești. În anul 1391 Mircea cel Bătrân a construit o mănăstire ortodoxă lîngă comuna-Cârțișoara.

În actul de danie a lui Radu cel Frumos din 17 mai 1473, domn al Țării Românești, donează unor slujbași de-ai lui o serie de sate, printre care și Cârțișoara. În luna octombrie a anului 1599, în această comună, Mihai Viteazu a făcut un penultim popas înainte de începerea bătăliei de la Șelimbăr.

Pînă în anul 1848 satele Streza și Oprea Cârțișoara au făcut parte din domeniul familiei nobiliare Teleki.

Documentele vremii se referă însă doar la evenimentele petrecute între anii 1205-1206 atunci cînd așezarea a fost retrasă de sub autoritatea juridică a românilor și donată măn-

stirii cisterciene Cârța. Identificarea explicită a localității și confirmarea caracterului său românesc datează însă din anul 1252. Pe atunci Cârțișoara, sub denumirea de Țara Cârței, era centru administrativ și politico-religios al Țării Făgărașului avînd aceeași importanță politico-administrativă precum Brașovul pentru sași, ori Sfîntu-Gheorghe, pentru-secui.

Dealtfel vechimea și poziția acestei așezări românești în peisajul Țării Făgărașului este subliniată și de tezaurul de monede descoperit spre sfîrșitul secolului al XIX-lea în vecinătatea așezării și care a fost datat cam la mijlocul secolului al XII-lea. Din cauza schismei impuse de autoritățile vremii care au încercat disocierea așezărilor omonime și crearea, pe același teritoriu, prin popularea cu oaspeți germani, a localității Cârța Săsească, devenită Cârța după 1322, așezarea decade în Evul Mediu pînă la nivelul unui sat oarecare. În izvoarele scrise denumirea de Cârțișoara apare în 1509, iar spre jumătatea secolului al XVI-lea apare atestată în formele Streza Cîrțișoara și Oprea-Cârțișoara.

Denumirile teritoriului-Țara Făgărașului și Țara Oltului.

Structura apelativelor atribuite acestui ținut, evocate de izvoarele istorice scrise, cartografice sau păstrate în tradițiile orale ale locuitorilor săi, permite clasificarea lor în funcție de trei criterii: geografic, etnic și politico-administrativ. Populația sa românească a utilizat prevalent, din evul mediu timpuriu și pînă în prezent, denominația geografică, desemnînd teritoriul sub numele Țara Oltului. Sinonimul său german poartă denumirea Altland.

I.1.4.Descrierea comunei

Centru de comună situat la 47 de km. vest de Sibiu, pe DN 1, în vecinătatea Munților Făgăraș, pe malul pîrîului omonim, Cârțișoara este punctul de pomire spre Transfăgărașan.

Comuna Cârțișoara nu are localități componente în structura sa administrativă. Tipologia morfologică a comunei Cârțișoara este de tip linear, determinată de forma de relief de vale, dezvoltat "de-a lungul drumului", crescut în lungime, cu structuri relative simple de ulițe, cu două sau mai multe rînduri de case și cu un centru de localitate care include biserica, sediul Primăriei, Căminul cultural, școala-grădinița, dispensarul uman și spații comerciale.

Din punct de vedere social, așa cum se poate vedea și din statistici, populația comunei este în general tânără. Situația materială s-a îmbunătățit în mod evident în ultimul timp, numărul șomerilor a scăzut fie prin plecarea la muncă în țările europene dezvoltate, fie prin angajarea multor persoane atît pe raza comunei la societățile comerciale nou înființate (peste 50) cât și în orașele din apropiere în special Sibiu, Făgăraș, Orașul Victoria, Avrig, Agnita.

Valea unui pârâu tumultos care coboară din munte, care se prăvălește la vale, valea străjuită de zone împădurite, cu pante ce urcă spre munti, cu pășuni și fânețe, cu pământ bun pentru întemeierea unor așezăminte omenești și practicarea agriculturii în suprafețe limitate. Ocupația predominantă a localnicilor constă în creșterea animalelor. Clima Țării Făgărașului, mai vitregă, puțin prielnică practicării agriculturii, i-a obligat pe săteni să se rezume la cultivarea doar, a unor soiuri de

plante cerealiere ,printre care se numără orzul, ovăzul și porumbul. Un număr important de localnici lucrează în turism,dat fiind faptul că drumul Transfăgărășan ,care duce spre cabanele Bâlea Glăjărie, Bâlea –Cascadă, și Bâlea-Lac,a favorizat dezvoltarea unei industrii turistice.În comună,dar și în imediata vecinătate a celor mai înalți munți ai României,au fost inaugurate numeroase pensiuni turistice.La Bâlea –Lac un punct de atracție îl constituie în fiecare iarnă construirea unui Hotel de Gheață.

În formă alungită pe direcția Nord-Sud, comuna Cârțișoara este traversată pe axul longitudinal de apa râului Bâlea și de șoseaua Transfăgărășan (DN 7c). Depărtarea comunei față de reședința județului Sibiu este de 52 km, de centrul de polarizare Avrig 22 km, față de orașul Făgăraș 34 km și de orașul Victoria 20 km, ultimele două orașe fiind situate în partea estică. Cea mai apropiată stație CFR este halta Cârța, situată la 6 km pe șoseaua Transfăgărășan. La o distanță de 8 km se află gara Arpașu de Jos, folosind șoseaua Transfăgărășană, dar și DC 48, Cârțișoara-Arpașu de Jos. DC 49 face legătura între comuna Cârțișoara și Arpașul de Sus.

Turiștii care vizitează Cârțișoara vor fi atrași în primul rând de impresionanta ospitalitate a proprietarilor de pensiuni turistice din comună și din zona Satului turistic Vama-Cucului,unde se pot desfășura cu produse tradiționale românești.Vor putea vizita obiective turistice din localitate. Urcînd Transfăgărășanul turiștii pot admira peisaje mirifice ,trecînd prin zona Bâlea-Cascadă și odată ajunși la Lacul Bâlea vor descoperi în toată splendoarea lor peisaje nemăintîlnite, populate cu turme de oi ,dar și de fauna sălbatică reprezentată de capre negre și vor beneficia de spații de cazare și hrană cu specific românesc.În sezonul de iarnă iubitorii de schi vor avea la dispoziție pîrtia naturală.

Aici au conviețuit de-a lungul istoriei în mod pașnic românii, sașii,maghiarii,cehii,austrieci precum și alte naționalități. Numărul populației este de 1243 de locuitori (la ultimul recensămînt din anul 2011) actualmente fiind 1248 de locuitori. Pămîntul în care românii sașii maghiarii,austriecii și alte naționalități au știut să se înțeleagă, să treacă peste urgiile vremii și să lase urmașilor un sat frumos, care păstrează valorile culturii și civilizației comunității.

Ne mîndrim cu o comună frumoasă, cu oameni ospitalieri și harnici, de diferite etnii, care au știut să conviețuiască în pace, să păstreze tradițiile și obiceiurile locurilor și să contribuie nemijlocit la bunăstarea comunei.

„Un loc binecuvîntat de Dumnezeu și de oameni.” - „Cârțișoara”.

I.2.Amenajarea teritoriului comunei Cârțișoara

I.2.1Planul Urbanistic General al comunei Cârțișoara

Localitatea Cârțișoara nu conține situri arheologice, conform REPERTORIULUI ARHEOLOGIC NAȚIONAL ȘI A LEGII NR. 5 DIN 6 MARTIE 2000 PRIVIND APROBAREA PLANULUI DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL – SECȚIUNEA A III-A- ZONE PROTEJATE.

În anul 2021 va fi elaborat PUG-ul comunei Cârțișoara , regulamentul cuprinzînd prevederi referitoare la modul de utilizare a terenurilor și de realizarea și utilizarea construcțiilor pe întreg teritoriul localității.

Planul Urbanistic General (PUG-ul) este un proiect care face parte din programul de amenajare a teritoriului și de dezvoltare a localității (unitatea teritorial-administrativă).

Planurile Urbanistice Generale cuprind analiza, reglementări și regulamente locale de urbanism pentru întreg teritoriul administrativ al unității de bază (suprafețe din intravilan, cât și din extravilan). În același timp, PUG-ul stabilește norme generale, pe baza cărora se elaborează mai apoi în detaliu, la scară mai mică, Planurile Urbanistice Zonale (PUZ-urile) și apoi Planurile Urbanistice de Detaliu (PUD-urile).

Categoriile generale de probleme abordate în cadrul Planului Urbanistic General cuprinse în Ghidul privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al PUG-ului:

- optimizarea relațiilor localităților cu teritoriul lor administrativ și județean;
- valorificarea potențialului natural, economic și uman;
- stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan;
- reorganizarea și dezvoltarea căilor de comunicație;
- stabilirea și delimitarea zonelor construibile;
- stabilirea și delimitarea zonelor funcționale;
- stabilirea și delimitarea zonelor cu interdicție temporară și definitivă de construire;
- stabilirea și delimitarea zonelor protejate;
- modernizarea și dezvoltarea echipării edilitare;
- evidențierea deținătorilor terenurilor și a modului de circulație juridică a terenurilor;
- delimitarea suprafețelor pe care se preconizează realizarea obiectivelor de utilitate publică;
- stabilirea modului de utilizare a terenurilor și condițiilor de conformare și realizare a construcțiilor.

Planul Urbanistic Zonal (PUZ-ul) este proiectul care are caracter de reglementare specifică detaliată a dezvoltării urbanistice a unei zone din localitate (acoperind toate funcțiunile: locuire, servicii, producție, circulație, spații verzi, instituții publice, etc.) și asigură corelarea dezvoltării urbanistice complexe a zonei cu prevederile PUG-ului localității din care face parte. Prin PUZ se stabilesc obiectivele, acțiunile, prioritățile, reglementările de urbanism (permisiuni și restricții) necesar a fi aplicate în utilizarea terenurilor și conformarea construcțiilor din zona studiată (PUZ-ul reprezintă o fază premergătoare realizării investițiilor, prevederile acestuia realizându-se etapizat în timp, funcție de fondurile disponibile).

Categoriile generale de probleme abordate în cadrul Planului Urbanistic Zonal, cuprinse în (conform ghidului):

- organizarea rețelei stradale;
- zonificarea funcțională a terenurilor;
- organizarea urbanistic-arhitecturală în funcție de caracteristicile structurii urbane;
- indici și indicatori urbanistici (regim de aliniere, regim de înălțime, POT, CUT, etc.);
- dezvoltarea infrastructurii edilitare;
- statutul juridic și circulația terenurilor;
- delimitarea și protejarea fondului arhitectural-urbanistic de valoare deosebită, dacă acesta există în zona studiată;
- măsuri de delimitare până la eliminare a efectelor unor riscuri naturale și antropice, dacă acestea există în zona studiată;
- menționarea obiectivelor de utilitate publică;
- măsuri de protecție a mediului, ca rezultat al programelor specifice;

- reglementări specifice detaliate (permisiuni și restricții) incluse în Regulamentul local de urbanism aferent PUZ-ului.
-

I.2.2.PUD – Plan de Urbanism de Detaliu

Planul Urbanistic de Detaliu (PUD-ul) reprezintă de fapt documentația aferentă Planului Urbanistic General (PUG-ul) și Planului Urbanistic Zonal (PUZ-ul), explicînd și detaliind conținutul acestor planuri, sub forma de prescripții și recomandări, corelate cu condiționările din Certificatul de Urbanism, în vederea urmării și aplicării lor. PUD-ul reprezintă documentația prin care se asigură condițiile de amplasare, dimensionare, conformare și servire edilitară, a unuia sau mai multor obiective, pe o parcelă, în corelare cu funcțiunea predominantă și vecinătățile imediate (se studiază mai multe amplasamente, opțiunea pt. realizarea unei construcții compatibilă cu funcțiile urbane). Este de fapt documentul consultat de comisia de urbanism atunci când este cerut un Certificat de Urbanism sau o Autorizație de Construire; dacă nu există PUD pentru terenul respectiv, Primăria cere mai întâi întocmirea lui, pe baza PUG-ului și PUZ-ului.

Categoriile generale de probleme abordate în cadrul Planului Urbanistic de Detaliu (PUD-ul) cuprinse în Ghidul privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al PUD-ului):

- regimul juridic, economic și tehnic al terenului și construcțiilor;-compatibilitatea funcțiunilor și conformarea construcțiilor, amenajărilor și plantațiilor;
- relații funcționale și estetice cu vecinătatea;
- asigurarea accesibilității și racordarea la rețelele edilitare;
- permisivități și constrângeri urbanistice, inclusiv ale volumelor construite și amenajărilor;
- modul de ocupare și utilizare a terenului (POT, CUT);
- funcțiunea și aspectul arhitectural al construcției (sau construcțiilor) și amenajărilor;
- integrarea noilor construcții și corelarea lor cu cele existente în vecinătate;
- intervenția, prin reabilitarea construcțiilor și amenajărilor învecinate, în scopul armonizării cu construcțiile și amenajările noi propuse (dacă este cazul);
- circulația carosabilă și pietonală, corelate cu traficul în zonă și relațiile cu zonele învecinate (accese pietonale și auto);
- parcaje, spații de recreere și de joacă;
- echiparea edilitară și impactul asupra rețelelor existente în zonă (necesitatea de dezvoltări, modernizări, etc);

1.Se impune terminarea **Planului Urbanistic General** al comunei Cârțișoara existând o serie de prevederi depășite legate de infrastructura de rețele și stații de tratare și epurare a apei precum și depozitarea deșeurilor.

2.Se impune ca **noul Regulament Local de Urbanism să fie definit la nivel de zone și subzone funcționale:**

- zona centrală-istorică și de interes turistic cu funcțiuni complexe de interes public (administrativ-comercial și de servicii),
- zona de locuit și funcțiuni complementare,
- zona unităților industriale,
- zona unităților agricole,
- zona de activități cultural-sportive și de agrement,
- zona de rețele edilitar – gospodărești,

-zona de gospodărire comunală,
-zona căilor de comunicație (cu precizări explicite privind circulația mijloacelor de transport cu tracțiune animală și a animalelor – ciurda satului).

3. **Se impune definirea zonele de interes turistic** (căi de comunicații, obiective de interes turistic în intravilan sau extravilan) pentru includerea unor reglementări specifice de dezvoltare urbanistică, pentru promovarea localităților și a întregii comune (parcări, locuri de popas, etc).

4. **Extinderea intravilanului localității Cârțișoara** (implicit al comunei) prin includerea terenului pășune și nu numai în intravilanul localității și definirea unei zone rezidențiale de dezvoltare comunitară în scop turistic (în zona Lacului Bâlea). Parcelarea acestor zone ar permite dezvoltarea sectorului de servicii turistice-culturale și sportive ale comunei ,zona permițând o dezvoltare economico-socială a comunei fără restricții de ordin urbanistic

I2.3.Descrierea generală a comunei

Suprafața totală a comunei este de 8.576 hectare.

Comuna Cârțișoara prezintă un număr de 4 elemente principale de relief ,cu specificitate proprie în ceea ce privește geomorfologia, geologia, hidrologia, climatologia, flora și fauna, după cum urmează:

- a) zona șesului Bâlii ;
- b) zona colinară ;
- c) zona prealpină ;
- d) zona alpină.

a) Zona șesului Bâlii

Geomorfologie: Cele peste 2.540 hectare de teren constituie zestrea agricolă aparținătoare comunei Cârțișoara aferentă celor 604 gospodării. Din această suprafață doar 855 ha sunt arabile, restul fiind fanețe și pajiști. Asadar, teritoriul studiat are aspect de șes pluvo-nival (câmpie) de la 440 m la 630 m la întâlnirea cu relieful colinar.

Terenul apare ca un plan slab înclinat ce coboară de la baza munților spre Olt.

Geologie: Solul din această câmpie provine din lanțul muntos, soluri brune acide și podzolice, cu depozit de pietrișuri la mică adâncime (0,3-1,2 m).

Există și o structură mai fină (luto-argiloasă) de proveniență probabil eoliană sau proluvială. Pe luncile înguste depunerile sunt mai recente, acestea formând soluri aluviale, iar în unele locuri s-au acumulat pietrișuri.

Hidrologie: De-a lungul pârâielor ce vin din munți, s-au format lunci înguste cu grinduri, meandre părăsite și microdepresiuni. Aceste lunci sunt inundabile. Pârâul Bâlea străbate zona de la sud la nord formând o luncă cu lățime maximă 450 m și meandre sau insule izolate.

Tipul de regim hidric este cel cu ape mari de primăvară și viituri de vară. Densitatea rețelei hidrografice este mai redusă în câmpia piemontană și crește în zona dealurilor premontane. Aici apa freatică se gasește la 6-10 m.

Climatologie: Decalajul climatic care există între partea joasă și zonele înalte determină

fenomenul că, în timp ce la poalele munților domnește primăvara, zona alpină se gasește în plină iarnă.

Vegetația: Datorită diferenței de nivel de circa 2000 m, dintre sud și nord, aici se poate vorbi despre o etajare a vegetației. De la DN1 pînă la altitudinea de 600 m întalnim zone în care pădurile au fost tăiate și înlocuite cu pășuni și culturi. În vale întîlnim vegetația în care apare plopul, alunul, aninul negru și aninul alb. Covorul vegetal de pe fînețe și pășuni este alcătuit din diverse leguminoase și graminee.

Fauna: Este reprezentată de clasa Insecta ,care cuprinde numeroase specii în general daunători ai culturilor agricole.

În zona șesului, șoarecele de camp , barza, buha ,fazanul ,rîndunica , etc.

b) Zona colinară

Geomorfologie: Treapta colinară o constituie zona Bâlea-Glăjărie situată la poalele Munților Făgăraș ca element de contact al masivului cu depresiunea Oltului. Relieful înconjurător are aspecte de dealuri larg vălurite, fragmentat de văi adînci a căror culmi coboară treptat spre zona depresionară. La contactul cu muntele propriu zis, valea se lărgeste, pantele de scurgere se reduc mult, fapt pentru care începînd din dreptul primei serpentine a drumului Transfăgărășan (circa 650 m altitudine) au loc depuneri de aluviuni grosiere care dezvoltă în lungul Pîrîului Bâlii o luncă terasată de 100-200 m lățime. Prin această luncă Pîrîul Bâlea urmează un curs sinuos cu o albie nestabilă presarată cu numeroase brațe ce includ adesea mici insule sau meandre părăsite. În perioadele cu precipitații abundente, torenții și ogașele devin active, acestea fiind capabile să transporte cantități însemnate de material fin și grosier pe care apoi îl depun la baza versanților.

Geologie:

Regiunea este situată într-o zonă de tranziție pe care cristalinul Făgărașului cade treptat înspre profunzime. Singurul punct în care cristalinul se mai observă la zi este în dreptul primei serpentine a Transfăgărășanului, precum și în albia Pîrîului Bâlea. În firul văii apar depozite groase aluvionare (bolovani, pietrișuri cu nisipuri în blocuri mari) care alcătuiesc o luncă dezvoltată.

Hidrologie:

Principala sursă de apă în perimetru o constituie Pîrîul Bâlea.

El primește afluenți atît de pe partea stangă cît și de pe partea dreaptă, care drenează apele de pe cei doi versanți. Mai importante sunt două pîrîie care delimitează la un capăt la altul versantul stîng, iar pe versantul drept apar trei pîraie mai importante în zona-amonte. La ploi abundente, mari o bună parte din zona de luncă este inundată

Temperatura aerului: Media anuală a temperaturii aerului de 7,3 grd.C . Situată la poalele masivului, această zonă are caracteristici de tranziție geografică fiind supusă atît condițiilor climatice ale masivului cît și ale văii medii a Oltului aflată în vecinătate.

Temperaturile medii maxime se cifrează la +17,3 grd.C și se inregistrează în luna iunie. Temperaturile medii minime se cifrează la -4,9 grd.C și se inregistrează în luna ianuarie. Trebuie menționat că lunile reci sunt caracterizate printr-o variație redusă a temperaturii medii orare (exemplu luna ianuarie: -8,5 grd.C la ora 6.00, -4,0 grd.C la ora 14.00) fapt care conferă zonei posibilitatea păstrării stratului de zăpadă în condiții bune. În timpul

lunilor calde se petrece un fenomen similar, temperaturile menținându-se în limite plăcute (exemplu luna iulie: +12,6 grd. C la ora 6.00, +21,7 grd.C la ora 14.00). Prima zi de îngheț este situată în jurul datei de 5 octombrie, iar ultima zi de îngheț în jurul datei de 27 aprilie. Intervalul cu îngheț însumează o cifră medie de 138 zile. Temperatura medie ridicată de 13,5 grd.C în septembrie și 8,2 grd.C în octombrie, însoțită de o micșorare constantă a precipitațiilor, conferă Glăjăriei reale posibilități de prelungire a sezonului estival.

Amplitudinea medie anuală care se obține astfel este de 22,2 grd.C.

Precipitații atmosferice: Media anuală a precipitațiilor pentru Bâlea Glăjărie este de 758 mm. Cantitatea maximă a precipitațiilor se înregistrează în luna iunie- 123 mm, iar minima în octombrie - 40 mm. Din totalul de precipitații de 758 mm, în lunile calde aprilie-septembrie cad 519 mm, iar în lunile reci, octombrie-martie cad 239 mm.

Numărul mediu al zilelor cu precipitații este de 147,5 fapt care atestă dominanta timpului uscat. Numărul mediu al zilelor cu strat de zăpadă este de 96,5. Grosimea medie maximă a stratului de zăpadă înregistrată în ultimii ani a fost de 42 cm.

Această ultimă categorie de date subliniază condițiile favorabile activităților sportive de iarnă, stratul de zăpadă depășind grosimea de 10cm (drumul de sanie) pe o perioadă de aproximativ 80 de zile. Datele culese arată că Glăjăria este ferită de excese, numărul mediu de zile cu ceață (49) și a celor cu viscol (7) fiind redus.

Nebulozitatea: Modul de exprimare al nebulozității este în zecimi din suprafața cerească vizibilă. În cadrul Bâlei Glăjărie unde intervine și îngustarea văii aprecierea este destul de relativă. Situată în treapta I altitudinală (600-1000 m) Glăjăria prezintă următoarea situație: nebulozitatea totală maximă este de 7,8 în decembrie și restul lunilor de iarnă, datorită acumulărilor de aer răcit, de pe treptele superioare la cele inferioare, inversiuni termice ce creează nori stratiformi și cețuri.

În ceea ce privește repartitia pe tipuri de zile pentru Bâlea Glăjărie avem astfel:

- zile senine 50;
- zile noroase 210;
- zile acoperite 100.

Regimul eolian: Vântul este un element meteorologic de foarte mare importanță, el imprimând caracterul vegetației (structura, densitate) și al reliefului (eroziune).

Ca și în zonele mai înalte ale masivului unde predomină vântul de creastă din sector vestic, zona joasă a Glăjăriei este tributară parțial acestor curenți generali și parțial curenților de vale care se cunosc sub denumirea de brize montane și se datorează straturilor de inversiune prezentând un regim aproape constant în 24 de ore: de la ora 1.00 la ora 12.00 dinspre creastă la vale, iar în restul timpului în sens invers.

Al doilea parametru important al vântului este viteza. Pentru Bâlea Glăjărie vitezele maxime medii sunt în perioada februarie-mai între 2,1-2,6 m/s iar minimele se grupează în perioada caldă a verii iunie-septembrie între 1,4-1,6 m/s. Media anuală este destul de redusă, ea cifrându-se la 1,9 m/s. Concluzia ce se poate trage este că zona Bâlea Glăjărie este ferită de vânturi excesive și că din acest punct de vedere oferă condiții deosebit de bune pentru activitățile în aer liber, beneficiind de lungi perioade de calm.

Vegetația: Pe măsură ce urcăm întâlnim cele două etaje forestiere importante: etajul pădurilor de fag (600-1000 m) și cel al molidului (1200-1750 m) legătura între cele două este făcută de pădurea de amestec.

În același context al valențelor turistice, vegetația, îndeosebi pădurea, stimulează drumetețiile, excursiile și recreerea.

Fauna: În păduri întâlnim mamifere de talie mică cum ar fi: jderul de copac, dihorul, iepurele, veverița, șoarecele de pădure. Dintre reptile și amfibieni amintim: șopîrla de munte, șarpele de pădure, salamandra, broasca de pădure, iar dintre păsări amintim ciocanitoarea de munte, gaița, mierla gulerată.

c) Zona prealpină

Geomorfologia: Etajul montan prealpin este situat pe Valea Bălii la circa 1 km aval de binecunoscuta cascadă cu același nume, la cota 1.234 m. Sub marele prag al cascadei valea se adâncește și se îngustează foarte mult.

În ceea ce privește firul văii, acesta este aproape drept, cu pantă accentuată de scurgere, aglomerat de blocuri și bolovanișuri într-o dispoziție haotică, fapt ce demonstrează caracterul torențial al văii. Apoi Valea Bălii se lărgeste ușor dezvoltând o albie majoră, de circa 100 m lățime, formată din depozite grosiere transportate și depuse de pîrîu. Spre nord valea este gîtuită de puternicul con de dejecție format de un afluent din dreapta al pîrîului Bălii și, anume, Pîrîul Dracului, unde este situat Hotelul Bălea Cascadă.

Date geologice: Ca și alte văi nordice din masiv la Bălea Cascadă deosebim: depozite metamorfice precambriene dispuse în fișii care taie perpendicular firul văii, depozite sedimentare cuaternare reprezentate prin depozite de pantă întâlnite pe versanți, depozite aluvionare întâlnite pe firul văii și depozite preluviale întâlnite la confluența pîraielor sau torenților cu Valea Bălii.

Hidrologia: Principala sursă de apă din zonă o constituie afluentul din dreapta al Pîrîului Bălii ce trece la nord de hotel, numit Pîrîul Dracului. Tot în această zonă avem cea mai mare și spectaculoasă cădere de apă a Masivului Făgăraș, pe care o realizează Pîrîul Bălea, prin cascada cu același nume, având o diferență de nivel de 40 m.

Trebuie menționat că Făgărașul este masivul cu cea mai densă rețea hidrografică din Carpații României.

Temperatura aerului: Situat în partea de mijloc a masivului acest sector privește în principiu suprafața ocupată în Făgăraș de conifere, cuprinsă între 1000-1700 m. Deoarece majoritatea punctelor de interes sunt situate la altitudinea de 1500 m, vom da caracteristicile acestei zone ca elemente de bază. Media anuală a temperaturii aerului este de 3,4 grd.C. Temperaturile medii- maxime se cifrează la +12,6 grd.C în lunile iulie-august. Temperaturile medii- minime se cifrează la -6,0 grd.C, -6,5 grd. C, în lunile ianuarie-februarie. Amplitudinea medie anuală este de 19,1 grd.C.

Zona Bălea Cascadă, 1234 m, beneficiază de 4 luni de iarnă cu temperatura medie lunară negativă, iar lunile de vară, iunie-septembrie, se înscriu în jurul mediei de +10 grd.C. Lunile reci sunt caracterizate printr-o variație mică a temperaturii medii orare fapt ce conferă zonei calități sporite pentru păstrarea stratului de zăpadă necesar sporturilor de iarnă.

În timpul lunilor calde fenomenul se repetă, temperatura oferind un ambient plăcut. Prima zi cu îngheț apare în jurul datei de 5 septembrie iar ultima zi de îngheț în jurul datei de 3 iunie. Intervalul cu îngheț însumează aproximativ 188,3 zile.

Precipitații atmosferice: Media anuală a precipitațiilor pentru zona prealpină a Văii Bâlii este de 1040 mm. Cantitatea maximă a precipitațiilor se înregistrează în luna iunie -153 mm, iar minima în octombrie - 52 mm. Numărul mediu al zilelor cu precipitații este de 169,6. Cel mai mare număr de zile cu precipitații se înregistrează în luna iunie, pentru perioada caldă 17,9 și februarie pentru perioada rece 15,5. Numărul mediu al zilelor cu strat de zapadă este de 142. Prima zi cu strat de zapadă fiind în jurul datei de 21 octombrie, ultima zi în jurul datei de 9 mai. Durata intervalului cu strat de zapadă este aproximativ 200 zile. Grosimea medie a stratului de zapadă înregistrat într-o perioadă de 5 ani este de 122 cm.

Analizând datele prezentate, se degajă caracterul deosebit de propice al zonei studiate pentru activități sportive de iarnă. Stratul de zapadă schiabil se formează în această zonă în medie începând cu 25 decembrie și durează până în 15 aprilie, prezentând deci o perioadă de 120 zile. În privința viscolului, regiunea este relativ ferită prezentând o medie anuală de 31,6 zile.

Nebulozitatea: În zona studiată, între 1000-1700 m altitudine, problema nebulozității se prezintă astfel:

- nebulozitatea totală maximă este 7,6 zecimi în luna februarie;
- nebulozitatea totală minimă este 5,2 zecimi în luna octombrie.

Totuși sunt destul de multe cazuri când platforma de nori se oprește la cota 1500 m restul ecartului studiat rămânând în plin soare.

În privința repartiției numărului de zile în funcție de gradul de acoperire, situația se prezintă astfel: zile senine 45, zile noroase 180, zile acoperite 135.

Regimul eolian: Din punct de vedere eolian regiunea intră în zona de înălțime dominată de vântul din sector vestic, care predomină peste 60% din an, ca o consecință a circulației generale a curenților. În privința vitezei, datele culese se prezintă după cum urmează: vitezele maxime medii înregistrate sunt în perioada ianuarie-februarie de 6,0-7,1 m/s; iar vitezele minime se grupează în perioada caldă a verii mai-august 3,8- 5,3 m/s. Media anuală se cifrează la 4,9 m/s.

Analiza generală a acestor date arată că zona medie de altitudine a Văii Bâlea prezintă elemente climatice cu intensități moderate care asigură condiții bune activităților sportive în aer liber, atât vara cât și iarna.

Vegetația: Pe măsură ce ne apropiem de 1750 m, pădurea de molid se rarește, întâlnim frecvent doborâturi rezultate în urma vânturilor puternice și avalanșelor; apar arborii izolați de tip drapel (datorită circulației maselor de aer dintr-o direcție predominantă). Aceasta este o zonă de interferență cu grohotișurile periglaciare care coboară până aproape de pădure.

Etajul subalpin: jnepenii și ienuperii apar cu predominanță în zona studiată pe versantul vestic al muchiei Buteanu; arealele cu acest tip de vegetație mai izolate le întâlnim în lungul Văii Bâlii. Acestea apar în asociație cu afinul și merișorul.

Fauna: Pădurile de fag sunt populate cu căprior, cerb carpatin, lup, urs brun. Din clasa felinelor întâlnim pisica salbatică și râsul.

Pasările mari de pradă sunt întâlnite tot mai rar, cel mai frecvent răpitor întâlnit în zonă fiind șorecarul comun. Alte specii reprezentative de păsări sunt codobatura de munte, corbul, cucul, etc. O specie de pasăre mare ce prezintă interes cinegetic este cocoșul de munte.

d) Zona alpină

Geomorfologie: Cuprinde latura de nord a Munților Făgăraș și se încadrează în bazinul hidrografic Bâlea-Cârțișoara. La o altitudine de 2.041 m se află Lacul Bâlea, pe fundul unui mare circ glaciatic, aflat sub cele patru vârfuri care-l delimitează: Vf. lui Buteanu (2.507m), Vf. Capra (2.426m) și Vf. Paltin (2.398m). În aval se deschide Valea glaciatică Bâlea, fâncată de cele două muchii Bâlea și Buteanu, iar spre sud, versanții care înconjoară Lacul Bâlea sunt abrupti și brăzdați de văi torențiale și scocuri de avalanșă. Relieful în trepte, începând de la lac, formează valea glaciatică formată în trei terase glaciare alcătuită din roca puternic modelată. Spre nord, relieful se deschide cu un larg orizont spre Țara Oltului, oferind o imagine panoramică deosebită. Primul prag glaciatic maschează Lacul Bâlea, al doilea prag glaciatic situat la cota de 1905m se situează sub muchia lui Buteanu, iar al treilea prag glaciatic situat la cota 1875 m oferă deschiderea largă a Văii Bâliei sub forma unui profil în formă de U, până deasupra Cascadei Bâlea și care constituie de fapt al patrulea prag glaciatic. Creasta principală formată de cele două culmi susamintite (Bâlea și Buteanu) au aspect de creneluri sculptate, de văi torențiale și șanțuri de șiroire, iar pe fundul văii glaciare se văd urmele lăsate de glaciațiunea pleistocenă ce a creat un relief specific. În jurul lacului și pe pantele versantului montan se regăsesc roci scrijelate, mutonate și morene, imagine ce demonstrează existența ghețarului care a creat circuitul glaciatic în care astăzi se cuibărește lacul.

Geologia: Din punct de vedere geologic deosebim următoarele formațiuni:

-depozite metamorfice precambriene relevate prin șisturi cristaline de mezozona. Ca intercalații în aceste formațiuni apar benzi de șisturi cloritoase. Cu totul izolat apar fișii lenticulare de calcare cristaline sau dolomitice (la vest de la nivelul treptei a III-a glaciare);

-depozite sedimentare cuaternare. Sunt reprezentate prin grohotișuri și deluviuni de panta care acoperă versanții.

Toate aceste formațiuni sedimentare sau format prin degradarea fizico-chimică a rocilor preexistente datorită proceselor glaciare, urmate de procesul de eroziune și transport.

Hidrologie: Lacul Bâlea este alimentat pe de o parte de izvoare cu caracter temporar care se activează numai în anumite perioade ale anului (primavara și toamna), pe de altă în jurul lacului sunt și izvoare cu caracter permanent. Astfel în sectorul vestic (sub Șaua Paltinul) la cota 2039 m apare o zonă depresionară acoperită în cea mai mare parte a anului de zăpada, care corespunde cu o zonă bogată în izvoare care debușează de sub depozite glaciare. Debitul izvorului principal reprezintă 2 litri/secundă. În aval de acest punct confluează mai multe izvoare ce ies de sub grohotișurile de pantă care dau un debit de 7 litri/secundă. Începând din această zonă spre nord, curge Pârâul Paltinului care aduce un debit însemnat de apă tot timpul anului. Din Lacul Bâlea își are obârșia pârâul sinonim cu un debit semnificativ. Pe treapta a doua glaciatică, de sub muchia Buteanu, câteva pârâie

dau și ele un plus de debit egal cu 2 litri pe secundă. Tot pe aceasta terasă, la nivelul unui lac colmatat, pornesc 5-6 izvoare cu un debit de 0,8-1 litru/secundă.

La nivelul celei de a II-a trepte glaciare confluează Pîrîul Paltinul cu Pîrîul Bâlea, formînd o vale comună.

Temperatura aerului: Sectorul analizat cuprinde altitudini de la 1700 la 2500 m. Avînd în vedere că vîrfurile crestei depășesc în număr mare cota de 2300 m, se conturează mai pregnant rolul de zid în calea marilor curenți atmosferici, pe care îl are masivul.

Deoarece punctele de interes sunt situate în condiții de relief apropiate, zona studiată va fi Bâlea Lac. Media anuală a temperaturii aerului este aici de 0,5 grd.C. Temperaturile medii maxime se cifrează la +8,3 grd.C în lunile iulie-august. Temperaturile medii minime sunt -9,5 grd.C în lunile ianuarie-februarie. Amplitudinea medie anuală este de 17,8 grd.C, această zonă beneficiază de cinci luni de iarnă cu temperaturi medii negative, iar în lunile de vară, iulie-august, se înscriu în jurul mediei de 8 grd.C. Lunile iulie-august au o climă relativ temperată, scăderi de temperatură sub 0 grd.C fiind oricînd posibile, restul anului fiind umed și rece cu caracter excesiv.

Temperatura medie maximă înregistrată este de +12,6 grd.C în luna august, iar temperatura medie minimă de -13,6 grd.C în ianuarie, rezultă o amplitudine maximă de 26,2 grd.C.

Menționăm că lunile reci sunt caracterizate printr-o variație mică a temperaturii medii orare: (luna ianuarie -12,4 grd.C la ora 6.00 și -9,4 grd.C la ora 14.00, luna aprilie: -4,3 grd.C la ora 6.00 și +0,5 grd.C la ora 14.00) fapt ce situează zona printre cele mai constante regiuni din țara în ceea ce privește păstrarea stratului de zăpadă, conferind calități deosebite pentru practicarea sporturilor de iarnă.

În timpul lunilor calde temperatura prezintă variații importante contribuind la menținerea unui climat răcoros. În luna iulie: +4,7 grd.C la ora 4.00, +9,4 grd.C la ora 14.00.

Prima zi de îngheț apare în jurul datei de 14 august, iar ultima zi de îngheț în jurul datei de 6 iulie. Media intervalului cu îngheț fiind de 235,5 zile, iar numărul mediu de zile de iarnă (temperatura maximă 0 grd.C) este de 134,1.

Caracteristicile prezentate, ilustrează deosebitele calități pe care le prezintă zona sub aspect climatic, pentru practicarea intensivă a sporturilor de iarnă legate de mare altitudine: drumeție, alpinism, schi etc.

Precipitații atmosferice: Media anuală a precipitațiilor atmosferice în zona superioară a Bâliei este de 1206 mm. Cantitatea maximă a precipitațiilor se înregistrează în luna iunie, 162 mm, iar minima în decembrie, 63 mm. Numărul mediu al zilelor cu precipitații este de 169. Cel mai mare număr de zile cu precipitații se înregistrează în luna iunie pentru perioada caldă 18,5 zile și în martie pentru perioada rece 14,4 zile.

Numărul mediu al zilelor cu strat de zăpadă este de 180,4 zile. Prima zi cu strat de zăpadă fiind aproximativ 14 octombrie, iar ultima aproximativ 23 iunie. Durata intervalului cu strat de zăpadă fiind de 252 zile. Grosimea medie a stratului de zăpadă înregistrat într-o perioadă de 5 ani este de 1,68 m.

Analizînd datele prezente se degajă caracterul specializat al zonei pentru sporturi de iarnă și posibilitățile deosebite de prelungire a sezonului de schi pînă la începutul lunii iunie. Stratul de zăpadă se formează la această altitudine, în medie, începînd cu 1 ianuarie și

durează în anumite zone pînă în 30 mai sau 30 iunie pe cîteva văi, prezentînd deci o perioadă de 150-180 zile. Apariția drumului de sanie este condiționată de formarea unui strat mai gros de zăpadă decît cel normal, necesar datorită reliefului stîncos, bogat în bolovani și pietre.

În privința viscolului regiunea înregistrează, datorită altitudinii, o medie de 60,9 zile.

Nebulozitatea: Zona studiată fiind situată pe cea mai înaltă treaptă de altitudine a țării (1700-2500 m) problema nebulozității se prezintă astfel:

- nebulozitatea totală maxima 8,0 zecimi în luna mai;
- nebulozitatea totală minima 5,4 zecimi în luna octombrie.

Media anuală înregistrată este de 6,9 zecimi.

În privința repartiției numărului de zile în funcție de gradul de acoperire, avem zile senine 35, zile noroase 155, zile acoperite 170.

Zilele în care se semnalează prezența ceții se ridică la 274 ,din care luna decembrie înregistrează cele mai multe 26, iar luna septembrie cele mai puține 20.

Regimul eolian: Vîntul din vest are o pondere de peste 60% în aceasta zonă. Viteza vîntului se prezintă astfel:

- vitezele maxime medii înregistrate sunt 12,6 m/s în perioada lunii februarie;
- vitezele minime medii în perioada verii ajung la 6,9 m/s în luna august.

Media anuală se ridică la 9,5 m/s. Datele climatologice ale zonei de înaltă altitudine a Bâlii atestă caracterul excesiv pe de o parte, dar și o serie de condiții specifice care favorizează din plin activitatea sportivă de vară dar mai ales cea de iarnă.

Vegetația: În zonele unde stratul este format din calcare cristaline, întalnim asociațiile de plante calcofile, printre care amintim: floarea de colț și garofița albă de stancă.

În căldările glaciare întîlnim tufărișurile reprezentate prin: bujori de munte și azalea. Pe lîngă acestea apar și specii de sălcii pitice, specifice tundrei alpine.

Fauna: Un simbol al Masivului Făgăraș este capra neagră, formînd aici, odinioară, cea mai mare colonie din țară cu exemplare robuste care păstrau caracterele genetice ale acestei specii. După 1973, acestea au migrat în Rezervația Arpășel unde a fost colonizată și marmota, care, de atunci, s-a raspîndit în întregul masiv.

Păsările din etajul alpin sunt reprezentate de: fasa alpină, brumărița alpină , cinteza alpină Pîraiele și Lacul Bâlea sunt populate natural cu păstrăv indigen, iar in anul 1966, în lacul Bâlea s-a mărit numărul și varietatea piscicolă prin popularea cu păstrav curcubeu și păstrăv fîntînel.

Resurse minerale: Principalele resurse minerale care se găsesc pe teritoriul comunei sunt rocile de construcție (balast, argile, nisipuri, marmura). Celelalte resurse naturale rezidă în bogăția apelor de suprafață și subterane, pădurilor, pășunilor și fîntelor.

I.3 POPULAȚIA COMUNEI

Recensămîntul din 2011 rămîne înscris ca cea mai importantă și complexă cercetare statistică după integrarea României în Uniunea Europeană . Compararea datelor furnizate de recensămîntul din 2002, cu cele din 1992, consemnează faptul că populația și structura ei

demografică au înregistrat în această perioadă evoluții, tendințe și mutații noi, diferite de cele care au avut loc în deceniile anterioare. Ele au fost determinate sau influențate de acțiunea unui complex de factori de natură politică și economică, specifici ultimului deceniu, rezultați din dificilul proces de tranziție, de reformare a economiei și societății românești pe calea modernizării și a valorilor democrației.

Recensământul populației reprezintă o observare statistică totală, special organizată, în vederea cunoașterii numărului populației unei țări la un moment dat și a structurii acesteia după caracteristici demografice, social-culturale și economice. Acțiuni de mare amploare și complexitate, recensămintele populației s-au efectuat din cele mai vechi timpuri și pe teritoriul țării noastre. Cronica statisticii oficiale din România consemnează asemenea preocupări încă de la Unirea Principatelor din 1859.

Un moment important în istoricul recensămintelor populației a fost cel din 15 martie 1966, când pentru prima dată, simultan cu recensământul populației, s-a efectuat și recensământul locuințelor.

Ultimul recensământ reprezintă cel de-al doisprezecelea recensământ al populației organizat pe principii moderne în țara noastră, după cele pe care cronologia le consemnează, după cum urmează: Recensământul din 1859-1860, decembrie 1899, 19 decembrie 1912, 29 decembrie 1930, 6 aprilie 1941, 25 ianuarie 1948, , 21 februarie 1956, 15 martie 1966, 5 ianuarie 1977, 7 ianuarie 1992, 18 martie 2002, recensământul populației și al locuințelor din 2011.

În comuna Cârțișoara au conviețuit de-a lungul istoriei în mod pașnic românii, sașii, maghiarii, cehii, austrieci precum și alte naționalități. Numărul populației este de 1243 de locuitori (la ultimul recensământ din anul 2011) actualmente fiind 1248 de locuitori. Pământul în care românii sașii ,maghiarii,austriecii și alte naționalități au știut să se înțeleagă, să treacă peste urgiile vremii și să lase urmașilor un sat frumos, care păstrează valorile culturii și civilizației comunității.

Conform recensământului populației și locuințelor din anul 2011 (Date furnizate de Institutul Național de Statistică-Direcția Județeană de Statistică Sibiu), în componența com. Cârțișoara s-a înregistrat o populație totală de 1.243 locuitori, din care 594 de locuitori de sex masculin și 649 de locuitori de sex feminin.

Dacă facem o evaluare a evoluției comunei pe o perioadă mai lungă de timp, se constată de la an la an o variație a acesteia destul de pronunțată. Dacă în anul 1939 populația comunei era de 2080 locuitori (adresa nr. 1429 I /12.11.1939), la recensământul din anul 2002 populația comunei era de 1156 locuitori, iar astăzi avem 1243 locuitori, în creștere cu 87 locuitori față de ultimul recensământ. Factorii care au determinat variația în timp, a numărului populației au fost conjuncturile economice specifice perioadelor respective.

Tranziția la economia de piață și-a pus amprenta asupra caracteristicilor pieței muncii și în comuna Cârțișoara, înregistrându-se, conform statisticii din 2011 un număr de 74 șomeri din care 6 sunt șomeri înregistrați și 68 sunt șomeri neînregistrați. Populația activă ocupată este de 178 persoane din care 59 angajați, iar 108 persoane lucrători în gospodăriile proprii, iar populația inactivă este de 696 persoane din care 123 elevi, 14 studenți, 128 persoane casnice, 411 pensionari și 12 persoane întreținute de alte persoane. În străinătate lucrează 8 persoane.

Analizând raportul populației active și cea inactivă față de totalul populației stabile a comunei Cârțișoara, rezultă că un procent semnificativ, respectiv 52,41% reprezintă populația inactivă, ceea ce denotă că cca. 1 persoană din 2 este activă, realizând venituri ce pot asigura subsistența familiei. Concluzionând, într-o gospodărie cca. un membru al familiei are o activitate

generatoare de venituri, un indicator necorespunzător pentru creșterea calității vieții și a bunăstării locuitorilor comunei Cîrțișoara.

NOTE METODOLOGICE – la Recensământul din 2011 POPULAȚIA STABILĂ

OBIECTIVE:

prioritar – de a obține informații ample și de calitate privind numărul și distribuția teritorială a populației, a structurii demografice și socio-economice, date referitoare la gospodăriile populației, precum și la fondul locativ și condițiile de locuit ale populației și clădirile în care se situează locuințele.

complementar-bazei de fundamentare a unei analize adecvate a dinamicii diferitelor fenomene demografice și social-economice, obiectiv strîns legat atît de gradul ridicat al comparabilității datelor pe plan internațional, cît și de cel al comparabilității cu datele obținute la recensămîntele anterioare efectuate în România.

Scopul fundamental – de a oferi informații esențiale și de calitate pentru politicile guvernamentale în domeniul economic și social, inclusiv pentru dezvoltarea umană.

SFERA DE CUPRINDERE-aceiași ca în cazul recensămîntului anterior.

S-au înregistrat

toți cetățenii români cu domiciliul în țară (indiferent dacă la momentul recensămîntului se află în țară sau în străinătate).

persoanele de cetățenie străină sau fără cetățenie care au domiciliul (reședința permanentă) în România sau o reședință temporară (indiferent de motivul stabilirii: refugiați, solicitanți de azil, solicitanți de cetățenie română, străini sosiți pentru afaceri sau în interes personal).

Nu s-au înregistrat

Persoanele de cetățenie străină din cadrul reprezentanțelor diplomatice și consulare sau al reprezentanțelor organizațiilor internaționale și membrii familiilor lor, personalul forțelor armate străine, personalul flotei comerciale navale și aeriene, precum și corespondenții de presă care la momentul de referință al recensămîntului se află pe teritoriul țării.

La recensămînt **s-au înregistrat**, de asemenea, toate clădirile de locuit, clădirile cu altă destinație în care se află locuințe, clădirile cu unități de locuit în comun (internate școlare, cămine pentru studenți, dormitoare pentru muncitori, cămine de nefamiliști, case de copii, cămine pentru bătrâni, hoteluri, spitale, sanatorii, cabane turistice etc.) și locuințele din cadrul acestora.

Nu s-au înregistrat clădirile cu altă destinație (administrative, industriale, comerciale, agrozootehnice, social-culturale, spații de depozitare), dacă în incinta acestora nu se află locuințe sau unități de locuit în comun. Nu se vor înregistra, de asemenea, cazarmile, închisorile sau alte clădiri aflate în incintele păzite ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne, Ministerului de Justiție și Serviciului Român de Informații. Vor fi exceptate de la înregistrare și acele clădiri situate pe teritoriul României, deținute cu titlu de proprietate de alte state, administrate de reprezentanțele diplomatice și consulare ale țărilor respective sau de reprezentanțele organizațiilor internaționale, dacă în cadrul lor nu au domiciliul cetățeni români.

METODA DE ÎNREGISTRARE a fost **tradițională**, prin interviuarea directă a populației de către recenzori, răspunsurile fiind înscrise în chestionarele de recensămînt.

VÂRSTA - Pentru fiecare persoană recenzată s-a înregistrat data exactă a nașterii (anul, luna, ziua), iar prin prelucrarea automată a datelor, s-a determinat vârsta în ani împliniți a fiecărei persoane.

STAREA CIVILĂ LEGALĂ - Starea civilă legală s-a înregistrat pentru toate persoanele recensate, indiferent de sex și vârstă, astfel: necăsătorit(ă), căsătorit(ă), divorțat(ă), văduv(ă), pe baza declarației persoanei recensate.

Starea civilă de fapt evidențiază dacă persoana trăiește sau nu în uniune consensuală. S-a considerat că trăiesc în uniune consensuală persoanele care conviețuiesc fără forme legale de căsătorie, având o reședință comună cu partenerul/partenera.

ETNIA - Pentru fiecare persoană s-a înscris etnia pe baza propriei declarații. La prelucrarea și prezentarea rezultatelor recensământului au fost realizate următoarele grupări: la etnia română s-au inclus și persoanele care s-au declarat aromâni și macedoromâni? la maghiari s-au inclus și secuii; iar la germani s-au inclus sașii și șvabii.

LIMBA MATERNĂ - Limba maternă reprezintă prima limba vorbită (în primii ani ai copilăriei) în mod obișnuit în familia persoanei recensate.

RELIGIA - Religia reprezintă credința sau opțiunea religioasă sau spirituală, înregistrată conform declarației fiecărei persoane, indiferent dacă această credință se manifestă sau nu prin aderarea la o comuniune organizată pe bază de dogme religioase sau spirituale specifice.

Pentru o deplină analiză de către toți cei interesați în evoluția populației comunei Cârțișoara, după 1990, oferim următoarele statistici, publicate în materialele de specialitate:

Pentru o deplină analiză de către toți cei interesați în evoluția populației comunei Cârțișoara, după 1990, oferim următoarele statistici, publicate în materialele de specialitate:
Structura și evoluția populației - la recensământele din 1992 – 2002 - 2011

populatia	1992	2002	2011	2014
	1213	1156	1243	1250

Evoluția populației stabile pe componentele din tabelul de mai sus se poate observa că -în comuna Cârțișoara, în perioada 1992 – 2011 evoluția a fost descrescătoare, diferența fiind de 57 persoane (din populația inițială).

La nivel de comună - Evoluția populației stabile 1992 – 2011, populația cunoscând o creștere de la 1213 (în 1992) la 1243 (în 2011).

Structura populației în anul 2011 – cu ocazia efectuării Recensământului este următoarea:

Populația totală: 1243

Populație bărbați: 594

Populație femei: 649

din care:

Copii:172

Pensionari:411

Persoane plecate la muncă în străinătate:8

Repartiția pe naționalități:

- 92% sunt români
- 7% rromi
- alte naționalități

Repartiția pe culte:

- 92% sunt ortodocși
- 0,009% greco-catolici
- 7,991% de alte confesiuni

Locuințele convenționale pe forme de proprietate (2011)

Nr. locuințe convențional	Forma de proprietate					
	Privată particulară		Proprietate de stat		Proprietate a cultelor	
	<i>Nr.</i>	<i>In % față de total</i>	<i>nr</i>	<i>In % față de total</i>	<i>nr</i>	<i>In % față de total</i>
620	560	90,32	x	x	3	0,5

Obs: nu există locuințe convenționale proprietate privată de grup, cooperatistă sau asociativă, singurele proprietăți fiind cele private particulare, de stat și a cultelor.

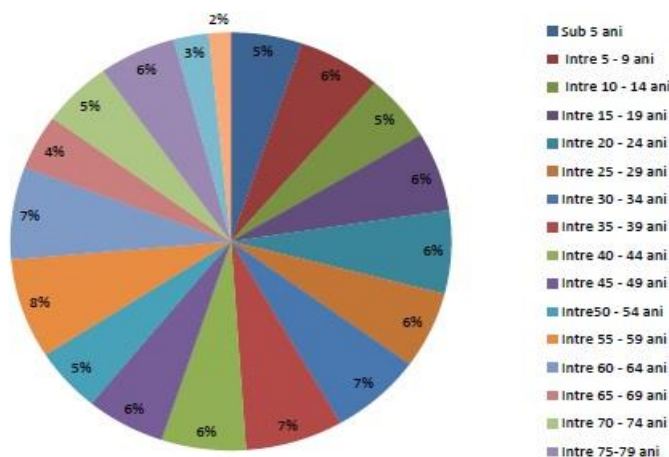
Locuințe convenționale după dotarea cu instalații și dependențe

Număr locuințe	Alimentare cu apă în locuință		Instalație de canalizare în locuință		Instalație electrică		Încălzire centrală		Bucătărie în locuință		Baie în locuință	
	Nr	În %	Nr.	În %	Nr	În %	Nr	În %	Nr	În %	Nr	%
	620	100	x	x	620	100	350	56,5	620	100	490	79

Scopul fundamental al recensământului este acela de a oferi informații esențiale pentru politicile guvernamentale în domeniul economic și social, inclusiv pentru dezvoltarea umană. Astfel, datele cu privire la numărul și structura gospodăriilor și familiilor, nivelul de instruire a persoanelor, etnia, limba maternă, religia, resursele de muncă, gradul de ocupare și repartizarea forței de muncă pe activități și ocupații în teritoriu, condițiile de locuit ale populației, nu se pot obține decât cu ocazia recensămintelor.

Modificările structurale care s-au produs în acești ani au condus și în județul Sibiu la unele fenomene specifice de ordin cantitativ, dar și calitativ atât în ceea ce privește evoluția numărului populației, cât și a caracteristicilor ei socio-demografice sau economice.

Populația stabilă pe grupe de vîrstă

I.4. Unitatea administrativ teritorială comuna Cârțișoara

1.4.1. Administrația publică locală

Administrația publică locală este principalul agent al dezvoltării economice locale, soluționând o gamă largă de necesități ale dezvoltării economice prin împlinirea mai multor roluri, cum ar fi: analizează economia locală, asigură conducerea procesului de dezvoltare economică locală, administrează proiectele de dezvoltare economică locală, furnizează serviciile publice locale, întreține un climat favorabil cetățenilor și agenților economici locali.

Aparatul propriu al Primăriei funcționează, având 8 compartimente, cu un număr de 27 funcționari. Dotările Primăriei sunt la un nivel mediu, în inventarul acestei instituții aflându-se 7 calculatoare, toate conectate la Internet, 3 copiatoare, 1 fax. Primăria își desfășoară activitatea într-o clădire reabilitată în anul 2004.

Se constată că primăria Cârțișoara dispune de o pagina web, informațiile fiind diseminate prin intermediul acestuia.

Comuna este membră a Grupului de Acțiune Locală Țara Oltului.

Notă: Datele au fost furnizate de Primăria Cârțișoara, site-ul INS prin aplicația TEMPO Online și eDemos

Comuna Cârțișoara este legal înființată și are Cod Unic de Înregistrare CUI:4405929

Ca unitate teritorial administrativă a fost înființată prin Legea nr. 2/1968 –legea împărțirii teritorial administrative a Republicii Socialiste România. Prin această lege se stabilesc următoarele:

Art. 1. - Teritoriul Republicii Socialiste România este organizat în unități administrativ-teritoriale: județul, orașul și comuna.

Art. 2. - Capitala Republicii Socialiste România este municipiul București.

Art. 3. - Județul este alcătuit din orașe și comune - unități de bază ale organizării administrativ-teritoriale a țării - în funcție de condițiile geografice, economice și social-politice, etnice și de legăturile culturale și tradiționale ale populației.

Art. 5. - **Comuna este unitatea administrativ-teritorială care cuprinde populația rurală unită prin comunitate de interese și tradiții, fiind alcătuită din unu sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice. Prin organizarea comunei se asigură dezvoltarea economică, social-culturală și gospodărească a localităților rurale.**

Satele în care își au sediul organele de conducere ale comunei sînt sate-reședință.

Art. 7. - Orașele și comunele care, datorită condițiilor climaterice, hidrologice sau așezării lor, prezintă importanța pentru ocrotirea sănătății și asigurarea odihnei cetățenilor, sînt organizate ca stațiuni balneoclimaterice.

Art. 9. - Unitățile administrativ-teritoriale, denumirea și componența lor, municipiile reședințe de județe, precum și satele reședințe de comune sînt cele prevăzute în anexă la prezenta lege.

În Anexa 1 este inclusă comuna Cîrțișoara

Comuna are sediul în Cîrțișoara nr 55 și este legal reprezentată prin **primar** Cîrțan Vasilică -Sorin, ales la alegerile locale din 2016, pentru perioada 2016-2020

Viceprimar al comunei este Solomon Ioan-Adrian, iar **secretar general**: Telea Gabriela Maria ,**Contabil**: Cîrțan Mariana

*„Primarul, viceprimarul, secretarul unității administrativ-teritoriale și aparatul de specialitate al primarului constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită primăria comunei, orașului sau municipiului, care duce la îndeplinire hotărârile consiliului local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale.
Legea 215 / 2001 art. 91*

I.4.2.COMPENȚĂ CONSILIULUI LOCAL CÂRȚIȘOARA

<u>Numele-Prenumele</u>	<u>Adresa</u>	<u>Formațiuneapolitică</u>
MAGDA DORIN	Cârțișoara	PNL
MARDALE ILARION	Cârțișoara	PNL
PAȘTEA VIOREL	Cârțișoara	PNL
BOȘCĂ AUREL	Cârțișoara	PNL
BOȘCĂ VIOREL	Cârțișoara	PSD
SOLOMON IOAN-ADRIAN	Cârțișoara	PSD
CISMAȘ VIORICA-MARIA	Cârțișoara	PSD
GHEȚA MARIAN-NICOLAE	Cârțișoara	PSD
BLENDEA DANIEL IOAN	Cârțișoara	PSD

COMISII DE SPECIALITATE

A. COMISIA PENTRU ACTIVITĂȚI ECONOMICO-FINANCIARE ,AGRICULTURĂ, AMENAJAREA TERITORIULUI ȘI URBANISM,PROTECTIE MEDIU ȘI TURISM

-În următoarea componență

1. BOȘCĂ VIOREL -președinte
- 2.PAȘTEA VIOREL -secretar
- 3.BLENDEA DANIEL-IOAN -membru

B. COMISIA PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT, SĂNĂTATE, FAMILIE, ACTIVITĂȚI SOCIAL-CULTURALE, CULTE ,PROTECTIA COPILULUI, TINERET ȘI SPORT

-În următoarea componență

1.MAGDA DORIN	-președinte
2.MARDALE ILARION	-secretar
3.SOLOMON IOAN-ADRIAN	-membru

C. COMISIA PENTRU MUNCĂ ȘI PROTECTIE SOCIALĂ, JURIDICĂ ȘI DE DISCIPLINĂ

-În următoarea componență

1.CISMAȘ VIORICA-MARIA	-președinte
2.BOȘCĂ AUREL	-secretar
3.GHEȚA MARIAN-NICOLAE	-membru

Primăria Comunei Cârțișoara se constituie ca o structură funcțională cu activitate permanentă formată din primarul, viceprimarul, secretarul unității administrativ-teritoriale și aparatul propriu al primarului. Prin HCL se adoptă un Regulament de de organizare și funcționare al aparatului de specialitate al Primarului Comunei (ROF) care statuează :

Întreaga activitate a Primăriei comunei se subordonează principiului legalității și al consultării cetățenilor, gestionării responsabile și eficiente a problemelor publice, în interesul colectivității locale.

Pentru realizarea în cele mai bune condiții a atribuțiilor ce revin salariaților din aparatul propriu și a serviciilor publice ale consiliului local, prezentul Regulament este întocmit în baza prevederilor Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală, republicată, ale Legii nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 251/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, ale Legii nr. 7/2004 privind Codul de conduită al funcționarilor publici, ale Legii nr. 53/2003, Codul Muncii, ale Legii nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali, și ale Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice ,OUG 57/2019 și stabilește drepturile și îndatoririle personalului de conducere, ale funcționarilor publici și ale angajaților cu contract individual de muncă din cadrul aparatului de specialitate al primarului, reieșite din legislația în vigoare, referitoare la organizarea și utilizarea rațională a timpului de lucru, disciplina la locul de muncă, gospodărirea mijloacelor materiale și bănești ale instituției, protecția socială a salariaților, recompensele ce se pot acorda, precum și sancțiunile disciplinare și materiale.

Atribuțiile Primăriei comunei se concretizează în activități executive cu caracter de dispoziție și activități cu caracter de prestație.

Prin activitățile executive cu caracter de dispoziție se realizează procesul de aplicare a legilor, hotărârilor Consiliului Local și a altor acte normative, stabilindu-se conduita concretă pe care trebuie să o urmeze diferite persoane fizice și juridice din comună .

Actele juridice emise în exercitarea acestor activități sunt dispoziții, avize, acorduri și autorizații.

Activitățile executive cu caracter de prestație se realizează din oficiu sau la cererea cetățenilor și persoanelor juridice din comună, urmărind în principal:

- a) asigurarea calității vieții în cadrul colectivității locale (ocrotirea mediului ambiant, întreținerea căilor publice, etc.).
- b) satisfacerea unor cerințe, din oficiu sau la cererea persoanelor fizice sau juridice (eliberarea de certificate, soluționarea petițiilor și sesizărilor, precum și asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, etc).

Dispozițiile prezentului Regulament se aplică funcționarilor publici și personalului cu contract individual de muncă, din aparatul propriu al primarului.

Funcționarii publici și personalul angajat cu contract individual de muncă, fiecare în domeniul lor de activitate, sunt în serviciul colectivității locale și asigură satisfacerea cerințelor cetățenilor prin aplicarea corectă a legilor, a altor acte normative, inclusiv a Hotărârilor Consiliului Local și Dispozițiilor Primarului.

Funcționarii publici din aparatul de specialitate al primarului se bucură de stabilitate în funcție și se supun reglementărilor Statutului Funcționarilor Publici și Codului de conduită a funcționarilor publici.

Personalul angajat cu contract individual de muncă nu are calitate de funcționar public și se supune reglementărilor prevăzute de legislația muncii.

R.O.F. al Primăriei Comunei stabilește regulile și procedurile de lucru, regulile și circulația, operarea și arhivarea documentelor în cadrul primăriei și structura organizatorică a aparatului de specialitate, atribuțiile, competențele, responsabilitățile și programul de lucru. Prin organigrama primăriei (a se vedea Anexa) s-au aprobat următoarele compartimente :

Secretarul general comunei are atribuții de coordonare a compartimentelor: stare civilă, juridic, secretariat, relații cu publicul și arhivă, autoritate tutelară, asistență socială, financiar contabil, agricol, protecție civilă, cultură și biblioteca comunală, administrativ și deservire, serviciul public de gospodărire

Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență este în subordinea directă a primarului prin care șeful S.V.S.U. execută coordonarea de specialitate a activităților de apărare împotriva incendiilor și de protecție civilă, îndeplinește atribuțiile pentru prevenirea riscurilor producerii unor situații de urgență, prin activități de îndrumare și control și intervine pentru efectuarea acțiunilor de ajutor și salvare a oamenilor și bunurilor materiale în caz de dezastre, în cooperare cu celelalte structuri abilitate pentru asemenea situații. Este organizat și funcționează în baza Legii nr.481/2004 privind protecția civilă , O.G. nr. 88/2001, aprobată prin Legea nr. 363/2002 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență, a O.M.A.I. nr. 718/2005, O.G. nr. 60/1997 privind apărarea împotriva incendiilor, modificată și aprobată prin O.G. nr. 114/2000 și a O.M.A.I. nr. 138/2001 pentru aprobarea Dispozițiilor generale privind organizarea activității de apărare împotriva incendiilor-D.G. P.S.I.-005.

Compartimentul registru agricol și cadastru - este compartimentul funcțional subordonat primarului și secretarului comunei cu atribuții în domeniul: fond funciar; cadastru imobiliar și edilitar, registrului agricol, urbanism și amenajarea teritoriului.

Compartimentul contabilitate și compartimentul impunere , urmărire și încasare impozite și taxe locale, alte venituri au atribuțiile bine definite în acest domeniu, fiind compartimente funcționale subordonate primarului comunei. Atribuțiile acestor compartimente acoperă și domeniile salarizării și resurselor umane, urmărire, încasare și executare silită, constatare – impunere persoane fizice și constatare – impunere persoane juridice.

Sediul administrativ al comunei este dotat cu mobilier și echipamente de lucru (sistem informatic, copiatoare, etc.) dotări relativ noi ce asigură buna funcționare a activității curente a aparatului de specialitate al Primăriei Comunei Cârțișoara.

În cadrul Primăriei, funcționează **departamentul de asistență socială**, care colaborează cu Direcția generală Asistență Socială Județeană pentru Protecția Copilului, cu Autoritatea Tutelară și cu Direcția de Muncă și Protecție Socială.

O parte din serviciile sociale asigurate de Departamentul de Asistență Socială a Primăriei sunt:

- evaluarea situației familiilor cu statut socio-economic sub nivelul de subzistență;
- primirea și înregistrarea dosarele de ajutor social, alocații de stat, alocația familială complementară;
- întocmirea anchetelor sociale privind condițiile socio-morale și educaționale pe care familiile vulnerabile le asigură copiilor lor;
- evidența copiilor ocrotiți în leagăne și case de copii.

I.4.3.Echiparea utilitară a comunei

Comuna Cârțișoara cu **suprafața totală de 8576 kmp** are, în conformitate cu Inventarul Domeniului Public al Comunei Cârțișoara, o rețea de străzi și drumuri vicinale

Localitatea Cârțișoara are o rețea stradală:	65.321 mp (8200 ml) ,
Străzi secundare în:	350mp (600ml)
drumuri vicinale în lungime de 0,857 km	De 569/16
Fântâni :	398

Comuna are teren intravilan de 142 ha și teren extravilan în suprafață de 8434 ha.

În componența intravilanului sunt incluse suprafețe de teren reprezentând:

- zone de desfășurare a unor funcțiuni de interes general: administrație, cult, cultură, învățământ, comerț;
- zone de locuințe;
- zone de amplasare a unor obiective destinate gospodăririi comunale;
- căi de comunicație;
- ape, păduri, terenuri neproductive.

Tabel cu suprafața intravilană/extravilană în comuna Cârțișoara suprafața totală a comunei Cârțișoara :

Categorie	Suprafața (ha)
Arabil	730,18
Pășune	1763,34
Fânețe	1370,93
Vii	-
Livezi	-
Pădure	3554,53
Ape și stuf	75,69
Neproductiv	825,30
Parcuri și zone verzi	-
Drumuri	114,40
Curți și construcții	142,08
Total intravilan/extravilan	8576,45

Rețeaua stradală are următoarea structură:

Comuna Cârțișoara	Total rețea stradală ¹	Modernitate (asfalt, piatră cubică)	Pavate cu piatră de râu	Pământ	Altele (pavele beton)
	8,550km	0,600km	8,2 km	0 km	0 km

Rețelele apă – canal – gaz – telecomunicații:

	Rețea apă	Rețea canal	Rețea gaz	Centrală telefonică	TV cablu	Internet
Cârțișoara	Da - funcțională	Da - nefuncțională	Da	Digitală	Da	Da

I.4.4.Utilități

Principalele utilități existente la nivelul comunei constau în alimentarea cu energie electrică, gaz metan, alimentarea cu apă având în prezent o lungime de 11km, rețea de canalizare a apelor uzate având în prezent o lungime de 18 km, televiziune prin cablu, telecomunicații-telefonie prin cablu sau telefonie mobilă. Totuși, în zonele vizate de extinderea PUG se impune extinderea rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, gaze naturale și energie electrică. Totodată, pentru eficientizarea tratării apelor uzate se impune construirea unei stații de epurare la nivelul localității.

Rețele de alimentare cu apă

Rețelele de apă sunt executate prin aducțiuni din fântâni publice și bazine de apă construite de administrația publică locală, în Cârțișoara nu există asociații de vecinătate.

Comuna Cârțișoara a realizat în proporție de 100 (11km) % o rețeaua nouă de alimentare cu apă pentru localitate, urmează a se face demersuri pentru definitivarea acestui proiect de alimentare cu apă și canal prin punerea în funcțiune a rețelei de canalizare.

Comuna Cârțișoara a avut, în ultimii ani, ca principal obiectiv:

„Rețele hidroedilitare în comuna Cârțișoara”(finanțat prin AFIR).

Un prim pas spre atingerea acestui obiectiv a fost implementarea proiectului propriu de alimentare cu apă potabilă și canalizare ape uzate menajere; Acest sistem beneficiază de rețea de alimentare cu apă și canalizare ape uzate.

În anul 2017 Consiliul Local al comunei a luat hotărârea să continue proiectul prin administrarea rețelelor de apă și canal de către SC SC PTB CONSULT SRL SIBIU

În paralel cu acest proiect în județul Sibiu, al doilea operator regional „S.C. Apa Târnavei Mari a finalizat proiectul „Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în regiunile județului Sibiu” finanțat prin Programul Operațional Sectorial Mediu. Finanțarea acestui Proiect POS Mediu a fost asigurată din Fondul de Coeziune, în baza Deciziei de Aprobare nr.C (2008) 2433/09.07.2008 a Comisiei Europene, a Ordinului Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr.1451/17.11.2008 și a Contractului de Finanțare nr.91950, încheiat la data de 28.11.2008, între Autoritatea de Management – POS Mediu și S.C. „Apa Târnavei Mari S.A.

Sistemul de alimentare cu energie electrică

Comuna este racordată la rețeaua de alimentare cu energie electrică pe întreaga suprafață. Comuna este în întregime electrificată din 1956. Distribuția pe medie tensiune se face la 20 kw. În comuna există 620 consumatori casnici și 60 mici consumatori. La acesta se adaugă consumul edilitar: clădiri administrative, școli, biserici, dispensare, cămine culturale, magazine, alimentație publică, pensiuni, etc.

Echiparea energetică - Rețele electrice - Iluminatul public

Rețelele de iluminat public folosesc stâlpi de beton armat. În anul 2020 s-a impus modernizarea rețelei stradale de iluminat, astfel s-a îmbunătățit calitatea iluminatului public și va conduce la creșterea calității tuturor serviciilor, și la prestigiului comunei.

Obiectivele principale ale procesului de reabilitare și modernizare a sistemului de iluminat public sunt:

- reducerea costurilor energiei electrice cu cel puțin 42% și a celor cu întreținerea și menținerea în funcțiune a sistemului de iluminat public, ceea ce asigură dublarea numărului de lămpi;
- aducerea iluminatului public la standardele naționale și internaționale în vigoare (de tip SMART);
- creșterea siguranței și satisfacției turiștilor aflați în comună și a calității serviciilor turistice;
- punerea în valoare a unor obiective cu valoare turistică, istorică sau arhitecturală;
- atragerea unui număr cât mai mare de turiști în comună.

Alimentarea cu gaze naturale

În prezent în comuna există o distribuție de gaze naturale, formată din conducte stradale, bransamente și instalații de utilizare individuale.

Locuitorii beneficiază de rețea de distribuție a gazelor naturale.

Rețeau de alimentare cu gaze naturale - starea actuală: bună

Sistemul de telefonie

Asigurarea conectării la servicii de telecomunicații se face prin 5 operatori care oferă atât servicii de telefonie cât și de Internet. Numărul abonaților telefonici pe toată suprafața comunei este de 1254. Numărul abonaților care beneficiază de rețeaua de Internet este de 487. Instituțiile publice beneficiază de sistemul de Internet.

De asemenea, zona este în aria de acoperire a tuturor rețelelor de telefonie mobilă.

Gestionarea deșeurilor

În Cîrțișoara salubritatea este asigurată de către firma S.C. GOA S.A. Avrig – ce deserveste o serie de unități administrativ teritoriale.

Zona 2 cuprinde: 6 unități administrativ teritoriale pe teritoriul cărora serviciile de salubritate sunt prestate de 2 operatori economici:

- S.C. ECOSISTEM S.R.L. Orașul Victoria(pentru zona Bâlea Lac –operatori economici).
- S.C. GOA S.A. S.A.–Avrig.

Colectarea deșeurilor reziduale

În prezent gradul de acoperire cu servicii de salubritate este de 100% atât în mediul urban cât și în mediul rural, toate localitățile fiind deservite de operatori de salubritate licențiați ANRSC. În conformitate cu Studiul de fezabilitate revizuit în anul 2012, sistemul de colectare separată a deșeurilor, ce este implementat începând cu anul 2013 la nivelul județului cuprinde diferențiat mediul urban și mediul rural. Astfel în mediul rural:

- deșeurile de hârtie și carton, deșeurile de plastic și metal și deșeurile reziduale se vor colecta în puncte de colectare în containere de 1,1 m³. Fiecare container va deservi 250 locuitori;
- deșeurile de sticlă se vor colecta pe o singură culoare în puncte de colectare în containere de 1,1 mc. Fiecare container va deservi 1.500 locuitori, fiind asigurat însă cel puțin câte un container în fiecare localitate (inclusiv sate).

Frecvența propusă de colectarea deșeurilor reciclabile colectate separat în comună:

- Hârtie - o dată la lunar, plastic și metal - lunar, sticla - lunar.

1.5.REPERE ISTORICE

Comuna Cârțișoara este situată în partea de sud-est a județului Sibiu, în mijlocul Țării Făgărașului, la poalele munților: Arpașel, Bâlea, Valea Doamnei și Laița. La Est se învecinează cu satul Arpașu de Sus, aparținător comunei Arpașu de Jos, la Vest cu hotarul satului Scorei, aparținător comunei Porumbacu de Jos, la Sud cu județul Argeș, iar la Nord cu hotarul comunei Cârța. Prin tradiție, Cârțișoara a făcut parte din Țara Făgărașului și județul Făgăraș ,după desființarea acestuia intrînd în Regiunea Stalin, respectiv Brașov, iar mai apoi în 1968 ,parte a actualului județ Sibiu.

Pînă în anul 1968 comuna a fost compusă din două sate "surori" Streza și Oprea-Cârțișoara. Așezarea de pe malul drept al Rîului Bâlea se numea Streza, iar cea de pe malul stîng Oprea. În urma noii reorganizări teritorial-administrative, ambele s-au contopit într-unul singur cu numele de Cârțișoara.

În unele acte din prima parte a sec.al XIII - lea se amintește de două așezări cu numele Cârța, ambele locuite de români. Este vorba de comuna Cârța situată pe malul stîng al rîului Olt și de Cîrțișoara. În anul 1932 Cîrțișoara apare sub denumirea de Cârța românească (Kerch Olachorum) spre a se deosebi de Cârța de pe malul stîng al Oltului, ce a fost colonizată cu sași aduși din Flandra.

Atît Streza cît și Oprea Cârțișoara în trecut faceau parte din zestrea fostei Mănăstiri cisterciene din localitatea Cârța. Locuitorii satelor în majoritatea lor erau iobagi, dar dîrzi, păstrîndu-și cu sfințenie obiceiurile, credința și graiul străbun.

În perioada feudalismului, Streza și Oprea Cârțișoara au făcut parte din vestita Țara a Făgărașului, care a avut un rol important în trecutul Țării Românești cît și al Ardealului. De Făgăraș e legată tradiția întemeierii Țării Românești și mult timp Țara Făgărașului a fost stăpînită de domni munteni. În anul 1391 Mircea cel Bătrîn a construit o mănăstire ortodoxă lîngă comuna-Cârțișoara.

În actul de danie a lui Radu cel Frumos din 17 mai 1473, domn al Țării Românești, donează unor slujbași de-ai lui o serie de sate din Țara Făgărașului, printre care e amintită și Cârțișoara.

În luna octombrie a anului 1599, în această comună, Mihai Viteazu a făcut un penultim popas înainte de începerea bătăliei de la Șelimbăr.

Pînă în anul 1848 satele Streza și Oprea Cârțișoara au făcut parte din domeniul familiei nobiliare Teleki. După desființarea iobăgiei stăpînirea asupra acestor sate a încetat.

Documentar, comuna este atestată din sec.al XIII- lea (Anuarul Institutului de istorie din Cluj-Napoca tomul VII- 1964, pag.317).

Cunoscută și sub numele de Cârța Românească, așezarea a fost populată, aproape exclusiv, din evul mediu timpuriu și pînă în prezent, de români.

Prima atestare documentară a localității datează din anul 1223, fiind doar una implicită. Documentele vremii se referă însa doar la evenimentele petrecute între anii 1205-1206 atunci cînd așezarea a fost retrasă de sub autoritatea juridică a românilor și donată

mănăstirii cisterciene Cârța. Identificarea explicită a localității și confirmarea caracterului său românesc datează însă din anul 1252. Pe atunci Cârțișoara, sub denumirea de Țara Cârței, era centrul administrativ și politico-religios al Țării Făgărașului având aceeași importanță politico-administrativă precum Brașovul pentru sași ori Sfîntu-Gheorghe, pentru-secui.

De altfel vechimea și poziția acestei așezări românești în peisajul Țării Făgărașului este subliniată și de tezaurul de monede descoperit spre sfîrșitul secolului al XIX-lea în vecinătatea așezării și care a fost datat cam la mijlocul secolului al XII-lea. Din cauza schismei impuse de autoritățile vremii care au încercat disocierea așezărilor omonime și crearea, pe același teritoriu, prin popularea cu oaspeți germani, a localității Cîrta Săsească, devenită Cârța după 1322, așezarea decade în Evul Mediu pînă la nivelul unui sat oarecare. În izvoarele scrise denumirea de Cârțișoara apare în 1509, iar spre jumătatea secolului al XVI-lea apare atestată în formele Streza-Cârțișoara și Oprea-Cârțișoara. Un secol mai tarziu, satele Streza și Oprea au fost donate familiei nobiliare maghiare Teleki (care a înființat la Oprea-Cârțișoara o manufactură care producea hîrtie) fiind reunite sub aspect administrativ în localitatea Cârțișoara abia în anul 1964.

Denumirile teritoriului-Țara Făgărașului

Structura apelativelor atribuite acestui ținut, evocate de izvoarele istorice scrise, cartografice sau păstrate în tradițiile orale ale locuitorilor săi, permite clasificarea lor în funcție de trei criterii: geografic, etnic și politico-administrativ. Populația sa românească a utilizat prevalent, din evul mediu timpuriu și pînă în prezent, denomiția geografică, desemnînd teritoriul sub numele Țara Oltului. Sinonimul său german poartă denumirea Altland. Cronologic, ulterior, sunt o serie de apelative care enunță realități etnologice din Țara Oltului. Toate aceste denumiri sunt compuse din numele formei de organizare teritorial-administrativă și din etnonimul maghiar atribuit românilor. Aceste denomiții sunt evocate în documente emise în anii 1222 (terra Blachorum), 1224 (silva Blachorum) și 1252 (terra Olachorum). După mijlocul secolului al XIII-lea, teritoriul de referință a fost desemnat și prin regionimul Țara Cârței. Acest regionim, derivat din numele centrului contemporan politico-administrativ al teritoriului și anume localitatea Cârța (Românească), apare atestat în izvoarele scrise în anul 1252 (terra Olachorum de Kyrch), fiind utilizat în special de populația germană pînă în secolele XVII-XVIII (Cherzerland). Regionimul Țara Făgărașului este ceva mai recent și datează din prima jumătate a secolului al XIV-lea. Această denomiție derivă din numele așezării Făgăraș, devenită abia în prima jumătate a secolului al XIV-lea centrul politico-administrativ al acestui ținut. Prima atestare documentară a regionimului Țara Făgărașului datează din anul 1372. Acreditarea și impunerea acestui regionim în conștiința colectivă s-au produs între secolele XVI-XVII.

Cele mai timpurii informații scrise cu privire la istoria Țării Făgărașului datează abia din prima jumătate a secolului al XIII-lea. Reconstituirea realităților istorice ale Țării Făgărașului din epocile precedente, anterioare primelor relatări scrise, este posibilă, în aceste circumstanțe, doar în funcție de rezultatele cercetărilor arheologice, lingvistice și toponimice. Cercetările arheologice din ultimele decenii au adus la lumină o serie de

așezări neolitice la Calbor, Hălmeag, Făgăraș și Felmer. Așezări din epoca bronzului au fost scoase la iveală la Cuciulata, Șercaia, Beclean, Mîndra, Hoghiz, Săvăstreni și la Ungra. De dată ceva mai recentă, din epoca fierului, care coincide, în parte, cu perioada statului dac, sunt urmele de locuire constatate, printre altele, la Comana de Jos, Veneția de Jos, Pârîu, Șinca Veche, Arpașu de Sus și la Racovița. Cucerirea Daciei de către romani (106 d. Chr.) aduce cu sine modificări importante și în habitatul Țării Făgărașului, populația ținutului cuprins între Olt și Munții Făgăraș fiind, în parte, evacuată la nordul râului, iar zona închisă și supravegheată, spre est prin castrul de la Rașnov (Cumidava), iar spre vest prin castrul de la Turnu Roșu (Caput Stenarum). De-a lungul Oltului și la nordul Țării Făgărașului românii au construit castrele militare de la Hoghiz, Feldioara și Cincșor. Urme de locuire sau doar monede din epoca romană au fost sesizate în Țara Făgărașului la Beclean, Făgăraș, Șinca Nouă și Veneția de Jos. După retragerea administrației romane la sudul Dunării de Jos (271 d. Chr.) o parte a populației evacuată revine la sudul Oltului, în Țara Făgărașului.

Descoperite în anul 1910 în stînga Oltului, la Feldioara, județul Brașov, cele două lingouri de aur cu greutate de 338,90 g, datate la sfîrșitul secolului al IV-lea, în perioada împăratului Teodosiu, au fost atribuite goșilor. Prezența acestor lingouri de aur în Țara Bârsei și a tezaurului de bronz de la Hoghiz Ungra, în Țara Făgărașului, datat, de asemenea, în secolul al IV-lea, argumentează că Valea Oltului a reprezentat o cale importantă de tranziție în epoca migrației popoarelor. Penuria descoperirilor arheologice din secolele următoare ar putea fi explicată prin retragerea populației localnice în zonele înalte, ferite, ale Țării Făgărașului, determinată de pericolul reprezentat de popoarele migratoare. Această discontinuitate majoră de locuire este întreruptă cu începere din secolul al VIII-lea, perioada în care sunt datate câteva monede bizantine și diverse urme de locuire. În perioada secolelor VIII-XI sunt datate descoperirile de la Dopca, Hălmeag, Mateia, Beclean, Săcădate, Voila și Breaza, atribuite protoromânilor și populației slavoromane. Continuitatea de existență a populației romanizate în Țara Făgărașului este confirmată însă de izvoarele toponimice. Conservarea de către localnici a numelui antic al râului Olt (Alutus), într-o formă fonetică corespunzătoare legilor fonologice ale limbii romane (Alt), pînă spre sfîrșitul secolului al XIV-lea și transmiterea lui în secolele XI-XII populațiilor nou venite argumentează această continuitate. Prezența pe teritoriului Țării Făgărașului dar și în zonele sale limitrofe a unor toponime slave- Debran, Dopca, Lisa, Ungra, Breaza și respectiv, Glîmboaca, Sadu, Bran, Călnic sau Lovnic și conservarea lor în limba romană într-o formă fonetică identică sau apropiată celor slave, demonstrează conviețuirea slavoromâna din secolele X-XI în Țara Făgărașului.

I.6.ECONOMIA COMUNEI CÂRȚIȘOARA

Dezvoltarea infrastructurii de bază (apă, canalizare, electricitate, gaze, căi de transport, telefonie fixă) și asigurarea accesului la această infrastructură este cheia unei dezvoltări economice de durată. Facilitarea și asigurarea acestei infrastructuri este o sarcină cheie a administrației.

Atragerea investitorilor este una dintre prioritățile majore ale oricărei comunități. O sarcină relativ dificilă deoarece numărul acestora este mai mic decât cel al comunităților care concurează pentru ai atrage și care sunt dispuse uneori să acorde facilități.

Beneficiile atragerii investitorilor sunt multiple. Pe lângă crearea de noi locuri de muncă care determină o creștere a bazei de taxare (venituri suplimentare la bugetul local) precum și o creștere a nivelului salariilor, atragerea de noi investitori poate crea o serie de oportunități pentru IMM-urilor, acestea putând deveni furnizori ai marilor investitori. Drept urmare trebuie puse în practică următoarele măsuri:

- Asigurarea condițiilor pentru atragerea și susținerea investitorilor români și străini cu un real potențial economic (mediu economic stabil, acces la piață și competiție liberă, sisteme de taxare coerente și transparente);

- Oferirea de facilități investitorilor - elaborarea unor scheme de stimulente pentru investitori în funcție de beneficiul pe care aceștia l-ar putea aduce bugetului local, de natura activității (prin intermediul taxelor locale, prețului terenului, etc.)

- Crearea unui centru de informare pentru investitori - Acesta poate funcționa ca un birou cu scopul de a atrage investitori (birou de marketing a comunității)- personalul din cadrul acestui centru trebuie să cunoască nevoile mediului de afaceri precum și ceea ce comunitatea poate oferi;

- Crearea condițiilor ca investitorii să își procure resursele, pe cât posibil, de la nivel local.

Este foarte important a atrage acel tip de investitori care să fie compatibili cu profilul comunei, cu forța de muncă disponibilă și care să nu provoace externalități negative (poluatori) sau atitudini adverse din partea comunității.

Prin amplasarea sa în zona centrală a masivului Făgăraș, Valea Bâliei beneficiază așa după cum am demonstrat de prezența unei game variate de relief interesant: creste cu caracter alpin, zone glaciare, păduri, ape etc. care au atras de multă vreme atenția iubitorilor de munte: a alpiniștilor, a vânătorilor, a pescarilor etc. Preluând o serie de trasee clasice rezultate din activitatea pastorală, aceste căi, așa-zise, “drumuri de cal” au delimitat o rețea bogată de poteci, cu trasee variate și deosebit de interesante.

Vânătoarea și pescuitul sportiv sunt noțiuni strâns legate de aceasta zonă din cele mai vechi timpuri. De aici s-au recoltat numeroase trofee care au primit multe premii în expoziții internaționale.

Vânătoarea- zona Bâlea datorită condițiilor de relief și vegetație reprezintă una din regiunile de primă importanță cinegetică din Munții Făgăraș. În baza autorizațiilor și permiselor legale din această zonă se pot recolta următoarele specii: căpriorul (țapul de capră roșie), cerbul carpatin, ursul brun, râsul, jderul, lupul, vulpea, iepurele de pădure.

Pescuitul sportiv se practică pe Pârâul Bâlea, pârâiele adiacente și Rîul Cârțișoara, aceste ape fiind populate natural cu păstrăv. Tot aici se remarcă și Păstrăvaria Bâlea, situată la 6 km amonte de sat, pe valea pârâului Laița.

Speologia este o altă ramură sportiv-turistică ce se poate dezvolta în zonă, având în vedere cele peste 35 de peșteri din Masivul Făgăraș, printre care amintim: cea mai înaltă peșteră din țara situată la altitudinea de 2506 m care prezintă în interior gheață, cea mai dezvoltată și ramificată în șisturi peșteră din țară, care ocupă și locul 7 în lume ca dezvoltare.

Mountain-bike-ul practicat de tot mai mulți tineri și la noi în țară poate găsi aici trasee deosebite și spectaculoase datorită reliefului colinar din zona medie a văii.

Toate cele arătate atestă vastele posibilități de care dispune zona studiată în sezonul cald, ceea ce îi conferă posibilitatea dezvoltării activităților sportive și agrementale la un nivel ridicat.

Regimul zăpezilor și posibilitatea practicării sporturilor de iarnă

Din experiența generală legată de exploatarea stațiunilor de munte se desprinde concluzia că elementul predominant, chiar în cadrul unei stațiuni cu un pronunțat caracter polivalent, este schiul. În consecință trebuie stabilite cu multă exactitate posibilitățile de practicare a acestui sport, care aduce circa 60% din turiști. Sporturile de iarnă sunt legate nemijlocit de existența gheții și a zăpezii.

Stratul de zăpadă variază atât calitativ cât și cantitativ în funcție de relief și altitudine. Se știe ca văile sunt cele care pastrează mai bine zăpada și că zonele mai înalte ale muntelui, prin evoluția temperaturilor joase, constituie zone de menținere îndelungată a zăpezii.

În cazul Văii Bâlea ambele elemente lucrează concomitent, căldarea glaciară, valea de altitudine situată la peste 1500 m și orientate spre nord constituie un depozit ideal de zăpadă, care este totodată și o zonă perfectă pentru practicarea schiului.

Posibilitățile și condițiile schiabile ale Văii Bâlea

Luna octombrie - apare prima zăpadă care se situează în medie la cota 2000 m. Este insuficientă pentru începerea sezonului de schi și de cele mai multe ori este topită de temperatura încă ridicată a acestei luni. Luna noiembrie - înregistrează la cota 2000 m începutul stabilizării stratului de zăpadă, totuși cu grosimea de 15-20 cm, schiul nu se poate practica datorită asperităților reliefului: stîncării, rupturi neacoperite suficient.

Zona de la altitudinea 1500 m este abia pudrată, iar zonele inferioare încă nu sunt afectate de zăpadă.

Luna decembrie - este în general caracterizată prin primele ninsori cu adevărat consistente, care permit în a doua jumătate a lunii începerea activității de schi. Situația grosimii zăpezi se prezintă în medie astfel: Bâlea Lac – 40 cm, Bâlea Cascadă – 18 cm, Bâlea Glăjărie-8cm. Cu toată zăpadă mare din căldarea glaciară această regiune este supusă unei nebulozități mari și vîntului, fapt ce face ca schiul să se poată practica sporadic și preponderent în perioadele de acalmie.

Luna ianuarie - stratul de zăpadă este în continuă creștere consolidîndu-se, drumul de sanie fiind practic realizat pe întreaga înălțime a masivului. Sezonul de schi este în plină desfășurare. Accentul cade în medie pe ecartul mijlociu și inferior, tot datorită instabilității timpului la altitudine unde nebulozitatea și vîntul sunt destul de intense.

La sfîrșitul acestei luni devin schiabile toate traseele zonei din creastă pînă la Glăjărie.

Luna februarie- este deja lună de plin sezon. Pîrțile pentru toate genurile de sporturi de zăpadă sunt bine înzăpezite și practicabile la toate altitudinile. Timpul se stabilizează și ofera condiții bune atât pentru sportul de performanță cât și pentru cel de agrement.

Situația stratului de zăpadă se prezintă astfel: Bâlea Lac – 110 cm, Bâlea Cascadă – 45 cm, Bâlea Glăjărie - 25cm.

Luna martie menține în prima ei jumătate situația din februarie, de plin sezon. În a doua jumătate a lunii situația începe să se schimbe. Încălzirea și precipitațiile de primăvară generează o accentuare a înzăpezirii la altitudine, dar atinge în mod nefavorabil poalele masivului.

Luna aprilie face să se simtă decalajul altitudinal al Făgăraşului față de alți masivi, în timp ce majoritatea stațiunilor din țară închid sezonul de schi, zona Bâlea oferă în continuare posibilitatea practicării acestui sport pe un ecart situat între cota 2315 m (Șaua Capra) și 1700 m.

Altitudinea, orientarea nordică a Căldării Bâlii, precum și condițiile de microclimat ale masivului, ninsori abundente de primăvară mențin zăpada în condiții ideale. La altitudine sezonul de schi continuă în timp ce la Glăjărie este plină primăvară.

Luna mai menține în prima ei jumătate situația lunii aprilie. Aceasta este perioada când ploile de primăvară și înghețul din timpul nopții formează zăpada graunțoasă, așa numitul "fim", zăpada ideală care nu necesită batere și pe care se poate schia în toate direcțiile. În cursul celei de-a doua jumătăți a lunii domeniul schiabil se reduce simțitor ca urmare a temperaturii crescute și a zilei mai lungi de primăvară. Sfarșitul lunii mai marchează închiderea oficială a sezonului de schi în Valea Bâlii.

Luna iunie mai oferă însă pentru amatorii de originalități un sezon exclusiv - estival.

Fundul căldării Bâlii și Căldarea Văiugii, pitită între Vîrful Vînătoarea și Vîrful Văiuga, păstrează o bună suprafață schiabilă pînă la finele lunii.

Un nou sport în zona Căldării Bâlea: **HELISKIUL.**

Începînd cu iarna anului 2007. comuna Cârțișoara a concesionat servicii de turism în golul Alpin Făgăraș, companiei cehe Berghill, în vederea practicării, exclusiv în sezonul de iarnă, a sporturilor extreme: schi și snowboard.

Apărut încă din 1966, în SUA, acest sport extrem a intrat în România acum doi-trei ani. Prețul unui sejur de cinci zile pentru heliski depășește cinci mii de euro. De aceea, foarte puțini români se încumetă să-l practice. Oricum pe lîngă acest preț, practicantii trebuie să se doteze foarte bine din punct de vedere tehnic.

Costumele de schi sunt dotate cu airbaguri, din cauza nenumăratelor pericole care pot apărea de oriunde, în cazul pantelor foarte abrupte. Mai conțin și cipuri cu emițătoare, pentru a fi localizați cu ușurința în caz ca au fost surprinși de avalanșe.

În data de 15 ianuarie 2008, austriacul Martin Freinadametz - stabilit la Sibiu, dublu campion mondial și triplu campion european la snowboard, și romanul Catrinel Naicu, fost schior profesionist, au reușit o performanță deosebită lansîndu-se de pe Vîrful Moldoveanul, aflat la altitudinea de 2.544 metri. Panta pe care au coborît avea cel mai înalt grad de dificultate, înclinația fiind mai mare de 45grade. Specialist în snowboard, el a coborât pe schiuri, ceea ce face recordul său cu atît mai inedit. Deși demn de Guinness Book, recordul celor doi nu a fost omologat atunci, din cauză că singurii care au asistat au fost salvamontistii.

Dezvoltarea domeniului schiabil

Domeniul schiabil constituie elementul de bază care generează apariția și dezvoltarea în condiții economice favorabile a unei stațiuni de munte. Termenul include toate categoriile de pîrtii de care dispune zona respectivă, ele jucînd pentru stațiunea de munte același rol care plaja îl joacă pentru stațiunile de pe litoral, pornind de la dimensionarea lor și terminînd cu bunul renume.

Valea Bâlii dispune de o suprafață schiabilă cu calități ridicate. Cota cea mai înaltă a acestui domeniu se înregistrează pe Muntele Capra 2315 m, deasupra Căldării Bâlii, iar punctul cel mai jos este la cota 650 m la Glăjărie.

În mod special trebuie menționată valoarea ce o reprezintă pentru zonă calitațiile fondului schiabil din partea înaltă a masivului, mai ales a celui de peste cota 1500 m. Aceasta prezintă garanții deosebite prin componența elementelor stratului de zăpadă pe tot parcursul sezonului rece. Este factorul care situează Făgărașul și mai ales caldarea din zona studiată pe treapta calitativă, cantitativă și de durată, cea mai bună a țării și constituie unul dintre argumentele cheie în favoarea promovării ei pe tărîm turistic și sportiv. În același timp acest sector al fondului schiabil din Valea Bâlii va fi cel care va dicta capacitatea de cazare necesară servirii acestui domeniu.

În zona înaltă, căldarea glaciară adăpostește Lacul Bâlea, înghețul acestuia apare în luna noiembrie și durează pînă la finalul lunii mai, oferind, deci, 180 zile de gheață.

Cu dotări specifice necesare dezăpezirii și întreținerii gheții se pot amenaja spații de practicare a sporturilor pe gheață, ca: patinaj agrement, patinaj artistic, patinaj viteză, hochei, curling.

Avînd în vedere că agrementul și sportul sunt componente de bază a noțiunii de industrie turistică, este normal să se acorde toată atenția prevederii tuturor detaliilor care vor contribui la o evoluție eficientă.

Urmînd exemplul măsurilor luate de centrele turistice montane cu o activitate îndelungată, pe de o parte, precum și folosirea tuturor elementelor specifice zonei Bâlii pe de altă parte propunem următoarele amenajări: Amenajări sportive de iarnă, Amenajări sportive de vară.

Amenajări sportive de iarnă

În afara partiilor de schi a căror situație a fost relevată în paragrafele precedente s-a dat o atenție deosebită asigurării unor condiții cît mai bune și pentru alte sporturi de iarnă.

Se desprinde astfel o primă grupă în care intră sporturi ce pot fi practicate datorită condițiilor specifice a reliefului zonei Bâlea, menționăm aici alpinismul de iarnă, legat de creasta Făgărașului sau toate genurile de sporturi pe gheața (patinaj, hochei, curling) legate de existența timp de 6 luni a gheții lacului glaciuar Bâlea.

O altă grupă de discipline sportive este legată de dotări sau amenajări speciale (schi nordic, sărituri cu schiurile, schi joering, schi bob, snowboard și heliski).

Amenajări sportive de vară Cum este normal și în acest sezon găsim condiționat de capacitatea amenajărilor două paliere,

-prima dintre ele cuprinde sporturi care nu necesită din partea bazelor turistice dedicate un minim de efort financiar, aici intră alpinismul, vînătoarea, tirul cu arcul și pescuitul sportiv;

-în grupa a doua intră toate disciplinele sportive ce necesită pentru practicarea lor terenuri amenajate. Exemplu: teren de fotbal, atletism, volei, baschet, tenis etc. și care ar putea fi dezvoltate în zona Bâlea Glăjărie.

Alunecările de zăpadă

Prin caracterul alpin și profilul puternic înclinat al reliefului părții superioare a masivului, peste cota 1800 m, pe de o parte, iar de alta datorită ninsorilor abundente din lunile

februarie-martie și aprilie, această zonă prezintă posibilitatea ruperii și alunecării zăpezilor.

Trebuie menționat că ecartul liber al porțiunii de formare mult mai mic față de alți masivi din lume, face ca avalanșele din Făgăraș, inclusiv cele din zona Bâlea să fie de mică importanță. Totuși, deoarece experiența dovedește pericolul acestor fenomene, ele trebuie tratate cu atenție și preîntâmpinate cu mijloacele cunoscute uzuale în acest domeniu.

Experiența de peste 45 ani de observații ale unor oameni de munte din Sibiu atestă ca zone periculoase următoarele:

- fața nordică a muntelui Paltinu;
- cîteva vîlcele ale feței estice ale Piscului Bâlii;
- vîlcelul central din fața vestică a Văiugii;
- firul Văii Văiugii în aval de căldare;

Să răspundă necesităților unui ecart redus cum ar fi zona superioară, pentru schiul de primăvară și pentru sfârșitul de sezon.

Menționăm că pîna în prezent în zona Bâlea se folosesc pîrțiile de sus a traseelor care, situate fiind în golul alpin, nu au necesitat nici un fel de amenajare.

Alpinismul în zona Bâlea

În ciuda reliefului spectaculos, modelat de ghețarii cuaternari, datorită structurii petrografice cristaline, cei mai înalți munți din țară, Munții Făgărașului, sunt lipsiți de mari pereți verticali care să ofere posibilitatea deschiderii unor trasee de dificultate mare și să ducă la o intensă activitate de cățărare.

Dacă Munții Făgărașului oferă vara trasee alpine de valoare mai modestă, fiind frecvențați mai rar de cățărători, în schimb și-au caștigat o faimă deosebită în ceea ce privește alpinismul de iarnă.

Parcurgerea integrală a crestei principale în timpul iernii este o tură de referință, datorită dificultăților și problemelor complexe ridicate. Astfel zona alpină a crestelor nordice Albota, Netedu, Vîntoarea lui Buteanu, Piscul Bâlii, Muchea Buteanu, este deosebit de spectaculoasă, cu numeroase porțiuni de cățărare.

TRASEE MONTANE

Muchia Albota își dispută înțîietatea în ceea ce privește dificultatea, între crestele nordice, cu Muchia Gardomanu și Piscul Sărății. Vara, traseul are gradul de dificultate IB și necesită ca materiale tehnice o coardă de 25- 40 m și un timp de mers de 9 ore.

Iarna, traseul este dur, recomandîndu-se alpișiștilor foarte bine pregatiți fizic și cu multă experiență în astfel de ture.

De obicei, traseul se parcurge împreună cu Creasta Arpașelului sau Creasta Vîrtopelului. Timpul de mers necesar pentru atingerea crestei principale în Vîrful Fîntîna, este de două-trei zile, în funcție de vreme, zăpadă și antrenamentul coechipierilor.

Creasta Arpașelului este un traseu celebru în țara noastră, fiind desfășurat de-a lungul celei mai alpine și mai salbatice porțiuni din creasta principală a Munților Făgăraș. Vara necesită un timp de mers de 2-3 ore, gradul de dificultate a traseului fiind 3A.

Parcurgerea crestei iarna este recomandată doar alpișiștilor bine antrenați. Timpul de mers este de 6-7 ore.

Creasta Vîrtopelului reprezintă unul din cele mai cunoscute trasee din Munții Făgăraș. Pentru perioada verii gradul de dificultate al traseului este IB, iar timpul de mers este de 1-2 ore. Materialul tehnic necesar este o coardă.

Iarna parcurgerea crestei este dură, datorită cornișelor de pe aproape întreaga sa lungime. Timpul de mers este de 3-4 ore.

Muchia Buteanu vara poate fi parcursă pe traseul marcat cu banda albastră de la Cabana Bâlea Cascadă. Timpul de mers este de 4-4,5 ore.

Parcurgerea Muchiei Buteanu iarna este o frumoasă tura alpină. Traseul nu prezintă dificultăți tehnice deosebite, însă presupune un efort athletic, cerînd o bună pregătire fizică.

Între Șaua Netedului și creasta principală, muchia cuprinde segmentul de altitudine maximă atins de vreo creastă nordică. Datorită acestui fapt, cît și poziției sale centrale, ea ne oferă o perspectivă excepțională asupra zonei înalte a întregului masiv.

Timpul de mers pînă în creasta principală este de circa doua zile.

Piscul Bâlii este una dintre muchiile nordice dificile, atît din cauza obstacolelor sîmcoase, cît și datorită covorului de jnepeni ce îl acoperă pe o mare suprafață.

Gradul de dificultate pe perioada verii este 1B, iar timpul de mers este de 7-8 ore.

Materialele tehnice necesare sunt: o coardă de 25-40 m, 2-3 carabiniere, 2-3 bucle.

Parcurgerea Piscului Bâlii iarna cere o bună pregătire fizică și cunoașterea tehnicii mersului cu colțari și pioleți.

Alte trasee alpine în zonă:

Peretele vestic al Vînătorii lui Buteanu, cu un grad de dificultate 2A și 3 lungimi de coardă.

Șaua Netedului-Vîrful Vînătoarea lui Buteanu; gradul de dificultate 1A. Timpul de mers este de 1,5 -2 ore.

Trasee turistice în zona Bâlea

Traseele turistice în zona Bâlea au urmat poteci și drumuri preexistente, de regulă poteci pastorale, unele poteci vînătorești și drumurile de exploatare forestieră.

Trasele marcate în zona Bâlea sunt:

Halta C.F.R. Cârta- Glăjărie- cabana Bâlea Cascadă

Marcaj: triunghi albastru; Durata: 6,5-7 ore.

Cabana Bâlea Cascadă - Cascada Bâlea - Cabana Bâlea Cascadă

Marcaj: punct roșu.; Durata: 1 ora dus-întors.

Cabana Bâlea Cascadă - Vila Paltinu, peste Muchia Buteanu

Marcaj: banda albastră; Durata: 4,112 ore;

Iarna traseul este accesibil numai alpiștilor.

Cabana Bâlea Cascadă- Vila Paltinu, prin Valea Bâlii (drumul de vară)

Marcaj: triunghi albastru; Durata: 2, 112 ore;

Iarna traseul este periculos, din cauza avalanșelor.

Vila Paltinu - Șaua Caprei Marcaj: triunghi albastru; Durata: 40 minute;

Iarna este accesibil numai turiștilor cu experiență.

Cabana Bâlea Cascadă - Valea Doamnei - Vila Paltinu

Marcaj: cruce roșie; Durata: 2, 5 -3 ore.

Iarna, Valea Doamnei reprezintă un minunat teren de schi. În timpul și după ninsorile abundente, zona de trecere peste cumpăna Muchei Bâlii este periculoasă, deoarece se produc avalanșe.

Vila Paltinu - Cabana Podragu .Marcaj: pana la Șaua Caprei triunghi albastru, de unde se coboară pînă la Lacul Capra și urmează marcajul de creastă (bandă roșie) pînă în Șaua Podragu, iar de aici se coboară pe triunghi albastru pînă la Cabana Podragu. Se poate ajunge la Cabana Podragu și pe varianta Lacul Podrăgel (bandă albastră), care se desprinde de marcajul de creastă în punctul Fereastra Zmeilor. Durata: 5 - 6 ore.

Vila Paltinu- Cabana Negoiu

Marcaj: pînă în Șaua Paltinu bandă albastră, iar de aici pînă la Lacul Călțun unde se află refugiul Călțun, se urmează traseul de creastă (bandă roșie). Din Căldarea Laițel sunt mai multe variante:

-Căldarea Laițel- varful Negoiu prin Strunga Doamnei (bandă albastră), sau prin Strunga Dracului (bandă roșie);

-Căldarea Laițel, varianta Strunga Ciobanului - Căldarea Sarații unde potecile de traversare a Negoifului se unesc și drumul se continuă spre Cabana Negoiu pe poteca marcată triunghi albastru.

Durata: 8 - 9 ore

Agricultura a fost favorizată de existența unor terenuri mai puțin fertile. Între culturile agricole se află porumbul, cartofii, grâul, triticale, zarzavaturile. Există o societate agricolă care lucrează pământurile zonei.

În conformitate cu politica de dezvoltare rurală, parte integrantă a PAC, în perioada 2014-2020, Uniunea Europeană va aloca sume importante (în curs de definitivare) proiectelor de dezvoltare rurală din cele 27 de state membre. Politica de dezvoltare rurală recompensează, de asemenea, agricultorii care furnizează mai multe servicii ecologice în zonele rurale decât ceea ce prevede legea. Scopul acestor măsuri de agromediu este să consolideze rolul agricultorilor ca administratori ai zonelor rurale și să încurajeze acțiunile lor menite să conserve diversitatea peisajelor și biodiversitatea rurală. Dezvoltarea rurală durabilă este definită în coordonate foarte precise: stabilizarea populației în spațiul rural, prin eliminarea sau diminuarea exodului rural, eradicarea (combaterea) sărăciei prin stimularea și sporirea ocupării forței de muncă, promovând egalitatea de șanse pentru toți locuitorii rurali, sporirea calității vieții și a bunăstării generale, prin conservarea, protejarea și ameliorarea calității mediului și peisajului rural.

Pomicultura a fost o îndeletnicire importantă din cele mai vechi timpuri. Erau și sunt nelipsite grădinile din jurul caselor, cu pomi fructiferi: meri, peri, pruni, nuci, piersici, vișini, cireși etc.

Zootehnia – această ramură este afectată și ea . Se practică în strânsă legătură cu agricultura căreia îi furnizează îngrășăminte naturale. Locuitorii din comună au fost renumiți crescători de bivoli , dar tot atât de pricepuți au fost și în creșterea altor animale (oi)de pe urma cărora obțineau lână, carne, lapte, piei. Acest sector poate fi extins prin înființarea unor ferme care vor antrena forța de muncă locală. În cadrul comunei nu există un punct de colectare a laptelui .

Turismul - dezvoltat în prezent, poate fi exploatat datorită peisajelor deosebite și prezenței unor monumente istorice. Există în comună numeroase pensiuni turistice . Pentru dezvoltarea

turismului pot fi construite cabane în interiorul fondului de vânătoare care vor atrage cu siguranță iubitorii de vânătoare și nu numai.

Dezvoltarea a turismului în zone rurale vizează în principal patru planuri:

- **economic**, prin creșterea gradului de valorificare a resurselor, îndeosebi a celor mai puțin cunoscute, pentru reducerea presiunii asupra celor mai intens exploatate;
- **ecologic** prin asigurarea utilizării raționale a tuturor resurselor, reducerea și eliminarea deșeurilor, reciclarea lor, asigurarea conservării și protecției mediului;
- **social** prin sporirea numărului de locuri de muncă, menținerea unor meserii tradiționale, atragerea populației în practicarea diferitelor forme de turism;
- **cultural** prin valorificarea elementelor de civilizație, artă și cultură deosebite, care exprimă o anume identitate culturală.

Miscarea turistica în regiunea Bâlea

În regiunea Bâlea, tipul de turism practicat este cel de recreere. Perioada de vîrf a sezonului turistic în aceasta regiune este cuprinsă între lunile iulie-septembrie, luni care se suprapun concediilor de odihnă, iar la sfîrșitul lunii august și în luna septembrie se înregistrează stabilitatea condițiilor climatice. Locurile favorabile de practicare a turismului la sfîrșit de săptămîină sunt malurile rîului Cârțișoara și poienile din pădurea înconjurătoare. Drumeții și excursii se practică pe cele două culmi Buteanu și Bâlea, de către turiști cu experiență și iubitori ai alpinismului.

Un alt tip de turism de recreere este turismul cinegetic, practicat în pădurile din partea inferioară a regiunii. În ultimii ani în pădurile de aici s-a practicat un turism cinegetic de anvergură internațională. Mulți turiști străini, iubitori ai vînației au venit aici pentru trofee de valoare care se găsesc în aceste păduri.

Turismul practicat de pescari se realizează în zonele cu repezișuri și marmite din partea inferioară și medie a pîrîului Bâlea.

Excursii cu o durată mai lungă și cu dificultate mai mare se practică curent pe crestele din apropierea regiunii în sezonul de iarnă. Culmea Buteanu, Culmea Albotei și Creasta Arpășelului sunt căutate de către alpiniști pentru gradul mare de dificultate.

Un alt subtip de turism, efectuat mai ales în partea superioară a regiunii este cel legat de activitatea profesională. Acest turism se practică în rezervațiile Bâlea și Arpășel, de către geografi, care studiază evoluția reliefului din această zonă, de către zoologi, care urmăresc comportamentul animalelor, de către botaniști, care monitorizează starea vegetației din rezervații și de către fotografi, care immortalizează pe peliculă frumusețile peisajelor.

Principalii prestatori de servicii de turism:

Cabana Vama Cucului **

Așezare: pe șoseaua Transfăgărășană la 10 km de la DN 1 pe malul pîrîului Bâlea

Altitudine: 700 m

Descriere și dotare: 15 locuri în cabană, 32 locuri în căsuțe și un camping, folosit în perioada caldă. Este dotată cu apă curentă și curent electric.

Istoric: a luat ființă în anul 1984 din clădirile în care locuiau muncitorii șantierului de construcție a Transfăgărășanului. Amenajarea s-a făcut în perioada fostului O.J.T. Sibiu.

Cabana Bâlea Cascadă **

Așezare: pe malul estic al pârului Bâlea, la nord de renumita cascadă cu același nume.

Altitudine: 1234 m

Capacitate de cazare: 70 locuri categoria I

Istoric: :prima cabană turistică de la cascada Bâlea a fost construită de către Societatea Carpatina Transilvaneană (S.K.V.) în anul 1883, dar a ars în anul 1902.

În anul 1904, pe același loc S.K.V. a ridicat a doua cabană care a fost inaugurată la 29 august 1905 și care a ars în 1918.

Pe amplasamentul primelor două, S.K.V. a clădit în anul 1925 a treia cabană și a inaugurat-o la 25 august același an. Aceasta a treia cabană a fost demolată în 1979, după ce a funcționat o perioadă alături de cabana cea nouă. Cabana actuală, cu cinci etaje, a fost construită între 7 august 1971 și 15 iulie 1972 pe un amplasament la vest de cabana veche pentru constructorii Transfăgărășanului, iar mai târziu a intrat în circuitul turistic.

Cabana Bâlea Lac ***

Așezare: pe o peninsulă care înaintea în Lacul Bâlea dinspre nord-est fiind înconjurată din trei părți de apă.

Altitudine: 2034 m

Capacitate de cazare: 40 locuri categoria I.

Istoric: este reconstruită în anii 2000-2001 după un incendiu care a distrus fosta cabană la data de 27 august 1995.

Prima cabană Lacul Bâlea a fost ridicată în anul 1904 de către Societatea Carpatina Transilvaneană (S.K.V.), și inaugurată la 29 august 1905. Era o construcție

Cabana Paltinu **

Așezare: este situată în cercul glaciatic al Bâliei pe malul lacului cu același nume.

Altitudine: 2040 m

Capacitate de cazare: 22 locuri

Istoric: a fost construită în anul 1972, fiind vila de protocol a C.C. al P.C.R., aparținând după 1989 de O.J.T. Sibiu, S.C. Cibinul S.A. și S.C. Săliște-Bâlea Turism S.A.

Înființarea unor pensiuni turistice ecologice va avea un impact benefic asupra mediului. În cadrul acestor pensiuni clienții beneficiază de servicii de cazare, masă și agrement. Toate activitățile desfășurate și resursele folosite au ca scop conservarea naturii și poluarea minimă a mediului.

Mediul de afaceri

Pe raza comunei Cârțișoara poate fi dezvoltat prin oferirea anumitor facilități potențialilor investitori. Pe teritoriul comunei își desfășoară activitatea un număr de 54 agenți economici. Aceștia activează în domeniul construcțiilor, produselor alimentare și de uz casnic și personal.

Administrația locală oferă pentru dezvoltarea economică a zonei, consultanță și sprijin logistic, suport, prezentare în comunitate, scutiri de taxe și impozite în temei legal, concesiune de terenuri și clădiri.

COMUNITATEA DE AFACERI
-Agenții economici din Comuna Cârțișoara -
Sedii instituții locale/ societăți comerciale

Nr. crt.	Denumirea societății / Obiectul de activitate	Adresa	Starea societății 2020:	Obiectul de activitate
1.	Comuna Cârțișoara - Administrația publică locală Primar: Cârțan Sorin-Vasilică	Cârțișoara nr.55		Primăria
2.	OCOLUL SILVIC ARPAS	ARPASU DE JOS NR.191		Administrarea pădurii
3.	SC. PENSIUNEA BILEA RAU	SIBIU,STR. ONISIFOR GHIBU , NR.1		Pensiune/Cârțișoara
4.	SC ADRINA ESTET SRL	CÂRTISOARA		Cazare/Bâlea Glăjărie
5.	SC. BILEA TURISM SA	SIBIU, STR. ZAHARIA-BOIU, NR.2		Restaurant/pensiune/Bâlea Cascadă
6.	SC. BILEA TURISM SA	SIBIU,STR. ONISIFOR GHIBU , NR.1		Bâlea Lac Paltinul
7.	SC. FINE TRADING SRL	SIBIU, STR. SEMAFOARE LOR, NR.38		Pensiune/Cârțișoara
8.	IF ROSCULET NICOLAE	CONSTANȚA , STR.IoanVoda 21		cazareBâlea Glăjărie
9.	PENSIUNEA ROBERT	CIRȚISOARA		Bâlea Glăjărie
10.	DIRECTIA SILVICA SIBIU	AVRIG,STR. GRIVITEI, NR. 2		Păstrăvăria
11.	SC AUTOMATIC SERVICE SRL	CÂRTISOARA NR. 608		Cazare/Cârțișoara
12.	SC. VAMA CUCULUI	CÂRTISOARA NR. 650		Restaurant/cazare Cârțișoara
13.	PFA BOGDAN NICOLAE (Casa Sonia)	CÂRTISOARA NR. 335		Cazare/Cârțișoara
14.	PFA GROVU ELENA (Pensiunea Maya si Elena)	CÂRTISOARA NR.334		Cazare Cârțișoara
15.	SC ELECTRICA SA SDFEE	SIBIU, STR. UZINEI NR.1-		Distributie energie electrică Cârțișoara
16.	IF KLINGEIS FRANT SI REGINA	AVRIG, STR. EROILOR, NR. 22, JUD.		Cabana I restaurant/ Cârțișoara

		SIBIU		
17.	IF KLINGEIS FRANT SI REGINA	AVRIG,STR. EROILOR,NR 22		Cabana 2
18.	SC HANUL PATRICIEI SRL	CÂRÂISOAR A NR.714		Restaurant/cazare
19.	SC.TRANSFAGARASAN BILEA SRL	AVRIG, STR. EROILOR, NR. 22, JUD. SIBIU		Telecabina Cârțișoara
20.	SC. UNIVERS STAR SRL	CÂRȚISOAR A, NR. 232, JUD. SIBIU		Pensiune/Cârțișoara
21.	PFA. ROMAN DUMITRU	CÂRȚISOAR A, CABANA, NR.673		Pensiune /Cârțișoara
22.	SC PENSIUNI PE BALEA SRL	CÂRȚISOAR A, CABANA, NR. 711		Pensiune/Cârțișoara
23.	AF. LESAN MIHAIL	CÂRȚISOAR A, NR.85, JUD. SIBIU		Magazin Cârțișoara
24.	SC TRANSFAGARASAN MARKET CONSTRUCT SRL	CARȚISOAR A, NR.136		Magazin Cârțișoara
25.	II CARASTOIAN ION	CÂRȚISOAR A NR.711 A		Cazare Cârțișoara
26.	SC. VALENCIA TRADING SRL	ARPASU DE JOS		Magazin alimentar/Cârțișoar a
27.	SC ROXARI COM SRL	BRASOV, NR. 21		Magazin alimentar 2
28.	PFA TABACARU ALINA	CIRȚISOARA NR.397		Cazare Cârțișoara
29.	PFA. BUDAC MARCELA	CIRȚISOARA NR. 271		Cazare/Cârțișoara
30.	SC BILEA TRANSFAGARASANU SRL	ARPASU DE JOS NR.81 (CABANA BOERIU)		Pensiune/Cârțișoara
31.	PFA. CINDULET LILIANA	CÂRȚISOAR A NR. 282		Cazare/Cârțișoara
32.	SC COM INVEST SRL	CÂRȚISOAR A NR. 395 (BUZIC)		Pensiune/Cârțișoara
33.	SC MAIA FINCON SRL	CÂRȚISOAR A NR.26		Cazare/Cârțișoara

34.	SC ANDROANGUS SRL	CÂRȚIȘOAR A NR.199		Cazare/Cârțișoara
35.	PFA CINDULET VIOREL	CÂRȚIȘOAR A NR.447		Cazare/Cârțișoara
36.	PFA BLENDEA DANIELA	CÂRȚIȘOAR A NR. 404		Cazare/Cârțișoara
37.	PFA URSU DANIELA (Casa Nina)	CÂRȚIȘOAR A NR.435		Cazare/Cârțișoara
38.	CASA URSU	CÂRȚIȘOAR A 686		Cazare/Cârțișoara
39.	CMR TRANSILVANIA SUD SRL	CÂRȚIȘOAR A- BALEA		Stația meteo Cârțișoara
40.	PFA TARCEA DANIELA	CÂRȚIȘOAR A NR.130		Cazare/Cârțișoara
41.	PFA STOICA MARCELA	CÂRȚIȘOAR A NR.561		Cazare/Cârțișoara
42.	II POPA VICTOR	CÂRȚIȘOAR A		Cazare/Cârțișoara
43.	PFA TOMA SILVIA	CÂRȚIȘOAR A NR.452		Cazare/Cârțișoara
44.	PFA DOGARIU DANIEL	CÂRȚIȘOAR A NR. 293		Cazare/Cârțișoara
45.	SC SOPO SRL	CÂRȚIȘOAR A		Cazare/Cârțișoara
46.	D.R.D.P. BRASOV- S.D.N. SIBIU	SIBIU		District Bâlea/Bâlea Cascadă
47.	SC SOBIS SOLUTIONS SRL	CÂRȚIȘOAR A- SEACA		Păstrăvărie/pensiune
48.	SC ROX-IRIS SRL	CÂRȚIȘOAR A NR. 546		Bar/Cârțișoara
49.	PFA RAULEA V ALINA	CÂRȚIȘOAR A NR. 46		Cazare/Cârțișoara
50.	SC MADREROM SRL	CÂRȚIȘOAR A NR.79		Cazare /Cârțișoara
51.	SC CABINET STOMATOLOGIC	CÂRȚIȘOAR A NR. 163		Cârțișoara
52.	SC BIOFARM SRL	CÂRȚIȘOAR A NR. 574		Farmacie/Cârțișoara
53.	CASA BOIERULUI IMBRI	CÂRȚIȘOAR A NR.316		Cazare/Cârțișoara
54.	II ILIESCU GABRIEL(PensiuneaDenisa)	CÂRȚIȘOAR A		Cazare/Bâlea Glăjărie
55.	PFA DOGARIU DANIEL (PensiuneaBalea Sat)	CÂRȚIȘOAR A NR.293		Cazare/Cârțișoara
56.	SC PASTRAVUL BALEA SRL	CÂRȚIȘOAR A		Cazare/Cârțișoara

CABINETE MEDICALE - 1
 SCOLI - 1 – ELEVI -118
 GRADINITE - 1 – COPII - 42
 FARMACII UMANE - 1
 FARMACII VETERINARE - 0

**ALTE PERSOANE JURIDICE ÎNFIINȚATE LEGAL
 (I.I, PF, PFA, CABINET INDIVIDUAL, etc)**

Nr. crt.	Denumirea societății / Obiectul de activitate	Adresa	
1.			
2.			
3.			

I.7. EDUCAȚIA

Ca istoric al existenței școlilor locale acestea au funcționat sub forma școlilor confesionale de pe lângă bisericile ortodoxe ,încă din vremea mitropolitului Andrei Șaguna.Cheltuielile cu funcționarea acestor școli erau suportate de către locuitorii comunei.Au funcționat două școli confesionale în localurile parohiale ,fiind evidențiată în această perioadă (1866-1880) activitatea învățătorilor locali:Pavel Monea,Titu Banciu și Matei Folea.

Prima școală de stat,corespunzătoare ca funcționare ,a fost construită în anul 1894 de către autoritățile maghiare ,generate cu scopul de a închiide școlile confesionale cu limba de predare română ,fiind frecventată de un număr de 95 de elevi și avînd limba de predare limba maghiară.

În prezent există două localuri de școală,cu nouă săli de clasă ,plus două săli pentru grădinița de copii.

Din punct de vedere educațional, comuna Cârțișoara dispune de grădiniță, școală primară și o școală gimnazială în care își desfășoară activitatea în total peste 165 de elevi și 18 cadre doar două cadrer didactice sunt navetiste la Sibiu ,Școala Badea Cârțan cu clasele I-VIII din Cârțișoara dispune de 11 săli de clasă, CDI, cancelarie, arhivă, teren de sport, bibliotecă. clasele V-VIII Cârțișoara dispun de săli de clasă, laborator fizică-chimie, un laborator biologie, un laborator de informatică , o cancelarie, direcțiune, secretariat/contabilitate, grupuri sanitare.

Profesori: 20

Elevi: 115

Adresă:

Cârțișoara nr.570

Grădinița Cârțișoara

Profesori: 2,

Elevi: 41

Adresă:

Cârțișoara nr.560

Grădinița este amenajată în 2 săli de clasă, grup sanitar, grădinița dispune de săli, spațiu de joacă în loc deschis.

Identificarea și definirea problemei (material pus la dispoziție de conducerea școlii)

Situația abandonului școlar este din fericire una din problemele cu care unitatea noastră școlară un se confruntă în mod major. Părinții elevilor din unitatea noastră se implică îndeajuns în viața școlii. La ședințele cu părinții participă un număr mare de părinți (majoritatea sunt aceiași). O parte semnificativă se interesează de situația școlară (rezultate, frecvență, disciplină) a propriilor copii.

Există elevi la care am încercat (telefonic, deplasare la domiciliu cu reprezentantul Poliției sau al Primăriei, grupuri de cadre didactice, etc.), am găsit înțelegere din partea celor pe care i-am găsit la adresele respective; au fost situații când un am găsit nici un membru al familiei acasă cu care să se poată lua legătura. Toate aceste situații prezentate duc atât la o rată scăzută a absenteismului cât și la rată redusă a abandonului școlar și la comiterea de fapte antisociale. Ca atare, avem o promovabilitate anuală de aproximativ 99 %, note la purtare foarte bune (datorate absențelor dar și disciplinei); de asemenea notele de la Evaluarea națională pentru clasa a VIII a sunt sub 5 în proporție de 20 %, la matematică ,la limba română 100%.

Puncte slabe:

- situația economică a României și criza mondială
- starea materială precară a multora dintre familii cum ar fi:
 - familii cu mari problemele materiale, care trăiesc doar din alocațiile copiilor, din ajutorul social și chiar de pe urma programului Lapte-Corn
 - familii în care cel puțin unul dintre părinți este plecat la muncă în străinătate, elevii fiind lăsați fie în grija unor bunici bătrâni sau bolnavi, rude și chiar vecini, care nu reușesc să se ocupe de ei (mulți sunt la rândul lor neștiutori de carte): sunt cazuri și mai grave când aceștia sunt fie singuri acasă sau eventual având grijă de alți frați mai mici
 - familii ai căror părinți lucrează la oraș (la Sibiu sau Mediaș),care pleacă dimineața la ora 05.00 și se înapoiază după ora 17.00
 - părinți șomeri sau fără nicio ocupație
- părinți despărțiți sau divorțați, care nu-și mai asumă responsabilitatea copiilor
- familii foarte numeroase care locuiesc într-o singură cameră (5-10 membri) și ai căror părinți nu mai reușesc să se ocupe adecvat de toți copiii; există foarte multe cazuri în care îi folosesc la diferite munci-cules melci,nuci,cartofi,fructe de pădure,etc
- familii care consideră că nu mai sunt în stare să-și controleze proprii lor copii (avem cazuri de copii cu vârste de până la 19 ani aceștia se consideră prea mari pentru a fi controlați de părinții lor.
- neînțelegerile dintre părinți în cadrul familiei

Puncte slabe:

- ✓ două cadre didactice sunt navetiste la Sibiu .

- ✓ există o fluctuație anuală a cadrelor, fapt ce arată o instabilitate a cadrelor și implicit o muncă în plus pentru conducerea școlii pentru a-i forma și instrui în problemele locale.
- ✓ insuficienta motivare a unor cadre didactice/ diriginți care fac naveta în totalitate la Sibiu (50km distanță)
- ✓ comunicare insuficientă între cadrele didactice și elevi și între cadrele didactice și părinți (aceiași navetă)
- ✓ numărul relativ mare de elevi aflați într-o situație materială precară
- ✓ riscul creșterii violenței școlare
- ✓ lipsa unui consilier psihopedagogic propriu (există unul la mai multe instituții)
- ✓ lipsa unei săli de sport și a unei vestiar pentru echiparea/dezechiparea elevilor la orele de sport
- ✓ lipsa unui teren de joacă adecvat pentru grădinițele din cele trei localități ale comunei

Amenințări:

- ☞ riscul apariției restrângerii de activitate a unor cadre didactice, datorat scăderii demografice (deja avem clase simultane la ciclul primar)
- ☞ număr insuficient de consilieri psihopedagogi
- ☞ criza de timp a părinților și lipsa lor de receptivitate datorate actualei situații economice care reduce implicarea familiei în viața școlară
- ☞ rezistența la schimbare a unor părinți
- ☞ starea materială precară a unor familii.
- ☞ diminuarea posibilităților de finanțare bugetară
- ☞ inexistența unor repere morale solide în viața elevilor, deruta morală determinată de societate, mass-media etc.
- ☞ conștiința morală a elevilor privind păstrarea și întreținerea spațiilor școlare
- ☞ influența negativă a unor factori sociali (strada, mijloacelor media) asupra motivației tinerilor
- ☞ părinții încep să-și mute copii la alte școli din zonă, datorită dotărilor superioare pe care le au acestea.

Pentru realizarea unui proces instructiv-educativ de calitate personalul didactic are ca reper următoarele ținte:

- formarea cadrelor didactice și elevilor pentru aplicarea metodelor active de grup.
- accesul elevilor din unitățile de învățământ locale la un învățământ de calitate din perspectiva egalizării șanselor față de cei din mediul urban;
- Păstrarea tradițiilor și obiceiurilor comunității; extinderea învățării informatizate; crearea unui climat de siguranță fizică și spiritual; formarea continuă a cadrelor; identificarea unor surse de finanțare; educarea multiculturală a elevilor; colaborarea școlii cu familiile elevilor și implicarea

comunității în viața sa; realizarea unor parteneriate internaționale implementare de proiecte Erasmus și nu numai;continuarea parteneriatelor,deja existente, cu instituțiile școlare sau cu alte instituții.

- introducerea unor repere morale solide în viața elevilor,
- deruta morală determinată de societate, mass-media etc. insuficienta motivare a unor cadre didactice/ diriginți care fac naveta în totalitate la Sibiu (40km distanță)
- influența negativă a unor factori sociali (strada, mijloacelor media) asupra motivației tinerilor
- accesul elevilor din unitățile de învățământ locale la un învățământ de calitate
- din perspectiva egalizării șanselor față de cei din mediul urban;
- crearea unui climat de siguranță fizică și psihică pentru toți elevii școlii;

I.8.Sănătatea și asistența socială

Dispensarul din comună are în evidență populația arondată, asigurând urmărirea evoluției pacienților.

Există un dispensar uman, continuator al activității circumscripției sanitar-umană,înființată în anul 1957, (care funcționa cu un medic și o asistentă medicală) , în comuna Cârțișoara și care oferă servicii medicale permanente (1 medic de familie, 2 asistente medicale, din care o persoană -asistent comunitar).

Activitatea medicală se desfășoară în local independent de alte servicii,modernizat,care are sală de consultații,sală de tratamente,cu dotari corespunzătoare,local în care se afla amenajată si locuința medicului,cu utilitățile necesare :apă curentă,acces la rețeaua de canalizare,alimentare cu energie electrică,racordare la rețeaua de gaze naturale si cablu internet.

Există un cabinet stomatologic deservit de un medic de specialitate .
Există o farmacie .

Echipaj SMURD în orașul Avrig la 22 km.

Este în activitate un medic veterinar care deservește și alte localități din zonă,fiind reprezentantul DSV a județului Sibiu.

Asistența socială

În cadrul Primăriei, funcționează Departamentul de asistență socială, care colaborează cu Direcția Generală Asistență Socială Județeană pentru Protecția Copilului, cu Autoritatea Tutelară și cu Direcția de Muncă și Protecție Socială.

Primăria dispune de un serviciu de asistență socială, acreditat de Ministerul Muncii si Protecției Sociale.

Serviciile sociale asigurate de primărie sunt ajutorul social, ajutorul de deces, alocația familială complementară și de susținere pentru familia monoparentală, ajutor pentru încălzire. În ceea ce privește asistența socială, numărul persoanelor asistate a variat în ultimii ani, în perioada 2009 -2014 numărul acestora fiind în medie de 115 de persoane care au primit ajutor social în baza Legii Venitului Minim Garantat. În evidențele primăriei, printre persoanele asistate care primesc indemnizație/ajutor social, există un număr de 44 persoane cu dizabilitati și 10 familii monoparentale. Asistenții personali sunt în număr de 8 din care 7 asistenți primesc indemnizație.

Cultură

Localitatea Cârțișoara nu conține situri arheologice, conform REPERTORIULUI ARHEOLOGIC NATIONAL SI A LEGII NR. 5 DIN 6 MARTIE 2000 PRIVIND APROBAREA PLANULUI DE AMENAJARE A TERITORIULUI NATIONAL - SECTIUNEA A III-A- ZONE PROTEJATE.

În prezent așezarea adăpostește patru biserici, doua dintre acestea fiind construite cu două secole în urmă. Biserica ortodoxă din Oprea-Cârțișoara, cu hramul "Sfântul Nicolae" ridicată pe un promontoriu și construită din cărămidă în 1806 este o biserică-sală cu tum alcatuită din pronaos, naos și altar poligonal decrosat. Pictura interioară și exterioară aparține lui Nicolae Grecu, aceeași familie de meșteri din Sasăuși realizând și pictura murală a bisericii cu hramul "Buna Vestire" din Streza- Cârțișoara. Construirea acesteia a început în perioada 1812-1821 și are un plan asemănător cu cea din Oprea- Cârțișoara, doar altarul fiind de formă semicirculară.

Alte elemente antropice considerate obiective turistice ale comunei Cârțișoara sunt:

- Monumentul Eroului Roman.

- Muzeul Etnografic și Memorial "Badea Cârțan".

Comuna este locul de naștere al lui Badea (Gheorghe) Cârțan și cel de adopție al poetului Mircea Florin Șandru. Muzeul ce poartă numele primului (Badea Cârțan), a fost deschis în anul 1969 și prezintă o serie de exponate din domeniul ceramicii și sticlei manufacturiere, precum și o valoroasă colecție de icoane pe sticlă, reprezentative fiind cele ale iconarului local Matei Țâmforea. O sală a muzeului conservă cărți ce au aparținut bibliotecii cărturarului autodidact Badea Cârțan. De asemenea este expusă o gospodărie țărănească locală din secolul al XIX-lea cu interior specific.

Monumentul de tip Cruce memorială. Acest obiectiv a fost ridicat în 1920 din piatră și marmură.

I.9. Protecția mediului

Schimbările climatice

Schimbările climatice reprezintă o actualitate: temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă, ghețarii și zăpada se topesc, iar nivelul mediu global al mărilor crește. Ne așteptăm ca aceste schimbări să continue, iar condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a secetei să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească. Impactul asupra naturii, a economiei și a sănătății noastre variază în Europa în funcție de regiune și teritoriu, precum și de sectorul economic afectat.

Este foarte probabil ca încălzirea ce a avut loc începând cu mijlocul secolului al XX-lea să se datoreze în mare parte creșterii observate a concentrației gazelor cu efect de seră (GES) ca rezultat al emisiilor provenite din activitatea umană. Temperatura globală a crescut cu aproximativ 0,8°C în ultimii 150 de ani și se estimează că va crește în continuare.

Depășirea unei creșteri de 2°C în comparație cu temperaturile din epoca preindustrială sporește riscul producerii unor schimbări periculoase pentru sistemele globale umane și naturale. **Convenția Cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice (CCNUSC/UNFCCC)** a recunoscut ca obiectiv limitarea creșterii temperaturii globale medii în comparație cu perioada preindustrială la valoarea de sub 2°C.

Cum se poate atinge acest obiectiv? La nivel global, emisiile gazelor cu efect de seră (GES) trebuie menținute la nivel constant în cursul deceniului actual, urmând a fi reduse până în 2050 cu 50% în comparație cu nivelurile din anul 1990. Având în vedere eforturile pe care trebuie să le depună țările în curs de dezvoltare, Uniunea Europeană susține obiectivul de a-și reduce emisiile de gaze de seră cu o valoare între 80% și 95% până în anul 2050 (în comparație cu 1990). Chiar dacă politicile și eforturile de a reduce emisiile vor fi încununate de succes, anumite schimbări climatice vor fi inevitabile. Din acest motiv este nevoie și de strategii și acțiuni de adaptare la impactul acestora.

Cauzele schimbărilor climatice provocate de om și politicile europene în domeniu

Gazele cu efect de seră (GES) sunt emise deopotrivă ca urmare a unor procese naturale și a activităților umane. Cel mai frecvent GES prezent în atmosferă sunt vaporii de apă. În urma activităților umane sunt emise în atmosferă cantități considerabile din alte GES, crescând concentrația atmosferică a acestora – intensificând, prin urmare, efectul de seră și încălzind clima.

Sursele principale ale GES produse de om sunt:

- arderea combustibililor fosili (a cărbunilor, țițeiului și a gazelor naturale) în producerea energiei, transporturi, industrie și în gospodării (CO₂);
- agricultura (CH₄) și schimbările în utilizarea terenurilor cum ar fi defrișările (CO₂);
- depozitarea deșeurilor menajere (CH₄);
- folosirea gazelor industriale fluorurate.

O serie de inițiative ale UE au ca scop reducerea emisiilor de GES:

- îmbunătățirea continuă a eficienței energetice a unei arii largi de echipamente și aparate electrocasnice;
- crearea de obligații legale cu privire la folosirea energiei regenerabile cum ar fi energia eoliană și solară, cea a apei și de biomasă, precum și a combustibililor regenerabili pentru transport cum ar fi biocombustibilii;
- susținerea elaborării tehnologiilor pentru captarea și stocarea dioxidului de carbon (CSC) pentru a capta și stoca dioxidul de carbon (CO₂) emis de centralele termoelectrice și de alte capacități industriale de scară largă;
- întreprinderea unor acțiuni pe baza Sistemului de Comerț cu Emisii (EU ETS), principalul instrument al UE de reducere a emisiilor de GES provenite din activități industriale.

Pachetul legislativ al UE din 2009, referitor la climă și energie, reprezintă un set de norme obligatorii ce vizează implementarea obiectivelor 20-20-20 până în anul 2020, și anume: reducerea emisiilor de GES ale UE cu cel puțin 20% față de nivelul din anul 1990; acoperirea necesarului de energie a UE în proporție de 20% din resurse de energie regenerabilă și reducerea cu 20% a utilizării primare a energiei în comparație cu nivelurile preconizate.

Zone de mediu protejate în comună

Parcul Natural Golul alpin Făgăraș - Zona protejată complexă geomorfologică, hidrografică, de floră și faună. Suprafața: 6989 ha - Localizare: Golul alpin al Munților Făgărașului, între

Vîrful Suru și Podagru Versantul nordic aparține ariei comunelor Racovița, Porumbacu de Jos, Arpașul de Jos, Cârțișoara și orașului Avrig. Include și rezervația naturală Bâlea. Accesul se poate face din D.N. 1 (E 68) Sibiu- Brașov, drumuri județene și poteci din localitățile Turnu Rosu, Sebeșul de Sus; Avrig, Porumbacu de Sus, Cârțișoara, Arpașul de Sus (jud. Sibiu), Viștea de Sus, Victoria și Sîmbăta Jud. Brașov)

REZERVAȚIA NATURALĂ BÂLEA(VALEA BÂLII)

Se afla pe fața nordică a crestei Munților Făgăraș în valea glaciară a Bâlii și este o rezervație mixtă ce cuprinde un teritoriu străjuit la sud de vîrfurile Vînătoarea lui Buteanu (2507 m), Vîrful Capra (2496 m) și Vîrful Paltinu Mare (2398 m), pe flancul estic Muchia Buteanu, iar pe cel vestic Piscul Bâlii.

Rezervația are o suprafață de 180 ha și aparține administrativ comunei Cârțișoara. Ea include circuitul glaciara Bâlea, lacul glaciara cu același nume aflat la 2034 m altitudine, cu o suprafață de 46.508 mp și o adîncime de 13,35 m, fiind cel mai mare lac glaciara din Munții Făgăraș.

Din punct de vedere geologic, în rezervație predomină șisturile cristaline dar sunt prezente și iviri izolate de calcar. Pe aceste roci s-au format, pe alocuri, soluri brune acide și brune podzolice. Climatul este de tip alpin rece și racoros, cu vânturi puternice.

Dintre speciile de plante de o deosebită importanță, remarcăm în primul rînd pe cele endemice: românița de munte, omagul, coada vulpii, caldarușa, clopoței, paiușul carpatic. Acestea lise adaugă o serie de rarități floristice, ca: zănișoara, vartejul pămîntului, firuța, floarea de colț.

Vegetația este reprezentată de grupări de specii, în primul rînd ferigute și fitocenoze caracteristice zăcămintelor de zăpadă, respectiv tufișuri scunde de sălcii pitice, de piciorul cocoșului cu degetăruț. Vegetația arbustivă este reprezentată de tufișuri de jneapăn cu afin și bujori de munte cu afin.

Din punct de vedere faunistic, rezervația Bâlea este săracă în specii, dintre cele existente predominând insectele. Silueta caprei negre ce se adaptează aici, nu cu mulți ani în urmă în număr foarte mare, în prezent se zărește din ce în ce mai rar. O altă specie ce a dispărut din rezervație este acvila de stîncă. După construirea Transfăgărașanului și intensificarea turismului în zonă, rezervația s-a degradat în mare măsură.

Covorul vegetal s-a redus datorită numărului mare de autovehicule și turiști ce campează în zonă

Zona Făgărașului -sectorul Arpaș-Bâlea reprezintă un important sector montan al masivului Făgăraș dominat de Vîrful Negoii (2535 m) și Vîrful Vînătoarea lui Buteanu (2508 m), lacuri glaciare de la Bâlea Arpaș, Podragu, Lacul Doamnei.

Pîrîurile Cârțișoara, Bâlea, Laița, Seaca necesită intervenții regulate în ceea ce privește decolmatarea acestora, intervenții necesare prevenirii potențialelor inundații.

Situl Natura 2000 parțial în centrul de comună și în zona Bâlea.

I.10.Societatea civilă

Instituțiile și organizațiile sociale și civice reprezintă societatea civilă care constituie temelia unei democrații funcționale. Organizațiile societății civile se implică în luarea deciziilor privind dezvoltarea socială sau a deciziilor de interes public.

Societatea modernă se structurează prin trei componente:

- componenta economică
- componenta politică (instituțiile fundamentale ale statului)

- componenta societății civile, sectorul non-profit, care legitimează sau amendează celelalte două componente.

Societatea Civilă trebuie să fie capabilă să ia atitudine într-un spectru larg de probleme, cum ar fi aspecte legate de guvernarea unei țări, de relații internaționale cu alte țări, dar și aspecte legate de dezvoltarea economică sau de protejarea mediului înconjurător. Pentru a-și desfășura eficient activitatea, Societatea Civilă trebuie să înțeleagă problemele cărora dorește să le găsească o rezolvare conformă cu interesele majorității populației. Ca urmare, Societatea Civilă trebuie să fie constituită dintr-un număr cât mai mare de organizații "specializate" în cât mai multe domenii care privesc organizarea și administrarea societății umane. Aceste organizații "specializate" trebuie să fie la curent cu politicile existente și cele preconizate pentru domeniile lor de activitate în așa fel încât să supravegheze continuu modul în care politicienii sau afaceriștii respectă interesele majorității populației în domeniile respective.

În România, rolul societății civile este încă puțin semnificativ în influențarea deciziilor politice, economice sau de interes public. În țările dezvoltate, organizațiile societății civile participă la dezbateri publice pe teme precum: politica de imigrație, măsurile de protecție a persoanelor defavorizate, mergând până la aspecte relativ abstracte, care țin de starea "morală" a societății. Rolul societății civile este foarte important în statele democratice, iar în statele aflate la începutul drumului către democrație, rolul său este în mod special important, întrucât influențarea deciziilor politice și economice constituie un exercițiu democratic fundamental.

Exemple de instituții ale societății civile:

- organizații nonguvernamentale (ONG-uri);
- organizații comunitare (community-based organizations);
- asociații profesionale;
- organizații politice;
- cluburi civice;
- sindicate;
- organizații filantropice;
- cluburi sociale și sportive;
- instituții culturale;
- organizații religioase;
- mișcări ecologiste;
- media.

În comună, din societatea civilă continuă să facă parte ceea ce denumim generic și tradițional "intelectualii satelor": medicii, cadrele didactice, inginerii. La aceștia se adaugă preoții, prin prestigiul pe care îl au asupra maselor de credincioși, dar și prin capacitatea de a influența deciziile lor într-un mediu unde informația și dezbaterea publică nu circulă întotdeauna cu ușurință.

În ultima vreme la aceste categorii "tradiționale" ale societății civile rurale se adaugă pătura celor care, prin natura meseriei lor (fermierii, antreprenori, de exemplu), au intrat în contact cu exigențele administrației europene, prin accesarea de fonduri europene și care, la rândul lor, au devenit volens-nolens, "integratori" europeni la sate, grație expertizei gratuite și răspândirii de cunoștințe referitoare la idei de afaceri, management agricol, turism etc.

Societatea civilă rurală din România este, din păcate, slab definită și puțin cunoscută. Mijloacele financiare ce îi stau la îndemână sunt adesea extrem de reduse, comparativ cu cele ale societății civile urbane. Fondurile europene există și pot fi de folos, dar ele rămân, în majoritatea cazurilor, doar un vis frumos pentru categoriile amintite. Cu toate acestea, dacă comuna dorește

să aibă un viitor demn, în sensul păstrării identității locale, dublată de o dezvoltare armonioasă și durabilă, ea trebuie să investească în elitele rurale și în societatea civilă rurală.

Societatea civilă descrie un întreg sistem de structuri, care permit cetățenilor noi roluri și relații sociale, prin diferite modalități de participare la viața publică.

II. ANALIZA DE POTENȚIAL

Viitorul nu vine, nu așteaptă.
Viitorul se construiește!

De ce o „strategie de dezvoltare durabilă” ?

Motto

“Societatea bazată pe cunoaștere va deveni în mod inevitabil cu mult mai competitivă decât orice societate umană cunoscută, pentru simplul motiv că odată cu creșterea accesibilității informației, nu vor mai exista scuze pentru lipsa performanțelor. Nu vor mai exista țări “sărace”, ci doar țări ignorante. Același principiu se va aplica și companiilor, industriilor și organizațiilor de orice fel. De fapt, el se va aplica în egală măsură și în cazul persoanelor.” *Peter F. Drucker*

Dezvoltarea durabilă nu este o „modă” sau o reglementare arbitrară ci un model concret, realist, profesionist și eficient de abordare a problemelor pe care le au toate colectivitățile locale. Pe lângă eficiență se adaugă responsabilitatea pentru generațiile viitoare.

Din perspectiva consecințelor pe care le are în timp orice acțiune prezentă – **dezvoltarea nu poate fi gândită altfel decât ca o abordare globală, integrată a problemelor**. Spațiul, resursele naturale și umane apar ca valori limitate, fragile, interdependente – și ca urmare ele trebuie protejate și reînnoite constant, ele trebuie exploatate în comun (zonal, regional). „Dezvoltarea durabilă” este prin urmare singura perspectivă de abordare „firească” – adică responsabilă și eficientă.

CONTEXT EXTERN

Analiza mediului extern

Utilizând analiza mediului extern al unei instituții, conducătorii unei instituții examinează și încearcă să confere sens permanentelor schimbări din jurul acesteia. Orice organizație publică este inclusă într-un mediu specific, care influențează și condiționează acțiunea factorilor de conducere. În funcție de influența factorilor externi, conducerea instituției decide prioritățile pe termen scurt și mediu și ia în calcul atât riscurile și măsurile aferente diminuării acestora, cât și oportunitățile care pot favoriza activitățile instituției într-un orizont de timp bine determinat.

A. Analiza microenvironment utilizând tehnica analiza SPENT

B.

Mediul extern cuprinde diverse influențe care trebuie avute în vedere la elaborarea strategiei datorită complexității fenomenelor cu impact direct asupra instituției, ca urmare a globalizării și vitezei schimbărilor exterioare, existând o gamă diversă de factori cu impact mai mare sau mai mic.

Etape în analiza mediului extern:

- Analizarea mediului extern în ceea ce privește semnalele de alarmă și posibile schimbări de mediu care pot afecta instituția
- Monitorizarea mediului, a tendințelor specifice și a posibilelor modele
- Previzionarea orientărilor strategice legate de schimbările mediului extern
- Evaluarea tendințelor curente și viitoare ale efectelor pe care asemenea schimbări le vor avea asupra instituției.

Analiza SPENT, ca tehnică de studiere a fiecărei dimensiuni a mediului extern se prezintă sub forma unei suprapuneri de sfere concentrice cuprinzând straturi diferite de influențe care pot afecta instituția.

S Influența socio-demografică

P Influențe politice, guvernamentale, legale și regulamente

E Influențe economice

N Influențe naturale

T Influențe tehnologice

Influența socio-demografică – privește aspecte de natură socială, demografie, structură socială.

Cultura socială pune accentul pe valori ale populației, atitudini și credințe

Demografia – Numărul de locuitori ai județului/comunității și organizarea lor sub aspect administrativ-teritorial au impact direct asupra activității instituției.

Structura socială privește segmente de populație, cum ar fi populația angajată în câmpul muncii versus pensionari, majoritari versus minorități, egalitate de șanse. Politicile publice susținute de instituție urmăresc satisfacerea tuturor acestor segmente de populație.

Influențe politice, guvernamentale, legale și regulamente

Modificările legislative interne, regulamentele, tratatele și directivele Uniunii Europene influențează activitatea instituției iar aceasta are oportunitatea de a formula și promova inițiative legislative în concordanță cu nevoile locale.

Modificările legislative interne

Instituțiile administrației publice județene funcționează în baza următoarelor reglementări, ordine ale Ministrului Administrației și Internelor, documente cadru:

- **Legea nr. 215 /2001** a administrației publice locale, republicată
- **Legea nr. 340/2004** privind prefectul și instituția prefectului
- **H. G. nr. 460/2006** pentru aplicarea unor prevederi ale Legii nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului
- **Legea nr. 544 /2001** privind liberul acces la informațiile de interes public
- **Legea nr. 52/ 2003** privind transparența decizională în administrația publică
- **O.U.G. nr.57/2019** privind Codul administrativ

Aceste reglementări conturează organizarea și funcționarea instituțiilor administrației publice conform principiilor profesionalismului, transparenței, implicării cetățeanului în procesul de luare a deciziei.

În scopul accelerării procesului de reformă și alinierii la cerințele Uniunii Europene, s-a redefinit identitatea funcției prefecturale, înalt funcționar public, s-a creat o nouă funcție în sistemul administrativ, cea de manager public.

Aderarea României la 1 ianuarie 2007 la Uniunea Europeană a impus asigurarea armonizării permanente a normelor interne la reglementările europene.

Regulamentele, directivele, recomandările instituțiilor europene precum și obligațiile derivând din semnarea tratatelor influențează procesul de luare a deciziei în România.

Influențe economice

Transferul procesului decizional de la nivel central la nivel local prin asigurarea unor pârghii specifice la nivel local, în domenii precum politici publice salariale, finanțe publice locale constituie un obiectiv relevant în acest context.

Influențe naturale

Fenomenele naturale precum cutremurele, alunecările de teren sau avalanșele sunt dificil de prezis sau de evitat. Inundațiile, dezastrele din ultima perioadă și schimbările climatice bruște sunt tot mai greu de prevenit și de monitorizat, în ciuda eforturilor autorităților de a le controla. Conștientizarea și sensibilizarea cetățenilor cu privire la implicațiile acestor fenomene și riscurile lor devin prioritare în demersurile autorităților.

Influențe tehnologice

Dezvoltarea informațiilor și a tehnologiei comunicațiilor, dezvoltarea și modernizarea rețelelor de comunicații: satelit, cablu, comunicații digitale, antene, internet, împreună cu avansarea rapidă a software-ului contribuie în mod semnificativ la modul în care sunt conduse instituțiile și relaționează

unitățile administrațiilor publice locale. Activitățile sunt astfel mai bine coordonate, informarea și dezvoltarea sunt accelerate iar majoritatea activităților devin mai flexibile, mai eficiente.

Pentru eficientizarea circuitului informațional, administrația va trebui să achiziționeze un sistem de management al documentelor, sistem care va fi îmbunătățit prin scanarea documentelor, introducerea semnăturii electronice și a arhivei electronice.

Datorită noilor tehnologii informaționale aparatul primăriei va identifica noi pârghii de adaptare permanentă la influențele globalizării, sens în care tehnologia IT va fi actualizată permanent cu produse moderne IT existente pe piață, programe legislative actualizate, incluzând legislația europeană.

B. Analiza PESTLE

Factorii politici

Din categoria acestor factori putem enumera:

Politicile și strategiile guvernamentale stabilesc priorități, obiective, direcții de activitate, a căror îndeplinire revine administrațiilor publice locale. În acest context, instituția trebuie să-și adapteze, din interior, resursele umane, financiare și tehnice în vederea îndeplinirii acestor responsabilități. Documentele programatice stabilite la nivel politic (fie de Guvernul României, fie de instituții de la nivelul Uniunii Europene), pot determina inclusiv adaptarea organizațională (aparitia de noi structuri, reorganizarea altora), stilul de management, orientarea către alți parteneri (publici sau privați, naționali sau internaționali). Corelat cu prioritățile stabilite prin documente programatice la nivelul puterii executive trebuie menționată **dinamica politică**. Modificările realizate cu o anumită frecvență la nivel decizional, politic, pot genera un risc de destabilizare a activității desfășurate de instituție și pot crea impresia unei inconsecvențe în stabilirea obiectivelor prioritare și a strategiilor pentru crearea unui sistem adaptat economiei de piață și politicilor democratice.

Influența politicianilor, alături de alte organizații cu impact major în viața publică (mass-media, organizații non-guvernamentale), în anumite domenii de activitate de interes larg.

La nivelul politicilor de descentralizare, au fost făcute progrese însemnate la capitolul diminuării rolului politic al prefectului, dar nu s-a concretizat o a doua componentă majoră a Programului de Guvernare, adică limitarea sferei serviciilor deconcentrate aflate în conducerea prefectului și reglementarea transferului acestor servicii către autoritățile administrației publice locale pe măsura transferării resurselor financiare.

Pe domenii specifice de activitate se observă **suportul** crescut din partea unor organisme internaționale (Comisia Europeană, alte organisme internaționale), fapt care conferă instituției prefectului expertiză și posibilitatea de parteneriate pentru a facilita îndeplinirea eficientă a obiectivelor.

Pe de altă parte, se observă **întârzierea** armonizării legislației specifice cu cea din UE, **promovarea** unor politici populiste, fără a urmări identificarea și punerea în practică a unor programe reale, viabile, în funcție de priorități, precum și faptul că nu există o **delimitare clară** a rolurilor politice și de expertiză tehnică la nivelul de vârf al administrației publice centrale.

Factorii economici

Conform datelor Institutului Național de Statistică, activitatea economică la nivel național este caracterizată prin menținerea unui trend ascendent. Această tendință este de natură să confirme persistența unui climat de consolidare a stabilității principalilor indicatori economici, mai accentuat în activitățile din construcții, comerț cu amănuntul, servicii, dar și din industrie. La această situație au contribuit condițiile favorabile generate de cota scăzută înregistrată de rata inflației, evoluția câștigurilor salariale, inclusiv câștigul real, precum și nivelul relativ mic al șomajului. Noul cadru legal și organizatoric a asigurat o mai bună folosire a resurselor naționale, iar rezultatele înregistrate se datorează creșterii alocațiilor bugetare, efortului structurilor specializate, specialiștilor din cadrul autorităților centrale, militare și civile, și a structurilor deconcentrate, componente ale sistemului local de management.

Instrumentele de atragere de noi fonduri în administrația publică pot să influențeze modul acesteia de funcționare, în sensul eficientizării ei.

Condițiile existente în mediul economic general, precum și elementele specifice de macro și micro economie pot influența cererea de servicii publice cu un anumit specific. În acest sens, un exemplu îl constituie diversificarea produselor și a serviciilor economice cu grad ridicat de calitate, ceea ce determină o anumită presiune „concrețială” asupra activităților furnizate de administrația publică.

Din aceeași perspectivă se poate observa că investitorii sunt interesați să constituie și să dezvolte parcuri industriale și de asemenea, agenții economici se localizează în astfel de infrastructuri de afaceri. De remarcat parcul industrial Sibiu-Șura Mică, precum și dezvoltarea economică a orașului Miercurea Sibiului, precum și potențialul de dezvoltare agro-turistică a orașului Săliște. Volumul investițiilor străine în România va crește, implicit vom asista la modificări în rândul populației ocupate, pe sectoare de activitate – va continua migrația personalului din sectorul bugetar spre cel privat. Datele Institutului Național de Statistică arată că nivelul de trai al românilor a crescut, deci se pune problema asigurării unor pachete motivaționale pentru salariații din sectorul public, care să diminueze fluctuația de personal.

Pe lângă aspectele menționate anterior și care se pot constitui în oportunități pot fi menționate o serie de aspecte cu impact negativ și care trebuie luate în calcul în momentul proiectării unei strategii sectoriale sau stabilirea priorităților pe termen mediu. Dintre acești factori menționăm:

- organizarea defectuoasă a cadrului normativ privind evidențierea, aplicarea și colectarea la bugetele locale și centrale, a taxelor și impozitelor;
- în majoritatea localităților cu număr mic de locuitori există un număr redus de agenți economici cu forță financiară mare ceea ce determină un nivel scăzut al sumelor colectate la bugetul local;
- numărul mare de persoane care beneficiază de alocații financiare din partea statului;
- discrepanțe mari între mediul rural și mediul urban, între zonele centrale și cele periferice ale orașelor

Factorii sociali

Trebuie luate în considerare aspecte legate de:

- Persistența unei rate a șomajului mai ridicată în anumite zone ale țării;
- Lipsa reconversiei forței de muncă către sectoarele productive sau alte servicii;
- Necesitățile, așteptările, scara de valori, etica și moralitatea influențează/determină atitudinea cetățenilor/clientilor față de calitatea serviciilor oferite de administrația publică și pot determina o anumită conduită a funcționarilor publici;
- Schimbările în nivelul și stilul de viață al cetățenilor/clientilor generat de efectele pandemiei Covid;
- Îmbătrânirea populației și prelungirea vârstei de pensionare a persoanelor apte de muncă vor determina modificări în structura de personal, apariția de noi cerințe de formare, gradul de adaptabilitate și flexibilitate vor crește, proporțional cu noile provocări ale administrației publice, derivate din aderarea la Uniunea Europeană.
- Scăderea atractivității sectorului public ca angajator;
- Amploarea fenomenului terorist în plan internațional;
- Amplificarea fenomenului migrației ilegale;

Factorii tehnologici

Având în vedere rapiditatea cu care se dezvoltă piața IT și de comunicații în plan mondial dar și național, cât și facilitățile pe care le oferă în dezvoltarea activităților specifice, este necesară analiza acestor factori din perspectiva priorităților stabilite pentru MIRA pe termen mediu.

În acest context, dezvoltarea tehnologiilor IT care pot reduce costurile de funcționare prin aplicarea celor mai bune tehnologii și soluțiile software cu utilizare în administrație și care cresc calitatea serviciilor publice furnizate trebuie în permanență cunoscute și adoptate la nivelul instituțiilor.

Pe baza acestor specificații trebuie luate în considerare:

- Posibilitățile de dezvoltare determinate de schimbul de informații rapid și necostisitor între structurile de specialitate și cei interesați, dar și între beneficiari și investitori;
 - Schimbări rapide în tehnologia informației;
 - Noile aplicații și programe cu impact în creșterea eficienței activității din administrația publică impun o specializare în plus a funcționarilor publici;
 - Transferul bunelor practici din sectorul privat înspre cel public determină apariția unor noi competențe, atribuții și sarcini pentru funcționarii publici;
 - Creșterea gradului de utilizare a comunicării electronice atât în interiorul, cât și în exteriorul organizației;
 - Evoluția rapidă a tehnologiei în domeniul informației și comunicațiilor impune investiții continue în dotări, favorizând deschiderea unei noi ere, cea a digitalizării informatice.
- Pe lângă oportunitățile prezentate anterior trebuie avute în vedere aspecte legate de deficiențele tehnologice care pot influența activitatea specifică
- Lipsa prefigurării unor fluxuri comunicaționale, atât pe orizontală, cât și pe verticală, care să conducă la creșterea vitezei de circulație a informației între instituțiile care colaborează;
 - Lipsa interesului în atragerea unor posibilități de pregătire pe linie de informatică, comunicare on-line etc.;
 - Existența unui decalaj în privința folosirii tehnologiei informației și comunicațiilor poate produce întârzieri în dezvoltarea organizațiilor sau a societății în general;
 - Apariția unor noi forme de atacuri informatice, greu de anticipat în actuala etapă de dezvoltare a tehnologiei informației și comunicațiilor în multe țări ale lumii;
 - Vulnerabilitatea sistemelor informatice – generată de fragilitatea sau lipsa de consistență a sistemelor de protecție împotriva riscurilor.

Factorii legislativi

Activitatea atât la nivel strategic, cât și la nivel operațional, este influențată de factorii legislativi. În acest sens se conturează următoarele aspecte:

- Instabilitatea unor reglementări juridice, asociate cu inconsecvența aplicării legilor și procedurilor existente;
- Abrogarea unor reglementări, fără înlocuirea acestora cu altele adecvate, a creat, pe unele segmente ale vieții social-economice, vid legislativ, fapt care a condus la dificultăți în aplicarea legalității, generând scăderea autorității organelor abilitate cu aplicarea și respectarea legii, concomitent cu afectarea finalității actului de justiție;
- Alinierea legislației naționale în domeniu la cea europeană și internațională facilitează semnificativ creșterea eficienței intervențiilor guvernamentale și comunitare pentru gestionarea la nivel național a diverselor activități specifice;
- Dinamică legislativ-normativă și instituțională ridicată;
- Lacunele și incoerența unor dispoziții legale, concretizate în lipsa sau ambiguitatea reglementării anumitor aspecte, tratarea prin aceleași legi ori legi diferite a unor infracțiuni sau contravenții, fără să existe o delimitare clară între ele, modificarea frecventă a unor acte normative, toate acestea fiind de natură să creeze confuzii și interpretări diferite în aplicarea legii.

Beneficii potențiale ale analizei mediului extern:

- Conștientizarea managerială asupra schimbărilor de mediu
- Previzionarea impactului influențelor mediului în care activează instituția
- Dezvoltarea colaborărilor multinaționale
- Îmbunătățirea deciziilor de alocare și gestionare a resurselor
- Implementarea managementului riscului
- Aplicarea prevederilor Codului Administrativ

STRATEGII GEOPOLITICE 2006-2025

10 PROVOCĂRI MONDIALE

Studiile europene centralizate la Institutul de securitate al UE au sintetizat principalele tendințe pe plan mondial într-un raport prezentat miniștrilor apărării din țările UE, în Finlanda – la începutul lunii octombrie. Principalele tendințe sunt următoarele:

1. **Îmbătrânirea populației mondiale** ce va crea probleme sociale considerabile, prin scăderea populației active și presiuni majore asupra sistemului de pensii. Vor fi afectate țările UE, China și parțial Rusia. India va ajunge China (cu o populație puternic întinerită). SUA se vor menține datorită imigrației – salvându-se de la această tendință. Africa și Orientul Mijlociu va cunoaște boomuri demografice – pe fondul unui nivel de dezvoltare foarte scăzut.
2. **Producția va fi puternic delocalizată.** Toate industriile ce solicită forță de muncă vor fi relocalizate. Țările dezvoltate vor deschide filiale sau vor încredința producție unor firme străine, păstrându-se în interiorul granițelor sectoarele de cercetare și dezvoltare. Europa va rămâne competitivă în telecomunicații, aeronautică și industria auto. China va recupera întârzierile în IT, biotehnologie și aeronautică. În 2025 primele cinci puteri mondiale vor fi SUA, China, Japonia, India și Germania.
3. **Petrolul și cărbunele – miza viitorului.** Resurse de bază astăzi, vor fi puternic solicitate și în 2025, datorită creșterilor de consumuri cu circa 50%.(țările în curs de dezvoltare vor solicita circa două treimi din consumuri). Creșterea puternică a consumului va afecta major clima ducând la scăderea precipitațiilor în Orientul Mijlociu, Africa, nord-vestul Chinei și Asia centrală.
4. **O lume interdepedentă, inegală și diversă.** Mondializarea ca factor dominant va duce la scăderea rolului UE (grav afectată de îmbătrânirea populației) dezvoltându-se un sistem multipolar de cooperare internațională, fapt ce va accentua concurența acerbă pe piețele energetice, la resursele materiale și în sferele de influență.
5. **SUA – va păstra un statut de superputere** economică și politică. Imigrația hispanică va restructura societatea americană într-o societate bilingvă, populația crescând puternic, pe fondul mării inegalităților în distribuția bogăției, amenințările teroriste și al imigrației ilegale. Principalii vectori al politicii americane vor fi securitatea aprovizionării energetice și rivalitatea concurențială cu China. SUA va rămâne parametrul cheie al Noi Ordini Mondiale.
6. **Exploziile demografice și urbane** asociate cu încălzirea planetei și degradarea continuă a mediului vor crea premisele dezvoltării de „noi maladii” – având la bază noi tulpini virale. Anual apar noi agenți patogeni ce se extind rapid la nivel regional cu un puternic impact asupra dezvoltării economice, aici putând fi amintiți: gripa avară și SARS.
7. **Orientul Mijlociu și Africa – două regiuni instabile cronic.** Persistența conflictelor religioase va duce la polarizarea economiilor pe exploatarea materiilor prime cu creșterea continuă a extracțiilor petroliere (în Africa subsahariană - Angola și Nigeria) ceea ce va avea drept consecință dependența puternică față de exterior, în lipsa unei „revoluții verzi” în Africa.
8. **La masa marilor puteri patru noi țări.** În 2025 primele patru țări ce conduc economic lumea vor fi SUA, China, Japonia și India. China își va tripla produsul intern brut – devenind un mare poluator – emisiile sale de dioxid de carbon ridicându-se la 19% din emisiile globale iar ¾ din apele teritoriale vor fi poluate. Politic China evoluează spre un „regim autoritar soft”. India va continua politica de „discriminare pozitivă” pentru promovarea castelor inferioare și va merge în parteneriat cu Statele Unite pentru contrabalansarea Chinei și a fundamentalismului musulman. În America Latină, Mexicul și Brazilia se vor impune sistematic cu ajutorul SUA.
9. **Rusia – țară bogată, dar mai slabă.** Dacă astăzi produsul intern brut al Rusiei este mai mic decât al Franței, în 2025 va crește fiind mai mare decât al Franței și Italiei luate împreună. Creșterile se vor datora marilor resurse petroliere și de gaz ceea ce va transforma Euroasia în

subansamble regionale profund diferențiate economic. Mortalitatea crescută, natalitatea redusă va duce la scăderea populației – migrarea populațiilor tinere spre zonele prospere economic și accentuarea inegalităților. Regimul actual se va întări într-un regim de „democrație autoritară”.

10. Globalizarea va afecta puternic Europa. Reducerea constantă a bazei materiale va duce la creșterea șomajului și reformarea radicală a sistemelor de securitate socială, piețe de muncă și sisteme educative. Cu condiția de a promova inovația tehnologică, UE poate păstra poziții puternice în domeniile chimiei, produselor farmaceutice, telecomunicațiilor și tehnologiilor energetice din surse regenerabile. Se anunță o competiție acerbă cu SUA și China în domeniile biotehnologiei și nanotehnologiei. UE va rămâne o regiune sigură și relativ bogată, în pofida violențelor politice, religioase și etnice din imediata vecinătate. Presiunea imigraționistă puternică va fi din Africa, sărăcia determinând un veritabil exod. Dezvoltarea explozivă a științei și tehnologiei în contextul generalizării societății informaționale și germinării economiei bazate pe cunoaștere are ca principală consecință accelerația exponențială, la scară globală, a tuturor componentelor vieții socio-economice. Procesul de structurare al Uniunii Europene adaugă probleme suplimentare specifice, cum ar fi: re poziționarea economică a țărilor membre, redefinirea rolului României în acest context, adaptarea dinamică a societății românești la cerințe noi, pe scurt generează un nou nivel de complexitate a vieții politice. Dacă la cele de mai sus adăugăm schimbările climatice și instabilitatea geofizică, putem spune că omenirea se află într-o perioadă dificilă, de criză globală, manifestată pe toate palierele și nivelurile. Soluția pentru această criză nu se găsește printre filele de istorie, deși se justifică prin invocarea lor, ci se naște în mijlocul specialiștilor preocupați cu adevărat de înțelegerea naturii intime a crizei, specialiști din domenii diferite, ce pot opera coerent într-o paradigmă a complexității. În acest spațiu conceptual, structurat de o seamă de concepte, modele și teorii bazate pe o abordare neliniară a societății, se pot defini și realiza noi construcții intelectuale, noi tehnici și noi tehnologii, noi valori materiale, cu alte cuvinte, se pot pune bazele unei noi societăți. Această societate este azi cunoscută sub numele de “Societatea Bazată pe Cunoaștere” și este încă o năzuință. O năzuință ce a căpătat însă consistență, a polarizat atenția omenirii și a devenit comandă socială în Europa prin documentul de la Lisabona. Această nouă comandă socială este o oportunitate ce poate favoriza pe oricine gândește liber, operează conceptual riguros și acceptă comunicarea și colaborarea ca proprie necesitate de împlinire personală. Limitările în aceasta etapă nu sunt legate de nivelul tehnic sau tehnologic, ci de gradul de implicare creativă în structurarea de noi instrumente de evaluare, decizie, proiectare și implementare strategică, specifice obiectivului principal, cel de structurare a societății sustenabile bazate pe cunoaștere.

România se integrează într-o Uniune Europeană aflată ea însăși în plin proces de căutare a celor mai adecvate căi de evoluție. Dezbaterea europeană asupra viitorului devine o realitate concretă și pentru români, care descoperă că au atât posibilitatea cât și interesul să participe activ și deplin la construcția europeană.

Rapiditatea cu care vom descoperi și utiliza această posibilitate depinde numai de noi. Ea determină în mare măsură gradul de profitabilitate pe termen lung a integrării României în UE.

Uniunea Europeană e confruntată cu provocări provenind dintr-o accelerare în restructurarea economică, consecință a:

- globalizării și liberalizării comerțului,
- revoluției tehnologice și dezvoltării societății cunoașterii,
- îmbătrânirii populației și intensificării migrației,

precum și cu consecințele atingerii limitelor de sustenabilitate la nivel planetar a actualei paradigme de creștere economică. UE are nevoie de o coeziune sporită și de concilierea între nevoia de creștere a competitivității cu nevoia de asigurare a sustenabilității dezvoltării economico- sociale la nivel global.

Cum se vor implica românii în soluționarea acestor nevoi? Cum vor reuși ei să utilizeze resursele suplimentare destinate realizării obiectivelor de coeziune? Cum vor depăși obsesia administrativă a

² Evenimentul Zilei – 7.10.2006

asigurării „capacității de absorbție”? Cum vor trece cât mai rapid la o viziune social-antreprenorială dominată de problema centrală a asigurării eficacității maxime a utilizării acestor resurse pentru realizarea unui salt de bunăstare sustenabilă în acord cu dezideratele integrării în UE?

A cunoaște înseamnă a acționa

A acționa competitiv și sustenabil înseamnă a gândi anticipativ, de pe poziții conștiente de mizele jocului civilizației cu viitorul.

De pe poziții eliberate de prejudecățile teoriilor reduționiste specifice industrialismului non-sustenabil.

De pe poziții eliberate de clișeele afacerilor „de tranziție”!

De pe pozițiile spiritului de învățare continuă, individuală și socială.

De pe pozițiile voinței de implicare în definirea și asumarea standardelor etice de conciliere a intereselor generațiilor actuale cu drepturile generațiilor viitoare.

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

România s-a alăturat liderilor celor 193 state membre ale ONU la Summit-ul privind dezvoltarea din septembrie 2015 adoptând **Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă**, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

Agenda 2030 cuprinde cele **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)**, reunite informal și sub denumirea de **Obiective Globale**. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

1. **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
4. **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6. **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.

13. **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14. **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15. **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Conceptul de ODD s-a născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii, printre care și România, se reuneau în 2000 în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți. Declarația Mileniului a constituit în perioada 2000-2015 unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise:

1. **Reducerea sărăciei extreme și a foametei**
2. **Realizarea accesului universal la educație primară**
3. **Promovarea egalității de gen și emanciparea femeilor**
4. **Reducerea mortalității infantile**
5. **Îmbunătățirea sănătății materne**
6. **Combaterea HIV/SIDA, a malariei și a altor boli**
7. **Asigurarea sustenabilității mediului**
8. **Crearea unui parteneriat global pentru dezvoltare**

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului au adus o contribuție importantă la conștientizarea publică, creșterea voinței politice și mobilizarea de resurse pentru lupta împotriva sărăciei la nivel global. ODM au ajutat la concentrarea acțiunii, la reformarea politicilor prin încorporarea obiectivelor și ținutelor de dezvoltare în strategiile naționale și la crearea de instituții care să implementeze aceste planuri în mod eficient. De exemplu, sărăcia extremă la nivel global a fost înjumătățită, ținta de înjumătățire a numărului de oameni care nu au acces la surse de apă mai bună a fost atinsă, nouăzeci la sută dintre copiii din statele aflate în curs de dezvoltare au acum acces la educație primară și mult mai multe fete au acces la educație comparativ cu anul 2000.

Rezultatele pozitive nu au fost însă echilibrat distribuite. Începând cu 2008, progresul realizat până atunci a fost negativ influențat de criza financiară și economică. Cel mai slab progres s-a înregistrat în țările aflate în situații de conflict sau recent angajate în procesul de stabilizare și reconstrucție, unde lipsa capacităților instituționale a influențat negativ îndeplinirea obiectivelor.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă trebuie să finalizeze agenda demarată de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului și să nu lase pe nimeni în urmă.

România și Obiectivele de Dezvoltare

România acordă o importanță deosebită ONU, organizație cu vocație universală, care reprezintă cadrul multilateral cel mai extins pentru abordarea marilor teme globale, inclusiv aspecte legate de dezvoltarea pe termen lung.

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului au reprezentat pentru România un instrument complementar de mobilizare, la nivel intern, în domeniul dezvoltării economice și sociale. Agenda 2030 depășește cu mult Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, menținând teme precum eradicarea sărăciei, educația și sănătatea și abordând noi teme precum societățile pașnice și inclusive. Toate țările trebuie să se asigure că politici adecvate sunt pregătite pentru implementarea Agendei. Țările trebuie să promoveze instituții eficiente și inclusive și să creeze politici bazate pe statul de drept, drepturile omului, egalitatea de gen și creșterea implicării femeilor.

România susține pe deplin ideea că Agenda 2030 trebuie să fie implementată de către instituțiile locale, răspunzând direct nevoilor cetățenilor. Nevoile, interesele și grijile acestora trebuie să fie soluționate prin definirea unor strategii de dezvoltare locală și națională.

România este angajată să implementeze Obiectivele de Dezvoltare Durabilă la nivel național și a revizuit Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, pentru a integra Obiective de Dezvoltare Durabilă. Excluziunea socială este identificată ca o provocare majoră la adresa implementării Obiectivelor. În Strategia românească revizuită se pune accentul pe susținerea incluziunii persoanelor cu dizabilități, a tinerilor și a femeilor în politicile de dezvoltare. Eradicarea sărăciei reclamă oportunități decente de angajare, iar prevenirea și evitarea excluziunii sociale necesită politici de coeziune socială.

Ca membru al Uniunii Europene, România contribuie la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă nu numai din perspectivă națională, dar și la nivel internațional, prin sprijinul pe care îl acordă țărilor mai puțin dezvoltate, prin intermediul asistenței oficiale pentru dezvoltare. Experiența acumulată de România în procesul de tranziție este de natură a susține eforturilor țărilor interesate de a beneficia de un astfel de sprijin.

România a prezentat Evaluarea Națională Voluntară (Voluntary National Review) la sesiunea din luna iulie 2018 a Forumului Politic la Nivel Înalt al ONU privind Dezvoltarea Durabilă, la sediul ONU din New York.

DONUISF, mai 2020

II.1. CONTEXTUL INTERNAȚIONAL

Strategia Europa 2020

Europa 2020 este strategia pe 10 ani a Uniunii Europene, strategie care a lansat noua viziune pentru economia Europei, bazată pe o coordonare extinsă a politicilor economice și fiscal-bugetare.

Principala scop: crearea unor condiții prielnice creșterii economice inteligente, durabile și favorabile incluziunii. Pentru îndeplinirea scopului Uniunea Europeană și-a fixat 5 obiective

esențiale pentru atingere până în 2020; acestea acoperă următoarele domenii: ocuparea forței de muncă, educația, cercetarea și inovarea, incluziunea socială și reducerea sărăciei, energia și schimbările climatice.

5 OBJECTIVE MAJORE pentru UNIUNEA EUROPEANĂ

5 OBJECTIVE ALE U.E.	LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	Obiectivul a fost transpus în obiective naționale , în fiecare stat:-(s-au selectat 4 state din Europa de Est)				Obs.
		România RO	Bulgaria BG	Ungaria HU	Polonia PL	
Obiectiv 1 OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ	o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani	70%	76%	75%	71%	
Obiectiv 2 CERCETARE ȘI DEZVOLTARE	alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare	2%	1,5%	1,8%	1,7%	
Obiectiv 3 SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI UTILIZAREA DURABILĂ A ENERGIEI	☐ Reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990 ☐ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20% ☐ creșterea cu 20% a eficienței energetice	19%	20%	10%	14%	
Obiectiv 4 EDUCAȚIE	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii • Creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani 	11,3%	11%	10%	4,5%	
Obiectiv 5 LUPTA ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ȘI A EXCLUZIUNII SOCIALE	Reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale	580.000 persoane	260.000 persoane	450.000 persoane	1.500.000 persoane	

Notă: 1.Toți indicatorii stabiliți pot fi analizați pe [Europe 2020 Website](#), siteEUROSTAT

Obiectivele:

- definesc poziția pe care ar trebui să o ocupe UE în 2020 din punctul de vedere al unor parametri majori

- sunt transpuse în obiective naționale, fiecare stat asumându-și obiectivele și stabilindu-și ținte proprii, astfel încât fiecare stat membru poate să-și poată urmări evoluția în perioada 2014 – 2020;
- sunt comune și **nu presupun repartizarea sarcinilor**, urmând a fi realizate prin acțiuni la nivel național și european
- sunt **interdependente și se susțin reciproc**:
 - progresele în plan educațional contribuie la îmbunătățirea perspectivelor profesionale și la reducerea sărăciei
 - mai multă cercetare și inovare și o utilizare mai eficientă a resurselor ne ajută să devenim mai competitivi și oferă condiții favorabile creării de noi locuri de muncă
 - investițiile în tehnologii ecologice contribuie la combaterea schimbărilor climatice și creează noi oportunități de afaceri și locuri de muncă.

**CELE 7 PROGRAME PILOT
(INIȚIATIVE EMBLEMATICE)
ALE
UNIUNII EUROPENE
-STRATEGIA 2020-**

Strategia cuprinde 7 inițiative emblematice (programe pilot), care asigură cadrul prin care UE și autoritățile naționale își susțin reciproc eforturile în domenii prioritare pentru Strategia *Europa 2020*: inovarea, economia digitală, ocuparea forței de muncă, tineretul, politica industrială, combaterea sărăciei și eficiența energetică.

UE a identificat noi domenii care ar putea impulsiona creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Ele se află în centrul a **7 inițiative majore**.

În cadrul fiecărei inițiative, autoritățile europene și cele naționale trebuie să-și coordoneze eforturile pentru a se sprijini reciproc. Majoritatea inițiativelor au fost prezentate de către Comisia Europeană în anul 2010.

**A.
CREȘTEREA
INTELISTENTĂ:**

Cu trei inițiative:

Creșterea inteligentă presupune îmbunătățirea prestației UE în următoarele domenii:

- **educație** (încurajarea procesului de învățare și de îmbunătățire a competențelor)
- **cercetare și inovare** (crearea de noi produse și servicii care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ne ajute să facem față provocărilor de ordin social)
- **societatea digitală** (utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor)

Inițiative		Obiective
1.O agendă digitală pentru	1.Până în 2013: acces universal la internet în bandă largă 2.Până în 2020: acces universal la internet mult mai rapid	1. Un nivel al investițiilor publice și private în cercetare

<p>Europa prin care –și propune să creeze o piață digitală unică, bazată pe internet rapid și ultrarapid și pe aplicații interoperabile:</p>	<p>(cel puțin 30Mbps) 3.Până în 2020: o viteză a internetului de peste 100 Mbps în peste 50% din locuințele din Europa.</p>	<p>și dezvoltare de 3% din PIB-ul UE; condiții mai bune pentru cercetare, dezvoltare și inovare 2. O rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali) 3. Rezultate mai bune pe plan educațional, în special</p>
<p>2.O Uniune a inovării, prin care își propune:</p>	<p>1.Să reorienteze politica în materie de cercetare, dezvoltare și inovare către domenii care prezintă provocări majore pentru societate (schimbări climatice, utilizarea eficientă a energiei și a resurselor, schimbări demografice, sănătatea populației etc.) 2.Să consolideze toate verigile din lanțul inovării, de la cercetarea fundamentală la comercializare.</p>	<p>- reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10% - creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani</p>
<p>3.Tineretul în mișcare, prin care își propune:</p>	<p>1.Să-i ajute pe studenți și pe stagiați să studieze în străinătate 2.Să-i pregătească mai bine pe tineri pentru piața muncii 3.să îmbunătățească performanțele universităților europene și să le facă mai atractive pe plan internațional 4.să amelioreze toate aspectele legate de educație și formare (exelență academică, egalitate de șanse etc.)</p>	

De ce avem nevoie de o creștere inteligentă?

Creșterea economică mai moderată a Europei în raport cu principalii săi concurenți se explică în mare parte prin existența unor **diferențe în materie de productivitate** cauzate parțial de:

- nivelul mai redus al investițiilor în cercetare, dezvoltare și inovare
- utilizarea insuficientă a tehnologiilor informației și comunicațiilor
- accesul dificil la inovare în anumite sectoare ale societății.

De exemplu:

- Întreprinderile europene reprezintă în prezent numai un sfert din piața mondială a **tehnologiilor informației și comunicațiilor**, în valoare de circa 2 000 de miliarde de euro.
- Întârzierea cu care se introduce **internetul de mare viteză** influențează negativ capacitatea Europei de a inova, de a difuza cunoștințe și de a comercializa bunuri și servicii și, de asemenea, duce la izolarea zonelor rurale.

Educație și formare

- Circa **25%** dintre elevii europeni **au dificultăți la citire**.
- Prea mulți tineri **părăsesc sistemele de educație/ formare fără să obțină o calificare**.
- Numărul persoanelor cu studii medii a crescut, însă calificările acestora deseori nu corespund **cerințelor de pe piața muncii**.
- **Mai puțin de o treime dintre europenii** cu vârste între 25 și 34 de ani au **absolvit o facultate**, față de 40% în SUA și peste 50% în Japonia.
- **În clasamentele internaționale, universitățile europene nu ocupă poziții de frunte** – doar 2 dintre ele se numără printre primele 20 din lume (a se vedea indicele Shanghai - ARWU).

Îmbătrânirea populației

- Pe măsură ce speranța de viață crește și natalitatea scade, **un număr din ce în ce mai mic de europeni aflați în câmpul muncii** trebuie să susțină **un număr din ce în ce mai mare de pensionari** și să finanțeze restul sistemului de protecție socială.

- În prezent, numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (aproximativ două milioane de persoane pe an, față de un milion, în perioada precedentă).
- O economie bazată pe cunoaștere mai dezvoltată le va permite **europenilor să rămână în câmpul muncii mai mult timp** și să reducă presiunea exercitată asupra sistemelor de protecție socială.

B. CREȘTERE DURABILĂ:

Pentru o economie mai competitivă, mai ecologică și mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și pentru a **asigura o creștere economică durabilă, trebuie:**

- a) să dezvoltăm o economie mai competitivă, cu emisii scăzute de CO₂, care să utilizeze resursele în mod eficient și durabil
- b) să protejăm mediul, să reducem emisiile de gaze cu efect de seră și să stopăm pierderea biodiversității
- c) să profităm de poziția Europei ca lider în dezvoltarea de noi tehnologii și metode de producție ecologice
- d) să introducem rețele electrice inteligente și eficiente
- e) să valorificăm rețelele europene pentru a le acorda întreprinderilor (în special micilor producători) un avantaj competitiv suplimentar
- f) să îmbunătățim mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri
- g) să-i ajutăm pe consumatori să aleagă produse și servicii, în cunoștință de cauză.

Inițiative		Obiective
4.O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor	Pentru a trece la o economie care utilizează resursele în mod eficient și emite mai puțin CO ₂ , trebuie să reducem dependența creșterii economice de resurse și energie, în special prin: -reducerea emisiilor de CO ₂ -îmbunătățirea securității energetice -reducerea cantității de resurse utilizate	1.Reducerea cu 20%, până în 2020, a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelul din 1990 - UE este dispusă să reducă emisiile chiar și cu 30%, cu condiția ca și alte țări dezvoltate să își asume angajamente similare și ca țările în curs de dezvoltare să contribuie, în măsura posibilităților, în cadrul unui acord global.
5. O politică industrială pentru era globalizării	UE are nevoie de o politică industrială care să sprijine întreprinderile, în special pe cele mici, în eforturile lor de adaptare la globalizare, de depășire a crizei economice și de trecere la o economie cu emisii scăzute de CO ₂ : - sprijinind spiritul antreprenorial, pentru ca întreprinderile europene să devină mai performante și mai competitive - acoperind toate elementele lanțului valoric din ce în ce mai globalizat, de la accesul la materii prime la serviciile post-vânzare. O astfel de politică poate fi elaborată doar în strânsă cooperare cu întreprinderile, sindicatele, mediul academic, ONG-urile și	2. Creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20% 3. Creșterea cu până la 20% a eficienței energetice.

De ce avem nevoie de o creștere durabilă?

Dependența excesivă de combustibilii fosili

Faptul că depindem atât de mult de petrol, gaz și cărbune:

- expune consumatorii și întreprinderile la fluctuațiile de preț
- ne amenință securitatea economică
- contribuie la schimbările climatice.

Disponibilitatea resurselor naturale

Concurența pentru resursele naturale se va intensifica la nivel global și va exercita presiuni asupra mediului. Politica de dezvoltare durabilă a UE poate contribui la diminuarea acestor presiuni.

Schimbările climatice

- Pentru a atinge obiectivele de combatere a schimbărilor climatice, trebuie să accelerăm ritmul de reducere a emisiilor și să exploatăm noile tehnologii (instalații eoliene și solare, captarea și stocarea carbonului etc.).
- De asemenea, trebuie să consolidăm capacitatea de rezistență a economiilor în fața riscurilor climatice, precum și capacitatea de prevenire a dezastrelor și de reacție la acestea.

Competitivitatea

- UE trebuie să-și îmbunătățească productivitatea și competitivitatea și să-și mențină poziția de vârf în domeniul tehnologiilor ecologice, mai ales în raport cu concurența sporită din China și America de Nord.
- Atingerea obiectivelor europene în domeniul energiei ne-ar permite economisirea, până în 2020, a 60 de miliarde de euro la importurile de petrol și gaz. Pe lângă avantajul economic, acest fapt ne-ar permite să îmbunătățim securitatea energetică.
- Un nivel sporit de integrare a pieței europene a energiei ar putea contribui la o creștere a PIB-ului UE cu 0,6% până la 0,8%.
- Dacă UE și-ar mări ponderea surselor regenerabile la 20%, ar putea fi create 600 000 de noi locuri de muncă - și alte 400 000 dacă este atins obiectivul de 20% privind eficiența energetică.
- Este necesar să ne asigurăm că măsurile care vizează reducerea emisiilor țin cont de maximizarea beneficiilor și de minimizarea costurilor, inclusiv prin utilizarea de soluții tehnice inovatoare.

C. CREȘTERE FAVORABILĂ INCLUZIUNII:

Creștere favorabilă incluziunii – O economie cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, asigurând coeziunea economică, socială și teritorială

Creșterea favorabilă incluziunii presupune:

- o rată mai mare de ocupare a forței de muncă - **locuri de muncă mai bune și mai numeroase**, în special pentru femei, tineri și lucrători de peste 55 de ani
- creșterea capacității de anticipare și gestionare a schimbării prin **investiții în formare profesională și îmbunătățirea competențelor**
- **modernizarea piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială**

- **garantarea accesului tuturor la beneficiile creșterii economice.**

Ocuparea forței de muncă:

• **Populația activă a Europei este în scădere** datorită schimbărilor demografice. Cei aflați în câmpul muncii trebuie să susțină un număr din ce în ce mai mare de persoane inactive.

- UE trebuie să-și mărească **rata de ocupare a forței de muncă**. Aceasta este deosebit de scăzută în rândul **femeilor** (63%, față de 76% în rândul bărbaților, în intervalul de vârstă 20-64 de ani) și al **lucrătorilor cu vârsta între 55 și 64 de ani** (46%, față de 62% în SUA și Japonia).

- Programul de lucru al europenilor este **cu 10% mai scurt** decât cel al americanilor sau al japonezilor.

- Din cauza **crizei economice**, tinerii și persoanele disponibilizate își găsesc mai greu un loc de muncă. Rata **șomajului în rândul tinerilor** a ajuns la 21%.

Competențe:

În UE, aproximativ **80 de milioane de persoane au doar competențe de bază** și nu beneficiază de programe de învățare de-a lungul vieții în aceeași măsură ca și persoanele cu un nivel ridicat de educație.

- Până în 2020, circa **16 milioane de noi locuri de muncă vor necesita calificări superioare**, în timp ce cererea de personal necalificat va scădea cu aproximativ 12 milioane.

- Este din ce în ce mai important să dobândim și să ne dezvoltăm **noi competențe**.

Combaterea sărăciei:

- Chiar și înainte de criză, **80 de milioane de persoane (din care 19 milioane copii) erau expuse riscului sărăciei**.

- Pentru **8% din populația activă**, veniturile nu asigură depășirea pragului sărăciei.

- În prezent, în Europa sunt **23 de milioane de șomeri** – 10% din populația activă.

-

- Pentru ca economia noastră să se dezvolte și să se mențină competitivă, avem nevoie de mai multe locuri de muncă.

-

- Începând cu 2012, populația de vârstă activă va începe să scadă.

-

- Pentru a asigura **durabilitatea sistemelor noastre de protecție socială**, numărul lucrătorilor trebuie să crească.

De asemenea, UE sprijină creșterea favorabilă incluziunii prin proiectele și investițiile în domeniul dezvoltării regionale, prin care reduce discrepanțele dintre regiuni și asigură accesul tuturor europenilor la beneficiile creșterii economice.

Inițiative		Obiective
------------	--	-----------

<p><u>6.O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • să ajute cetățenii să dobândească noi competențe, să se adapteze la schimbările de pe piața muncii și să se reorienteze profesional • să modernizeze piețele muncii, pentru a spori productivitatea muncii și rata de ocupare a forței de muncă, pentru a reduce șomajul și pentru a asigura durabilitatea modelelor sociale europene. 	<p>OBIECTIVE</p> <p>1. O rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)</p>
<p><u>7.O platformă europeană pentru combaterea sărăciei</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • să asigure coeziunea economică, socială și teritorială • să garanteze respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor care suferă de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale și să le asigure acestora un trai demn și un rol activ în societate • să sprijine măsurile care favorizează integrarea în comunitate, formarea și inserția profesională și accesul la protecție socială. 	<p>2. Rezultate mai bune pe plan educațional, în special: - -reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10% - creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani</p> <p>3. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.</p>

Platforma are la bază cinci domenii de acțiune:

- **elaborarea de măsuri care să acopere tot spectrul politicilor:** piața muncii, venitul minim garantat, îngrijirile de sănătate, educația, locuințele și accesul la un cont bancar de bază
- **o mai bună utilizare a fondurilor UE pentru a sprijini incluziunea socială.** Comisia a propus alocarea a 20% din Fondul social european combaterii sărăciei și excluziunii sociale.
- **promovarea de date fiabile** care să demonstreze eficiența sau lipsa de eficiență a **inovațiilor în materie de politică socială** înainte ca acestea să fie implementate pe scară largă
- **derularea de parteneriate cu societatea civilă** pentru a susține mai eficient punerea în aplicare a reformelor politicilor sociale. Participarea persoanelor care se confruntă cu sărăcia s-a dovedit a fi un catalizator pentru strategiile privind incluziunea.
- **coordonarea consolidată a politicilor statelor membre** a fost stabilită prin utilizarea metodei deschise de coordonare în materie de protecție și incluziune socială (MDC în domeniul social) și, în special, prin intermediul Comitetului pentru protecție socială.

Obiectivul Strategiei Europa 2020 în materie de reducere a sărăciei incită Comisia Europeană să pună un accent mai mare pe aspectele sociale în Analiza anuală a creșterii.

Răspunsurile politice sunt conforme cu abordarea în materie de investiții sociale.

Principalele acțiuni

Monitorizarea reformelor economice și structurale ale statelor membre prin intermediul semestrului european

Toate statele membre ale UE au transpus obiectivele Strategiei Europa 2020 în obiective naționale și politici de consolidare a creșterii. Aceste eforturi individuale trebuie să fie coordonate pentru a facilita obținerea impactului dorit asupra creșterii și coeziunii.

Tabloul de bord

Comisia a identificat o serie de acțiuni care ar putea fi implementate la nivel european pentru a garanta atingerea obiectivelor în materie de combatere a sărăciei. Acestea sunt prezentate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește Comunicarea privind Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii sociale.

Comisia va publica periodic tablouri de bord referitoare la progresele înregistrate.

Acțiunile platformei – finalizate

Acțiunile platformei – în curs

Convenția anuală a Platformei europene de combatere a sărăciei și excluziunii sociale

Convenția anuală le oferă factorilor de decizie, principalelor părți interesate și persoanelor care s-au confruntat cu sărăcia posibilitatea de a face schimb de idei.

Convenția din 2013, Bruxelles (Belgia)

Convenția din 2012, Bruxelles (Belgia)

Convenția din 2011, Cracovia (Polonia)

Informații detaliate privind punerea în aplicare a strategiei la nivel european și translatarea acesteia la nivel național sunt cuprinse în secțiunea **Dosare de actualitate – Strategia Europa 2020**.

Protecție socială și incluziune socială

Comisia Europeană sprijină și completează politicile statelor membre în domeniile protecției sociale și incluziunii sociale.

Inițiativele emblematice ale Strategiei Europa 2020, inclusiv Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii sociale și Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă, sprijină eforturile îndreptate către realizarea acestor obiective.

Prin intermediul Pachetului privind investițiile sociale, Comisia furnizează orientări statelor membre, pentru a le ajuta să-și modernizeze sistemele de protecție socială, cu obiectivul investiției sociale de-a lungul vieții.

Pachetul de măsuri vine în completarea următoarelor inițiative:

- Pachetul privind ocuparea forței de muncă, prin care se stabilește calea de urmat către o redresare generatoare de locuri de muncă
- Cartea albă privind pensiile, care prezintă o strategie pentru garantarea unor pensii adecvate, sustenabile și sigure
- Pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, care abordează în mod special situația tinerilor.

Cadrul politic

Semestrul european stabilește cadrul de care este nevoie pentru a **orienta și monitoriza reformele economice și sociale pe care trebuie să le implementeze țările UE** în vederea atingerii obiectivelor Strategiei Europa 2020. Problemele și soluțiile propuse sunt menționate în recomandările adresate fiecărei țări.

Întrucât politicile sociale sunt parte integrantă a Strategiei Europa 2020, Comisia sprijină și eforturile statelor membre menite să abordeze problemele sociale prin acțiunile prevăzute de Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii sociale și de Pachetul de măsuri privind investițiile sociale, ca și prin fondurile UE, în special Fondul social european.

Cooperare politică

Comisia cooperează cu statele membre prin intermediul Comitetului pentru protecție socială, folosind metoda deschisă de coordonare (MDC), în domenii precum incluziunea socială, sănătatea, îngrijirile pe termen lung și pensiile (MDC în domeniul social).

Metoda deschisă de coordonare în domeniul social este un **proces voluntar** pentru cooperarea politică, bazat pe stabilirea unor obiective comune și evaluarea progreselor înregistrate prin utilizarea unor indicatori comuni. Acest proces implică și colaborarea strânsă cu părțile interesate, inclusiv cu partenerii sociali și societatea civilă.

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă își propune să creeze locuri de muncă mai multe și mai bune pe tot teritoriul Uniunii Europene. Ea se inspiră din Strategia Europa 2020.

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă le oferă statelor membre un cadru („metoda deschisă de coordonare”) pentru a face schimb de informații, pentru a discuta și pentru a-și coordona politicile în domeniul ocupării forței de muncă.

Se bazează pe Analiza anuală a creșterii, care stabilește prioritățile UE pentru anul următor în materie de creștere economică și creare de locuri de muncă și deschide Semestrul european, care promovează o mai strânsă coordonare a politicilor economice și bugetare ale guvernelor naționale.

În fiecare an, acest proces (care este sprijinit de activitatea Comitetului pentru ocuparea forței de muncă) implică următoarele etape:

- orientările privind ocuparea forței de muncă – priorități și obiective comune pentru politicile în domeniu. Sunt propuse de Comisie, aprobate de guvernele naționale și adoptate de Consiliul UE.
- raportul comun privind ocuparea forței de muncă – se bazează pe (a) evaluarea situației de pe piața europeană a muncii, (b) punerea în aplicare a orientărilor în materie de ocupare a forței de muncă, (c) examinarea proiectelor de programe naționale de reformă de către comitetul pentru ocuparea forței de muncă. Face parte din Analiza anuală a creșterii, este publicat de Comisie și adoptat de Consiliul UE.
- programele naționale de reformă – transmise de guvernele naționale, analizate de către Comisie pentru a garanta că sunt compatibile cu obiectivele Strategiei Europa 2020 (bază de date – programele naționale de reformă înainte de 2011).
- recomandări specifice fiecărei țări – publicate de către Comisie, bazate pe analiza programelor naționale de reformă.

Pentru a reacționa față de nivelul ridicat al șomajului în Europa, Comisia a lansat în aprilie 2012 un set de măsuri, care formează așa-numitul „pachet privind ocuparea forței de muncă”.

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă se bazează pe Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă și este sprijinită de Observatorul european pentru ocuparea forței de muncă și Programul de învățare reciprocă.

Măsuri concrete

- Previziuni realizate de Centrul european pentru dezvoltarea formării profesionale (Cedefop);
- Analiza tendințelor la nivel sectorial și crearea unor consilii sectoriale privind competențele;
- Cadrul european privind competențele cheie în procesul de învățare de-a lungul vieții – definește cele opt competențe esențiale de care avem nevoie într-o societate a cunoașterii;
 - Activități permanente de cercetare împreună cu OIM și OCDE;
 - Clasificarea europeană a aptitudinilor/competențelor, calificărilor și ocupațiilor (European Skills/Competences, qualifications and Occupations – ESCO) – în curs de elaborare – va descrie cele mai importante aptitudini, competențe și calificări pentru diferite profesii
 - Cadrul european al calificărilor – definește calificările pe baza rezultatelor procesului de învățare, astfel încât oricine să poată înțelege ce înseamnă acestea concret;
 - **Finanțare europeană** – prin Fondul social european și Programul de învățare de-a lungul vieții;
 - **Forumul pentru dialogul universități-întreprinderi** – încurajează dialogul dintre întreprinderi și furnizorii de servicii educaționale și de formare profesională.

„EUROPA SE ÎNDREAPTĂ CĂTRE UN VIITOR DURABIL” –

Contribuția Platformei multipartite privind ODD la documentul de reflecție „Către o Europă durabilă până în 2030”, octombrie 2018

Platforma multipartită privind punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă în Uniunea Europeană – „Platforma multipartită a UE privind ODD” – a fost instituită în mai 2017 pentru a sprijini și a consilia Comisia Europeană și toate părțile interesate implicate în punerea în aplicare a ODD la nivelul UE.

Prin valori comune puternice, noi, ca reprezentanți ai sectorului public, ai societății civile și ai sectorului privat, am muncit cu seriozitate pentru a formula recomandări bine gândite privind modul în care putem transforma obiectivele de dezvoltare durabilă în soluții practice pentru bunăstarea generațiilor prezente și viitoare, în interiorul UE și în afara acesteia. Recomandările noastre au scopul de a inspira și a orienta Documentul de reflecție al Comisiei „Către o Europă durabilă până în 2030”.

Având în vedere agenda ambițioasă și caracterul universal și indivizibil al obiectivelor de dezvoltare durabilă, nu există o rețetă unică pe care să o susținem. Realizarea ODD necesită o analiză cuprinzătoare, identificarea domeniilor în care sunt necesare modificări, precum și dezvoltarea de politici coerente care produc beneficii conexe durabile de ordin social, economic și în materie de guvernare și de mediu; sunt necesare, de asemenea, identificarea interconexiunilor dintre toate obiectivele și țintele și luarea de măsuri în funcție de acestea. Recomandările noastre aduc o contribuție ambițioasă și consensuală la acest obiectiv.

Printre acțiunile prioritare, recomandăm ca UE să elaboreze și să pună în aplicare o strategie globală vizionară și transformatoare pentru o Europă durabilă până în 2030, care să orienteze toate politicile și programele UE. Pentru a fi eficace, o astfel de strategie ar trebui să includă atât obiective intermediare,

cât și obiective pe termen lung și să elaboreze viziunea Europei pentru o Europă durabilă dincolo de Agenda 2030.

Atunci când pun în aplicare Agenda 2030, Comisia Europeană și toate celelalte părți interesate trebuie să respecte principiile-cheie, să își îndeplinească angajamentele asumate în cadrul acordurilor internaționale, să se angajeze la o transformare a modelului nostru economic și social, să acorde prioritate acțiunilor care vizează persoanele cele mai sărace și mai marginalizate din societate („să nu lase pe nimeni în urmă”) și să accelereze aceste acțiuni, să recunoască limitele planetare, să respecte drepturile omului și statul de drept și să asigure coerența politicilor pentru dezvoltarea durabilă.

Formulăm, de asemenea, unele recomandări transversale. Recomandăm ca UE să își reinventeze sistemul de guvernare pentru a asigura o abordare coerentă a dezvoltării durabile. Președintele Comisiei, asistat de o echipă consacrată acestui proiect, ar trebui să fie responsabil de Agenda 2030, să asigure coordonarea eficace și să raporteze privind punerea în aplicare a acesteia în discursul anual privind starea Uniunii Europene. De asemenea, pentru a pune în aplicare ODD și Acordul de la Paris, va fi nevoie de acțiuni ale regiunilor, orașelor, cetățenilor, comunităților, întreprinderilor, precum și ale diverșilor membri ai societății civile. UE ar trebui să promoveze o abordare teritorială pentru atingerea ODD și să permită un dialog bilateral în care strategiile europene și naționale reunesc autoritățile regionale și locale, precum și societatea civilă și organizațiile profesionale, într-o abordare de guvernare pe mai multe niveluri și cu mai multe părți interesate. În plus, vă propunem să evaluăm performanța acestei platforme – atât structura, cât și misiunea sa – și să analizăm în ce mod aceasta va putea contribui cât mai bine la propunerea noastră privind o strategie incluzivă, participativă și transparentă pentru o Europă durabilă până în 2030. În fine, ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru a asigura coerența politicilor pentru dezvoltarea durabilă, adică toate politicile UE ar trebui să contribuie la dezvoltarea durabilă în interiorul sau în exteriorul Europei.

Avem, de asemenea, unele recomandări specifice cu privire la modalitățile de consolidare a instrumentelor existente ale UE. Agenda pentru o mai bună reglementare ar putea deveni mai puternică prin integrarea deplină a obiectivelor și principiilor dezvoltării durabile în procesul de elaborare a politicilor. Factorii de decizie de la nivelul UE ar trebui să exploateze mai bine și să îmbunătățească în continuare Orientările privind evaluarea impactului pentru a integra dezvoltarea durabilă. Ar trebui instituit un ciclu de coordonare pentru o Europă durabilă, cu planuri de acțiune ale UE și cu rapoarte și recomandări ale statelor membre și ale Comisiei Europene în materie de dezvoltare durabilă. Procesul semestrului european ar trebui să se bazeze pe Strategia privind o Europă durabilă până în 2030 și să includă o analiză a durabilității. Finanțele publice ale UE, inclusiv cadrul financiar multianual, ar trebui să respecte pe deplin criteriile de durabilitate, iar definiția riscurilor de mediu, sociale și de guvernare ar trebui să fie integrate în regulamentele financiare. Ar trebui efectuate reforme fiscale durabile la nivel de state membre, ar trebui abordată problema evitării obligațiilor fiscale de către întreprinderi și a dumpingul fiscal, iar Agenda de acțiune de la Addis Abeba ar trebui pusă integral în aplicare. Pentru informarea viitorilor factori de decizie, UE ar trebui să dezvolte în continuare un cadru integrat și participativ de monitorizare, asigurare a răspunderii și revizuire, inclusiv un set cuprinzător de indicatori privind ODD la nivelul UE și analizele calitative aferente.

Formulăm, de asemenea, recomandări specifice la nivel de sector. Durabilitatea ar trebui să se reflecte în mod coerent în toate politicile și inițiativele UE. Cu toate acestea, pentru prezentul document, am identificat cinci domenii de politică ale UE care au un rol esențial în îndeplinirea ODD:

(1) Modelele durabile de consum și producție ar trebui promovate, stimulate și reglementate într-o mai mare măsură, acordând o atenție deosebită lanțurilor de aprovizionare mondiale. Avem nevoie, de asemenea, de măsuri juridice, de politică și de finanțare care să asigure această tranziție. Trebuie redusă amprenta UE, trebuie introdusă o convenție privind gestionarea resurselor și trebuie elaborați indicatori bazați pe consum. Chestiunea durabilității ar trebui să facă parte din strategia privind industria europeană pentru 2030.

(2) UE ar trebui să investească în cercetare și inovare, în oameni și în talente umane, în capacitatea de inserție profesională și în incluziunea socială. Pilonul european al drepturilor sociale ar trebui să fie pus integral în aplicare. Economia socială și solidară ar trebui promovată; investițiile în domeniul sănătății și al bunăstării ar trebui extinse, iar durabilitatea ar trebui să devină o știință interdisciplinară. Calitatea educației ar trebui să fie garantată, sprijinul pentru copii și tineri ar trebui să devină o prioritate și ar trebui introdus un cadru de reglementare care să garanteze căi sigure pentru solicitanții de azil și pentru migranți, în paralel cu consolidarea politicii de integrare și de incluziune.

(3) *Politica în materie de climă și energie.* UE ar trebui să își alinieze obiectivele privind clima și energia cu obiectivul convenit – de a limita creșterea temperaturii globale la 1,5 grade Celsius față de nivelurile preindustriale – și să sporească în același timp reziliența. Combustibilii fosili ar trebui eliminați treptat; investițiile în eficiența energetică și în energia curată ar trebui sporite; utilizarea de soluții bazate pe natură ar trebui promovată. Congestionarea traficului ar trebui să scadă și ar trebui să fie încurajate planuri cuprinzătoare privind mobilitatea și infrastructurile durabile. De asemenea, UE ar trebui să sprijine țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește adaptarea și reziliența în fața schimbărilor climatice.

(4) *Alimentație, agricultură și destinația terenurilor, inclusiv politica agricolă comună.* UE ar trebui să se asigure că toate investițiile UE în agricultură sunt aliniate la Tratatul UE, pentru a se asigura un nivel ridicat de protecție a sănătății umane, a siguranței alimentare, precum și protecția și îmbunătățirea calității mediului. Sprijinul din veniturile publice ar trebui să se îndrepte spre producția alimentară, furnizarea de bunuri publice și servicii ecosistemice și să asigure, în același timp, un nivel de trai bun pentru comunitatea agricolă, făcând posibilă tranziția la agricultura și la sistemele alimentare durabile. Investițiile și cercetarea în domeniul practicilor ecologice și viabile din punct de vedere economic ar trebui să constituie o prioritate, iar lanțurile valorice mondiale ar trebui să devină durabile.

(5) *Politica de coeziune* este un instrument major de investiții al UE care sprijină punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă. Aceasta ar trebui să consolideze transpunerea ODD la nivel local sprijinind direct administrațiile subnaționale, să acorde sprijin agendei urbane a UE, să promoveze într-o mai mare măsură obiectivele sociale și să încurajeze într-un mod mai susținut investițiile în infrastructuri mai ecologice și mai durabile, inclusiv în zonele rurale.

Pentru a răspunde nevoii urgente de acțiune, invităm Comisia să dea curs recomandărilor noastre cu rapiditate și în timp util, astfel încât Europa să poată profita de deplin și rapid de oportunitatea pe care o reprezintă dezvoltarea durabilă pentru societățile noastre. Punerea în aplicare a cerințelor noastre va necesita o abordare care să includă și la care să participe toți actorii și ne angajăm pe deplin să furnizăm sprijinul nostru. Obiectivul nostru fundamental este acela de a garanta că dezvoltarea durabilă devine o caracteristică permanentă a procesului de elaborare a nivel European.

II.2. CONTEXT NAȚIONAL PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ 2014

-context economic-

În primăvara anului 2013, după ieșirea din recesiune și trei trimestre consecutive de creștere economică ușoară, previziunile de iarnă ale Comisiei Europene au anunțat continuarea redresării economice în majoritatea statelor membre și în UE în ansamblul său, fiind revizuite în sens crescător ratele de creștere ale produsului intern brut în comparație cu previziunile din toamna anului 2013.

Astfel, după o **creștere reală a produsului intern brut cu doar 0,1% în UE și scăderea cu 0,4% în zona euro în anul 2013**, se estimează că activitatea economică se va accelera în 2014 și 2015, rata de creștere a produsului intern brut ajungând la 2,0% în UE și, respectiv, 1,8% în zona euro.

Program de asistență financiară preventivă

În anul 2013, România a încheiat un nou acord de asistență preventivă cu instituțiile financiare internaționale (FMI/UE/BM) pentru perioada 2013-2015. Acordarea asistenței este condiționată de

implementarea unui *program cuprinzător de politici economice*, cu accent pe *măsuri de reformă structurală* referitoare, în special, la capacitatea administrativă, piețele produselor, mediul de afaceri, piața muncii, pensii, întreprinderi de stat și asistența medicală. De asemenea, programul conține continuarea *consolidării fiscale, reforma administrației fiscale, ameliorarea administrării și a controlului finanțelor publice, precum și reforme monetare, de asigurare a stabilității financiare și reforma pieței financiare*.

Direcțiile majore de reformă economică asumate de Guvernul României în cadrul acordului de asistență financiară de tip preventiv cu UE conțin priorități și direcții de acțiune care continuă sau sunt complementare cu măsurile adoptate în cadrul PNR 2011 – 2013, inclusiv referitoare la implementarea recomandărilor specifice de țară.

<p>Continuarea consolidării fiscale</p>	<p>România își va reduce soldul bugetului structural cu cel puțin 0,5% pe an până la atingerea obiectivului pe termen mediu (deficit structural al bugetului general consolidat de 1% din PIB până în anul 2015) și îl va menține și ulterior acestei date. Totodată, vor continua eforturile de a preveni o nouă acumulare de arierate în sectorul administrației publice, atât la nivelul administrației centrale, cât și al celei locale.</p>	<p><i>Pentru anul 2014</i>, autoritățile au aprobat un buget în concordanță cu ținta de deficit stabilită în cadrul Strategiei fiscal-bugetare 2014-2016; în perioada 1 ianuarie - 28 februarie 2014, execuția bugetară s-a încheiat cu un deficit de 0,46% din PIB. Autoritățile intenționează continuarea ajustării fiscale și în anul 2015, astfel încât România să îndeplinească Obiectivul Bugetar pe Termen Mediu⁶ (OTM), permițând, în același timp, creșteri ale cheltuielilor privind co-finanțarea proiectelor sprijinite de UE.</p> <p>Pentru a <i>se încadra în ținta de deficit</i>, autoritățile au implementat măsuri adiționale: începând din 2014, a fost introdusă o formulă de indexare a accizelor cu nivelul inflației; baza de impozitare a companiilor pentru impozitele pe proprietate a fost lărgită pentru a include structurile speciale; redevențele pentru resursele minerale, altele decât petrol și gaze, au fost majorate cu 25%; de asemenea, majorarea salariului minim va genera și ea venituri suplimentare. După cum prevede deja Codul Fiscal, cotele impozitelor pe proprietate aplicabile persoanelor fizice pot fi majorate cu 20%, la latitudinea autorităților locale.</p> <p>De asemenea, în conformitate cu prevederile UE privind guvernanta fiscală, Legea Responsabilității Fiscale a fost modificată pentru a integra ținte fiscale structurale și măsuri corective în cazul abaterilor. Guvernul va încerca să vizeze un efort structural de ½ procent din PIB până când se va realiza Obiectivul Bugetar pe Termen Mediu; urmând această traiectorie, se așteaptă atingerea OTM până în anul 2015.</p>
<p>Consolidarea guvernantei fiscale și reforma fiscală structurală</p>	<p>România va continua <i>consolidarea cadrului de guvernanta fiscală</i>; implementarea <i>Pactului Fiscal</i> este crucială în acest sens. <i>Consiliul Fiscal</i> trebuie să analizeze în detaliu politica fiscală, iar planificarea bugetară multi-anuală trebuie îmbunătățită.</p>	<p>Implementarea unor acțiuni care răspund recomandării referitoare la <i>consolidarea fiscală favorabilă creșterii</i>, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în vederea <i>creșterii eficienței sistemului fiscal</i>, au fost redactate primele versiuni ale proiectelor de modificare a Codului Fiscal și a Codului de Procedură Fiscală; - pentru <i>diversificarea modalităților de impunere fiscală</i>, la 2 octombrie 2013, guvernul a aprobat proiectul de lege privind introducerea impozitului forfetar pentru anumite categorii de persoane juridice române, în prezent acesta aflându-se la Parlament; - în ceea ce privește <i>reducerea fiscalității</i>, a fost realizată o analiză privind impactul fiscal al reducerii CAS și al neimpozitării profitului reinvestit; este în curs de realizare o analiză de oportunitate privind reducerea cotei standard de TVA pentru perioada 2014-2016. De asemenea, a fost finalizat <i>raportul Băncii Mondiale privind impozitarea forței de muncă în România</i> (probleme și opțiuni de reformă) iar în prezent se analizează, împreună cu reprezentanții Casei Naționale de Pensii Publice, oportunitatea și măsurile efective de reducere a CAS; - în vederea <i>îmbunătățirii sistemului de contribuții sociale</i>, a fost demarată o analiză cuprinzătoare prin care se urmărește identificarea unor potențiale baze de calcul a contribuțiilor sociale, cu precădere pentru contribuția de sănătate, în vederea limitării scutirilor la plata contribuției de sănătate pentru anumite activități independente; într-o primă etapă, s-a realizat lărgirea bazei de

		<p>impozitare și limitarea scutirii pentru veniturile din chirii și din arendă, prin OUG nr. 88/20 septembrie 2013.</p> <p>În privința îmbunătățirii sistemului de colectare a impozitelor, în cursul anului 2013, a fost demarată reorganizarea structurii Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin înființarea nivelului regional și a fost aprobat proiectul de modernizare a administrației fiscale (în parteneriat cu Banca Mondială). Astfel, în septembrie 2013, au fost înființate opt direcții regionale urmând ca până în 2015 să fie înființate 47 de unități fiscale locale. De asemenea, au fost realocați aproximativ 1700 de angajați către activități de prevenție și inspecție.</p> <p>În contextul Strategiei ANAF pentru perioada 2013-2017, reformele în domeniul colectării veniturilor statului se vor concentra pe combaterea fermă a evaziunii fiscale, îmbunătățirea conformării voluntare și pe creșterea eficienței colectării, având drept scop creșterea veniturilor statului ca procent din PIB.</p> <p>De asemenea, în cursul anului 2013, ANAF a implementat măsuri referitoare la:</p> <ul style="list-style-type: none"> -reducerea volumului arieratelor la bugetul general consolidat;; -inițierea unor campanii de conștientizare privind obligațiile fiscale în rândul contribuabililor; -extinderea surselor de informații fiscale: în perioada 1 ianuarie 2013 – 15 martie 2014 au fost încheiate 11 noi protocoale de colaborare (cu ANPIS, STS, CNADNR, MSI, ROMPAN, CC, MAI, CNAS7, Inspecția Muncii, ONJN și CNA8) și au fost inițiate demersuri pentru alte 10 protocoale cu instituții și autorități publice; - combaterea muncii nedecarate: au fost efectuate inspecții fiscale privind modul de înregistrare, declarare și plată a impozitului pe veniturile de natură salarială și a contribuțiilor sociale aferente
Administrarea și controlul finanțelor publice - implementarea unui sistem de control al angajamentelor va asigura reducerea și controlul arieratelor.		
	<p>În sectorul sanitar mecanismele de control bugetar vor fi consolidate prin mecanisme mai bune de raportare și monitorizare, în special cu privire la cheltuielile cu spitalele și cu medicamentele, pentru a se evita acumularea de noi arierate</p>	<p>Să continue reformele în sistemul sănătății pentru a spori eficiența, calitatea și accesibilitatea acestuia, în special pentru persoanele defavorizate și pentru comunitățile îndepărtate și izolate; să reducă recurgerea la spitalizarea excesivă a pacienților, inclusiv prin îmbunătățirea serviciilor de tratament ambulatoriu.</p> <p>În scopul creșterii accesului persoanelor aparținând comunităților îndepărtate și izolate la servicii medicale, MS evaluează oportunitatea de a dezvolta o infrastructură de asistență medicală comunitară, la nivelul autorităților publice locale, inclusiv prin proiecte finanțate din fonduri elvețiene, norvegiene și structurale. Informaticizarea sistemului de sănătate va continua prin instalarea software-ului standard pentru implementarea programului Fișa electronică a pacientului și prin finalizarea procesului de tipărire a cardurilor naționale de sănătate. De asemenea, va continua dezvoltarea și modernizarea infrastructurii furnizorilor de servicii medicale și dotarea acestora cu aparatură/echipamente medicale și mijloace de transport. A se vedea Strategia națională de sănătate 2014-2020</p>
Prioritizarea investițiilor publice va fi consolidată, pentru fructificarea potențialului de creștere economică.		
Gestionarea datoriei publice	Autoritățile vor lua măsuri necesare pentru a îmbunătăți gestionarea datoriei publice în vederea diminuării riscurilor și îmbunătățirii curbei de randament pentru datoria publică.	
Reglementarea și supravegherea sectorului financiar	<p>Autoritățile vor continua să îmbunătățească cadrul măsurilor de stabilizare bancară și legislația privind Fondul de Garantare a Depozitelor. Banca Națională a României a clarificat prevederile aplicabile eliminării din bilanț a împrumuturilor și va efectua o analiză cuprinzătoare a calității activelor în sectorul bancar. Pentru dezvoltarea în continuare a pieței de capital și diversificarea surselor de finanțare pentru bănci, autoritățile vor modifica legislația privind obligațiunile bancare garantate.</p> <p>Autoritățile vor asigura menținerea disciplinei de creditare și evitarea hazardului moral în rândul debitorilor. De asemenea, autoritățile vor organiza consultări extinse cu toate părțile implicate referitoare la noile prevederi privind clauzele abuzive din legea pentru punerea în aplicare a codului de procedură civilă și vor asigura judecarea cazurilor ce implică astfel de clauze abuzive de către instanțe superioare sau de către o</p>	

	<p>instanță specializată.</p> <p>Pentru a întări <i>supravegherea pieței financiare nebancale</i> și a favoriza protecția consumatorilor, autoritățile vor asigura amendarea legislației privind autoritatea integrată de reglementare a sectorului financiar nebanca - Autoritatea de Supraveghere Financiară - în sensul respectării celor mai bune practici internaționale.</p>
Reforme structurale :	<p>Reformele structurale vizează îmbunătățirea funcționării piețelor, creșterea rezistenței la șocurile externe și consolidarea potențialului de creștere pe termen lung al economiei românești. Reformele structurale din cadrul acestui program acoperă o parte a recomandărilor specifice de țară adresate României în contextul Semestrului European. Recomandările specifice de țară care nu sunt acoperite de acest program sunt implementate și monitorizate în cadrul PNR 2014.</p>
-restructurarea întreprinderilor de stat, inclusiv privatizarea acestora	<p>, va fi accelerată pentru diminuarea riscurilor generate de acumularea de arierate și pierderi din exploatare, sporind în același timp viabilitatea financiară a majorității operațiunilor acestor societăți. Autoritățile vor lua măsuri de consolidare a guvernanței corporative a întreprinderilor de stat, inclusiv în sectorul financiar.</p>
- în sectorul energetic	<p>va continua implementarea măsurilor importante din cele două programe anterioare, printre acestea numărându-se și implementarea foilor de parcurs pentru liberalizarea pieței gazelor naturale și a energiei electrice.</p>
-sporirea eficienței și eficacității administrației publice	<p>una din principalele reforme vizate de program, iar autoritățile române vor raporta semestrial Comitetului Economic și Financiar/ Comitetului de Politică Economică progresele înregistrate în acest domeniu.</p> <p>Consolidarea capacității instituțiilor de elaborare și coordonare a politicilor publice, a celei de management financiar și organizațional rămâne un obiectiv important, autoritățile române continuând demersurile de implementare a planurilor de acțiune derivate din recomandările BM22. În 2013, planurile au fost revizuite, astfel încât acestea să contribuie la întărirea eficienței administrației publice.</p> <p>Pentru a facilita accesarea fondurilor europene în perioada de programare 2014-2020, o atenție deosebită este acordată definitivării procesului de elaborare a <i>Strategiei pentru consolidarea administrației publice</i> și adoptare a acesteia de către guvern. O variantă de lucru a proiectului de strategie a fost realizată în februarie-martie 2014, având ca punct de plecare <i>analiza cauzelor structurale ce au condus la o capacitate administrativă redusă.</i></p> <p>Din perspectiva sporirii profesionalismului funcționarilor publici, ANFP s-a axat pe activitatea de fundamentare a deciziilor de modificare/completare a legislației primare din domeniu, precum și pe monitorizarea aplicării unitare a reglementărilor specifice, elaborând rapoarte semestriale privind respectarea normelor de conduită, standardele etice și implementarea procedurilor disciplinare.</p> <p>- întărirea mecanismelor de coordonare între diferitele niveluri de guvernare, unele demersuri au fost deja întreprinse în contextul derulării procesului de regionalizare-descentralizare, demarat în februarie 2013. Pentru <i>continuarea descentralizării administrative și financiare</i>, au fost elaborate propunerile de modificare și completare a actelor normative necesare pentru transferul de competențe administrative și financiare către autoritățile administrației publice locale, precum și proiectul legii privind descentralizarea, asupra căruia guvernul și-a angajat răspunderea în fața Parlamentului pe 19 noiembrie 2013. Având în vedere Decizia CCR nr. 1/201425 prin care legea descentralizării a fost declarată neconstituțională în ansamblul său, în perioada 2014-2016 guvernul intenționează să reia elaborarea cadrului legislativ necesar pentru continuarea procesului de descentralizare. În ce privește <i>organizarea și funcționarea regiunilor</i>, cadrul normativ a fost analizat de către MDRAP, însă formularea de propuneri de modificare a principalelor acte normative din domeniu este condiționată de organizarea și validarea referendumului național pentru revizuirea Constituției.</p> <p>În vederea îmbunătățirii calității actelor legislative, SGG/CPM are în implementare o serie de acțiuni demarate în 2013.</p> <p><i>Codul de conduită a funcționarilor publici</i> (Legea nr. 7/2004), <i>Statutul funcționarilor publici</i> (Legea nr. 188/1999)</p> <p>În scopul creșterii capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune, au continuat să fie întreprinse măsuri pentru <i>sprijinirea beneficiarilor în identificarea și asigurarea resurselor financiare necesare derulării proiectelor</i>, dar și pentru asigurarea unui management eficace de proiect. Astfel, a fost introdus un nou mecanism de decontare, care sprijină beneficiarii aflați în imposibilitatea de a achita facturile pentru servicii/bunuri/execuție lucrări recepționate acceptate la plată. Acest mecanism permite ca facturile transmise de contractori și avizate de beneficiari să fie decontate direct de Autoritățile de Management (AM), eliminându-se presiunea asupra bugetelor beneficiarilor</p>

		<p>Pentru <i>optimizarea cerințelor și practicilor de control și audit din partea organismelor abilitate</i>, dar și pentru asigurarea unei interpretări unitare a prevederilor legale privind eliminarea neregulilor, a fost constituit un grup de lucru permanent care emite soluții unitare, pe baza sesizărilor primite de la AM sau rezultate din propria activitate, grupul devenind operațional din iunie 2013.</p> <p>A fost elaborat un <i>Cod de etică și integritate</i>. Pe parcursul anului 2013, MFE a implementat și monitorizat <i>Planul de acțiuni pentru îmbunătățirea capacității administrative în utilizarea fondurilor</i>. Ca urmare a consultării cu reprezentanții COM, planul va fi revizuit și preluat într-un nou document denumit <i>Plan de măsuri prioritare pentru întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune</i>.</p> <p>În scopul prevenirii unor eventuale deficiențe în <i>managementul sistemelor de gestiune și control al PO</i>, a fost aprobat <i>Ghidul privind principalele riscuri identificate în domeniul achizițiilor publice</i>;</p>
<p>-îmbunătățirea mediului de afaceri și facilitarea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii</p>	<p>Un pilon important al agendei de reforme structurale a programului. Acesta vizează reducerea poverii administrative pentru IMM-uri, facilitând accesul acestora la finanțare prin credite bancare și pe piața de capital, reducând incertitudinea juridică prin îmbunătățirea procesului de cadastrare a terenurilor și proprietăților și prin sprijinirea IMM-urilor atunci când își extind afacerile peste hotare. Totodată, programul susține reforma cadrului de reglementare în materie de inovare, cu scopul de a atrage investiții străine directe în activități de cercetare și inovare.</p>	<p>Să îmbunătățească și să simplifice mediul de afaceri, în special prin reducerea sarcinii administrative pentru IMM-uri și prin punerea în aplicare a unei strategii coerente în materie de e-guvernare; să faciliteze și să diversifice accesul IMM-urilor la finanțare; să asigure realizarea unei asocieri mai strânse între cercetare, inovare și întreprinderi, în special prin acordarea unui statut prioritar activităților de cercetare și dezvoltare care sunt susceptibile să atragă investiții private; să intensifice eforturile în sensul îmbunătățirii calității și independenței sistemului judiciar, precum și a eficienței acestuia în materie de soluționare a cauzelor și de combatere a corupției.</p> <p>Să promoveze concurența și eficiența în industriile de rețea, prin asigurarea independenței și a capacității de acțiune a autorităților naționale de reglementare și prin continuarea reformei guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor deținute de stat din sectoarele energiei și transporturilor; să adopte un plan cuprinzător și pe termen lung în domeniul transporturilor și să îmbunătățească infrastructura de comunicații în bandă largă; să continue să dereglementeze prețurile la gaze și la electricitate și să îmbunătățească eficiența energetică; să îmbunătățească integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice și să accelereze punerea în aplicare a proiectelor de interconectare a rețelelor de gaze.</p>
<p>Politica monetară</p>	<p>va urmări menținerea sustenabilă a stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație (2,5% ± 1 p.p.).</p>	

Scenariul macroeconomic pentru perioada 2014 – 2017

În România, **produsul intern brut** a crescut în anul 2013 cu 3,5%, fiind al treilea an de creștere (2,3% în 2011 și 0,6% în 2012), ceea ce consolidează tendința de revenire din criza economică și financiară care a afectat și România în anii 2009 și 2010. Creșterea din 2013 s-a datorat, în principal, contribuției pozitive a exportului net (4,4 procente), în timp ce cererea internă s-a redus ca urmare a unei activități investiționale mult sub așteptări.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat o ajustare semnificativă a deficitului, de la o pondere în PIB de 4,4% în 2012, la 1,1% în 2013. Finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat integral prin investiții străine directe, acestea fiind cu cca. 27% mai mari decât în anul 2012. Concomitent, deficitul bugetului general consolidat s-a ajustat de la 3,0% din PIB în 2012 la 2,3% (metodologie ESA) în 2013, ceea ce înseamnă că sectorul privat a înregistrat un sold pozitiv reprezentând 1,2% din PIB.

În anul 2013, **rata de ocupare** a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 63,9%, ușor îmbunătățită comparativ cu 2012, la o distanță de 6,1 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită în contextul *Strategiei Europa 2020*. Numărul total de salariați a crescut cu 0,7% comparativ cu anul 2012, iar **rata șomajului BIM** s-a majorat de la 7,0% în 2012 la 7,3% în 2013.

La sfârșitul anului 2013, **rata anuală a inflației** a ajuns la minimul istoric de după 1990, atingând un nivel de 1,55%, cu 3,4 puncte procentuale sub cel atins la sfârșitul anului 2012. Ca medie anuală, inflația s-a situat cu 0,65 puncte procentuale peste media anului anterior, ajungând la 3,98%.

Având în vedere măsurile structurale luate în 2012 și 2013, în perioada următoare **potențialul de creștere economică** va fi, în medie, de 2,5% anual, în condițiile în care formarea brută de capital fix va reveni la dinamici pozitive, după scăderea de 3,3% din 2013, iar situația de pe piața muncii va cunoaște ușoare îmbunătățiri, astfel încât creșterea ocupării și a numărului de ore lucrate vor compensa evoluția demografică nefavorabilă, ceea ce va conduce

la o contribuție pozitivă a factorului muncă la creșterea PIB potențial. De asemenea, productivitatea totală a factorilor va avea o contribuție pozitivă și în creștere.

Gap-ul de producție va continua tendința de reducere, la acest lucru contribuind și redresarea cererii interne. Se estimează că decalajul dintre PIB efectiv și PIB potențial se va închide în anul 2018.

În condițiile prognozei de iarnă a COM, care prevede o accelerare a activității economice în UE, pentru perioada 2014 – 2017 se estimează o îmbunătățire graduală a performanței economice a României. Produsul intern brut se va majora în medie cu 2,9% anual. Scenariul se bazează pe îmbunătățirea activității în toate sectoarele economiei, în special în ramurile industriale cu potențial ridicat de export, precum și în sectorul construcțiilor care poate fructifica necesarul de infrastructură existent în toate domeniile.

Creșterea economică

	2013	2014	2015	2016	2017
PIB real	3,5	2,5	2,6	3,0	3,3
PIB nominal	7,1	5,4	5,5	5,5	5,6

Componentele PIB-ului real

Cheltuielile consumului privat	1,3	2,0	2,9	3,2	3,3
Cheltuielile consumului guvernamental	-1,8	1,8	1,7	2,5	1,7
Formarea brută de capital fix	-3,3	2,7	4,0	5,2	6,1
Exporturi de bunuri și servicii	13,5	6,6	4,7	4,5	5,0
Importuri de bunuri și servicii	2,4	5,6	5,5	5,8	6,1

Contribuții la creșterea PIB (procente)

Cererea internă finală	-0,3	2,1	3,0	3,6	3,9
Modificarea stocurilor	-0,6	0,00	0,0	0,0	0,0
Export net	4,4	,0,4	-0,4	-0,6	-0,6

Inflația la sfârșitul fiecărui an se va menține în intervalul cuprins între 3,5% în 2014 și 2,5% în 2017, cu o medie anuală în creștere în 2015, după care se va reduce anual până la 2,7% în 2017. Tendința de reducere a inflației va fi susținută prin menținerea conduitei ferme a politicii monetare și a celorlalte componente ale mix-ului de politici economice (fiscală, a veniturilor). Estimările au luat în calcul ani agricoli normali și o volatilitate redusă pentru prețul internațional al petrolului. Impactul cursului de schimb va fi unul modest, manifestat în sensul susținerii procesului de dezinflație.

Inflația

	2013	2014	2015	2016	2017
-sfârșitul anului	1,55	3,5	3,1	2,8	2,53,3
-medie anuală	3,98	2,2	3,1	3,0	2,7

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Pe fondul accelerării creșterii economice, se așteaptă ca și **piața muncii** să se îmbunătățească, creându-se condițiile pentru creșterea locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani, în vederea realizării obiectivului asumat în *Strategia Europa 2020*.

Forța de muncă

	2013	2014	2015	2016	2017
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,9	64,4	65,0	65,9	66,9
- bărbați	71,6	71,9	72,1	72,9	73,6
- femei	56,2	57,0	58,0	59,0	60,2
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	7,1	6,9	6,8	6,7

De asemenea, se așteaptă ca **numărul șomerilor** (conform AMIGO) să intre pe o pantă descrescătoare, astfel încât rata șomajului să se diminueze până la 6,7%, nivel mai mic decât cel din anul 2013 cu 0,6 puncte procentuale.

Evoluția macroeconomică prognozată este expusă la o serie de **riscuri potențiale interne sau externe care pot încetini tendința estimată:**

- reducerea cererii din UE și, mai ales, din țările care sunt principalii parteneri comerciali ai României, va afecta – prin intermediul exportului, dar și al fluxurilor investiționale – creșterea economică;**
- creșterea semnificativă a prețurilor internaționale (resurse energetice, materii prime, produse agricole);**
- escaladarea tensiunilor geopolitice, în special cele din apropierea României, ar putea conduce la o creștere suplimentară a prețurilor la energie, cu efect negativ asupra inflației;**
- absorbția scăzută a fondurilor europene, ceea ce ar implica un nivel redus al investițiilor;**
- menținerea unei creditări limitate a agenților economici și a populației cu efect asupra consumului și investițiilor;**
- majorarea neprevăzută ale unor impozite, taxe și preturi reglementate;**
- manifestarea unor condiții climatice nefavorabile pentru agricultură care să conducă la o contracție foarte accentuată a producției agricole, cu efect direct în creșterea inflației și diminuarea creșterii economice.**

Pentru creșterea calității ocupării persoanelor rezidente în mediul rural, din FEADR au fost finanțate programe de *formare profesională*, până la 15 martie 2014, 27.306 fermieri care dețin exploatații de semi-subsistență și tineri ce au preluat o exploatație agricolă finalizând cursurile de formare profesională. În scopul diversificării economiei rurale și creșterii competitivității sectorul agricol, până la 15 martie 2014, au fost sprijinite financiar 114 *ferme de familie*, iar 12.998 persoane au beneficiat de finanțare prin măsura de *instalare a tinerilor fermieri*. Din FEADR au fost alocate fonduri pentru *înființarea și dezvoltarea micro-întreprinderilor în sectorul non-agricol și încurajare a activităților turistice*, până la 15 martie 2014, fiind sprijinite financiar 4.566 întreprinderi și create/ menținute 9.559 locuri de muncă.

Prin FSE a fost finanțată *asigurarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale*, până la data de 15 martie 2014, cca. 153.000 persoane rezidente în mediul rural beneficiind de programe de instruire, servicii de orientare/consiliere, evaluarea învățării anterioare etc.

Din FEDR au fost alocate fonduri pentru creșterea contribuției IMM-urilor la **diversificarea economiilor la nivel regional/ local și pentru crearea de locuri de muncă**.

În următoarele douăsprezece luni, în scopul **îmbunătățirii participării pe piața muncii**, măsurile avute în vedere se axează pe subvenționarea angajatorilor pentru a încadra în muncă șomerii care, în termen de cinci ani de la data angajării, îndeplinesc condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau pentru limită de vârstă. Pentru persoanele care au părăsit timpuriu școala, sunt planificate o serie de măsuri centrate pe evaluarea și certificarea competențelor dobândite în sistemul informal sau non-formal de educație și formare profesională.

Pentru **creșterea mobilității forței de muncă** va fi finalizată reforma rețelei naționale a serviciilor de ocupare a forței de muncă EURES România, măsura conducând la o mai bună corelare a cererii cu oferta de locuri de muncă și la identificarea de noi oportunități de angajare în cadrul UE pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă.

În scopul **diminuării disparităților regionale în materie de ocupare**, se are în vedere susținerea investițiilor la nivel regional/ local pentru înființarea de noi întreprinderi și crearea de locuri de muncă.

În vederea **atenuării efectelor schimbărilor climatice**, prin intermediul *Fondului pentru Mediu* au fost efectuate lucrări de împădurire pe 704 ha terenuri degradate, finanțate prin *Programul de îmbunătățire a calității mediului prin împădurirea terenurilor degradate, reconstrucția ecologică și gospodărirea durabilă a pădurilor* în valoare de 22,90 mil. lei.

În perioada 1 ianuarie 2013- 1 aprilie 2014, în cadrul „*Programului național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități*”, au fost derulate 231 contracte pentru extinderea, reabilitarea și înființarea de spații verzi în localități, în valoare de 172,84 mil. lei.

Pentru **susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea calității mediului**, România a continuat programele de dezvoltare a **infrastructurii de mediu**. Astfel, în martie 2014, au fost inventariate la nivel național 1225 rețele de canalizare, din care 734 funcționale și 491 în diferite stadii de executare. În ceea ce privește stațiile de epurare a apelor uzate, în decembrie 2013, existau 716 stații, din care 568 funcționale și alte 148 stații finalizate, la care populația nu a fost racordată încă. Astfel, gradul de acoperire cu sisteme de colectare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 60% locuitori echivalenți, iar gradul de acoperire cu stații de epurare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 50% locuitori echivalenți.

În cadrul programului *Protecția resurselor de apă, sisteme integrate de alimentare cu apă, stații de tratare, canalizare și stații de epurare*, sunt în derulare 179 proiecte, în valoare de 1.002,44 mil. lei cu finanțare de la Fondul pentru Mediu. Precizăm că două proiecte cu o valoare a finanțării de 4,47 mil. lei, au fost finalizate în 2013.

Investițiile realizate în perioada 2007 – 2013 pentru **infrastructura de apă uzată** se ridică la cca. 3.809,37 mil. euro, din care 51,2% pentru reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare și 48,8% pentru reabilitarea și construirea de noi stații de epurare.

Prin POS Mediu se derulează 45 de proiecte în domeniul apei/apelor uzate, cu o valoare totală de 18.352,28 mil. lei. Prin implementarea acestor proiecte, în 278 de localități vor fi reabilitați/realizați circa 6.430 km rețea de

canalizare și vor fi realizate 203 stații noi de epurare care vor deservi circa 10.558.687 locuitori echivalenți. De asemenea, vor fi reabilitați/realizați circa 4.083 km de rețea de distribuție și transport a apei potabile și vor fi realizate 189 de stații de clorinare și tratare a apei.

În ceea ce privește **managementul deșeurilor**, până la începutul anului 2014 sunt demarate 30 proiecte în cadrul POS Mediu, în valoare totală de 4.714,75 mil. lei. Odată cu finalizarea acestor proiecte 14.747.217 locuitori vor beneficia de sisteme de management integrat al deșeurilor. Până la sfârșitul trim I/2014 au fost închise 185 de depozite de deșeurii vechi în zonele rurale și 25 de depozite de deșeurii municipale vechi, în zonele urbane.

Pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase, agenții economici au în derulare 46 de proiecte, în valoare de 130,03 mil. lei, finanțate din *Fondul pentru Mediu*, prin *Programul privind gestionarea deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase*.

În vederea **modernizării și realizării de noi capacități de producere a energiei electrice și termice**, a fost continuată, prin intermediul POS CCE61, sprijinirea investițiilor pentru valorificarea biomasei, a resurselor hidro-energetice (în unitățile cu putere instalată mai mică sau egală cu 10 MW), solare, eoliene și a biocombustibililor. Până la 15 martie 2014, au fost invitați la contractare 126 de beneficiari. 82 dintre aceștia au semnat contractele, iar proiectele sunt în curs de implementare, suma finanțării aprobate fiind 2,276 mld. lei.

Promovarea SRE, prin intermediul Fondului pentru Mediu, a fost continuată prin *Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire (Casa verde)*. Prin acest program, până la data de 15 martie 2014, au fost susținute financiar 19.420 sisteme pentru gospodării individuale și 207 sisteme pentru persoane juridice, pentru instalarea unor sisteme de încălzire care utilizează SRE.

În cadrul *campaniilor de informare a populației și a mediului de afaceri* privind importanța creșterii eficienței energetice, au fost organizate 8 seminarii, în 6 orașe, cu participarea a aproximativ 370 de cursanți.

Pentru *promovarea contractului de performanță energetică la nivelul municipalităților*, ANRE a organizat reuniuni de lucru cu echipa de consultanță BERD, precum și cu reprezentanții *European PPP Expertise Centre*. A fost realizat, de asemenea, un seminar online (*webinar*) despre contractele bazate pe performanțele energetice.

S-au înregistrat progrese și în derularea programului *Termoficare 2006-2015 căldură și confort* (componenta căldură); *Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe* (prin mecanismele de finanțare aprobate de OUG nr. 18/2009 și OUG nr. 69/2010) a condus la efectuarea recepțiilor la finalizarea lucrărilor pentru 657 blocuri (23.347 apartamente) și la acordarea a 15 credite cu dobândă subvenționată (pentru asociațiile de proprietari și proprietarii de locuințe unifamiliale).

Progrese vizibile au fost făcute, de asemenea, în contractarea proiectelor din cadrul *Schemei de finanțare pentru sprijinirea investițiilor în eficiența energetică a blocurilor de locuințe (DMI 1.2 - POR 2007-2013)*, din cele 108 de proiecte depuse până la 15 martie 2014 fiind contractate 34.

În vederea *îmbunătățirii eficienței energetice în gospodăriile și comunitățile cu venituri reduse*, au fost organizate cursuri pentru perfecționarea specialiștilor din domeniu (peste 450 de participanți), au fost identificate două zone pentru producerea unor materiale izolatoare durabile și au fost realizate activități de informare în șapte centre de informare.

Pentru introducerea sistemelor de *contorizare inteligentă*, au fost stabiliți pașii procedurali de aprobare a planurilor de acțiune ale operatorilor de distribuție.

A continuat **dezvoltarea și modernizarea infrastructurii furnizorilor de servicii medicale**, până la 15 martie 2014, fiind finalizată reabilitarea a 30 unități medicale, cu finanțare din FEDR. Datele de monitorizare, înregistrate pentru opt din proiectele finalizate, indică faptul că peste 274.600 persoane au beneficiat de infrastructura de sănătate reabilitată. În scopul *îmbunătățirii dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență (SMURD)74*, au fost finalizate opt contracte, fiind echipate 543 unități mobile. Prin programul *Reforma sectorului sanitar – faza a II-a (APL2)*, realizat cu sprijinul BM, s-a finalizat reabilitarea a cinci secții de obstetrică-ginecologie la spitalul municipal Rădăuți și la spitalele județene de urgență din Bacău, Suceava, Neamț, Bihor.

Proiectul *Strategiei naționale de sănătate 2014-2020* răspunde principalelor probleme de sănătate publică, vizând modalitățile prin care se va asigura accesul la servicii de sănătate, utilizarea resurselor în serviciile de sănătate, precum și îmbunătățirea capacității instituționale la toate nivelurile.

Cadrul de reglementare pentru furnizarea și monitorizarea serviciilor de asistență medicală și sistemul de achiziții a medicamentelor și dispozitivelor medicale pentru spitale au fost îmbunătățite prin desemnarea MS ca unitate de achiziții centralizată și prin elaborarea reglementărilor privind acest mod de achiziție.

Îmbunătățirea mediului de afaceri

Proiectul *Strategiei Guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020* prevede creșterea semnificativă a soldului net de IMM-uri active economic, dezvoltarea

întreprinderilor existente și crearea de noi locuri de muncă până la sfârșitul anului 2020, vizând atingerea următoarelor ținte: *creșterea densității IMM-urilor la 35 de IMM-uri/1000 de locuitori, depășirea pragului de 670.000 de IMM-uri active și a pragului de 3,2 mil. angajați în IMM-urile active.*

În clasamentul Doing Business întocmit în iunie 2013 de Banca Mondială. România figura pe locul 73 din 189 de state monitorizate în ceea ce privește susținerea întreprinderilor pe tot ciclul lor de viață. Prin comparație, Danemarca era pe locul 5, Marea Britanie pe locul 10, Polonia pe locul 45, Ungaria pe locul 54, Bulgaria pe locul 58, Republica Cehă pe locul 75. <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania/>

În conformitate cu recomandările formulate de experți în cadrul proiectului de AT "Identificarea și simplificarea barierelor administrative cu care se confruntă mediul de afaceri; elaborarea și implementarea unor indicatori calitativi și cantitativi de monitorizare", care va fi finalizat în aprilie 2014. Anexa XI a Regulamentului (UE) Nr.1303/2013, condiționalitatea 3.1

Pentru **consolidarea sectorului IMM** este esențială **îmbunătățirea mediului de afaceri** în termeni de reducerea a costurilor de conformare și a timpilor de așteptare în parcurgerea unor proceduri, precum și de creșterea calității reglementărilor 76.

Guvernul României va continua **procesul de debirocratizare și simplificare a procedurilor administrative**. Pentru a crea efecte tangibile pentru mediul de afaceri, guvernul are în vedere inițierea de **măsuri anuale de simplificare** și de evaluare și monitorizare **periodică a barierelor administrative din mediul de afaceri**, la nivelul întregii administrații. De altfel, utilizarea FESI 2014-2020 pentru îmbunătățirea competitivității IMM-urilor este condiționată de adoptarea unor măsuri pentru a reduce timpul și costurile necesare creării unei întreprinderi, precum și pentru a reduce timpul necesar obținerii de licențe și autorizații având în vedere obiectivele SBA. În acest scop, în perioada de programare 2014-2020, prin FSE vor fi susținute investițiile pentru consolidarea capacității de gestionare a furnizării serviciilor oferite de autoritățile și instituțiile publice în vederea creșterii capacității de răspuns la solicitările adresate de către cetățeni și întreprinderi. Pentru reducerea semnificativă a sarcinilor administrative la nivelul întreprinderilor, în principal a IMM-urilor va fi consolidat **mediul de afaceri digital**, din FEDR urmând a fi susținute investițiile pentru dezvoltarea, la nivelul întregii administrații a unei noi generații de **ghişee unice electronice interoperabile**, de tipul *Open data*. Pentru **creșterea calității și predictibilității reglementărilor** prin FSE vor fi susținute investițiile în consolidarea structurilor din administrația publică implicate în elaborarea politicilor și a reglementărilor pentru aplicarea studiilor de impact, inclusiv a *Testului IMM* și evaluarea costurilor administrative în cazul noilor propuneri de reglementări și politici publice.

Pe termen scurt, se va **simplifica procesul de înființare a întreprinderilor** prin reducerea/simplificarea procedurilor cu 20% și a timpului de înființare cu 30%, față de situația actuală și va fi finalizată **restructurarea ghișeului unic pentru IMM și a PCU**, prin crearea unei platforme interoperabile funcționale cu un singur punct de contact. De asemenea, vor fi **dezvoltate serviciile on-line oferite de ONRC mediului de afaceri, cetățenilor și instituțiilor publice** prin care: se va asigura disponibilitatea informațiilor înregistrate în registrul comerțului, on-line, în timp real; va fi introdus un nou mecanism pentru optimizarea timpului aferent înființării unei întreprinderi și va crește accesului întreprinderilor din România la informații despre întreprinderile partenere de afaceri din SM. Măsurile preconizate includ și stabilirea unui cadru strategic de politică publică pentru sprijinirea întreprinderilor nou-înființate favorabile incluziunii, care să asigure legătura între serviciile adecvate dezvoltării întreprinderilor și serviciile financiare (accesul la capital), inclusiv pentru grupuri defavorizate/zon defavorizate.

Având în vedere tendința de restrângere a creditării și de creștere a solicitărilor de credite din partea IMM-urilor pentru capital de lucru și pentru investiții de dezvoltare⁸⁰, preocupările guvernului sunt orientate către **creșterea accesului IMM-urilor la finanțare și diminuarea poverii fiscale**. Va fi implementat **Programul româno-elvețian pentru IMM-uri**, prin care vor fi susținute aproximativ 284 de IMM-uri și **componenta de garantare din inițiativa JEREMIE cu subvenționarea dobânzii și preluarea riscului de creditare**, prin care vor fi susținute cca. 1.500 de IMM-uri

Pentru **diversificarea instrumentelor financiare destinate IMM-urilor inovative**, va fi operaționalizată o **rețea pilot de business angels**, în vederea susținerii proiectelor cu risc sporit de finanțare destinate lansării pe piață de noi produse și servicii. În perioada de programare 2014-2020, prin FEDR pentru creșterea competitivității IMM-urilor vor fi susținute investiții în dezvoltarea antreprenoriatului și a serviciilor suport și va fi implementată o gamă variată de instrumente financiare, adaptate eșecurilor de piață, care să răspundă necesităților de dezvoltate a IMM-urilor

Politica industrială

Pentru a răspunde provocărilor legate de globalizare și de tranziția la economia ecologică, România și-a propus abordarea conceptul de competitivitate atât la nivel național, din perspectiva menținerii/ dezvoltării/ diversificării activităților economice, cât și la nivelul întreprinderilor, urmărind sporirea cotei lor de piață la nivel local/regional și pe terțe piețe. Pornind de la această abordare, *Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020 (SNC)* definește

provocările la care trebuie să răspundă România pentru a reduce decalajele de competitivitate până în 2020. Pentru a răspunde unor priorități ale SNC cu impact în **revitalizarea, consolidarea și diversificarea bazei industriale din România**, ME va finaliza proiectul *Documentului de politică industrială a României*. Documentul va reflecta preocupările Guvernului României referitoare la **revitalizarea, consolidarea și diversificarea bazei industriale din România**, prin îmbunătățirea capacității de inovare la nivelul întreprinderilor, utilizarea eficientă a resurselor naturale disponibile și specializarea inteligentă, necesare pentru adaptarea produselor la o economie ecologică.

În perioada de programare 2014-2020, pentru adaptarea sectoarelor industriale și a serviciilor conexe la cerințele economiei ecologice de **utilizare eficientă a resurselor**, vor fi susținute investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de gestionare a deșeurilor și investițiile noi/ de modernizare pentru reducerea consumului și utilizarea mai eficientă a resurselor naturale. Pentru **stimularea inovării pe întreg lanțul valoric și asigurarea dezvoltării bazei industriale prin specializarea inteligentă**⁸¹, prin FEDR, vor fi **susținute investițiile private în CDI** și activitățile de cercetare participative dintre întreprinderi și organizații de CD pentru creșterea productivității sectoarelor industriale și internalizarea activităților de CD la nivelul întreprinderilor. De asemenea, pentru **promovarea inovării în industria prelucrătoare și serviciile conexe**, prin FEDR vor fi susținute financiar întreprinderile start-up și spin-off. Pentru **creșterea capacității de interacționare a IMM-urilor în cadrul lanțurilor valorice/ poliilor de competitivitate și de internaționalizare**, în perioada de programare 2014-2020, din FEDR vor fi finanțate **investițiile în dezvoltarea antreprenoriatului, îmbunătățirea productivității IMM-urilor și crearea condițiilor pentru oportunități de dezvoltare/inovare, inclusiv prin susținerea investițiilor tehnologice avansate, în exploatarea comercială a noilor idei și a rezultatelor cercetării** și va fi susținut accesul IMM-urilor la o gamă diversificată de instrumente financiare pentru finanțarea proiectelor inovative propuse de cluster/poli de competitivitate. În plus, vor fi susținute investițiile în dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic, organizată pe principiul specializării inteligente.

Domenii prioritare de specializare inteligentă identificate în cadrul studiului JASPERS și care fundamentează Strategia Națională de CDI 2014-2020 sunt: **bio-economia, eco-tehnologia, TIC, energie și mediu**

O atenție deosebită se va acorda asigurării **securității lanțului de aprovizionare cu produse alimentare**. Prin FEADR vor fi susținute investițiile în întreprinderi pentru prelucrarea și marketingul produselor agricole. De asemenea, va fi susținut accesul fermierilor la servicii consultanță în scopul îmbunătățirii performanțelor economice și de mediu și va fi încurajată asocierea dintre fermieri/întreprinderi/universități/institute de cercetare pentru dezvoltarea de noi practici, procese și tehnologii.

Pe termen scurt, pentru **dezvoltarea capacității de export a clusterelor și internaționalizarea IMM-urilor participante în aceste structuri**, acțiunile vor fi orientate către creșterea capacității instituționale a ME de **furnizare de servicii pentru exportatori, în special pentru IMM-uri**. Se urmărește **crearea unei rețele de export; înființarea a două centre de promovare a exporturilor în Regiunile de Dezvoltare Nord-Est și Sud-Muntenia și crearea a două pagini virtuale pentru aceste centre, precum și înființarea unui centru logistic și de export în EUA și acordarea de instruire IMM-urilor pentru penetrarea pe piețele externe**.

În plus, România va continua **politica de integrare a clusterelor românești în rețelele transnaționale**, folosind experiența acumulată prin participarea în proiectele europene: SEENECO - Rețeaua Sud Est Europeană a Clusterelor de Excelență, ClusterPolisee - Politici de cluster mai inteligente pentru Europa de Sud-Est și CLUSTERIX - Clusters for European Innovation Cross.

Prin FEDR, va fi susținută **transformarea sectoarelor industriale/serviciilor tradiționale**: sănătate/produse farmaceutice; sănătate-turism și eco-turism; textile/pielărie; lemn/mobilier; industrie creative; energie/managementul mediului; industriile primare aferente lanțurilor valorice, care au potențial de creștere a valorii adăugate.

Pe termen scurt, pentru modernizarea și re tehnologizarea întreprinderilor, Guvernul va **introduce scutirea impozitului pe profitul reinvestit** în vederea creșterii atractivității mediului investițional și a creșterii competitivității și a productivității muncii la nivelul întreprinderilor care achiziționează echipamente de înaltă tehnologie.

Pentru **consolidarea bazei industriale și creșterea competitivității întreprinderilor** este esențială reducerea costurilor de conformare și a timpilor de așteptare în parcurgerea unor proceduri și de creștere a calității reglementărilor. Guvernul României va continua **procesul de debirocratizare și de simplificare a procedurilor administrative**.

Administrație publică

În ultimii ani, **modernizarea administrației publice** a reprezentat o prioritate pentru toate statele membre UE, menținerea ritmului reformelor în domeniu fiind esențială⁸⁴. Pentru România, necesitatea consolidării capacității administrative a fost reflectată și în recomandările specifice de țară formulate de către Comisie în mai 2013 și andosate de Consiliul European în iunie 2013. Astfel, creșterea profesionalismului funcționarilor publici, a calității

reglementărilor, îmbunătățirea ratei de absorbție a fondurilor europene, consolidarea sistemului achizițiilor publice constituie, potrivit COM, aspecte care converg către atingerea obiectivului de a avea o administrație publică eficientă.

De altfel, continuarea reformei în administrație - cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale, armonizarea legislației în vederea eficientizării actului administrativ, introducerea unui sistem de indicatori de evaluare a modului de funcționare a instituțiilor de la nivel central și local, revizuirea normelor de funcționare și reglementare a acestui sector - se înscrie în categoria obiectivelor urmărite cu prioritate de către Guvernul României.

Potrivit *Acordului de Parteneriat* propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, printre elementele-cheie pentru investițiile FESI se numără eficiența și eficacitatea administrației, orientarea către nevoile cetățenilor, capacitatea de dezvoltare, coordonare și implementare, monitorizare și evaluare a politicilor la toate nivelurile de guvernare, profesionalismul și motivarea resurselor umane.

În acest context, **noile angajamente** în materie de administrație publică, asumate pentru următoarele 12 luni, vin să completeze măsurile deja întreprinse în cadrul PNR 2011-2013, fiind orientate către *creșterea calității administrației publice, îmbunătățirea condițiilor privind locuirea la nivel național, îmbunătățirea administrării fondurilor europene, continuarea reformei privind sistemul de achiziții publice*. Punerea în aplicare a acestor angajamente va antrena efecte pozitive atât din perspectiva managementului funcției publice și al funcționarilor publici, a calității serviciilor publice furnizate beneficiarilor și a reglementărilor, cât și din perspectiva asigurării cadrului legislativ și instituțional în materie de locuire, a creșterii absorbției fondurilor europene și a funcționării eficiente a sistemului de achiziții publice.

Fiecare nou angajament este susținut cu **direcții majore de acțiune** axate, în principal, pe continuarea procesului de descentralizare, redefinirea cadrului strategic, instituțional și legislativ în domeniul managementului funcției publice și al funcționarilor publici, organizarea de programe de formare specializată și perfecționare profesională, definirea mecanismului de control al calității reglementărilor, elaborarea *Strategiei naționale a locuirii*, revizuirea și implementarea *Planului de măsuri prioritare pentru întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune*, adoptarea *Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice pentru perioada 2014-2020*.

Totodată, vor fi continuate demersurile de elaborare/adoptare a *Codului administrativ și a Codului de procedură administrativă*, instrumente juridice menite să confere predictibilitate, coerență și stabilitate cadrului legislativ în domeniu. Procedura de aprobare a *Codului administrativ* este condiționată, însă, de modificarea/revizuirea normelor aplicabile administrației publice locale, în contextul derulării procesului de regionalizare-descentralizare. Ulterior aprobării acestuia de către guvern, va fi demarat procesul de elaborare a proiectului *Codului de procedură administrativă*. Adoptarea unor astfel de instrumente juridice va contribui la îmbunătățirea, clarificarea și simplificarea anumitor prevederi legale în vigoare, asigurarea unei terminologii omogene, eficientizarea activității autorităților administrației publice.

CORELAREA OBIECTIVELOR NAȚIONALE EUROPA 2020 CU PRIORITĂȚILE DE FINANȚARE PENTRU PERIOADA 2014-2020

Acordul de Parteneriat pentru perioada 2014-2020 (AP) constituie documentul prin care Guvernul României a stabilit prioritățile de finanțare pentru utilizarea *fondurilor europene structurale și de investiții* (FESI), având ca obiectiv global reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială între România și statele membre ale UE. La 31 martie 2014, România a transmis Comisiei Europene prima versiune oficială a *Acordului de Parteneriat 2014-2020*.

Cadrul financiar multianual pentru 2014-2020 definește prioritățile în materie de cheltuieli care sunt orientate către creștere economică durabilă, locuri de muncă și competitivitate, în conformitate cu strategia UE de creștere economică, *Europa 2020*. Având în vedere faptul că AP a fost elaborat în acord cu prevederile PNR, programarea FESI alocate României pentru perioada 2014-2020 se bazează pe implementarea unei abordări integrate în sistemul de management al acestor fonduri, abordare de natură să asigure concentrarea intervențiilor în vederea unei creșteri inteligente, sustenabile și favorabile incluziunii. Astfel, acțiunile întreprinse în direcția provocărilor identificate în AP85 vor avea un rol important în atingerea obiectivelor asumate de România în contextul strategiei *Europa 2020*.

În acest context, prezentăm mai jos corelarea dintre obiectivele naționale *Europa 2020*, asumate prin PNR și prioritățile de finanțare din fonduri europene, definite în AP.

Potrivit AP, o economie modernă și competitivă presupune concentrarea pe următoarele provocări: *competitivitatea și dezvoltarea locală, oamenii și societatea, infrastructura, resursele, administrația și guvernarea.*

Ocuparea forței de muncă

În conformitate cu PNR, asigurarea condițiilor adecvate pentru *(re)integrarea tinerilor pe piața muncii, inclusiv a tinerilor NEETs*⁸⁷ reprezintă una dintre prioritățile României pentru perioada 2014 – 2020, așa cum este reflectată și în AP.

În vederea *îmbunătățirii participării la piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă*, din FSE urmează a fi finanțate măsuri active de ocupare, cu accent pe șomerii de lungă durată, persoanele inactive lucrătorii în vârstă (55+), persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile, persoanele care au părăsit timpuriu sistemul de educație sau cu nivel scăzut de calificare, inclusiv populația din mediul rural.

Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor/ lucrătorilor afectați de restructurarea industrială constituie, de asemenea, una dintre prioritățile pentru perioada 2014 – 2020. Din FSE se alocă fonduri pentru *dezvoltarea unei forțe de muncă pregătite/adaptate schimbărilor pieței muncii*, precum și pentru susținerea *antreprenoriatului și a ocupării pe cont propriu.*

În vederea *diversificării economiei din zonele rurale către sectoarele non-agricole* și pentru crearea/ menținerea locurilor de muncă, în perioada 2014 - 2020, din FEADR urmează a se finanța înființarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici non-agricole și dezvoltarea activității celor existente, precum și dezvoltarea și înființarea unităților de procesare, comercializare și marketing a produselor agricole. Pentru a îmbunătăți șansele de ocupare a persoanelor din comunitățile pescărești afectate de restructurarea industrială, din FEPAM se vor finanța crearea de noi întreprinderi mici în afara sectorului de pescuit și dezvoltarea antreprenoriatului în domeniul acvaculturii, precum și dobândirea de noi competențe corelate cu cerințele pieței muncii.

O altă prioritate a României pentru perioada 2014-2020 o reprezintă *modernizarea Serviciului Public de Ocupare*, inclusiv la nivel local. Pentru aceasta, se are în vedere dezvoltarea de instrumente de analiza și prognoza spre a asigura o cunoaștere cât mai aprofundată a nevoilor în continua schimbare ale pieței muncii, formarea personalului din instituțiile de ocupare a forței de muncă, elaborarea de mecanisme eficiente de căutare a unui loc de muncă, inclusiv prin noile soluții digitale/media, parteneriate cu mediul de afaceri, instituții de învățământ sau furnizorii privați de servicii de ocupare, măsuri care se regăsesc printre principalele angajamente asumate atât în PNR 2014, cât și în AP.

Cercetare, dezvoltare, inovare

În conformitate cu PNR, precum și cu *Strategia națională pentru CDI 2014-2020*, care constituie și cadrul prin care se îndeplinesc condiționalitățile ex-ante pentru utilizarea fondurilor europene, în vederea încadrării pe traiectoria de atingere a țintei naționale *Europa 2020, consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării* reprezintă o prioritate a României pentru perioada 2014-2020. În acest scop, România are în vedere *stimularea investițiilor private în CDI, dezvoltarea infrastructurii de CDI și deblocarea potențialului de excelență în cercetare și inovare.*

Pentru *stimularea investițiilor private în CDI* vor fi promovate activitățile de CDI din sectoarele economice cu potențial de creștere. În acest scop, FEDR sprijină colaborarea dintre întreprinderi și organizații de CD, încurajând transferul de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe avansate în CDI, în vederea inovării de procese și produse în domeniile de specializare inteligentă. Prin FEDR se vor finanța proiectele derulate de întreprinderi, individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități, de start-up-uri și spin-off-uri inovative, proiectele destinate dezvoltării entităților de transfer tehnologic, precum și cele pentru dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare și inovare (inclusiv instruirea cercetătorilor în problematica drepturilor industriale și a proprietății intelectuale și asigurarea, în cadrul universităților, de personal specializat în transfer tehnologic și în comercializarea rezultatelor cercetării).

În ceea ce privește *dezvoltarea infrastructurii de cercetare*, atât ca parte a unor clustere existente/emergente sau centre de excelență, cât și în domeniile cu avantaje competitive și potențial de creștere, din FEDR, vor fi finanțate proiectele pentru crearea și modernizarea marilor infrastructuri de CD, precum și a unor rețele de centre de CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil. De asemenea, vor fi susținute investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii de transfer tehnologic, la nivel regional.

Pentru *deblocarea potențialului de excelență în cercetare și inovare*, din FEDR se va finanța participarea cercetătorilor români la programul *Orizont 2020*, precum și la alte programe europene și internaționale (inițiative de programare comună, inițiative tehnologice comune, parteneriate europene pentru inovare, CERN, ESA etc.). România sprijină cercetarea fundamentală și exploratorie de frontieră, precum și internaționalizarea cercetării românești și are în vedere atragerea de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității românești de cercetare și o mai bună integrare în *Spațiul European de Cercetare*.

Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile

Una dintre prioritățile prevăzute în PNR, dar și în AP o reprezintă *trecerea la o economie bazată pe emisii reduse de CO2*. În acest scop, deosebit de importantă este elaborarea *Planului național de acțiune privind schimbările climatice*, document ce face obiectul unui proiect de asistență tehnică a Băncii Mondiale, cofinanțat din FEDR, prin POAT. Acest plan este necesar pentru punerea în aplicare a *Strategiei naționale privind schimbările climatice 2013-2020*.

Dintre condiționalitățile ex-ante referitoare la elaborarea și implementarea politicilor din domeniul mediului, pentru domeniul deșeurilor, România își asumă elaborarea, până în trimestrul II/2015, a *Planului național de gestionare a deșeurilor*, care va conține și *Planul național de prevenire a generării deșeurilor*. Definitivarea și aprobarea prin HG nr. 870/2013 a *Strategiei naționale de gestionare a deșeurilor 2014-2020* a constituit fundamentul pentru îndeplinirea condiționalității ex-ante specifice sectorului deșeurilor.

O serie de priorități avute în vedere atât în AP, cât și în PNR 2014 pun accentul pe *îmbunătățirea managementului resurselor de apă prin existența unei politici tarifare privind apa și prin recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei*. Astfel, în cadrul procesului de implementare a *Directivei Cadru Apă 2000/60/CE, până la sfârșitul lui 2015, România va elabora al 2-lea Plan de Management al Bazinelor Hidrografice, prilej cu care va fi realizată o analiză internă privind identificarea externalităților ca parte componentă a costurilor de mediu precum și a eventualului impact asupra resursei de apă*.

De asemenea, în AP sunt prevăzute o serie de priorități pentru reducerea emisiilor de carbon în sectoare cum ar fi sectorul agriculturii și sectorul pescuitului.

Surse regenerabile de energie

În conformitate cu PNR 2014, principala prioritate pentru atingerea obiectivului național *Europa 2020* în domeniul SRE vizează *valorificarea surselor regenerabile de energie mai puțin utilizate în comparație cu potențialul de dezvoltare identificat prin PNAER*. Măsurile subsumate acestei priorități vor fi susținute financiar de intervențiile prin FESI prevăzute în AP sub Obiectivul Tematic 4 *Sprijinirea trecerii la economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele*.

Prin accesarea FEDR și FC, vor fi finanțate în cadrul PO *Infrastructura Mare* măsuri referitoare, în principal, la producerea și distribuția energiei electrice și termice din surse regenerabile de energie.

Eficiența energetică

Pentru atingerea obiectivului național *Europa 2020* în domeniul eficienței energetice, conform PNR, eforturile se vor îndrepta în direcția implementării rețelelor inteligente de distribuție a energiei, promovării cogenerării de înaltă eficiență, promovării unui transport eficient al energiei electrice și a gazului, precum și îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor publice și rezidențiale. Susținerea financiară a acestor priorități se va realiza prin FESI sub Obiectivul Tematic 4 *Sprijinirea trecerii la o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele*.

Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii

Finalizarea *Strategiei Naționale de Reducere a Părăsirii Timpurii a Școlii* reprezintă atât principala condiționalitate ex-ante pentru încheierea AP care vizează ținta de reducere a ratei părăsirii timpurii a școlii, cât și principala prevedere de ordin strategic prevăzută în PNR 2014 pentru atingerea acestei ținte. Atât proiectul de strategie, cât și proiectul de AP, dar și măsurile avute în vedere în PNR 2014 pun accentul pe prioritățile de intervenție comune și considerate esențiale pentru atingerea obiectivului, în speță: consolidarea calității sistemului de educație și îngrijire timpurie; acțiuni de prevenire și intervenție vizând părăsirea timpurie a școlii, prin proiecte de tipul *Școala după școală* sau destinate grupurilor cu nevoi particulare; îmbunătățirea atractivității, calității și relevanței învățământului profesional și tehnic; dezvoltarea programelor educaționale de remediere și de sprijin de tipul *A doua șansă*, mai ales în zonele rurale și în cele cu populație de etnie romă. Toate acestea vor fi susținute prin FSE.

Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară

Finalizarea *Strategiei naționale pentru învățământul terțiar* reprezintă condiționalitatea ex-ante care vizează ținta de creștere a ponderii de absolvenți de învățământ superior, dar și principalele măsuri de ordin strategic prevăzute în PNR 2014 pentru atingerea acestei ținte. Finalizarea acestei strategii a fost decalată pentru sfârșitul lunii mai 2014, astfel încât direcțiile sale de acțiune să fie corelate cu AP. Printre prioritățile de intervenție comune

regăsite la nivelul PNR 2014, al strategiei, dar și în AP, amintim: creșterea relevanței programelor de învățământ superior în acord cu nevoile pieței muncii; sprijinirea studenților din mediul rural și din grupurile dezavantajate pentru a participa la învățământul terțiar; încurajarea mobilităților studențești; întărirea parteneriatelor între universități - mediul privat și actorii din domeniul cercetării și inovării, instruirea personalului din învățământul superior în ceea ce privește conținutul educațional inovator și resursele de învățare moderne și flexibile etc. Toate acestea vor fi susținute prin FSE.

Acțiunile aferente priorităților de investiții din acest domeniu vor fi corelate cu investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii sistemului de educație, finanțate prin FEDR.

Incluziunea socială / reducerea sărăciei

În conformitate cu PNR, pentru *realizarea unui sistem de asistență socială echitabil și de calitate*, în perioada 2014-2020, România are în vedere realizarea unei abordări bazate pe parteneriat. Accentul va fi pus pe întărirea capacității furnizorilor publici și privați pentru a oferi servicii de calitate, asigurându-se tranziția de la modelul instituțional către serviciile sociale oferite la nivelul comunității, inclusiv dezvoltarea infrastructurii centrelor de îngrijire. O atenție deosebită se acordă îmbunătățirii competențelor specialiștilor din domeniul asistenței sociale, precum și dezvoltării sistemului de monitorizare, evaluare și colectare a datelor - sistemul informatic SAFIR88 și registrul electronic al furnizorilor de servicii sociale (publici și privați), aceste măsuri regăsindu-se printre principalele angajamente asumate atât în PNR 2014, cât și în AP.

Sistem informatic integrat care asigură gestionarea unitară la nivel național a informațiilor privind stabilirea și acordarea beneficiilor de asistență socială prin administrarea centralizată a beneficiarilor (persoane, familii), cât și a sumelor alocate de la bugetul de stat (bază de date unică și sistem de plată integrat și unificat pentru beneficiile de asistență socială).

Comunități cu acces deficitar la infrastructură, comunități dezavantajate din punct de vedere economic localizate în orașe monoindustriale mici, zone sărace izolate localizate în orașe mici, comunitățile care trăiesc în zona gropilor de gunoi, în zone semi-rurale, în zone tip „ghetou”.

În scopul *reducerii incidenței și a concentrării spațiale a sărăciei*, în perioada 2014 - 2020 urmează a fi alocate fonduri pentru integrarea socio-economică a persoanelor din comunitățile marginalizate, inclusiv a persoanelor de etnie romă, sau din zonele sărace/defavorizate de la nivel urban. Se vor finanța construirea/îmbunătățirea infrastructurii de locuire pentru persoanele din comunitățile urbane defavorizate⁸⁹, a infrastructurii sociale (educație, sănătate, servicii sociale), a infrastructurilor de economie socială, precum și construirea/reabilitarea centrelor integrate de intervenție medico-socială. O atenție deosebită va fi acordată proiectelor integrate care vor avea în **ROMANIA**

ASPECTE INSTITUȚIONALE

și

IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

PNR 2014 a fost elaborat sub coordonarea MAE, pe baza contribuțiilor ministerelor și instituțiilor componente ale *Grupului de lucru pentru Strategia Europa 2020*. La baza PNR au stat documentele elaborate în cadrul a șapte grupuri de lucru sectoriale (câte unul pentru fiecare obiectiv Europa 2020, un grup pentru administrație publică și unul pentru mediul de afaceri) coordonate de către MAE, constituite din reprezentanți ai principalelor ministere și instituții ale administrației publice centrale. De asemenea, PNR a inclus rezultatele dezbaterilor publice cu privire la reflectarea *Strategiei Europa 2020* în *Acordul de Parteneriat 2014 – 2020* organizate de principalele ministere în perioada septembrie 2013 - martie 2014.

Elaborarea proiectului PNR 2014

Elaborarea proiectului *PNR 2014* a avut în vedere, în primul rând, metodologia recomandată statelor membre de SG COM în documentul atașat scrisorii Ares(2013)3248869 - din data de 15/10/2013. Pe baza structurii și conținutului propuse în această metodologie, a fost conceput proiectul PNR, care urmărește să asigure, în același timp, continuitatea reformelor din etapa anterioară și preluarea de măsuri noi, care să corespundă cerințelor *Acordului de Parteneriat* și principalelor măsuri de reformă convenite cu Comisia Europeană și cu organisme financiare internaționale.

Prima versiune a documentului a fost transmisă, spre consultare și aprobare, tuturor instituțiilor implicate în implementare. Propunerile de completare și modificare transmise de acestea au fost analizate și preluate (în funcție de relevanță). *PNR 2014* a fost validat din punct de vedere tehnic de către *Grupul de lucru pentru strategia Europa 2020* și a fost asumat, la nivel politic, de toate instituțiile implicate în implementare, în reuniunea *Grupului de lucru*

interministerial pentru Semestrul European din data de 25 aprilie 2014. PNR 2014 a fost aprobat în ședința de guvern din data de 6 mai 2014.

Consultarea părților interesate

Pentru a face vizibilă, în România, *Strategia Europa 2020* și pentru a asigura transparența implementării acesteia, PNR și rapoartele de progres sunt postate pe portalul MAE.

În același timp, propunerile preliminare și versiunea finală a PNR fac obiectul dezbatărilor publice organizate atât la nivelul instituțiilor implicate, cât și la nivel național. Astfel, procesul de informare și consultare publică a continuat în perioada septembrie 2013 – martie 2014 prin organizarea unor evenimente menite să aducă în prim plan măsurile care trebuie implementate în vederea atingerii obiectivelor propuse în contextul *Strategiei Europa 2020*, a creșterii gradului de implicare a autorităților locale în elaborarea și implementarea PNR, precum și a antrenării societății civile în elaborarea versiunii finale a PNR 2014.

Cele două comisii pentru afaceri europene ale Parlamentului României au fost informate asupra principalelor realizări și măsuri incluse în PNR 2014, urmând ca prezentarea versiunii finale a PNR 2014 să fie organizată după derularea alegerilor pentru Parlamentul European.

Monitorizarea implementării

Implementarea PNR se bazează pe un plan de acțiune elaborat anual, care detaliază măsurile de implementare și definește responsabilități, indicatori de realizare și bugete necesare. Planul include acțiuni pentru punerea în aplicare a recomandărilor specifice de țară, motiv pentru care aprobarea planului se face în cursul lunii iulie, după andosarea recomandărilor de către Consiliul European.

Procesul de monitorizare a implementării PNR 2014 are două componente: una internă, asigurată de fiecare instituție responsabilă pentru realizarea măsurilor din domeniul de competență și o altă componentă, la nivelul guvernului, asigurată de MAE, în calitate de coordonator național. Progresele înregistrate în implementarea reformelor și a recomandărilor specifice de țară sunt examinate și evaluate periodic (trimestrial) pe baza rapoartelor pe care instituțiile implementatoare le transmit coordonatorului național al *Strategiei Europa 2020*. Acesta va elabora forma consolidată a raportului de progres, care conține evaluarea stadiului de implementare, semnalează eventualele întârzieri sau derapaje în aplicarea măsurilor programate și propune măsuri corective. Raportul este prezentat guvernului.

PRINCIPALELE REFORME PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU

(s-au selectat cele de interes pentru administrația public locală – a se vedea pag 67-82 din PNR 2014)

Principalele angajamente (noi sau actualizate)	Principalele măsuri preconizate	Efectele estimate ale măsurilor (calitative și/sau cantitative)
Administrația publică		
Creșterea calității administrației publice	Continuarea procesului de descentralizare: - asigurarea cadrului instituțional necesar; - elaborarea propunerilor de amendare a legislației cadru a descentralizării; - organizarea de reuniuni consultative cu autoritățile administrației publice centrale și locale, mediul academic și societatea civilă; - furnizarea de asistență tehnică de specialitate grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, organizate în cadrul ministerelor, pentru: - analiza sectorială a cadrului normativ referitor la exercitarea competențelor de către autoritățile administrației publice centrale și locale; - identificarea și inventarierea de către ministerele implicate în procesul de descentralizare a resurselor materiale, umane și financiare necesare exercitării competențelor propuse a fi decentralizate.	Consolidarea capacității administrative și a autonomiei autorităților administrației publice locale, Consolidarea cadrului de competențe necesar unei acțiuni coerente și unitare a autorităților administrației publice locale care, împreună cu resursele financiare, umane și materiale necesare, să conducă la creșterea nivelului de dezvoltare locală și a calității serviciilor publice.
	Redefinirea cadrului strategic, instituțional și legislativ în domeniul managementului funcției publice și al funcționarilor publici, în concordanță cu documentele programatice și strategice aprobate la nivel național Etapă/acțiuni propuse pentru anul 2014:	Asigurarea unui management coerent și performant al funcției publice și al funcționarilor publici, cu accent pe modernizarea proceselor de recrutare, selecție, promovare, evaluare a performanțelor profesionale individuale și motivare în sectorul public,

	<p>- elaborarea proiectului <i>Strategiei privind publică pentru perioada 2014-2020</i>;</p> <p>- elaborarea proiectului <i>Strategiei privind formarea continuă a funcționarilor publici pentru perioada 2014-2020</i>;</p> <p>- finalizarea demersurilor de supunere spre aprobare a proiectelor de acte normative privind modificarea și completarea legislației primare în domeniul funcției publice (legile nr. 188/1999 și 7/2004);</p> <p>- monitorizarea, în continuare, a aplicării unitare a legislației privind funcția publică și funcționarii publici, precum și a celei referitoare la respectarea normelor de conduită aplicabile acestei categorii de personal.</p> <p>*Cele două proiecte de strategii vor fi elaborate în corelare cu <i>Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014-2020</i></p>	Promovarea unei politici de management al funcției publice și funcționarilor publici bazată pe profesionalism și integritate.
	Organizarea de programe de formare specializată și perfecționare profesională	Dezvoltarea competențelor personalului din administrația publică centrală și locală (funcții publice generale de conducere și execuție, funcții publice specifice asimilate acestora, personal contractual); Corelarea competențelor care vor fi dezvoltate cu domeniile prioritare de formare (inclusiv planificare strategică și bugetară), stabilite pe baza nevoilor de instruire instituționale și a direcțiilor strategice naționale; Îmbunătățirea calității serviciilor publice furnizate beneficiarilor.
	Definirea mecanismului de control al calității reglementărilor	Creșterea calității reglementărilor, cu efecte benefice asupra cetățenilor și mediului de afaceri
Îmbunătățirea administrării fondurilor europene	Revizuirea și implementarea <i>Planului de măsuri prioritare pentru întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune</i>	Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene, Eliminarea suprapunerilor administrative între AM, OI și beneficiari, Prevenirea/identificarea și combaterea fraudelor și a neregulilor.
Continuarea reformei privind sistemul de achiziții publice	Adoptarea <i>Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice pentru perioada 2014 – 2020</i> Obiectivul general al strategiei este reforma globală a sistemului achizițiilor publice.	Optimizarea funcționalității sistemului achizițiilor publice
Îmbunătățirea mediului de afaceri		
Diversificarea instrumentelor financiare destinate susținerii IMM-urilor cu capacitate de dezvoltare rapidă	Crearea unei rețele de business angels, prin: - crearea cadrului legislativ - operaționalizarea rețelei	Creșterea numărului de proiecte inovative ale IMM-urilor fără istoric de funcționare, cu risc sporit de finanțare. Atragerea în rețea a principalilor investitori de pe piață cu experiență în finanțarea unor astfel de proiecte.
	Implementarea <i>Programul româno-elvețian pentru IMM-uri</i>	Se urmărește creșterea accesului IMM-urilor la credite de investiții pentru menținerea activității, creșterea competitivității și a locurilor de muncă existente Se estimează finanțarea pentru aproximativ 284 de IMM-uri.
Simplificarea și debirocratizarea procedurilor	Restructurarea ghișeului unic și a PCU	
	Simplificarea formalităților pentru înființarea întreprinderilor /obținerea licențelor de funcționare	

administrative pentru întreprinzători		
Ocuparea forței de muncă		
Consolidarea capacității Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă în vederea creșterii eficienței și eficacității, inclusiv a gradului de acoperire a serviciilor furnizate beneficiarilor	Externalizarea unor servicii de ocupare furnizate de ANOFM către furnizori privați	Creșterea capacității de acoperire la nivel național a serviciilor specializate pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și realizarea unei mai bune corelări între serviciile oferite de serviciile de ocupare și nevoile clientului
Reformarea rețelei EURES România	Coordonarea rețelei naționale a serviciilor de ocupare a forței de muncă, componentă a rețelei europene a serviciilor de ocupare a forței de muncă EURES, în calitate de Birou național de coordonare.	Creșterea mobilității forței de muncă, inclusiv a tinerilor, Corelarea cererii cu oferta de locuri de muncă în cadrul Uniunii Europene și identificarea de noi oportunități de angajare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în vederea orientării lor către sectoarele și profesiile care se confruntă cu o lipsă de personal calificat
Îmbunătățirea participării pe piața muncii	Subvenționarea angajatorilor pentru a încadra în muncă șomerii care, în termen de cinci ani de la data angajării, îndeplinesc condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau pentru limită de vârstă	Descurajarea pensionării anticipate și promovarea îmbătrânirii active, Creșterea numărului de lucrători vârstnici (re)integrați pe piața muncii și reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială în rândul acestora
	Acordarea primelor de mobilitate, inclusiv șomerilor de lungă durată	Îmbunătățirea participării la piața muncii a persoanelor inactive și reducerea riscului sărăciei și excluziunii sociale în rândul acestora, precum și diminuarea disparităților regionale în materie de ocupare
	Evaluarea și certificarea competențelor dobândite în sistem informal sau non-formal de educație și formare profesională	Acordarea unei a doua șanse persoanelor care au părăsit timpuriu școala, îmbunătățirea accesului lor la sistemul formal de educație și formare și creșterea capacității lor de inserție profesională
Reducerea decalajelor economice la nivel regional și crearea de locuri de muncă	Instituirea schemei de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională și crearea de locuri de muncă	Realizarea investițiilor la nivel regional în scopul creării de noi locuri de muncă și scăderii șomajului. Numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat se estimează a fi de 1.500, schema urmând a se implementa pe o perioadă de șapte ani (1 iulie 2014 - 31 decembrie 2020). Acordarea ajutorului de stat este condiționată de crearea a minimum 20 de noi locuri de muncă/investiție realizată, din care minimum 3 locuri de muncă pentru lucrători defavorizați
Mediu și schimbări climatice		
Îmbunătățirea sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații	Extinderea și modernizarea lucrărilor de infrastructură specifică.	Refacerea și întreținerea infrastructurii cu rol de apărare împotriva inundațiilor. Realizarea de noi lucrări hidrotehnice pentru protecția împotriva inundațiilor în zonele localităților cu risc ridicat la inundații (zonele afectate sunt

		situate de-a lungul principalilor afluenți ai Dunării și râurilor din Câmpia Română - Siret, județul Buzău; râurile Argeș, Olt, Jiu - și din Câmpia Banat-Crișana - râurile Someș, Criș, Mureș); reducerea pierderilor directe și indirecte de natură socială și economică, precum și a nevoii de sprijin extern
Demararea operaționalizării Strategiei Naționale privind Schimbările Climatice 2013-2020	Elaborarea Planului național de acțiune privind schimbările climatice, pentru transpunerea Strategiei naționale privind schimbările climatice 2013-2020.	Planul va conține măsuri și politici la nivel sectorial, care vizează trecerea la o creștere economică bazată pe emisii reduse de CO ₂ . În baza unei modelări macroeconomice, acestea vor fi evaluate și prioritizate din punct de vedere al costurilor și beneficiilor, ținându-se cont de o eventuală extindere a orizontului acestora (2020 – 2030 și, unde este cazul, 2050, în linie cu Foaia de Parcurș 2050 a Uniunii Europene, privind trecerea la o economie cu emisii reduse de carbon). Vor fi stabiliți, totodată, anumiți indicatori relevanți, care să permită evaluarea rezultatelor pentru măsurile propuse, la nivel sectorial și macroeconomic.
	Elaborarea unui studiu în vederea creării cadrului instituțional privind aplicarea prevederilor Deciziei nr. 406/2009/CE (Effort Sharing Decision - referitoare la politicile și măsurile privind reducerea emisiilor GES în sectoarele care nu intră sub incidența schemei de comercializare a emisiilor de gaze cu efect de seră (agricultură, silvicultură, transport, deșeuri, construcții, instalații industriale mici).	- stabilirea responsabilităților de monitorizare, estimare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul fiecărei instituții.
Surse regenerabile de energie		
Valorificarea surselor regenerabile de energie	Implementarea unui mecanism de finanțare privind realizarea de investiții inițiale și re tehnologizarea hidrocentralelor	Implementarea proiectelor de investiții pentru producerea energiei din surse regenerabile (cofinanțate din <i>Fondul pentru mediu</i>) va contribui la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie și, implicit, la atingerea țintei <i>Europa 2020</i> în acest domeniu.
	Implementarea unui mecanism de finanțare privind realizarea de investiții inițiale și re tehnologizarea centralelor de producere a energiei termice ce utilizează energia geotermală	
Eficiență energetică		
Îmbunătățirea eficienței energetice	Elaborarea Raportului anual de progres privind îndeplinirea obiectivelor naționale de eficiență energetică , conform prevederilor art. 24, alin. (1) al Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică	Examinarea stadiului implementării la nivel național a măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice va permite identificarea de noi direcții de acțiune în acest domeniu.
Educație		
Continuarea reformelor în domeniul educației și formării profesionale pentru asigurarea unui învățământ	Dezvoltarea educației timpurii (0-6 ani) prin clarificarea, din punct de vedere legislativ, a organizării și funcționării serviciilor de educație timpurie, ca servicii integrate, pentru a deveni, treptat, servicii universale prin:	Universalizarea serviciilor de educație timpurie, creșterea calității educației timpurii și a nivelului de participare la acest nivel de educație.

<p>adaptat cerințelor pieței muncii și centrat pe dezvoltare personală și socială</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unei analize a factorilor de influență privind atribuirea statutului de învățământ obligatoriu, grupe mari din învățământul preșcolar; - elaborarea unei propuneri de modificare legislativă a textului <i>Legii Educației Naționale</i> privind atribuirea statutului de învățământ obligatoriu, grupe mari din învățământul preșcolar; - elaborarea unui proiect de Hotărâre de guvern (HG) privind conținutul educativ pentru educația timpurie ante-preșcolară; - elaborarea unui proiect de HG pentru aprobarea standardelor de referință pentru educația timpurie ante-preșcolară; - revizuirea HG 1252/2012 privind <i>Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante-preșcolară</i> 	
<p>Asigurarea deschiderii sistemului de educație și formare către toți tinerii și asigurarea accesului egal la educație, în special pentru grupurile cu riscuri particulare</p>	<p>Modernizarea curriculumului școlar și îmbunătățirea sistemului de evaluare a elevilor (prin generalizarea, în 2014, a evaluărilor naționale la finalul claselor a II-a, a IV-a și a VI-a), precum și a competențelor din învățământul profesional și tehnic (ÎPT).</p>	<p>Peste 100 de programe școlare noi elaborate/ actualizate pentru a clasele a III-a și a IV-a; 3 proceduri de evaluare implementate; Bază Națională cu Instrumente de Evaluare pentru ÎPT creată. Aceasta va conține 7580 elemente (<i>items</i>) de evaluare de diferite tipuri, 320 probe practice, 64 exemple de teste sumative și 32 exemple de probe trans-disciplinare care vor asigura o creștere calitativă a procesului de evaluare a competențelor din ÎPT.</p>
	<p>Consolidarea accesului la resurse și instrumente digitale în învățământul preuniversitar</p>	<p>Măsurile vor avea cu impact pozitiv asupra utilizării instrumentelor TIC, atât în procesele de învățare și predare, cât și în deschiderea acestor școli către societate și piața muncii.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conectarea unui număr de 2400 de unități școlare la internet; <p>Resurse didactice digitale elaborate și postate pe site-ul MEN.</p>
	<p>Configurarea, la nivelul MEN, a unui mecanism de evaluare a impactului reformelor în domeniul educației, inclusiv creșterea capacității MEN de culegere și procesare de date din sistem.</p>	<p>Prin acest sistem se vor identifica disfuncționalitățile generate de aplicarea schimbărilor în sistemul educațional și se va realiza corectarea acestora.</p>
	<p>Finalizarea, adoptarea și demararea implementării <i>Strategiei Naționale privind reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii.</i></p>	<p>Strategia va asigura coordonarea tuturor politicilor naționale în domeniu și va asigura creșterea nivelului de finanțare europeană pentru proiectele care vizează combaterea părăsirii timpurii a școlii (PTS). Pe termen mediu, aceasta va asigura încadrarea într-o curbă constant descendentă a ratei PST. Strategia va avea ca rezultat și dezvoltarea unui sistem eficient de colectare și analiză a datelor și informațiilor pornind de la nivelul unităților de învățământ care dețin date primare privind cuprinderea copiilor de vârstă preșcolară într-o formă de învățământ.</p>
	<p>Implementarea unor măsuri de prevenire și intervenție privind părăsirea timpurie a școlii, inclusiv prin sprijin individualizat pentru</p>	<p>Extinderea programelor de tip <i>Școala după școală</i>, îndeosebi în mediul rural, va contribui la creșterea nivelului performanțelor școlare și</p>

	elevii expuși riscului de părăsire timpurie, prin extinderea programelor de tipul <i>Școala după școală</i>	la scăderea ratei părăsirii timpurii a școlii
	Implementarea unor măsuri de compensare/corecție pentru grupurile dezavantajate: - extinderea programelor de tipul <i>A doua șansă</i> , cu precădere în zonele rurale și în cele cu populație de etnie romă; - crearea cadrului metodologic privind <i>Alfabetizarea funcțională</i> pentru actualizarea competențelor persoanelor care posedă documente școlare corespunzătoare unui nivel de educație, fără a mai deține, în fapt, aceste competențe.	Extinderea programelor de tip <i>A doua șansă</i> , cu precădere în zonele rurale și în cele cu populație de etnie romă; Metodologie privind <i>Alfabetizarea funcțională</i> aprobată.
	Consolidarea pachetului social pentru educație, vizând elevii aparținând grupurilor cu riscuri particulare (elevii din mediul rural, copii de etnie romă etc.), prin: - continuarea programelor sociale ale MEN pentru învățământul preuniversitar (<i>Cornul și laptele, Bani de liceu, Euro 200, Rechizite școlare, Acordarea de burse, Decontarea transportului</i>); - extinderea programului <i>Microbuze școlare</i> .	
Asigurarea unui învățământ superior deschis, de calitate, competitiv și adaptat pieței muncii	Finalizarea, adoptarea și demararea implementării Strategiei Naționale pentru Învățământul Terțiar din România	Strategia va asigura coordonarea tuturor politicilor naționale în domeniu și creșterea nivelului de finanțare europeană pentru proiectele care vizează sporirea accesului la învățământ terțiar și creșterea calității acestuia.
Crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil	Finalizarea Strategiei Naționale de Învățare pe Tot Parcursul Vieții.	Strategia va asigura coordonarea tuturor politicilor naționale în domeniu și va asigura creșterea nivelului de finanțare europeană pentru proiectele care vizează sporirea accesului la educație a adulților cu implicații pozitive asupra productivității muncii și nivelului de competențe al adulților.
Modernizarea sistemului de asistență socială	Modernizarea sistemului de evaluare a persoanelor cu dizabilități prin crearea de proceduri, instrumente și criterii adecvate unei evaluări după modelul social al abordării dizabilității și realizarea unui nou cadru instituțional	Elaborarea criteriilor medicale și funcționale îmbunătățite pentru evaluarea gradului de handicap care se aplică tuturor persoanelor du dizabilități
Îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului de sănătate	Elaborarea unor niveluri de referință pentru costurile furnizării de servicii în spitale	Asigurarea unei gestionări eficiente a resurselor financiare din spitale; Stabilirea costurilor reale pentru serviciile medicale.
	Dezvoltarea capacității de evaluare a tehnologiilor în sănătate (pentru medicamente, în vederea actualizării listei medicamentelor compensate)	Reducerea costurilor pentru pacienți în privința medicamentelor compensate
Gestionarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional	Modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate	Îmbunătățirea infrastructurii furnizorilor de servicii medicale; Dotarea cu aparatură/echipamente medicale și mijloace de transport a unităților medicale (inclusiv a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență); Creșterea calității serviciilor medicale.

Planul național privind locurile de muncă		
Identificarea și atragerea grupului țintă	Dezvoltarea serviciilor de tip <i>self-service</i> și extinderea acestora către comunitățile locale	Asigurarea serviciilor de mediere a muncii, în special în mediul rural - au fost amenajate 50 unități pentru a oferi servicii de tip <i>self-service</i>
Menținerea tinerilor în sistemul de educație	Continuarea implementării programului <i>A doua șansă pentru învățământul primar și secundar inferior</i>	Creșterea numărului tinerilor care și-au completat și finalizat educația de bază, precum și a celor care s-au pregătit pentru obținerea unei calificări profesionale, reducerea excluziunii sociale în rândul tinerilor care au părăsit timpuriu școala.
	Continuarea implementării <i>Programului național de protecție socială Bursa profesională</i>	
	Continuarea implementării <i>Programului național de protecție socială Bani de liceu</i>	
Îmbunătățirea tranzițiilor de la sistemul de educație la piața muncii	Subvenționarea angajatorilor pentru a oferi un loc de muncă tinerilor absolvenți	Asigurarea tranziției de la sistemul de educație la piața muncii pentru tinerii absolvenți:
	Subvenționarea angajatorilor pentru a oferi stagii de ucenicie tinerilor	Creșterea numărului tinerilor care obțin o calificare în sistemul de formare profesională a adulților, facilitându-le astfel ocuparea unui loc de muncă și asigurându-le o securitate socială adecvată, în vederea reducerii segmentării pieței muncii.
	Consiliere și orientare profesională	Îmbunătățirea eficienței și eficacității educației, formării și ocupării forței de muncă, prevenirea necorelării dintre cererea și oferta de competențe și creșterea productivității, precum și furnizarea abilităților și competențelor necesare facilitării tranziției de la educație/formare la piața muncii.
	Formare profesională	Creșterea numărului tinerilor care au dobândit competențe corelate cu cerințele pieței, precum și îmbunătățirea nivelului de inserție profesională a tinerilor, în contextul evoluțiilor structurale de pe piața muncii și ale schimbărilor generate de criza economică.
Creșterea mobilității ocupaționale a tinerilor	Acordarea primelor de mobilitate pentru tineri, inclusiv șomerilor de lungă durată	Creșterea numărului tinerilor integrați pe piața muncii, diminuarea riscului de sărăcie și excluziune socială în rândul acestora, precum și a disparităților regionale în materie de ocupare.
	Acordarea primelor de instalare pentru tineri, inclusiv șomerilor de lungă durată	
	Acompaniament personalizat pentru tinerii cu risc de marginalizare socială, inclusiv prin subvenționarea angajatorilor care încadrează persoane din această categorie	Creșterea numărului tinerilor cu risc de marginalizare socială integrați pe piața muncii, inclusiv tineri cu dizabilități, tineri de etnie romă sau cei care părăsesc sistemul instituționalizat de creștere a copilului, precum și diminuarea riscului de sărăcie și excluziune socială pentru aceștia.
Stimularea ocupării pe cont propriu și a antreprenoriatului pentru tineri	Acordarea de subvenții pentru înființarea și dezvoltarea de întreprinderi de către întreprinzătorii tineri	Creșterea numărului tinerilor care au inițiat o afacere ca urmare a dezvoltării aptitudinilor lor antreprenoriale, facilitarea accesului tinerilor la sursele de finanțare în vederea creării de noi locuri de muncă.

Facilitarea integrării tinerilor pe piața muncii	Scheme pilot <i>Garanția pentru Tineri</i> :	Facilitarea integrării pe piața muncii a tinerilor care au părăsit timpuriu școala (persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, persoane inactive, șomeri tineri și șomeri tineri de lungă durată) și dobândirea unor aptitudini și competențe profesionale care să le asigure tinerilor șanse reale și oportunități sporite pentru participarea la o piață a muncii modernă
--	--	---

PLAN DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRILOR SPECIFICE DE ȚARĂ 2013		
Nr. crt	Acțiune	Conținut acțiune și etape
1	Monitorizarea execuției bugetare pentru identificarea și propunerea de soluții pentru corectarea eventualelor derapaje de la țintele de deficit asumate în prezent	În cadrul acțiunii se vor face demersuri pentru: - prevenirea de noi presiuni asupra cheltuielilor; - asigurarea unei finanțări adecvate a deficitului bugetar; - identificarea soluțiilor pentru corectarea eventualelor derapaje de la țintele de deficit asumate.
2	Continuarea măsurilor de creștere a eficienței sistemului fiscal	În cadrul acestei măsuri, se va urmări rescrierea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală. Se creează astfel posibilitatea eliminării disfuncționalităților și stabilirii coordonatelor pentru un cadru legal fiscal coerent, precum și premisele asigurării predictibilității sistemului fiscal.
3	Menținerea unor ținte de deficit bugetar structural adecvate atingerii Obiectivului pe Termen Mediu (OTM) până în 2015	Legea bugetului pe anul 2014 va fi elaborată în concordanță cu Strategia fiscal-bugetară 2014-2016 și va respecta țintele asumate prin Legea pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar.
4	Diversificarea modalităților de impunere fiscală	În cadrul acestei măsuri este vizată introducerea impozitului forfetar pentru anumite categorii de persoane juridice române.
5	Analizarea și adoptarea celor mai potrivite măsuri de reducere a fiscalității	Analiza vizează reducerea CAS și a cotei standard de TVA.
6	Realizarea unei analize cuprinzătoare a sistemului de contribuții sociale, având ca scop îmbunătățirea colectării, lărgirea bazei de contribuție și limitarea scuturilor	În cadrul acestei măsuri, se va urmări: - identificarea unor potențiale baze de calcul a contribuțiilor sociale, cu precădere pentru contribuția de sănătate, în vederea limitării scuturilor la plata contribuției de sănătate pentru anumite activități independente; - evaluarea impactului fiscal cu privire la posibilitatea efectuării de modificări asupra cotelor de contribuții sociale; - efectuarea unei analize structurale a impactului fiscal asupra diferitelor baze de calcul a contribuțiilor sociale.
7	Reducerea volumului arieratelor, în special prevenirea formării de noi arierate	Prin activitatea de monitorizare desfășurată permanent la nivelul A.N.A.F. se urmărește diminuarea cuantumului arieratelor fiscale prin aplicarea măsurilor de recuperare reglementate de Codul de procedură fiscală. În domeniul recuperării arieratelor fiscale, în anul 2014 se estimează diminuarea arieratelor recuperabile aflate în sold la finele anului anterior cu 20%.
8	Derularea unor campanii de conștientizare în rândul contribuabililor, privind obligațiile fiscale	În cadrul proiectului cod SMIS 31224 se va implementa o componentă importantă în cadrul căreia sunt avute în vedere desfășurarea a 3 tipuri de campanii: o campanie media, o

		campanie <i>outdoor</i> și o campanie directă. Cele 3 tipuri de campanii sunt înlănțuite într-o logică funcțională pentru ca mesajele să ajungă la publicul țintă.
9	Extinderea surselor de informații fiscale, prin încheierea de protocoale cu instituții și autorități publice, premisă pentru o mai bună combatere a indisciplinei fiscale	În cadrul acestei acțiuni se urmărește încheierea de protocoale de colaborare cu instituțiile deținătoare de date relevante pentru administrația fiscală și extinderea sferei de cuprindere a protocoalelor deja încheiate. (termen: permanent)
10	Efectuarea de verificări privind modul de înregistrare, declarare și plată a impozitului pe veniturile de natură salarială și a contribuțiilor sociale aferente, ca urmare a sesizărilor/ actelor de control primite de la Inspekția Muncii	Având în vedere procesul amplu de reorganizare în care se află ANAF, termenele și etapele acțiunii vor fi furnizate după încheierea reorganizării ANAF ¹²³ .
11	Introducerea unei taxe pe depozitarea deșeurilor	Proiectul de ordonanță pentru modificarea și completarea <i>OUG nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu</i> prevede introducerea unei astfel de taxe.
12	Reglementarea egalizării vârstei de pensionare pentru femei și pentru bărbați	Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice cu modificările și completările ulterioare.
13	Subvenționarea angajatorilor pentru a încadra în muncă șomerii care, în termen de cinci ani de la data angajării, îndeplinesc condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau de acordare a pensiei pentru limită de vârstă (RST 2 și 4)	Acordarea din bugetul asigurărilor de șomaj a unei sumei egale cu valoarea indicatorului social de referință pentru angajatorii care încadrează în muncă, potrivit legii, șomeri care în termen de 5 ani de la data angajării îndeplinesc, conform legii, condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau de acordare a pensiei pentru limită de vârstă. Etape în 2013: - aprobarea actului normativ de modificare a <i>Legii 76/2002 cu modificările și completările ulterioare</i> și publicarea în MO (termen: trim. III/ 2013); - modificarea normelor metodologice de aplicare a legii și aprobarea acestora (termen: trim. IV/ 2013); - începerea implementării (termen: trim. IV/ 2013).
RST 3: Reforma în sistemul sanitar		
14	Optimizarea sistemului de furnizare a serviciilor medicale	a) Îmbunătățirea cadrului de reglementare pentru furnizarea și monitorizarea serviciilor de asistență medicală b) evaluarea sistemului de finanțare a spitalelor prin publicarea unui ordin pentru reorganizarea sistemului de raportare <i>Diagnosis Related Groups - DRG</i> (Grupuri Înrudite de Diagnostic) și crearea unui model de calcul al costurilor serviciilor medicale furnizate de către spitale, inclusiv pentru calcularea valorilor relative ale costurilor serviciilor medicale bazate pe modelul morbidității relative din România c) îmbunătățirea sistemului de achiziții a medicamentelor și dispozitivelor medicale pentru spitale prin implementarea unui sistem uniform de codificare și a unui registru comun pentru toate dispozitivele medicale d) creșterea eficacității serviciilor oferite în asistență medicală primară și creșterea ponderii finanțării acestui tip de asistență prin diversificarea serviciilor medicale oferite de către medicul de familie și alocarea a 10% din FNUASS acestui tip de asistență

		e) finalizarea extinderii infrastructurii SMURD la nivel național și continuarea dotării serviciilor de ambulanță SMURD și a unităților de primiri urgență
15	Definirea pachetului de servicii medicale de bază	Elaborarea unui act normativ pentru modificarea cadrului legislativ de implementare a pachetului de servicii medicale de bază și de dezvoltare a asigurărilor private suplimentare
16	Îmbunătățirea calității serviciilor sanitare prestate	a) Realizarea unui program de formare pentru personalul ce realizează evaluările tehnologiilor medicale (HTA) pentru medicamente, dispozitive medicale și echipamente de înaltă performanță b) adoptarea unui act normativ pentru aprobarea metodologiei de evaluare interimară HTA c) definirea și implementarea de ghiduri clinice d) adoptarea unui act normativ privind mecanismele de guvernare clinică, care va contribui la introducerea unui model de audit clinic în cadrul spitalelor
17	Reducerea utilizării excesive a internărilor în spitale, inclusiv prin îmbunătățirea serviciilor de tratament ambulatoriu	a) Creșterea ponderii asistenței în ambulatoriu prin schimbarea metodei de organizare și funcționare a ambulatoriului de specialitate, precum și prin suplimentarea fondurilor alocate cu 50% față de anul 2012, în vederea încurajării tratării pacienților în cadrul ambulatoriului de specialitate b) elaborarea unui plan pentru a spori eficiența cheltuielilor și pentru a reduce utilizarea excesivă, precum și durata internărilor în spitale c) definirea de trasee parcurse de către pacienți de la internare până la externare
18	Creșterea accesului la servicii medicale pentru persoanele aparținând comunităților îndepărtate și izolate	Crearea cadrului legislativ pentru dezvoltarea unei rețele de <i>Centre de asistență medicală la nivel comunitar</i> ce vor oferi servicii pe termen lung, prin finanțare de la Guvernul Elvețian (2013-2016), Guvernul Norvegian (2014-2016) și fonduri structurale (2014-2020).
RST 4: Participarea pe piața muncii, combaterea sărăciei și aplicarea Strategiei naționale de integrare a romilor		
19	Sprijinirea fermelor de familie, în vederea creșterii productivității muncii și a diversificării activităților economice în spațiul rural	În vederea creșterii competitivității și a productivității muncii în sectorul agricol, din FEADR, sunt finanțate investiții în modernizarea exploatațiilor agricole și transformarea fermelor de semi-subsistență în exploatații orientate către piață (PNDR: axa 1 : creșterea competitivității sectoarelor agricole și forestier). Sunt finanțate investițiile în introducerea de noi tehnologii, achiziționarea de echipamente pentru diversificarea și creșterea calității producției conform cerințelor pieței.
20	Implementarea Planului național pentru stimularea ocupării tinerilor	Implementarea planului vizează de-o potrivă îndeplinirea recomandării specifice de țară și a condiționalității ex-ante referitoare la integrarea durabilă pe piața muncii cu vârsta cuprinsă între 15-24 ani, în special cei care nu au un loc de muncă, sau nu sunt incluși în sistemul de educație sau formare. Planul include măsuri ce transpun la nivel național inițiativa europeană privind „garanția pentru tineri” a) consilierea și orientarea în carieră a tinerilor prin implementarea unor programe personalizate; b) recunoașterea competențelor dobândite de tineri în sistemul informal sau non-formal de educație și formare profesională; c) dobândirea experienței profesionale prin stagii de ucenicie și de formare profesională la locul de muncă sau prin activități de voluntariat;

		<p>d) acordarea primelor de mobilitate, inclusiv șomerilor de lungă durată</p> <p>e) consilierea tinerilor care doresc să obțină un loc de muncă prin intermediul serviciilor EURES</p> <p>f) dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor</p> <p>- Stimularea înființării și dezvoltării micro-întreprinderilor de către întreprinzătorii tineri,</p> <p>- Sprijinirea dezvoltării abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare – START,</p> <p>- Sprijinirea dezvoltării incubatoarelor de afaceri;</p> <p>g) acordarea de stimulente financiare angajatorilor care încadrează tineri aflați în risc de marginalizare socială în vederea îmbunătățirii capacității de participare la piața muncii și/sau protecției sociale a acestora</p>
21	Susținerea antreprenoriatului în rândul femeilor	Măsura, finanțată de la bugetul de stat, are ca scop creșterea numărului de femei întreprinzător, dezvoltarea spiritului antreprenorial al acestora și creșterea numărului de noi locuri de muncă create în cadrul întreprinderilor conduse de femei.
22	Asigurarea calității serviciilor sociale și stabilirea unui sistem eficient și echitabil de finanțare	Măsura are în vedere elaborarea Normelor metodologice privind aplicarea noii proceduri de acreditare a serviciilor sociale prevăzută de <i>Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale</i> și revizuirea standardelor de calitate privind serviciile sociale.
23	Consolidarea pieței mixte de servicii sociale	Pentru consolidarea pieței mixte de servicii sociale se urmărește crearea și dezvoltarea rețelei naționale de servicii sociale, inclusiv prin încurajarea implicării, pe lângă furnizorii publici, a furnizorilor privați de servicii sociale (ONG, culte recunoscute de lege și agenți economici, numai în condițiile reglementate prin legi speciale), care să asigure servicii sociale diversificate și de calitate, accesibile membrilor fiecărei comunități. Reglementarea contractării serviciilor sociale de către furnizorii privați este prevăzută în cuprinsul Legii nr. 292/2011, legea asistenței sociale.
24	Revizuirea sistemului de beneficii sociale pentru familie și copii și acordarea condiționată a acestora în vederea susținerii îngrijirii copiilor (RST 4 și 5)	Prin introducerea acestei măsuri se asigură protecția socială a celor mai vulnerabile categorii ale populației, aflate în risc de marginalizare socială. Se majorează limita de venituri până la care se acordă alocația pentru susținerea familiei, începând cu drepturile aferente lunii iulie 2013.
25	Îmbunătățirea mecanismului de monitorizare a incluziunii sociale	Măsura vizează elaborarea proiectului de modificare și completare a <i>HG nr. 1217/2006 privind constituirea mecanismului național pentru promovarea incluziunii sociale în România</i>
26	Revizuirea Strategiei naționale pentru integrarea cetățenilor români de etnie romă	Revizuirea strategiei urmărește includerea, pe agenda autorităților publice centrale și locale, a unor măsuri concrete pentru cetățenii români de etnie romă în domeniile educației, sănătății, protecției copilului, ocupării forței de muncă, locuinței, justiției și ordinii publice și culturii.
27	Sprijinirea autorităților administrației publice locale în vederea dezvoltării serviciilor de îngrijire de zi destinate prevenirii separării copilului de familie (RST 4 și 5)	Măsura urmărește dezvoltarea unor rețele de servicii comunitare la nivelul municipiilor, orașelor, comunelor și a Municipiului București în vederea prevenirii separării copilului de familia sa. Prin implementarea <i>Proiectului privind dezvoltarea la nivel local de servicii comunitare de prevenire a separării copilului de familia sa, precum și instruirea personalului aferent (F/P</i>

		1566), finanțat conform prevederilor Acordului-cadru de împrumut între România și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei ¹²⁷ , se urmărește crearea a aprox. 200 de servicii comunitare și instruirea unui număr de aprox. 4.300 de angajați din cadrul serviciilor nou create și din cadrul Serviciului Public de Asistență Socială.
RST 5: Reforma sistemului de învățământ		
28	Accelerarea reformei sistemului de învățământ, la nivel central și local, în condițiile regionalizării și descentralizării, în vederea îmbunătățirii calității actului educațional	Acțiunea vizează eliminarea necorelărilor/armonizarea dintre prevederile LEN și alte acte normative, precum și corectarea disfuncționalităților din sistemul educațional. Totodată, acțiunea își propune finalizarea cadrului metodologic necesar transferului de responsabilități în domeniul educației de la nivel central către autoritățile locale.
29	Continuarea reorganizării curriculumului național MEN	Aceasta se va realiza prin: - elaborarea de programe școlare noi pentru clasele a III-a, a IV-a, a V-a și a VI-a (trim. III/2014); - desfășurarea de activități de formare pentru cadrele didactice (activitate permanentă).
30	Introducerea grupeii mari ca parte a învățământului obligatoriu	Etape în 2013-2014: - elaborarea de către MEN de propuneri legislative în acest sens, propuneri ce vor fi suspendate spre adoptare Parlamentului.
31	Generalizarea înscrierii electronice a copiilor în învățământul preșcolar și primar	Se va realiza prin construirea unui sistem electronic, complementar celui pentru înscrierea elevilor în clasa pregătitoare și clasa I, pentru înscrierea copiilor preșcolari la grădiniță, la nivel național.
32	Actualizarea Registrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior	- finalizarea documentației privind elaborarea HG de actualizare a RNCIS - aprobarea documentației privind elaborarea HG de actualizare a RNCIS
33	Operaționalizarea platformei www.joburi-studenti.edu.ro¹²⁸	Platforma <i>web-based</i> de tip portal de job-uri este o aplicație informatică ce permite integrarea bazei de date rezultate prin concatenarea celor 50 baze de date ale celor 50 universități participante la proiectul POSDRU ID 52422, operaționalizarea acesteia permițând: a. pe termen scurt: a.1. creșterea șanselor de integrare pe piața muncii a studenților și absolvenților de studii universitare prin folosirea noilor tehnologii electronice de comunicare; a.2. orientarea serviciilor oferite de platforma către studenți, absolvenți și ofertanți de locuri de muncă b. Pe termen lung: b.1. îmbunătățirea calității serviciilor publice având ca beneficiari universitățile și agenții economici; b.2. un grad mai mare de integrare a absolvenților de studii universitare pe piața de locuri de muncă în funcție de profilul acestora.
34	Actualizarea standardelor de evaluare ARACIS pentru programele de studii	Acțiunea vizează corelarea între planurile de învățământ și calificările universitare.
RST 6: Consolidarea guvernării și a calității instituțiilor și a administrației publice; absorbția mai rapidă a fondurilor UE		
35	Îmbunătățirea sistemului de coordonare a politicilor publice care să permită existența unei imagini de ansamblu asupra priorităților strategice de guvernare	Dezvoltarea sistemului politicilor publice este esențială pentru îmbunătățirea calității și eficienței procesului de luare a deciziei. Acest demers presupune o bună colaborare între nivelul politic și cel executiv al administrației, precum și între administrația publică și societatea civilă.

		<p>Scopul acțiunii este de a avea o situație clară a priorităților strategice de guvernare, fapt ce implică revizuirea sistemului național de coordonare a politicilor publice prin crearea unui sistem tip <i>Delivery</i>, precum și a unei unități suport în cadrul CPM.</p> <p>Realizarea acțiunii este strâns corelată de adoptarea PALG, care va contribui la crearea unei imagini de ansamblu asupra priorităților guvernamentale.</p>
36	Instituirea unui mecanism de monitorizare și evaluare a implementării priorităților guvernamentale	Acțiunea urmează a se realiza prin intermediul proiectului: <i>Monitorizarea și evaluarea reformelor structurale</i> finanțat de BM, având ca obiectiv general dezvoltarea unui sistem de monitorizare și evaluare a principalelor documente strategice guvernamentale.
37	Realizarea unui program național de formare pentru specialiștii din administrația publică centrală și locală responsabili cu planificarea teritorială la nivel național, regional și local	Prin această acțiune se are în vedere punerea în aplicare a unui program pilot de instruire a 400 funcționari publici cu privire la elaborarea și implementarea politicilor urbane integrate. Acest demers urmează a se realiza prin intermediul proiectului pilot <i>Platformă pentru dezvoltare urbană durabilă și integrată</i> în valoare totală de 4,81 mil. lei fără TVA (finanțat prin PODCA).
38	Continuarea procesului de descentralizare administrativă și financiară, în scopul consolidării capacității administrative și a autonomiei autorităților administrației publice locale și creșterii calității serviciilor publice	Acțiunea se înscrie în obiectivele <i>Programului de guvernare 2013-2016</i> , care vizează <i>creșterea autonomiei colectivităților locale prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității</i> .
39	Crearea cadrului instituțional necesar pentru înființarea regiunilor administrativ – teritoriale	Demararea procesului de regionalizare a fost inclusă în <i>Programul de Guvernare 2013-2016</i> , ca unul dintre cele mai importante obiective pentru perioada următoare. Misiunea viitoarelor instituții regionale este de a oferi autorităților publice instrumentele necesare pentru proiectarea și îndeplinirea strategiilor de dezvoltare echilibrată. Pe termen lung, se urmărește diminuarea dezechilibrelor dintre regiuni, prin corelarea politicilor guvernamentale sectoriale la nivelul regiunilor și prin stimularea inițiativelor regionale și locale.
40	Monitorizarea implementării prevederilor legale cu privire la utilizarea instrumentelor bazate pe dovezi	Conținutul și indicatorii de realizare vor putea fi definiți după intrarea în vigoare a proiectului de HG cu privire la evaluarea preliminară a impactului, proiect care include prevederi referitoare la monitorizarea calității fundamentării proiectelor de acte normative.
41	Consolidarea capacității ministerelor de a elabora analize de impact	Pentru a îmbunătăți capacitatea ministerelor de a elabora analize de impact economic și financiar, SGG/CPM va implementa proiectul <i>Dezvoltarea capacității ministerelor de a elabora analize economice și financiare în vederea sprijinirii procesului de formulare a politicilor publice relevante pentru programarea și implementarea instrumentelor structurale</i> , cu finanțare în cadrul POAT.
42	Consolidarea capacității administrative a structurilor responsabile de managementul și controlul PO prin asigurarea unui nivel adecvat de personal în cadrul sistemelor de gestiune și control	<p>Analiza încărcării și alocării de sarcini pe fiecare poziție din cadrul structurilor care gestionează fonduri UE.</p> <p>Monitorizarea nivelului de ocupare în structurile implicate în managementul și controlul instrumentelor structurale (AM, OI, ACP, MFE, AA), în vederea identificării problemelor semnificative.</p>

		<p>Utilizarea mai extinsă a asistenței tehnice disponibile pentru suplimentarea resurselor umane la nivelul structurilor responsabile de implementarea programelor operaționale, cu accent pe activitățile cheie pentru absorbție (evaluare proiecte, contractare, verificare cereri de prefinanțare/rambursare).</p> <p>Utilizarea expertizei tehnice internaționale în scopul îmbunătățirii procesului de implementare a Fondurilor Structurale și de Coeziune.</p> <p>Implementarea planurilor de instruire anuale la nivelul fiecărei structuri de gestionare și la nivelul sistemului de management al fondurilor UE.</p>
43	Stabilirea unui sistem de management al performanței în gestionarea fondurilor UE	<p>Stabilirea unui set de indicatori de performanță pe tip de structură care gestionează fonduri UE și a unui mecanism de monitorizare a performanței fiecărei structuri, inclusiv la nivel de conducere.</p> <p>Stabilirea mecanismului de evaluare periodică a performanței individuale pe bază de indicatori de performanță la nivelul fiecărei funcții și stimularea financiară a personalului pe baza performanței individuale.</p> <p>Dezvoltarea și implementarea unui sistem de verificare a respectării prevederilor codului de etică și codului de conduită.</p> <p>Definirea unei categorii unice de personal care lucrează în domeniul managementului fondurilor UE (funcționar public/personal contractual).</p> <p>Stabilirea unui nivel de salarizare unitar și stimulator pentru personalul structurilor implicate în managementul fondurilor UE.</p>
44	Prevenirea unor eventuale deficiențe în gestionarea sistemelor de gestiune și control, care pot conduce la corecții financiare și la suspendarea plăților de fonduri UE	<p>Elaborarea unui ghid comprehensiv de bune practici și evitare a principalelor riscuri în achizițiile publice, dedicat autorităților de management și beneficiarilor.</p> <p>Armonizarea raportărilor solicitate Autorităților de Management de către autoritățile cu rol de coordonare, verificare și control.</p> <p>Clarificarea și structurarea procedurilor de evaluare la nivelul POS CCE și POS DRU și adaptarea în consecință a manualelor evaluatorilor.</p> <p>Stabilirea unui mecanism eficient și flexibil pentru efectuarea plăților către beneficiarii finali/contractori.</p> <p>Stabilirea unei metodologii eficiente pentru certificarea cheltuielilor efectuate în vederea evitării dublei verificări și, în consecință, reducerea timpului de procesare.</p> <p>Stabilirea unei metodologii unitare de elaborare și monitorizare a previziunilor de plată.</p> <p>Elaborarea unui ghid cu întrebări frecvente pentru procedura de atribuire aplicabilă beneficiarilor privați de proiecte finanțate din instrumente structurale.</p> <p>Completarea protocoalelor încheiate de AM-uri cu ANI și încheierea de protocoale cu DLAF în vederea eficientizării procesului de investigare a suspiciunilor de fraudă și conflict de interese.</p> <p>Efectuarea evaluării de risc, adaptată fiecărui PO, care să cuprindă măsuri specifice de diminuare și gestionare a riscurilor.</p>

RST 7: Îmbunătățirea mediului de afaceri și legătura între cercetare-inovare și întreprinderi		
45	RST 7: Îmbunătățirea mediului de afaceri și legătura între cercetare-inovare și întreprinderi	Prin modificarea actului normativ se are în vedere instituirea obligativității aplicării <i>Testului IMM</i> de către administrația publică centrală și locală în scopul prevenirii acumulării de costuri administrative nejustificate și pentru susținerea competitivității IMM-urilor. Totodată sunt necesare prevederi suplimentare pentru susținerea IMM-urilor inovative și a culturii antreprenoriale prin introducerea de facilități și programe specifice, inclusiv prin diversificarea instrumentelor financiare de garantare, contra-garantare, a rețelelor de investitori și a unui fond de capital de risc.
46	Reevaluarea condițiilor de racordare a utilizatorilor la rețelele electrice	Modificarea HG 90/2008 pentru aprobarea Regulamentului privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public are în vedere implementarea prevederilor Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012 și optimizarea procedurilor de racordare pe baza experienței acumulate până în prezent, urmărindu-se reducerea timpului necesar racordării la rețea a noilor utilizatori.
47	Adoptarea Codului insolvenței	În cadrul programului <i>Strengthening the Insolvency mechanism in Romania</i> , se urmărește îmbunătățirea legislației în domeniul insolvenței și pre-insolvenței ¹²⁹ . Programul este structurat pe trei componente: - legislativă, care cuprinde codificarea cadrului legal existent - sistematizarea și corelarea cadrului legislativ din domeniul insolvenței și pre-insolvenței (acte normative primare și secundare, generale și speciale, interne sau edictate la nivel comunitar), precum și amendarea legislației, pentru echilibrarea și eficientizarea procedurii insolvenței și a mecanismelor pre-insolvență; - doctrinară și jurisprudențială - adnotarea textelor legale codificate, cu trimiteri la jurisprudență - internă și a Curții de Justiție a Comunităților Europene, bune practici, doctrină națională și internațională; - instituțională - îmbunătățirea competențelor profesionale ale practicienilor în domeniul insolvenței și pre-insolvenței (judecători sindici, grefieri, administratori judicari și lichidatori).
48	Relansarea și implementarea schemei de ajutoare de <i>minimis</i> IMM-urilor pentru modernizarea și dezvoltarea activităților	Se urmărește susținerea în continuare a IMM-urilor în vederea realizării de investiții și încurajării participării active a acestora la redresarea economiei românești prin crearea de noi locuri de muncă. Perioada de derulare a schemei pentru emiterea de acorduri pentru finanțare este 2013-2014, cu posibilitatea prelungirii acesteia. Prin noua schemă de ajutor de minimis se introduce condiția de a crea până la finalizarea investiției și de a menține pe o perioadă de minimum 3 ani de la finalizarea investiției: - cinci locuri de muncă, din care cel puțin două locuri de muncă pentru persoane care nu au avut contract individual de muncă în ultimele 3 luni, în cazul unui ajutor <i>de minimis</i> de până la 100.000 euro, inclusiv; - șapte locuri de muncă, din care cel puțin trei locuri de muncă pentru persoane care nu au avut contract individual de muncă în ultimele 3 luni, în cazul unui ajutor de minimis de la 100.000 euro până la 200.000 euro, inclusiv.
49	Consolidarea instrumentelor de garantare și contra-garantare pentru stimularea investițiilor în sectoarele strategice¹³⁰ și identificarea de noi instrumente financiare cu impact asupra dezvoltării IMM-urilor	Se vor promova următoarele instrumente: Susținerea dezvoltării a activității IMM-urilor prin acordarea unei linii de credit pentru capital de lucru, beneficiind de garanția statului.
50	Dezvoltarea polilor de competitivitate	În cadrul POS CCE – Axa prioritară 1 se finanțează proiecte integrate pentru implementarea strategiilor de dezvoltare a polilor de competitivitate care au ca obiectiv inovarea produselor, serviciilor și a proceselor industriale în vederea promovării acestora pe terțe piețe.
51	Consolidarea cadrului de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală, în vederea sprijinirii activităților de cercetare și inovare în întreprinderi	În vederea aplicării reformei în materie de asigurare a protecției drepturilor de proprietate industrială și pentru clarificarea regimului juridic al invențiilor de serviciu se urmărește: a) Adoptarea <i>Legii privind invențiile de serviciu și amendarea Legii nr. 84 din 15 aprilie 1998 privind mărcile și indicațiile geografice</i> b) Elaborarea unui proiect de <i>lege de amendare a Legii nr. 84/1998 republicata, privind mărcile și indicațiile geografice</i>

52	Finalizarea procesului de evaluare, clasificare și certificare a institutelor naționale de cercetare-dezvoltare	Măsura constă în evaluarea, clasificarea și certificarea celor 46 de institute naționale de cercetare-dezvoltare (INCD), conform prevederilor <i>O.G. nr. 6/2011 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică</i> , în scopul aplicării sistemului de finanțare instituțională de bază și complementară.
RST 8: Promovarea concurenței și eficienței în industriile de rețea și continuarea reformei guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor deținute de stat din sectoarele energiei și transporturilor		
53	Promovarea schemelor de tip ESCO și a contractelor de performanță energetică	Măsura vizează îmbunătățirea cadrului legislativ al schemelor de tip ESCO și promovarea contractului de performanță energetică la nivelul municipalităților.
54	Îmbunătățirea eficienței energetice în gospodăriile și comunitățile cu venituri reduse din România	Ațiunea se derulează în cadrul unui proiect finanțat prin <i>Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare - Fondul Global de Mediu</i> și vizează integrarea problemelor de sărăcie energetică în politica energetică românească.
55	Implementarea fluxurilor fizice reversibile la interconectările de gaze	Ațiunea urmărește creșterea siguranței în aprovizionare pentru consumatorii din România și Bulgaria, care sunt direct afectați de sistările temporare ale importurilor de gaze din Federația Rusă. Proiectul a fost conceput pentru funcționarea în condiții de criză.
56	Finalizarea interconectărilor de gaze ale României cu Bulgaria și Republica Moldova	Interconectarea România - Bulgaria Interconectarea România – Republica Moldova Va fi realizată conducta de transport de gaze Ungheni – Iași.
57	Vânzarea unui pachet minoritar din acțiunile TAROM	Măsura constă în aplicarea sau modificarea strategiei actuale de privatizare a TAROM, în funcție de rezultatele operaționale și financiare înregistrate de companie, ca urmare a introducerii managementului privat.
58	Elaborarea Master planului pentru sectorul de transporturi	Măsura constă în elaborarea documentelor corespunzătoare ciclului financiar 2014-2020 (<i>Master Planul General de Transport/MPGT și Strategia pentru Dezvoltarea Sistemului Național de Transport/SDSNT</i>), cu o abordare multi-modală și care să asigure condițiile pentru crearea unui sistem de transport eficient, sustenabil, flexibil și sigur, și să cuprindă un flux de proiecte realiste și mature, precum și o prioritizare a investițiilor.

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI 2030

Potrivit reprezentanților Executivului, documentul a fost realizat sub coordonarea Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă, iar în spatele formei finale a Strategiei se află o consultare publică extinsă. *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030* oferă principalele direcții de acțiune pentru implementarea Agendei 2030, asumată de 193 de state la Adunarea Generală ONU din 2015.

Prin această Strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030, asumată de 193 de state la Adunarea Generală ONU din 2015, și implementarea setului de 17 ODD (obiective de dezvoltare durabilă). Strategia susține dezvoltarea României pe trei direcții principale, respectiv *economică, socială și de mediu*, orientată către cetățean, care să se centreze pe inovație, optimism, reziliență și încredere că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Ca orientare generală, Strategia vizează realizarea unor acțiuni suport cu orizont de timp anul 2020 și ținte naționale 2030, specifice fiecăruia din cele 17 ODD. Strategia cuprinde liniile de dezvoltare trasate pentru strategiile sectoriale, regionale și locale viitoare. „Se va avea în vedere că, în paralel cu urmărirea implementării Strategiei, mecanismele executive și consultative nou create să înceapă, cu anul 2019, un proces de re-evaluare complexă pentru a

asigura coerența politicilor în domeniul dezvoltării durabile și oportunitatea proiectelor de acte normative ce urmează a fi adoptate de către Guvernul României și care au incidență directă asupra obiectivelor stabilite în Strategie. Pentru urmărirea și verificarea implementării Strategiei se va întocmi Planul de acțiune pentru materializarea obiectivelor, prin implicarea tuturor actorilor participanți la implementare. Se va actualiza **setul de indicatori naționali**, în colaborare cu Institutul Național de Statistică, având la bază noile obiective prioritare stabilite prin Strategie și ținându-se cont de setul de indicatori stabiliți la nivelul ONU și ai UE pentru implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă”, precizează inițiatorii.

Se va avea în vedere implicarea reprezentanților societății civile în procesul de actualizare. De asemenea, se vor crea nuclee pentru dezvoltare durabilă la nivelul autorităților publice centrale, cu atribuții în domeniul dezvoltării durabile, acolo unde nu există și se va facilita organizarea de cursuri de formare de experți în dezvoltare durabilă pentru personalul implicat în implementarea Strategiei. Se va sprijini înființarea unei Coaliții pentru Dezvoltare Durabilă, din reprezentanți ai societății civile, pentru asigurarea unui dialog continuu pentru implementarea Strategiei.

România va raporta periodic către UE progresele înregistrate în direcția punerii în aplicare a Agendei 2030, a participării active la noul consens european și mondial privind dezvoltarea durabilă, în conformitate cu cu interesele naționale și obligațiile asumate în calitate de stat membru al UE.

Cele 17 Obiective pentru Dezvoltare Durabilă (ODD)

Strategia cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), fiecare dintre acestea incluzând o serie de ținte pentru orizontul anului 2020 și pentru 2030. Prezentăm, în cele ce urmează, cele 17 ODD-uri și principalele ținte corespunzătoare lor.

◆ Obiectivul 1: Fără sărăcie

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Documentul are în vedere diminuarea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Potrivit documentului, România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care suferă de deprivare materială severă, raportată la media UE. Conform datelor INS din 2016, procentajul de persoane încadrate în această categorie era de 23,8%. Rata sărăciei relative în perioada 2007-2016 (stabilită la nivelul de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent) a fost evaluată de INS la 24,6%-25,3%, față de nivelul mediu din UE de 16,6%-17,3%. Conform Eurostat, în 2016, 49,2% dintre copiii din România, cu vârste cuprinse între de 0 și 17 ani, prezentau risc de excluziune socială, comparativ cu media UE de 26,4%, țara noastră înregistrând cel mai mare număr de astfel de cazuri. Coeficientul GINI, care măsoară gradul inegalității în societate, a fost, de asemenea, în creștere în România.

Orizont 2020: ▪ Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile; ▪ Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune socială prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială;

monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori; ▪ Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.

Ținte 2030: ▪ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii; ▪ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă; ▪ Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

◆ **Obiectivul 2: Foamete zero**

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Orizont 2020: ▪ Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de suine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agroalimentar; ▪ Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional / atestate ca rețete consacrate.

Ținte 2030: ▪ Finalizarea cadastrului agricol; ▪ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018; ▪ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

◆ **Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare**

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

◆ **Obiectivul 4: Educație de calitate**

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Strategia se adresează, în principal, următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și

antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Orizont 2020: ▪ Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial.

Ținte 2030: ▪ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional; ▪ Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale; ▪ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; ▪ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor.

◆ **Obiectivul 5: Egalitate de gen**

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

◆ **Obiectivul 6: Apă curată și sanitație**

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Orizont 2020: ▪ Folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru turismul de sănătate (spa); ▪ Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametrii bio-chimici acceptați.

Ținte 2030: ▪ Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare; ▪ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%.

◆ **Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile**

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Orizont 2020: ▪ Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor; ▪ Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară.

Ținte 2030: ▪ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale; ▪ Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile; ▪ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi.

◆ **Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică**

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe locuitor și promovarea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

Orizont 2020: ▪ Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor; ▪ Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației; ▪ Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau tele-muncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere.

Ținte 2030: ▪ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației; ▪ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare.

◆ **Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură**

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în

lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Orizont 2020: ■ Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016); ■ Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă / cu potențial de creștere.

Ținte 2030: ■ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora; ■ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere.

◆ **Obiectivul 10: Inegalități reduse**

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

Coeficientul GINI este indicatorul care măsoară gradul de inegalitate a veniturilor disponibile ale unei populații – când este 0% reprezintă egalitate deplină și când este 100% reprezintă inegalitate absolută. Conform Eurostat, în anul 2008, acest coeficient a fost de 35,9% pentru România, comparativ cu 31,0% media UE, iar în 2016 a fost de 34,7%, comparativ cu 30,8%.

În ceea ce privește inegalitățile între rural și urban, conform INS, 46,2% din cetățenii României trăiau în mediu rural în 2015. Potrivit Eurostat, media UE era de 28%. Pentru decalajul socio-economic dintre mediul urban și rural, indicatorul reprezentativ este „riscul sărăciei sau a excluziunii sociale”. Eurostat subliniază faptul că, în 2016, în România, în mediul urban, rata *riscului de sărăcie* era de 24,3%, în timp ce în mediul rural era la 51,7%. Media UE era de 23,6% în mediul urban și 25,5% în mediul rural.

◆ **Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile**

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a

patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Orizont 2020: ▪ Creșterea procentajului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului; ▪ Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc.).

Ținte 2030: ▪ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ; ▪ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială; ▪ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic.

◆ **Obiectivul 12: Consum și producție responsabile**

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Orizont 2020: ▪ Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție; ▪ Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi; ▪ Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile.

Ținte 2030: ▪ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare; ▪ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030; ▪ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%); ▪ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025.

◆ **Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice**

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrelor naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la acestea atât în strategiile, cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare.

◆ **Obiectivul 14: Viață acvatică**

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

◆ **Obiectivul 15: Viața terestră**

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

◆ **Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente**

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, diminuarea corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

◆ **Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor**

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația

pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

II.3.Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 este parte a **Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020**, principalul document de planificare și programare la nivel regional. Fiind fundamentată pe o diagnoză detaliată, concretizată prin **Analiza socioeconomică regională** și prin **Analiza SWOT** a Regiunii Centru, Strategia de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea potențialul său real de dezvoltare. Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său firul roșu reprezentat de cele trei priorități stabilite prin **Strategia Europa 2020**: creștere inteligentă, creștere durabilă, creștere favorabilă incluziunii și obiectivele propuse în cadrul celor cinci domenii de interes: ocupare, inovare, schimbări climatice, educație, reducerea sărăciei.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru și-a definit ca **obiectiv global** „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

1. **Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale**
2. **Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării**
3. **Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie**
4. **Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii**
5. **Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative**
6. **Dezvoltarea resurselor umane , creșterea incluziunii sociale**

Temele orizontale sunt cerințe obligatorii ale Comisiei Europene pentru toate proiectele și trebuie să fie prezente atât în cererea de finanțare, cât și ulterior, dacă proiectul este selectat pentru finanțare, în stadiul implementării și monitorizării proiectului.

Este o recunoaștere internațională a faptului că abordarea în proiecte și programe a temelor orizontale generează un impact pozitiv.

Temele orizontale sunt:

- **dezvoltarea durabilă** (maximizarea beneficiilor și reducerea efectelor negative asupra tuturor celor trei zone: socială, economică și mediul înconjurător),
- **promovarea egalității de șanse și nediscriminarea** (pe criterii de rasă, sex, religie, dizabilități, vârstă)

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cu siguranță cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul “Viitorul nostru comun”, cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland: „dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”. Definiția și conceptul de dezvoltare durabilă amintit anterior va fi accentuat și integrat mai bine pe parcursul perioadei de programare 2014-2020.

Este o condiție esențială ca potențialele proiectele să aplice o abordare dublă privind respectarea principiilor cu caracter orizontal:

1. **Abordarea integratoare a temelor orizontale la nivelul tuturor etapelor unui proiect**
2. **Identificarea, dezvoltarea și implementarea activităților vizate, gândite în mod special pentru promovarea egalității de șansă între femei și bărbați, prevenirea discriminării (pe motive de: rasă, etnie, religie, convingeri, dizabilitate/invaliditate, vârstă, orientare sexuală), acordând o atenție deosebită celor care se confruntă cu discriminare multiplă.**

Este necesară dezvoltarea și implementarea de acțiuni specifice în vederea completării abordării integratoare, prin direcționarea obiectivelor și a resurselor către domeniile în care se manifestă inegalitatea și excluziunea.

În același timp, este necesar ca pe parcursul elaborării, dezvoltării și implementării potențialelor proiecte să se țină cont de **accesibilitate**. În acest context, **prin accesibilitatea se înțelege că toate produsele, bunurile, serviciile și infrastructura care sunt cofinanțate din fonduri europene nerambursabile să fie accesibile tuturor cetățenilor, inclusiv persoanelor cu dizabilități.**

Domeniul Strategic 1:

Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea urbană durabilă, creșterea coeziunii teritoriale prin încurajarea dezvoltării policentrice, dezvoltarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, de educație, sănătate, socială și situații de urgență, precum și creșterea accesului populației la serviciile aferente la nivelul Regiunii Centru

În linii mari, coeziunea teritorială ar trebui să garanteze dezvoltarea armonioasă a diferitelor teritorii, să permită cetățenilor să exploateze în cel mai bun mod potențialul teritoriului, să transforme această diversitate într-un atu care să contribuie la dezvoltarea durabilă a întregului teritoriu și mai ales să completeze și să consolideze coeziunea economică și socială. Astfel politica de coeziune teritorială trebuie să urmărească diminuarea diferențelor de dezvoltare dintre regiunile geografice, dintre mediul urban și cel rural, dintre centru și periferie, precum și prevenirea amplificării discrepanțelor teritoriale.

Considerate motoare ale economiei, orașele sunt catalizatori pentru creativitate și inovare. Diversele dimensiuni ale vieții urbane - economică, socială, culturală și de mediu - sunt strâns legate între ele, iar succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate. Propunerile Comisiei Europene privind politica de coeziune 2014-2020 urmăresc să stimuleze politicile integrate pentru a intensifica dezvoltarea urbană

Față de perioada de programare 2007-2013 există câteva diferențe privind dezvoltarea urbană în viitoarea perioadă 2014-2020. Astfel, se va pune accentul pe o abordare integrată consolidată pentru a face față provocărilor urbane.

Una dintre prioritățile de dezvoltare durabilă la nivelul Regiunii Centru este creșterea coeziunii teritoriale prin sprijinirea dezvoltării urbane, atât a orașelor cu nivel ridicat de dezvoltare cât și a orașelor confruntate cu probleme generate de restructurările economice.

Orașele cu nivel ridicat de dezvoltare sunt poli de atracție pentru orașele și comunele din vecinătate, având o influență directă în dezvoltarea economică și socială a zonei. La polul opus, orașele mici și mijlocii din Regiunea Centru se confruntă cu dificultăți în procesul de dezvoltare durabilă, datorită în special procesului de restructurare economică după 1989 care a afectat orașele monoindustriale.

În linii mari procesul de coeziune teritorială la nivelul Regiunii Centru se axează pe regenerarea urbană a orașelor mici și mijlocii în special a celor monoindustriale, creșterea conectivității orașelor cu zonele de contiguitate, susținerea zonelor și a cartierelor mai sărace prin creșterea inclusivă, dar și dezvoltarea unei economii inteligente prin stimularea inovației și a cercetării aplicate în special în orașele mari și a centrelor universitare. De asemenea o prioritate o reprezintă și promovarea orașelor verzi, susținerea transportului urban sustenabil, dezvoltarea iluminatului public, eficiența energetică a clădirilor și amenajarea spațiilor pentru agrement.

În perspectiva dezvoltării durabile a Regiunii Centru, pentru următoarea perioadă de finanțare 2014-2020 sunt necesare **finanțarea proiectelor regionale integrate** care să contribuie la realizarea priorităților și măsurilor incluse în Planul Regional de Dezvoltare. În același timp, finanțarea proiectelor regionale integrate permite rezolvare în mare măsură a nevoilor identificate la nivel regional, contribuind astfel și la îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru România în ce privește Strategia Europa 2020.

Priorități specifice:

Prioritatea 1.1. Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane

La nivelul Regiunii Centru rețeaua de localități urbane este echilibrată, excepție făcând județul Covasna. Trei județe (Alba, Mureș și Sibiu) au 11 orașe, urmate de județul Brașov cu 10 orașe și județul Harghita cu 9 orașe, la polul opus fiind județul Covasna cu doar 5 orașe. La nivelul Regiunii Centru cel mai mare grad de polarizare urbană este în județul Brașov datorită existenței polului de creștere Brașov care ocupă primul loc în termeni de PIB/locuitor și ai productivității muncii. În Regiunea Centru sunt două zone metropolitane în jurul municipiilor Brașov și Târgu Mureș. Din perspectiva teritorială, Regiunea Centru are un caracter destul de rural, excepție făcând județul Brașov care are o economie mai diversificată.

În România principalul obiectiv al strategiilor pe termen mediu și lung de dezvoltare spațială îl reprezintă consolidarea dezvoltării policentrice și inovația prin crearea unor rețele de legături între zonele metropolitane și orașe. Orașele care funcționează ca centre regionale ar trebui să coopereze în cadrul unui tipar policentric, astfel încât această cooperare să fie o valoare adăugată pentru alte orașe din zonele rurale și periferice, precum și pentru zonele cu provocări și nevoi specifice din punct de vedere geografic.

Conform cercetărilor ESPON³, la nivelul Regiunii Centru este un singur pol de importanță națională (Brașov cu peste 200.000 de locuitori), 5 poli de importanță regională (Sibiu, Târgu Mureș, Alba Iulia, Sfântu Gheorghe și Mediaș, fiind municipii cu o populație cuprinsă între 50.000 și 200.000 de locuitori) și 13 poli de importanță locală (Miercurea Ciuc, Făgăraș, Reghin, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Săcele, Sebeș, Cugir, Târnăveni, Aiud, Zărnești, Codlea și Blaj, orașele și municipiile având o populație cuprinsă între 20.000 și 50.000 de locuitori).

Una din prioritățile politicii de dezvoltare urbană durabilă o constituie sprijinirea orașelor mari care sunt în același timp centre de polarizare pentru orașele și comunele învecinate. La rândul lor, orașele mari au universități cu tradiție care radiază în jur și fac legătura cu alte centre din Europa, fiind în același timp și nuclee ale economiei inteligente prin valorificarea inovației și a cercetării aplicate.

Una din problemele majore la nivelul Regiunii Centru care necesită investiții financiare este **regenerarea urbană a orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale**. Locurile de muncă relativ sigure și bine plătite din epoca monoindustrială au fost înlocuite, în multe orașe din regiune, de șomaj prelungit sau locuri de muncă slab remunerate. De asemenea, aceste orașe se confruntă cu o migrație a populației tinere, acestea confruntându-se cu un declin demografic. Amintim în acest sens câteva orașe din Regiunea Centru care au nevoie de investiții în regenerarea urbană: Agnita, Copșa Mică, Cislădie, Dumbrăveni, Abrud, Zlatna, Ocna Mureș, Târnăveni, Luduș, Iernut, Reghin, Avrig, Făgăraș, (...) etc.

De asemenea, este important ca politica dezvoltării urbane să fie legată de abordarea integrată care să pună în discuție nevoile specifice atât ale zonelor geografice cele mai afectate de sărăcie, cât și a cartierelor sărace din orașele regiunii, un rol foarte important jucând dezvoltarea de soluții privind valorificare potențialului teritorial și creșterea inclusivă.

O necesitate la nivel regional o constituie elaborarea de Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă pentru orașele Regiunii Centru, aceste documente de planificare vizând crearea unui sistem de transport urban sustenabil.

Măsuri:

1.1.1. Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizării coeziunii teritoriale prin promovarea și dezvoltarea parteneriatelor

1.1.2. Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii

1.1.3. Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale prin dezvoltarea de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială

Beneficiari potențiali: primăriile de orașe și municipii, Consiliile județene, Asociații de dezvoltare intercomunitare, Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT), Agenți și operatori economici în domenii precum: transport urban, iluminat public, amenajare spații verzi, eficienței energetice a clădirilor, etc.

Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru

Referitor la **infrastructura de transport**, datorită situației sale în centrul României, Regiunea Centru se bucură de o poziție privilegiată în ce privește accesibilitatea și conexiunile rutiere cu restul țării și cu Europa. Regiunea Centru este străbătută de cinci drumuri europene, a căror lungime însumează 951 km. Sud-vestul regiunii este traversat de Coridorul IV pan-european de transport, rută ce va asigura o legătură rapidă între extremitatea sud-estică a Europei (Istanbul, Salonic) și Europa Centrală (Dresda, Nuremberg), via Grecia, Bulgaria, România, Ungaria (...).

Rețeaua de drumuri publice din Regiunea Centru măsoară 10801 km la finele anului 2011, reprezentând 13,1% din lungimea totală a rețelei rutiere din România. Din totalul drumurilor din regiune, 20,9% sunt drumuri naționale, iar 79,1% sunt drumuri județene și comunale. Densitatea rutieră este mai scăzută la nivel regional decât la nivel național (34,6 km/100 kmp față de 31,7 km/100 kmp). Comparativ cu drumurile rutiere, lungimea totală a căilor

³ <http://www.espon.eu>

ferate din Regiunea Centru este jumătate din lungimea totală a drumurilor naționale, aceasta fiind de 1336 km dintre care jumătate electrificată (669 km). Transportul aerian este asigurat prin cele două aeroporturi internaționale de la Sibiu și Târgu Mureș (Ungheni).

Pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 finanțată prin FEDR se propun: sprijinirea unui spațiu european unic al transporturilor de tip multimodal prin investiții în rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T), stimularea mobilității regionale prin conectarea legăturilor rutiere secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, dezvoltarea unor sisteme de transport care respectă mediul și cu emisii scăzute de dioxid de carbon și promovarea unei mobilități urbane durabile.

Transportul din Regiunea Centru va trebui să beneficieze până în anul 2020 de o infrastructură modernă, capabilă să preia un trafic în creștere rapidă, să asigure premisele pentru dezvoltarea economică și socială a tuturor zonelor regiunii și să contribuie la diminuarea efectelor negative ale transportului asupra mediului înconjurător. **Atingerea acestor obiective implică realizarea de investiții semnificative în următorul deceniu atât în extinderea rețelei rutiere și feroviare cât și în reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere actuale și construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor în vederea fluidizării transportului rutier.**

În ce privește rețeaua actuală de drumuri, este necesar ca în perioada următoare să se reabiliteze aproximativ 1000 km de drumuri naționale care, în prezent, au durata de serviciu depășită sau care, în următorii ani, își vor depăși durata de serviciu. De asemenea, cei 36 km de drumuri naționale pietruite din județele Alba, Covasna și Brașov vor trebui aduși la standardele cerute unui drum național.

O altă direcție de intervenție constă în îmbunătățirea condițiilor de transport pe drumurile județene. În acest sens, este necesar ca în următorii ani să fie asfaltați cel puțin 500 km din cei peste 1700 km de drumuri județene pietruite sau de pământ și să se reabiliteze cel puțin jumătate din lungimea drumurilor județene cu durata de serviciu depășită. Considerăm ca fiind prioritară modernizarea drumurilor județene care asigură conectarea localităților urbane la rețeaua drumurilor naționale **și a celor ce permit accesul spre zonele turistice intens frecventate sau spre zonele cu un real potențial turistic dar insuficient exploatat.**

O altă prioritate de dezvoltare a infrastructurii de transport vizează construirea de centuri ocolitoare pentru orașele mari traversate de drumuri europene sau de drumuri naționale principale precum și extinderea celor actuale (ex: Brașov, Târgu Mureș, Alba Iulia - nord, Sebeș, Aiud, Mediaș, Sighișoara, Făgăraș etc.). Nu în ultimul rând, **este necesară punerea bazelor transportului intermodal în Regiunea Centru prin realizarea, într-o primă etapă, la Brașov și Sibiu a unor platforme intermodale pentru transportul mărfurilor, ca parte a unui sistem național de platforme intermodale.**

Un alt domeniu care necesită investiții majore la nivelul Regiunii Centru este *infrastructura de comunicații*. Aceasta este elementul cheie a bunei funcționări a oricărui tip de sistem pentru comunicații de date, informații și voce. În contextul globalizării și al necesității de acces la informație în timp real, la nivelul Regiunii Centru se conștientizează din ce în ce mai mult rolul major pe care îl are infrastructura de comunicații în desfășurarea unei activități cât mai eficiente. În Regiunea Centru, la nivel de județ, ponderea populației fără acces la conexiuni în banda largă este cuprinsă între: 50% - 80% în județul Covasna; 40% - 50% în județul Alba și 20% - 40% în județele Brașov, Harghita, Sibiu și Mureș. O necesitate o reprezintă sprijinirea administrațiilor publice privind dotarea, extinderea sau modernizarea cu infrastructuri de comunicații specifice (ex. IT, internet wireless, etc.). Precizăm faptul că, la nivel european comunicațiile electronice în bandă largă au devenit o prioritate în a doua jumătate a anilor 1990, ca rezultat al faptului că societatea bazată pe cunoaștere are un impact semnificativ asupra competitivității, dezvoltării rapide a comunicațiilor și a tehnologiilor IT, precum și asupra liberalizării piețelor telecom.

Activitățile privind utilitatea publică de interes local au o importantă dimensiune socială și un rol esențial în consolidarea dezvoltării durabile a localităților și îmbunătățirea condițiilor de viață. Principalele obiective ale dezvoltării serviciilor publice de gospodărire comunală, în conformitate cu prevederile directivelor europene sunt: alimentarea cu apă, alimentarea cu energie electrică, canalizarea, alimentarea cu energie termică, alimentarea cu gaze naturale, administrarea domeniului public.

În funcție de dotarea *tehnico-edilitară*, la nivelul Regiunii Centru, cele mai mari ponderi din totalul localităților, peste 50%, sunt localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă și localități în care se distribuie gaze naturale, iar cele mai mici ponderi sunt deținute de localități în care se distribuie energie termică. O situație asemănătoare este și la nivelul comunelor din Regiunea Centru.

Potrivit datelor statistice, în anul 2011 în Regiunea Centru erau 309 de localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă dintre care 253 de localități din mediul rural. Începând din 2005 și până în 2011 ponderea localităților cu instalații de alimentare cu apă potabilă a crescut continuu de la 63,2% la 74,6%, ponderea cea mai mare fiind în județul Brașov și Harghita, iar la polul opus județul Sibiu.

La nivelul Regiunii Centru, numărul localităților în care se distribuie gaze naturale a crescut continuu din 2005 de la 227 de localități la 242 de localități în 2011. Județele cu cele mai mari ponderi a localităților în care se distribuie gaze naturale sunt Mureș (80,4%) și Sibiu (peste 76,6%), la polul opus fiind Covasna (aproape o treime, 28,9%) și Harghita (38,8%). La nivelul mediului rural din Regiunea Centru, în anul 2011, în peste jumătate din comune (53,5% adică 191 de comune) se distribuiau gaze naturale, cu 13,% mai multe comune față de anul 2005 (179 comune).

În perioada 2005 - 2011 numărul localităților în care se distribuie energie termică a scăzut continuu de la 22 de localități (20 de municipii și orașe și 2 localități rurale din județul Mureș) la 17 de localități (toate municipii și orașe cu excepția unei localități rurale din județul Covasna). Numărul mic al localităților și scăderea continuă a acestora în ultimii ani este datorată numărul mare a locuitorilor care optează pentru instalații proprii de energie termică.

În prezent nu sunt racordate la rețeaua de utilități (energie electrică, energie termică sau canalizare, etc.): localități rurale din zona montană (Munții Apuseni, Munții Călimani, Munții Giurgeului, Munții Întorsurii, Munții Cindrel, Munții Baraolt, Munții Bodoc, Munții Persani, Munții Bârsei etc.), 3 orașe din județul Alba și Harghita și un oraș din județul Covasna, localități rurale din depresiuni intramontane. Neracordarea unor localități la infrastructura de utilități publice este un factor restrictiv în atragerea de potențiali investitori și investiții în localitățile respective.

La nivelul Regiunii Centru infrastructura de utilități publice este insuficientă iar în cele mai multe cazuri aceasta este învechită. Infrastructura de utilități publice existentă necesită investiții în reabilitarea, extinderea sau modernizarea acesteia. Pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 este util acordarea de sprijin financiar în modernizarea și aducerea la standardele Uniunii Europene a infrastructurii tehnico-edilitare la nivelul Regiunii Centru.

Măsur:

1.2.1. Creșterea mobilității regionale prin extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi

1.2.2. Dezvoltarea transportului intermodal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor

1.2.3. Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului

1.2.4. Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă și asigurarea interoperabilității sistemelor de comunicații

Beneficiari potențiali: primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, consiliile județene, asociații de dezvoltare intercomunitare, grupuri de acțiune locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT), agenți și operatori economici în domenii precum: transport, comunicații (de date, informații și voce), utilități publice (alimentarea cu: apă, energie electrică, gaze naturale, energie termică, canalizarea și administrarea domeniului public)

Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru

Una dintre prioritățile Regiunii Centru pentru următoarea perioadă de finanțare 2014-2020 este acordarea unei atenții sporite asupra dezvoltării infrastructurii sociale, de educație și de sănătate. Cu toate ca în perioada 2007-2013 s-au alocat fonduri semnificative pentru extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii, aceste intervenții fiind punctuale, existând în foarte multe cazuri situații în care aceasta este învechită sau insuficient dezvoltată. Astfel, pentru următoarea perioadă de programare este necesară alocarea de fonduri de finanțare pentru aducerea acestor tipuri de infrastructuri la standardele Uniunii Europene.

Infrastructura de educație la nivelul Regiunii Centru este relativ bine dezvoltată, numărul total de unități preșcolare, școlare, liceale, postliceale, profesionale și de învățământ superior fiind de 1087 la finele anului 2011. Cele mai multe unități preșcolare, școlare și de învățământ superior au fost înregistrate în județele Brașov, Mureș și Sibiu, la polul opus situându-se județele Covasna și Harghita. Datorită scăderii natalității, în ultimii ani s-au desființat un număr relativ mare de unități școlare, de pildă în anul școlar 2010/1011 acesta s-a diminuat cu 53 față de anul anteriori la nivelul întregii regiuni.

În multe localități rurale ale Regiunii Centru infrastructura educațională (grădinițe, școli cu clasele I-IV sau I-VIII) se află într-o situație necorespunzătoare, iar dotările de care dispun aceste unități de învățământ nu se ridică la

cerințele actuale. O parte din aceste școli au fost deja modernizate în ultimii ani, inclusiv prin finanțări europene, **celelalte urmând a fi modernizate în perioada viitoare.** O problemă cu care se confruntă adesea copiii din mediul rural este distanța mare pe care trebuie să o străbată pentru a ajunge la școală. Preconizăm soluționarea acestei probleme prin **susținerea dezvoltării programelor de transport școlar** acolo unde acestea lipsesc.

Cu toate că în perioada de programare 2007 -2013 au fost finanțate un număr relativ mare de proiecte, în prezent, la nivelul Regiunii Centru infrastructura de învățământ **necesită investiții în reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea acesteia, atât în mediul urban cât și în cel rural.** În dezvoltarea infrastructurii de educație la nivelul Regiunii Centru pentru următoarea perioadă de programare ar trebui avute în vedere finanțarea unor proiecte care să permită accesul la educația online în special în zonele rurale cu accesibilitate redusă.

Un alt domeniu prioritar care are nevoie de investiții financiare majore la nivelul Regiunii Centru în următoarea perioadă de programare 2014-2020 este **infrastructura de sănătate.**

La nivelul Regiunii Centru infrastructura sanitară era compusă la finele anului 2011 dintr-o rețea de unități sanitare formată din 58 de spitale, 61 de policlinici, 23 de dispensare, 1488 de cabinete de medicină generală și de familie, 1404 de cabinete stomatologice, 1014 de cabinete de specialitate, 963 de farmacii și puncte farmaceutice și 394 de laboratoare medicale. La nivel de județ cele mai multe unități sanitare sunt în Brașov și Mureș, iar cele mai puține în Covasna și Harghita. În Regiunea Centru, față de anul 2005, în anul 2011 s-a înregistrat o creștere a unităților sanitare cu excepția cabinetelor medicale de medicină generale (în județele Brașov, Mureș și Sibiu). În anul 2011, la inițiativa Guvernului României, din motive de reducere a cheltuielilor, au fost desființate în România 67 de spitale dintre care 8 în Regiunea Centru: câte 3 spitale în județele Alba și Brașov și câte un spital în județele Mureș și Sibiu. În Regiunea Centru cel mai important spital este cel din Târgu Mureș fiind atât un centru medical cât și un centru universitar. De asemenea, importante centre medicale sunt și spitalele din Brașov și Sibiu.

Pentru cele mai multe unități sanitare sunt necesare lucrări de reabilitare a clădirilor, precum și lucrări de înnoire a echipamentelor existente și de achiziționare de noi echipamente medicale performante și utile derulării activităților specifice. Multe sate din Regiunea Centru și în special mediul rural din zonele montane izolate se confruntă cu o lipsă a infrastructurii de sănătate și a dotărilor din sistemul sanitar. Pentru următoarea perioadă de finanțare sunt necesare **alocări financiare în sistemul de sănătate, atât pentru reabilitarea, modernizarea și amenajarea unităților sanitare din regiune. În ce privește mediul rural, susținem ca prioritate regională pentru perioada 2014-2020 dezvoltarea infrastructurii de sănătate în aceste zone, în special a asistenței medicale primare și crearea unor centre medicale permanente la care să fie arondate una sau mai multe comune.**

De asemenea, sunt necesare măsuri pentru stimularea cadrelor medicale în vederea perfecționării acestora și asigurării de servicii medicale de calitate. Statistic, amintim faptul ca la nivel regional, față de anul 2005 în 2011 s-a înregistrat o creștere a numărului de medici cu 11,6%, a numărului de stomatologi cu aproape jumătate (41,9%), iar a numărului de farmaciști cu o treime (29,8%). În ce privește personalul sanitar mediu acesta a înregistrat o scădere în 2011 față de acum 7 ani cu 3,1%. La nivel județean, există discrepanțe în ceea ce privește personalul sanitar mediu. De pildă în județul Brașov acesta a scăzut cu aproximativ un sfert (-23,5%), în schimb în județul Sibiu acesta a crescut cu un sfert (26, 3%).

Un domeniu care a cunoscut o dezvoltare relativ ridicată la nivelul Regiunii Centru în perioada de programare 2007-2013 este **infrastructura socială.** Cu toate acestea, la nivel regional încă sunt nevoie de alocări financiare pentru extinderea, reabilitarea, amenajarea, modernizarea și echiparea infrastructurii de servicii sociale. De asemenea, sunt necesare finanțări pentru diferite programe și proiecte care vizează dezvoltarea, extinderea sau diversificarea serviciilor sociale asigurate atât de furnizori publici (direcții generale de asistență socială și protecția copilului și servicii publice de asistență socială), cât și de furnizori privați (asociații, fundații, culte religioase, persoane fizice autorizate, organizații cu scop lucrativ, alte entități în condițiile legii).

Principalele probleme sociale actuale la nivelul Regiunii Centru sunt: îmbătrânirea populației, extinderea fenomenului de sărăcie, șomaj pe termen lung ridicat, rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor, incluziune redusă pe piața muncii, rată ridicată a abandonului școlar, procent ridicat de populație romă afectată de sărăcie, etc. Astfel, cele mai importante trei consecințe ale problemelor sociale la nivel regional sunt: diminuarea calității vieții, scăderea siguranței și securității sociale și reducerea coeziunii sociale.

Este important să amintim faptul că în anul 2012, la nivel național figurau în baza de date a Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale un număr de 3229 de furnizori acreditați de servicii sociale, dintre care cei mai mulți, puțin peste o cincime, fiind din Regiunea Centru (21,3%, reprezentând 690 de furnizori acreditați), urmată de Regiunea Nord - Est (607 furnizori acreditați). De asemenea, tot la nivel național, **Regiunea Centru avea cel mai mare număr al instituțiilor de îngrijire rezidențială pentru bătrâni.**

Pentru a contura o imagine sintetică în ceea ce privește infrastructura de servicii sociale la nivelul Regiunii Centru, amintim valorile celor mai importanți indicatori la nivel regional în 2012:

- **200 de centre rezidențiale** pentru protecția copilului, cele mai multe fiind în Mureș (cele 77 de centre rezidențiale reprezentând aproximativ un sfert din cele la nivel regional), la polul opus fiind județele Sibiu (18) și Covasna (19).

- **70 de centre rezidențiale pentru persoane cu dizabilități**, dintre care cele mai multe în județele Mureș (22) și Alba (20), iar cele mai puține în județele Covasna (2) și Brașov (4).

- **49 de centre rezidențiale pentru persoane vârstnice**, reprezentând 15,2% din cele la nivel național (322 de centre). Cele mai multe centre rezidențiale (cămine) pentru vârstnici au fost identificate în județele Mureș (14), Sibiu (13) și Alba (11), la polul opus fiind județul Brașov (2).

- 22 cantine de ajutor social având în total o capacitate de 2600 de locuri și asigurând hrana pentru 1648 de persoane. Din numărul total de cantine de ajutor social din România, Regiunea Centru deține o cincime din acestea (20,5%), ocupând primul loc, fiind urmată de Regiunea Nord - Est (17 cantine)

Un Indicator relevant în identificarea principalelor disparități în dezvoltarea socială este Indicele de Dezvoltare Socială Locală (IDSL) a cărui valoare numerică medie este de 76 pentru Regiunea Centru, indicând un nivel mediu superior de dezvoltare. Potrivit datelor statistice, cea mai mare pondere a populației rurale din Regiunea Centru, aproape o treime, trăiește în sate cu nivel maxim de dezvoltare, acest fapt reflectându-se pe mai multe nivele de dezvoltare privind condițiile de trai și calitatea vieții.

Un alt tip de infrastructură la nivelul Regiunii Centru care are nevoie în următorii ani de dotare, extindere sau modernizare este cea de **situații de urgență**. La nivelul Regiunii Centru implementarea sistemului de intervenție integrat, în conformitate cu principiile moderne, a început în județul Mureș încă din anul 1990, punându-se bazele Serviciului Mobil de Urgență, Reanimare, Descarcerare Mureș (SMURD). La nivelul Regiunii Centru infrastructura pentru situații de urgență era formată în anul 2011 din 171 de autospeciale și ambulanțe cu 52 mai multe față de anul 2005. La nivel de județ cele mai multe autospeciale pentru intervenții de urgență erau în 2011 în județul Brașov (40) și Mureș (35), iar cele mai puține în Covasna (17) și Alba (23).

La nivelul Regiunii Centru sunt necesare următoarele tipuri de investiții privind infrastructura de situații de urgență: **consolidarea capacității de management a situațiilor de urgență, programe de modernizare a serviciilor suport de tehnologia informației pentru realizarea înștiințării, avertizării și alarmării în situații de protecție civilă, îmbunătățirea dotării cu mijloace de intervenție în situații de urgență și nu în ultimul rând perfecționarea pregătirii în domeniul situațiilor de urgență a factorilor implicați în gestionarea situațiilor de urgență.**

Măsuri:

1.3.1. Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație

1.3.2. Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de sănătate la standarde europene prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de sănătate

1.3.3. Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii sociale

1.3.4. Creșterea siguranței publice și eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice

Beneficiari potențiali: primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, consiliile județene, asociații de dezvoltare intercomunitare, Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenariale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT), agenți și operatori economici în domenii precum: educație, sănătate, social și situații de urgență

Domeniul Strategic 2:

Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării

Obiectivul strategic: Dezvoltarea economiei regionale bazate pe cunoaștere prin modernizarea și eficientizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea rolului cercetării-dezvoltării-inovării la nivelul economiei Regiunii Centru

Contextul economic regional:

În perioada 1990-2000 Regiunea Centru a traversat o perioadă dificilă, de declin economic, pe fondul deteriorării principalelor echilibre macroeconomice și al inflației galopante. Procesul de restructurare economică a fost însoțit de o restrângere semnificativă sau de închidere a capacităților existente de producție, mineritul, chimia și metalurgia neferoasă fiind cele mai afectate ramuri economice. Începând cu anii 2000-2001, climatul economic s-a ameliorat, economia și-a reluat creșterea, iar anii 2006-2008 au adus consolidarea creșterii economice. Criza economică și financiară ce a debutat în a doua jumătate a anului 2008 a avut un impact negativ în ce privește nivelul investițiilor atât străine cât și autohtone, unele companii străine retrăgându-se sau reducându-și prezența în Regiunea Centru.

Nivelul atins în 2010 de cel mai relevant indicator al dezvoltării economice - **produsul intern brut/ locuitor în Regiunea Centru - reprezintă 45% din media UE27**, apropiindu-se de media națională și de nivelul înregistrat în unele regiuni din Ungaria, Polonia, Slovacia.

Un rol important în dezvoltarea economică l-au avut **investițiile străine**, soldul investițiilor străine directe cifrându-se la sfârșitul anului 2011 la 4,215 miliarde euro. Activitățile industriale spre care s-au îndreptat cele mai importante investiții sunt industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară, industria materialelor de construcții, construcțiile de mașini.

Exporturile au avut o evoluție puternic ascendentă în ultimii 10 ani, valoarea acestora ajungând la aproape 5,8 miliarde euro în anul 2011, de 4,2 ori mai mare față de volumul exporturilor din Regiunea Centru în anul 2001.

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 10 ani. Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar cu precădere. Procesul nu este încheiat, fiind de așteptat ca această evoluție să continue și în următorii ani.

Activitate tradițională în Regiunea Centru, **agricultura** constituie până în zilele noastre principala ocupație și sursă de venit a locuitorilor din mediul rural. Orientată spre satisfacerea cererii interne, agricultura beneficiază de un potențial natural important și diversificat.

Economia Regiunii Centru păstrează încă un **profil industrial** vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în sectorul secundar al economiei.

Profilul industrial al regiunii este dat de industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, chimică, materialelor de construcții, lemnului, extractiva, textilă și alimentară. Unitățile industriale sunt amplasate în general, în localitățile urbane, și în cazul multor orașe mici dau acestor localități un caracter monospecializat.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri sunt transporturile (în special transporturile rutiere și cele aeriene), telecomunicațiile, sectorul financiar-bancar și de asigurări. Turismul, cu toate că a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, nu reușește să valorifice încă importantul potențial turistic al regiunii.

O altă evoluție semnificativă în ultimii ani este **continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional**. Majoritatea activităților economice și îndeosebi cele cu o valoare adăugată brută ridicată se concentrează în orașele mari și în jurul acestora, în timp ce multe localități urbane mici (îndeosebi foste localități miniere sau orașe monoindustriale) și numeroase localități rurale au o situație economică foarte precară și în curs de deteriorare rapidă. **Gradul de coeziune teritorială se menține scăzut, această situație regăsindu-se și la nivelul întregii țări.**

Un proces economic recent este apariția **clusterelor economice**. În viziunea multor experți economici și oameni de afaceri, bazată și pe experiența altor economii europene, clusteretele pot impulsiona dezvoltarea economică și pot aduce o valoare adăugată mai mare. Până în prezent, în Regiunea Centru s-au format clusterete în domeniile prelucrării lemnului, al biomasei, al electrotehnicii, al industriei alimentare, iar procesul de creare de clusterete este de așteptat să ia amploare.

Cercetarea autohtonă joacă încă un rol redus în dezvoltarea economică, transferul rezultatelor și aplicarea lor în economie făcându-se încet și cu dificultate. Restabilirea unei legături puternice între cercetare și economie și creșterea inovării reprezintă mijloace ce asigură o dezvoltare durabilă a economiei Regiunii Centru, câteva inițiative recente arătând că se dorește promovarea unui astfel de model de dezvoltare (Institutul de Cercetare Dezvoltare Inovare din cadrul Universității Transilvania din Brașov PRO-DD).

Considerată altă dată un atu al Regiunii Centru, **forța de muncă** nu se ridică întotdeauna la nivelul de pregătire necesar pentru o economie competitivă și în ultimul timp în multe domenii economice și în diferite zone ale Regiunii Centru începe să se facă simțită lipsa forței de muncă bine cu o înaltă calificare.

Motor al dezvoltării economice regionale, **întreprinderile mici și mijlocii** au înregistrat o dezvoltare susținută începând cu anul 1990, ajungând să reprezinte aproximativ 70% din efectivul de personal și din cifra de afaceri realizată de întreprinderile locale din industrie, construcții și servicii (cu excepția celor din sectorul bancar și de

asigurări). Sectorul economic reprezentat de întreprinderile mici și mijlocii, care timp de mulți ani a fost un generator de creștere economică și locuri de muncă a suferit după 2008 o contracție sensibilă. În condițiile în care IMM-urile dispun, în general, de resurse financiare limitate și un spațiu redus de manevră economică, vulnerabilitatea acestora este mare, iar în cazul unei crize economice gradul în care sunt afectate crește semnificativ.

Dezvoltarea economică la nivel local și regional este susținută prin crearea de structuri de afaceri în cadrul cărora firmele să se bucure de anumite facilități și servicii specifice. În ultimii 15-20 ani s-a încercat crearea unei infrastructuri de afaceri moderne care să răspundă la cerințele specifice ale investitorilor formată din parcuri industriale și tehnologice, centre de afaceri, incubatoare de afaceri etc. **Un loc important în cadrul structurilor de afaceri îl au parcurile industriale. Rolul parcurilor industriale este să stimuleze dezvoltarea economică, realizarea transferului tehnologic, atragerea de investiții și valorificarea resurselor umane ale zonei.**

În Regiunea Centru funcționează în prezent 11 parcuri industriale. Șapte dintre acestea sunt în proprietate publică, 3 în proprietate privată și unul este în parteneriat public-privat. Alături de parcurile industriale, în Regiunea Centru funcționează câteva zone industriale, zone de dezvoltare economică, centre de afaceri și incubatoare de afaceri, dezvoltate prin inițiative publice sau private, iar nevoia de astfel de structuri de afaceri este departe de a fi acoperită.

Prioritatea 2.1. Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare al IMM-urilor

Întreprinderile mici și mijlocii reprezintă aproximativ 70% din efectivul de personal și din cifra de afaceri realizată la nivelul Regiunii Centru de către întreprinderile locale din industrie, construcții și servicii, fiind unul din principalele motoare ale dezvoltării economice. Una din prolele majore ale IMM-urilor este nivelul relativ ridicat de vulnerabilitate al acestora. O altă provocare la adresa IMM-urilor din regiune este creșterea gradului de modernizare și extinderea inovării.

Un punct slab al IMM-urilor din Regiunea Centru este gradul redus al participării companiilor autohtone în diversele rețele de cooperare economică la nivel european. Comparativ cu alte regiuni europene, se remarcă, de asemenea nivelul scăzut de atragere a fondurilor structurale europene sau a altor fonduri europene destinate întreprinderilor.

Din considerentele menționate mai sus reiese că una din prioritățile la nivel regional pentru perioada următoare este **continuarea și extinderea sprijinului pentru IMM-uri, îndeosebi pentru activitățile de inovare și modernizare și creșterea gradului de internaționalizare al acestora.**

Cu toate eforturile depuse până în prezent în vederea sprijinirii zonelor rămase în urmă, se constată continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional. Majoritatea activităților economice și îndeosebi cele cu o valoare adăugată brută ridicată se concentrează în orașele mari și în jurul acestora, în timp ce multe localități urbane mici din Regiunea Centru, îndeosebi foste localități miniere sau orașe monoindustriale, precum și numeroase localități rurale au actualmente o situație economică foarte precară sau în curs de deteriorare.

Viitorul acestor orașe mici afectate de restructurarea industrială depinde în bună măsură de identificarea corectă și de dezvoltarea unor noi domenii economice. Soluțiile cele mai bune pot fi găsite cu sprijinul comunității locale și prin implicarea mai eficientă a autorităților locale.

Complementar acțiunilor autorităților locale, este nevoie de un consistent **sprijin financiar, bine direcționat, oferit de nivelul regional și național prin diverse instrumente de finanțare pentru a stimula dezvoltarea economică în centrele urbane mici din Regiunea Centru afectate de procesele de restructurare industrială.**

Măsuri:

2.1.1. Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor

2.1.2. Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică

2.1.3. Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană

2.1.4. Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (sub 20 mii locuitori)

Beneficiari potențiali: întreprinderile mici și mijlocii din Regiunea Centru, structurile partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării economice a orașelor mici

Prioritatea 2.2. Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică

În ultimii 10-15 ani, în Regiunea Centru s-au creat mai multe **structuri de sprijinire a dezvoltării afacerilor (parcuri industriale, incubatoare de afaceri, centre de afaceri)**. Actuala infrastructură de sprijinire a afacerilor din regiune acoperă doar parțial nevoile investitorilor. Geografic, infrastructura de afaceri este inegal răspândită

(dacă luăm ca exemplu doar situația parcurilor industriale, se constă că majoritatea dintre acestea sunt amplasate în județul Brașov), iar rezultatele, privite în ansamblu, obținute de aceste structuri de sprijinire a afacerilor sunt modeste, volumul investițiilor atrase și numărul de locuri de muncă create fiind departe de așteptări. Pentru a impulsiona dezvoltarea unor noi afaceri în regiune trebuie avute în vedere extinderea infrastructurii actuale de sprijinire a afacerilor precum și diversificarea gamei de servicii oferite de către aceasta.

Aflate la început de drum, primele clustere de afaceri din Regiunea Centru, activând în domeniile energiilor alternative, prelucrării lemnului, industriei alimentare și industriei electrotehnice, au fost înființate la inițiativa câtorva firme și organizații neguvernamentale. Având în vedere rolul important pe care aceste structuri de organizare a afacerilor îl pot avea în dezvoltarea economică a regiunii (a se vedea numeroasele exemple din alte țări europene) **se impune sprijinirea actualelor clustere și stimularea înființării altora noi.**

Conectarea economică a regiunii cu piața europeană se menține relativ scăzută și se caracterizează printr-un grad mare de „unilateralism” (fluxurile principale se derulează dinspre Europa spre Regiunea Centru). **Crearea unor rețele puternice de afaceri la nivel regional și interconectarea acestora cu rețelele europene de afaceri** ar putea reduce actualul decalaj economic pe care Regiunea Centru îl are față de alte regiuni europene.

Măsuri:

2.2.1. Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinire a afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite

2.2.2. Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică

Beneficiari potențiali: parcurile industriale, incubatoarele de afaceri, centrele de afaceri, clusterelor economice și de afaceri

Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare

Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare (CDI) este unul dintre factorii care pot potența competitivitatea la nivelul Regiunii Centru. La nivel regional se simte necesitatea întăririi legăturii dintre mediul de cercetare și cel de afaceri în perspectiva dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

Infrastructura de cercetare la nivelul Regiunii Centru este relativ bine dezvoltată, fiind 13 instituții de învățământ superior care însumează 78 de facultăți. La nivel regional numărul total de studenți înscriși în anul universitar 2010-2011 era de peste 87500, dintre care jumătate la Universitatea Transilvania din Brașov. Celelalte centre universitare de cercetare funcționează în cadrul instituțiilor de învățământ superior: Universitatea ”Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș, Universitatea ”Petru Maior” din Târgu Mureș, Universitatea ”1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, etc.

În ceea ce privește cercetarea, dezvoltarea și inovarea, Strategia Europa 2020 a stabilit ca țintă de 3% din PIB-ul Uniunii Europene să fie investit în acest domeniu. La începutul anului 2011, în România sub 1% din PIB a fost alocat domeniului cercetării, dezvoltării și inovării, în timp ce media europeană era de două procente. Pentru atingerea țintei de aliniere la media europeană sunt necesare stabilirea unor direcții de acțiune care să vizeze: îmbunătățirea infrastructurii de cercetare, creșterea performanțelor sistemului de CDI și implicit creșterea calitativă a rezultatelor cercetărilor, stimularea creșterii investițiilor de CDI în sectorul privat, etc. De asemenea, este necesară dezvoltarea dimensiunii europene și internaționalizarea politicilor și programelor de CDI, facilitând integrarea cercetării românești în infrastructura europeană.

Unul dintre cele mai importante domenii care necesită investiții semnificative în următoarea perioadă de programare este inovarea, proces care are în centrul său colaborarea dintre cercetare și industrie. Este necesară dezvoltarea unei infrastructuri adecvate pentru transferul de tehnologie dintre mediul de cercetare și mediul economic, în prezent aceasta fiind la nivelul Regiunii Centru aproape inexistentă.

Este important să amintim faptul că atingerea unor standarde europene în ceea ce privește creșterea competitivității, dar și calitatea vieții ține în foarte mare măsură de progresul științei, trecerea la mijloace și tehnologii tot mai moderne și performante. Din acest punct de vedere, în următoarea perioadă de programare trebuie acordată o atenție dezvoltării infrastructurii de CDI nu numai a celei din cadrul instituțiilor de cercetare (universități, centre, institute de cercetare, etc.), ci mai ales a celor din diferite instituții publice și private din Regiunea Centru. Ne referim în mod special la cele din domeniul sănătății, în cadrul clinicilor și spitalelor fiind necesare înființarea, dezvoltarea, modernizarea, dotarea sau amenajarea de laboratoare de cercetare în diferite domenii sau specializări. La nivelul Regiunii Centru, alte instituții publice sau private care ar putea beneficia de dezvoltarea sau crearea de infrastructuri de CDI sunt în special în domeniile: industrie, tehnologie, mediu, energie, agricultură, educație, asistență socială, etc.

Măsuri:

2.3.1. Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private

2.3.2. Dezvoltarea de platforme de cooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte

2.3.3. Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul ERA (European Research Area), Horizon 2020 și a altor programe similare și dezvoltarea de parteneriate cu instituții de cercetare din străinătate

Beneficiari potențiali: institute de cercetare, stațiuni de cercetare, universitățile prin institutele și centrele de cercetare din cadrul acestora, structurile parteneriale constituite în scopul sprijinirii cercetării

Prioritatea 2.4. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de transfer tehnologic, a centrelor de inovare și a spin-off-urilor și start-up-urilor inovative

Cu toate că există resurse semnificative la nivel regional în domeniul cercetării (câteva institute de cercetare, mai multe universități dintre care menționăm Universitatea Transilvania din Brașov - una din cele mai puternice universități cu profil tehnic din România, precum și Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș și Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, rezultatele din cercetarea teoretică și aplicată ajung greu în sfera economică. Transferul tehnologic, în general, către potențialii beneficiari din sectorul economic este la un nivel nesatisfăcător, acest lucru afectând competitivitatea economică a firmelor din Regiunea Centru.

Există însă și premise bune pentru reluarea și întărirea legăturilor între Cercetare și Mediul de afaceri. Pornind de la această situație și de la prioritatea asumată la nivel național și european de a crește rolul cercetării-inovării în economie, se impune ca prioritate regională pentru următoarea perioadă de programare, **crearea și susținerea mai multor centre de transfer tehnologic precum și a unor centre de inovare puternice în domeniile de interes pentru regiune.**

Dezvoltarea entităților economice bazate pe cercetare și pe valorificarea rezultatelor cercetării (e.g. spin-off-uri, start-up-uri inovative, companii active în domeniul cercetării) se găsește într-un stadiu incipient în Regiunea Centru. Aceste companii trebuie sprijinite pentru a-și aduce o contribuție importantă la dezvoltarea unei economii regionale mai competitive, bazată pe informație și cunoaștere.

Măsuri:

2.4.1. Dezvoltarea centrelor de transfer tehnologic și a centrelor de inovare

2.4.2. Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare (spin-off-uri, start-up-uri inovative, companii active în domeniul cercetării)

Beneficiari potențiali: centrele de transfer tehnologic, indiferent de statutul juridic; companii cu activitate în domeniul cercetării

Domeniul Strategic 3:**Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie**

Obiectivul strategic: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru

Consecințele multiple ale poluării au determinat, în ultimele decenii, ca protecția mediului să devină una dintre cele mai importante și mai serioase probleme ale umanității. Datorită dezvoltării economice, presiunea asupra capacității planetei de a răspunde cerințelor în materie de resurse și de absorbție a poluării e în continuă creștere. Astfel, societatea trebuie să facă eforturi pentru a reduce impactul negativ exercitat de creșterea economică asupra mediului înconjurător.

Dezvoltarea durabilă, satisfacerea nevoilor prezentului fără a le compromite pe cele ale generațiilor viitoare, este un obiectiv fundamental, recunoscut prin tratate la nivel mondial. În vederea atingerii acestui obiectiv trebuie ca politicile economice, sociale și de mediu să fie abordate într-un spirit de sinergie, la toate nivelurile. În esență, dezvoltarea durabilă include protecția mediului, iar protecția mediului condiționează dezvoltarea durabilă.

Un rol determinant în domeniul protecției mediului și dezvoltării durabile, l-au avut până în prezent, trei conferințe mondiale: Conferința Națiunilor Unite privind Mediul Înconjurător (Stockholm, 5-16 iunie 1972), Conferința Mondială a ONU pentru Mediu și Dezvoltare (Rio de Janeiro, 3-14 iunie 1992) și Summit-ul mondial pentru dezvoltare durabilă (Johannesburg, 26 august - 4 septembrie 2002). De asemenea, Tratatul de la Maastricht din 1992 evidențiază protecția mediului ca o prioritate cheie pentru Uniunea Europeană.

Un rol esențial în dezvoltarea armonioasă, echilibrată și durabilă a Regiunii Centru îl joacă protecția și conservarea mediului înconjurător, acesta fiind suportul vieții pe Pământ. Pentru următoarea perioadă de finanțare 2014-2020 sunt necesare alocări financiare, la nivelul Regiunii Centru, în mai multe domenii ale mediului înconjurător în special: protecția mediului înconjurător, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, extinderea utilizării resurselor alternative de energie și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul economic și în cel casnic.

Având în vedere că resursele neregenerabile de energie sunt pe cale de epuizare și pentru ca Uniunea Europeană să ajungă la o pondere a energiei din surse regenerabile de energie în consumul final brut de energie de 20% până la orizontul anului 2020, s-au stabilit obiective naționale obligatorii pentru fiecare stat membru, incluzând România, pentru care obiectivul național este de 24%. Astfel, România trebuie să creeze un cadru legal și mecanisme de direcționare a fondurilor europene în valorificarea surselor regenerabile de energie. Este important să amintim faptul că Regiunea Centru dispune de un potențial ridicat în ceea ce privesc sursele regenerabile de energie, cel mai mare potențial deținându-l biomasa.

Mai mult decât atât, conform angajamentelor europene, România trebuie să își îmbunătățească eficiența energetică cu 19% și să reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% până în anul 2020.

Prioritatea 3.1. Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice

O imagine sintetică a mediului înconjurător din Regiunea Centru presupune o analiză succintă a principalilor factori naturali, în special aspecte privind calitatea aerului, a apei și a solului.

Calitatea aerului este una dintre cele mai importante aspecte cu privire la calitatea factorilor de mediu, aceasta fiind în ultimii ani afectată de poluare. Pe termen scurt și mediu, efectele poluării aerului dăunează sănătății umane și aduc prejudicii ecosistemelor în special. Pe termen lung, poluarea aerului afectează mediul înconjurător prin: efectul gazelor de seră, distrugerea stratului de ozon, ploii acide, prezența micropoluantilor și a particulelor în suspensie. La nivelul Regiunii Centru cele mai importante emisii de substanțe poluante care au depășit în ultimii ani cantitatea maximă admisibilă sunt: formaldehidă (SC Kronospan SA, Sebeș, județul Alba) și amoniacul (SC AZOMUREȘ SA, Târgu Mureș, județul Mureș).

Calitatea apei este direct influențată de factorii antropici și naturali. La nivelul Regiunii Centru evoluția calității apelor a fost monitorizată și înregistrată la aproximativ 500 de surse de apă și 15 lacuri. În toate județele regiunii s-a înregistrat o stare ecologică bună la peste jumătate din sursele de apă, excepție făcând județul Sibiu (18,2%). De asemenea, aproximativ jumătate din populația județelor este racordată la rețeaua de apă potabilă (Sibiu - 56,8%, Alba - 2,5%, Mureș - 49%, Covasna - 44,6%, Harghita - 40%, iar județul Brașov nu dispune de date statistice). La nivelul Regiunii Centru, sursele majore de poluare a apelor de suprafață aparțin următoarelor activități economice: industria extractivă, captare și prelucrare apă pentru alimentare (stații de epurare, ape uzate orașenești), prelucrări chimice, industrial de prelucrare a lemnului, industria metalurgică și construcții de mașini, etc.

La nivelul Regiunii Centru principalele presiuni asupra **calității solurilor** sunt date de aplicarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare (pesticide). Principalii factori de degradare a solurilor din Regiunea Centru sunt: eroziunea (pe suprafețe relativ mari), alunecările de teren, inundațiile, acidifierea, compactarea, excesul de umiditate, gleizarea, pseudogleizarea, seceta periodică și sărăturarea (pe suprafețe foarte mici). Cele mai critice zone sub aspectul deteriorării solurilor sunt: perimetrele vechi și actuale de exploatare a zăcămintelor miniere (iazuri de decantare și halde de steril) din județele Alba și Harghita, perimetrul de exploatare a hidrocarburilor din zona Ghelinta din județul Covasna, **perimetrul din zona activității și influenței operatorului SC SOMETRA SA Copșa Mică din județul Sibiu**, etc. În ceea ce privește **infrastructura tehnică de mediu** din Regiunea Centru aceasta este insuficientă sau necesită lucrări de reabilitare sau de modernizare.

În urma evaluării situației apelor uzate din Regiunea Centru s-a constatat poluarea receptorilor naturali de către următoarele obiective: stațiile de epurare orașenești care evacuează ape uzate insuficient epurate în receptorii naturali, inexistența stațiilor de epurare pentru unele localități urbane și rurale, lipsa rețelelor de racordare la sistemul centralizat de canalizare și stații de preepurare ineficiente pentru activități industriale. De asemenea, la

nivel regional este necesară construcția, reabilitarea, extinderea sau modernizarea nu numai a stațiilor de tratare a apei potabile, ci și a rezervoarelor de apă și a surselor de apă potabilă.

În ceea ce privește regularizarea albiilor, construirea de rigole și canale de evacuare a apelor, la nivelul Regiunii Centru infrastructura aferentă acestora este slab dezvoltată, necesitând ample lucrări de extindere, reabilitare sau modernizare.

De mare importanță este și îmbunătățirea sistemului de prognoză, ameliorare și informarea populației precum și creșterea capacității de răspuns în caz de accidente cu impact asupra calității factorilor de mediu.

În ultimii ani, la nivelul Regiunii Centru s-a înregistrat o tendință de creștere a ponderii deșeurilor municipale în totalul deșeurilor generate, datorită evoluției sociale și economice, a creșterii nivelului de trai și a posibilităților de consum ale populației. La nivel de județ, cea mai mare cantitate de deșeurii municipale a fost înregistrată în județul Brașov, acesta fiind mai populat și mai dezvoltat din punct de vedere industrial.

Una dintre probleme o constituie *colectarea selectivă a deșeurilor, transportul și reciclarea acestora*, la nivelul Regiunii Centru fiind foarte puține stații de sortare și reciclare a acestora.

În Regiunea Centru, deșeurile industriale provenite din activitățile de minerit, metalurgie neferoasă, prelucrarea lemnului, industrie chimică, agricultură, au o pondere de peste 85% din totalul deșeurilor generate și depozitate în cele 6 județe ale regiunii.

Măsuri:

3.1.1. Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează diminuarea populării generate de activitățile economice

3.1.2. Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor la nivel județean și regional

3.1.3. Construcția, amenajarea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (de pildă: stații de epurare, stații de preepurare, rezervoare de apă, surse de apă potabilă, rigole pentru regularizarea albiilor râurilor, etc.)

Beneficiari potențiali: Agenți și operatori economici, companii, societăți comerciale, Primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, Autorități publice la nivel județean și regional, asociații de dezvoltare intercomunitare, Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT)

Prioritatea 3.2. Conservarea biodiversității

Biodiversitatea, varietatea vieții pe Pământ, a înregistrat o diminuare constantă în ultimii ani, trăgând un semnal de alarmă asupra calității vieții și a ecosistemelor. În urma efectelor negative generate diminuarea biodiversității, Uniunea Europeană se angajează ca până în anul 2020 să protejeze și să stopeze pierderea biodiversității. În ultimii 25 de ani Uniunea europeană a construit o vastă rețea de 26.000 de arii protejate în toate țările membre care dețin 18% din suprafața terestră a Uniunii Europene.

Regiunea Centru dispune de un capital natural deosebit, pe teritoriul acesteia regăsindu-se 3 din cele 5 regiuni biogeografice ale României: bioregiunea alpină, continentală și mici insule cu vegetație stepică.

Din numărul total al siturilor Natura 2000 declarate în România, 21,5% sunt pe teritoriul Regiunii Centru (114), având un grad de acoperire de aproximativ 35 % din suprafață. Din totalul siturilor Natura 2000 din Regiunea Centru 23 sunt arii de protecție specială avifaunistică, iar 91 sunt situri de importanță comunitară. De asemenea, la nivel regional au fost identificate 52 de habitate de interes comunitar și 269 de specii prioritare¹⁰.

Potrivit informațiilor din Raportul anual privind starea mediului în Regiunea Centru 2011, pe teritoriul regiunii sunt 192 de arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție la nivel național: 3 parcuri naționale, 1 parc natural, 156 rezervații naturale, 2 arii de protecție avifaunistică și 28 monumente ale naturii. Printre cele mai importante arii protejate se numără Parcul Național Piatra Craiului, Parcul Național Cheile Bicazului - Hășmaș, Parcul Național Călimani și Parcul Natural Apuseni.

Principalele cauze ale pierderii de biodiversitate din Regiunea Centru sunt: supraexploatarea speciilor și habitatelor, schimbări în densitatea populațiilor, pierderea de suprafețe de habitat natural, pierderea suprafețelor din habitatul speciilor, fragmentarea habitatelor, proliferarea speciilor invazive și deteriorarea ecosistemelor și poluarea.

Măsuri:

3.2.1. Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri Natura 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție

3.2.2. Conservarea și protecția biodiversității din habitatele naturale, în special a celor forestiere

Beneficiari potențiali: asociații, fundații, agenții și alte structuri în scopul protecției mediului înconjurător, primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, autorități publice la nivel județean și regional, asociații de dezvoltare intercomunitare, grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT)

Prioritatea 3.3. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Domeniu de mare actualitate, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, reprezintă o prioritate la nivelul Comisiei Europene, formulându-se în acest sens o serie de directive. Unul din principalele obiective ale Strategiei Europa 2020 este reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990 .

Schimbările climatice sunt cauzate în mod direct sau indirect de activitățile umane, care determină schimbarea compoziției atmosferei globale. Cercetările științifice naționale și internaționale au evidențiat faptul că cei mai periculoși poluanți atmosferici sunt: dioxidul de sulf (SO₂), oxizii de azot (NO₂), monoxidul de carbon (CO), dioxidul de carbon (CO₂), ozonul (O₃), compușii organici volatili (COV), metale grele, pulberile sedimentabile (praf), pulberile în suspensie (fungine, fum). Încălzirea globală este un fenomen unanim acceptat de comunitatea științifică internațională, fiind deja evidențiat de analiza datelor observaționale pe perioade lungi de timp.

Încălzirea globală implică în prezent două probleme majore pentru omenire:

-o necesitatea reducerii drastice a emisiilor de gaze cu efect de seră, în vederea stabilizării nivelului concentrației acestor gaze în atmosferă, care să împiedice

-o influența antropică asupra sistemului climatic și să dea posibilitatea ecosistemelor naturale să se adapteze în mod natural

-o necesitatea adaptării la efectele schimbărilor climatice, avându-se în vedere că aceste efecte sunt deja vizibile și inevitabile din cauza inerției sistemului climatic, indiferent de rezultatul acțiunilor de reducere a emisiilor

În Regiunea Centru, ca de altfel la nivelul întregii țări, cele mai mari cantități de emisii de CO₂ sunt generate de sectorul energetic, transporturi și consumul rezidențial, fiind astfel necesare implementarea unor măsuri și acțiuni de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră. Dintre gazele cu efect de seră emansate în atmosferă în perioada 2003-2011 la nivelul Regiunii Centru, cele mai mari procente sunt deținute de dioxidul de carbon (CO₂) – 69%, dioxidul de azot (N₂O) – 22% și metanul (CH₄) – 9%.

Având în vedere că emisiile rezultate din energie reprezintă aproape 80% din totalul la nivel european a emisiilor de gaze cu efect de, utilizarea eficientă a energie poate aduce o contribuție importantă la realizarea unei economii cu emisii scăzute de carbon și combaterea schimbărilor climatice.

În ce privește riscurile naturale, Regiunea Centru se confruntă cu procese geomorfologice pe suprafețe destul de mari, în special eroziunea de suprafață și alunecări de teren în zonele de deal și de munte. În perioadele de primăvară și toamnă la nivel regional sunt destul de frecvente inundațiile și viiturile, în special pe râurile mici. Schimbările climatice din ultimii ani au avut un impact negativ asupra Regiunii Centru, acestea amplificând riscurile naturale induse de secetă (în perioada de vară, zone extinse din regiune s-au confruntat cu secete, afectând agricultura), inundații, furtuni, grindină, etc.

În următoarea perioadă de programare este necesară sprijinirea autorităților locale în elaborarea strategiilor proprii privind combaterea schimbărilor climatice la nivel local. De asemenea, este nevoie de elaborarea și implementarea de strategii și planuri de acțiune privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice, contribuind astfel la reducerea vulnerabilității la efectele schimbărilor climatice.

Măsuri:

3.3.1. Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora

3.3.2. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice

Beneficiari potențiali: asociații, fundații, agenții și alte structuri în scopul protecției mediului înconjurător, agenți și operatori economici, companii, societăți comerciale, primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, autorități publice la nivel județean și regional

Prioritatea 3.4. Creșterea utilizării resurselor alternative de energie

La nivelul Uniunii Europene actualul sistem energetic este puternic dependent de combustibili fosili, peste jumătate din consumul de energie primară fiind importat. Caracterul epuizabil în timp al combustibililor fosili, poluarea produsă prin arderea acestora și accentuarea efectului de seră care conduce la încălzirea globală a impus identificarea și altor resurse de energie, regenerabile și inepuizabile. Astfel, la nivelul Uniunii Europene s-au formulat o serie de politici și măsuri privind utilizarea resurselor regenerabile de energie.

Pentru România, ținta prevăzută pentru anul 2020 de Directiva 2009/28/CE este de 24% ca pondere a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie, aceasta reprezentând o creștere de 6,2% față de anul de referință 2005 (valoarea de referință pentru 2005 este de 17,8%). Pentru a-și îndeplini obiectivul stabilit corespunzător anului 2020, România va trebui să valorifice 63,5% din potențialul total al surselor regenerabile de energie de care dispune⁴.

La nivelul Regiunii Centru cel mai mare potențial al surselor regenerabile de energie îl deține biomasa, urmată de micro-hidroenergia și energia solară, la polul opus fiind energia eoliană și energia geotermală.

Biomasa este resursa energetică care poate fi valorificată de pe cea mai mare suprafață din Regiunea Centru. **Culturile energetice se pretează condițiilor de climă, relief și sol din Depresiunea Transilvaniei, iar suprafața forestieră este foarte mare în regiune**, datorită prezentei unor diviziuni importante ale Carpaților Orientali, Meridionali și Munților Apuseni.

Exceptând potențialul hidro, potențialul resurselor energetice regenerabile este destul de puțin exploatat. În ultima perioadă prin inițiativele autorităților locale și regionale și ale mediului privat s-au făcut pași importanți în direcția valorificării potențialului energetic alternativ. Biomasa (deșeuri lemnoase și agricole) și micro-hidroenergia sunt sursele de energie regenerabilă cu cel mai mare potențial de valorificare în Regiunea Centru. Conform unui studiu elaborat de Institutul ICEMENERG SA din București, potențialul energetic al biomasei din Regiunea Centru este estimat la 20277 Tj/an, cca 22% din acesta fiind reprezentat de potențialul biomasei forestiere. Județul Mureș are cel mai ridicat potențial energetic al biomasei, urmat de județele Alba și Sibiu. Harghita este singurul județ al Regiunii Centru în care potențialul din biomasa forestieră este preponderent (71% din total).

Două sisteme hidrografice importante, Mureșul și Oltul, oferă un potențial hidroenergetic care poate fi valorificat în zonele unde relieful se caracterizează prin pante accentuate (peste 7 grade), debitul acestor râuri și a afluenților săi depășind 60-70 m³/s (Oltul cu afluenți precum Cibin, Sadu, etc.). Potențialul micro-hidroenergetic poate fi valorificat pe sectoare importante ale Oltului dar și a afluenților acestuia (Cibin, Râu Negru, etc.), Arieșului și Sebeșului care sunt afluenți ai Mureșului. Cel mai mare potențial micro-hidroenergetic se afla în județul Harghita.

Potențialul energetic solar poate fi valorificat în toate unitățile de relief din Regiunea Centru, cel mai mare potențial fiind în Podișul Transilvaniei. În zona montană potențialul solar poate fi valorificat în zonele cu versanți cu orientare sudică.

În ceea ce privește valorificarea energiei eoliene, în zona montană s-au identificat câteva zone cu potențial: Munții Făgăraș, Munții Cindrel, Munții Șureanu, munții vulcanici din zona estică a regiunii, masive din Munții Apuseni. În zonele de culoar depresionar (aparitia calmului atmosferic), depresiuni intramontane, cea mai mare parte a Podișului Transilvaniei potențialul eolian este foarte redus sau nu se poate vorbi de o posibilă valorificare a sa.

În prezent valorificarea și utilizarea resurselor regenerabile de energie implică investiții foarte costisitoare în tehnologie, în Regiunea Centru fiind destul de puține proiecte care au ca principal obiectiv utilizarea resurselor alternative de energie. În Regiunea Centru cele mai multe investiții au fost în centrale care folosesc biomasa și micro-hidrocentrale (de exemplu, la Zetea în județul Harghita, Arpașu de Sus în județul Sibiu).

Măsuri:

3.4.1. Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie

3.4.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice

Beneficiari potențiali: agenți și operatori economici, companii, societăți comerciale; persoane fizice; asociații, fundații, agenții și alte structuri în scopul protecției mediului înconjurător, primăriile de orașe și municipii; primăriile de comune; autorități publice la nivel județean și regional; asociații de dezvoltare intercomunitare, Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT)

Prioritatea 3.5. Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic

Reducerea consumului de energie și eficiența energetică este unul din principalele obiective ale Uniunii Europene. Sprijinul Uniunii Europene pentru îmbunătățirea eficienței energetice se va dovedi decisiv pentru competitivitate, securitatea aprovizionării și respectarea angajamentelor asumate în cadrul Protocolului de la Kyoto privind schimbările climatice. Există un potențial semnificativ de reducere a consumului, în special în sectoarele mari consumatoare de energie, cum sunt clădirile, industria producătoare și transporturile.

Energia joacă un rol esențial în economie atât în ce privește cererea cât și oferta. Privită prin prisma cererii, energia este unul din produsele pe care consumatorul decide să le cumpere pentru a-și maximiza utilitatea. Privită prin prisma ofertei, energia este un factor cheie de producție alături de capital, forța de muncă și materia primă, jucând un rol vital în dezvoltarea economică și socială a țărilor și regiunilor fiind un factor cheie în asigurarea creșterii economice și a standardului de viață.

Sectorul energetic trebuie să facă față principalelor provocări ce se manifestă la nivel intern și global: securitatea alimentării cu energie, creșterea competitivității economice și reducerea impactului asupra mediului înconjurător.

Potrivit datelor la nivel național publicate de Institutul Național de Statistică activitățile economice dețin o pondere de 70% din consumul final de energie, iar populația 30%. Industria și construcțiile realizează aproximativ 40% din consumul energetic național, transporturile și comunicațiile 19%, în timp ce agricultura deține aproximativ 1% din consumul energetic.

Creșterea economică înregistrată în ultimul deceniu a determinat și o creștere a consumului de energie atât în sectorul economic cât și casnic. Datele publicate de Institutul Național de Statistică arată că aproximativ jumătate din consumul final de energie electrică înregistrat la nivel național s-a realizat în industrie, iar consumul rezidențial deține un sfert din total, celelalte sectoare economice având ponderi mult mai scăzute (transporturile și agricultura).

În ceea ce privește structura consumului de energie termică, consumul rezidențial înregistrează o preponderență netă (trei sferturi), fiind urmat de consumul sectorului industrial și de construcții (o cincime), celelalte domenii având împreună aproximativ 10% din consumul final de energie termică.

În ceea ce privește consumul de energie electrică în industrie, metalurgia, industria chimică și a produse din materiale nemetalice sunt cele mai energofage ramuri industriale. Raportul dintre ponderea acestor ramuri în consumul de energie al industriei și contribuția lor la formarea valorii adăugate brute din industrie este de 5,4 ori respectiv 4,8 și 3,6 ori.

Regiunea Centru dispune de un important potențial energetic, valorificat prin câteva termocentrale cu o putere instalată medie sau mare, funcționând pe bază de gaze naturale sau cărbune inferior și prin hidrocentralele amplasate pe valea Sebeșului, pe cursul mijlociu al Oltului și al unor mici afluenți ai acestuia.

Potrivit datelor disponibile, obținute de la cei mai importanți producători de energie care activează în Regiunea Centru, puterea instalată a grupurilor electrogene totalizează aproximativ 1660 MW, reprezentând aproximativ 8% din puterea instalată la nivel național, din care 30% reprezintă energia instalată în hidrocentrale. Producția de energie electrică obținută în Regiunea Centru totalizează aproximativ 4200 GWh (7% din producția României), din care aproximativ 27% reprezintă energia produsă în hidrocentrale. Aceste date nu includ puterea instalată și producția de energie electrică realizată de centralele de capacitate mică, indiferent de sursele utilizate, ponderea lor în total fiind neglijabilă.

La baza dezvoltării industriei energetice locale au stat bogatele zăcăminte de gaz metan din Podișul Transilvaniei și în mai mică măsură zăcămintele de lignit din zona Baraolt.

Sectorul clădirilor este un mare consumator de energie și contribuie major la emisiile de gaze cu efect de seră. Dacă ne referim la volumul agentului termic produs și distribuit, în Regiunea Centru este cea mai redusă cantitate de agent termic (4,4%), pe primele locuri la nivel național fiind Regiunea București-Ilfov (37,36%) și Regiunea Sud-Est (15,14%).

Potrivit datelor statistice din 2011, în Regiunea Centru sunt 580.849 de clădiri (11,35% din numărul total la nivel național) și 989.960 de locuințe (11,19 % din numărul total la nivel național).

Directiva privind performanța energetică a clădirilor - EPBD (2010/31/UE și 2002/91/CE abrogat) a impus standarde stricte de performanță energetică și o serie de alte cerințe pentru clădirile noi și existente. Odată cu eliminarea subvențiilor pentru termoficare de la autoritățile centrale, procentul de gospodărie va crește destul de puternic în anii următori. La nivelul Regiunii Centru 23,7% din familii cheltuiesc mai mult de un sfert din venituri pentru încălzire dacă subvențiile vor fi eliminate, iar 30,9% din familii cheltuiesc mai mult decât 20% din venituri.

La nivel regional este necesar în următoarea perioadă de programare inițierea, sprijinirea și dezvoltarea de proiecte și politici ce vizează îmbunătățirea eficienței energetice în toate cele trei sectoare: public, economic și casnic. În acest sens, este necesară inițierea și implementarea de campanii de informare cu scopul de a crește gradul de conștientizare la nivel regional cu privire la importanța eficienței energetice.

Având în vedere faptul că unii dintre cei mai mari consumatori de energie sunt operatorii economici, este necesar ca în următoarea perioadă de programare operatorii industriali și economici să fie încurajați și sprijiniți în achiziționarea de echipamente performante cu consum redus de energie. O atenție deosebită trebuie acordată sprijinirea proiectelor și programelor ce vizează reabilitarea termică a clădirilor publice și locuințelor în vederea creșterii eficienței energetice a acestora.

Un accent crescut va trebui pus pe dezvoltarea ”orașelor verzi”, prin dezvoltarea iluminatului public din surse regenerabile de energie, modernizarea transportului urban pe baza folosirii biocarburanților cu emisii

reduse de gaze cu efect de seră, etc. Proiecte privind eficientizarea iluminatului public și dezvoltarea unui transport local durabil sunt necesare nu numai în mediul urban cât și rural.

Măsur:

3.5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie

3.5.2. Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice

3.5.3. Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice

3.5.4. Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural

3.5.5. Eficientizarea transportului urban durabil

Beneficiari potențiali: operatori industriali și economici, companii, societăți comerciale, persoane fizice, asociații, fundații, agenții și alte structuri în scopul protecției mediului înconjurător, primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, instituții și autorități publice la nivel local, județean și regional, asociații de dezvoltare intercomunitare, grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ - teritoriale (UAT)

Domeniul Strategic 4:

Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii

Obiectivul strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

Spațiul rural al Regiunii Centru: probleme - cheie și potențial de dezvoltare

Conceptul de rural și termenii asociați – scurtă clarificare

În anul 2010, Uniunea Europeană a adoptat o tipologie revizuită a zonelor urbane/rurale. Tipologia agreată de Uniunea Europeană stabilește 3 categorii de regiuni: regiuni predominant rurale, regiuni intermediare și regiuni predominant urbane. Această metodologie ia în calcul atât densitatea populației cât și prezența unor centre urbane mari și ponderea acestora în populația totală a regiunii. Conform acestei tipologii, pentru nivelul teritorial 3 (NUTS 3), 2 județe din Regiunea Centru (Brașovul și Sibiu) se încadrează în grupa regiunilor intermediare, iar celelalte 4 în grupa regiunilor predominant rurale.

Din motive ce țin de disponibilitatea datelor și de coerența strategiei, conceptul de zonă rurală (localitate rurală) utilizat în acest document se bazează doar pe legislația românească actuală, respectiv pe prevederile Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativ - teritorială a României, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului. Potrivit datelor statistice de la finele anului 2012, în **Regiunea Centru sunt 357 de comune și 1788 de sate.**

Decalaje economice și sociale majore față de mediul urban

Situația demografică în zonele rurale ale Regiunii Centru. Tendințe demografice inegale în plan teritorial, proces rapid de îmbătrânire demografică

Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează **1 028 971 locuitori**, reprezentând **40,8% din totalul populației regiunii** la nivelul anului 2011. Cele mai ridicate procentaje ale populației rurale se înregistrează în județele Harghita și Covasna (56,4% respectiv 50,2%), iar cele mai scăzute în județele Brașov și Sibiu (26,8% respectiv 33,4%).

Unul din fenomenele interesante constatate în ultimii ani este acela de „**re-ruralizare**”, proces determinat în principal de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural. Acest fenomen are atât cauze economice (creșterea costului vieții în orașe și pierderea locurilor de muncă au determinat un număr important de persoane - pensionari cu pensii mici, persoane active rămase fără un loc de muncă - să se mute în mediul rural) cât și cauze sociale (tendența tinerelor familii de a se stabili în zonele periurbane, în localități formal rurale, dar care dispun de o bună infrastructură edilitară).

Față de situația populației la nivel general, indicatorii demografici calculați numai pentru mediul rural pun în evidență anumite **dezechilibre între grupele mari de vârstă**: astfel, raportul de dependență demografică totală era

de 53% în mediul rural comparativ cu 42% pentru ambele medii rezidențiale, iar raportul de dependență demografică a vârstnicilor: 25% în mediul rural comparativ cu 20% pentru mediile rezidențiale întrunite.

Începând cu anul 1991, populația din mediul rural din Regiunea Centru a înregistrat în fiecare an rate negative ale sporului natural, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,7‰). Această evoluție a fost determinată atât de modificarea comportamentului procreativ al populației cât și de modificarea treptată a structurii pe grupe de vârste a populației, prin diminuarea ponderii populației feminine de vârstă fertilă. La această situație se adaugă migrația internă și externă, care înregistrează de asemenea un sold puternic negativ și afectează cu precădere populația tânără.

Previziunile demografilor arată o înrăutățire în următorii ani a indicatorilor demografici din mediul rural din Regiunea Centru (scădere accentuată a numărului populației, creșterea dezechilibrelor între grupele de vârstă).

Niveluri scăzute ale ratelor de activitate și de ocupare a populației din mediul rural

Conform datelor Institutului Național de Statistică, rata de activitate a populației în vârstă de muncă din mediul rural din Regiunea Centru era de 50,4% în anul 2011, sensibil mai redusă decât cea înregistrată în mediul urban – 64,2%. De asemenea, **rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani din zona rurală a Regiunii Centru se situează la un nivel scăzut** (45,4% în anul 2011), fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 56,6%. Aceste valori sunt departe de rata - țintă de ocupare, stabilită prin **Strategia Europa 2020** (75% din populația de 20-64 ani).

Rata redusă de ocupare în mediul rural are multiple cauze: **lipsa locurilor de muncă disponibile, nivelul redus de diversificare al economiei rurale (dependența masivă de o singură activitate – agricultura), lipsa spiritului antreprenorial și a cunoștințelor necesare inițierii și conducerii unei afaceri, lipsa unor măsuri eficiente de stimulare a creării de noi locuri de muncă pe durată lungă în mediul rural, nivelul scăzut de pregătire profesională și o concordanță redusă între oferta profesională a sistemului educativ și cerințele în continuă schimbare ale pieței forței de muncă, nivelul incipient al formării profesionale pe parcursul întregii vieți.**

Economia zonelor rurale din Regiunea Centru. Trăsături specifice

Principala caracteristică a zonelor rurale din România este dependența masivă de o singură ramură economică - agricultura. Agricultura de **semi-subzistență** practică în mare parte din zonele rurale ale Regiunea Centru se caracterizează prin predominanța exploatațiilor agricole de dimensiuni mici, forța de muncă îmbătrânită, ponderea scăzută a muncii mecanizate în procesul de producție și, bineînțeles, o valoare scăzută a veniturilor obținute.

Pădurile reprezintă o altă resursă economică importantă, însă prin valorificarea incompletă a masei lemnoase se obțin mai puține venituri decât în majoritatea țărilor europene iar prin exploatarea într-o manieră nesustenabilă se pune în pericol dezvoltarea economică durabilă a zonelor împădurite.

O situație atipică se întâlnește în comunele din preajma marilor orașe ale regiunii care beneficiază de o infrastructură edilitară relativ dezvoltată, o economie puternică și diversificată (întreprinderi industriale moderne, servicii, depozite, zone comerciale moderne), aceste localități funcționând ca o extindere de facto a orașelor propriuzise.

Turismul rural și agroturismul în Regiunea Centru . Potențial ridicat , valorificare scăzută

Regiunea Centru dispune de un potențial turistic deopotrivă bogat și divers, valorificat doar parțial în prezent. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru depășind 1000, iar cel al locurilor de cazare oferite ajungând la aproape 19 000. Regiunea Centru deține 37,9% din pensiunile agroturistice ale României și 34,4% din pensiunile turistice. În prezent, zonele cu cel mai dezvoltat agroturism din Regiunea Centru sunt: Bran – Moeciu – Fundata, Mărginimea Sibiului, Zona Arieșului superior (Albac – Gârda - Arieșeni - Avram Iancu - Vidra), Zona Săcele - Întorsura Buzăului, Valea Hârtibaciului, Valea Oltului și câteva zone mai restrânse: Rimetea-Colțești, Corund - Praid, cetăți/biserici fortificate, etc.

Situația actuală a agriculturii în Regiunea Centru. Potențialul agricol important, producții agricole scăzute.

Suprafața agricolă a Regiunii Centru este de 1869,4 mii hectare, reprezentând 54,8% din suprafața totală a regiunii și 12,8% din suprafața agricolă a României. După modul de folosință, structura suprafeței agricole se prezintă astfel: arabil 38,6%, pășuni 34,2%, fânețe 26%, vii și pepiniere viticole 0,5%, livezi și pepiniere pomicele 0,7%.

Parcul de tractoare și mașini agricole din Regiunea Centru număra, în anul 2011, 24053 tractoare agricole fizice, 19472 pluguri pentru tractor, 7235 semănători mecanice, 3980 combine autopropulsate, alte utilaje agricole. În anul 2008 s-au aplicat 34040 tone îngrășăminte chimice pe o suprafață totală de 615758 hectare, reprezentând cca 1/3 din suprafața agricolă a regiunii).

Valoarea producției agricole a Regiunii Centru, în anul 2011, a fost de 8793 milioane lei, reprezentând 11,5% din valoarea producției agricole a României. Sectorul vegetal deține 65,3% din totalul producției agricole a regiunii, comparativ cu 70,8% la nivel național. Sectorul privat are o pondere covârșitoare – 97,7 % din valoarea producției agricole regionale.

Ponderea agriculturii în PIB a scăzut vertiginos în ultimii ani, de la 19,3% în 1993 la 6,8% în 2010, aceeași evoluție înregistrându-se și la nivel național. Se remarcă ponderea mare a consumului intermediar în totalul producției agricole atât la nivel regional (53,6%, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel național) **Populația ocupată în agricultură la sfârșitul anului 2011 număra 244 mii persoane**, reprezentând 24,2% din totalul populației ocupate a regiunii (față de 29,2% la nivelul întregii țări).

Productivitatea muncii în agricultură calculată pentru anul 2010 era de 3,6 ori mai redusă comparativ cu nivelul productivității pe ansamblul economiei regionale. Este greu de stabilit o tendință pe termen mediu a productivității muncii în agricultură, deoarece producția și implicit productivitatea sunt influențate puternic de variațiile climatice, semnificativ în acest sens fiind anii 2000 și 2007, în care s-au înregistrat secete puternice.

Exporturile de produse agricole din Regiunea Centru se mențin la valori încă scăzute, deși în ultimii ani se înregistrează un reviriment al acestora. Cu toate acestea balanța externă a comerțului cu produse agroalimentare este puternic dezechilibrată, valoarea importurilor fiind de 2,4 ori mai mare decât cea a exporturilor. Brașovul, Alba și Covasna sunt principalele județe exportatoare de produse agroalimentare, în ultimul județ, grupa mărfurilor agroalimentare deținând 7,2% din totalul exporturilor la nivelul județului.

Industria alimentară a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în ultimii ani în toate județele Regiunii Centru. Disponibilitatea și varietatea materiei prime locale, existența unei piețe locale de desfacere de dimensiuni apreciabile, orientarea unei bune părți a consumatorilor către produsele autohtone sunt atuuri importante valorificate de către investitorii în domeniu.

Silvicultura și exploatarea forestieră

Pădurile sunt una dintre cele mai importante bogății ale Regiunii Centru. **Vegetația forestieră acoperă 36,5% din suprafața regiunii**, constituind principala resursă economică a locuitorilor din localitățile montane și asigurând un bun echilibru ecologic. Predomină pădurile de foioase (54% din suprafață), urmate de cele de rășinoase. Cu un volum de 4,4 milioane mc de lemn recoltat în anul 2011, Regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima regiune în ce privește producția de cherestea.

Prioritatea 4.1. Eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Fragmentarea excesivă a producției agricole, producțiile individuale reduse, variabilitatea acestora, costurile ridicate de transport al produselor agricole, alături de lipsa, în multe cazuri a certificării produselor determină scăderea interesului marilor procesatori pentru produsele agricole locale. Costurile ridicate de producție, lipsa unor reglementări economice favorabile (de ex. stabilirea unor prețuri minime de intervenție) și concurența puternică din partea importatorilor sunt de asemenea obstacole ce limitează accesul micilor producători pe piața internă. **Modernizarea activităților agricole prin susținerea investițiilor în domeniu (achiziționare de mașini și echipamente agricole moderne, materialelor biologice de calitate, construcții agricole) și sprijinirea agriculturii „verzi” se constituie ca prioritate majoră a perioadei următoare.**

Suprafața amenajată pentru irigații în Regiunea Centru la sfârșitul anului 2008 era de 15045 hectare, din care doar 961 hectare au fost efectiv irigate. **Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații** devine o necesitate pe măsură ce efectele schimbărilor climatice sunt tot mai puternic resimțite.

Valorificarea producției agricole constituie una din problemele cele mai importante cu care se confruntă majoritatea producătorilor agricoli. Lipsa de organizare a producătorilor, insuficienta dezvoltare a structurilor specifice și a pieței agricole interne precum și insuficienta reglementare a relației producător - vânzător induc o stare de permanentă nesiguranță în ce privește valorificarea produselor agricole obținute. Cei mai afectați sunt micii producători agricoli, care formează marea majoritate a producătorilor agricoli și dețin cea mai mare parte din suprafețele agricole. Una din problemele majore cu care se confruntă aceștia este lipsa unor sisteme locale sau regionale de colectare a produselor agricole precum și insuficiența spațiilor adecvate de stocare. Lipsa asociațiilor, a organizațiilor de profil precum și imaturitatea piețelor de produse agricole limitează accesul micilor producători și îi pun adesea într-o poziție de inferioritate în relațiile comerciale cu marii intermediari de produse agricole sau cu retailerii importanți.

De asemenea, există un număr semnificativ de mici producători agricoli care au reușit să-și aducă exploatarea agricolă în zona profitabilității, fie prin procesarea propriilor produse, de multe ori sub marca unor produse

tradiționale sau produse ecologice. **Crearea și modernizarea centrelor logistice, sprijinirea înființării rețelelor de distribuție și a serviciilor aferente sunt măsuri ce vor contribui la depășirea obstacolelor prezente în valorificarea producției agricole. Trebuie stimulate, de asemenea investițiile în unități de procesare de capacitate mică și mijlocie care să prelucreze producția agricolă locală.**

Deși numeroasă, populația ocupată în agricultură are o vârstă medie ridicată, fiind formată, de cele mai multe ori din persoane fără o pregătire de specialitate adecvată, fapt resimțit mai acut la asimilarea noilor tehnologii de producție. De asemenea, celor mai multor conducători de exploatații agricole individuale le lipsesc cunoștințele de bază în domeniul organizării afacerilor. **Profesionalizarea agriculturii prin sprijinul material acordat specialiștilor agricoli (ingineri agronomi, medici veterinari etc.) și tinerilor fermieri se impune ca una din prioritățile perioadei 2014-2020.**

Măsuri:

4.1.1. Modernizarea exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu

4.1.2. Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații

4.1.3. Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură

4.1.4. Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură

4.1.5. Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural

4.1.6. Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli

Beneficiari potențiali: producătorii agricoli individuali, societățile agricole, societățile comerciale care desfășoară activități agricole sau de prestări servicii pentru agricultură, societățile comerciale cu activitate în domeniul industriei alimentare și a băuturilor, tinerii care inițiază o afacere în domeniul agricol, structurile partenariale constituite în vederea sprijinirii agriculturii

Prioritatea 4.2. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional

Pădurile sunt una dintre cele mai importante bogății ale Regiunii Centru. Vegetația forestieră acoperă 36,5% din suprafața regiunii, constituind principala resursă economică a locuitorilor din localitățile montane și asigurând un bun echilibru ecologic. Predomină pădurile de foioase (54% din suprafață), urmate de cele de rășinoase. Cu un volum de 4,4 milioane mc de lemn recoltat în anul 2011, Regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima regiune în ce privește producția de cherestea. Județele Harghita și Mureș ocupă primele două locuri la nivel regional în ce privește volumul de lemn în anul 2011. În ultimii ani, s-a trecut tot mai mult la exploatarea complexă a lemnului, incluzând aici utilizarea în scop energetic a reziduurilor provenite în urma exploatarei forestiere. **Modernizarea exploataților silvice, dezvoltarea infrastructurii specifice (ex. drumuri forestiere) și sprijinirea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere sunt măsuri prin care pot fi susținute comunitățile din zonele montane având bogat potențial silvic.**

Alături de funcția lor economică, pădurile îndeplinesc o importantă funcție de păstrare a unui mediu curat și sănătos. Interesul economic privind exploatarea forestieră trebuie subordonat interesului major de păstrare a echilibrului ecosistemului Regiunii Centru.

Astfel, preocuparea pentru exploatarea rațională a pădurii, ținând cont de capacitatea acesteia de regenerare, este de natură să permită dezvoltarea durabilă a regiunii și prezervarea unui mediu curat și sănătos pentru generațiile următoare. **În viitor vor trebui susținute acțiunile de împădurire și reîmpădurire a zonelor fragile din punct de vedere ecologic.**

Măsuri:

4.2.1. Modernizarea exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice

4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier

4.2.3. Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole

4.2.4. Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor

Beneficiari potențiali: companii cu activitate în domeniul exploatarei și prelucrării primare a lemnului, persoane fizice sau juridice (inclusiv autorități publice) care dețin păduri, ocoale silvice, companii care valorifică în scop energetic biomasa forestieră, persoane fizice sau juridice (inclusiv autorități publice) care dețin terenuri pretabile pentru împădurire, structuri partenariale constituite în vederea protejării și exploatarei durabile a pădurii

Prioritatea 4.3. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru

Principala caracteristică a zonelor rurale din România este dependentă masivă de o singură ramură economică - agricultura. Agricultura de semi-subsistentă practică în mare parte din zonele rurale ale Regiunii Centru se caracterizează prin predominanța exploatareilor agricole de dimensiuni mici, forța de muncă îmbătrânită, ponderea scăzută a muncii mecanizate în procesul de producție și, bineînțeles, o valoare scăzută a veniturilor obținute. Pădurile reprezintă o altă resursă economică importantă, însă prin valorificarea incompletă a masei lemnoase se obțin mai puține venituri decât în majoritatea țărilor europene iar prin exploatarea într-o manieră nesustenabilă se pune în pericol dezvoltarea economică durabilă a zonelor împădurite. În fine, turismul reprezintă o alternativă economică prea puțin exploatată în prezent. Cele câteva localități rurale care au reușit valorificarea atuurilor naturale și antropice în domeniul turismului pot constitui modele de urmat pentru multe alte localități din regiune ce dispun de un real potențial turistic. Regiunea Centru dispune de un potențial turistic deopotrivă bogat și divers, valorificat doar parțial în prezent. Prin punerea în valoare a potențialului turistic al zonelor rurale din Regiunea Centru se va crea o alternativă viabilă la activitatea economică preponderentă a locuitorilor din mediul rural, agricultura. Dezvoltarea turismului va antrena totodată dezvoltarea altor domenii economice și sociale (infrastructura de transport, industriile artisanale, industria agroalimentară, diverse servicii) generându-se astfel un efect multiplicator în economia locală.

Măsurile de stimulare a afacerilor în domeniile economice neagricole (turism, servicii, industrii artisanale etc.) concomitent cu dezvoltarea competențelor profesionale și îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural vor contribui la reducerea dependenței de activitățile agricole, creșterea ocupării și dezvoltarea economică a spațiului rural.

Măsuri:

4.3.1. Sustinerea afacerilor în domeniile economice neagricole

4.3.2. Îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural

4.3.3. Promovarea utilizării instrumentelor geomatice pentru creșterea atractivității zonelor rurale

Beneficiari potențiali: întreprinderile mici și mijlocii din mediul rural ce desfășoară activități economice neagricole, □PFA din mediul rural ce desfășoară activități economice neagricole; persoane rezidente în mediul rural care conduc sau inițiază o afacere într-un domeniu neagricol

Prioritatea 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru

În ciuda progreselor înregistrate în ultimii ani, infrastructura de utilități publice în localitățile rurale ale regiunii continuă să fie subdezvoltată. Din cele 357 comune ale Regiunii Centru, doar 253 (70,9% din total) erau racordate în anul la rețelele publice de alimentare cu apă potabilă, 106 comune (29,7 %) dispuneau de instalații de canalizare publică și în 191 comune (53,5% din comunele Regiunii Centru) exista rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Trebuie menționat faptul că datele statistice utilizate sunt disponibile doar la nivel de unitate administrativ-teritorială (comună) și nu reflectă situația la nivel de sat.

În vederea reducerii decalajelor între mediile rezidențiale în ce privește dezvoltarea și pentru îmbunătățirea standardului de viață al locuitorilor și creșterea atractivității localităților rurale se impune deci, **continuarea și extinderea programelor actuale ce vizează dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare în toate zonele rurale ale Regiunii Centru.**

Măsuri:

4.4.1. Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă

4.4.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare

4.4.3. Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere

4.4.4. Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale

Beneficiari potențiali: unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural, companii cu activitate în domeniul colectării și gestionării deșeurilor menajere

Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

Dezvoltarea preconizată în următorii ani a serviciilor sociale din mediul rural impune o redimensionare a infrastructurii sociale actuale. În perioada 2014-2020, în mod evident, **vor trebui sprijinite investițiile ce vizează reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale în comunele Regiunii Centru.**

Nu în ultimul rând, este nevoie de **refacerea și dezvoltarea infrastructurii cultural- recreative din mediul rural.** O bună parte din această infrastructură este degradată sau este utilizată în diverse alte scopuri, fiind necesare intervenții pentru refuncționalizare. Proiectele de dezvoltare teritorială începute în anii anteriori pornind de la o

abordare de tipul „Leader”, bazată pe inițiativa locală și conlucrarea factorilor interesați, au luat treptat amploare, iar primele rezultate sunt încurajatoare. De aceea, în perioada următoare, **se va intensifica sprijinul pentru acțiunile integrate de tipul „Leader”**, începând de la activarea cooperării intra și intercomunitare până la sprijinirea inovației în cadrul proiectelor de dezvoltare integrată.

Măsuri:

4.5.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul rural

4.5.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural

4.5.3. Sprijinirea cooperării între diversi actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială

Beneficiari potențiali: unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural, □ Grupurile de Acțiune Locală, □ ONG – urile active în domeniul dezvoltării comunitare, structurile partenieriale constituite în vederea sprijinirii dezvoltării integrate a localităților rurale

Domeniul Strategic 5:

Cresterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative

Obiectivul strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropoc al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative

Turismul – factor cheie al dezvoltării regionale

Turismul este una din ramurile economice care au cunoscut cea mai rapidă expansiune în ultimele decenii. Beneficiile economice ale industriei turistice sunt multiple. Industria turistică generează un număr semnificativ de locuri de muncă, iar investițiile în acest domeniu au o durată de amortizare relativ scurtă. Economia locală, în ansamblu, beneficiază ca urmare a dezvoltării turismului. Turisții creează o cerere suplimentară de servicii și bunuri de consum, stimulând astfel sectorul terțiar al economiei (serviciile, comerțul, industriile artisanale etc). În același timp, localitățile turistice tind să aibă o infrastructură edilitară și de servicii mai dezvoltată. Sectorul transporturilor și sectorul imobiliar sunt alte două ramuri importante ce au de câștigat prin dezvoltarea turismului. Trebuie avute în vedere, de asemenea, avantajele indirecte obținute prin creșterea vizibilității și a interesului pentru acele regiuni care înregistrează un mare aflux de turiști.

Dacă în prezent ponderea turismului în produsul intern brut este redusă atât la nivel național cât și la nivel regional (cca 2-3%), pe termen mediu aceasta se poate dubla cu ușurință, chiar și fără extinderea structurii de primire turistică. În Regiunea Centru, indicele de utilizare netă a capacității de cazare a scăzut de la aproape 55% în anul 1990 la cca 23,6% în anul 2012, ceea ce înseamnă că, în medie, locurile de cazare rămân neocupate 9 luni pe an.

Potențialul turistic al Regiunii Centru

Cu o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare, Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat. Fără a încerca o separare netă între formele de turism practicate în Regiunea Centru, considerăm utilă o analiza diferențiată a acestora. Din majoritatea cercetărilor și studiilor elaborate până în prezent a rezultat concluzia că **formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural.**

Turismul montan beneficiază în Regiunea Centru de condiții naturale excepționale, aproape jumătate din suprafața regiunii fiind ocupată de arealele montane. Diversitatea peisagistică, ariile naturale protejate, cu numeroase specii endemice de floră și faună, traseele rutiere spectaculoase, stațiunile montane fac din Regiunea Centru prima regiune a țării din punctul de vedere al potențialului turistic montan. În acest sens, menționăm faptul că Regiunea Centru include părți însemnate din suprafața a 6 din cele 28 de parcuri naționale sau naturale ale României și cuprinde numeroase alte arii protejate și rezervații naturale.

Turismul cultural dispune de resurse însemnate, cu o mulțime de obiective valoroase ce împânzesc teritoriul regiunii și câteva reperi arhitectonice binecunoscute (ansamblul bisericilor fortificate, castelul Bran, cetatea Sighișoara, Sibiu, Brașov, Alba Iulia etc.) precum și festivaluri tradiționale de prestigiu (Pelerinajul de Rusalii de la Șumuleu-Ciuc, Târgul de Fete de pe Muntele Găina). Distanța relativ mică dintre obiectivele turistice culturale favorizează integrarea acestora în diferite circuite tematice.

Intrat după 1990 într-o perioadă de declin, **turismul balnear** începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. În acest sens, amintim faptul că România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate în Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și a celei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști (tineri, sportivi, turiști care caută “distracția”).

Turismul rural atrage îndeosebi familiile cu copii, care caută relaxarea într-un mediu liniștit și sănătos. Pe lângă turiștii din România, de această formă de turism sunt atrași și turiștii străini interesați de cultura românească, aceasta fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru depășind 1000, iar cel al locurilor de cazare oferite ajungând la peste 18 000.

Turismul de afaceri s-a dezvoltat cu precădere în marile orașe și în câteva stațiuni ce oferă un înalt confort de cazare și dispun de facilitățile tehnice necesare.

Structurile de primire și fluxul turistic

Baza materială a turismului din Regiunea Centru cuprindea în anul 2012, 1526 unități de cazare, dintre care 269 hoteluri și moteluri, 429 pensiuni turistice și 594 pensiuni agroturistice, restul fiind alte tipuri de unități turistice. Capacitatea de cazare existentă, la 31 iulie 2012, era de 53787 locuri, ceea ce îi conferă regiunii poziția a doua pe țară. Capacitatea de cazare în funcțiune, de 15459,2 mii locuri-zile.

Numărul total de turiști cazați în anul 2012 (1640,4 mii, ceea ce reprezintă 21,4% din totalul turiștilor cazați în România), situează Regiunea Centru pe primul loc la nivel național. Ponderea turiștilor străini în 2012 era de 18% la nivelul regiunii (21,6% la nivel național). Durata medie a șederii turiștilor în regiune în 2012 - de 2,2 zile - este mai redusă decât la nivel național (2,5 zile), înregistrându-se diferențe notabile între județe.

Baza materială a turismului din Regiunea Centru cuprindea în anul 2012, 1526 unități de cazare, dintre care 269 hoteluri și moteluri, 29 hosteluri, 49 cabane, 109 vile și bungalouri, 429 pensiuni turistice și 594 pensiuni agroturistice, restul fiind alte tipuri de unități turistice. Densitatea unităților de cazare, la 100 kmp, este, în Regiunea Centru, de 4,48 față de 2,45 la nivel național. În cadrul regiunii, valoarea acestui indicator variază între 1,81 unități/100kmp în județul Alba și 12,06 unități/100kmp în județul Brașov.

Regiunea Centru deține 37,9% din pensiunile agroturistice ale României, 34,4% din pensiunile turistice și 33,6% din numărul cabanelor. În județul Brașov se găsește unul din cele șase sate de vacanță de care dispune turismul românesc.

Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropoc

Patrimoniul natural

Teritoriul Regiunii Centru cuprinde în totalitate sau doar parțial 6 parcuri naționale și parcuri naturale: Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș, Parcul Național Căliman, Parcul Natural Defileul Mureșului Superior, Parcul Natural Bucegi, Parcul Național Piatra Craiului, Parcul Natural Apuseni. Numeroase alte arii naturale protejate de diferite tipuri: geologic și paleontologic, speologic, botanic, peisagistic sau rezervații mixte cuprinse în categoriile IV și III IUCN se găsesc în toate cele 6 județe ale Regiunii Centru. Nu puține sunt monumentele naturii care se disting prin caracterul lor de unicitate (Ghețarul de la Scărișoara - cea mai mare peșteră cu gheață din România, Lacul Sfânta Ana - singurul lac vulcanic din Europa de Est format într-un crater vulcanic, Lacul Roșu, unic prin modul de geneză, Iezerul Ighiel - cel mai întins la carstic din România etc.)

Pentru a impulsiunea dezvoltarea turismului montan este nevoie de amenajare unor trasee, căi de acces și locuri de vizitare (inclusiv peșteri) pentru a facilita accesul unor largi categorii de turiști în zonele cu potențial turistic natural ridicat. Aceste amenajări trebuie făcute fără a se aduce atingere mediului natural și cu respectarea restricțiilor impuse de legislația privind ariile naturale protejate.

În Regiunea Centru se găsește cea mai mare densitate de stațiuni balneoclimaterice din România. Apele minerale cu proprietăți terapeutice, lacurile bogate în săruri minerale, lacurile din fostele saline, mofetele, nămolurile, turba, aerul puternic ozonificat (bogat în aerosoli rășinoși și ioni negative), constituie cei mai importanți factori curativi naturali. Proprietățile deosebite și valoarea terapeutică a izvoarelor au fost remarcate încă din Evul Mediu, iar la începutul secolului XIX s-au făcut primele studii și observații științifice asupra lor și a început construcția primelor stabilimente pentru tratament. Cele mai importante stațiuni balneoclimaterice din regiune sunt cele de la Sovata, Covasna, Băile Tușnad, Predeal, Balványos, Malnaș, Vâlcele, Praid, Borsec, Băile Homorod, Harghita Băi, Izvorul Mureșului, Lacu Roșu, Ocna Sibiului, Bazna. Aici se tratează numeroase afecțiuni precum:

boli cardiovasculare, boli ale aparatului locomotor, digestiv, respirator și renal, boli endocrine, boli dermatologice, boli ginecologice, boli de nutriție.

Infrastructura de tratament este în numeroase cazuri învechită și degradată, iar în unele stațiuni vechile baze de tratament nu mai sunt în stare funcțională, motiv pentru care numărul turiștilor este în continuă scădere. Se impun deci **intervenții pentru a reabilita și moderniza infrastructura din stațiunile balneare și în direcția diversificării ofertei turismului balnear prin dezvoltarea componentei de agrement și a celei de wellness și spa.**

Cuprinzând o zonă montană atât de extinsă, Regiunea Centru atrage numeroși iubitori ai sporturilor de iarnă fie în stațiuni de iarnă „de tradiție”: Poiana Brașov, Predeal, Păltiniș, Bălea, Harghita Băi, Izvoru Mureșului, Arieșeni fie în mai noile domenii schiabile: Râșnov, Bran, Sovata, Toplița, Borsec, Mădăraș, Bucin, Săcele, Ciumani, Luncile Prigoanei, Gura Râului.

În unele din aceste stațiuni s-au făcut recent investiții în dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement (pârții, transport turiști etc.) cu rezultate ce nu s-au lăsat așteptate. În perioada următoare este nevoie de **susținerea în continuare a investițiilor ce vizează extinderea și modernizarea facilităților pentru practicarea diverselor sporturi în toate stațiunile montane din Regiunea Centru.**

Patrimoniul antropic

Numeroase localități din Regiunea Centru dispun de un patrimoniu cultural și istoric de importanță națională sau europeană. Pe lângă cele 6 reședințe de județ (Brașov, Sibiu, Târgu Mureș, Alba Iulia, Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc) care au un patrimoniu cultural complex există în regiunea noastră un număr semnificativ de alte orașe cu obiective culturale de importanță turistică majoră.

De cea mai mare însemnătate sunt obiectivele culturale aflate în patrimoniul mondial UNESCO, Regiunea Centru adăpostind nouă dintre acestea.

- **Sighișoara** este una din puținele cetăți locuite din sud-estul Europei și singura de acest gen din România.

Fondată de coloniștii sași așezați în Transilvania în urmă cu peste 800 ani, cetatea a fost construită la începutul secolului XIII-lea, fiind ulterior refăcută și extinsă. Cetatea Sighișoarei este considerată un strălucit exemplu de preservare a moștenirii culturale a sașilor transilvăneni într-o zonă de interferențe culturale între Europa centrală și Spațiul creștin ortodox.

- **Bisericile fortificate din Transilvania, incluse în patrimoniul UNESCO.**

Bisericile fortificate din Transilvania fac parte din moștenirea germană a Transilvaniei. Așezată în urmă cu 850 ani, populația săsească a avut o contribuție semnificativă la evoluția economico-socială a Transilvaniei. Dintre cele cca 150 biserici fortificate din Transilvania, UNESCO a ales și a inclus în patrimoniul mondial 7 biserici, toate situate în Regiunea Centru (Biertan, Valea Viilor, Prejmer, Viscri, Saschiz, Călnic, Dârju), considerate de specialiști ca fiind cele mai frumoase și mai reprezentative.

- **Cetatea dacică de la Căpâlna**, sit inclus pe lista patrimoniului UNESCO, alături de alte 5 cetăți dacice din Munții Orăștiei

Patrimoniul cultural al Regiunii Centru este foarte bogat, cuprinzând numeroase cetăți feudale, vestigii antice, castele, palate, biserici, mănăstiri răspândite pe o largă arie geografică. Potențialul turistic al acestor obiective este ilustrat de succesul castelului Bran care a devenit unul din cele mai cunoscute simboluri ale României, cu o faimă internațională câștigată și prin asocierea acestuia cu personajul mitic Dracula.

În prezent, starea fizică a multora din obiectivele turistice este necorespunzătoare, semnalizarea obiectivelor turistice este deficitară, iar centrele și punctele de informare turistică sunt insuficiente. Pentru a da un impuls real dezvoltării turismului cultural în regiune **sunt necesare acțiuni concertate de conservare, restaurare și punere în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică. De asemenea, se impune susținerea activităților de promovare a obiectivelor culturale de o certă valoare din Regiunea Centru.**

Zona rurală a Regiunii Centru reprezintă un alt atu al dezvoltării turismului. Satul din această parte centrală a țării, prin condițiile social-istorice în care s-a dezvoltat de-a lungul secolelor, reprezintă o zonă în care spiritualitatea românească s-a interferat cu cea a comunităților maghiară și germană, realizând o simbioză plină de originalitate. Ocupațiile tradiționale ale locuitorilor, tradițiile folclorice, stilul arhitectonic și cel vestimentar bine păstrate, cadrul natural deosebit au constituit premisele apariției care au stat la baza unei noi forme de turism - turismul rural și agroturismul - ce a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă în ultimii ani. Zonele cu cel mai dezvoltat agroturism din Regiunea Centru sunt: zona Bran – Moeciu - Fundata, Mărginimea Sibiului, Corund, Rimetea, Valea superioară a Arieșului, zona Săcele - Întorsura Buzăului, Valea Hârtibaciului, Valea Oltului.

Dacă în trecut s-a reușit păstrarea nealterată a multora din tradițiile locuitorilor din zonele rurale, în prezent, sub presiunea schimbărilor inerente și a influențelor societății moderne existența unor tradiții de secole este pusă în pericol. De aceea, alături de conservarea și restaurarea patrimoniului material este nevoie de **susținerea conservării și promovării turistice a patrimoniului cultural imaterial din zona rurală a Regiunii Centru.**

Măsuri:

5.1.1. Amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare și dezvoltarea managementului destinațiilor turistice

5.1.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane

5.1.3. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică

Beneficiari potențiali: □autorități publice care administrează arii naturale protejate, □ONG-uri care sprijină dezvoltarea turismului montan și de aventură; societăți comerciale și entitățile publice care administrează infrastructurile de tratament din stațiunile balneare și balneoclimaterice; unități administrativ-teritoriale pe teritoriul cărora se află stațiuni balneare și balneoclimaterice; autorități publice și societățile comerciale care administrează/dezvoltă infrastructura pentru sporturi de iarnă; autorități publice care au în proprietate clădiri cu valoare arhitectonică și istorică valorificabile în scop turistic; persoane juridice care dețin clădiri cu valoare arhitectonică și istorică valorificabile în scop turistic; autorități publice și ONG-uri active în domeniul conservării și promovării turistice a patrimoniului cultural imaterial din zona rurală

Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite

Baza materială a turismului din Regiunea Centru cuprindea în anul 2012, 1526 unități de cazare, dintre care 269 hoteluri și moteluri, 29 hosteluri, 49 cabane, 109 vile și bungalouri, 429 pensiuni turistice și 594 pensiuni agroturistice, restul fiind alte tipuri de unități turistice. Densitatea unităților de cazare, la 100 kmp, este, în Regiunea Centru, de 4,48 față de 2,45 la nivel național. În cadrul regiunii, valoarea acestui indicator variază între 1,81 unități/100kmp în județul Alba și 12,06 unități/100kmp în județul Brașov. Regiunea Centru deține 37,9% din pensiunile agroturistice ale României, 34,4% din pensiunile turistice și 33,6% din numărul cabanelor. În județul Brașov se găsește unul din cele șase sate de vacanță de care dispune turismul românesc.

Capacitatea de cazare existentă la 31 iulie 2012 era de 53787 locuri (17,9% din capacitatea de cazare la nivel național), în timp ce capacitatea de cazare în funcțiune era de 15459,2 mii locuri-zile, ceea ce îi conferă Regiunii Centru a doua poziție la nivel național.

În ultimii ani s-au realizat investiții considerabile în extinderea și modernizarea structurilor de primire turistică din Regiunea Centru. Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că baza turistică din regiune este parțial învechită, iar lipsa modernizărilor afectează calitatea serviciilor oferite turiștilor. Se remarcă de asemenea răspândirea neuniformă a unităților de primire turistică, concentrarea cea mai mare înregistrându-se în județul Brașov (646 unități, reprezentând 42,3% din totalul pe regiune al unităților turistice), la polul opus situându-se județul Covasna cu doar 100 unități (6,6% din total). În perioada următoare se impune **continuarea susținerii investițiilor pentru modernizarea structurilor învechite de primire turistică în vederea asigurării unui confort sporit și construirea de noi unități în zonele turistice ce au în prezent o capacitate de cazare insuficientă**. Modernizările vizate pot cuprinde atât spațiile de cazare propriu-zisă cât și cele ce asigură alte facilități pentru turiști.

Numărul total de turiști cazați în anul 2012 (1640,4 mii, ceea ce reprezintă 21,4% din totalul turiștilor cazați în România), situează Regiunea Centru pe primul loc la nivel național. În același an, numărul de înoptări în regiune a fost de 3648,3 mii, reprezentând 19,1 % din totalul înoptărilor înregistrate la nivel național. Majoritatea turiștilor care vizitează Regiunea Centru sunt români, proporția străinilor nefiind totuși neglijabilă (18%). Cei mai mulți turiști străini provin din țări apropiate geografic, furnizoare tradiționale de turiști (Ungaria, îndeosebi dar și Austria, Polonia, Cehia, Slovacia), dar se înregistrează și un număr apreciabil de turiști originari din țări mai îndepărtate (state din Europa de Vest, Israel, SUA). Potențialul de creștere a numărului de turiști străini este mare, în special pe segmentul turismului cultural. Dispunând de un potențial semnificativ, turismul de sănătate și wellness este un alt domeniu de interes pentru piața externă, în prezent acesta fiind exploatat doar într-o măsură redusă.

Măsuri:

5.2.1. Modernizarea / reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement

5.2.2. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și de agrement

Beneficiari potențiali: societățile comerciale cu activitate în domeniul hotelier, societățile comerciale cu activitate în domeniul sportiv-recreativ

Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru

Alături de motivațiile turistice propriu-zise există câteva elemente ce susțin motivația turistică și concură la alegerea destinației turiștilor. Ne referim aici la promovarea și informarea turistică, la infrastructura de primire turistică și serviciile oferite, la infrastructura de acces spre zonele turistice și la evenimentele culturale ce prezintă și interes turistic.

Pornind de la rolul tot mai important pe care îl joacă în zilele noastre informarea și comunicarea în diverse domenii, dar mai cu seamă în domeniul turismului, se impune **intensificarea sprijinului pentru promovarea turistică a Regiunii Centru**. Acest sprijin poate acoperi o mare varietate de măsuri, de la tipărirea de materiale publicitare (ghiduri, pliante, broșuri) la promovarea prin mass media electronică (producții TV, site-uri dedicate etc) și de la amenajarea de centre sau puncte de informare turistică la acțiuni vizând semnalizarea mai bună a

obiectivelor turistice. Sprijinul pentru promovarea turistică a Regiunii Centru va include de asemenea susținerea participării la târgurile interne și internaționale de turism a actorilor regionali și locali implicați în acest domeniu.

Măsuri:

5.3.1. Crearea și modernizarea centrelor și punctelor de informare turistică

5.3.2. Dezvoltarea activităților de publicitate turistică

5.3.3. Sprijinirea organizării și participării la evenimente destinate promovării turistice

Beneficiari potențiali: autorități locale și județene, agenții județene de promovare turistică, agenți economici din domeniul turismului

Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale

Un domeniu în strânsă legătură cu turismul este cel al industriilor creative și culturale. S-a dovedit atât prin experiența internațională cât și prin experiența națională că evenimentele culturale (festivaluri de muzică, de teatru, de film, festivaluri folclorice, serbări populare etc.) au capacitatea de a atrage un număr important de turiști. Finanțarea culturii, în sensul larg al termenului, din fonduri publice și din fonduri private a fost până în prezent la un nivel insuficient și nu s-a făcut întotdeauna pe baza unor programe coerente și pe perioade mai lungi.

Țările Uniunii Europene acordă o mare importanță dezvoltării domeniului industriilor culturale și creative. Domeniul culturii și al industriilor creative se bucură de o atenție sporită din partea Comisiei Europene, fiindu-i dedicat un program special de sprijin începând din anul 2014. La nivelul Uniunii Europene industriile culturale și creative realizează 3,3% din P.I.B.-ul comunitar și implică în jur de 3% din forța de muncă a Uniunii Europene. Acest sector a cunoscut în ultimul deceniu una din cele mai rapide dezvoltări, fiind în același timp un catalizator al dezvoltării pentru alte sectoare economice.

Efectul multiplicator al investițiilor în cultură este ridicat iar rezultatele se răsfrâng asupra mai multor sectoare economice. Aceste industrii creează un număr important de locuri de muncă (în special pentru tineri) și încorporează multă inovație implicând domenii de vârf precum IT, media, design și diverse domenii culturale, mergând de la producția de filme la arhitectură și de la crearea de jocuri video și software la modă și design vestimentar.

Regiunea Centru are un potențial ridicat în ce privește succesul manifestărilor culturale. Marile centre urbane ale regiunii găzduiesc o serie de evenimente de anvergură internațională (teatru, film, muzică) ce atrag an de an tot mai mulți participanți. Desemnarea Sibiului drept Capitală Europeană a Culturii în 2007 a dat un impuls semnificativ dezvoltării tuturor activităților culturale din oraș, cu un impact benefic semnificativ resimțit la nivelul întregii economii locale. Fluxul turistic spre Sibiu a crescut sensibil în anul 2007 și s-a menținut la un nivel ridicat în anii următori, nefiind afectat de criza economică ce a debutat în 2008.

Diversitatea etnică și poziția geografică a Regiunii Centru, la marginea Europei Centrale, a permis exercitarea influențelor culturale din mai multe regiuni ale continentului și a favorizat întrepătrunderea diferitelor culturi de-a lungul istoriei dând acestei regiuni un caracter aparte cu multe elemente de originalitate. De la un trecut adesea conflictual s-a ajuns, în zilele noastre, la un mod exemplar de conviețuire și colaborare interetnică.

Interesant este faptul că fiecare din cele trei grupuri etnice „istorice” (românii, maghiarii, germanii) a știut să-și păstreze nealterată identitatea sa culturală.

Pornind de la evoluțiile încurajatoare înregistrate până în prezent și de la nevoia acută a extinderii și diversificării celei existente, se va sprijini în perioada următoare dezvoltarea infrastructurii culturale din Regiunea Centru. Orașele mari din Regiunea Centru, cu un potențial cultural important vor fi principalele beneficiare ale măsurilor de sprijin pentru cultură, însă nu sunt excluse nici localitățile mai mici cu vocație culturală dovedită.

Măsuri:

5.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii culturale și recreative

5.4.2. Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale

Beneficiari potențiali: unități administrativ-teritoriale, □ ONG-uri active în domeniul cultural-recreativ; companii cu activitate în domeniul cultural-recreativ; structuri partenoriale constituite în scopul susținerii activităților culturale

Domeniul Strategic 6:

Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului

Una dintre prioritățile Comisiei Europene pentru orizontul anului 2020 este creșterea favorabilă incluziunii, alături de creșterea inteligentă și durabilă. Astfel, se va pune un accent crescut pe dezvoltarea resurselor umane, educația și dezvoltarea competențele acestora, învățarea pe tot parcursul vieții, promovarea incluziunii sociale, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, reducerea sărăciei, dar și consolidarea capacității administrative.

De asemenea, Strategia Lisabona relansată nu poate fi realizată decât pe baza creșterii nivelului de pregătire al resurselor umane, prin sisteme mai bune de educație și formare. În acest context, Comisia Europeană a propus axarea cooperării europene în educație și formare, până în anul 2020, pe patru direcții strategice: punerea în aplicare a învățării pe tot parcursul întregii vieți; îmbunătățirea calității a eficienței și a rezultatelor sistemelor de educație și formare; promovarea echității și cetățeniei active; creșterea inovației și creativității, inclusiv a antreprenoriatului, la toate nivelurile de educație și formare.

În societatea românească există o largă recunoaștere a faptului că **educația reprezintă factorul strategic al dezvoltării viitoare** a țării, prin contribuția sa esențială la modelarea multidimensională și anticipativă a capitalului uman. Educația trebuie percepută ca o cale spre dezvoltarea durabilă care, de fapt, este un proces de învățare în căutarea de soluții inovative.

În același timp, promovarea principiului educației permanente prin învățarea pe tot parcursul întregii vieți, ar trebui să reprezinte pentru Regiunea Centru o direcție de acțiune prioritară.

Formarea de calitate a resurselor umane este o precondiție a unei performări competitive pe piața muncii. O forță de muncă înalt calificată este esențială pentru o economie bazată pe cunoaștere, competitivă și durabilă.

Investiția constantă în individ pe parcursul întregii vieți va permite dezvoltarea și creșterea calității unor resurse umane performante, de înaltă competență, capabile să susțină procesul de creștere durabilă a economiei precum și dezvoltarea socială și culturală. În altă ordine de idei, mediul de afaceri are nevoie de forță de muncă calificată pentru a face față competiției dure pe piața europeană și pentru a fi capabile să se adapteze continuu schimbărilor. Trebuie amintit faptul că la nivel național, lipsește atât o viziune integratoare cât și o lege specifică privind atât educația adulților precum și politici educaționale funcționale, menite să stimuleze participarea adulților la învățare. Nu trebuie neglijat faptul ca în ultimul deceniu, la nivelul Regiunii Centru, ca de altfel la nivelul întregului teritoriu național, piața muncii se află într-un proces de continuă transformare. Astfel, pentru următoarea perioadă de programare, pe lângă investiții în educație și formare profesională, dezvoltarea resurselor umane trebuie să se concentreze atât pe inserția și menținerea pe piața muncii a cât mai multor persoane, cât și pe creșterea calității ofertei de muncă.

În condițiile actualei crize economico-financiare, **investiția în formare profesională continuă, calificare, recalificare sau reconversie profesională este pârghia pentru creșterea flexibilității și adaptabilității la noile provocări.**

Pentru următoarea perioadă de programare, investiția în **dezvoltarea și creșterea calității resurselor umane** din Regiunea Centru va fi sprijinită și încurajată în toate **domeniile**, dar în special în: **educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, bună guvernare, economie și antreprenoriat.**

Astfel, prin investiția în dezvoltarea resurselor umane din domeniile amintite anterior, la nivelul Regiunii Centru se vor încuraja și sprijini și rezultate indirecte precum: **extinderea, diversificarea și creșterea calității serviciilor medicale, sociale, ale administrației publice, etc. dar și a accesului la acestea în rândul populației.**

Starea de sănătate a populației este una dintre cele mai importante aspecte ale calității capitalului uman, acesta fiind o componentă cheie în procesul de creștere a competitivității la nivel regional și local. În același timp, accesul locuitorilor la servicii medicale de calitate și de ocrotire a sănătății are o implicație directă în creșterea calității vieții acestora.

Un alt domeniu care ar trebui să reprezinte o prioritate pentru Regiunea Centru în următoarea perioadă de programare este reprezentat de serviciile sociale și dezvoltarea resurselor umane implicate. Ar trebui și mai mult sprijinită dezvoltarea, extinderea, diversificarea și creșterii calității serviciilor sociale destinate unei game largi de beneficiari, în special grupurilor dezavantajate și vulnerabile, dar și persoanelor cu nevoi speciale și sociale.

Complementar domeniului amintit anterior, o atenție deosebită ar trebui acordată procesului continuu și susținut de **incluziune socială, în special a reinserției sociale** a persoanelor dezavantajate social, în special prin sprijinirea acțiunilor și proiectelor în acest sens, dar și prin dezvoltarea resurselor umane cu responsabilități în acest domeniu. Privită prin prisma acestui aspect, este foarte important să se implementeze acțiuni și proiecte care au ca principal scop atingerea unui echilibru între nevoile sociale individuale și cele comunitare. Printre persoanele cu cele mai mari nevoi de reintegrare socială din Regiunea Centru sunt: persoanele defavorizate de etnie romă, persoanele cu dizabilități, persoanele vârstnice singure, șomerii de lungă durată, persoanele cu slabă pregătire profesională și calificare, persoanele dependente, persoanele victime ale violenței domestice, persoanele ex-deținute, etc.

Un rol esențial în procesul de dezvoltare durabilă la nivel regional și local îl are administrația publică locală, atât prin implicarea și susținerea acestui proces, cât și prin oferirea locuitorilor și potențialilor beneficiari (firme, investitori, etc.) a unei game largi de servicii. Diversificarea, dezvoltarea și creșterea calității serviciilor administrațiilor publice locale, dar și a accesibilității acestora este o condiție esențială în creșterea nivelului de trai a locuitorilor, dar și în implicarea comunității în activitatea de administrare și dezvoltare durabilă la nivel local și regional.

În următoarea perioadă de programare va trebui acordată o atenție deosebită sprijinirii politicilor și proiectelor care au ca principal obiectiv combinarea cercetării de excelență cu educația și inovația, acestea fiind și elementele cheie care alcătuiesc **triunghiul cunoașterii**. Astfel, o formare profesională de înaltă calitate și posibilitatea valorificării oportunităților de dezvoltare a carierei în domeniul CDI vor constitui pași esențiali în furnizarea de cercetare de calitate, care la rândul ei va contribui la **progresul științei și creșterea competitivității**.

În cadrul Uniunii Europene, una dintre cele mai relevante schimbări o reprezintă conștientizarea importanței pe care o are politica socială alături de **ocuparea forței de muncă**, acestea fiind considerate trăsături care fac diferența între societățile dezvoltate.

Slaba participare pe piața forței de muncă rămâne o provocare pentru România. Insuficiența capacității instituționale, gradul redus de servicii naționale de ocupare a forței de muncă, gradul necorespunzător de competențe dobândite în urma absolvirii studiilor, rata mare a abandonului școlar, neconcordanța persistentă între calificările oferite de sistemul de învățământ și cerințele pieței forței de muncă, rata mică de participare la programe de învățare pe tot parcursul vieții, calificare și recalificare profesională, investiții scăzute în formarea și creșterea calității resurselor umane și alte aspecte, vor constitui provocări în viitoarea perioadă de programare la nivelul Regiunii Centru în a sprijini și dezvolta politici, proiecte acțiuni sau măsuri concrete ce vizează creșterea ocupării, a participării pe piața forței de muncă.

În ultimii douăzeci de ani, în Regiunea Centru dar și în România, s-au înregistrat o serie de fenomene demografice negative care au determinat schimbări demografice, una din consecințele cele mai importante fiind **accentuarea declinului demografic**. În acest sens, trebuie acordată o atenție sporită identificării și sprijinirii proiectelor și soluțiilor privind contracararea efectelor declinului demografic.

În ideea formării unei imagini cu privire la resursele umane din Regiunea Centru, structura demografică și cea a ocupării, dar și aspecte privind declinul demografic, amintim câteva date și informații. În 2011 populația Regiunii Centru era de 2,36 milioane de locuitori, regiunea situându-se pe poziția a 5-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. În ultimii 20 ani, populația Regiunii Centru s-a redus cu 11,7%, înregistrând unul din cele mai severe ritmuri de declin, iar până în anul 2050, potrivit prognozelor demografilor, Regiunea Centru ar mai putea pierde alte 25% din populația actuală. În ultimii ani ratele de fertilitate au scăzut, ajungând la 1,3 copii la o femeie. Evoluția numerică atât a populației active cât și a populației ocupate a urmat o tendință negativă în ultimele două decenii, atât în mediul urban cât și rural (mai accentuat). Rata șomajului la nivel regional a avut o evoluție oscilantă în perioada 1993-2011, cea mai scăzută rată înregistrându-se în anul 2007 (4,8%), iar cea mai ridicată în 1999 (11%).

Prioritatea 6.1. Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenoriat

Pornind de la ideea că cea mai mare bogăție a unei țări o reprezintă calitatea populației, dezvoltarea resurselor umane la nivelul Regiunii Centru va fi una dintre prioritățile de dezvoltare în următoarea perioadă de programare 2014-2020. Este foarte important să subliniem faptul că educația și formarea sunt determinante pentru schimbările din plan economic și social.

Câteva date statistice sunt relevante în a oferi o imagine cu privire la **structura populației ocupate după nivelul de instruire** la nivelul Regiunii Centru la finele anului 2011. Din acest punct de vedere, ponderea cea mai însemnată o dețin absolvenții de învățământ liceal (40,3%), fiind urmate de persoanele care au absolvit o instituție de învățământ profesional sau de ucenici (21,6%). Ponderea persoanelor ocupate din Regiunea Centru care au absolvit o instituție de învățământ superior a fost de 17,4%, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel național (17,6%). Aceste date sunt în concordanță cu cifrele Eurostat referitoare la populația din grupa de vârstă 15-64 ani absolventă a nivelului terțiar de învățământ care indică pentru anul 2012 o pondere de 14% a persoanelor cu diplome universitare din totalul populației de 25-64 ani a Regiunii Centru. Numărul persoanelor cu studii superioare a crescut semnificativ în ultimii ani, această tendință fiind de dorit să continue în perioada următoare.

În momentul de față, la nivelul Regiunii Centru ca de altfel în întreaga țară, sistemul de **învățământ preuniversitar** nu reușește să aibă o performanță satisfăcătoare în ceea ce privește contribuția la dezvoltarea resurselor umane, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. În ultimii ani, învățământul preuniversitar a fost subiectul unor transformări profunde, pe majoritatea componentelor sale.

Un aspect important de amintit este **desființarea unui număr mare de școli profesionale și tehnice** din Regiunea Centru, care s-a dovedit a avea efecte negative pe termen lung, prin lipsa de specialiști calificați pe

domeniul tehnic în comparație cu cerințele pe piața muncii. În prezent, **accesul la formarea competențelor de bază și a competențelor cheie pe domeniul profesional și tehnic, prezintă încă probleme serioase și are nevoie de inițiativă și efort susținut.** În prezent, la nivel regional există o accentuată problemă privind calitatea competențelor pentru anumite calificări, acest aspect diminuând considerabil șansele la angajare. Deși există cerere din partea angajatorilor totuși rămân multe locuri de muncă neocupate din cauza faptului că în urma evaluărilor și interviurilor calitatea competențelor potențialilor aplicați sunt neconforme cu standardele cerute. Situații frecvente se întâmplă în cazul unor meserii precum: tâmplar, sudor, bucătar, electrician, mecanic, etc. Este necesar în următoarea perioadă de programare sprijinirea și dezvoltarea de proiecte și politici ce vizează pregătirea calitativă teoretică și practică a tinerilor și nu numai care doresc și prezintă abilități în meserii specifice domeniului profesional și tehnic.

O situație problematică este și în ceea ce privește **învățământul universitar**, unde nu au avut loc evaluări de tip calitativ care să evidențieze relevanța competențelor dobândite ale studenților în raport cu cerințele reale pe piața muncii și cu exigențele dezvoltării durabile.

În ultimii ani, extensia cantitativă, creșterea mare a numărului de studenți, a însemnat o descreștere a calității, atât datorită lipsei personalului didactic specializat, a infrastructurii adecvate, cât și datorită scăderii ștachetei de exigență.

În momentul de față universitățile se concentrează pe programe de licență, masterat și doctorat și mai puțin pe oferte educaționale punctuale de perfecționare rapidă, potrivit nevoilor angajatorilor.

În următoarea perioadă de programare **este necesară** sprijinirea și dezvoltarea de proiecte și politici la nivel local și regional care ar putea contribui la **o mai bună corelare a competențelor teoretice și practice ale absolvenților de învățământ superior cu cerințele pe piața muncii.** De pildă, este necesară inițierea, sprijinirea, dezvoltarea și încurajarea de parteneriate dintre mediul academic și mediul de afaceri, din cel puțin două considerente:

- cadrele didactice să poată adapta mai bine și mai util curriculum și programele educaționale pentru diverse domenii de studiu, având în vedere că anumite tehnologii, servicii și activități profesionale cunosc un accentuat și dinamic proces de schimbare și dezvoltare impus de adaptarea la cerințelor societății

- prin acces la o gamă diversificată de stagii de practică, studenții, masteranzii, doctoranzii sau postdoctoranzii ar avea posibilitatea unei mai bune și oportune valorificări a cunoștințele teoretice dobândite, precum și o formare și o dezvoltare a calității competențelor practice necesare în foarte multe calificări pentru care există o cerere la nivel regional

Creșterea inteligentă cu accent deosebit pe educație și dezvoltarea și valorificarea domeniului cercetării - dezvoltării - inovării reprezintă un vector de convergență în creșterea competitivității și a calității vieții la nivelul regiunilor din Uniunea Europeană. În acest sens, cea mai mare contribuție o au resursele umane din acest domeniu, sprijinirea îmbunătățirii, diversificării și valorificării competențelor acestora fiind o prioritate la nivel european.

Programul Uniunii Europene de finanțare a cercetării pentru următoarea perioadă de programare, cunoscut sub numele de **Orizont 2020**, pune accent pe transformarea rezultatelor cercetării (în special descoperirile științifice) în produse și servicii, una din prioritățile cheie ale programului fiind atingerea excelenței științifice. Astfel, la nivel european se va acorda o atenție deosebită stimulării persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) de a contribui la progresul științei și creșterii competitivității economice.

De asemenea, se va sprijini dezvoltarea și valorificarea expertizei și competențelor cercetătorilor în proiecte de **cercetare care acoperă domenii de actualitate sau viitoare**, principalele provocări fiind cele legate de: tehnologii viitoare și emergente, în special tehnologii industriale (biotehnologii, nanotehnologii, materiale avansate, TIC, etc.), medicină și sănătate, schimbări demografice, securitate alimentară, eficiență energetică, transport inteligent, verde și integrat, eficiență în gestionarea și valorificarea resurselor (în special cele regenerabile), securitate socială, inclusivă și inovatoare, etc.

În prezent, în domeniul CDI **România se confruntă cu o serie de probleme care au o influență negativă directă sau indirectă asupra resursei umane din domeniul cercetării.** În primul rând, sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3-0,5% din PIB. În al doilea rând, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate transpuse în cercetare cu performanțe inegale, absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. În plus, acest sector este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare "exod de creiere" în rândul cercetătorilor calificați și cu expertiză. Într-o mare măsură, aceste probleme la nivel național se regăsesc și la nivelul Regiunii Centru.

Într-o imagine foarte sintetică susținută de date statistice, precizăm că în Regiunea Centru numărul salariaților din activitatea de cercetare a crescut cu aproape o jumătate în 2011 fata de acum 7 ani (cu peste 1100 de salariați în 2011 față de 2005). Din numărul total de salariați din activitatea de cercetare, în 2011 peste jumătate sunt în județul

Brasov (64,1%, 2257 de salariați), urmat de judetele Sibiu (15,6%, 550 de salariați) și Mures (10,6%, 375 salariați). De asemenea, și numărul cercetătorilor la nivelul Regiunii Centru a crescut cu peste 1000 în perioada 2005-2010. În anul 2011 s-a înregistrat o scădere a numărului de cercetători față de anul anterior cu 815 cercetători, acest efect negativ punându-se în mare măsură pe numărul mic de oportunități și acces la o infrastructură de cercetare destul de deficitară comparativ cu cea a altor centre universitare din Uniunea Europeană și nu numai. În ceea ce privește valorificarea competențelor în domeniul cercetării și inovării, la nivelul Regiunii Centru s-au înregistrat în perioada 2005-2011 peste 500 de cereri de brevete de invenție depuse de solicitanți români (535), cele mai multe cereri fiind în județul Brasov cu aproape jumătate (234), urmat de Mures (104), Sibiu (92) și Alba (77), la polul opus fiind județul Covasna (9).

Astfel, pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 sunt necesare formularea unor programe și proiecte care vizează regândirea practicii de specialitate din cadrul universităților.

Atât la nivelul Regiunii Centru cât și la cel național este nevoie de sprijinirea și finanțarea educației persoanelor care activează în domeniul cercetării, aceasta fiind și un factor determinant în dezvoltarea inovativă a societății. Alături de educație, o prioritate o va constitui formarea forței de muncă de înaltă calificare pentru a înregistra progrese în domeniul cercetării și al dezvoltării, punându-se accent pe dezvoltarea competențelor și calificărilor necesare într-o economie bazată pe cunoaștere.

Pentru următoarea perioadă de programare, la nivelul Regiunii Centru este nevoie să se sprijine și încurajeze: crearea sau dezvoltarea de nuclee de competență științifică și/sau tehnologică de înalt nivel și la standarde europene; sprijinirea celor mai talentați și creativi cercetători (în special în rândul tinerilor); sprijinirea proiectelor de cercetare care deschide domenii noi și promițătoare de cercetare și inovare prin dezvoltarea tehnologiilor viitoare și emergente; mobilitatea teritorială a persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) prin asigurarea unui networking și acces pe scară largă la infrastructura de cercetare la nivelul Uniunii Europene în vederea transferului de cunoștințe; dar și integrarea cercetării românești în infrastructura europeană.

Un alt obiectiv la nivelul Regiunii Centru este **extinderea, diversificarea și creșterea calității serviciilor de sănătate prin investiția în dezvoltarea resurselor umane**. Unul dintre cei mai relevanți indicatori privind calitatea populației și nivelul de dezvoltare al resurselor umane îl reprezintă **starea de sănătate**.

O radiografie sumară la nivelul României scoate în evidență faptul că valorile a o serie de indicatori statistici sunt sub media europeană, printre care amintim: *speranța la viață* (România se situează printre țările cu cele mai scăzute valori ale speranței de viață la naștere din Uniunea Europeană), *mortalitatea infantilă* (în 2011, în România mortalitatea infantilă avea valori aproape duble față de cele la nivelul Uniunii Europene), *ponderea bolilor cronice în structura mortalității* (România înregistrează o pondere dublă față de cea la nivelul Uniunii Europene), *numărul de medici practicieni la 100.000 de locuitori* (România se situează printre ultimele locuri din Europa), etc.

Valorile la nivelul României a indicatorilor amintiți anterior sunt similare cu cele la nivelul Regiunii Centru, cu excepția unor particularități. La nivelul Regiunii Centru s-a constatat că din 1990 și până în prezent s-au menținut sau chiar **accentuat inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate a populației** între cele două medii de rezidență (urban și rural). S-a demonstrat că aceste diferențe mari se suprapun peste inegalități accentuate în ceea ce privește accesul la serviciile de îngrijire a sănătății, precum și în ceea ce privește calitatea acestora. Din studiile și cercetările care s-au realizat, s-a ajuns la concluzia că la nivelul regional, dar și la cel național, populația are un nivel redus de educație în ceea ce privește menținerea și îngrijirea sănătății, iar sistemul medical fiind foarte puțin orientat spre prevenirea îmbolnăvirii. La nivelul Regiunii Centru este necesară sprijinirea serviciilor preventive de sănătate în vederea creșterii nivelului de educație a populației privind sănătatea prin adoptarea comportamentelor sănătoase, prevenind astfel riscul îmbolnăvirilor. Un domeniu foarte important care are nevoie de sprijin și finanțare este cel prin care se urmărește extinderea și diversificarea serviciilor care au ca principal scop prevenirea și controlul bolilor cu impact major asupra stării de sănătate a populației.

Sunt necesare sprijinirea proiectelor de dezvoltare a resurselor umane care activează în acest domeniu, dar și a acțiunilor fie de prevenire, supraveghere, tratament și control a bolilor transmisibile și netransmisibile, fie monitorizarea și tratamentul bolilor netransmisibile.

În ultimii ani un număr tot mai mare de autorități locale și biserici s-au implicat în **dezvoltarea de servicii medicale și sociale destinate grupurilor de populație defavorizate** din punct de vedere social (romi, copii ai străzii, familii numeroase cu venituri mici, bătrâni singuri cu nevoi medicale și sociale crescute, etc.). Aceste categorii au un acces foarte redus la serviciile de sănătate asigurate din bugetul Fondului Național de Asigurări de Sănătate. Pentru a continua dezvoltarea acestor tipuri de servicii medicale și sociale este necesară sprijinirea celor implicați prin îmbunătățirea și diversificarea competențelor profesionale.

Cele mai multe spitale din Regiunea Centru se confruntă cu un management defectuos cu consecințe negative atât în ceea ce privește administrarea resurselor financiare, cât și a calității serviciilor medicale. Pentru următoarea perioadă de finanțare, o prioritate ar trebui să-o reprezinte **îmbunătățirea managementului spitalicesc** prin stimularea

și implicarea totală în actul de management a personalului în funcție, prin accesul la cursuri de formare și specializare. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită și **planificării și alocării de resurse umane în concordanță cu nevoile populației și creșterea competențelor profesionale ale personalului medical.**

Un alt obiectiv la nivelul Regiunii Centru este susținerea și sprijinirea personalului specializat sau implicat în asigurarea și furnizarea de **servicii sociale.**

La nivelul României există două tipuri principale de servicii sociale: *servicii cu caracter primar* care au drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate sau vulnerabilitate care pot duce la marginalizarea sau excluderea socială și *servicii specializate* care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacității individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

În 2012 în Regiunea Centru existau 3359 de copii protejați în sistemul rezidențial, 3850 persoane cu dizabilități încadrate în muncă, 8944 persoane vârstnice care beneficiază de servicii de asistență socială și 4687 de persoane cu dizabilități asistate de asistenți personali.

La nivelul Regiunii Centru, dar și a întregului teritoriu național există câteva **zone mari cu probleme sociale** care sunt lipsite de acoperire cu servicii sociale sau insuficient acoperite. Amintim asistența socială pentru vârstnici, pentru familiile cu venituri foarte mici, pentru persoane cu handicap, protecția copilului (inclusiv a copiilor străzii), persoane defavorizate de etnie romă, pentru victimele violenței, victime ale traficului de ființe umane, pentru persoanele dependente de alcool, de droguri și alte substanțe toxice, pentru persoanele fără adăpost, pentru persoanele abuzate, pentru persoanele din comunități izolate sau defavorizate, pentru șomerii de lungă durată, pentru bolnavi cronici și persoane care suferă de boli incurabile și alte persoane aflate în situații de nevoie socială. Pe lângă acestea, în Regiunea Centru și nu numai există o discrepanță foarte mare privind diversitatea și accesul la servicii sociale între mediul urban și cel rural. În acest sens, este necesară sprijinirea **dezvoltării și diversificării serviciilor sociale în mediul rural**

Pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 sunt necesare **sprijinirea extinderii, diversificării și creșterii calității serviciilor sociale, dar și a accesului acestora** pentru potențialii beneficiari din Regiunea Centru prin dezvoltarea resurselor umane implicate în acest domeniu. Astfel, sunt necesare **cursuri de perfecționare și specializare** pentru personalul care activează în domeniul serviciilor sociale. De asemenea, ar trebui acordată o atenție dezvoltării resurselor umane implicate în **managementul serviciilor sociale** din cadrul parteneriatelor public-privat în scopul furnizării de servicii sociale de interes general. Totodată este necesară și modernizarea serviciilor sociale prin dezvoltarea de cadre de colaborare între sectorul public și cel privat. De asemenea, este necesară pregătirea și perfecționarea personalului implicat în asigurarea, dezvoltarea sau implementarea de **servicii sociale integrate**, în special pentru grupurile cele mai vulnerabile. O alternativă mai puțin costisitoare, dar cu impact semnificativ în cazul multor familii din comunitatea respectivă, ar fi înființarea și dezvoltarea **centrelor comunitare de sprijin și consiliere a persoanelor cu nevoi sociale.** O altă prioritate ar trebui să fie creșterea calității serviciilor sociale prin **încurajarea transferului de expertiză** dintre centre sau instituții din regiuni ale Uniunii Europene și centre sau instituții responsabile cu protecția socială din Regiunea Centru.

Un rol esențial în creșterea calității vieții și dezvoltării durabile a unei comunități îl joacă **administrația publică locală.**

La nivelul Regiunii Centru și nu numai, o prioritate pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 ar trebui să fie promovarea unor standarde ridicate de transparență, integritate și responsabilitate în cadrul administrației publice locale care să contribuie la creșterea productivității și consolidarea competitivității. De asemenea, un alt obiectiv ar trebui să fie eficientizarea administrației publice locale în a furniza servicii publice de calitate. În acest sens, o **acțiune cheie** va trebui să fie dezvoltarea și punerea în aplicare a unor strategii și politici în domeniul dezvoltării resurselor umane în a oferi serviciile administrației locale la un nivel ridicat de calitate. De asemenea, un obiectiv important la nivelul Regiunii Centru ar trebui să fie dezvoltarea și implementarea unor programe și proiecte care vizează **aducerea serviciilor administrației locale mai aproape de cetățeni.** Astfel, sunt necesare programe de dezvoltarea resurselor umane care activează în cadrul administrațiilor publice locale și care oferă cetățenilor, companiilor și potențialilor investitori o serie de servicii.

Nu în ultimul rând, un alt obiectiv în ceea ce privește sprijinirea și susținerea educației, formării profesionale și învățării pe tot parcursul vieții este pentru dezvoltarea resurselor umane care activează în **mediul privat de afaceri**, în special în cel **antreprenorial.** O observație scoate în evidență faptul că încă în Regiunea Centru, ca de altfel în toată țara, există o foarte slabă cultură antreprenorială, mai ales în universitățile românești. Susținerea și promovarea culturii antreprenoriale este o condiție esențială a creșterii inovării și dezvoltării afacerilor în Regiunea Centru. În acest sens o prioritate va fi: facilitarea accesului la formare profesională continuă a personalului de conducere din cadrul societăților comerciale, a întreprinzătorilor și a persoanelor care doresc să inițieze o activitate independentă; creșterea adaptabilității acestora la ritmul rapid privind dezvoltarea tehnologiilor și la provocările globalizării și mai ales corelarea ofertei de formare profesională cu cererea de forță de muncă calificată.

Măsuri:

6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificare a persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenoriat

6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții

6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante

Beneficiari potențiali: instituții publice și private din domenii precum: învățământ, social, sănătate, situații de urgență; autorități publice la nivel județean și regional; administrații publice locale, universități, institutele și centrele de cercetare precum și structurile partenieriale constituite în scopul sprijinirii cercetării; agenți și operatori economici, companii, societăți comerciale; asociații, fundații, agenții și alte structuri partenieriale constituite în scopul sprijinirii dezvoltării resurselor umane; persoane fizice, în special tineri care inițiază o afacere

Prioritatea 6.2. Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional

Una dintre cele mai mari provocări la nivelul României și implicit și la nivelul Regiunii Centru este creșterea ocupării, a participării pe piața forței de muncă, dar și creșterea calității resurselor umane ce alcătuiesc forța de muncă.

La nivelul Uniunii Europene, se dorește ca în viitoarea perioadă de programare 2014-2020 să se consolideze coerența dintre prioritățile de investiții cu prioritățile reformelor structurale, un accent fiind pus pe necesitatea de a promova creșterea economică și a locurilor de muncă, pentru a face progrese în direcția obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Pentru a identifica nevoile reale, oportunitățile și măsurile necesare în ceea ce privește creșterea ocupării la nivelul Regiunii Centru, este foarte important și util de trecut în revistă câteva aspecte, particularități sau fenomene observate la nivel regional.

Transformările socio-economice care au urmat anului 1989 și evoluțiile în plan demografic au influențat în mod decisiv evoluția și structura forței de muncă din Regiunea Centru. Evoluția numerică atât a populației active cât și a populației ocupate a urmat o tendință negativă de-a lungul întregii perioade 1990-2011. Trendul descendent s-a menținut chiar și în perioadele de reviriment economic, cauzele principale fiind migrația masivă a populației în vârstă de muncă spre țările din vestul Europei și scăderea efectivului populației în vârstă de muncă.

Rata globală de activitate și rata de activitate a populației în vârstă de muncă sunt relativ reduse (42,5% respectiv 58,9%), înregistrând chiar scăderi importante față de anii precedenți. Se mențin discrepanțele între mediile rezidențiale (mediul rural avea în 2011 o rată de activitate la nivelul populației în vârstă de muncă de 50,4% comparativ cu 64,2% cât se înregistra în mediul urban) precum și între cele 2 sexe (rate sensibil mai scăzute se înregistrează în rândul femeilor). Nivelul ocupării este sub media europeană, rata ocupării având de asemenea o tendință descendentă în ultimele 2 decenii.

Structura pe sectoare economice a forței de muncă a suferit modificări semnificative, principalele direcții fiind restrângerea sectorului primar și a celui secundar, concomitent cu dezvoltarea sectorului serviciilor și al construcțiilor. Ponderea populației ocupate în agricultură rămâne foarte ridicată (24,2% în anul 2011), în ciuda unei ușoare descreșteri înregistrate în ultimii 10 ani.

Disparitățile intra-regionale în ce privește ocuparea s-au accentuat în ultima perioadă punând în evidență procesul de concentrare a forței de muncă, în special a celei înalt calificate, în marile centre urbane și în zonele adiacente – zone cu un dinamism economic ridicat care au reușit atragerea de investiții semnificative în ultimii ani.

O mare problemă la nivel regional, dar și național este creșterea accentuată a populației inactive, dar și depășirea numerică a acesteia față de populația activă. La nivelul Regiunii Centru populația inactivă numără 1448,7 mii persoane (57,5% din total, iar 42,5% din total fiind populația activă), fiind alcătuită din elevi și studenți, pensionarii care nu realizează alte venituri în afara pensiei, femeii casnice, copiii și adulții care nu au statut de elev, respectiv pensionar și care sunt întreținuți de familie, stat sau organizații private. Ponderea populației inactive este în creștere atât datorită creșterii numărului de pensionari cât și tendinței de prelungire a duratei studiilor și implicit întâzierii intrării tinerilor pe piața muncii (57,5% în anul 2011 comparativ cu 52,5% în 2000).

La nivel de județ, în 2011 cea mai mare rată de activitate a resurselor de muncă a fost în județul alba (70,4 %), iar cea mai mică în județul Brașov (58,4%). Analizând comparativ cu ultimii două decenii (în 2011 față de 1990), cea mai mare scădere a ratei de activitate a resurselor de muncă au fost în județul Mureș (-176%), iar cea mai mică

în județul Sibiu (-10,0%), media regională fiind 15,2%. Rata globală de activitate a fost în 2011 de 41,9% la nivelul Regiunii Centru, cu diferențe însemnate între cele două medii (34,5% față de 46,9% în mediul urban).

Analizând participarea populației în funcție de principalele ramuri economice la nivelul Regiunii Centru, sectorul serviciilor deține în 2011 cea mai mare pondere din populația ocupată (42,1%), fiind urmat de industrie (27%) și agricultură (24,2%). Față de anii anteriori ponderea populației ocupate în sectorul serviciilor a crescut simțitor, scăderi notabile înregistrându-se în ce privește ponderea populației ocupate în industrie și în sectorul agricol. Și în privința structurii populației ocupate după nivelul de instruire se remarcă diferențe notabile între Regiunea Centru și țară. La nivel regional, ponderea cea mai însemnată o dețin absolvenții de învățământ liceal (40,3%), fiind urmate de persoanele care au absolvit o instituție de învățământ profesional sau de ucenici (25,2%).

În ceea ce privește forța de muncă salariată la nivelul Regiunii Centru, menționăm faptul că în ultimele două decenii (1990-2011) numărul mediu al salariaților din regiune s-a înjumătățit, ajungând la 547 mii în anul 2011. În același timp s-au produs mutații importante și în ce privește structura pe activități ale economiei naționale a forței de muncă salariate. Câteva din sectoarele economice dominante în trecut precum agricultura, industria și transporturile au fost afectate de reduceri masive ale numărului de salariați în timp ce numărul salariaților din sectorul terțiar, îndeosebi în domenii precum comerțul, serviciile prestate întreprinderilor și administrația a crescut față de anii anteriori.

În ceea ce privește situația ocupării în mediul rural din Regiunea Centru, conform datelor Institutului Național de Statistică, rata de activitate a populației în vârstă de muncă a s-a redus în perioada 1996-2011 de la 64,9% la 41,8%, fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 54,8%. Aceste valori sunt departe de rata - țintă de ocupare (75% din populația de 20-64 ani), stabilită prin Strategia Europa 2020.

Fenomen nerecunoscut și cvasinecunoscut în România în perioada regimului comunist, șomajul a izbucnit imediat după 1990, ajungându-se într-o perioadă scurtă de timp la un nivel ridicat al ratei șomajului. Mutațiile socioeconomice radicale declanșate în decembrie 1989, pornind de la schimbarea fundamentelor societății românești, au impus modificări structurale de substanță ale economiei românești într-o perioadă istorică relativ scurtă. O consecință firească a acestor transformări a fost apariția unui număr important de șomeri.

Rata șomajului la nivel regional a avut o evoluție oscilantă în perioada 1993-2011, cea mai scăzută rată înregistrându-se în anul 2007 (4,8%), iar cea mai ridicată în 1999 (11%). La sfârșitul anului 2011 rata șomajului în Regiunea Centru era de 6% (5,1% la nivel național), cea mai înaltă valoare înregistrându-se în județul Covasna (8,6%), iar cea mai redusă în județele Sibiu și Brașov (4,3% respectiv 5%). În rândul femeilor rata șomajului a fost mai scăzută (5,6%), aceeași situație întâlnindu-se la nivelul țării (5,7%). Se remarcă apariția după anul 1996 a două categorii noi de șomeri - beneficiarii de ajutor de integrare profesională și beneficiarii de plăți compensatorii. Ponderea șomerilor neindemnizați este în continuă creștere, ajungând la sfârșitul anului 2011 la 61,7% la nivel regional și la 60,4% la nivelul întregii țări.

Cu o economie cu un marcat specific industrial, având al doilea centru industrial al țării (Brașovul) și o veche zonă minieră în partea sa de vest (Munții Apuseni), Regiunea Centru a suferit transformări importante în ultimii 20 ani, cu consecințe majore pe piața muncii. Dacă în Brașov șocul disponibilizărilor masive de personal a fost atenuat prin reconversia profesională a șomerilor și atragerea lor spre activitățile economice aflate în expansiune, în Alba disponibilizările din industriile aflate în declin constituie și în prezent o problemă importantă. Cu toate că rata șomajului la nivel județean este mai redusă decât ratele înregistrate în celelalte județe din Regiunea Centru, fiecare județ nu este ocolit. De pildă, în județul Mureș cea mai gravă situație se înregistrează în zona municipiului Târnăveni, a cărui economie s-a axat în trecut pe industria chimică. O situație asemănătoare cu cea din Mureș se întâlnește în județul Sibiu, județ cu o economie care a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare economică remarcabilă, însă cu o serie de localități afectate de problemele generate de declinul unor ramuri economice și în care se înregistrează rate ridicate de șomaj (Copșa Mică, Dumbrăveni).

Un indicator important ce cuantifică relația între partea activă și partea inactivă a unei comunități este raportul de dependență economică, care în Regiunea Centru, în anul 2011, a fost de 1553‰, ceea ce înseamnă că fiecare persoană în activitate susține 1,5 persoane inactive sau în șomaj.

Pentru următoarea perioadă de programare, la nivelul Regiunii Centru sunt necesare sprijinirea și finanțarea politicilor, acțiunilor, proiectelor sau măsurilor care au ca principal obiectiv creșterea ocupării, atât în ceea ce privesc tinerii, șomerii (de toate categoriile), a persoanelor active care din diverse motive nu mai au un loc de muncă, dar și a persoanelor dezavantajate social sau a grupurilor vulnerabile. De asemenea este necesară creșterea calității resurselor umane ce formează forța de muncă, cu accent pe tinerii specialiști în diverse domenii.

O atenție deosebită ar trebui să fie acordată persoanelor disponibilizate care în prezent își găsesc mai greu un loc de muncă potrivit. Datorită restructurărilor în plan economic, la nivelul Regiunii Centru, activitățile industriale s-au redus considerabil, în foarte multe cazuri acestea închizându-se definitiv. În timp, specificul economic al unor localități din regiune a început să se contureze prin alte activități economice. Un exemplu elocvent în acest sens sunt

orașele monoindustriale. În urma procesului de restructurare economică, care a avut ca efect negativ creșterea foarte mare a numărului de șomeri, forța de muncă calificată în anumite domenii (ex. industria minieră, metalurgică, chimică, etc.) trebuie să se adapteze pentru noi activități economice (ex. turism, servicii, etc.). În acest sens, sunt necesare sprijinirea acestor persoane prin acces programe de reconversie profesională, calificare și recalificare, programe corelate cu cerințele actuale privind piața forței de muncă în acea localitate/zonă geografică, ținându-se permanent cont atât de cerere cât și de oferta. De asemenea, este nevoie de încurajarea și sprijinirea atât a programelor și proiectelor prin care se creează noi locuri de muncă, cât și a celor care oferă instruire, consiliere în cariere, evaluare, mentorat și care au o contribuție însemnată în dobândirea de noi competențe sau creșterea calității acestora.

O altă prioritate la nivelul Regiunii Centru în domeniul creșterii ocupării o reprezintă promovarea culturii antreprenoriale, încurajarea și susținerea persoanelor în a dezvolta afaceri pe cont propriu, care prin activitățile acestora contribuie la dezvoltarea și diversificarea mediului economic local, județean sau regional.

O altă provocare la nivel regional este accesul deficitar la oferta de locuri de muncă. În acest sens, se va încuraja și sprijini proiectele, politicile sau acțiunile specifice ce pot contribui la o diversificare a posibilităților de acces în rândul potențialilor beneficiari la locurile de muncă potrivite conform competențelor acestora. Astfel, se va acorda o atenție deosebită atât dezvoltării activităților private de intermediere și plasare a forței de muncă (care în România sunt strict reglementate prin lege), cât și dezvoltarea de noi servicii specifice sub umbrela unor instituții publice. De pildă, o oportunitate pentru potențiali beneficiari ar putea fi dezvoltarea de proiecte de către administrații publice locale sau județene în parteneriat cu diverși actori relevanți la nivel local, județean, regional, național sau chiar internațional (universități, asociații, fundații, operatori economici, etc.) cu scopul de a facilita atât accesul în rândul populației la locurile de muncă potrivite cât și o mai bună corelare a cererii și ofertei pe piața muncii.

Măsuri:

6.2.1. Sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă

6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de noi locuri de muncă

6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă

Beneficiari potențiali: instituții publice și private din domenii precum: învățământ, social, sănătate, etc.; autorități publice la nivel județean și regional; administrații publice locale, universități, institutele și centrele de cercetare precum și structurile partenariale constituite în scopul sprijinirii cercetării; agenți și operatori economici, companii, societăți comerciale; asociații, fundații, agenții și alte structuri partenariale constituite în scopul creșterii ocupării și a calității forței de muncă; persoane fizice, în special tineri care inițiază o afacere

Prioritatea 6.3. Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

Obiectivul principal al acestei priorități îl reprezintă promovarea incluziunii sociale, în special prin reinsertie socială și reducerea sărăciei, urmărindu-se eliminarea riscului de sărăcie și excludere pentru persoanele vulnerabile sau dezavantajate social din Regiunea Centru.

Incluziunea socială este definită de un set de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale

Conceptul de "incluziunea socială" se bazează pe accesul indivizilor și al familiilor la un set de standarde sociale, sub formă de drepturi sociale. Astfel, conceptul se referă la egalitatea în ceea ce privește oportunitățile cu scopul de a obține drepturi egale. Trebuie subliniat faptul că excluziunea și incluziunea socială sunt concepte multidimensionale, dimensiunea economică fiind fără îndoială decisivă.

Fenomenul excluziunii sociale afectează grupuri sociale expuse riscului de marginalizare socială. Conform legislației, în România următoarele categorii de persoane se află în dificultate: copii aflați în sistemul de stat se protecție a copilului, persoane de etnie romă în situații de risc, persoane cu dizabilități, persoane eliberate din detenție, familii monoparentale, în special cele care beneficiază de prestații sociale. Conform diverselor studii și rapoarte de cercetare, există și alte segmente sociale vulnerabile care pot fi adăugate la lista anterioară: persoane adulte fără adăpost, persoane cu HIV/SIDA, persoane dependente (de droguri ilegale, de alcool, etc.), tineri în risc de vulnerabilitate sau excluziune socială, persoanele victime ale violenței domestice, vârstnicii singuri, persoane vârstnice care nu beneficiază de pensie sau alte venituri (în special cele din mediul rural), persoane cu slabă pregătire profesională sau slabă calificare, șomeri în special cei de lungă durată, etc

Toate aceste categorii vulnerabile și cele mai multe defavorizate se confruntă cu numeroase probleme legate de incluziunea socială, determinate de accesul dificil la educație și ulterior la piața muncii (excepție făcând persoanele

cu vârstă peste 65 de ani). În ceea ce privește ocuparea, segmentele sociale cele mai vulnerabile sunt: persoanele de etnie romă, persoanele cu handicap, tinerii (în special cei din mediul rural) și femeile.

Schimbările de natură economică și socială care au avut loc în Europa în ultimele trei decade au dus la o dezbateră accentuată care s-a centrat pe crearea politicilor de răspuns la "divizarea socială" între majoritatea cetățenilor care fie au profitat de oportunități și și-au îmbunătățit condițiile de trai, fie s-au confruntat cu sărăcie, șomaj sau alte forme de dezavantajare socială și economică.

Cu toate ca la nivelul Regiunii Centru s-au implementat un număr relativ mare de programe și proiecte privind incluziunea socială, mai există însă o serie de aspecte și probleme care trebuie eradicat sau diminuate în următoarea perioadă de programare.

O situație îmbucurătoare este pusă în evidență de valorile indicatorilor EUROSTAT referitori la ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială care plasează Regiunea Centru pe penultimul loc (28,5%), după București - Ilfov (28,4%) în regiunile României.

Unul dintre fenomenele înregistrate la nivelul Regiunii Centru cu impact negativ în creșterea economică este "cronicizarea" șomajului și menținerea ratelor șomajului de lungă durată și a ratelor șomajului tinerilor la nivele ridicate, acestea fiind peste media europeană. Amintim faptul ca la nivel național, șomajul a izbucnit imediat după 1990, ajungându-se într-o perioadă scurtă de timp la un nivel ridicat al ratei șomajului. Principalele aspecte privind șomajul în Regiunea Centru au fost prezentate în cadrul Priorității 2 "Creșterea ocupării și a calității resurselor umane privind forța de muncă"

Pentru următoarea perioadă de programare sunt necesare sprijinirea politicilor și acțiunilor care vizează reducerea șomajului, în special a celui de lungă durată și cel în rândul tinerilor în risc de vulnerabilitate sau excluziune socială. De asemenea, sunt necesare politici și acțiuni ce permit reintegrarea pe piața muncii a șomerilor, în special a celor care aparțin grupurilor vulnerabile sau comunităților defavorizate.

O particularitate importantă privind sprijinirea procesului de reinserție socială la nivelul Regiunii Centru o reprezintă incluziunea persoanelor de *etnie romă*. Datele preliminare ale recensământului populației și locuințelor din 2011 arată că în Regiunea Centru locuiesc 4,9% romi din populația totală a regiunii (3,3% la nivelul național). Numărul persoanelor de etnie romă a crescut față de recensămintele anterioare, ajungând la aproximativ 111 mii la finele anului 2011. În același timp se apreciază faptul că acest număr este puternic subevaluat, mulți etnici romi refuzând să-și declare la recensământ apartenența etnică reală din cauza conotațiilor negative pe care le are termenul de rom sau din cauza nivelului scăzut de educație al respondenților.

Comisia Europeană a semnalat în nenumărate rânduri situația îngrijorătoare a populației de etnie romă, caracterizată prin "discriminare individuală și instituțională persistentă și un grad ridicat de excluziune socială". În acest sens, se vă pune accentul pe sprijinirea programelor și acțiunilor de combatere a discriminării romilor, a reinserției sociale a acestora, în special reintegrarea acestora pe piața muncii, dar și a facilității accesului la educație și formare profesională.

O altă categorie socială vulnerabilă și dezavantajată în Regiunea Centru și nu numai o reprezintă *persoanele cu handicap* care dețin un potențial în ceea ce privește participarea la viața economică. La nivel regional, numărul de persoane cu dizabilități ocupate este scăzut, atât din cauza ofertei de locuri de muncă care nu este în concordanță cu calificările și nevoile persoanei cu dizabilități, cât și a slabei pregătiri școlare și profesionale a acestora. În același timp, aceste persoane se confruntă cu fenomene de discriminare pe motivul handicapului. În acest sens este necesară sprijinirea programelor de creare și diversificare de locuri de muncă pentru persoanele cu handicap care dețin un potențial ridicat privind în activități economice. Potrivit datelor statistice din 2012, la nivelul Regiunii Centru ponderea persoanelor cu dizabilități încadrate în muncă din total populației adulte cu dizabilități a fost doar de 5,2% (3.850 de persoane).

Este important să amintim faptul că riscul excluziunii sociale se manifestă mai pregnant în rândul *femeilor* decât al bărbaților, în toate etapele vieții, ca o reflectare a participării lor scăzute pe piața muncii. În același timp sunt necesare implementarea de politici și acțiuni care vizează promovarea egalității de gen, prin stimularea participării femeilor la viața economică, științifică, socială, politică și civică.

Pentru următoarea perioadă de programare sunt necesare sprijinirea investițiilor și a accesului la servicii sociale de calitate care acordă o atenție specială *persoanelor singure de peste 50 de ani, a persoanelor cu slabă pregătire sau calificare*, dar și a *persoanelor expuse riscului de sărăcie*.

O altă acțiune cheie va trebui să fie sprijinirea dezvoltării întreprinderilor sociale prin dezvoltarea unor noi modele comerciale și a unei soluții inovatoare de abordare a provocărilor sociale.

Indicatorii EUROSTAT referitori la ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială plasează Regiunea Centru pe penultimul loc (28,5%), după București - Ilfov (28,4%) în regiunile României.

Măsuri:

6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale, combaterea discriminării,

excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social

6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă

6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale

Beneficiari potențiali: □ administrații publice locale, autorități publice la nivel județean și regional, instituții publice și private, universități, institutele și centrele de cercetare, agenți economici, companii, societăți comerciale și întreprinderi sociale, asociații, fundații, agenții și alte structuri partenoriale constituite în scopul creșterii incluziunii sociale, asociații, fundații, agenții și alte structuri partenoriale înființate de persoane aparținând grupurilor vulnerabile sau categoriilor defavorizate, persoane fizice

Prioritatea 6.4. Contracurarea efectelor declinului demografic

Schimbările demografice reprezintă o provocare pentru multe regiuni europene, ca urmare a ratelor scăzute ale natalității și migrației, estimându-se că până în 2030 fiecare a treia persoană din Uniunea Europeană va avea peste 60 de ani.

O radiografie succintă la nivel național, pune în evidență schimbări majore în ceea ce privește evoluția *natalității*. Astfel, în 1930 rata natalității a fost de 34‰, aceasta reducându-se treptat până la 14,3 ‰ în 1966. Creșterea demografică a luat amploare în anii următori, natalitatea atingând valori de 18‰-20‰, când regimul comunist a impus restricții în privința contracepției și avorturilor. Declinul ratei natalității, instalat la jumătatea anilor '70, a căpătat însă un ritm rapid după 1989, o dată cu eliminarea constrângerilor de planificare teritorială. Astfel, ca în 2002, rata natalității a ajuns la 9,5‰. Trebuie subliniat faptul că după 1989, România, ca și celelalte țări în tranziție, a suferit un veritabil șoc demografic, care provine din profunzimea și duritatea schimbărilor care au intervenit în fostele țări comuniste.

În urma analizei datelor statistice la nivelul Regiunii Centru, se pune în evidență un *accentuat proces de îmbătrânire demografică*, ponderea vârstnicilor mărindu-se de la 9,7% în 1990 la 19,4% în anul 2011, prognoza pentru 2050 fiind de 31,1%. În același timp, ponderea populației de 0-14 ani a scăzut de la 23,8% la 15,5%, preconizându-se la orizontul anului 2050 o reducere a acesteia la doar 10% din totalul populației. Îmbătrânirea demografică se va acutiza după 2025, an ce marchează începutul diminuării ponderii grupei de vârstă 15-64 ani. Astfel, îmbătrânirea populației va deveni într-un interval de doar 15-20 ani una din problemele majore cu care se va confrunta Regiunea Centru, consecințele acesteia în plan economic și social fiind greu de contracurat.

La nivelul Regiunii Centru a scăzut ponderea populației tinere cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani, ceea ce a determinat reducerea în ultimii 20 de ani a raportului de dependență demografică, de la 50,2% la 42,2%. Se preconizează că *până în anul 2050 raportul de dependență demografică se va inversa*, acesta ajungând la 71% datorită creșterii accentuate a populației vârstnice. De asemenea, datorită aceluiași modificări ale structurii populației pe vârste, rata îmbătrânirii demografice a crescut, preconizându-se că valoarea acestui indicator putându-se tripla până în anul 2050. Astfel, aceste valori plasează Regiunea Centru între regiunile cu cel mai accelerat ritm prognozat de îmbătrânire demografică din România.

La nivelul Regiunii Centru, *evoluțiile demografice se desfășoară în mod diferit*, existând atât areale cu un puternic dinamism economic și social (zonele metropolitane Brașov și Târgu Mureș, municipiile Sibiu și Alba Iulia cu zonele adiacente) cât și o serie de zone care suferă un proces accelerat de îmbătrânire și depopulare (comune din zona montană, din Podișul Secașelor și din Câmpia Transilvaniei, unele orașele cu un nivel economic redus, în special cele monoindustriale).

Deși nu există date cuprinzătoare privind *migrația externă* din România și implicit privind migrația din Regiunea Centru, putem considera estimarea neoficială de 3 milioane de cetățeni români stabiliți în străinătate ca fiind suficient de credibilă. Astfel, din cei aproximativ 3 milioane de cetățeni români stabiliți în străinătate, estimăm că numărul celor originari din Regiunea Centru se situează în jurul cifrei de 300 mii, astfel că *migrația este prima cauză a declinului demografic*. Majoritatea celor stabiliți în străinătate fac parte din grupa de vârstă 20-44 ani, acest lucru accentuând dezechilibrele demografice și sociale deja înregistrate la nivel regional.

Procesul de îmbătrânire demografică afectează cu precădere *mediul rural*, prognozele demografice indicând o accentuare a acestui fenomen în următorii ani. La nivel de județ, situația cea mai nefavorabilă se înregistrează în județul Alba, în urma analizei datelor statistice acest județ fiind plasat printre județele cu cel mai accentuat ritm prognozat de îmbătrânire demografică din România.

Principalele *cauze ale declinului demografic* în Regiunea Centru sunt: scăderea natalității, scăderea ratei fertilității, creșterea migrației, creșterea ratei mortalității și creșterea mortalității infantile.

În urma analizei datelor statistice, putem spune ca declinul demografic va deveni foarte curând o problemă majoră pentru Regiunea Centru, însă această realitate este adesea neglijată sau pusă în perspectivă.

Transformările demografice preconizate vor avea implicații majore pe termen mediu și lung în toate domeniile economico-sociale și vor influența semnificativ deciziile autorităților la nivel național, regional și local.

Pentru următoarea perioadă de finanțare 2014-2020 sunt necesare **dezvoltarea și implementarea de soluții** care au ca principal scop contracararea efectelor declinului demografic. Nu trebuie neglijat faptul că declinul demografic produce adesea costuri economice. Sunt necesare implementarea de proiecte și programe care au ca principal scop încurajarea familiilor tinere, care reprezintă cea mai importantă resursă economică pentru viitorul țării. Sunt necesare dezvoltarea de programe care vizează creșterea numărului de născuți, astfel încât să se ajungă la un echilibru, fie el și relativ, născuți - decedați. În plus, este necesară sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la o gamă largă de servicii precum: consiliere familială, sprijin financiar, acces la activități extracurriculare în rândul preșcolărilor și elevilor, acces la programe de mentoring, acces la activități de petrecere a timpului liber, etc.

De asemenea trebuie identificate și finanțate soluții de atragere a tinerilor în special în mediul rural, în care s-a înregistrat în ultimii ani tendințe de depopulare în special în zonele montane.

Un al aspect care determină declinul demografic la nivelul Regiunii Centru este migrația, aceasta putându-se diminua prin oferirea de oportunități forței de muncă, în special tinerilor. Pe lângă creșterea naturală, dinamica populației este determinată și de soldul migrației externe. O migrație externă pozitivă (mai mulți imigranți decât emigranți) ar mări efectele pozitive ale creșterii natalității și diminuării mortalității.

Măsuri:

6.4.1. Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la servicii suport

6.4.2. Sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii

6.4.3. Sprijinirea inițiativelor ce vizează diminuarea efectelor schimbărilor demografice pe piața muncii (creșterea numărului de lucrători vârstnici)

Beneficiari potențiali: administrații publice locale, autorități publice la nivel județean și regional, instituții publice și private, universități, institutele și centrele de cercetare, agenți economici, companii, societăți comerciale, asociații, fundații, agenții și alte structuri partenoriale constituite în scopul diminuării efectelor declinului demografic și creșterii speranței de viață, persoane fizice, în special familii tinere cu copii

PDR Centru 2021-2027

Propuneri pentru direcții de acțiune și priorități de dezvoltare

D.S. 1 Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă

- Sprijinirea dezvoltării urbane durabile prin susținerea elaborării și implementării strategiilor integrate de dezvoltare urbană la nivel de zone urbane funcționale/arii metropolitane)
- Creșterea coeziunii sociale a orașelor (inclusiv prin implementarea strategiilor la nivel de zone întinse și cadrul orașelor)
- Sprijinirea mobilității urbane durabile (inclusiv construirea de centuri rutiere)
- Extinderea digitalizării serviciilor administrației publice locale și implementarea de soluții SMART City
- Regenerarea economică și socială a orașelor mici și localităților urbane monoindustriale

D.S.2 Competitivitate economică, Cercetare-Dezvoltare-Inovare

Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru dezvoltare economică inteligentă (companii, start-up-uri și spin-off-uri, structuri de sprijin a afacerilor, entități pentru transfer tehnologic)

Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru creșterea economică inteligentă (infrastructură și dotări, activități de cercetare, parteneriate)

Susținerea domeniilor regionale de specializare pentru dezvoltare inteligentă (polișire rețele de excelență în domeniile de specializare inteligentă, **sprijin întărit** pentru companiile și proiectele de CDI în domeniile de specializare, parteneriate pentru transformări structurale)

D.S.3 Resurse umane, incluziune socială (Ocupare)

Creșterea gradului de ocupare prin facilitarea accesului pe piața muncii și încurajarea antreprenoriatului

Acordarea unui sprijin personalizat pentru categoriile de dezavantajate pe piața muncii

Modernizarea mecanismului și a serviciilor de intermediere și plasarea forței de muncă

Stimularea reconversiei profesionale a forței de muncă și a perfecționării profesionale

Încurajarea mobilității teritoriale a forței de muncă

Încurajarea ocupării pe cont propriu și susținerea întreprinderilor sociale

Încurajarea îmbătrânirii active

D.S.4 Mediu, energie, schimbări climatice

Extinderea și modernizarea infrastructurii tehnice de mediu la nivel regional (alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate, gestionare deșeurilor municipale)

Ecologizarea și reabilitarea siturilor contaminate, refacerea terenurilor degradate, creșterea suprafeței spațiilor verzi în centrele urbane

Reducerea emisiilor de carbon prin îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor, a sistemelor de transport și a proceselor de producție

Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile

D.S.5 Turism și patrimoniu cultural

Susținerea activităților organizațiilor de management ale destinațiilor turistice și ale structurilor similare (incl. sprijinirea turismului alternativ, activități de informare și promovare, activități economice conexe turismului)

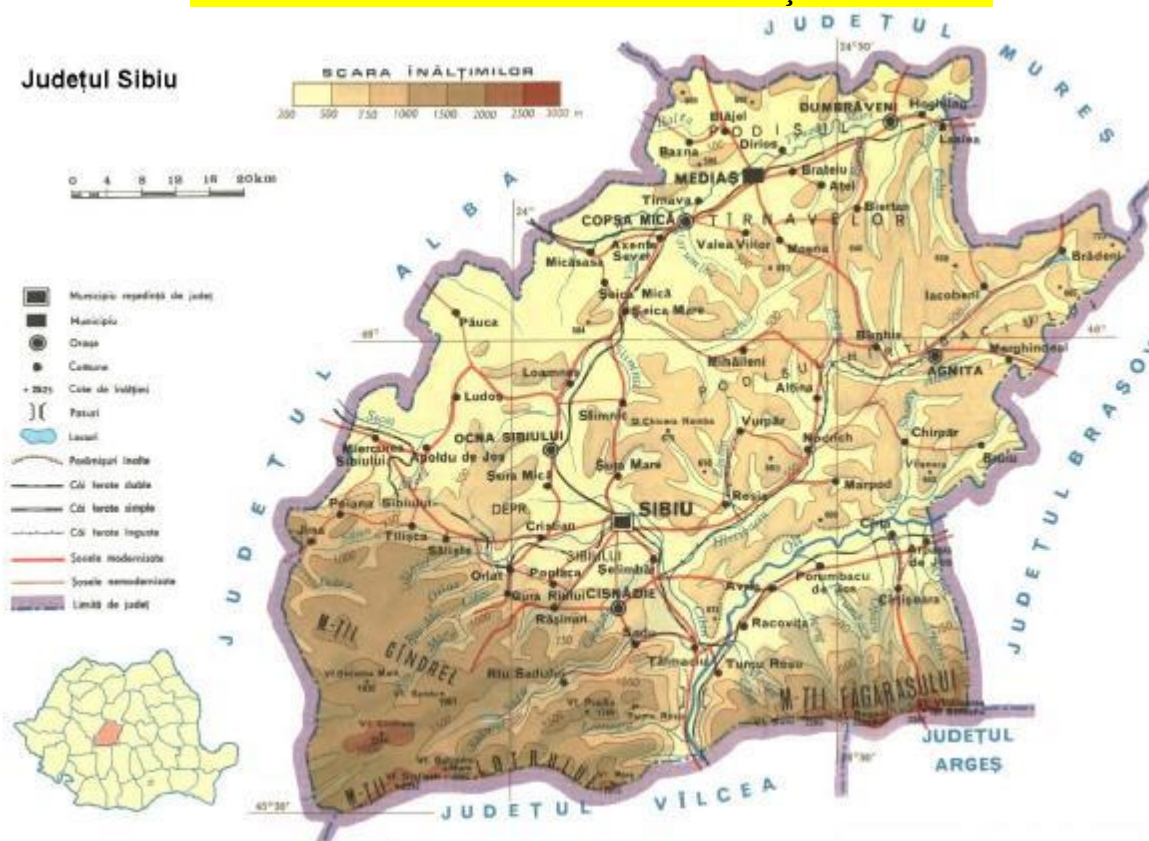
□ Asigurarea forței de muncă în turism și domenii conexe (atragera și menținerea forței de muncă, pregătirea profesională inițială, formarea profesională continuă)

□ Îmbunătățirea accesibilității iznelor turistice (accesibilitate rutieră și feroviară, sisteme de transport mai puțin poluante: transport public, piste pentru biciclete, interconectare modurilor de transport)

II.4. OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE DE DEZVOLTARE

ALE COMUNEI CÎRȚIȘOARA PE TERMEN SCURT 2010 – 2027 ÎN

STRATEGIA CONSILIULUI JUDEȚEAN SIBIU

PREZENTAREA JUDEȚULUI SIBIU

Județul Sibiu face parte din Regiunea Centru alături de județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita și Mureș.

Cele opt Regiuni de Dezvoltare ale României sunt zone care cuprind teritoriile județelor în cauză, constituite în baza unor convenții încheiate de reprezentanții consiliilor județene conform Legii nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională.

Județul Sibiu – Regiunea Centru

Programul Operațional Regional (POR), Regiunile de Dezvoltare ale României, iunie 2007

II.1.1. Prezentarea generală. Reper istorice.

Județul Sibiu, situat în centrul României, în partea de sud a Transilvaniei, străjuit de munții Făgărașului, Cibinului și Lotrului, la o distanță de 273 km de București, capitala țării, se încadrează între următoarele coordonate:

- între 45°28' și 46°17' latitudine nordică, localitățile extreme fiind satul Prod, comuna Hoghilag, în nord și satul Paltin, comuna Boița, în sud;

- între 23°35' și 24°57' longitudine estică, la extreme situându-se comuna Jina în vest și satul Țeline, comuna Brădeni, în est.

Încadrându-se între județele de mărime mijlocie, județul Sibiu ocupă o parte a Podișului Transilvaniei cu o suprafață de 5433 km², ceea ce reprezintă 2,3 % din teritoriul țării, clasându-se pe locul 24 din acest punct de vedere, și 15,9 % din teritoriul Regiunii Centru.

Organizarea administrativă a județului cuprinde: 2 municipii (Sibiu și Mediaș), 9 orașe (Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște, Tâlmăciu) și 53 de comune (unitățile administrativ-teritoriale ale județului Sibiu sunt prezentate în Anexa 2).

Repere istorice

Ținutul Sibiului, prin poziția sa la răscrucea unor vechi drumuri comerciale, situate pe malurile râurilor, a constituit, de milenii, leagănul unor culturi străvechi atestate de vestigiile arheologice deosebit de bogate (începând din Paleolitic și Neolitic). Locuirea dacică și

2 www.inforegio.ro – Documente – Documente strategice - POR Document de Programare RO.doc (pag.5)

mărturiile din epoca romană surprind prin valoarea istorică a dovezilor arheologice. Urmele de drumuri, cetăți, obiecte de uz casnic dar și unelte ale populației autohtone daco-romane dovedesc atât continuitatea populației pe aceste meleaguri, dar și gradul de civilizație atins. Donariumul de la Biertan, datat în secolul al IV-lea, cuprinde pe lângă monograma lui Christos și o inscripție latină cu numele donatorului: „Ego Zenovius votum posui” (Eu Zenovie am pus această ofrandă) și semnaleză existența unor comunități de creștini în spațiul intercarpatic.

Din epoca feudală ținutul Sibiului moștenește o istorie foarte bogată în evenimente dar și un patrimoniu cultural valoros. Începând cu sec. IX, ungurii pătrund și cuceresc treptat Transilvania, marile resurse naturale existente determinând colonizarea graduală. Regii unguri, sub motivația apărării „pământului regesc” de valurile migratoare din est și sud, au adus coloniștii sași, începuturile colonizării sașilor datând din perioada regelui Geza al II-a (1141-1162). Zona Sibiului a fost și cea mai intens colonizată, din sec. XIII fiind recunoscut voievodatul Transilvaniei.

Provincia Sibiului (cu 10 scaune), împreună cu districtele Brașov și Bistrița, a format între 1486 și 1876, Universitas Saxonum (obștea sașilor), cunoscând o dezvoltare economică deosebită, faima breslelor sibiene și comerțul întreținut de acestea fiind cunoscut în toată Europa. Cetatea Sibiului a devenit capitala Transilvaniei (între 1703-1717 și 1732-1790), iar în timpul revoluției de la 1848, este cel mai important centru național, politic, cultural al românilor din Transilvania. De altfel, aici s-a stabilit și sediul Comitetului Național Român (condus de marile personalități ale Revoluției din Transilvania: Simion Bărnuțiu, Axente Sever, August Treboniu Laurian, Avram Iancu, ș.a.).

Sibiul și ținutul cunosc treptat o activitate efervescentă atât în plan cultural cât mai ales în plan economico-social, de aceste meleaguri fiind atașate o serie de realizări remarcabile în variate domenii (știință, educație, industrie, transporturi, comunicații, ș.a.). Structura și nivelul învățământului local: german, maghiar și românesc a fost remarcabilă și foarte apreciată, școlile sibiene fiind frecventate și recomandate. Modelul de conviețuire

autohton a unor populații etnice diferite, fiecare cu o cultură proprie distinctă, a condus treptat la o multiculturalitate specifică, potențând toate marile realizări ale epocilor trecute. Aici a stabilit episcopul Andrei Șaguna sediul Mitropoliei Ortodoxe a Ardealului și al Institutului Teologic, și tot aici comunitatea săsească a stabilit sediul Consistoriului Evanghelic (după ce acesta se afla de aproape trei secole la Biertan). Aici s-au înființat instituții emblematice pentru destinul național: Asociațiunea ASTRA dar și Banca Albina. Sfârșitul sec. XIX a prefațat, prin activitatea politico-economică memorandistă locală, Marea Unire de la 1918. Sibiuul a fost desemnat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia drept sediu al viitorului guvern românesc provincial, reprezentat prin Consiliul Dirigent. Sec. XX-lea a reprezentat pentru întregul ținut o epocă a dezvoltării industriale, susținută într-o primă fază de forțele creatoare ale capitalismului (se poate consemna transformarea Sibiuului și a localităților urbane din centre meșteșugărești în orașe industrialagare), iar în faza a doua, după 1948, prin instaurarea Republicii Populare Române și „revoluția comunistă” prin transformarea radicală a bazelor și structurilor societății sibiene. Din punct de vedere economic, județul Sibiu a cunoscut o creștere continuă, întreprinderile industriale edificate pe diferite specializări (atât în industria grea cât și ușoară) susținând acest trend. Din punct de vedere politico-social, evenimentele revoluționare din 1989 au descătușat energiile populației sibiene, Sibiuul fiind alături de Timișoara și București în prim planul manifestărilor, optând pentru libertate și democrație. Perioada de după 1990 poate fi definită ca o perioadă de tranziție spre economia de piață, cele cinci decenii de transformări comuniste punându-și amprenta asupra mentalității colective dar și constituind obstacole serioase în dezvoltarea armonioasă și integrarea în economia europeană. Evoluția societății sibiene postdecembriste este specifică tuturor țărilor din Europa de est, care au ales calea democrației și a integrării în structurile de apărare euroatlantice (NATO - 2004) și în Uniunea Europeană (2007). Anul 2007 a reprezentat, pentru Municipiul Sibiu și întreg județul o revitalizare atât a activităților cultural-turistice, cât și a celor economice, prin Programul “Sibiu – Capitală Culturală Europeană”. 3Repere istorice – sursa: *Monografia județului Sibiu*, Editura Sport – Turism, București, 1981 (pag. 54 - 97)

II.1.2. Cadrul natural

Relieful județului coboară de la sud, din zona montană care ocupă aproximativ 30% din suprafața județului, reprezentată de Munții Făgărașului unde se întâlnesc înălțimi ce depășesc 2.500 m (vf. Negoiu 2.535 m, vf. Vânătoarea lui Buteanu 2.508 m), munții Cibinului și ai Lotrului cu suprafețe plane ușor vălurite chiar la altitudini de peste 2.200 m (masivul Cindrelului și Șteflești), cu ridicat potențial turistic și de dezvoltare a zootehniei, spre nord unde se întinde pe aproximativ 50% din suprafața județului zona de podiș (podișurile Hîrtibaciului, Secașelor și Tîrnavelor) cu relief deluros cu înălțimi ale dealurilor între 490 m și 749 m. Între zona montană și cea de podiș trecerea se face printr-o zonă depresionară de contact (depresiunea Făgărașului sau Țara Oltului, Sibiuului, Săliștei și Apoldului sau Secașului) care se desfășoară aproape continuu între cele două trepte de relief și ocupă aproximativ 20% din suprafața județului, propice culturilor agricole.

Harta geo-fizică a județului Sibiu

Din suprafața administrativă a județului Sibiu de 543.248 ha ponderea principală este reprezentată de terenuri agricole (56%) și terenuri cu vegetație forestieră (37%), restul terenurilor ocupând doar 7% din suprafața totală.

Pădurile reprezintă o resursă importantă a județului Sibiu, fondul forestier cuprins în principal din conifere și foioase, asigurând materie primă pentru industria lemnului, fiind și sursă de energie pentru comunitățile din mediul rural.

Teritoriul județului Sibiu se împarte în două bazine hidrografice principale, B.H. Olt și B.H. Mureș, ale căror cursuri de apă totalizează o lungime de 1331 km în bazinul Oltului (râurile Olt, Cibin, Hîrtibaciu și afluenți direcți) și 606 km în bazinul hidrografic Mureș (râul Tîrnava Mare și afluenți direcți).

Un număr mare de lacuri naturale (printre care se află lacuri glaciare și sărate) cât și lacuri artificiale (pentru piscicultură, irigații, hidroenergie, alimentare cu apă și agrement) completează rețeaua hidrografică a județului.

Apele subterane au straturi acvifere cuprinse între 1,2 și 10 m, cu debite variind între 0,2 – 8 l/s. În zonele înalte adâncimile variază între 5 – 10 m, iar în zona de luncă pânza de apă freatică se află la o adâncime mai mică, respectiv 5 m.

Cadrul biogeografic deosebit de complex al județului Sibiu dispune de o mare varietate de ecosisteme, o concentrare de habitate cu un număr mare de specii rare, relice și endemice în masivele montane Făgăraș, Cindrel și Lotru. De asemenea, zone cu o bogată diversitate biologică, în special avifaunistică, se întâlnesc în luncile râurilor Olt, Cibin, Hîrtibaciu și Visa.

În județul Sibiu beneficiază de un statut legal de protecție la nivel național sau județean un număr de 23 de arii protejate (12 rezervații naturale și 11 monumente ale naturii), a căror suprafață însumată reprezintă 3,6% (19.395,8 ha) din suprafața totală a județului. De asemenea, siturile *Natura 2000* au o suprafață de 262.258,37 ha, aceasta reprezentând 48,07% din teritoriul administrativ al județului Sibiu. Bibliografia cuprinde Raportul privind starea mediului pe anul 2008 unde sunt prezentate toate cele 23 de monumente ale naturii și rezervații naturale ale județului.

Flora județului Sibiu numără peste 5.500 specii de plante, dintre care 2.345 specii de cormofite (67% din speciile din flora României). Un număr de peste 40 de specii sunt endemice pentru Munții Carpați.

Fauna județului Sibiu este și ea bogată și diversă, dată fiind multitudinea tipurilor de ecosisteme terestre și acvatic. În fauna județului Sibiu se regăsește aproape jumătate din totalul speciilor de mamifere ale țării și 54% din cel al păsărilor.

Resursele subsolului cuprind:

- rocile constitutive ale zonei muntoase, cu rezerve inepuizabile, folosite ca materiale de construcție, din care se exploatează șisturi cristaline pe văile Sadului și Lotrioarei și zăcămintul de cristale marmoreene la Porumbacul de Sus și Arpașul de Jos;
- apele minerale clorosodice, utilizate în stațiunile Ocna Sibiului, Bazna și Miercurea Sibiului;
- sarea care apare în cutele diapire în Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului, dar care în prezent nu se exploatează;
- rezerve de argilă, pietriș și nisip folosite în construcții și în industria materialelor de construcție se găsesc în zona depresionară și în luncile râurilor.

Există de asemenea bogate resurse de gaze naturale. Din depozitele de gaz-metan din Transilvania, având cel mai curat gaz natural, cu un conținut de până la 99% metan, o pătrime se găsește pe teritoriul județului Sibiu, dintre care cu semnificație economică deosebită sunt cele de la Bazna, Copșa Mică, Noul Săsesc, Ilimbav și Ghijasa.

4 Raport privind starea mediului pe anul 2008 în județul Sibiu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului și Agenția pentru Protecția Mediului Sibiu, 2009

Teritoriul județului Sibiu aparține în proporție de cca. 75% (nord și centru) sectorului cu climă continental-moderată și în proporție de cca. 25% (sud) sectorului cu climă de munte. *Obiectivele propuse în Strategia comunei Cîrțișoara urmărește cele 3 priorități ale Strategiei Europa 2020 contribuind la atingerea celor 5 obiective ale Uniunii Europene privind:*

1. **ocuparea forței de muncă** (75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă),
2. **cercetarea și inovarea** (3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare),
3. **schimbările climatice și energia** (obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite, inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens),
4. **educația** (rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare) și
5. **combaterea sărăciei** (numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane).

prin

- **creșterea inteligentă:** dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- **creșterea durabilă:** promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- **creșterea favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială;

și al obiectivului general al Strategiei, acela al dezvoltării durabile a comunei Cîrțișoara care să ducă la creșterea nivelului de trai al populației.

I.1. Infrastructura generală și servicii publice

I.1.1. Infrastructura de transport

Rețeaua de căi rutiere

Infrastructura de transport

În cadrul echipărilor de infrastructură, rețeaua de căi de comunicație și transport ocupă un loc important, fiind compusă din:

- rețeaua de căi rutiere;
- rețeaua de căi feroviare;
- transportul aerian;
- transportul combinat.

II.3.1.1. Rețeaua de căi rutiere

Transportul rutier, cel mai important și totodată cel mai utilizat dintre toate modalitățile de transport, este în continuă expansiune și în anii următori, când se prevede creșterea cu peste 10 % a acestuia până în anul 2013 la nivel național. Astfel, infrastructura rutieră deține o importanță aparte în dezvoltarea socio-economică a județului, de aceea o mare parte din resursele financiare județene se concentrează asupra acesteia. Consiliul Județean Sibiu este direct responsabil de rețeaua de drumuri județene. Cu resursele financiare limitate care îi stau la dispoziție, acesta este dependent de finanțări nerambursabile (precum Fondurile structurale europene) pentru lucrări rutiere complexe. De aceea dezvoltarea infrastructurii rutiere județene trebuie să se realizeze etapizat, în funcție de priorități clare și bine fundamentate.

Consiliul Județean Sibiu are în subordine S.C. Drumuri și Poduri S.A., care are ca domeniu de activitate întreținerea drumurilor județene, întreținerea podurilor și podetelor și întreținerea altor elemente componente ale infrastructurii rutiere (șanțuri, ziduri de sprijin, ș.a.). La începutul

anului 2010 s-a realizat un studiu privind eficientizarea serviciilor de întreținere și modernizare a drumurilor județene din județul Sibiu, care conține informațiile necesare organizării într-un mod cât mai eficient a activităților de întreținere și demodernizare a drumurilor județene, precum și propuneri legate de modul de funcționare al

S.C. Drumuri și Poduri S.A. Acest document este cuprins în bibliografie și poate fi consultat pentru a se observa propunerile de restructurare a societății.

Județul Sibiu, situat în centrul României, beneficiază de o poziție favorabilă, dispunând de o rețea de drumuri publice destul de bine reprezentată, conferind o deschidere internă și internațională.

Rețeaua de infrastructură județeană se află într-o stare relativ bună, dar nici pe departe satisfăcătoare, necesitând mari investiții pentru dezvoltarea, modernizarea și întreținerea sa continuă.

Lungimea totală a drumurilor publice din județul Sibiu în prezent este de 1638 km din care 279 km drumuri naționale (cu 22 de km mai mult față de anul 2007), 953 km drumuri județene și 406 km drumuri comunale (cu 17 km mai mult decât în anul 2007 - drumuri publice locale aflate în administrația Consiliului Județean - drumuri județene, respectiv în administrația consiliilor locale comunale și orașenești - drumuri comunale). Densitatea drumurilor publice este de 32,00 km/100 km² teritoriu, situând județul sub densitatea medie pe țară, de 34,3 km/100 km² și aproximativ la egalitate cu densitatea medie a Regiunii Centrale 31,4 km/100 km².

În tabelul următor se prezintă situația drumurilor publice pe județele Regiunii Centru, inclusiv județul Sibiu la 31.12.2009 (conform Anuarului Statistic al României, Ediția 2010):

Regiunea Centru

Județul

Alba Brașov Covasna Harghita Mureș Sibiu

Drumuri publice

Total km 10726 2646 1607 840 1917 2098 1638

din care: modernizate **3406** 1071 710 347 539 425 314 cu îmbrăcăminte ușoară rutiere **2384** 13 303 277 436 797 558

Din total drumuri publice:

din care:

modernizate **2178** 420 398 254 441 406 279 cu îmbrăcăminte ușoară rutiere **50** 13 22 2 5 8 -

Drumuri județene și

comunale 8462 2197 1181 570 1471 1684 1.359

din care:

modernizate **1324** 651 312 93 98 19 155 cu îmbrăcăminte ușoară rutiere **2254** - 281 275 431 789 478

Densitatea drumurilor publice pe 100km² teritoriu 31,4 42,4 30,0 22,6 28,9 31,2 29,5

În cadrul Regiunii Centru județul Sibiu ocupă locul patru în ceea ce privește lungimea drumurilor publice, locul șase în ceea ce privește lungimea drumurilor naționale și locul patru în ceea ce privește lungimea drumurilor locale - județene și comunale.

În județul Sibiu există următoarele drumuri publice – naționale, județene și comunale:

➤ 7 trasee de drumuri naționale, din care:

- 2 trasee de drumuri europene: E 68 (DN 1) și E 81 (DN 7);
- 1 traseu de drumuri naționale principale: DN 14;
- 3 trasee de drumuri naționale secundare: DN 14A, DN 7C și DN 14B.
- 1 traseu autostradă: A1SB

➤ 51 trasee de drumuri județene;

➤ 71 trasee de drumuri comunale.

La nivelul țării, lungimea totală a drumurilor din județ reprezintă 1,96% din totalul drumurilor publice din România (81.693 km, la nivelul anului 2008).

Infrastructura de transport publică locală (DJ, DC) este în general necorespunzătoare și în special în zonele montane din județul Sibiu. Dacă drumurile naționale sunt modernizate integral, drumurile județene și comunale sunt modernizate doar pe aproximativ 151 km (față de 55 de km din 2009) din 1.359 km lungime totală, ceea ce reprezintă 11,1 % din total (față de 4,2% în 2009).

De o importanță deosebită sunt drumurile județene care asigură legătura curetea de drumuri naționale pentru acele orașe care nu sunt intersectate de o șosea națională. În județul Sibiu există asemenea orașe care nu sunt traversate de drumuri naționale, drumurile județene preluând rolul acestora: Agnita (DJ 106, DJ 141), Cisnădie (DJ 106C, DJ 106D), Ocna Sibiului (DJ 106B).

O caracteristică negativă a traficului este determinată de lipsa centurilor ocolitoare ale orașelor, cu excepția municipiului Sibiu – a cărei centură a fost finalizată în 2011, ceea ce contribuie la blocări ale traficului, mai ales în orele de vârf, cu efecte asupra creșterii timpului călătoriilor. Poluarea constituie și ea un efect negativ cauzat de traficul desfășurat în condiții improprii. Principalele căi rutiere internaționale și naționale care străbat județul Sibiu și care facilitează accesul din și înspre acesta la nivel național și internațional sunt:

- **Drumul european E 68** Frontiera Nădlac-Arad-Deva-Sebeș-**Sibiu**-Brașov
- **Drumul european E 81** Frontiera Giurgiu-București-Pitești-**Sibiu**-Cluj Napoca-Satu Mare-Frontiera Halmeu
- **Coridorul IV Pan-European (A1)** Frontiera Nădlac-Arad-Deva-Sebeș-**Sibiu**-Brașov-Ploiești-București-Slobozia-Constanța
- **Autostrada Transilvania (A3)** – București-Brașov-Făgăraș-**Brădeni-Hoghilag**-Sighișoara-Cluj-Borș (Oradea)
- **Drum național DN1** București-Ploiești-Brașov-**Sibiu**-Alba Iulia-Cluj Napoca-Oradea
- **Drum național DN7** București-Râmnicu Vâlcea-Sibiu-Deva-Arad
- **Drum național DN14** Sibiu-Sighișoara

Drumurile naționale secundare ce străbat județul Sibiu sunt:

- **Drum național DN7C** Transfăgărașan, traversează munții Făgăraș
- **Drum național DN14A** Medias-Târnăveni-Iernut
- **Drum național DN14B** Mediaș-Alba Iulia

Situația actuală a drumurilor:

Drumurile județene au o lungime de aproximativ 953 km - în anul 2012 . Drumurile județene sunt de clasă tehnică IV și V și au în general o stare tehnică nesatisfăcătoare, iar drumurile comunale sunt de clasă tehnică V, având de asemenea o stare tehnică considerată nesatisfăcătoare.

Situația (conform Masterplanului în domeniul infrastructurii rutiere) DJ se prezintă astfel:

- 67 km se află în administrarea consiliilor locale conform O.G. 43/1997 privind regimul juridic al drumurilor;
- 237 km sunt cuprinși în proiecte de modernizare cu documentații în diferite etape de evaluare/aprobare;

Conform stării de viabilitate pe tipuri de îmbrăcăminti drumurile județene, în anul 2012, se prezintă astfel:

- 444 km cu îmbrăcăminte asfaltică ușoară, în starea următoare:

Foarte bună Bună Mediocră Rea

412 km 9 km 9 km 14 km

- 286 km pietruși;
- 68 km de pământ;
- 143 km beton asfaltic
- 12 km cu dale de beton.

Drumurile comunale au o lungime totală de aproximativ 413 km. Situația DC este după cum urmează:

- 103 km cu îmbrăcăminte asfaltică ușoară, în starea următoare:

Foarte bună Bună Mediocră Rea

10 km 10 km 45 km 38 km

- 262 km pietruși;
- 48 km de pământ.

Drumurile comunale de pământ îngreunează accesul între centrele de comună și satele aparținătoare, cât și accesul la drumurile naționale și județene.

Drumurile publice, în cea mai mare parte, traversează localități, viteza de circulație fiind redusă pe aceste sectoare. De asemenea, lățimea platformei drumului nu este corespunzătoare, datorită frontului îngust al limitei de proprietate. Drumurile județene și comunale în mare parte nu asigură o suprafață de rulare corespunzătoare pentru desfășurarea unui trafic de călători și de marfă în condiții de siguranță și confort optime.

Situația actuală a podurilor

Analiza stării tehnice a podurilor de pe DJ – starea de viabilitate - evidențiază faptul că aproximativ 28 % dintre poduri au o stare tehnică bună și foarte bună (necesită doar lucrări de întreținere și mici reparații), 34 % au o stare tehnică satisfăcătoare (necesită reparații, consolidări, reabilitări) și 38 % dintre poduri au o stare nesatisfăcătoare și rea (presupune reabilitarea sau înlocuirea elementelor structurii de rezistență), ceea ce presupune intervenții urgente asupra acestor obiective de infrastructură.

Starea de viabilitate a podurilor de pe DJ și DC, conform masterplanului, este:

Aprecierea generală a stării tehnice a podurilor

DJ DC Număr poduri

Procent din total

Număr poduri

Procent din total

Foarte bună 7 5,30 4 10,00

Bună 31 23,48 9 22,50

Satisfăcătoare 45 34,10 12 30,00

Nesatisfăcătoare 32 24,23 6 15,00

Rea 17 12,89 9 22,50

Total 132 100,00 40 100,00

Pe drumurile comunale există 40 poduri, care se prezintă astfel: 33% din podurile de pe DC au stare tehnică bună și foarte bună (viabilitate ridicată) care necesită doar activitate de întreținere curentă, 30% au o stare satisfăcătoare și 37% necesită lucrări de reabilitare sau refacere totală ceea ce presupune intervenții urgente asupra acestor lucrări de artă.

Din analiza stării de viabilitate a drumurilor locale, județene și comunale, s-a observat că de regulă starea de viabilitate a podurilor este similară cu cea a drumurilor, necorespunzând cerințelor de capacitate portantă (clasa E de încărcare) și cerințelor traficului actual, necesitând activități de modernizare-reabilitare. De asemenea, porțile de intrare în județ necesită reabilitarea.

Concluzionând, deficiența infrastructurii de transport, în particular rețeaua de drumuri, duce la neutilizarea la cote maxime a potențialului economic și generează, într-o anumită măsură, o imagine negativă a zonelor ca localizare pentru investiții. De asemenea din punct de vedere social, starea generală a drumurilor trebuie în continuare îmbunătățită pentru a spori mobilitatea și confortul populației (precum și a mărfurilor), a reduce accidentele, a spori viteza de trafic, ș.a. Scopul final este de a dezvolta continuu potențialul socio-economic al județului Sibiu. Obiectivul general al Strategiei îl constituie dezvoltarea durabilă a comunei, infrastructura de transport fiind considerată una din componentele de bază ce contribuie la dezvoltarea localităților. Comuna Cârțișoara este responsabilă de dezvoltarea (întreținerea, repararea și modernizarea) drumurilor comunale și a celor de hotar iar Consiliul Județean Sibiu este responsabil de dezvoltarea drumurilor județene avute în administrare, alocând o importantă parte din buget în această direcție.

Obiectivul de dezvoltare a infrastructurii rutiere comunale va fi atins prin următoarele acțiuni:

-modernizare, refacere și reabilitare de drumuri comunale, poduri și podețe, întreținere și reparații constante ale celor existente și construire a unor noi tronsoane, refacerea porților de intrare în comună;

-proponeri de reclasificare la nivel de drum județean (DJ) a unor drumuri comunale (DC) importante (în principal a celor de interes turistic județean)

-se vor căuta soluții și se va solicita sprijinul Consiliului Județean Sibiu pentru reabilitarea, refacerea și modernizarea unor Drumuri comunale, având în vedere planul de investiții pentru DJ pentru perioada 2010-2020, al Consiliului Județean Sibiu și Masterplanul în domeniul infrastructurii rutiere, finalizat la sfârșitul anului 2009.

-în Strategia județeană de dezvoltare din domeniul infrastructurii rutiere **a fost stabilit pentru anii 2014-2020, Consiliul Județean Sibiu o listă de proiecte în domeniul infrastructurii rutiere, în funcție de priorități și vor fi realizate acele proiecte prioritare pentru care vor putea fi atrase resursele financiare necesare.** Astfel în bugetul propriu Consiliului Județean Sibiu, și-a propus realizarea următoarei investiții, începând cu anul 2013 și până în anul 2016:

Obiectivele propuse sunt în concordanță cu obiectivele generale ale strategiei naționale în domeniul infrastructurii de transport, strategie elaborată prin urmărirea tendințelor și direcțiilor stabilite de Uniunea Europeană, cât și cu obiectivele generale regăsite în documentele esențiale programatice din domeniu și anume Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, Programul Operațional Sectorial - Transport, Programul Operațional Regional 2007-2013, Programul Operațional Sectorial - Mediu, Planul de Dezvoltare Regională Regiunea Centru, ș.a. De asemenea s-a ținut seama de:

Strategia guvernamentală de dezvoltare din domeniul infrastructurii rutiere și implicațiile ei asupra județului Sibiu

Dezvoltarea infrastructurii rutiere a Consiliului Județean Sibiu nu poate fi separată de cadrul dezvoltării infrastructurii naționale (respectiv autostrăzile, drumurile europene, naționale și exprese din administrarea Ministerului Transportului cu multe termene de finalizare incerte:

- Autostrada București-Brașov-Făgăraș-Brădeni-Hoghilag-Sighișoara-Cluj-Borș (BH), denumită și „Autostrada Transilvania”, va trece prin nord-estul județului, pe o porțiune mică în zona Brădeni – Hoghilag (posibil vor exista două noduri rutiere corespunzătoare celor două zone); lucrarea se a fost estimată a fi finalizată până la sfârșitul lui 2013. Această autostradă nu are un impact direct foarte mare asupra județului în ansamblu, străbătându-l doar pe un tronson restrâns. Pentru zona de nord a Sibiului (Mediaș-Dumbrăveni), autostrada este totuși de o utilitate evidentă. Se estimează o creștere etapizată cu circa 10-15% a traficului pe DJ106 și DJ142E, din momentul finalizării modernizării prognozate, până în 2025-2030 pentru traficul din nord-estul județului Sibiu dintre municipiul Sibiu și orașul Agnita. Un impact pozitiv în sensul creșterii traficului este estimat și asupra DJ104D, DC27 și DC28, drumuri aflate în zona de influență a Autostrăzii Transilvania, dar creșterea de trafic este mult mai redusă, fiind un trafic local și nu un trafic

de tranzit. Totuși impactul indirect este mai semnificativ, această rută nouă aducând avantajul conectării județului Sibiu de nordul țării pe o rută directă.

- Autostrada Nădlac-Arad-Timișoara-Lugoj-Deva-Sibiu-Pitești, aflată pe Coridorul IV Paneuropean traversează județul Sibiu pe un traseu relativ paralel cu DN1 până la Veștem și cu DN7 de la Veștem până la granița de sud a județului spre Râmnicu Vâlcea. Aceasta va avea un impact deosebit asupra drumurilor județene și comunale din zona de influență, în special cele din zona de sud, sud-vest a județului (DJ 105G,106, 106C, 106D, 106E, 106R, 143B, DC 56, 57, 61-68, 71, 72, 73 ș.a.), traficul estimat atras fiind de circa 15% până în 2025.
- Drumul Expres Sibiu-Făgăraș va realiza o a treia legătură rapidă între Coridorul de Transport Pan-European nr. IV (tronson Arad - Sibiu) și Autostrada Transilvania și o legătură vest-est în centrul țării. În momentul de față, realizarea acestui proiect nu are cunoscut termenul de realizare.
- **Reabilitare de drumuri naționale:** Pentru menținerea viabilității rețelei rutiere, CNADN derulează, ca parte a strategiei sale pe termen lung, un program de reabilitare a drumurilor. Acesta vizează cu prioritate infrastructura cuprinsă în rețeaua Trans-Europeană de Transport (TEN). Programul de reabilitare a drumurilor naționale a început în anul 1994, fiind eșalonat în 15 etape, astfel încât până în anul 2014 să fie reabilitați 11.300 km. Pentru județul nostru sunt prevăzute următoarele etape:
 - **etapa a V-a - DN 1 tronson Brașov – Sibiu**
 - **etapa a IX-a - DN 14 tronson Sibiu – Sighișoara**
 - **etapa a X-a - DN 14 B tronson Teiuș – Copșa Mică**
 - **etapa a XI-a - DN 14 A tronson Mediaș – Iernut.**

În prezent sunt în desfășurare etapele IV, V și VI ale programului de reabilitare, tronsonul Sibiu-Brașov fiind aproape în întregime finalizat.

- Realizarea centurii ocolitoare a municipiului Sibiu (finalizată în 2011), proiect guvernamental, cu importanță deosebită pentru traficul din municipiul Sibiu, unde acesta a fost substanțial simplificat.

În contextul finalizării tronsonului 1B Făgăraș-Sighișoara (52 km) din Autostrada Brașov - Cluj – Borș (**Proiectul „Autostrada Transilvania”**), **prevăzut a se realiza în perioada** până în 2013, aceasta va intersecta DJ 106 (Sibiu – Nocrich – Alțina – Birghiș – Agnita – Brădeni - limita județ Mureș) în zona Brădeni - Netuș. Din acest motiv, drumul DJ106 va deveni cel mai scurt drum de acces din Autostrada Transilvania în jumătatea de sud a județului Sibiu. În aceste condiții este de anticipat o intensificare a traficului pe acest drum, cu impact negativ asupra populației din localitățile străbătute. Din acest motiv masterplanul propune luarea în considerare a variantei de **creștere a importanței drumului comunal DC35, prin reclasarea acestui drum la rangul de drum județean**, reabilitarea acestuia pentru a prelua traficul pe drumul DJ106, devenind o ramură a acestuia.

În concluzia acestui subcapitol, se poate afirma că Programul de investiții a CNADNR a modificat și va modifica structura infrastructurii rutiere, producând o reorientare a fluxurilor de circulație în rețea. Prin poziția lor față de județul Sibiu, investițiile pot influența direct sau indirect fluxurile de circulație. În județul Sibiu rețeaua de drumuri naționale în lungime totală de 257 km este integral modernizată și reabilitată, drumurile fiind situate în clasele tehnice III și IV iar starea tehnică este considerată bună. Importanța drumurilor naționale de pe teritoriul județului Sibiu (DN 1, DN 7, DN 7C, DN 14, DN 14A și DN 14B) integral reabilitate cât și a celorlalte infrastructuri rutiere ce vor fi construite (Autostrada Transilvania, Autostrada Nădlac-Arad-

Timișoara-Lugoj-Deva-Sibiu-Pitești-București-Constanța situată pe Coridorul IV Paneuropean terestru și Drumul expres Sibiu-Făgăraș) vor contribui la creșterea importanței unor drumuri județene și comunale din zona de influență.

Costurile de modernizare ale drumurilor județene și comunale s-au evaluat considerându-se valorile medii de 36 Euro / m² fără TVA (4,2 Lei / Euro) pentru drumurile județene și 21 Euro / m² fără TVA (4,2 lei / Euro) pentru drumuri comunale, cât și utilizând parametrii reglementați de normative (OMT 43/1997) de minim 7 m lățime pentru DJ între localități (în localități lățimea drumului utilizată a fost cea maximă posibilă funcție de dispunerea proprietăților adiacente drumului pentru evitarea costurilor suplimentare cu exproprierea, pentru despăgubirea proprietarilor) și de minim 5-5,5 m pentru drumuri comunale. Consiliul Județean Sibiu alocă, în afară de investițiile în proiecte de modernizare, sume importante pentru întreținerea și reparațiile drumurilor avute în administrare (cca. 87-90% din totalul bugetului anual pentru infrastructură rutieră). Masterplanul pentru mai prezintă, printre altele, o analiză a stării tehnice a DJ și DC și a podurilor aferente, o previzionare a impactului asupra rețelelor de DJ și DC a viitoarelor autostrăzi care vor străbate Sibiu, o prognoză de trafic pentru 2010-2025, o evaluare detaliată a importanței DJ și DC în funcție de diverși factori, o analiză a impactului proiectelor propuse asupra mediului înconjurător, cel social, cel economic și asupra turismului, precum și o procedură de monitorizare și evaluare a implementării masterplanului.

Toate proiectele de modernizare în domeniul infrastructurii rutiere vor ține cont de normele impuse de protecție a mediului, patrimoniului cultural și a ariilor protejate. Se va urmări întărirea colaborării cu S.C. Drumuri și Poduri Sibiu S.A., societate care în prezent are ca unic acționar Consiliul Județean Sibiu, dar și cu Aeroportul Sibiu, transportul aerian fiind indispensabil dezvoltării industriale moderne și a turismului, în special.

Prin dezvoltarea infrastructurii rutiere se vor obține, de asemenea, importante beneficii socio-economice, de mediu și efecte pozitive asupra dezvoltării turismului, mai greu de cuantificat în valori absolute. Dezvoltarea, modernizarea și extinderea drumurilor din comună trebuie să conducă la o dezvoltare economico-socială a comunei Axente Sever Sibiului în ansamblu, la o creștere a veniturilor populației și a nivelului de trai și calității vieții. Beneficii estimate sunt:

- angajarea de noi resurse umane (reducere șomaj) și creșterea ratei ocupaționale în comună;
- asigurarea accesibilității și mobilității sporite a mărfurilor și călătorilor/turiștilor
- fluidizarea traficului și reducerea timpului de deplasare, a combustibilului folosit și a uzurii mijloacelor de transport;
- reducerea numărului de accidente;
- reducerea disparităților între diferite zone ale comunei;
- asigurarea unor legături mai eficiente a drumurilor locale cu cele naționale;
- atragerea de noi investitori și investiții;
- creșterea competitivității economice și dezvoltarea economică bazată pe cunoaștere;
- cunoașterea mai bună a patrimoniului cultural și turistic al tuturor zonelor județului și atragerea de noi turiști;
- mai buna cunoaștere și punere în evidență a obiceiurilor și tradițiilor locale, respectiv de valorificarea diversității culturale din comuna Axente Sever, ș.a.

Ca parte a obiectivului general al Strategiei ce constituie dezvoltarea durabilă a comunei dezvoltarea relațiilor de parteneriat ale comunei cu Aeroportul Internațional Sibiu poate asigura creșterea investițiilor străine pe plan local, dezvoltarea mediului de afaceri, valorificarea și facilitarea potențialului turistic și cultural, valorificarea poziției geografice extrem de favorabilă a județului și accesul direct la căile de comunicație terestre și feroviare, corelarea cu alte investiții din județele limitrofe sau din regiune, asigurarea accesibilității la transportul aerian pentru toate segmentele populației județului;

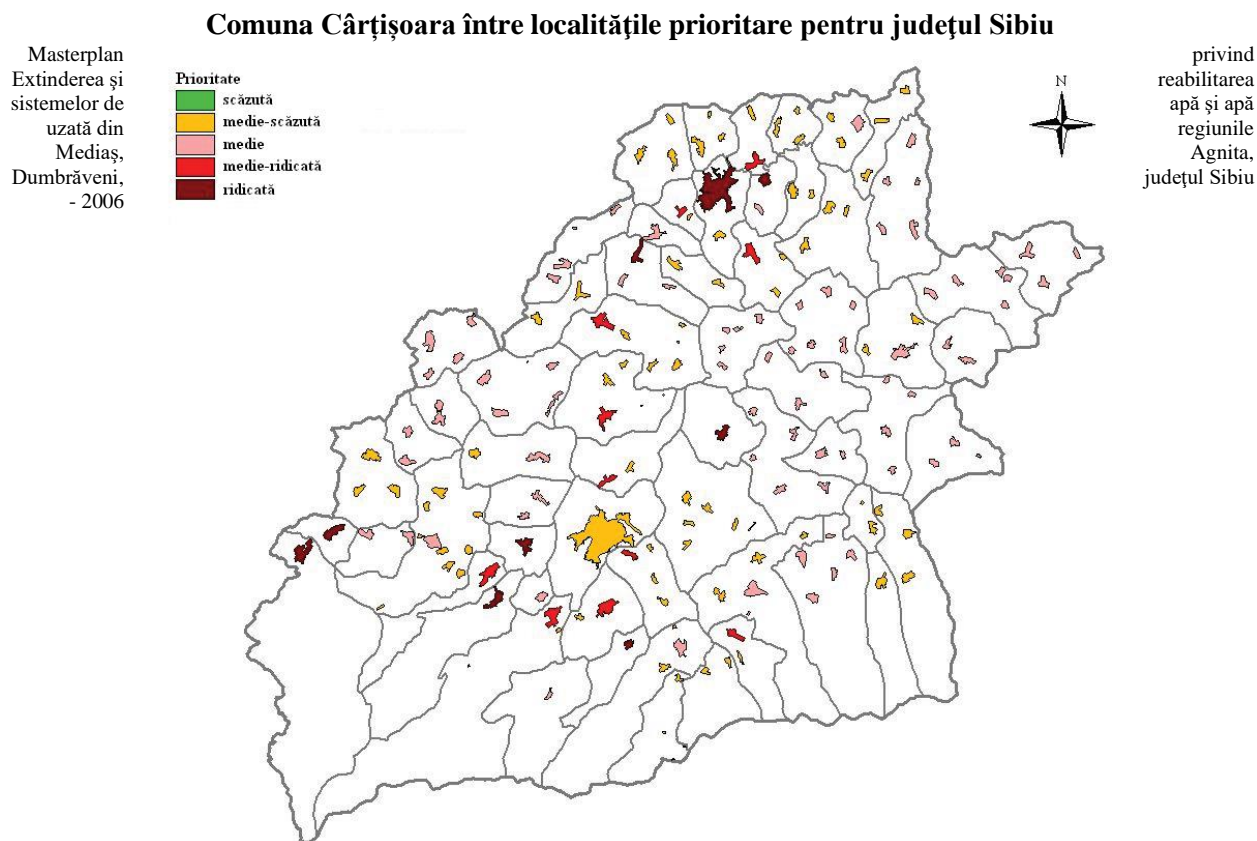
I.1.1. **Infrastructura tehnico-edilitară și serviciile publice**

I.1.1.1. **Infrastructura de apă și apă uzată**

La nivelul comunei Cârțișoara s-a derulat prin AFIR proiectul de alimentare cu apă și canalizare.

La nivelul județului Sibiu există doi operatori regionali atestați, S.C. Apă Canal S.A. Sibiu pe zona de sud și S.C. Apa Tîrnavei Mari S.A. Mediaș pentru zona de nord a județului.

În Masterplanul privind Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din regiunile Arpășelul, județul Sibiu a fost dezvoltată o matrice care ia în considerație mai mulți parametri grupați în două categorii: sănătatea umană și poluarea mediului. Prioritatea localităților este stabilită în funcție de numărul locuitorilor, cele mai mari fiind mai importante, și de greutatea fiecărui parametru. Analiza a fost făcută cu tehnicile GIS, rezultatul identificând cele mai relevante localități din județul Sibiu în care trebuie să aibă loc investiții pentru cele două sectoare.

Infrastructura de alimentare cu apă

Obiective

Comuna Cârțișoara are ca principale obiective

„Sistemul de alimentare cu apă potabilă și canalizare ape uzate menajere comunal” prin

AFIR.

Un prim pas spre atingerea acestui obiectiv a fost implementarea proiectului **Rețele hidroedilitare în comuna Cârțișoara** ,în acest sistem localitatea beneficiază de rețea de alimentare cu apă și canalizare ape uzate ,

În paralel cu acest proiect în nordul județului Sibiu, al doilea operator regional „S.C. Apa Târnavei Mari a finalizat proiectul „Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în regiunile Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, județul Sibiu” finanțat prin Programul Operațional Sectorial Mediu. Finanțarea acestui Proiect POS Mediu a fost asigurată din Fondul de Coeziune, în baza Deciziei de Aprobare nr.C (2008) 2433/09.07.2008 a Comisiei Europene, a Ordinului Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr.1451/17.11.2008 și a Contractului de Finanțare nr.91950, încheiat la data de 28.11.2008, între Autoritatea de Management – POS Mediu și S.C. „Apa Târnavei Mari” S.A.

Proiectul „Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în regiunile Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, județul Sibiu” are o valoare totală eligibilă de 323.968.750 lei (fără TVA) din care finanțarea nerambursabilă din Fondul de Coeziune este în valoare de 261.662.005 lei (fără TVA).

Coordonatele financiare ale proiectului sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Valoarea totală eligibilă a Proiectului, fără TVA:	323.968.750 lei
1) Valoarea eligibilă conform POS Mediu, din care:	307.837.654 lei
• Finanțare nerambursabilă din Fondul de Coeziune al UE	261.662.005 lei
• Finanțare nerambursabilă din bugetul de stat	40.018.897 lei
• Contribuție beneficiar, din bugetul local	6.156.752 lei
2) Valoarea Proiectului, alta decât cea eligibilă conform POS Mediu	20.786.550 lei
Valoarea TVA aferentă valorii eligibile a Proiectului conform POS Mediu	73.881.037 lei
Valoarea TVA aferentă altei valori decât cea eligibilă a Proiectului conform POS Mediu	4.988.772 lei

În prezent operatorul S.C. „Apa Târnavei Mari” S.A. din județul Sibiu are în componență localitățile urbane: Mediaș, Dumbrăveni și Agnita, urmând ca în viitor să preia în operare și **orașul Copșa Mică și cele 28 comune membre A.D.I. „Apa Târnavei Mari”**.

Trebuie menționat că zona de acoperire a serviciilor S.C. Apa Târnavei Mari este următoarea:

Suprafața regiunii: 1822 km² (33,6 % din suprafața județului Sibiu)

Relief predominant: dealuri și podișuri

Populația regiunii: 147.837

Total localități urbane: 4 orașe: Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică;

Total localități rurale: 28 comune

Beneficiile pe care le aduce Proiectul cofinanțat din Fondul de Coeziune al Uniunii Europene sunt:

1. Îmbunătățirea calității vieții populației care trăiește în zona de deservire prin asigurarea accesului la servicii de apă potabilă și canalizare;
2. Asigurarea furnizării de apă potabilă, corespunzătoare din punct de vedere calitativ / cantitativ standardelor UE, după implementarea Proiectului pentru toată populația din aglomerările Mediaș, Agnita și Dumbrăveni;
3. Branșarea la sistemul de alimentare cu apă și racordarea la sistemul de canalizare a întregii populații din localitățile Mediaș, Agnita și Dumbrăveni;
4. Îmbunătățirea condițiilor igienice și a stării de sănătate a populației din regiunea deservită de operatorul regional, prin furnizarea unei ape potabile de calitate europeană, contribuind direct la reducerea riscului de boli, în special la copii;
5. Evitarea deversării directe a apei uzate în apa de suprafață și reducerea exfiltrațiilor de apă uzată prin evacuarea și tratarea apei uzate conform normelor europene;
6. Realizarea de economii pentru viitorii utilizatori prin evitarea cheltuielilor la pomparea din puțuri și curățarea foselor septice;
7. Crearea directă de noi locuri de muncă în timpul fazei de construcție.
8. Stimularea creșterii economice prin îmbunătățirea generală a infrastructurii în regiune.

GRADUL ACTUAL DE ACOPERIRE A SERVICIILOR S.C. APA TÂRNAVEI MARI S.A.

Localități deservite: 3 orașe - Mediaș, Agnita, Dumbrăveni

Populație beneficiară: 72.569 locuitori

Funcție de modul în care este asigurată finanțarea acestor proiect se dă în exploatare sistemul local de alimentare cu apă potabilă și canalizare ape uzate din satele Axente Sever și Agîrbiciu.

Reglementări în domeniu la nivel județean:

Prin derogare de la dispozițiile articolelor 5 alineatul 2 și 8, precum și ale anexei I părțile B și C la Directiva 98/83/CE, valorile stabilite pentru următorii parametri nu se aplică în întregime pe teritoriul României (implicit în județul Sibiu) în condițiile stabilite mai jos:

- pentru oxidabilitate (până la 31.12.2010) în aglomerările urbane cu mai puțin de 10.000 locuitori;
- pentru amoniu, nitrați, turbiditate, aluminiu, fier, plumb, cadmiu și pesticide (până la 31.12.2015) în aglomerările urbane cu mai puțin de 10.000 locuitori;
- pentru amoniu, nitrați, aluminiu, fier, plumb, cadmiu, pesticide și mangan (până la 31.12.2015), în aglomerările între 10.000 și 100.000 locuitori.

Planul de investiții propus în *Masterplanul privind Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din regiunile Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, județul Sibiu* cuprinde următoarele măsuri pentru infrastructura de alimentare cu apă din zona menționată:

➤ **Captarea apei (stația de tratare Laița/Bîlea - Agnita);**

- Tratarea apei cu activități specifice în Mediaș, Agnita și Dumbrăveni
 - Rețeaua de alimentare cu apă cu Mediaș
- extinderea rețelei de distribuție apă în zona de nord Bazna și Blăjel pentru alimentarea orașelor din zonă, Bazna și Blăjel, cu apă tratată de la Mediaș și îmbunătățirea managementului în zona de nord-vest a Mediașului (rezervor Gura Câmpului);
- extinderea rețelei de distribuție apă în zona de sud pentru alimentarea cartierelor Ighiș, Angaru de Sus și cartierul de vest cu apa tratată de la Mediaș;
- extinderea rețelei de distribuție apă în municipiul Mediaș.
- **Agnita** - extinderea sistemului de alimentare cu apă potabilă la Coveș, extinderea sistemului de alimentare cu apa potabila la Ruja;
- **Dumbrăveni**
- extinderea sistemului de distribuție la Ernea din noua stație de tratare (câmpul de puțuri) pentru alimentarea orașului Ernea;
- extinderea sistemului de distribuție la Saroș pe Tîrnave din noua stație de tratare (câmpul de puțuri) pentru alimentarea orașului Saroș pe Tîrnave;

În *Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu* sunt prezentate următoarele investiții prioritare în ceea ce privește calitatea apei pentru consumul zilnic al populației, pentru care se au în vedere:

- sistemele existente de alimentare cu apă potabilă care din cauza sursei, lipsei tratamentului adecvat, calității slabe a apei, nu sunt conforme și au un impact direct asupra sănătății populației;
- sistemele existente de alimentare cu apă potabilă care din cauza deficiențelor, sursei, facilităților de tratare sau pierderilor din rețea, nu pot furniza apa potabilă 24 h/zi;
- zonele urbane care nu beneficiază în prezent de o sursă acceptabilă de alimentare cu apă și pot fi deservite de o sursă existentă;
- extinderea zonelor deservite de surse de apă conforme care le elimină pe cele sursele neconforme existente;
- comunități ce nu dispun de o sursă de apă potabilă acceptabilă și care nu pot fi deservite din sursele existente;

- înlocuirea rețelelor, cu precădere a celor cu deficiențe, cu număr semnificativ de intervenții, cu întreruperi în alimentare, cu pierderi;
- înlocuirea țevilor din azbest din cadrul rețelelor.

Obiective pentru infrastructura de apă			
Perioada	Sursa	Tratare	Rețea
2008 – 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Construcția unor noi facilități de captare cu priza de râu, acolo unde au nevoie urgentă de înlocuire; • Realizarea unor puțuri noi, în zone unde există lipsuri în alimentare sau fântânile existente trebuie înlocuite; • Reabilitarea surselor existente de apă subterană prin înlocuirea echipamentului electric și mecanic. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea și extinderea facilităților de tratare existente acolo unde apa potabilă nu este în conformitate cu legislația; • Furnizarea de facilități adecvate de laborator pentru toate facilitățile de tratare; • Furnizarea de facilități suplimentare de tratare acolo unde apa subterană și de suprafață nu este conformă cu legislația (de ex. eliminarea nitraților); • Înlocuirea echipamentelor mecano-electrice aflate în stare critică. 	<ul style="list-style-type: none"> • Extinderea sau ranforsarea conductelor magistrale de apă potabilă pentru a furniza apa celor noi conexați; • Începerea construcției de rețele noi de apă pentru comunitățile neconectate în prezent; • Extinderea rețelei în zonele urbane pentru a realiza cel puțin o rată de conectare de 80%; • Începerea înlocuirii tronsoanelor cu probleme mari ale rețelei; • Începerea înlocuirii conductelor din azbociment; • Instalarea contoarelor de debit de masă în toate rețelele pentru a ajuta la reducerea pierderilor.
2014 – 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea structurilor captărilor de râu existente; • Reabilitarea /reînnoirea frontului de captare pe baza programelor convenite; • Reabilitarea /înlocuirea conductelor de aducțiune apă brută; • Înlocuirea echipamentelor mecano-electrice de la fronturile de captare pe baza programului convenit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Construirea de facilități noi de tratare ca parte a unui program pe termen lung; • Reabilitarea facilităților existente care nu au fost incluse în programul anterior; • Dotarea tuturor stațiilor de tratare cu sisteme de recuperare a nămolului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuarea extinderii rețelei pentru a ajunge la o rată de acoperire de 100% în zonele urbane majore; • Continuarea extinderii rețelei pentru a ajunge la o rată de acoperire de 80% în zonele cu comunități mai mici; • Ranforsarea magistralelor pentru a asigura o alimentare adecvată cu apă acolo unde este necesar; • Finalizarea înlocuirii conductelor magistrale din azbociment; • Continuarea înlocuirii tronsoanelor defecte din rețea pe baza rezultatelor programului privind pierderile de apă; • Începerea elaborării unui model hidraulic al rețelei pentru a optimiza performanța rețelei.
2019 – 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Înlocuirea continuă a echipamentelor mecano-electrice de la fronturile de captare pentru a îmbunătăți eficiența energetică; • Reabilitare continuă a fronturilor de captare pe baza programului convenit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Înlocuirea părților majore ale echipamentelor mecano-electrice în conformitate cu programul convenit și pentru a economisi energia electrică; • Continuarea reabilitării facilităților existente; • Dotarea cu facilități suplimentare de tratare acolo unde calitatea apei nu este conformă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuarea înlocuirii tronsoanelor defecte din rețea; • Efectuarea schimbărilor necesare ale rețelei bazate pe rezultatele modelului hidraulic; • Extinderea rețelei atât cât este necesar în conformitate cu planul urbanistic; • Menținerea unei campanii proactive de control a pierderilor de apă.
2024 – 2028	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea componentelor majore structurale ale captărilor de apă de 	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea componentelor structurale majore ale stațiilor de tratare; • Analiza nevoii de capacitate 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuarea înlocuirii rețelei pe baza rezultatelor campaniei de control al pierderilor; • Analiza rezultatelor modelului

Obiective pentru infrastructura de apă			
Perioada	Sursa	Tratare	Rețea
	suprafață; • Înlocuirea sistemului SCADA pentru fronturile de captare.	suplimentară de tratare în comparație cu schimbările survenite în profilul cererii.	hidraulic.
2029 – 2038	• Întreținerea echipamentului pentru a se asigura faptul că nu există lipsuri în alimentare.	• Înlocuirea echipamentului și structurilor în conformitate cu programul convenit.	• Continuarea înlocuirii rețelei pe baza rezultatelor campaniei de control al pierderilor.

În zona tratată de Masterplan, localitățile au fost grupate pentru a fi deservite de aceeași sursă de apă, acolo unde este posibil, pentru a folosi mai bine sursele de apă existente, care sunt în general conforme, și stațiile de tratare. Pentru restul localităților, au fost identificate sursele de apă potabilă considerate a fi adecvate așa cum sunt definite de Directiva 98/83/CE. Cu toate acestea, nu au fost prevăzute investiții pentru șase localități (Albi și Pădureni - Slimnic, Criș - Săliște, Lotrioara și Paltin - Boița, Sădinca - Loamneș) cu o populație sub pragul minim de 50 persoane specificat de Directivă. Au fost identificate cinci sisteme zonale de alimentare cu apă ce cuprind 56 de localități (58,33%) din totalul de 96 de localități, restul de 40 fiind incluse la rubrica Rural.

Sistem zonal	Localități incluse	Stația de tratare a apei
Sibiu	<i>Sibiu Sud</i> Sibiu, Păltiniș, Cisnădie, Cisnădioara, Rășinari, Prislop, Șelimbăr, Bungard, Mohu, Veștem <i>Sibiu Nord-Est</i> Roșia, Cașolț, Daia, Nou, Cornățel, Nucet, Șura Mare, Hamba <i>Sibiu Nord-Vest</i> Șura Mică, Rusciori, Ocna Sibiului, Loamneș, Mîndra, Alămor, Armeni, Hașag, Păuca, Bogatu Român, Broșteni, Presaca, Ludoș, Gusu, Miercurea Sibiului, Dobîrca, Apoldu de Sus, Apoldu de Jos, Sîngătin, Amnaș, Aciliu, Cristian	Dumbrava Sibiu Sibiu Sud
Avrig	Avrig, Mîrșă, Bradu, Săcădate, Racovița, Sebeșu de Sus	Avrig
Tălmăciu	Tălmăciu, Tălmăciu II (Colonia Tălmăciu)	Nici una
Săliște	Săliște, Galeș, Vale, Săcel, Mag, Tilișca	Săliște
Jina	Jina, Poiana Sibiului	Jina

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

Zona cu servicii de apă	Etapa 2 (până în 2015)	Etapa 3 (până în 2038)
Sistem zonal de alimentare cu apă Sibiu <ul style="list-style-type: none"> • Captare de suprafață râul Cibin și barajul de pe Râul Sadu; • Două stații existente de tratare apă: Dumbrava (în funcțiune) și Sibiu Sud (în conservare); • Populație branșată care beneficiază de apă tratată estimată (2007): 184.455; • Populație fără acces la apă potabilă (2007): 28.296. 	<ul style="list-style-type: none"> • ST Dumbrava finalizată în 2009; • ST Sibiu Sud finalizată în 2012; • Conformare totală cu articolele 1–7 din Directiva pentru Apă Potabilă 98/83/CE; • Alimentare cu apă disponibilă pentru 100% din populație din zona de alimentare propusă; • Zona de funcționare extinsă și la zonele rurale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Întreținerea și reabilitarea rețelei în curs de desfășurare; • Retehnologizare Stației de Tratare; • Măsuri active de control al scurgerilor.

Zona cu servicii de apă	Etapa 2 (până în 2015)	Etapa 3 (până în 2038)
Sistem zonal de alimentare cu apă Avrig <ul style="list-style-type: none"> • Captare de suprafață pe râul Avrig. Lucrări existente pentru tratarea apei; • Populație bransată care beneficiază de apă tratată estimată (2007) 13.350; • Populație fără acces la apă potabilă (2007) 3.521. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizare în 2015; • Conformare totală cu articolele 1 – 7 din Directiva pentru Apă Potabilă 98/83/CE; • Alimentarea cu apă disponibilă pentru 100% din populație în zona de alimentare propusă; • Reabilitarea ST Avrig și extinderea zonei de servicii începe în 2014. 	<ul style="list-style-type: none"> • Întreținerea și reabilitarea rețelei în curs de desfășurare; • Măsuri active de control al scurgerilor; • Reabilitarea captării.
Sistem zonal de alimentare cu apă Tâlmaci <ul style="list-style-type: none"> • Sursă subterană de apă – puțuri de mare adâncime în lunca râului Sadu; • Populație bransată care beneficiază de apă tratată estimată (2007) 5.774; • Populație fără acces la rețeaua existentă (2007) 348. 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățiri ale sursei de apă locală pentru conformarea cu articolele 1 - 7 din Directiva pentru Apă Potabilă 98/83/CE; • Extinderea rețelei finalizată pentru zonele lipsă; • Alimentarea cu apă disponibilă pentru 100% din zona de alimentare propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Optarea pentru bransarea la rețeaua de servicii de apă Sibiu, pentru a permite conformarea cu articolele 1 - 7 ale Directivei pentru Apă Potabilă 98/83/CE.
Sistem zonal de alimentare cu apă Săliște <ul style="list-style-type: none"> • Captare directă apă de suprafață din izvorul Tilișcuța; • Lucrări de tratare a apei existente; • Populație bransată care beneficiază de apă tratată estimată (2007) 4.104; • Populație fără acces la apă potabilă (2007) 1.579. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizarea și îmbunătățiri ale ST la captare; • Conformarea cu articolele 1 – 5 din Directiva pentru Apă Potabilă 98/83/CE; • Alimentare cu apă disponibilă pentru 100% din zona de alimentare propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conformarea totală cu articolele 1 – 7 ale Directivei pentru Apă Potabilă 98/83/CE; • Întreținerea și reabilitarea rețelei în desfășurare; • Măsuri active de control al scurgerilor.
Sistem zonal de alimentare cu apă Jina <ul style="list-style-type: none"> • Captare apă de suprafață – izvorul Dobra; • Populație bransată care beneficiază de apă tratată estimată (2007) 0; • Populație fără acces la apă potabilă (2007) 6.836. 	<ul style="list-style-type: none"> • ST Jina finalizată în 2015; • Conformarea cu articolele 1 – 7 din Directiva pentru Apă Potabilă 98/83/CE.; • Extinderea ariei de servicii începând cu 2014; • Alimentare cu apă pentru 100% din zona de alimentare propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și reabilitarea rețelei; • Reabilitarea ST; • Măsuri active de control al scurgerilor.
Rural <ul style="list-style-type: none"> • Populație bransată care beneficiază de apă tratată estimată (2007) 2.044; • Populație fără acces la apă potabilă (2007) 31.175. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conformare parțială cu articolele 1 – 5 ale Directivei pentru Apa Potabila 98/83/CE; • Apă potabilă disponibilă (2015) pentru întreaga populație; • Operator regional existent pentru 50% din localitățile rurale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conformare totală cu articolele 1 – 7 ale Directivei pentru Apă Potabilă 98/83/CE până în 2030; • Desfășurarea întreținerii rețelei; • Operator regional stabilit până în 2030; • Măsuri active de control al scurgerilor introduse în 2020.

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

Infrastructura de apă uzată

Obiective

Prin derogare de la Articolele 3, 4 și 5(2) ale Directivei 91/271/EEC, cerințele pentru sistemul de colectare și tratare apelor uzate pentru aglomerări cu o populație echivalentă mai mare de 2.000, nu se vor aplica în totalitate în România (implicit pentru județul Sibiu) până la 31 decembrie 2018, în conformitate cu următoarele ținte intermediare:

- Până la 31.12.2013, conformarea cu Articolul 3 va fi realizată în aglomerările cu o populație echivalentă mai mare de 10.000;
- Până la 31.12.2013, conformarea cu Articolul 5(2) va fi realizată în aglomerările cu o populație echivalentă mai mare de 10.000.

România este obligată să asigure extinderea treptată a sistemelor de colectare prevăzute la articolul 3 în conformitate cu următoarele niveluri minime generale de locuitori echivalenți:

- 80% la 31.12.2015.

De asemenea, România este obligată să asigure extinderea treptată a tratării apelor reziduale prevăzute la articolele 4 și 5(2) astfel:

- 77% la 31.12.2015.

Măsurile prezentate în *Masterplanul privind Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din regiunile Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, județul Sibiu* au ca scop îmbunătățirea situației existente prin:

- evitarea deversărilor în râul Tîrnava Mare și transportul tuturor canalizărilor din partea de sud și nord către stația de epurare (2 colectoare principale de-a lungul râului);
- extinderea și îmbunătățirea stării rețelei de canalizare pentru a evita infiltrațiile, exfiltrațiile și interconexiunile între apele pluviale și rețelele de ape uzate;
- colectarea din zonele nebransate.

➤ **Colectare**

- **Mediaș** (construirea unor colectoare combinate, pe partea de sud și nord a râului Tîrnava Mare, dar și un nou colector pentru canalizare de-a lungul râului Moșna și înlocuirea conductelor de canalizare în diferitele zone ale orașului (Vitrometan, partea istorică a orașului, zona Graweln, ș.a.).
- **Agnita** (construirea unui nou colector pentru canalizare pe partea de nord și sud de-a lungul râului Hirtibaciu și înlocuirea și extinderea rețelei de canalizare)
- **Dumbrăveni** (extindere conductă de canalizare în diferite zone ale orașului, înlocuirea și extinderea rețelei de canalizare).

➤ **Epurare**

-**Mediaș** (Extinderea și reabilitarea stației de epurare existentă la Mediaș prin repararea echipamentelor existente și prin implementarea unor echipamente noi pentru a garanta epurarea sigură și de calitate a apelor uzate și a nămolului pentru a fi în concordanță cu cerințele de concentrație ale efluentului).

-**Agnita** (Construirea unei noi stații de epurare mecanică biologică a apelor uzate destinată epurării sigure și de calitate a apelor uzate și a nămolului pentru a fi în concordanță cu cerințele de concentrație ale efluentului).

-**Dumbrăveni** (Construirea unei noi stații de epurare mecanică biologică a apelor uzate destinată epurării sigure și de calitate a apelor uzate și a nămolului pentru a fi în concordanță cu cerințele de concentrație ale efluentului).

- În *Masterplanul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu* (zona de sud, nord-vest și centru a județului Sibiu) sunt prezentate următoarele investiții prioritare în ceea ce privește tratarea apelor uzate,

Canalizare	Epurare	Nămol
<ul style="list-style-type: none"> • 2008 – 2013 • Extinderea rețelei în toate zonele urbane pentru a se atinge o rată de acoperire de cel puțin 80%; • Instalarea conductelor magistrale pentru schemele regionale de apă uzată (clustere de apă uzată); • Instalarea tronsoanelor cheie ale rețelei de canalizare în localitățile care vor fi conectate la schemele de dezvoltare regională (aglomerări de apă uzată); • Înlocuirea tronsoanelor cu probleme grave ale rețelei: refulări/inundări, infiltrații excesive sau cazuri clare de defectare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea/extinderea facilităților existente de epurare care trebuie să fie în conformitate cu cerințele privind eliminarea nutrienților / tratare avansată; • Realizarea unor facilități de epurare noi sau reabilitate pentru schemele de dezvoltare regională privind epurarea apelor uzate; • Furnizarea de facilități adecvate de laborator la toate stațiile de epurare importante. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea facilităților existente de tratare a nămolului în cadrul facilităților centrale convenite; • Realizarea facilităților adecvate de tratare a nămolului la noua stație de epurare; • Asigurarea unui depozit ecologic pentru depozitarea nămolului provenit din procesul de epurare; • Achiziționarea de echipament pentru evacuarea nămolului pe teren sau pentru folosirea lui în alte scopuri de mediu.
<ul style="list-style-type: none"> • 2014 – 2018 • Extinderea rețelei în toate zonele urbane pentru a se atinge o rată de acoperire de cel puțin 90%; • Continuă instalarea conductelor magistrale pentru schemele regionale de apă uzată (clustere de apă uzată); 	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea/extinderea facilităților existente de epurare pentru o populație echivalentă sub 10.000; • Realizarea unor facilități de epurare noi pentru părțile care au mai rămas din schemele de dezvoltare regională privind epurarea apelor uzate; 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea facilităților de tratare a nămolului la toate stațiile de epurare noi; • Realizarea unui program de monitorizare a nămolului pentru a se vedea dacă acesta poate fi folosit în agricultură;

Canalizare	Epurare	Nămol
<ul style="list-style-type: none"> • Instalarea unor tronsoane non cheie ale rețelei în localitățile recent conectate; • Continuă înlocuirea tronsoanelor cu probleme ale rețelei existente; • Instalarea tronsoanelor cheie ale rețelei în localitățile sub 10.000 l.e. care nu sunt părți ale schemelor de dezvoltare regională. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unor facilități de epurare noi în funcție de realizarea noilor sisteme de colectare a apelor uzate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea unor metode alternative de evacuare a nămolului, ca de ex. uscare.
<p>2019 – 2023</p> <ul style="list-style-type: none"> • Furnizarea pentru prima dată a serviciilor de canalizare în localitățile rurale care nu au 2018 ca termen de conformare; • Continuă înlocuirea tronsoanelor cu probleme ale rețelei existente; • Dezvoltarea unui model hidraulic pentru comunitățile urbane importante; • Realizarea unor lucrări de îmbunătățire ale deversoarelor conductelor de canalizare în sistem combinat; • Dotarea cu echipament care să colecteze materialul vidanjabil din fosele septice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Construcție completă a facilităților adecvate de tratare pentru comunitățile rurale, așa cum se cere în prevederile Directivei; • Înlocuirea elementelor majore ale echipamentelor mecano-electrice în conformitate cu programul convenit; 	<ul style="list-style-type: none"> • Extinderea facilităților de tratare a nămolului după cum este necesar; • Înlocuirea elementelor majore ale echipamentelor mecano-electrice în conformitate cu programul convenit; • Începerea evacuării nămolului pe terenuri în conformitate cu legislația.
<p>2024 – 2038</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extinderea rețelelor după cum este necesar; • Continua înlocuire a tronsoanelor vechi ale rețelei; • Reconfigurarea rețelei pe baza rezultatelor modelului hidraulic al rețelei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Înlocuirea echipamentelor mecano-electrice în conformitate cu programul convenit; • Analizarea performanței/eficienței stațiilor de epurare existente și modificarea lor dacă este necesar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Întreținerea facilităților; • Continuarea programului de evacuare ecologică a nămolului pe terenuri.

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

În zona tratată au fost identificate 20 de aglomerări cu o populație echivalentă peste 2.000, în conformitate cu prevederile Directivei, din care:

- 1 aglomerare care depășește 100.000 l.e.;
- 2 aglomerări între 10.000-100.000 l.e.;
- 17 aglomerări între 2.000-10.000 l.e.;
- 73 aglomerări sub 2.000 l.e.

Termenul de *aglomerare* nu trebuie confundat cu unitățile administrative. Limitele unei aglomerări pot corespunde sau nu cu granițele unei unități administrative, mai multe unități administrative (învecinate) pot constitui o aglomerare sau, o singură unitate administrativă poate fi formată din aglomerări independente dacă ele reprezintă suficiente zone concentrate, separate în spațiu/teritorial.

Aglomerările care se află sub incidența Directivei sunt:

- așezările umane (localitățile) cu o populație echivalentă > 2.000 l.e.;
- localitățile alăturate care depășesc împreună limita de 2.000 l.e.

Ținând cont de faptul că economiile de scară sunt necesare în sectorul de colectare și epurare a apei uzate și acolo unde este fezabil din punct de vedere tehnic, aglomerările au fost grupate în clustere de aglomerări (fie între ele, fie cu aglomerări sub 2.000 l.e.) care sunt deservite de aceeași stație de epurare.

Datele estimate de conformare stabilite pe fiecare aglomerare din următorul tabel se bazează pe estimările consultantului, informațiile furnizate de autoritățile locale cu privire la infrastructura existentă și proiectele în derulare.

Situație existentă	Etapa 3 (până în 2015)	Etapa 4 (până în 2018)	Etapa 5 (până în 2038)
Cerințe	Conformare cu articolul 5 (2) din 91/271/CE pentru aglomerări > 10.000 l.e. 77% din populația echivalentă a județului conformă	Conformare cu articolul 5 (2) din 91/271/CE pentru aglomerări > 2.000 l.e.	

Situație existentă	Etapa 3 (până în 2015)	Etapa 4 (până în 2018)	Etapa 5 (până în 2038)
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Sibiu SE existentă reabilitată în cadrul programului ISPA precedent; Populație estimată branșată la canalizare (2007) 164.733; Populație fără branșare la canalizare (2007) 21.792. 	<ul style="list-style-type: none"> Posibila extindere a etapei 2 din programul de investiții datorită depășirii termenului; Conformare totală cu cerințele etapei 3. 	<ul style="list-style-type: none"> Comunități adiționale prevăzute cu sistem de colectare așa cum este prevăzut în Directivă. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Avrig SE 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Modernizarea SE;
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Cristian SE construită nouă și aflată în perioada de probă 2007. Populație fără branșare la canalizare 2.359. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Rețea de canalizare existentă pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Extinderea etapei 1 a SE.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Gura Rîului SE nouă ce trebuie dată în folosință în 2008; Populație estimată branșată la canalizare (2007) 1.817; Populație fără branșare la canalizare 1.817. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Rețea de canalizare existentă pentru întreaga populație propusă; Modernizare parțială a SE existente. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Finalizarea modernizării / extinderii SE; Reabilitarea rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Jina Planuri în dezvoltare și lucrări în curs de începere pentru o nouă SE; Populație fără branșare la canalizare 4.152. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Rețea de canalizare existentă pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Finalizarea modernizării / extinderii SE; Reabilitarea rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Miercurea Sibiului Populație estimată branșată la canalizare (2007) Populație fără branșare la canalizare 2.683. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Finalizarea îmbunătățirilor la SE; Rețea de canalizare existentă pentru întreaga populație propusă.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Ocna Sibiului Populație estimată branșată la canalizare (2007) 356; Populație fără branșare la canalizare 3.604. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Finalizarea îmbunătățirilor la SE; Reabilitarea rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Orlat SE construită nouă 2007; Populație fără branșare la canalizare 2.534. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; Extinderea rețelei de canalizare. 	<ul style="list-style-type: none"> Finalizarea îmbunătățirilor la SE; Reabilitarea rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări pentru apă uzată Poiana Sibiului Populație estimată branșată la canalizare (2007) 2.684. 	<ul style="list-style-type: none"> Neconformare. 	<ul style="list-style-type: none"> Conformă cu articolele 3, 5, 10, 14 din 91/271/CE; SE nouă și rețea de canalizare existentă pentru toată populația propusă; 	<ul style="list-style-type: none"> Finalizarea îmbunătățirilor la SE; Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> Cluster de aglomerări 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și 	<ul style="list-style-type: none"> Desfășurarea întreținerii și 	

Situație existentă	Etapa 3 (până în 2015)	Etapa 4 (până în 2018)	Etapa 5 (până în 2038)
<p>pentru apă uzată Racoviță</p> <ul style="list-style-type: none"> • Populație fără branșare la canalizare 3.735. 	managementul aglomerării.	managementul aglomerării; <ul style="list-style-type: none"> • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizarea îmbunătățirilor la SE; • Reabilitări și extinderi ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Sadu Populație fără branșare la canalizare 2.418. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizarea îmbunătățirilor la SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Săliște nefuncțională; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 2.441 din care numai 1.424 deversează în SE; • Populație fără branșare la canalizare 2.282. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neconformare; 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Conformă cu articolele 3, 5, 10, 14 din 91/271/CE; • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Finalizarea îmbunătățirilor la SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Slimnic SE și rețea de canalizare în construcție fiind finanțate prin SAPARD; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 0; • Populație fără branșare la canalizare 2.536. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Extinderi ale rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Conformă cu articolele 3, 5, 10, 14 din 91/271/CE; • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Modernizarea SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Tâlmaci Planuri pentru construirea de rețea de canalizare și SE proprii; • Lucrări în execuție pentru SE și în curs de începere pentru canale; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 1.592; • Populație fără branșare la canalizare 5.795. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Modernizarea SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Turnu Roșu SE funcțională; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 118; • Populație fără branșare la canalizare 2.543. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Extinderea rețelei de canalizare pentru întreaga populație propusă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Modernizarea SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster de aglomerări pentru apă uzată Vurpăr Nu există SE; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 0; • Populație fără branșare la canalizare 2.433. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neconformare; 	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizarea lucrărilor la SE existentă și extinderea rețelei de canalizare la întreaga populație propusă; • Conformare cu articolele 3, 5, 10, 14 din 91/271/CE; 	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea întreținerii și managementul aglomerării; • Modernizarea SE; • Reabilitări ale rețelei de canalizare.

Situație existentă	Etapa 3 (până în 2015)	Etapa 4 (până în 2018)	Etapa 5 (până în 2038)
<ul style="list-style-type: none"> • Aglomerări sub 2.000 l.e. Aglomerări rurale sub 2.000 l.e.; • Populație estimată branșată la canalizare (2007) 0; • Populație fără rețea curentă de canalizare 31.565. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neconformare; 	<ul style="list-style-type: none"> • Conformare cu articolele 3, 5 din 91/271/CE; • Colectare și tratare disponibilă pentru 26% din aglomerările rurale; • Operator regional inexistent. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conformare cu articolele 10, 14 din 91/271/CE odată cu existența operatorului regional.
Conformare totală	Articolele 3 și 5 din 91/271/CE: - 91% din populația totală din aglomerările cu peste 2.000 l.e. să aibă acces la o rețea de canalizare; - 90,4% din populația totală din aglomerările cu peste 2.000 l.e. cu acces la epurare conformă a apelor uzate;	Articolele 3 și 5 din 91/271/CE: - 99% din populația totală din aglomerările cu peste 2.000 l.e. să aibă acces la o rețea de canalizare; - 99% din populația totală din aglomerările cu peste 2.000 l.e. cu acces la epurare conformă a apelor uzate;	

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

În cadrul Masterplanului privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, s-au stabilit și prioritzat investițiile ce vor avea loc în partea de sud a județului Sibiu în funcție de ordinea priorităților pentru faza I (2008-2013) și s-au prezentat investițiile pe localități pentru perioada 2008-2038.

Strategia nămolului

În județ există stații de epurare și tratare a nămolului la Sibiu, Turnu Roșu, Săliște, Orlat, Gura Rîului, Cristian și Avrig.

Detaliile și fazele programului de investiții pe termen lung necesar pentru implementarea strategiei nămolului

Faza 1 2008 – 2013	Nămol provenit din epurarea apei uzate SE Avrig SE Poiana Sibiului Nămol provenit din tratarea apei ST Sibiu Sud
Faza 2 2014 – 2018	Nămol provenit din epurarea apei uzate <ul style="list-style-type: none"> • Se continuă cu recomandările identificate în Faza 1; • Cercetarea și examinarea viabilității reciclării în agricultură și / sau aplicarea nămolului deshidratat tratat în silvicultură; • Evaluarea utilității introducerii tratării cu var la SE localizate strategic (introducerea SE Sibiu Mohu); • Inițierea strategiei cea mai viabilă din punct de vedere economic și sustenabilă din punct de vedere al mediului pentru implementarea în Faza 3. Nămol provenit din tratarea apei
Faza 3 2019 – 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea implementării și funcționarea deplină a strategiei identificată în Faza 2; • Depunerea nămolului deshidratat în depozite sau în unități de stocare pe termen lung; • Întreținerea și / sau înlocuirea principalelor elemente mecanice și electrice asociate cu operațiunile de tratare a nămolului la SE și ST; • Continuarea recomandărilor identificate în Faza 1 pentru gestionarea nămolului.
Faza 4 2024 – 2028	<ul style="list-style-type: none"> • Va continua strategia pe termen lung identificată în Faza 3; • Principalele elemente (infrastructura / sisteme sau echipament) legate de strategia pe termen lung vor fi întreținute și / sau înlocuite.
Faza 5 2029 – 2033	<ul style="list-style-type: none"> • Va continua strategia pe termen lung identificată în Faza 3; • Întreținerea și / sau înlocuirea principalelor elemente mecanice și electrice asociate cu operațiunile de tratare a nămolului la SE și ST.
Faza 6 2034 – 2038	<ul style="list-style-type: none"> • Continuare Faza 4 și 5.

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

I.1.1.2. Alimentare cu energie electrică

Programul “Electrificare 2007-2009” a asigurat cofinanțarea proiectelor de investiții pentru electrificarea localităților, prin acordarea de transferuri către bugetele locale din bugetul Ministerului Internelor și Reformei Administrative (ulterior redenumit Ministerul Administrației și Internelor), în limita fondurilor alocate de la bugetul de stat cu această destinație. Până la 30 iunie 2009, termenul limită de depunere a proiectelor pentru acest program, au întocmit documentațiile următoarele administrații locale: Porumbacu, Jina, Săliște, Tălmaciu, Cristian, Orlat, Șura Mare, Loamneș.

Energia electrică livrată clienților la nivelul anului 2008 de către Filiala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Transilvania Sud prin Sucursala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Sibiu se clasifică după tipul consumatorilor astfel:

Județul Sibiu este considerat producător de energie electrică printr-o serie de hidrocentrale amplasate pe râurile Sadu, Olt, Cibin, microhidrocentrale și minihidrocentrale pe râurile Cibin, Sadu, Rășinari, Sebeș, Racoviță.

Teritoriul județului Sibiu este străbătut de următoarele magistrale de transport a energiei electrice:

LEA 400 kV simplu-circuit

Țânțăreni – Sibiu

Sibiu – Brașov

Iernut – Sibiu

Mintia – Sibiu

Volumul de instalații – 247,8 km

LEA 220 kV dublu-circuit

Lotru – Sibiu

Volum de instalații – 217,1 km

LEA 110 kV Sibiu – Copșa Mică – Mediaș – Aurel Vlaicu - Dumbrăveni – Daneș

Aurel Vlaicu – Agnita

Aurel Vlaicu – Tîrnăveni – Iernut

Sibiu – Ucea – Victoria – Făgăraș – Hoghiz

Sibiu S – Cisnădie – Mîrșa – Cârțișoara

Sibiu – CHE Sadu – CHE Lotru

Blaj – Micăsasa – Tîrnăveni

Sibiu S – SRA Independența

Sibiu S – Sibiu N

Volum de instalații – 499 km

În județul Sibiu distribuția pe medie tensiune se face la 20 kV. În mediul urban se întâlnesc rețele subterane (LES 20 kV – 354 km) iar în mediul rural rețele aeriene (LEA 20 kV – 1.494 km). Aceste rețele sunt destinate alimentării cu energie electrică a consumatorilor casnici, edilitari, terțiari, inclusiv a consumatorilor industriali de puteri reduse.

Consumatori casnici

36%

Mici consumatori

21%

Mari consumatori

43%

Energie electrica livrata

Rețelele urbane din județ (LEA 0,4 kV) sunt subterane în zonele centrale și aeriene în cele periferice. În mediul rural sunt numai rețele aeriene pozate pe stâlpi de beton. Lungimea totală

a liniilor de joasă tensiune este de 2.656 km (LEA 0,4 – 1.679 km, LES 0,4 kV – 977km). În județ sunt 925 posturi de transformare (putere – 325 MVA). Prin H.C.J. 108/25.06.2009 s-a aprobat lista de priorități în vederea finanțării proiectelor în cadrul programului “Electrificare 2007-2009”, astfel:

În aprilie 2010, situația alimentării cu energie electrică în județul Sibiu se prezenta preciza că 3 localități au mai multe gospodării ce nu sunt total electrificate: Boița, Slimnic și Micăsasa, comuna Cârțișoara având 10 gospodării ce impune o extindere a rețelei electrice – investiție estimată la 228 mii lei.

În Situația privind localitățile care necesită extinderea rețelelor electrice propuse pentru programul „electrificare 2012-2016” în județul Sibiu, situație elaborată de S.C. Filiala de Distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Transilvania SUD S.A., Sucursala de Distribuție a Energiei Electrice Sibiu nu este cuprinsă comuna Cârțișoara cu investiții.

II.3.2.2. Alimentare cu gaze natural

Rezervele de gaze naturale se află în jumătatea de nord a județului Sibiu. Unul din punctele tari ale județului este existența unei rețele de distribuție a gazelor naturale amplă și bine dezvoltată. În prezent, 106 localități au alimentare cu gaze în funcțiune iar la nivelul întregului județ este în derulare un program de extindere a rețelei de gaze către noi localități.

Rețeaua și volumul gazelor naturale distribuite în județul Sibiu

Anul Localități* Lungimea simplă a conductelor (km)

Volumul gazelor naturale distribuite (mii m³)

Total Uz casnic

1995 65 936,9 546.405 291.295

2000 88 1.120,1 431.924 251.665

2001 92 1.143,3 425.412 230.234

2002 96 1.189,6 351.235 186.733

2003 99 1.220,0 322.919 175.437

2004 103 1.274,4 330.647 141.377

2005 103 1.264,6 305.880 148.923

2006 104 1.377,9 244.661 136.443

2007 48** 1.365,2 224.426 126.005

*Municipii, orașe, comune, sate <http://www.sibiu.insse.ro/main.php?lang=fr&pageid=474>

**Municipii, orașe, comune (reședințe ale unităților administrativ teritoriale) Direcția Județeană de Statistică Sibiu

În ianuarie 2009 situația rețelei de alimentare cu gaze naturale se prezenta astfel:

Rețeaua de gaze naturale

Existență Reabilitată Extindere

923,97 km 116,97 km 9,45 km

[http://www.cjsibiu.ro/portal/sibiu/cjsibiu/portal.nsf/22716162178AFDC5C225757B00463A29/\\$FILE/situatia_utilitatilor_09.pdf](http://www.cjsibiu.ro/portal/sibiu/cjsibiu/portal.nsf/22716162178AFDC5C225757B00463A29/$FILE/situatia_utilitatilor_09.pdf)

Consiliul Județean Sibiu

Investițiile programate pentru viitor ale S.C. E.ON. GAZ România S.A. sunt repartizate astfel: 45,99 km pentru Centrul Operațional Mediaș și 80,23 km pentru cel din Sibiu.

II. Principalele obiective tehnice care constituie strategia generală a județului Sibiu pentru gestionarea deșeurilor se pot sintetiza astfel:

Strategia generală a județului Sibiu pentru gestionarea deșeurilor	
Obiectiv	Termen
Promovarea și aplicarea principiului prevenirii la consumator	permanent
Promovarea tratării nămolului rezultat de la epurarea apelor uzate orășenești în vederea	permanent

valorificării	
Asigurarea unui grad de acoperire cu servicii de salubritate de 100% în mediul rural	2013
Finalizarea și realizarea de noi stații de sortare pentru deșeurile reciclabile colectate selectiv	2010 – 2016
Implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor reciclabile astfel încât să se asigure atingerea țintelor privind valorificarea deșeurilor de ambalaje	2013
Închiderea depozitelor neconforme conform prevederilor avizelor de închidere emise de A.P.M. Sibiu	2013
Asigurarea de capacități de tratare a deșeurilor biodegradabile municipale (compostare, fermentare, tratare mecano-biologică ș.a.) astfel încât să se asigure atingerea țintelor privind reducerea cantității de deșeurii biodegradabile depozitate	2012 – 2015
Pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor menajere și asimilabile hârtie, metal, plastic și sticlă la un nivel minim de 50% din masa totală	2020
Gestionarea corespunzătoare a deșeurilor din construcții și demolări astfel încât să se asigure un grad minim de valorificare de 70% din cantitatea totală a deșeurilor din C&D nepericuloase cu excepția codului 17 05 04	2020

(extras din Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu, 2008)

Pentru atingerea țintelor este propus acest sistem integrat de gestionare a deșeurilor solide municipale și un plan de investiții aferent, după cum urmează:

- ✓ implementarea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor menajere pe categorii: hârtie+carton, plastic+metal+lemn, deșeurii biodegradabile, deșeurii reziduale;
- ✓ construirea unor capacități de compostare a deșeurilor biodegradabile și a celor verzi care să asigure reducerea cantităților depozitate la Târnava;
- ✓ utilizarea stațiilor de transfer ce se construiesc prin proiectele PHARE pentru transportul deșeurilor la depozitul Cristian;

În cadrul strategiei, județul a fost împărțit în cinci zone în funcție de proiectele PHARE CES implementate și în funcție de distanțele de transport și transfer, astfel: Zona 1 Sibiu, Zona 2 Avrig, Zona 3 Agnita, Zona 5 Săliște.

ECO Sistem Avrig - Proiect pentru implementarea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor municipale

Zona de derulare Orașul Avrig împreună cu comunele și localitățile Glîmboaca, Săcădate, Bradu, Mîrșa, Cîrța, Porumbacu de Jos, Turnu Roșu, Racovița.

Scopul proiectului Îmbunătățirea capacității administrației publice locale de a contribui la protecția mediului prin implementarea unui sistem de colectare

selectivă, procesare și valorificare a deșeurilor reciclabile în vederea reducerii impactului negativ al depozitării acestora asupra mediului.

Măsuri pe termen scurt:

Pentru fiecare din cele 5 zone în parte a fost stabilit un Plan de acțiune pe termen scurt, având în vedere următoarele:

- UAT fără contract de salubritate – în cel mai scurt timp vor încheia un contract de salubritate cu un operator licențiat, care să expire la data delegării activității de colectare și transport de către ADI ECO Sibiu;
- UAT în cazul cărora există contracte de salubritate încheiate direct cu locuitorii – din punct de vedere legal, al relației între UAT și operator, aceste UAT sunt în aceeași situație de la punctul precedent, respectiv fără contract de salubritate (deoarece contractele dintre operator și utilizatori nu pot ține loc unui contract de delegare a gestiunii). De aceea soluția aplicabilă va fi aceeași ca la punctul anterior;
- UAT cu contracte de salubritate care expiră în perioada 2011 – 2012 – în cazul în care nu a fost realizată o prelungire anterioară, aceste contracte vor fi prelungite, conform legii, pe o perioadă de maxim 2 ani;

- UAT cu contracte de salubritate care expiră în perioada 2014 – 2021 (asupra acestor contracte nu se va interveni; după expirare, activitatea de colectare și transport va fi preluată de operatorul zonal căruia i s-a delegat gestiunea activității de colectare și transport ; în acest sens, contractul de delegare va fi încheiat de ADI ECO Sibiu și pentru aceste UAT, încă din 2013, dar pentru aceste UAT contractul atribuit de ADI ECO Sibiu noului operator va intra în vigoare la data la care le expiră contractul actual ; până la acea dată, aceste contracte existente vor fi modificate doar în sensul precizării stațiilor/depozitului unde vor fi transportate deșeurile colectate de operatorul actual, pentru a respecta fluxul planificat al deșeurilor din județ și a fi astfel integrate în Proiect, precum și, eventual, în vederea regularizării lor, conform prevederilor legale aplicabile, dacă este cazul;

- UAT cu contracte de salubritate care expiră în perioada 2029 – 2058 – asupra acestor contracte nu se va interveni; ele vor fi modificate doar în sensul precizării stațiilor/depozitului unde vor fi transferate deșeurile colectate de operatorul actual, pentru a respecta fluxul planificat al deșeurilor din județ și a fi astfel integrate în Proiect, precum și, eventual, în vederea regularizării lor conform prevederilor legale aplicabile, dacă este cazul;

- UAT cu contracte care expiră la data atribuirii serviciului de către ADI ECO Sibiu – asupra acestor contracte nu se va interveni, încetând de drept la data delegării activității de colectare și transport pentru zona respectivă;

- UAT cu contracte pe perioadă nedeterminată– aceste contracte vor fi modificate pentru a fi regularizate conform prevederilor legale aplicabile, iar având în vedere ca durata contractului este o clauză obligatorie a contractelor de delegare (conform Legii nr. 51/2006) și nu poate fi mai mare decât durata necesară amortizării investițiilor, fără a depăși 49 de ani (conform Legii nr. 101/2006), prin act adițional va fi stipulată durata acestor contracte conform celor de mai sus;

- În situația în care mai rămâne o perioadă foarte scurtă de timp între data expirării contractelor existente și data preconizată la care gestiunea serviciului va fi preluată de către noul operator desemnat prin procedura organizată de ADI, operatorul actual va continua să furnizeze serviciul, în vederea asigurării continuității acestui serviciu, însă doar până la data intrării în vigoare a noului contract, încheiat de ADI cu noul operator desemnat.

Colectare

Colectarea deșeurilor reziduale

În prezent gradul de acoperire cu servicii de salubritate este de 100% atât în mediul urban cât și în mediul rural, cu mici excepții (5 localități din mediul rural) toate localitățile fiind deservite de operatori de salubritate licențiați ANRSC. În conformitate cu Studiul de fezabilitate revizuit în anul 2012, sistemul de colectare separată a deșeurilor, care urmează a fi implementat începând cu anul 2013 la nivelul județului cuprinde diferențiat mediul urban și mediul rural. Se prezintă :

Mediul rural

- deșeurile de hârtie și carton, deșeurile de plastic și metal și deșeurile reziduale se vor colecta în puncte de colectare în containere de 1,1 m³. Fiecare container va deservi 250 locuitori;

- deșeurile de sticlă se vor colecta pe o singură culoare în puncte de colectare în containere de 1,1 mc. Fiecare container va deservi 1.500 locuitori, fiind asigurat însă cel puțin câte un container în fiecare localitate (inclusiv sate).

Frecvența propusă de colectarea deșeurilor reciclabile colectate separat în mediul rural:

- Hârtie - lunar, plastic și metal - lunar, sticla - lunar.

În mediul urban, un recipient pentru colectarea separată va deservi 110 locuitori sau 250 locuitori (depinde de tipul de deșeu). În mediul rural un recipient pentru colectarea separată a

deșeurilor de hârtie și carton va deservi 250 locuitori, iar un recipient pentru colectarea separată a sticlei va deservi 1.500 locuitori.

Implementarea Colectării Separate A Deșeurilor Reciclabile

În cadrul etapei de implementare a proiectului (Asistență Tehnică și Supervizarea Lucrărilor de Construcții în Sprijinul Consiliului Județean Sibiu), echipa de experți împreună cu reprezentanții ADI ECO SIBIU și UIP a realizat o analiză detaliată a:

- contractelor de salubritate existente la nivelul fiecărei unități teritoriale administrative în parte;
- situației existente în ceea ce privește recipientii de colectare separată a deșeurilor reciclabile și unitățile de compostare individuală;
- proiectelor implementate la nivelul județului Sibiu, prin care s-a realizat achiziția de recipienti de colectare separată și unități de compostare individuală.

Astfel, au fost organizate o serie de întâlniri directe cu factorii implicați în gestionarea deșeurilor municipale (reprezentanții primăriilor, a operatorilor de salubritate precum și reprezentanții ECO-ROM Ambalaje) și au fost primite din teritoriu datele necesare.

În ceea ce privește situația existentă a recipientilor de colectare separată și a unităților de compostare individuală, au fost centralizate și acolo unde a fost cazul, verificate, datele primite din teritoriu.

În urma analizei tehnice și instituționale realizate s-au desprins următoarele concluzii:

- S.C. ECO-ROM AMBALAJE S.A. a asigurat parțial dotarea cu containere de 1,1 mc pentru colectarea deșeurilor reciclabile în municipiile Sibiu și Mediaș în orașul Dumbrăveni și în 9 comune din județul Sibiu;
- Prin proiectul “Sistem zonal de gestionare a deșeurilor urbane” finanțat de către Ministerul Mediului (aprobat prin HG 537/2006), au fost achiziționați recipienti de colectare separată pentru orașul Copșa Mică și alte 5 comune partenere;
- Proiectele PHARE CES implementate au suferit modificări față de cererile de finanțare inițiale, luate în considerare la realizarea Studiului de fezabilitate. Sunt situații în care nu au mai fost achiziționate toate echipamentele de colectare separată prevăzute;
- Modul de calcul a recipientilor necesari pentru colectarea sticlei în mediul rural nu a luat în calcul alcătuirea administrativă a comunelor (sunt comune cu câte 4 – 5 sate) ci numai numărul total de locuitori din comună;
- Containerele de metal propuse pentru colectarea separată a deșeurilor de sticlă au greutate ridicată, fiind dificile în operare, fapt semnalat de operatorii de salubritate regionali existenți în județ;
- Există localități rurale și urbane, care au achiziționat deja prin proiecte PHARE CES unități de compostare individuală.

De asemenea, în urma discuțiilor cu reprezentanții municipiului Sibiu s-a concluzionat că există probleme foarte mari în identificarea spațiilor pentru amplasarea punctelor de colectare pe de o parte, iar pe de altă parte,

Având în vedere toate aspectele menționate anterior, s-a considerat necesară actualizarea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile după cum urmează.

Mediul rural

- deșeurile de hârtie și carton, deșeurile de plastic și metal și deșeurile reziduale se vor colecta în puncte de colectare în containere de 1,1 m³. Fiecare container va deservi 250 locuitori;

- deșeurile de sticlă se vor colecta pe o singură culoare în puncte de colectare în containere de 1,1 mc. Fiecare container va deservi 1.500 locuitori, fiind asigurat însă cel puțin câte un container în fiecare localitate (inclusiv sate).

Frecvența propusă de colectarea deșeurilor reciclabile colectate separat în mediul rural:

- Hârtie - o dată la două săptămâni, plastic și metal - de 2 ori pe săptămână, sticla - o dată la două săptămâni.

Pentru a stabili numărul necesar de puncte de colectare, s-a hotărât ca, în mediul urban, un recipient pentru colectarea separată va deservi 110 locuitori sau 250 locuitori (depinde de tipul de deșeu). În mediul rural un recipient pentru colectarea separată a deșeurilor de hârtie și carton va deservi 250 locuitori, iar un recipient pentru colectarea separată a sticlei va deservi 1.500 locuitori.

Implementarea colectării separate a deșeurilor biodegradabile menajere/compostării la domiciliu

S-a propus colectarea separată a deșeurilor biodegradabile menajere din municipiile Sibiu și Mediaș, cu compostarea la stații de compostare, iar pentru zonele rurale, o colectare separată pentru 60% din gospodării, cu compostarea individuală.

Multe dintre locuințele rurale vor fi dotate cu unități individuale de compostare a deșeurilor biodegradabile. Se estimează ca 7.800 de tone de deșeuri biodegradabile să fie reduse de la depozitare în fiecare an prin compostarea corespunzătoare a deșeurilor menajere în 25.000 de unități de compostare.

Sortare

Până în prezent au fost construite 4 instalații de sortare, prezentate în tabelul ce urmează, cu o capacitate de sortare de aproximativ 31.000 t/an.

Instalații de sortare	Capacitate (t/an)
Agnita	900
Cisnădie	5.200
Mediaș	20.000
Săliște	5.000
Total	31.100

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Compostare

În ceea ce privește compostarea deșeurilor municipale, în prezent există în județ o stație de compostare la Avrig de capacitate mică, realizată prin proiect PHARE CES. Prin proiectul Sistem de management integrat al deșeurilor se vor realiza încă două stații de compostare: o stație de compostare la Sura Mica cu o capacitate de 15.000 t/an în care vor fi compostate deșeurile biodegradabile colectate separat în municipiul Sibiu și o stație de compostare la Tarnava cu o capacitate de 7.000 t/an în care vor fi compostate deșeurile biodegradabile colectate separat în municipiul Mediaș. Odată cu darea în funcțiune a celor două stații se va asigura atingerea țintei prevăzută pentru anul 2013 privind reducerea la depozitare a deșeurilor biodegradabile municipale.

Transfer

Stația de transfer cu containere deschise este cea mai potrivită soluție din punct de vedere economic în cazul unor cantități mici de deșeuri de până la 100.000 t/an (274 t/zi). Astfel:

- pentru zonele rurale cu o cantitate de deșeuri de până la 10.000 t/an sunt recomandate stațiile mici din zona rurală cu containere de capacitate mică;

Alternativa 1 consideră în prezent folosirea stațiilor de transfer planificate în proiectele PHARE CES aflate în faza de implementare. Locurile planificate pentru stațiile de transfer economisesc costurile globale de transport și reduc necesitatea de a construi mai multe depozite mai mici dar mult mai costisitoare:

- **Stația de transfer Mediaș**

Deșeurile reziduale provenite din Mediaș și zonele limitrofe vor fi colectate și transportate către stația de transfer. Capacitatea proiectată pentru stația de transfer Mediaș necesită aproximativ 20.000 t/an.

Celelalte două zone (Cisnădie și Mărginimea Sibiului) nu necesită stație de transfer deoarece sunt situate la o distanță foarte mică de depozitul conform al comunei Cristian.

Depozitare

În prezent, toate deșeurile municipale generate sunt depozitate la depozitul conform de la Cristian. Depozitele urbane neconforme clasa „b” si-au încetat activitatea urmand sa fie inchise in cursul anului 2013 in cadrul proiectului SMID

Depozitul conform pentru depozitarea deșeurilor municipale este amplasat pe teritoriul administrativ al comunei Cristian. Operatorul acestuia este S.C. TRACON S.R.L. Brăila. Anul de punere în funcțiune a depozitului a fost 2004, iar anul estimat de închidere este 2034.

Toate spatiile de depozitare din zona rurală au sistat depozitarea începând cu 16 iulie 2009.

Se va menține, în continuare, **interdicția de construire de incineratoare de deșeuri pe teritoriul administrativ al județului Sibiu**, interdicție ce va fi prevăzută în toate documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului și a regulamentelor de urbanism aferente acestora alături de **interdicția de a permite dezvoltarea unor activități industriale poluante** (PATJ - Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, PUG - Planurile Urbanistice Generale).

II.1.1. Siguranța publică și evidența persoanelor

Inspectoratul pentru Situații de Urgență "Cpt. Dumitru Croitoru" (I.S.U.)

Obiectivele I.S.U. se regăsesc în legislația în vigoare și în planurile de acțiune ale instituției⁵.

Obiectivele pe termen scurt:

- implementarea sistemului de înștiințare alarmare de tip electronic și în bazinele hidrografice Cibin, Hîrtibaci și Tîrnava;
- completarea bazei tehnico – materiale necesare în procesul de instruire a efectivelor;
- intensificarea colaborării cu județele membre ale Regiunii Centru în domeniul de cooperare, servicii comunitare de urgență civilă și intervenție la dezastre;
- sprijinirea administrațiilor publice locale în implementarea, dezvoltarea și modernizarea sistemului de voluntariat în procesul de gestionare a situațiilor de urgență;
- reorganizarea sectoarelor de competență a serviciilor voluntare pentru situații de urgență, în funcție de situația rezultată în urma definitivării procesului de profesionalizare a inspectoratului pentru situații de urgență;
- continuarea activității de achiziționare de materiale și echipamente în limita fondurilor alocate, pentru îndeplinirea eficientă a misiunilor;
- asigurarea participării la cursurile de pregătire pentru salvatori (înălțime, înec) a subofițerilor selecționați;
- implementarea rețelei metropolitane la nivelul inspectoratului.

Obiectivele pe termen mediu:

⁵ O.U.G. nr. 21/2004 privind Sistemul Național Management al Situațiilor de Urgență, H.G. nr. 1492/2004 privind principiile de organizare, funcționare și atribuțiile serviciilor de urgență profesioniste, Planul de acțiune al I.S.U. Sibiu pe anul 2010

- reorganizarea sectoarelor de intervenție prin detașarea de autospeciale în punctele nodale, pentru scurtarea timpului de răspuns și intervenție și susținerea unor unități mobile de intervenție (Avrig, Săliște, Dumbrăveni, Tâlmăci, Rășinari, Marpod, Ocna Sibiului și altele) - este de așteptat ca îmbunătățirea dotărilor cu echipamente, să conducă la creșterea gradului de siguranță a populației și la primirea ajutorului de urgență calificat într-un timp mai scurt.;

- înlocuirea tuturor autospeciilor pentru intervenție, uzate fizic și moral cu autospeciale moderne și performante, cu caracteristici tehnico-tactice care să corespundă necesităților și situațiilor de risc din zona de competență;

- reorganizarea și finalizarea constituirii după caz, a serviciilor de urgență private, potrivit legii, la operatorii economici și instituțiile care desfășoare activități cu risc de incendiu;

- actualizarea documentelor operative la nivelul zonei de competență în vederea îmbunătățirii raportului cost – eficacitate, a sistemului de organizare, conducere, coordonare și control a misiunilor;

- eficientizarea și profesionalizarea procesului de pregătire a întregului personal, în funcție de necesitățile reale pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale;

- implementarea unui climat de muncă angajant și redefinirea raportului ierarhic, pe temeiul responsabilităților profesionale și regulamentare la toate eșaloanele;

- eficientizarea activităților de coordonare, control și îndrumare în scopul gestionării eficiente a modului de îndeplinire a activităților;

- reevaluarea activității de menținere la un standard ridicat al ordinii și disciplinei și prevenirea oricăror evenimente ce ar putea aduce prejudicii imaginii inspectoratului județean pentru situații de urgență.

Autoritatea Teritorială de Ordine Publică are următoarele obiective în perioada 2012 - 2016⁶:

- Informarea cetățenilor despre misiunea A.T.O.P. Sibiu.

- Formarea unui grup de lucru în cadrul A.T.O.P., în care să fie invitați și reprezentanți ai ONG-urilor care să analizeze informarea prezentată de reprezentanții Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu pe linia activității de petiționare.

- Întocmirea, de către Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu, a unei evaluări a activităților desfășurate și a rezultatelor obținute, pe principalii indicatori de performanță, conform obiectivelor generale și specifice ale M.A.I. și Poliției Române.

Subsecvent, va fi prezentat și un plan de acțiune, cu măsuri concrete, cu termene și responsabilități, pentru eliminarea deficiențelor constatate.

II.2. ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Scopul strategiei este să creeze un sistem funcțional de servicii sociale la nivel județean, capabil să asigure dezvoltarea capacităților indivizilor și/sau comunităților pentru soluționarea propriilor nevoi sociale, precum și creșterea calității vieții și promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială.

Obiectivul general: **Dezvoltarea unui sistem competitiv de asistență socială care să răspundă nevoilor beneficiarilor.**

Obiective specifice:

1. **Prevenirea instituționalizării** care să conducă la reducerea costurilor, aflate în continuă creștere și să scadă intrările în sistem, obiectiv ce presupune crearea unor rețele locale care să ofere o gamă largă de servicii alternative instituționalizării (centre de informare, consiliere, centre de zi, centre de recuperare, rețele de îngrijire la domiciliu etc.) ce se va realiza prin următoarele proiecte / acțiuni:

- Contractarea unor servicii de asistență socio-medicală la domiciliu prin organizarea de servicii sociale comunitare, cu extindere la nivelul întregului județ – parteneriat consilii locale, Consiliul Județean, ONG-uri etc.;

⁶ Hotărârea 787 din 25 iulie 2002 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Autorității Teritoriale de Ordine Publică

- Valorificarea potențialului local prin crearea unui sistem de structuri partenieriale cu societatea civilă pentru acoperirea nevoilor zonale de servicii sociale: centre de recuperare, consiliere, centre de zi, echipe mobile pentru tratament și intervenții etc.;
- Asigurarea co-finanțării din partea Consiliului Județean a serviciilor sociale furnizate de O.N.G. – uri acreditate (Agenda socială anuală a Consiliului Județean Sibiu);
- Dezvoltarea de servicii de tip economie socială (unități protejate, ateliere protejate, etc.) pentru persoane adulte cu handicap, în parteneriat public – privat, pentru zonele Sibiu și Mediaș – implicarea activă pe piața muncii și incluziune socială pentru grupurile vulnerabile;
- Înființarea și dotarea de case de tip familial;
- Înființarea unui centru pentru victimele violenței;
- Achiziționarea de apartamente pentru tinerii ce părăsesc centrele de plasament;
- Înființarea unei rețele de centre de informare și consiliere pentru copil și familie la Avrig, Mediaș și Agnita;
- Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a cetățenilor județului privind oferta de servicii sociale și condițiile de acordare a acestora;
- Asigurarea coordonării de către D.G.A.S.P.C. a funcționării rețelelor prin evaluarea continuă a nevoilor și resurselor locale structurate pe baza informațiilor colectate de la structurile administrațiilor publice locale;
- Promovarea incluziunii sociale prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, în special în comunitățile de romi sau cele defavorizate, prin oferirea unor programe de sprijin gen: „Școală după școală”, oferirea unui sprijin educațional prin intermediul unor profesori de sprijin, mediatori școlari și sanitari, etc;

2. Creșterea calității serviciilor sociale oferite de instituțiile de asistență socială ale Consiliului Județean Sibiu tuturor persoanelor aflate în nevoie socială (reorganizarea sistemului de protecție, înființarea și sprijinirea unor servicii alternative de protecție, modernizarea, reabilitarea și dotarea unităților existente la standarde etc.) prin:

Măsurile de implementare

Pornind de la ideea că istoricul serviciilor sociale are la bază recunoașterea nevoilor sociale și organizarea structurilor sociale și funcționale pentru a satisface aceste nevoi sociale, filosofia pe care se bazează strategia este aceea că serviciile sociale trebuie să fie concepute astfel încât să răspundă nevoilor și problemelor sociale de la nivelul comunităților utilizând la maxim resursele existente (legislative, financiare, umane, organizaționale și altele, atât din sistemul public, cât și cele din sistemul de privat).

Problemele sociale generează nevoi sociale ce impun organizarea / dezvoltarea de servicii sociale în cadrul unei comunități.

Având în vedere concluziile reieșite din analiza nevoilor actuale de asistență socială, din analiza realizării serviciilor de asistență socială din județul Sibiu, din analiza parteneriatelor încheiate la nivelul județului Sibiu și mai ales din analiza economico-financiară a activităților de asistență socială bugetate de către Consiliul Județean Sibiu se impune o reorganizare a sistemului de asistență socială la nivelul județului Sibiu pe dimensiunea serviciilor sociale. Propunerea de reorganizare a sistemului se axează pe cele două componente ale acestuia: protecția instituționalizată și prevenirea instituționalizării. Prin urmare recomandările și obiectivele propuse vor avea în vedere regândirea sistemului de servicii de asistență socială de la nivelul județului Sibiu, ținându-se cont de aceste două componente, astfel încât să răspundă nevoilor identificate și să folosească la maxim resursele existente atât în sectorul public, cât și în cel privat.

Astfel, se desprind două obiective generale axate pe cele două componente, obiective la care se adaugă și cel de reorganizare a sistemului de servicii sociale de la nivelul județului Sibiu:

- Scăderea costurilor serviciilor de protecție prin creșterea eficienței manageriale;
- Crearea la nivelul județului Sibiu a unor rețele flexibile de servicii de prevenire care să reducă intrările în sistemul de protecție și să răspundă nevoilor identificate la nivel local.

Managementul în domeniul asistenței sociale în județul Sibiu

Managementul la nivel județean

Consiliul Județean Sibiu asigură managementul asistenței sociale la nivelul județului Sibiu prin intermediul D.G.A.S.P.C. - instituție cu personalitate juridică aflată în subordinea sa - și a altor instituții din subordinea C.J.S., unele servicii fiind prestate în colaborare cu Consiliile Locale și SPAS-urile acestora.

În cadrul sistemului de asistență socială de la nivelul județului Sibiu:

- D.G.A.S.P.C. are rolul de aplicare a politicilor sociale în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane vulnerabile sau aflate în nevoie și rolul de coordonare a activităților SPAS-urilor conform competențelor conferite de legislația în vigoare.

Managementul la nivel local (municipii, orașe, comune)

Managementul în domeniul asistenței sociale se va asigura de către Consiliile Locale și de primari prin intermediul SPAS-urilor.

Coordonarea metodologică, monitorizarea asigurării managementului de caz și supervizarea vor fi asigurate de către D.G.A.S.P.C..

Și din punct de vedere al asistenței sociale, județul Sibiu va organiza și coordona activitățile pe 5 zone geografice: Zona Sibiu, zona Mărginimea Sibiului, zona Valea Oltului, zona Podișul Secașelor - Podișul Tîrnavelor, zona Valea Hîrtibaciului.

În perioada 2013 – 2016 se are în vedere dezvoltarea a câte unei rețele în fiecare zonă. O rețea va fi constituită din instituții, organizații și furnizori de servicii din zonă care pot încheia parteneriate. Fiecare zonă va avea baza de date comună, reguli și proceduri care să asigure printr-un sistem unitar de abordare, o intervenție personalizată și individualizată, în funcție de nevoile beneficiarului, o responsabilitate partajată, parteneriate active și altele. Această rețea va cuprinde un complex de servicii sociale formate din centre de zi, centre de consiliere, servicii de îngrijire la domiciliu, centre de plasament, ateliere protejate și altele.

Conform noii Legi a asistenței sociale nr. 292/2011, serviciile sociale reprezintă activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și celor speciale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excludere socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții. Acestea pot organiza și acorda în sistem integrat cu servicii de ocupare, de sănătate, de educație, precum și cu alte servicii sociale de interes general.

O atenție sporită se acordă în noua Lege a asistenței sociale **serviciilor de îngrijire personală** - se adresează persoanelor dependente care, ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi. Situația de dependență este o consecință a bolii, traumei și dizabilității și poate fi exacerbată de absența relațiilor sociale și a resurselor economice adecvate. Vulnerabilitățile pot fi legate de sărăcie, de vârstă, de sănătate mintală sau fizică, de muncă, de analfabetism, de locație, de societate diversă.

Ajutorul acordat pentru îndeplinirea activităților uzuale ale vieții zilnice privește două categorii de activități:

a) activități de bază ale vieții zilnice, în principal: asigurarea igienei corporale, îmbrăcare și dezbrăcare, hrănire și hidratare, asigurarea igienei eliminărilor, transfer și mobilizare, deplasare în interior, comunicare;

b) activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal: prepararea hranei, efectuarea de cumpărături, activități de menaj și spălătorie, facilitarea deplasării în exterior și însoțire, activități de administrare și gestionare a bunurilor, acompaniere și socializare.

Îngrijirea persoanei care necesită pe o perioadă mai lungă de 60 de zile ajutor pentru îndeplinirea activităților de bază și instrumentale ale vieții zilnice este definită ca **îngrijire de lungă durată**. Orice persoană dependentă (din categoria persoane vârstnice, persoane cu dizabilități și bolnavii cronici) are dreptul la servicii de îngrijire personală.

Îngrijirea de lungă durată se asigură la domiciliu, în centre rezidențiale, în centre de zi, la domiciliul persoanei care acordă serviciul și în comunitate. Se pot organiza și acorda integrat cu

servicii de îngrijire medicală, de reabilitare și amenajare a ambientului, cu alte servicii de recuperare / reabilitare și pot fiacompaniate de servicii de consiliere socială, juridică și de informare.

Tendențele recente privind structura populației Uniunii Europene reliefează un număr de provocări pentru sistemele de bunăstare socială. Având în vedere nevoia de adaptare a serviciilor publice pentru o populație europeană în curs de îmbătrânire, a fost adoptată pe 9 septembrie 2010 la Strasbourg Rezoluția Parlamentului European referitoare la îngrijirea pe termen lung a persoanelor vârstnice, prin care PE “invită statele membre să ia în considerare evoluțiile demografice din ultimii ani, în special îmbătrânirea populației, care au condus la presiuni bugetare sporite și la o cerere mare în ceea ce privește o infrastructură mai bună pentru servicii de asistență medicală și îngrijire socială”.

La nivelul UE27, raportul de dependență se va dubla în următorii 50 de ani, de la curenul 25,2 la o proiecție de 53,47 în 2060 pentru o populație care va crește sensibil, numai de la 501,25 milioane la 505,71 milioane de persoane. Acest fapt clarifică faptul că schimbările constau nu doar în îmbătrânire, dar și de reducere a volumului populației.

Îngrijirile la domiciliu reprezintă cea mai eficientă strategie de îngrijire a persoanelor vârstnice în situație de dependență, nu numai pentru că este o metodă cu un cost mai redus decât îngrijirea în instituții, dar și pentru că este preferată de toate persoanele în cauză, reprezentând un atribut esențial al asigurării creșterii calității vieții.

II.3. TURISMUL

Turism

Turismul este un domeniu prioritar de dezvoltare pentru județul Sibiu, Consiliul Județean fiind interesat atât în mod direct, datorită competențelor stabilite de lege, cât și în mod indirect, în calitate de membru fondator al Asociației Județene de Turism Sibiu

(A.J.T.S.), **creată cu scopul de a sprijini implementarea politicii de turism** a C.J.S.

(conform H.C.J. Sibiu nr. 74/2005). Având în vedere importanța și complexitatea acestui domeniu, Consiliul Județean Sibiu a contractat o firmă care a realizat un *Masterplan în domeniul turismului*.

Acest document programatic, prin evaluarea patrimoniului turistic al județului, a cererii pentru produsele și serviciile turistice din zonă (sudul Transilvaniei), printr-un studiu diagnostic a ofertei turistice din județ și o analiză a posibilităților pe care C.J.S. le are pentru susținerea turismului, a elaborat direcții strategice de dezvoltare a turismului în județ și un plan de măsuri concrete pe care C.J.S. să-l implementeze în perioada 2010 – 2013, plan revizuit și completat pentru perioada 2013 - 2016.

Resursele și structurile turistice ale județului Sibiu

S-au analizat majoritatea resurselor turistice naturale¹⁶ ale județului, fiind clasificate în două categorii: majore și secundare.

Cele mai importante resurse naturale se concentrează în zona de sud, în cadrul grupelor de munți Cindrel, Lotru și Făgăraș, **cu mențiunea că doar anumite perimetre – Bîlea, Rășinari - Păltiniș, zona Avrigului – sunt exploatate la un nivel rezonabil din punct de vedere turistic.** Acestora li se alătură, în rândul atracțiilor naturale majore, factorii curativi din cele două stațiuni turistice de interes local, Ocna Sibiului și Bazna. Ca potențial natural merită să menționăm de asemenea zonele din rețeaua „Natura 2000” din nord-estul și estul județului (o mare parte din suprafața Podișurilor Hîrtibaciului și Tîrnavelor).

Atracțiile turistice antropice au fost clasificate la fel, în majore și secundare. Cele majore sunt: municipiile Sibiu și Mediaș (ansambluri arhitecturale urbane medievale), Mărginimea Sibiului (Săliște – Sibiel – Gura Rîului), Cisnădie - Cisnădioara și comunele Biertan și Valea Viilor monumente UNESCO. Dintre cele secundare amintim: zonele etnofolclorice

cu tradițiile, gastronomia și meșteșugurile specifice (cea mai importantă din punct

de vedere al exploatării turistice este Mărginimea Sibiului, însă potențial au și Țara Oltului, Valea Hîrtibaciului, Valea Tîrnavelor și Podișul Secașelor), bisericile fortificate (cu o concentrare în jumătatea nordică județului), palatele / castelele / fortificațiile răspândite prin județ, muzeele (Brukenthal și ASTRA se află între cele mai importante cinci muzee ale României), evenimentele/festivalurile (de teatru, de muzică, folclorice, meșteșugărești, medievale, sportive, ș.a.), domeniul schiabil ș.a.¹⁷.

S-au inventariat structurile turistice existente la nivelul județului observându-se astfel creșterea numărului unităților de cazare în perioada 2006 – 2007 (premergătoare evenimentului *Sibiu – Capitală Culturală Europeană*) și continuarea investițiilor în municipiul Sibiu și după această perioadă, inclusiv a unor lanțuri hoteliere internaționale de renume (Ramada, Golden Tulip, Hilton și Continental). Comparativ cu județele limitrofe aflate în zona de sud a Transilvaniei, județul Sibiu prezintă al doilea stoc de unități de cazare, ca număr și capacitate, după județul Brașov¹⁸.

¹⁶ *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. I.3 – Descriere sintetică a resurselor turistice naturale, pag. 10 - 14

¹⁷ *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. I.4 – Descriere sintetică a resurselor turistice antropice, pag. 15 - 24

¹⁸ *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. I.6 – Descriere sintetică a infrastructurii de cazare, pag. 25 - 43

Ministerul Turismului

Din perspectiva repartizării spațiilor de cazare pe suprafața județului, se observă anumite zone de concentrare, care se suprapun unor atracții turistice cu notorietate atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Cele mai importante astfel de zone sunt: municipiile Sibiu și Mediaș, zona Mărginimii Sibiului (în special în Rășinari, Sibiel, Gura Rîului), stațiunile turistice de interes local (Păltiniș, Ocna Sibiului și Bazna) și zona Munților Făgăraș. Lipsa spațiilor de cazare caracterizează Podișul Hîrtibaciului, zonă cu atracții deosebite, reprezentate, în primul rând, de bisericile fortificate și de satele tradiționale. Infrastructura de cazare inventariată a județului însumează peste 500 de unități de primire turistică, ce cuprind aproape 13.000 de locuri de cazare. După tipul unității de cazare, cele mai mari capacități cumulate le dețin hotelurile (28% din numărul locurilor), urmate de pensiunile turistice rurale (18%), iar din perspectiva gradului de confort (clasificat, în curs de clasificare sau asumat de unitățile neclasificate), aproape două treimi din totalul capacității de cazare din județ se înscrie în intervalul scăzut-mediu de confort (2-3 flori/stele). Județul Sibiu are în prezent 15 centre de informare turistică, plus alte câteva unități în curs de amenajare.¹⁹

Prin prisma diversității și atractivității resurselor turistice, județul Sibiu se află în rândul destinațiilor turistice românești de top, cuprinzând și câteva branduri bine conturate și valoroase în peisajul turismului din România: orașul Sibiu, Mărginimea Sibiului, Bîlea. În concluzie, după analiza resurselor și structurilor turistice, se poate spune că patrimoniul turistic al județului Sibiu este o împletire între multiculturalitate, pitoresc și tradiție. Județul beneficiază de atractivitatea ridicată a unor tipuri de turism aflate în tendințele europene (rural – tradițional, cultural, balnear), de două monumente UNESCO (Biertan și Valea Viilor) și de zone cu o bună notorietate națională sau chiar internațională, în cadrul cărora se distinge nucleul reprezentat de municipiul Sibiu.

Cererea turistică și oferta turistică în județul Sibiu

Atractivitatea turistică a sudului Transilvaniei și a județului Sibiu este determinată de bogăția și diversitatea resurselor turistice, fiind potențată de legătura organică cu populația și cultura germanică dar și cu alte grupuri etnice.

Interesele turiștilor identificate și nuanțate în acest capitol, constau în:

Cunoașterea patrimoniului cultural;

Contactul cu atmosfera tradițională din sate;
Relaxarea într-un cadru natural pitoresc;
Practicarea unui turism activ și sportiv;
Factorii curativi, turism de sănătate și de înfrumusețare;

19 Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu, Cap. I.8 – Infrastructura de transport (acces) și de utilități. Centre de informare turistică, pag. 47 și 49

Organizarea de seminarii, conferințe, training, team building.

Se constată că motivația desfășurării unei călătorii turistice sau cel puțin cu componente turistice este complexă, rezultând din combinarea mai multor surse de atractivitate (de exemplu „turism al tradițiilor și cultural-istoric”, „cultură și relaxare”, „cunoaștere și învățare”, „business și agrement”).

În general, interesele turiștilor pentru zona de sud a Transilvaniei se concentrează în ultimii ani pe triunghiul Brașov – Sibiu – Sighișoara, cu toate posibilitățile de practicare a turismului pe care le oferă și zonele adiacente acestor centre urbane. Produsele turistice uzuale și cele mai cerute au în prim plan biectivele turistice majore, cu cea mai mare notorietate, ale zonei analizate, și anume cetățile medievale, monumentele UNESCO, castelele, zonele montane și agroturistice, respectiv etnografia și legendele locului (dintre acestea din urmă, de departe cea mai cunoscută este legată de Dracula și Castelul Bran). Dacă pentru turiștii români interesul pentru zonă este în special determinat de dorința de relaxare mai mult sau mai puțin activă (fie în concediu, fie în weekend), turiștii străini sunt animați de posibilitatea de a lua contact cu una din părțile atractive ale civilizației românești, mai ales datorită bunei notorietăți de care se bucură numele „Transilvania”.

În multitudinea de tipuri de turiști ce vizitează județul Sibiu, se remarcă trei profile tipice, și anume străinii amatori de circuite culturale, sașii plecați din țară și turiștii români amatori de relaxare și evadare din cotidian. În ceea ce privește segmentele de turiști noi sau neexploatate suficient, pot fi luați în calcul pensionarii români cu o stare materială bună, turiștii ruși și israelieni interesați de wellness, tinerii activi din Centrul și Estul Europei, pasionații de călărie din Anglia, sau turiștii din țările nordice interesați de o aventură într-o destinație „neconvențională” în raport cu turismul consacrat la nivel european.

În concluzie, județul Sibiu este o destinație polivalentă din punct de vedere al posibilităților de stimulare a intereselor turiștilor și categoriile de turiști atrase sunt eterogene.

În vederea unei analize eficiente a ofertei turistice s-a împărțit teritoriul județului (luând în considerare o serie de criterii precum: convergența categoriilor de obiective turistice existente, specificul reliefului, zonele tradiționale etno-folclorice, limita administrativ-teritorială a localităților, nuclee de concentrare a ofertei turistice și puncte viitoare de dezvoltare a turismului), în cinci zone ce coincid în mare măsură cu zonele tradiționale etnofolclorice: Mărginimea Sibiului, Țara Oltului, Valea Hîrtibaciului, Valea Tîrnavelor, Ocna Sibiului – Secașe, la care se adaugă municipiul Sibiu ca zonă turistică de sine stătătoare. Pentru fiecare din aceste zone menționate s-au întocmit analize SWOT, identificându-se atracțiile turistice specifice fiecăreia. Din aceste analize rezultă că principalele tipuri de turism practicate în județ sunt: turismul cultural (cu specific medieval, tradițional-popular ș.a.), agroturismul, turismul activ (sporturi de iarnă, drumeție, relaxare, ecoturism), turismul balnear, dar și turismul de business. Sunt acoperite de asemenea nișe cum ar fi produsele turistice cu specific de vânătoare, pescuit sau echitație.

Mărcile locale cu importanță pentru turismul sibian sunt: Sibiul – Capitală cultural europeană, Mărginimea Sibiului, Stațiunea Păltiniș, Complexul Național Muzeal *Astra*, Ansamblul profesionist din cadrul C.J.C.P.C.T. „Cindrelul-Junii” Sibiu, Ice Hotel – Bîlea, Transfăgărășanul,

Transalpina, Muzeul Brukenthal, Biertan și Valea Viilor - situri UNESCO, Muzeul de icoane pe sticlă de la Sibiel, Festivalul Internațional de Teatru de Sibiu, Complexul de lacuri sărate Ocna Sibiului, Cârța - singura mănăstire cisterciană din România.

20 *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. II.7 – Rezumatul capitolului, pag. 69

21 *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. III – Studiu diagnostic al ofertei turistice și potențialului turistic în județul Sibiu, pag. 70

2 *Masterplan pentru domeniul turismului în județul Sibiu*, Cap. III – Studiu diagnostic al ofertei turistice și potențialului turistic în județul sibiu

Posibilitățile C.J.S. pentru susținerea dezvoltării turismului

În urma analizei atribuțiilor legale ce revin consiliilor județene și a practicilor de susținere a dezvoltării turismului în cadrul altor consilii județene din țară, prin prisma patrimoniului turistic al județului Sibiu și căilor de a consolida și nuanța produsul turistic județean, au rezultat posibilitățile de susținere a turismului de către Consiliul Județean Sibiu, ce sunt sintetizate în schema de mai jos:

Susținerea

activităților

A.J.T.S.

- Promovarea turismului din județul Sibiu
- Înființarea și coordonarea de C.I.T.-uri
- Inventarierea, marcarea și semnalizarea resurselor turistice
- Întreținerea unei bune relații cu mass-media
- Colaborări cu diverse organizații și instituții relevante
- Analiza pieței turistice din județ

Implicare

A.J.T.S. și CJ

- Îmbunătățirea serviciilor publice de interes județean cu efect direct asupra turismului (în special Salvamont)
- Relaționarea cu mediul privat și cu alte autorități în vederea realizării de proiecte benefice pentru turism
- Planurile de marketing și promovare

Acțiuni cu efect indirect asupra turismului

Continuarea investițiilor în infrastructura de transport și utilitară

Creșterea calității generale a serviciilor publice de interes județean

Având în vedere limitările legislative și de resurse, implicarea Consiliului Județean Sibiu în sprijinirea turismului presupune diverse colaborări și parteneriate, principalele fiind:

- colaborări cu O.N.G. (asociații de turism, culturale, sportive, grupuri de acțiune locală, asociații de dezvoltare intercomunitară, ș.a.);
- proiectele comune cu administrațiile locale din județ;
- schimburi de experiență cu unități administrativ-teritoriale din țară și din străinătate;
- colaborări cu presa (pentru popularizarea destinației sau a evenimentelor cu impact turistic și întreținerea unei imagini pozitive și atractive);
- colaborări cu actorii din turism (organizarea unor evenimente, ș.a.);
- proiecte comune cu județele din Regiunea Centru.

De-a lungul timpului județul Sibiu a reușit să se remarce ca destinație turistică de top în România atât pentru turiștii români (alături de zone precum litoralul, Bucovina, Maramureș, Valea Prahovei sau Bran-Moeciu), cât mai ales pentru străini (în principal în cadrul unor circuite turistice culturale, dar nu numai). Acest statut este conferit între altele de recunoașterea internațională a orașului cultural Sibiu, de popularitatea atracțiilor principale în rândul publicului (Sibiu, Mărginimea Sibiului, siturile UNESCO, Bâlea, Păltiniș, Ocna Sibiului), dar și de poziția fruntașă ocupată în peisajul turistic românesc (din perspectivele dinamicii numărului

de turiști atrași, a interesului opiniei publice, ș.a.). Oferta turistică bine conturată alături de serviciile de bună calitate (ambele judecate prin prisma nivelului turismului românesc) și mai ales promovarea susținută sunt premisele pe care se bazează succesul actual și viitor al planurilor de dezvoltare turistică a județului.

Pentru a exploata potențialul turistic al zonei Păltiniș - Cindrel și a transforma acest areal într-o destinație turistică de talie regională, națională și chiar internațională a fost realizat un studiu / concept preliminar și general de dezvoltare și amenajare a zonei, intitulat „Planul de amenajare turistică a zonei Păltiniș - Cindrel”. În urma unei licitații organizate de către Consiliul Județean Sibiu s-a contractat realizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Zonal Intercomunal (PATZIC) Păltiniș - Cindrel.

Scopul urmărit de Consiliul Județean Sibiu este ca, împreună cu municipiul Sibiu, cu unitățile administrativ teritoriale din Mărginimea Sibiului și cu investitorii privați să realizeze o infrastructură turistică în zona munților Cindrel cu centrul de greutate în stațiunea Păltiniș, astfel încât în această zonă să se dezvolte un turism cu activități diverse în toate cele 4 anotimpuri.

De asemenea, **în 2011 s-a finalizat investiția Bază Salvamont Bâlea** și în 2012 s-a depus un proiect pe POR, Axa 5, DMI 5.2, pentru Bază Salvamont Păltiniș.

Analiza SWOT, în cadrul căreia se prezintă punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pentru acest domeniu, este prezentată în Anexa 3 *Analiza SWOT pe domenii*. **Dezvoltarea durabilă a turismului în comuna reprezintă una din priorități pentru perioada 2014 – 2020.**

Pornind de la legislația în vigoare (Legea administrației publice locale nr. 215/2001 cu completările și modificările ulterioare și Ordonanța Guvernului nr. 58/1998 privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România) misiunea Consiliului Local în domeniul turismului constă în: intervenții directe pentru siguranța turismului, participarea la proiecte de investiții cu efect asupra dezvoltării durabile și echilibrate a turismului, implicarea în parteneriate pentru dezvoltarea infrastructurii în turism, promovarea potențialului turistic pe plan intern și internațional prin participarea la saloane de turism în țară și străinătate, elaborarea de materiale de promovare.

Pentru realizarea misiunii s-au identificat opt obiective generale de dezvoltare a turismului și anume:

1. Siguranța:

Siguranța practicării turismului reprezintă unul din obiectivele generale ale comunei, cu atât mai mult cu cât aceasta este o obligație prevăzută de lege, **astfel comuna Cârțișoara să poată fi percepută ca o destinație sigură.**

Obiectivele specifice în acest sens sunt:

- aplicarea fermă și consecventă a măsurilor legale pentru eliminarea riscurilor privind siguranța și sănătatea turiștilor;
- prevenirea incidentelor/accidentelor prin creșterea nivelului de informare a turiștilor și locuitorilor, în special asupra pericolelor și măsurilor de securitate;
- inițierea, întreținerea corespunzătoare și marcarea unor trasee între localitățile comunei și cu alte localități învecinate, de drumeție și culturale;
- reabilitarea, modernizarea unei centuri turistice, prin amenajarea drumului vicinal (de hotar) unește se va iniția un proiect pentru finanțarea realizării unei piste de biciclete pe această rută.

2. Calitatea:

Comuna Cârțișoara va interveni prin extinderea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii și rețelelor de utilități publice ce deservește zonele centrale ale localității, zone cu potențial turistic; această intervenție va avea impact direct asupra îmbunătățirii experienței turistice în comună, cu reflectare în creșterea numărului de turiști.

Obiectivul general al acestei priorități este creșterea calității serviciilor turistice în comună având ca obiective specifice:

- modernizarea drumurilor de acces către zonele turistice
- realizarea, încurajarea și sprijinirea investițiilor în infrastructura turistică;
- atragerea și absorbția finanțărilor din instrumente structurale și fonduri complementare;
- dezvoltarea unor produse turistice noi care să fructifice punctele tari evidențiate în analiza

SWOT

3. Patrimoniul cultural:

Comuna Cârțișoara are potențial mare în ceea ce privește turismul cultural, fiind comuna ce valorifică memoria unor personalități marcante naționale (bazată pe unicitatea culturii), ca o componentă esențială a experienței turistice.

Obiectivul general al acestei priorități este *mai bună valorificare turistică a patrimoniului cultural material și imaterial*, având ca obiective specifice:

- reabilitarea, conservarea și valorificarea turistică a patrimoniului cultural construit;
- creșterea atractivității turistice a actului de cultură și promovarea acestora;
- sprijinirea actorilor culturali locali și județeni/naționali în realizarea evenimentelor culturale reprezentative, cu impact asupra atractivității turistice.

4. Accesibilitatea informației turistice locale/județene și naționale prin avantajele oferite de noile canale de promovare: internetul, etc.

Obiectivul general al acestei priorități este îmbunătățirea *accesibilității comunei ca și destinație turistică*, având ca obiective specifice:

- încurajarea unei prezențe cât mai mari a comunei și a ofertei turistice locale pe Internet;
- oferirea de informații cât mai complete despre comuna atât prin metodele tradiționale cât și prin cele moderne;
- îmbunătățirea informațiilor existente în punctele de intrare (aeroporturile, gările, autogările).
- Promovarea valorilor locale și județene prin consolidarea brandului Sibiu și Transilvania, acesta beneficiind de o bună reclamă internațională obținută începând cu 2007, odată cu lansarea Programului "Sibiu – Capitală Culturală Europeană 2007".
- realizarea unei abordări integrate a brandului la toate nivelurile industriei turistice;

5. Parteneriate:

Comuna Cârțișoara va acorda atenție modalităților de valorificare a potențialului turistic al comunei, de creare a infrastructurii necesare susținerii acestuia și de sprijinire a sectorului privat pentru a face față cerințelor pieței.

Obiectivul general al acestei priorități este *dezvoltarea unei colaborări eficiente în cadrul sectorului public și între acesta și sectorul privat* având ca obiective specifice:

- dezvoltarea de parteneriate cu ONG-uri și actorii interesați la nivel național, regional și local pentru promovarea și dezvoltarea turismului;
- dezvoltarea unui centru de acces la informație, care să deservească atât cetățenii (servicii turistice și educaționale) cât și turiștii.
- încurajarea implicării comunității locale în dezvoltarea și promovarea turismului
- asigurarea unui cadru strategic adecvat care să permită realizarea de parteneriate;
- sprijin actorilor locali în promovarea turismului, pregătirea profesională, dezvoltarea economică, conservarea moștenirii culturale;
- minimizarea impactului turismului asupra mediului înconjurător.
- încurajarea dezvoltării unor produse „icoană” care sa fie reprezentative / distincte pentru Sibiu (5 trasee turistice tematice: Drumul brânzei, Vămile Făgărașilor, Drumul fortificațiilor, Drumul sării, Drumul verde al Văii Hârtibaciului, stațiunea balneo-climaterică Bazna, bisericile fortificate, arhitectura săsească, marca Brukenthal, Păltinișul, Bâlea, Transfăgărășanul, Muzeul Civilizației Populare Tradiționale în aer liber din Dumbrava Sibiului, ș.a.).
- sprijinirea îmbunătățirii pregătirii în domeniul turismului prin organizarea de seminarii, dezbateri, acordări de premii, diplome, recunoaștere și mesaje publice ș.a.;

- încurajarea unor legături puternice între educație și turism, prin implicarea școlii comunale
- încurajarea pregătirii continue și dezvoltarea aptitudinilor a celor ce activează în industria turistică locală.

Comuna Cîrțișoara va colabora cu Consiliul Județean Sibiu și Asociația Județeană de Turism Sibiu pentru creșterea capacității instituționale proprii în domeniul turismului.

II.4. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

Dezvoltarea economică a județului se încadrează în prioritățile stabilite de Strategia Europa 2020 privind:

- Creșterea inteligentă – economie bazată pe cunoaștere și inovare;
- Creșterea durabilă – economie mai eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor, mai ecologică și mai competitivă;
- Creștere favorabilă incluziunii – economie cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Dezvoltarea mediului economic reprezintă piatra de temelie a procesului de creare a unei culturi antreprenoriale dinamice și implicit de creare a resurselor materiale, atât pentru comunitatea locală, cât și pentru mediul de afaceri implicat, în scopul îmbunătățirii calității vieții întregii colectivități. În acest proces complex sunt implicați reprezentanți din diferite medii sociale care cuprind atât sectorul public, mediul de afaceri, dar și sectorul non-guvernamental. Buna colaborare a tuturor acestor factori importanți în dezvoltarea economică va duce la crearea de noi locuri de muncă și creșterea veniturilor populației și, implicit la creșterea nivelului de trai al populației și al veniturilor bugetului județean.

II.4.1. Dezvoltarea economică

În *județul Sibiu* activitățile economice sunt diversificate pe următoarele ramuri:

- industrie: industria textilă și încălțăminte, industria alimentară, construcții metalice și produse din metal, industria de exploatare și prelucrare a lemnului etc.;
- agricultură: cultura plantelor și zootehnie;
- turism și servicii.

Una din prioritățile de dezvoltare ale C.J.S. pe termen mediu și lung, pe lângă infrastructura de transport, de sănătate, de asistență socială, de educație și dezvoltare a resurselor umane, de turism, cultură și sport o constituie **creșterea competitivității economice a județului** prin stimularea inovării și sprijinirea IMM-urilor, mediului de afaceri și de cercetare științifică, prin sprijinirea agriculturii, silviculturii și dezvoltării rurale.

Obiectivul strategic de dezvoltare îl constituie promovarea și dezvoltarea unei economii moderne și competitive, orientată tot mai mult pe cunoaștere, creativitate și inovare, în măsura să asigure dezvoltarea durabilă, echilibrată, coezivă și solidară a întregului județ. Pentru aceasta, politicile publice vor asigura o cât mai bună valorificare a istoriei, tradiției și culturii locale, atragerea investițiilor moderne și competitive în domeniul producției și serviciilor, dezvoltarea unui sistem de educație și învățământ adaptat cerințelor pieței locale și regionale, astfel încât să fie creat unui cadru economic atractiv și flexibil, orientat spre profitabilitate și crearea/menținerea de locuri de muncă, în măsura să asigure un nivel mai bun de prosperitate pentru cetățeni.

Pentru realizarea acestui obiectiv strategic se au în vedere următoarele **obiective specifice**:

1. Creșterea coeziunii teritoriale a județului prin sprijinirea dezvoltării localităților (parteneriate active între CJS, CL și alți factori interesați), prin dezvoltarea infrastructurii tehnice (transport, telecomunicații, utilități, energie) și a infrastructurii sociale (educație, cercetare, sănătate, socială) din județ - - tratat la capitolele de infrastructură de transport, apă, sănătate, educație și asistență socială din Strategie;

2. Creșterea competitivității economice a județului prin valorificarea mai bună a potențialului județean, prin stimularea inovării și a economiei orientate spre cunoaștere, prin dezvoltarea unor instrumente specifice (parcuri industriale, depozite agroalimentare, infrastructura

de afaceri, de transfer tehnologic, clustere, rețele de afaceri, centre de cercetare științifică etc) și prin crearea unui mediu atractiv pentru investiții;

Pentru realizarea acestui obiectiv, CJS are în vedere realizarea următoarelor proiecte:

- Continuarea dezvoltării proiectului *Piața Țărănească Transilvania* - de tip piață volantă, deschisă la 01 septembrie 2012 pe platoul din fața Serviciului Public Sala Transilvania - pentru valorificarea și desfacerea produselor agricole și agroalimentare locale / tradiționale, la preț de producător și stimularea producătorilor în comercializarea / vânzarea directă a produselor realizate din ferma / gospodăria proprie, în acest mod asigurându-se trasabilitatea produselor (încurajarea consumului local și eliminarea intermediarilor)

- Crearea / dezvoltarea de parcuri industriale/logistice și/sau implicarea în parteneriate pentru crearea/dezvoltarea acestora, pentru asigurarea unei infrastructuri moderne, pentru atragerea de investitori și promovarea acestora în Sibiu, Mediaș, în cele 9 orașe din Județul Sibiu și alte localități care și-au exprimat interesul pentru acest tip de proiect;

- Facilitarea dezvoltării unui centru expozițional – lângă Aeroportul Internațional Sibiu – pentru intensificare schimburi economice, dezvoltare mediu de afaceri

- Dezvoltarea / deschiderea unor depozite agroalimentare / centre de colectare pentru păstrarea produselor agroalimentare (specializare pe produse: animaliere și legume / fructe) sau de alt tip, în vederea desfacerii acestora prin lanțuri mari de magazine

- Înființarea unei Agenții de dezvoltare economică județeană – structură partenerială la nivel județean - cu scopul de a implementa proiecte integrate la nivelul județului și având atribuții distincte pentru fiecare sector economic (realizare infrastructură de afaceri, dezvoltare parcuri industriale, promovare oportunități de afaceri, cercetare și inovare, transfer tehnologic, consultanță antreprenorială, atragerea de finanțări prin accesare de fonduri nerambursabile etc.).

3. Protecția mediului înconjurător, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, extinderea utilizării resurselor alternative de energie, îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul economic și în cel casnic – tratat la capitolele de mediu din Strategie;

4. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului agricol și silvic al județului, creșterea atractivității economice și sociale a localităților rurale din județ, reducerea decalajelor economice și sociale față de localitățile din mediul urban;

5. Dezvoltarea turismului în județ prin punerea în valoare a patrimoniului turistic natural și antropic, prin extinderea și modernizarea infrastructurii turistice, prin îmbunătățirea și diversificarea serviciilor oferite precum și dezvoltarea infrastructurii cultural-recreative și sportive din județ – tratat la capitolele de turism din Strategie;

6. Creșterea coeziunii sociale la nivelul județului prin valorificarea resurselor umane (extinderea accesului locuitorilor din județ la servicii de educație, de sănătate, sociale și ale administrației locale, diversificarea și creșterea calității acestor servicii), prin facilitarea pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții și reinsertiei sociale a persoanelor dezavantajate social (inclusiv a reinsertiei pe piața muncii) și prin contracararea efectelor declinului demografic– tratat la capitolele de dezvoltare a resurselor umane din Strategie.

II.4.2. Agricultura

Agricultura, silvicultura și dezvoltarea rurală

Agricultura

România, ca stat membru al Uniunii Europene, are ca obiectiv principal restructurarea, modernizarea și dezvoltarea sectoarelor agricol, alimentar și forestier în vederea creșterii competitivității lor, în noul mediu de schimb. În Planul Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală 2007-2013, agricultura are prioritate maximă.

În județul Sibiu creșterea productivității în sectorul agricol și valorificarea produselor agricole pot avea consecințe importante asupra mediului rural, ceea ce ar putea determina o revigorare a satului.

Rolul agriculturii în economia județului

Din întreaga suprafață a județului Sibiu de 543.248 ha, aproximativ 30% este ocupată de munți, 50% dealuri și podiș, restul reprezentând aria depresionară de contact desfășurată între aceste forme de relief.

Structura agriculturii este adecvată specificului zonei astfel încât sectorul vegetal și cel de creștere a animalelor sunt bine reprezentate. În zona montană și sub-montană, agricultura județului este profilată pe creșterea animalelor, preponderent creșterea ovinelor, o activitate de tradiție. În zona colinară și de podiș se cultivă cereale, cartofi, legume, dar este dezvoltat și sectorul de creștere a animalelor, iar în Podișul Târnavelor condițiile sunt propice culturii viței de vie.

Producția agricolă vegetală

Pe suprafețele agricole ale județului Sibiu se practică o agricultură mixtă – cultura cerealelor, viticultura, pomicultura și creșterea animalelor, activitățile având ponderi diferite în producția agricolă determinate de relief și baza pedologică. Zona de sud-est a județului este caracterizată prin creșterea animalelor bovine, ovine și porcine, a culturilor cerealiere în principal a porumbului și a pomiculturii. Partea central estică de pe valea Hîrtibaciului, este zonă de cultură cerealieră și de creștere a animalelor.

Localitățile care se remarcă prin producții mai importante la principalele culturi sunt:

- porumb – Mediaș, Avrig, Ațel, Bazna, Hoghilag, Laslea, Loamneș, Păuca, Porumbacu de Jos, Șeica Mare, Slimnic, Șura Mare;

- **cartofi – Avrig, Arpașu de Jos, Cârța, Cârțișoara, Gura Rîului, Porumbacu de Jos, Roșia, Sadu, Săliște, Șeica Mare, Șelimbăr, Slimnic;**

- grâu și secară – Sibiu, Avrig, Ocna Sibiului, Loamneș, Păuca, Slimnic, Șura Mică, Miercurea Sibiului.

Comparativ cu nivelul producțiilor vegetale obținute în anii anteriori se constată că, în anul 2007 și anul 2008, realizările la unele culturi de bază și produse animaliere au fost sub realizările anului 2006 (vezi bibliografie Producția agricolă vegetală și animală în perioada 2007-2008), iar din analiza datelor din perioada 2010 – 2011 nu rezultă nici o creștere semnificativă față de perioada analizată anterior (vezi bibliografie / Anexa 4 la Strategie -

Structura terenurilor agricole

Suprafața administrativă a județului Sibiu este de 543.248 ha, ponderea principal fiind reprezentată de terenuri agricole și terenuri cu vegetație forestieră, restul terenurilor ocupând doar 7% din suprafața totală.

Suprafața agricolă a județului Sibiu reprezintă 16% din suprafața agricolă a Regiunii Centru situându-se pe locul 4 după județele: Mureș, Harghita și Alba. Dinamica fondului funciar agricol prezintă repartiția terenurilor agricole pe categorii de folosință.

Suprafața agricolă a județului este de 305.280 ha, ceea ce înseamnă o pondere de 2,1% în total țară și locul 27 între județe.

Județul Sibiu dispune de un potențial agricol semnificativ. Terenurile arabile însumează aproximativ 117 mii hectare, pășunile aproape 108 mii hectare, fânețele cca 73 mii hectare, iar livezile peste 5000 hectare.

Terenurile arabile sunt localizate cu precădere în depresiuni, în lunca Târnavei Mari și în Podișul Secașelor. Solurile se încadrează în clasa de fertilitate medie și în mai mică măsură în clasa de fertilitate ridicată, iar condițiile de climă permit cultivarea majorității cerealelor, furajelor, legumelor și plantelor tehnice. Viticultura are o veche tradiție în județul Sibiu, cele

mai importante suprafețe cultivate cu viță de vie fiind localizate, pe valea Târnavei Mari, în zona Mediașului și în partea de sud-vest a județului, în arealul Apold - Miercurea Sibiului (conform *Raportului privind starea mediului în Județul Sibiu 2011*).

Din studiul comparativ se constată o scădere a producției principalelor culturi în anul 2008 față de anul 2006 cum ar fi cultura rădăcinoaselor pentru nutreț, cultura de cartofi, cultura cerealelor pentru boabe și se observă creșterea producției la legume, la grâu și secară, la fructe ș.a.

Din datele Direcției pentru Agricultură Județeană Sibiu, din studiul comparativ se constată în 2011 față de 2010 o scădere a producției principalelor culturi cum ar fi cultura cerealelor, sfecla de zahăr și o reștere la cultura cartofului, legume, plante de nutreț.

În ceea ce privește numărul de animale în anul 2008 se constată o scădere față de anul 2006 la bovine, porcine, păsări și o creștere a numărului de cabaline și oi. Din datele Direcției pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Sibiu¹⁰ se constată o creștere a numărului de animale în anul 2009 față de anul 2008 la ovine și porcine și o scădere a numărului de cabaline, păsări, familii de albine, ș.a.

Din datele Direcției pentru Agricultură Județeană în anul 2011 față de 2010 se constată o scădere a efectivelor de animale bovine, porcine și o creștere a numărului de ovine, caprine și iepuri.

Județul Sibiu dispune de o diversitate a materiilor prime de origine vegetală și animală ceea ce permite dezvoltarea producției de bunuri alimentare.

Numărul de unități în funcțiune în anii 2006, 2007 și 2008 precum și capacitățile de producție pe 11 domenii principale sunt prezentate în *Situația unităților agro-alimentare în funcțiune și capacitățile de producție*, Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Sibiu, 2009.

Conform datelor transmise de Direcția pentru Agricultură Județeană în 2012 sunt înregistrați 15 agenți economici producători de lapte și produse din lapte, 50 de agenți economici în domeniul produselor din carne, 101 de agenți economici în domeniul pâinii și produselor de panificație, 45 agenți economici în domeniul produselor de cofetărie și patiserie, 12 agenți economici pentru fabricarea altor produse alimentare, 41 agenți economici pentru fabricarea diverselor sortimente de băuturi.

De asemenea, în județul Sibiu există un număr mare de producători de produse agroalimentare (cu certificate de producător sau cotă lapte), unii dintre aceștia fiind atestați și pentru produse tradiționale și/sau ecologice.

Pentru a cunoaște opinia cetățenilor județului despre agricultura județului, în anul 2009, Serviciul Strategii și Programe a conceput un chestionar care a fost distribuit primăriilor din județ. De asemenea, acesta a fost postat și pe site-ul Consiliului Județean Sibiu la secțiunea Chestionare unde a putut fi completat de către cei interesați. În urma centralizării acestor chestionare, printre aspectele cele mai importante menționăm: majoritatea respondenților au optat pentru practicarea unei agriculturi extensive, iar pentru comercializarea produselor agricole și a derivatelor cea mai mare parte consideră necesară asocierea producătorilor; sectoarele agricole unde au considerat necesare acordarea unor facilități pentru valorificarea potențialului agricol din județ au fost cel al creșterii animalelor și cel al culturii plantelor cerealiere, urmate de pomicultură și cultura plantelor legumicole. În anul 2012 C.J.S. a înființat o piață volantă, **Piața Tărănească Transilvania** - deschisă la **1 septembrie 2012** - pentru ca producătorii locali (aproximativ 100 de producători înscriși) să-și valorifice produsele fără a plăti nici un fel de taxă în piață și pentru ca sibienii să poată

cumpăra direct produse proaspete, naturale, tradiționale realizate din ferma / gospodăria proprie a producătorilor.

Vânătoarea

Fondurile de vânătoare administrate de Direcția Silvică Sibiu au scopul de a conserva biodiversitatea faunei sălbatice, menținerii echilibrului ecologic, exercitării vânătoriei și al satisfacerii altor cerințe socio-economice.

Direcția Silvică gestiona, în anul **2008**, un număr de **17 fonduri de vânătoare** situate în zona de deal și de munte, cu o suprafață totală de 211.476 ha din care pădure 96.968 ha, iar în anul **2011** gestionează doar un număr de **6 fonduri de vânătoare** situate în zona de deal și de munte, cu o suprafață totală de 82.597 ha din care pădure 34.710 ha.

Pescuitul

În județul Sibiu există un număr de 37 fonduri de pescuit în apele de munte din care 25 sunt râuri ce însumează 806,5 km iar 12 sunt lacuri cu o suprafață totală de 652,7 ha.

Direcția Silvică Sibiu gospodărește un număr de 15 fonduri de pescuit, râuri cu o lungime de 475,5 km și un număr de 11 fonduri de pescuit, lacuri cu o suprafață de 592,7 ha.

Celelalte fonduri de pescuit sunt închiriate spre exploatare Asociației Județene de Vânătoare și Pescuit Sibiu (A.J.V.P.S.) reprezentând 10 râuri și un lac de acumulare (*Direcția Silvică Sibiu, 2009*).

În administrarea Agenției Domeniilor Statului Sibiu sunt inventariate 479,45 ha luciu de apă reprezentând amenajări piscicole aflate în perimetrul localităților Ocna Sibiului, Loamneș, Săcel și Brădeni (*ADS Sibiu, adresa nr. 954/2008*).

Gospodărirea fondurilor piscicole din apele de munte dau posibilitatea obținerii unor venituri ce se cifrează la aproximativ 10.000 RON/an și care provin 60% din amenzi și 40% din eliberarea permiselor de pescuit.

Pe lângă gospodărirea fondurilor piscicole din apele de munte, Direcția Silvică Sibiu are în obiectul de activitate și producerea și comercializarea păstrăvului de consum în ferma piscicolă. Această activitate se realizează în 2 unități de producție – păstrăvării:

11 Lista fondurilor de vânătoare din județul Sibiu, Direcția Silvică Sibiu, 2009

12 Lista fondurilor de vânătoare din județul Sibiu, Direcția Silvică Sibiu, 2011 Din analiza SWOT s-au identificat ca obiective generale:

1. Promovarea agriculturii extensive - ecologice prin creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier și adaptarea la cererea și oferta de piață.
2. Înființarea asociațiilor și grupurilor de producători prin dezvoltarea economică durabilă a fermelor și a exploatațiilor agricole.

1. Promovarea agriculturii extensive - ecologice prin creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier și adaptarea la cererea și oferta de piață

„Agricultura ecologică”, termen protejat și atribuit de U.E României pentru definirea acestui sistem de agricultură este similar cu termenii „agricultură organică” sau „agricultură biologică” utilizați în alte state membre. Acest sistem de agricultură este un procedeu „modern” de a cultiva plante, de a crește animale și de a produce alimente, care se deosebește fundamental de agricultura convențională. Rolul sistemului de agricultură ecologică este de a produce hrana mai curată, mai potrivită metabolismului organismului uman, dar în deplină corelație cu conservarea și dezvoltarea mediului în respect față de natură și legile ei. Unul dintre principalele scopuri ale agriculturii ecologice este producerea de alimente cu gust, textură și calități autentice și atractive. Aceste alimente se obțin în etapa producției la fermă prin interzicerea strictă a utilizării organismelor modificate genetic (O.M.G.-uri și derivatele acestora) și prin restricții drastice privind folosirea fertilizanților și pesticidelor de sinteză, a stimulatorilor și regulatorilor de creștere, hormonilor, antibioticilor și sistemelor intensive de creștere a animalelor.

Agricultura ecologică are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă, la creșterea activităților economice cu o importantă valoare adăugată și la sporirea interesului tinerilor pentru spațiul rural.

Obiective specifice:

- creșterea volumului producției destinate comercializării pentru ca fermele de semi-subsistență să devină viabile economic;
- procesarea și promovarea pe piață a produselor agricole ecologice, tradiționale, naturale;
- protecția mediului în interacțiune cu agricultura (inclusiv conservarea peisajului rural);
- îmbunătățirea calității vieții în mediul rural.

Acțiuni:

- acordarea de subvenții de către stat, pentru semințe selecționate și rase de animale omologate;
- înființarea de I.M.M.-uri specializate pe mecanizare, colectare și distribuire a produselor agricole;
- respectarea normelor comunitare de ecocondiționalitate;
- promovarea măsurilor active din PNDR, privind accesarea fondurilor comunitare și guvernamentale nerambursabile prin proiecte depuse de tinerii fermieri.

2. Înființarea asociațiilor și grupurilor de producători prin dezvoltarea economică durabilă a fermelor și a exploatațiilor agricole

Obiective specifice:

- creșterea numărului de asociații profesionale viabile și a grupurilor de producători;
- creșterea veniturilor membrilor grupurilor de producători.

Acțiuni:

- sprijinirea înființării și funcționării administrative a asociațiilor profesionale și a grupurilor de producători specializate pe creșterea de animale, procesare, sau comercializare de produse agricole;
- încurajarea instalării tinerilor fermieri prin măsuri active din PNDR.

II.4.3. Silvicultura

Silvicultura

Fondul forestier

Fondul forestier al județului Sibiu este specific formelor variate de relief ce caracterizează centrul țării respectiv partea de sud a Transilvaniei, de la zona de podiș cu o altitudine de aproximativ 250 m la zona alpină cu o altitudine de peste 2.500 m ce o reprezintă Munții Făgăraș.

Pădurile sunt administrate prin RNP-Romsilva-Direcția Silvică Sibiu cu cele 8 ocoale silvice respectiv: Sibiu, Agnita, Arpaș, Avrig, Dumbrăveni, Mediaș, Miercurea Sibiului, alea Cibinului – Săliște și prin cele 9 ocoale silvice – structuri proprii ale primăriilor, respectiv: OS Jina, OS Valea Frumoasei, OS Cindrelul, OS Rășinari, OS Valea Sadului, OS Dealul Sibiului, OS Izvorul Florii, OS Tâlmaciu, OS Gura Râului.

Suprafața fondului forestier în județul Sibiu s-a mărit în anul 2011 la 195708 ha față de 190.037 ha în anul 2008. În compoziția pădurilor predomină foioasele în special fag și stejar, iar dintre rășinoasele, cele mai răspândite specii fiind molidul și bradul pe versantul nordic al Munților Făgăraș. Structura fondului forestier în anul 2011, pe categorii de folosință este următoarea:

Categorii de folosință UM Suprafață

2008

Suprafață

2011

Păduri ha 187.755 **193407**

Cultură ha 72 **95**

Producție silvică ha 93 **75**

Administrare forestieră ha 600 **599**

Împăduriri ha 535 **646**

Litigii ha 22 **12**

Neproductive ha 273 **267**

Ocupate de construcții ha 687 **607**

Inspectoratul Teritorial de Regim Silvic și de Vânătoare Brașov, adresa nr.7472/16.10.2009; Direcția Silvică Sibiu , adresa nr.15771/09.11.2012

Fondul forestier total administrat de către Direcția Silvică Sibiu este de 114.173 ha, din care 61.086 ha proprietate publică a statului, 40.970 ha proprietate publică a unităților administrativ teritoriale, 12.117 ha proprietate privată a persoanelor juridice și a persoanelor fizice.

Fondul forestier supravegheat de către Inspectoratul Teritorial de Regim Silvic și Vânătoare Sibiu totalizează un număr de 135387 ha (conform *Raportului privind starea* Conform raportului privind *Starea economică și socială a județului Sibiu în anul 2011* întocmit de Instituția Prefectului – Județul Sibiu, gradul de împădurire a județului Sibiu este de 38,10% din suprafața totală comparativ cu cel al României de 27% din suprafața totală.

Conservarea și gestionarea durabilă a pădurilor și a vegetației forestiere indiferent de regimul de proprietate s-a realizat prin:

- împădurirea terenurilor degradate –s-au preluat de la ADS si au fost împădurite
- creșterea ponderii regenerării naturale prin aplicarea tratamentelor intensive adecvate:

a. regenerări naturale: 317 ha;

b. împăduriri integrale: 427 ha.

- extinderea lucrărilor de îngrijire a arboretelor tinere, diferențiate regional, în vederea asigurării stabilității și a creșterii producției de lemn.

Actualele tendințe ale silviculturii sibiene sunt acelea de a constitui păduri de interes social destinate colectivităților umane. Această tendință este impusă de ritmul accelerat al dezvoltării industriale ca urmare directă asupra degradării mediului înconjurător. Aceste păduri vor fi delimitate după criteriile funcționale și amenajate ca păduri-parc, păduri de agrement, rezervații forestiere.

Asigurarea conservării și utilizării durabile a fondului forestier este un obiectiv prevăzut și în Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Sibiu 2012.

Obiectivul specific este mărirea suprafeței fondului forestier, asigurarea integrității și gestionarea după principiul durabilității, constituind direcții prioritare ale programului de dezvoltare a teritoriului județului Sibiu și de creștere a calității vieții populației.

De asemenea, conform principiilor anunțate prin Codul Silvic (Legea nr. 46 din 2008) gestionarea durabilă a pădurilor urmărește:

- promovarea practicilor care asigură gestionarea durabilă a pădurilor;
- asigurarea integrității fondului forestier și a permanenței pădurii;
- majorarea suprafeței terenurilor ocupate cu păduri;
- politici forestiere stabile pe termen lung;
- asigurarea nivelului adecvat de continuitate juridică, instituțională și operațională în gestionarea pădurilor;
- primordialitatea obiectivelor ecologice ale silviculturii;
- creșterea rolului silviculturii în dezvoltarea rurală;
- promovarea tipului natural fundamental de pădure și asigurarea diversității biologice a pădurii;
- armonizarea relațiilor dintre silvicultură și alte domenii de activitate;
- sprijinirea proprietarilor de păduri și stimularea asocierii acestora;

- prevenirea degradării ireversibile a pădurilor, ca urmare a acțiunilor umane și a factorilor de mediu destabilizatori

Din analiza SWOT s-au conturat ca obiective generale:

1. Conservarea și dezvoltarea resurselor forestiere în vederea ameliorării condițiilor de mediu și de viață.
2. Menținerea și intensificarea funcțiilor de producție, de protecție și sociale ale ecosistemelor forestiere.

1. Conservarea și dezvoltarea resurselor forestiere în vederea ameliorării condițiilor de mediu și de viață

Obiective specifice:

- valorificarea superioară a lemnului și a altor produse ale pădurii, în concordanță cu principiile și exigențele eficienței economice, dar și a exigențelor de protecția mediului;
- accentuarea și diversificarea funcțiilor socio-economice ale ecosistemelor forestiere în raport cu creșterea cerințelor societății față de pădure.

Acțiuni:

- creșterea suprafeței acoperite cu păduri în situațiile în care acestea sunt importante pentru asigurarea condițiilor de mediu și de viață;
- extinderea suprafeței pădurilor în special pe terenuri degradate preluate impropriu culturilor agricole.

2. Menținerea și intensificarea funcțiilor de producție, de protecție și sociale ale ecosistemelor forestiere

Obiective specifice:

dezvoltarea exploatării, transportului și prelucrării lemnului;
conservarea și ameliorarea diversității biologice.

Acțiuni:

- îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii în domeniul forestier;
- încadrarea cu strictețe a volumului de recoltat din păduri în limitele posibilității stabilite prin amenajamentele silvice;
- inițierea unor acțiuni susținute de valorificare a deșeurilor din lemn, inclusiv a rumegușului, pentru diminuarea poluării mediului;
- valorificarea produselor forestiere prin înființarea de centre de colectare.

Vânătoarea și pescuitul

Din analiza SWOT s-a identificat ca obiectiv general **gospodărirea fondurilor de vânătoare și pescuit pe bază de planuri de management cinegetic și piscicol.**

Obiective specifice:

- combaterea eficientă a braconajului cinegetic și piscicol;
- conservarea și ameliorarea biodiversității ecosistemelor.

Acțiuni:

- constituirea de noi arii protejate vizând conservarea biodiversității și gestionarea lor pe baza unor planuri speciale de management;
- identificarea tipurilor de ecosisteme și habitate valoroase din punct de vedere al biodiversității, în vederea supunerii lor unui regim adecvat de conservare;
- identificarea și oficializarea coridoarelor de legătură pentru prevenirea fragmentării habitatelor, cu evidențierea lor în amenajamentele silvice.

II.4.4. Dezvoltarea rurală

Din analiza SWOT s-au conturat ca obiective generale:

1. Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentare și forestier.

2. Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural prin utilizarea durabilă a terenurilor agricole și forestiere.
3. Creșterea calității vieții în mediul rural și încurajarea diversificării economiei rurale.
4. Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare rurală, LEADER.

1. Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentare și forestier

Obiective specifice:

- sprijinirea fermierilor care își desfășoară activitatea în zona rurală;
- încurajarea fermelor de semi-subsistență să intre pe piață;
- modernizarea exploatațiilor agricole;
- adaptarea fermelor din punct de vedere economic;
- sprijinirea industriei agroalimentare specifică;

Acțiuni:

- formarea profesională privind rețehnologizării activităților economice agricole și promovarea inovației;
- furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori;
- sprijinirea fermelor de semi-subsistență;
- adaptarea producției la cerințele pieței prin îmbunătățirea managementului exploatației;
- înființarea grupurilor de producători;

2. Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural prin utilizarea durabilă a terenurilor agricole și forestiere

Obiective specifice:

- introducerea sau continuarea metodelor agricole de producție prietenoase cu mediul, promovarea biodiversității, a solului și calității mediului;
- compensarea fermierilor prin implementarea rețelei Natura 2000, pe baza obligațiilor ce revin din directivele Păsări și Habitate;
- plantarea cu păduri a terenurilor agricole pentru prevenirea eroziunii și a schimbărilor climatice;
- extinderea suprafețelor forestiere pe terenurile non-agricole;
- amenajarea exploatațiilor forestiere;
- producerea de puieți forestieri în pepiniere silvice.

Acțiuni:

- plăți agro-mediu pentru conservarea peisajului rural tradițional;
- plăți compensatorii Natura 2000 pentru compensarea dezavantajelor prin accesarea programului Natura 2000;
- înființarea de plantații noi;
- prima împădurire a terenurilor neagricole;

3. Creșterea calității vieții în mediul rural și încurajarea diversificării economiei rurale

Obiective specifice:

- creșterea veniturilor adiționale ale fermelor de semi subsistență;
- creșterea atractivității zonelor rurale prin crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii turistice, a facilităților și atracțiilor turistice;
- îmbunătățirea calității mediului social, cultural, natural și economic în zonele rurale;
- creșterea atractivității spațiului rural prin renovarea și dezvoltarea integrată a satelor.

Acțiuni:

- înființarea de ateliere meșteșugărești în mediul rural;
- crearea unor trasee turistice tematice

- organizarea Zilelor culturale ale județului Sibiu
- investiții legate de refacerea în scop turistic a vechilor trasee de cale ferată și amenajarea de poteci rurale;
- investiții de producere, procesare, marketing al produselor fermelor;
- ridicarea standardelor de viață a comunităților de romi, a comunităților defavorizate prin construcția de locuințe sociale, diversificarea ofertei de servicii sociale;
- sprijin pentru extinderea și modernizarea rețelei de apă și canalizare;
- extinderea rețelei de iluminat public;
- reabilitarea drumurilor comunale și a drumurilor județene de acces;
- reabilitarea clădirilor în vederea implementării unui program „Școală după școală”;
- crearea infrastructurii necesare pentru activități recreative, joacă în cadrul comunităților rurale;
- dezvoltarea unui mediu adecvat de petrecere a timpului liber / de joacă în rândul copiilor din mediul rural – terenuri de joacă;
- crearea infrastructurii necesare desfășurării activităților sportive în cadrul comunităților rurale – terenuri de sport;
- promovarea unor soluții alternative de petrecere a timpului liber pentru menținerea sănătății populației din mediul rural;
- creșterea accesului populației din mediul rural la informație și cultură;
- înființarea / reabilitarea / modernizarea lăcașelor de cultură: cămine culturale, biblioteci, biblionet-uri, cluburi de internet;
- activități de conștientizare a comunităților și autorităților locale atât asupra valorilor perene ale civilizației populare românești cât și asupra strategiilor și mijloacelor ce trebuiesc aplicate pentru salvarea de la dispariție a acestor valori;
- renovarea, dezvoltarea satelor, conservarea și îmbunătățirea moștenirii rurale.

4. Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare rurală, LEADER

Obiective specifice:

- creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier, a calității vieții și diversificarea activităților economice din spațiul rural;
- încurajarea acțiunilor inovative-soluții noi pentru probleme vechi;
- promovarea cazurilor de bună practică între GAL-urile naționale și transnaționale.

Acțiuni:

- înființarea și funcționarea G.A.L, dobândirea de competențe pentru animarea dezvoltării teritoriului;
- implementarea strategiilor și proiectelor integrate în dezvoltarea rurală;
- favorizarea cooperării între G.A.L-uri naționale și internaționale.

II.4.5. Camera Agricolă a Județului Sibiu

Problema fundamentală a agriculturii românești, în stadiul actual al tranziției, o constituie contradicția dintre proprietate, ca mijloc de existență socială și exploatarea agricolă, ca unitate tehnologică și entitate economică. Din această perspectivă, strategia Agenției Naționale de Consultanță Agricolă (ANCA) – organism coordonator al camerelor agricole județene, a avut și are în continuare ca obiectiv general, îmbunătățirea cunoștințelor și aptitudinilor producătorilor agricoli privați, pentru a-i face capabili să ia decizii eficiente într-un context economic concurențial, realizându-se trecerea de la exploatarea de subzistență (semisubzistență) la exploatarea performantă economic.

Întreaga strategie a ANCA se realizează și implementează în teritoriu, prin rețeaua instituțională creată, la nivel județean prin specialiștii Camerei Agricole Județene, iar la nivel comunal/local prin specialiștii celor 7 Centre Locale de Consultanță Agricolă (CLCA) și a unui Centru Zonal de Consultanță Agricolă Mediaș.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor ce-i revin, Camera Agricolă a Județului Sibiu are ca obiective generale următoarele:

Asigurarea securității alimentare prin creșterea producției agricole.
Susținerea financiară și fiscală a agriculturii prin programe și bugete multianuale.
Accelerarea procesului de dezvoltare rurală.
Susținerea cercetării agricole și formării profesionale.
Asigurarea securității alimentare prin creșterea producției agricole

Obiective specifice

1. Sprijinirea creării de ferme comerciale moderne, de unități de industrie alimentară și creșterea competitivității acestora.

Acțiuni:

- Organizarea de acțiuni de popularizare, promovare și informare a fermierilor.
- Organizarea de întâlniri cu teme agricole.
- Întocmire de modele tehnico-economice.
- Identificare de ferme model.

2. Stimularea comasării voluntare a terenurilor și a exploatării lor eficiente – promovarea formelor asociative.

Acțiuni:

- Sprijinirea înființării de asociații ale fermierilor pe domenii de activitate.

3. Dezvoltarea cu prioritate a zootehniei și creșterea ponderii acesteia în totalul producției agricole, îmbunătățirea pășunilor, a pomiculturii, legumiculturii și viticulturii - sectoare mult rămase în urmă.

Acțiuni:

- Realizarea de cursuri de calificare în meseriile agricole.
- Realizarea de loturi demonstrative.
- Organizarea de expoziții agricole.
- Acordarea de consultanță și asistență tehnică de specialitate.
- Organizarea de demonstrații practice.

4. Promovarea produselor cu randamente și calitate ridicate obținute prin tehnologii moderne și biotehnologii

Acțiuni:

- Organizarea de simpozioane și seminarii.

5. Promovarea continuă a producției ecologice

Acțiuni:

- Prezentarea sistemelor de producție, tehnologii și practici agricole durabile privind agricultura ecologică.
- Realizarea unor întâlniri de informare privind implementarea Codurilor de bune practici și reglementari pentru agricultura ecologica.
- Organizarea de vizite și schimburi de experiență între fermele ecologice.
- Realizarea de materiale publicitare, pliante, broșuri.

II. Susținerea financiară și fiscală a agriculturii prin programe și bugete multianuale

Obiective specifice:

1. Promovarea schemelor eficiente de finanțare a agriculturii pentru absorbția integrală a fondurilor europene în spațiul rural - din PNDR

Acțiuni

- Realizare de informare și consiliere privind întocmirea de proiecte de finanțare M141, M112, M121.

2. Acordarea de consultanță în vederea asocierii pentru realizarea de ferme comerciale competitive

Acțiuni:

- Sprijinirea fermelor pentru a deveni competitive.

3. Acordarea de consultanță și întocmirea de proiecte de finanțare pentru accesarea de fonduri în spațiul rural în special pe M 141, M112, M121.

Acțiuni:

- Întocmire proiecte de finanțare M 141, M 112, M 121

4. Promovarea politicilor stimulative pentru producătorii care produc total sau parțial pentru piață

Acțiuni:

- Realizare de cursuri de management și marketing.
- Informare și consiliere privind întocmirea de proiecte cu finanțare pentru construirea și modernizarea spațiilor de depozitare.
- Coordonarea desfășurării Pieței Țărănești Transilvania – proiect realizat de CJS în sprijinul micilor producători

III. Accelerarea procesului de dezvoltare rurală

Obiective specifice:

1. Susținerea instalării tinerilor fermieri în mediul rural – prin promovarea programelor de finanțare din fonduri europene FEADR, măsura 112.

Acțiuni:

- Întocmire proiecte de finanțare pentru instalarea tinerilor fermieri.

2. Susținerea fermelor de semi-subsistență pentru trecerea la ferme comerciale – prin promovarea programelor de finanțare din fonduri europene FEADR, măsura 141

Acțiuni:

- Întocmire proiecte de finanțare pentru fermele de semisubsistență.

IV. Susținerea cercetării agricole și formării profesionale

Obiective specifice:

Promovarea Programului național de cercetare-dezvoltare agricolă, împreună cu partenerii implicați, în jurul unor obiective comune: productivitate, calitate, rezistență la secetă, boli, dăunători etc.

Acțiuni:

- Organizarea de loturi demonstrative.
- Dezvoltarea agriculturii durabile și transferul rezultatelor către fermieri.
- Cursuri de instruire.
- Colaborări și parteneriate cu Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu - Facultatea de Științe Agricole Industrie Alimentară și Protecția Mediului, Liceul Agricol.

II.5. EDUCAȚIA

EDUCAȚIA

II.5.1. Învățământul preuniversitar

Învățământul urmărește realizarea idealului educațional și contribuie la păstrarea identității naționale.

Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii.²³

În condițiile în care reformarea societății românești este tot mai des adusă în discuție, este imposibil de neglijat necesitatea reformării componentei educaționale a societății – învățământul.

Reformarea educației presupune aplicarea unor soluții structurale, care vizează remedierea dezechilibrelor la nivel de sistem, ameliorarea calitativă a activității prin creștere

a eficacității generale de utilizare a resurselor pedagogice existente.

Marea majoritate a datelor folosite în acest capitol ne-au fost furnizate de Inspectoratul Școlar Județean Sibiu din Rapoartele privind starea învățământului din județul Sibiu pentru perioada 2006-2009 și 2010 – 2011.

În continuare s-au analizat câțiva indicatori relevanți pentru starea învățământului în județul Sibiu iar unii indicatori au fost comparați și prin raportare la nivel național. Învățământ preuniversitar

Obiectivul general:

Creșterea calității și eficienței educației, în vederea pregătirii tinerilor pentru o societate bazată pe cunoaștere.

Acest obiectiv este în concordanță cu obiectivul general enunțat în Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru pentru perioada 2007-2013 (care este conform cu Planul Național de Dezvoltare 2007-2013) și anume: Îmbunătățirea calității pregătirii resurselor umane din regiune prin crearea condițiilor pentru facilitarea accesului la educație, ocupare și integrare socială a grupurilor dezavantajate.

Obiective specifice:

1. Îmbunătățirea infrastructurii școlare prin lucrări de consolidare, reabilitare și dotare

Prin îmbunătățirea infrastructurii școlilor și a dotărilor existente se asigură copiilor condiții bune pentru desfășurarea procesului instructiv – educativ. Dotarea cabinetelor școlare trebuie să răspundă necesităților de pregătire și de instruire ale elevilor în concordanță cu standardele europene.

2. Creșterea gradului de participare la educație, reducerea abandonului școlar prin derularea de programe de sprijin

Una dintre cele mai importante direcții de acțiune ale Inspectoratului Școlar Județean Sibiu trebuie să fie reducerea fenomenului de abandon școlar până la dispariția completă a acestuia mai ales în cadrul învățământului obligatoriu (de 10 clase). În acest sens I.S.J. Sibiu a derulat programe de sprijin pentru cei proveniți din grupuri dezavantajate: „Euro 2000”, „Bani de liceu” cu scopul de a veni în sprijinul acestor copii.

3. Realizarea unor cursuri de perfecționare pentru cadrele didactice care să acopere necesitățile sistemului și să ducă la creșterea nivelului de pregătire al elevilor

O calificare și o perfecționare continuă a cadrelor didactice duce la o calitate sporită a nivelului de cunoștințe al elevilor în obținerea de performanțe școlare.

4. Realizarea unor parteneriate între unitățile de învățământ și mediul economic pentru susținerea tinerilor capabili de performanțe

Pentru susținerea copiilor cu performanțe care nu au posibilități financiare de afirmare este benefică realizarea unor parteneriate între unitățile de învățământ și firmele private.

5. Asigurarea unui climat de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică în școli

Pentru prevenirea actelor antisociale și a comportamentului deviant în cadrul școlii este benefică asigurarea unui climat de ordine și siguranță publică în școli prin intermediul personalului de pază și ordine calificat.

Toate aceste obiective sunt obiective ce se doresc a fi atinse în perioada 2010 – 2013, urmând ca în funcție de modul în care acestea se îndeplinesc să mai fie adăugate și altele.

La nivel județean există un proiect pilot „Fiecare copil în grădiniță” care se dorește a se extinde la nivelul întregului județ cu cofinanțare de la Consiliul Județean Sibiu.

O primă variantă de extindere ar fi lansarea, în primă fază, a finanțării pentru comunitățile propuse de Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, pentru anul școlar 2013-2014.

Se estimează că în aceste comunități sunt în jur de 1100 de copii săraci, cu vârste cuprinse între 3-5 ani.

Dacă proiectul funcționează bine în primul an, o a doua fază de extindere ar putea fi lansarea finanțării pentru comunitățile din județ care vor dori să aplice, începând cu anul școlar 2014-2015.

II.6. SĂNĂTATEA

Starea de sănătate a populației

Structura populației

Pe parcursul ultimilor 19 ani, s-au înregistrat modificări semnificative în comportamentul demografic al populației la nivelul județului Sibiu, fenomen observat de altfel la nivelul întregii țări. Începând din 1990, populația județului a scăzut într-un ritm mediu anual de 0,15%. Această scădere se explică prin valorile negative ale sporului natural conjugate cu cele ale soldului migrației externe.

După 2010, în populația de vârstă aptă de muncă vor începe să intre generațiile mai puțin numeroase născute după anul 1990. De aceea, segmentul 20 – 29 de ani se va diminua treptat, în timp ce grupele „mai bătrâne” vor deveni tot mai numeroase (după 2015, populația care are în prezent 45 – 60 de ani, bine reprezentată numeric, va intra în categoria populației vârstnice). În consecință se vor produce dezechilibre pe piața muncii și se va accentua impactul pe care acest grup populațional îl are asupra societății în general și asupra serviciilor medicale și sociale, în special.

Conform datelor de la recensământul populației din 2011, ponderea populației de etnie romă, constituindu-se, de asemenea, ca unul din grupurile vulnerabile la îmbolnăviri, a fost de 4,8%. Trăind adesea la marginea societății, locuind în adăposturi aflate mult sub standardele minime, comunitățile de romi au încă un acces limitat la serviciile de sănătate și la educație. Din anul 2001, în câteva dintre comunitățile de romi, și-au început activitatea mediatorii sanitari romi sub directă îndrumare a medicilor de familie. În cursul anului 2012, numărul comunităților de romi care beneficiază de prezența mediatorului sanitar a scăzut la 19 (față de 26 în anul 2009). Evaluarea periodică a activității mediatorilor sanitari dovedește că o serie de intervenții în comunitățile de romi a avut un impact pozitiv în domenii ca: întocmirea actelor de stare civilă, facilitarea accesului la asigurări sociale și medicale, supravegherea gravidelor, înscrierea nou-născuților pe listele medicilor de familie, acoperirea vaccinală ș.a. În tabelul de mai jos e prezentată evoluția numărului de asistenți medicali comunitari și a celui de mediatorii sanitari din perioada 2002 – 2012 și harta asistenței medicale comunitare la nivelul județului, iar comunitățile asistate de către aceștia și necesarul de personal comunitar pentru județul Sibiu sunt prezentate în Anexa 9 la Strategie. Prioritatea strategiei în domeniul sănătății este de îmbunătățire a stării de sănătate a populației județului Sibiu și de realizare a unui sistem de sănătate modern și eficient, compatibil cu sistemele de sănătate din țările Uniunii Europene. În acest sens, au fost preluate următoarele obiective din cadrul proiectului de strategie al Direcției de Sănătate Publică a Județului Sibiu:

Obiective generale:

1. Creșterea calității vieții prin creșterea calității serviciilor medicale

Obiectiv specific:

- o Creșterea calității structurii sistemului de sănătate, a calității actului medical și a îngrijirilor furnizate în cadrul serviciilor de sănătate

Ținte propuse:

- îmbunătățirea calității infrastructurii unităților sanitare publice cu paturi și dotarea acestora cu aparatură / echipamente medicale, informatizarea sistemului;
- îmbunătățirea acoperirii cu personal medical prin planificare și alocare adecvată a resurselor umane în concordanță cu nevoile populației;
- reducerea variabilității practicii medicale prin implementarea și utilizarea ghidurilor de practică și a protocoalelor clinice elaborate de Ministerul Sănătății;
- pregătirea unităților sanitare cu paturi din județul Sibiu în vederea intrării în procesul de acreditare.

2. Optimizarea serviciilor de sănătate din județul Sibiu conform Planului județean de dezvoltare a serviciilor de sănătate

Obiectiv specific:

- Optimizarea spitalelor pentru îngrijiri acute

Ținte propuse:

- creșterea ratei de ocupare a paturilor de la 80 % la 85 %;
- atingerea țintei de 4,5 paturi /1000 locuitori;
- reducerea ratei de internare de la 23 % la 20 %.

3. Planificarea serviciilor spitalicești de lungă durată (spitalele de bolnavi cronici, UAMS-uri)

Obiective specifice:

- Dirijarea cazurilor care necesită îngrijire de lungă durată spre unitățile medicale de cronici / medico – sociale în care s-au identificat posibilități de oferire a acestor servicii;
- Evaluarea necesarului de paturi pentru cronici, față de nivelul existent în 2008;

Ținte propuse:

- durata medie de spitalizare planificată = 21 zile;
- rata de ocupare a paturilor = 85 %.

4. Îmbunătățirea managementului sistemului public de intervenții în situații de urgență

Obiective specifice:

- Eficientizarea managementului sistemului public de intervenții în situații de urgență prin protocoale de colaborare între I.S.U., Serviciul Județean de Ambulanță, SMURD, 112, Serviciul Public Salvamont, operatori privați;
- Crearea bazei operaționale județene de coordonare a intervențiilor integrate la nivelul județului Sibiu.

5. Dezvoltarea rețelelor comunitare de asistență medicală: centre de permanență, centre de sănătate multifuncționale, centre de sănătate mintală

Obiective specifice:

- Identificarea zonelor în care este necesară funcționarea centrelor de sănătate multifuncționale / centrelor de sănătate mintală;
- Întocmirea listei cu serviciile existente și serviciile de bază propuse: cardiologie, medicină internă, pediatrie, obstetrică - ginecologie, ecografie, laborator;
- Studiu de fezabilitate privind înființarea centrelor de sănătate mintală adulți și copii la Mediaș;
- Înființarea centrelor de sănătate multifuncționale la Avrig / Copșa Mică, Săliște / Miercurea Sibiului;

6. Dezvoltarea sistemului de îngrijiri medicale la domiciliu

7. Planul județean pentru echipamente medicale

8. Redresarea și dezvoltarea asistenței medicale în mediul rural

Obiective specifice:

- Dezvoltarea rețelelor de asistență comunitară;

Ținte propuse:

- creșterea numărului de asistenți medicali comunitari și a numărului de mediatori sanitari angajați de către autoritățile publice locale;
- formarea echipelor medicale comunitare: medic de familie, asistent medical comunitar, mediator sanitar, asistent social ș.a.;
- creșterea numărului de comunități deservite de asistentul comunitar și / sau mediatorul sanitar;
- dezvoltarea rețelei de îngrijiri la domiciliu.

9. Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală în mediul rural

Obiectiv specific:

- Dezvoltarea rețelei de supraveghere a sănătății mamei și copilului; dezvoltarea sistemului de asistență comunitară pentru îngrijirea gravidei, mamei și copilului;

Ținte propuse:

- înființarea rețelei de supraveghere medicală activă a bolilor cardio – vasculare;
- deschiderea de puncte farmaceutice în mediul rural.

10. Prevenirea și controlul bolilor cu impact major asupra stării de sănătate a populației din județul Sibiu și implementarea programelor naționale de prevenție și de depistare precoce a bolilor

Obiectiv specific:

Îmbunătățirea stării de sănătate a populației județului Sibiu

Ținte propuse:

- reducerea impactului asupra sănătății publice a bolilor transmisibile cu impact major (boli care pot fi prevenite prin vaccinare, HIV / SIDA, tuberculoză, ITS infecții nosocomiale);
- prevenirea complicațiilor, decesului prematur și creșterea calității vieții la pacienții cu afecțiuni cronice, prin controlul și monitorizarea bolilor netransmisibile;
- îmbunătățirea stării de sănătate a mamei și copilului, prin măsuri specifice cu impact asupra principalelor probleme de sănătate ale acestui grup populațional;
- creșterea nivelului de educație pentru sănătate a populației pentru adoptarea unor comportamente sănătoase, în scopul prevenirii îmbolnăvirilor; deplasarea accentului către serviciile preventive de sănătate.

Odată cu preluarea de către Consiliul Județean Sibiu a managementului celor trei spitale (Spitalul Clinic Județean de Urgență Sibiu, Spitalul de Psihiatrie „Dr. Gheorghe Preda” Sibiu și Spitalul de Pneumoftiziologie Sibiu), fiecare dintre acestea și-a stabilit propriile obiective generale și specifice, corelate cu obiectivele strategice prioritare ale conducerii CJS ce vizează:

1. **Modernizarea / reabilitarea infrastructurii de sănătate** prin: modernizarea, extinderea (mansardarea) Spitalului Clinic Județean de Urgență Sibiu - în cadrul acestui proiect sunt avute în vedere modernizări / dotări la 11 secții / pavilioane. De asemenea, se vor realiza reparații capitale și la Spitalul de Psihiatrie “Dr. Gheorghe Preda” Sibiu iar la Spitalul de Pneumoftiziologie se va construi un ambulatoriu de specialitate.

2. **Crearea / modernizarea infrastructurii de sănătate din mediul rural pentru dezvoltarea unor centre medico-sociale multifuncționale** (cabinet de medicină de familie, cabinet stomatologic, farmacie umană, cabinet veterinar și farmacie veterinară) prin sprijinirea consiliilor locale care și-au manifestat interesul de a intra în parteneriat cu Consiliul Județean.

III.6.4. Crearea de centre medico – sociale în mediul rural

Un obiectiv prioritar este înființarea de Centre medico – sociale la nivel de sat / comună care să cuprindă: cabinete de medicină de familie, cabinet stomatologic, farmacie umană, cabinet veterinar și farmacie veterinară.

Consiliile locale care și-au manifestat interesul pentru a participa la acest proiect sunt comunele: Loamneș, Orlat, Sadu, Șura Mare, Turnu Roșu, Valea Viilor și orașul Săliște pentru satele aparținătoare, lista rămânând deschisă și altor localități interesate.

Obiectiv general: *Furnizarea de asistență medico – socială umană și veterinară la standarde de înaltă calitate la nivelul județului Sibiu.*

Obiectiv specific:

- Crearea unui punct de asistență medico – socială umană și veterinară la standarde de înaltă calitate în localitățile mai sus menționate din județul Sibiu, care să cuprindă cabinet medical uman, stomatologic, cabinet veterinar, farmacie umană și veterinară, în perioada 2012 – 2016.

II.7. CULTURĂ, CULTE, SPORT, TINERET

Starea de sănătate a populației

Structura populației

Pe parcursul ultimilor 19 ani, s-au înregistrat modificări semnificative în comportamentul demografic al populației la nivelul județului Sibiu, fenomen observat de altfel la nivelul întregii țări. Începând din 1990, populația județului a scăzut într-un ritm mediu anual de 0,15%. Această scădere se explică prin valorile negative ale sporului natural conjugate cu cele ale soldului migrației externe.

După 2010, în populația de vârstă aptă de muncă vor începe să intre generațiile mai numeroase născute după anul 1990. De aceea, segmentul 20 – 29 de ani se va diminua treptat, în timp ce grupele „mai bătrâne” vor deveni tot mai numeroase (după 2015, populația care are în prezent 45 – 60 de ani, bine reprezentată numeric, va intra în categoria populației vârstnice). În consecință se vor produce dezechilibre pe piața muncii și se va accentua impactul pe care acest grup populațional îl are asupra societății în general și asupra serviciilor medicale și sociale, în special.

Conform datelor de la recensământul populației din 2011, ponderea populației de etnie romă, constituindu-se, de asemenea, ca unul din grupurile vulnerabile la îmbolnăviri, a fost de 4,8%.

Trăind adesea la ginea societății, locuind în adăposturi aflate mult substandardele minime, comunitățile de romi au încă un acces limitat la serviciile de sănătate și la educație. Din anul 2001, în câteva dintre comunitățile de romi, și-au început activitatea mediatorii sanitari romi sub directă îndrumare a medicilor de familie. În cursul anului 2012, numărul comunităților de romi care beneficiază de prezența mediatorului sanitar a scăzut la

19 (față de 26 în anul 2009). Evaluarea periodică a activității mediatorilor sanitari dovedește că o serie de intervenții în comunitățile de romi a avut un impact pozitiv în domenii ca: întocmirea actelor de stare civilă, facilitarea accesului la asigurări sociale și medicale, supravegherea gravidelor, înscrierea nou-născuților pe listele medicilor de familie, acoperirea vaccinală ș.a. În tabelul de mai jos e prezentată evoluția numărului de asistenți medicali comunitari și a celui de mediatorii sanitari din perioada 2002 – 2012 și harta asistenței medicale comunitare la nivelul județului, iar comunitățile asistate de către aceștia și necesarul de personal comunitar pentru județul Sibiu sunt prezentate în Anexa 9 la Strategie. În urma analizelor realizate în acest domeniu au fost identificate următoarele obiective, toate integrate obiectivului general de **„Creșterea calității vieții în județul Sibiu prin îmbunătățirea accesului și participării cetățenilor la cultură”**: **Îmbunătățirea managementului instituțiilor de cultură prin înființarea Compartimentului Cultură, Educație Sport și Turism (C.C.E.S.T.)**, prin:

I.1. Întărirea capacității administrative și consolidarea cadrului legislativ județean, prin:

- Actualizarea și adaptarea la legislația în vigoare a documentelor de funcționare
- Încurajarea managerilor de a participa la cursuri pentru dezvoltarea abilităților manageriale – participarea la cursuri
 - Încurajarea persoanelor din instituțiile culturale de a participa la cursuri pentru accesarea fondurilor europene
 - Asistență la scrierea de proiecte pentru finanțarea reabilitării infrastructurii și organizării de activități culturale diverse
 - Asigurarea patrimoniului cultural mobil și imobil
 - Promovarea imaginii patrimoniului și artei românești, în lume, prin participarea la festivaluri, concursuri și turnee, respectiv târguri internaționale, prin intensificarea schimburilor culturale
 - Evaluarea patrimoniului I.C. și finalizarea obiectivelor de investiții;
 - Asigurarea spațiilor necesare bunei funcționări ale Școlii Populare de Arte și Meserii „Ilie Micu” și C.N.M. ASTRA (există un proiect depus pe POR în valoare de peste 3 milioane de lei privind crearea și modernizarea infrastructurii de valorificare turistică a patrimoniului cultural al Muzeului Civilizației Populare Tradiționale din Dumbrava Sibiului – aflată în stadiu de precontractare la ADR Centru);

- Păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural pentru creșterea accesibilității mai multor categorii de public (C.N.M Astra are în vedere derularea unui proiect prin memorandum de finanțare încheiat între Guvernul României și Reprezentanții Mecanismului Financiar European în valoare de aproximativ 10.000.000 lei, prin care se dorește construcția unui Pavilion Muzeal Multicultural – pentru colecțiile Muzeului, reconstrucția, conservarea și restaurarea monumentelor reprezentative ale Muzeului în aer liber, revitalizarea patrimoniului cultural material și imaterial etc.);

- Valorificarea patrimoniului istorico – cultural al Bibliotecii Județene Astra Sibiu și transformarea acesteia în bibliotecă de interes național;

- Implementarea sistemului de asigurarea calității ISO 9001-2000.

I.2. Inventarierea, evaluarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din județul Sibiu, prin:

- Crearea unei bănci de date a patrimoniului cultural din județ
- Creșterea nivelului de digitizare a patrimoniului cultural
- Crearea unui Program Județean „Patrimoniu în pericol”
- Creșterea nivelului de instruire a specialiștilor locali în domeniul patrimoniului cultural
- Introducerea în programa școlară preuniversitară a unor cursuri „Pro Patrimoniu” sau „Educația pentru Patrimoniu” precum și acțiuni educaționale adresate publicului (expoziții, ș.a.)

- Instruirea colectivelor pentru elaborarea de proiecte de accesare a fondurilor pentru protecția patrimoniului

- Programul de semnalizare a monumentelor istorice.

I.3. Creșterea rolului social – educativ al cultelor, prin:

- Sprijin pentru elaborarea de proiecte pentru consolidarea, restaurarea și modernizarea monumentelor istorice din patrimoniul cultelor,

- Susținerea financiară a proiectelor de consolidarea, restaurarea și modernizare a monumentelor istorice, finanțate din fonduri nerambursabile

- Susținerea cultelor în derularea unor programe sociale, educaționale, caritabile, de orientare socio-profesională și formare continuă, în cooperare cu A.P.L.

- Sprijinirea autorităților religioase românești de peste hotare

- Promovarea pluralismului religios, a dialogului interreligios și promovarea Agendei Culturale, Caritabile și Sociale a Cultelor.

Pentru ducerea la îndeplinire a obiectivelor propuse în domeniul culturii, cuprinse în Strategie, se consideră oportună și necesară realizarea Compartimentului de Cultură, Educație, Sport și Turism cu următoarele atribuții:

- monitorizarea implementării strategiei în domeniul învățământului special, culturii, turismului și a realizării agendei culturale și a celei sportive (având în vedere că începând cu anul 2012 Consiliul Județean Sibiu finanțează separat cele două agende) - acestea vor fi corelate cu obiectivele proiectelor strategice noi ca Zilele culturale ale județului Sibiu, încurajarea mișcării sportive în județul Sibiu, traseele turistice tematice, înființarea unor centre culturale multifuncționale, amenajarea unor terenuri de joacă și terenuri de sport în mediul rural etc.;

- coordonarea unitară a instituțiilor culturale din subordinea consiliului județean;

- formularea unor propuneri privind eficientizarea activității instituțiilor de cultură din subordine;

- asigurarea dialogului inter-instituțional și a comunicării cu societatea civilă;

- elaborarea și monitorizarea agendei culturale și a celei sportive a județului, prin integrarea agendelor proprii cu cele municipale/orășenești/comunale;

- asigurarea unui sistem informațional transparent și accesibil tuturor factorilor interesați pentru promovarea eficienței sistemului administrației culturale județene;

- impulsivitatea dezvoltării activităților culturale și promovării imaginii județului Sibiu atât la nivel național cât și internațional.

I. Încurajarea parteneriatelor în domeniul turismului cultural și sportului, prin:

- Organizarea Zilelor Culturale ale județului Sibiu în lunile mai și septembrie ale anului, în fiecare zonă etnofolclorică din județ, câte un sfârșit de săptămână pentru fiecare zonă, eveniment ce va consta într-o varietate de acțiuni culturale diverse (folclor, meșteșuguri, obiceiuri, expoziții, concerte), desfășurate atât de instituțiile de cultură ale C.J.S. cât și de ansambluri și formații locale, cu un puternic impact asupra dezvoltării turismului în mediul rural; acest proiect va fi corelat cu un alt proiect strategic nou din domeniul turismului privind *Promovarea traseelor turistice tematice pe cele 5 zone etnografice ale județului* care promovează elementele culturale și turistice ale zonelor: *Drumul verde al Văii Hârtibaciului, Drumul Brânzei, Drumul Fortificațiilor, Drumul sării și Vămile Făgărașilor*;

- Crearea unei rețele de centre culturale multifuncționale la nivel de sat/comună care să cuprindă: cămine culturale modernizate, bibliotecă comună, cluburi de internet

- Amenajarea de terenuri de joacă pentru copii în mediul rural
- Amenajarea de terenuri multifuncționale de sport și petrecere a timpului liber în mediul rural
- Dezvoltarea unor strategii de conservare și valorificare a culturii și civilizației alimentației tradiționale, ca de exemplu proiectul *Culinar – Cult*, dezvoltat de C.N.M. Astra și C.J.S. în parteneriat cu Consiliul General Ille - et - Vilaine, Franța și alți asociați din județul Sibiu care promovează o nutriție bazată pe consumul produselor tradiționale și ecologice, protecția mediului și relații economice solidare între mediul rural și urban;

- Promovarea parteneriatului instituțiilor de cultură și celor sportive cu Inspectoratul Școlar Județean, respectiv școlile din județ și alte instituții; se are în vedere un proiect care își propune *Încurajarea mișcării sportive în județ* prin sprijinirea campionatelor de fotbal, volei, oină, baschet, handbal, șah etc. la nivel local, zonal și județean;

- Promovarea utilizării patrimoniului cultural și conservarea acestuia (CNM Astra derulează un proiect prin Programul Operațional de Cooperare Transnațională Europa de Sud – Est, în valoare de peste 2.600.000 euro, avându-se în vedere elaborarea unor strategii de protejare și punere în valoare a patrimoniului din Muzeu – *CultTour*);

- Promovarea voluntariatului în domeniul culturii și sportului;
- Valorificarea spațiilor din instituțiile publice prin galerii expoziționale și activități culturale;
- Organizarea de spectacole și concerte ale instituțiilor de cultură în spații publice ce valorifică patrimoniul cultural și natural.

Patrimoniul cultural este, de mult timp, un factor important în creșterea și dezvoltarea industriei turismului în România contribuind la dezvoltarea unor variate sectoare de turism.

Deținătorii patrimoniului cultural pot fi beneficiari al industriei turismului, așa cum este cazul C.N.M. ASTRA și Bibliotecii Județene ASTRA. O dovadă aparte este faptul că Sibiul a fost în anul 2007 una dintre primele 10 destinații turistice la nivel mondial. În contextul dezvoltării turismului cultural în zona sibiană:

- se impune continuarea proiectelor de semnalare și inscripționare a monumentelor și siturilor istorice;

- semnalizarea principalelor atracții culturale și de petrecere a timpului liber;

- se recomandă promovarea de investiții adecvate în întreținerea și conservarea preventivă a siturilor și monumentelor pentru a nu deveni un model negativ de promovare a patrimoniului cultural care să altereze dorința de vizitare a turiștilor;

- se recomandă ca în campaniile de publicitate pentru promovarea turismului cultural să se bazeze pe produsul cultural autentic;

- integrarea profesioniștilor în sectorul patrimoniului cultural va ajuta la creșterea nivelului calitativ în domeniul cultural și va juca un rol important în stimularea creării unor noi metode de cercetare și crearea unei industrii culturale durabile.

III. Dezvoltarea industriilor culturale, prin:

- Crearea bazei de date cu creatorii și furnizorii de servicii culturale

- Întemeierea unui One Stop Shop pentru produsele din industria culturală județeană

- Coordonarea dezvoltării și promovării industriilor culturale prin instituțiile subordonate C.J.

- Dezvoltarea de parteneriate de marketing pentru diseminarea producțiilor culturale proprii și ale I.C. din subordine;

- Sprijinirea O.N.G.-urilor care au drept obiective promovarea ocupațiilor și meșteșugurilor tradiționale, încurajarea parteneriatelor cu instituțiile proprii (C.N.M. ASTRA, Centrul județean de creație, Școala Populară de Arte și Meserii “Ilie Micu”).

IV. Protecția peisajului natural și cultural și promovarea imaginii județului Sibiu, în sensul Convenției Europene a Peisajului de la Florența, prin:

- Coordonarea dezvoltării și promovării în cadrul Agendei culturale a festivalurilor și manifestărilor culturale legate de păstrarea și valorificarea tradițiilor la nivel județean

- Dezvoltarea de parteneriate de marketing și colaborare cu societatea civilă pentru promovarea imaginii județului

- Implementarea unui program de regenerare a parcurilor, pădurilor limitrofe drumurilor naționale și județene, a râurilor și lacurilor și a perdelelor de protecție a localităților

- Regenerarea spațiilor de *loisir* a comunităților

- Implementarea Planurilor de gestiune a monumentelor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (Biertan și Valea Viilor)

- Elaborarea unui Ghid privind protecția și punerea în valoare a peisajului din județul Sibiu.

II.8. PROTECȚIA MEDIULUI

II.8.1. Aer

În ceea ce privește acest factor de mediu, se va menține în continuare interdicția de construire de incineratoare de deșeuri pe teritoriul administrativ al județului Sibiu, interdicție ce va fi prevăzută în toate documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului și a regulamentelor de urbanism aferente acestora (PATJ - Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, PUG - Planurile Urbanistice Generale).

Obiectivele și măsurile privind problema de poluare a aerului cuprinse în *Planul Local de Acțiune pentru Mediu al Județului Sibiu pentru perioada 2007-2013* se referă la:

- ✓ *Ameliorarea calității aerului în zona Copșa Mică și zonele limitrofe* – obiectiv pentru care au fost propuse acțiuni ce revin în responsabilitatea S.C. Sometra S.A., și anume: realizarea instalației de desulfurare a gazelor, montarea de filtre cu saci și scrubere pentru purificarea gazelor, carcasarea și etanșarea utilajelor principale pentru eliminarea emisiilor fugitive și automonitorizarea emisiilor;

- ✓ *Încadrarea emisiilor COV în prevederile impuse de lege* privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor de COV rezultați din depozitarea, încărcarea, descărcarea benzinei la terminale și stațiile de benzină prin: montarea instalațiilor de recuperare COV la toate stațiile de distribuție de carburanți din județ;

- ✓ În vederea *reducerii expunerii populației la noxele generate de traficul auto greu* s-a propus construirea centurilor ocolitoare în municipiile Sibiu și Mediaș;

- ✓ Pentru *reducerea influențelor negative în aerul ambiental a poluanților specifici proveniți de la halda neecologică de deșeuri* s-a propus măsura de închidere a haldei de deșeuri neecologice a municipiului Mediaș;

- ✓ În scopul *reducerii poluării cu gaze cu efect de seră*, măsurile presupun monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră de către A.P.M. Sibiu, realizarea planului de măsuri privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră de către S.C. Enercompa S.R.L. și S.C. Wienerberger Sisteme de Cărămizi S.R.L.;

- ✓ Reducerea și controlul fenomenului de degradare a fondului forestier prin monitorizarea zonelor afectate pentru asigurarea unei ponderi ridicate de fond forestier gestionat și întreținut conform standardelor și înlocuirea arboretului de productivitate scăzută;

- ✓ Asigurarea sistemului de transport ecologic în vederea reducerii poluării datorată noxelor generate de motoarele clasice prin introducerea, păstrarea și dezvoltarea sistemului de transport ecologic;

- ✓ Îndeplinirea obligațiilor asumate de România prin Protocolul de la Kyoto la Convenția cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, adoptat la 11 decembrie 1997 (Legea 3/2001, H.G.780/2006).

În plus, proiectele care sunt planificate pentru infrastructura rutieră și gestionarea deșeurilor vor contribui semnificativ la îmbunătățirea calității aerului în județul Sibiu.

II.8.2. Apă

În *Planul Local de Acțiune pentru Mediu al Județului Sibiu pentru perioada 2007-2013* au fost identificate următoarele obiective și măsuri cu privire la calitatea și cantitatea apei:

Apa potabilă

- ✓ Asigurarea apei potabile la parametri cantitativi și calitativi corespunzători prin:
 - extinderea, reabilitarea, re tehnologizarea stațiilor de tratare a apei;
 - extinderea și reabilitarea sistemelor de distribuție a apei potabile.
- ✓ Creșterea gradului de acces al populației la serviciile publice de alimentare cu apă și satisfacerea tot mai bună a cerințelor de apă ale celorlalți consumatori prin:
 - alimentarea cu apă potabilă a localităților urbane;
 - alimentarea cu apă potabilă a anumitor localități rurale prin extinderea sistemelor de distribuție din sursele existente;
 - realizarea unor captări subterane pentru alimentarea cu apă potabilă a anumitor sate;
 - realizarea unor noi captări de ape de suprafață pentru alimentarea cu apă potabilă a anumitor sate;
 - reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă;
 - contorizarea tuturor consumatorilor;
 - programe de conștientizare atât a autorităților locale cât și a populației;
 - măsuri financiare stimulative sub forma introducerii unor sisteme de tarifare diferențiată în funcție de nivelul consumului de apă, avantajoase în cazul consumului sub medie;
 - împădurirea terenurilor din zona surselor de alimentare cu apă;
 - controlul utilizării pesticidelor și îngrășămintelor chimice;
 - depozitarea controlată a deșeurilor.
 - ✓ Identificarea surselor și programelor de finanțare prin:
 - acordarea de consultanță în identificarea surselor de finanțare și întocmirea proiectelor;
 - ✓ Creșterea gradului de implicare a publicului în implementarea programelor de gestionare durabilă a apei potabile prin:
 - publicarea de materiale informative și educaționale;
 - organizarea de acțiuni cu participarea comunității;
 - realizarea unei pagini web.

Apa de suprafață

Lacuri

În cursul semestrului I 2009 a fost analizată din punct de vedere fizico-chimic și biologic apa lacurilor de acumulare Gura Rîului (pe râul Cibin) și Arpaș (pe râul Olt). Făcând caracterizarea apei lacului Gura Rîului pe grupe de indicatori se constată că aceasta se încadrează în limitele clasei I de calitate în toate secțiunile monitorizate, față de clasa II realizată de lacul Arpaș. **Lacul Bîlea a fost analizat în cursul anului 2008 și s-a constatat că acesta se încadrează în limitele clasei I de calitate în toate secțiunile monitorizate, realizând astfel o clasă globală de calitate I.**

Informații privind situația hidrologică a lacurilor din România se pot obține de pe siteul Administrației Naționale Apele Române la adresa:

<http://gis.rowater.ro:8081/HydroMapWeb/AppGis/SituatiaHidrologicaLacuri/>

- ✓ unde aceste date sunt prezentate în sistem GIS (Geographic Information System) Reducerea gradului de poluare și protejarea surselor de apă de suprafață destinate potabilizării prin:
 - realizarea de sisteme individuale de epurare la anumite folosințe;
 - realizarea de sisteme de canalizare-epurare la unele localități.

✓ Îmbunătățirea și refacerea tuturor corpurilor de apă de suprafață în scopul atingerii stării bune a acestora prin:

- modernizarea stațiilor existente de epurare a apelor uzate;
- eliminarea evacuărilor de ape uzate insuficient epurate de la complexele zootehnice prin implementarea noului sistem de management al dejecțiilor, în vederea folosirii acestora ca fertilizant în agricultură;
- reabilitarea rețelelor de canalizare;
- realizarea sistemelor centralizate de colectare și epurare a apelor uzate în anumite localități.

Apa subterană

✓ Respectarea și aplicarea Planului Național de Reducere a Poluării cu Nitrați a Apelor Subterane prin:

- utilizarea unui management ecologic al folosirii îngrășămintelor naturale și sintetice;
- gestionarea ecologică, în cadrul fermelor zootehnice, a surselor de impurificare a apelor subterane cu ape uzate provenite din activitate;
- cultivarea de plante tehnice cu afinitate pentru metalele grele existente în sol;
- eliminarea evacuărilor de ape uzate în scopul refacerii biocenozei acvatice;
- lucrări de îmbunătățiri funciare pe terenurile afectate de poluare.

Împreună cu obiectivele și măsurile prezentate în capitolele privind *Infrastructura de apă și apă uzată*, cele menționate în această secțiune vor contribui la alinierea acestui domeniu la standardele europene.

II.8.3. Sol

Pe baza concluziilor rezultate în urma investigațiilor efectuate în această zonă se impun o serie de măsuri practice:

reducerea poluării produse de emisiile provenite de la diferiți poluatori, tuturor investițiilor de mediu cuprinse în planul de acțiune anexă la autorizația integrată de mediu;

reconstrucția ecologică a arealului afectat de poluare, prin măsuri de stopare a eroziunii și a alunecărilor de teren și plantarea acestora cu specii lemnoase adaptate condițiilor de toleranță la nivelul de poluare existent (cătina, salcâmul, mojdreanul, răchita ș.a.);

împrejmuirea suprafețelor degradate;

fertilizarea solurilor cu îngrășăminte organice bine fermentate cu rol în diminuarea efectelor poluării solului;

cultivarea selectivă a speciilor rezistente la poluare, de preferință a celor care nu se utilizează direct în hrana omului și a animalelor;

fitoremedierea solurilor poluate, cu ajutorul unor specii care se dovedesc apte pentru aceasta, care trebuie să rămână în atenția factorilor interesați în reconstrucția ecologică a zonei.

Pe terenurile degradate cuprinse în fond forestier s-a reușit reinstalarea vegetației forestiere care a dispărut prin uscarea naturală. Lucrările actuale urmăresc astfel:

- reinstalarea vegetației forestiere;
- ameliorarea condițiilor pedoclimatice și sanitare;
- refacerea echilibrului ecologic în zonă;
- obținerea de masă lemnoasă;
- ameliorarea peisajului local și general.

În conformitate cu prevederile legale privind protecția mediului, autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura din terenul intravilan o suprafață de spațiu verde de minimum 20 mp/locuitor, până la data de 31 decembrie 2010 și de minimum 26 mp/locuitor, până la data de 31 decembrie 2013.

Măsurile și obiectivele specifice ale strategiilor la nivelul administrațiilor publice locale, pentru orizontul 2013, măsuri cuprinse în Raportul privind starea mediului pe anul 2008 elaborat de Agenția pentru Protecția Mediului, prevăd pentru:

- Municipiul Mediaș:
 - identificarea de noi terenuri cu destinația de parcuri și zone de agrement, în vederea atingerii obiectivului de 20 mp/locuitor spațiu verde, în anul 2010;
 - cuprinderea acestor suprafețe în propunerile de extindere a intravilanului și prevederea lor în planul urbanistic general al municipiului;
 - întocmirea de studii de fezabilitate în vederea amenajării acestor terenuri;
 - întocmirea de programe pentru accesarea de fonduri special destinate acestor activități;
 - documentații și măsuri concrete pentru amenajarea unui parc în suprafață de aproximativ 2 hectare, în zona Barajului Ighișul Nou.
- Orașul Agnita:
 - inventarierea și evaluarea spațiilor verzi amenajate și neamenajate din localitate;
 - identificarea de noi suprafețe de teren care pot fi amenajate ca spațiu verde din intravilan;
 - identificarea de noi suprafețe de teren care pot fi amenajate ca spațiu verde din extravilan, în concordanță cu lucrările la Planul urbanistic general, prin introducerea acestora în intravilan;
 - întocmirea documentațiilor necesare pentru introducerea terenurilor în intravilanul localității, după caz;
 - obținerea de fonduri pe baza studiului de fezabilitate, deșus spre finanțare pentru parcurile Eroilor, Central, Bisericii Evanghelice;
 - realizarea studiului de fezabilitate și proiect tehnic pentru pădurea Parc Steinburg.
- Orașul Avrig:
 - inventarierea și evaluarea spațiilor verzi amenajate și neamenajate din localitate;
 - identificarea de noi suprafețe de teren care pot fi amenajate ca spațiu verde din intravilan;
 - întocmirea documentațiilor necesare pentru introducerea terenurilor în intravilanul localității, după caz;
 - realizarea proiectelor pentru obținerea finanțării lucrărilor de amenajare a spațiilor verzi;
 - executarea lucrărilor de amenajare a spațiilor verzi astfel încât să se mențină spațiu verde de minim 20 mp/locuitor.
- Orașul Cisnădie:
 - amenajarea spațiului din jurul sălii de sport de pe str. Măgurii, aproximativ 1,5 hectare;
 - amenajarea unei părți de schi pe o suprafață de 3 hectare în localitatea aparținătoare Cisnădioara.
- Orașul Coșșa Mică:
 - proiectul „Spații verzi contra poluare în orașul Coșșa Mică” a fost selectat în sesiunea iulie-august 2007 care se finanțează din Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități, beneficiind de 1 milion lei.
- Orașul Dumbrăveni:
 - actualizarea Planului urbanistic general al localității și extinderea zonei de intravilan pentru mărirea suprafețelor de spații verzi și zone de agrement.
- Orașul Tâlmăciu:
 - inventarierea și evaluarea spațiilor verzi amenajate și neamenajate din localitate;
 - identificarea de noi suprafețe de teren care pot fi amenajate ca spațiu verde din intravilan;
 - întocmirea documentațiilor necesare pentru introducerea terenurilor în intravilanul localității, după caz;
 - realizarea proiectelor pentru obținerea finanțării lucrărilor de amenajare a spațiilor verzi;
 - executarea lucrărilor de amenajare a spațiilor verzi astfel încât să se asigure spațiu verde de minim 20 mp/locuitor;

- complex de recreere pentru tineri – zona stadion în suprafață de 4.089 mp, care va cuprinde: teren de handbal, teren de baschet și tenis, locuri de joacă pentru copii;
- complex sportiv – str. Gheorghe Lazăr, se dorește introducerea în intravilan a unei suprafețe de 6 hectare;
- parc de agrement Pini – se urmărește introducerea în intravilan a unei suprafețe de 10 hectare, cu destinația de recreere și promenadă;
- zona de agrement Lunca Cibinului – propune introducerea în intravilan a 6 hectare cu destinația de pescuit sportiv, camping.
 - Orașul Săliște:
 - modernizare și extindere Parc Nicolae Hențiu;
 - înființare și extindere scuar – sat Sibiel;
 - modernizare scuar – sat Galeș;
 - înființare scuaruri în satele Vale, Săcel, Mag.

II.8.4. Biodiversitate, protecția peisajului natural, arii protejate

Pentru dezvoltarea cadrului de management și administrare a ariilor protejate, inclusiv a **siturilor NATURA 2000**, cu scopul stopării degradării biodiversității și a resurselor naturale și riscurile asociate pentru mediu și dezvoltarea durabilă, legislația în domeniu⁷ prevede inițierea și/sau derularea unor importante acțiuni, cum ar fi:

- ✓ îmbunătățirea/înființarea structurilor administrative adecvate;
- ✓ dezvoltarea/revizuirea planurilor de management pentru ariile protejate;
- ✓ realizarea infrastructurii specifice;
- ✓ întocmirea studiilor specifice, inventariere, cartare;
- ✓ realizare de campanii de informare și de conștientizare a publicului;
- ✓ întărirea sistemului instituțional în vederea asigurării controlului, aplicării legislației și a capacității instituționale corespunzătoare pregătirii și implementării planurilor de management (programe de întreținere);
 - ✓ preluarea ariilor naturale protejate de interes comunitar și național în administrare sau custodie;
 - ✓ elaborarea planurilor de monitorizare pentru speciile și habitatele de interes comunitar;
 - ✓ elaborarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate de interes comunitar și național;
 - ✓ evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor de interes comunitar;
 - ✓ elaborarea documentației științifice în vederea propunerii de noi arii naturale protejate de interes național;
 - ✓ conștientizarea și informarea factorilor interesați cu privire la necesitatea protecției ariilor naturale protejate și conservarea speciilor și habitatelor de interes comunitar;
 - ✓ accesarea de fonduri pentru proiecte de protecția/conservarea naturii.

În județul Sibiu au fost încheiate 10 contracte de administrare/custodie, după cum urmează:

Nr.crt. Aria naturală protejată/preluată în administrare/ custodie

Aria naturală protejată care se suprapune

Administratorul /Custodele ariei

1. ROSCI0122 Munții Făgăraș-ROSPA0098 Piemontul Făgăraș,-ROSCI0112 Mlaca Tătarilor, -2.701.Valea Bâlii,-2.709.Golul alpin al munților Făgăraș

⁷ O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice

Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România

Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1533/2008 privind aprobarea Metodologiei de atribuire a administrării ariilor naturale protejate care necesită constituirea de structuri de administrare și a Metodologiei de atribuire a custodiei ariilor naturale protejate care nu necesită constituirea de structuri de administrare

Administrația siturilor Natura 2000 Munții Făgăraș și Piemontul Făgăraș (Ocolul Silvic Rășinari și Ocolul Silvic Izvorul Florii Avrig)

8. ROSPA0003 Avrig – Scorei - Făgăraș Asociația EPAL-ROECO-Protection

Gestionarea deșeurilor

Evoluția economico-socială, creșterea nivelului de trai și a posibilităților de consum ale populației, au drept consecință creșterea alarmantă a cantității deșeurilor produse și depozitate. Diversificarea compoziției deșeurilor și acumulările cantitative produc un impact negativ asupra factorilor de mediu, impact care are tendința depășirii capacității de autoreglare a ecosistemelor.

Se va menține în continuare interdicția de construire de incineratoare de deșeuri pe teritoriul administrativ al județului Sibiu, interdicție ce va fi prevăzută în toate documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului și a regulamentelor de urbanism aferente acestora (PATJ - Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, PUG - Planurile Urbanistice Generale).

Pe baza prognozei de generare a deșeurilor au fost cuantificate țintele privind reciclarea și valorificarea deșeurilor de ambalaje, precum și țintele privind reducerea deșeurilor biodegradabile la depozitare. În următorul tabel se prezintă cantitățile principalelor categorii de deșeuri care sunt estimate a fi generate în anii 2011, 2020 și la sfârșitul perioadei de planificare 2038:

II.8.4.1. Deșeuri municipale

Conform prevederilor Planului Național de Gestionare a Deșeurilor, a Planului Regional de Gestionare a Deșeurilor Regiunea 7, precum și a Metodologiei de elaborare a planurilor regionale și județene de gestionare a deșeurilor, până în anul 2015, indicatorul de generare a deșeurilor municipale va crește anual cu 0,8%, această creștere aplicându-se tuturor tipurilor de deșeuri municipale.

Cantitate (t/an)

Tipuri de deșeuri	2011	2020	2038
Deșeuri municipale	166.830	177.330	197.980
Deșeuri menajere	121.482	128.610	141.746
Deșeuri de ambalaje	53.708	67.325	80.531
Deșeuri biodegradabile municipale	108.299	110.542	123.705
Deșeuri voluminoase	995	3.626	4.348
Deșeuri municipale periculoase	922	911	875
Nămoluri (100% substanță uscată)	6.651	7.741	7.446

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Cantitate (tone)

Tip deșeuri generate	2014	2015	2020	2025	2030	2038
Menajere	124.196	125.036	128.610	131.062	134.905	141.746
Comerț, industrie, instituții	36.401	36.692	38.183	39.735	41.350	44.072
Grădini, parcuri și piețe	6.714	6.768	7.043	7.329	7.627	8.129
Stradale	3.331	3.357	3.494	3.636	3.784	4.033
Total	170.642	171.853	177.330	181.762	187.666	197.980

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Deșeuri menajere

În ceea ce privește generarea deșeurilor menajere, indicatorii stabiliți în Planul Regional de Gestionare Deșeurilor pentru Regiunea Centru, Planul Județului de Gestionare a Deșeurilor și în Metodologia pentru elaborarea planurilor regional și județean de gestionare a deșeurilor au fost utilizați pentru evaluarea cantităților necolectate, și anume:

0.9 kg/locuitor x zi în zona urbană;

0.4 kg/locuitor x zi în zona rurală.

În cadrul Masterplanului s-a folosit compoziția deșeurilor menajere pentru perioada 2008 - 2012:

Proiecția compoziției deșeurilor menajere (%)

Material	2013 - 2018		2019 - 2038	
	urban	rural	urban	rural
Hârtie și carton	13,4	8,3	14,3	8,8
Sticlă	7,3	4,7	7,8	5,0
Plastic	9,8	9	10,4	9,3
Metal	3,7	2,4	3,9	2,5
Lemn	3,7	4,4	3,9	4,5
Biodegradabile	47,8	63,6	45,9	62,4
Alte tipuri	14,4	7,6	13,9	7,4

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Deșeuri de ambalaje

Proгноza de generare a deșeurilor de ambalaje se bazează pe cantitatea de deșeuri de ambalaje generată în județ în anul 2006 și ținând seama de creșterea anuală a cantității de deșeuri de ambalaje generate și structura deșeurilor de ambalaje:

Proiecția deșeurilor de ambalaje generate (t/an)

Material	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2038
Hârtie și carton	21.862	22.517	23.900	25.120	26.401	27.748	28.588
Plastic	18.844	19.409	20.601	21.652	22.757	23.918	24.642
Sticlă	10.962	11.290	11.984	12.595	13.238	13.913	14.334
Metal	2.833	2.918	3.097	3.255	3.421	3.595	3.704
Lemn	6.959	7.168	7.608	7.996	8.404	8.832	9.100
Total	61.582	63.430	67.325	70.759	74.369	78.162	80.531

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Indicatorul de creștere anuală a cantității de deșeuri de ambalaje generate este cel prevăzut în Planul Regional de Gestionarea Deșeurilor pentru Regiunea Centru, și anume:

Deșeuri biodegradabile

Se consideră că indicatorul de generare a deșeurilor biodegradabile în zona rurală va crește cu 0,4% anual.

Strategia pentru colectarea deșeurilor vegetale și a celor biodegradabile include:

- compostarea individuală în zonele rurale;
- colectarea selectivă a deșeurilor vegetale de la gospodării și blocuri de locuințe precum și din magazine, hoteluri, restaurante și alte unități comerciale ce au cantități considerabile de deșeuri vegetale.
- colectarea selectivă a deșeurilor din parcuri și grădini.

Strategia de tratare a deșeurilor biodegradabile și eliminarea reziduurilor include:

reciclarea ambalajelor pentru a se împlini țintele măcar până în 2016;
tratarea deșeurilor biodegradabile în instalațiile de compostare;
eliminarea reziduurilor din depozitul conform existent din comuna Cristian.

Proiecția de generare a deșeurilor biodegradabile municipale se realizează pe baza proiecției de generare a deșeurilor municipale și a ponderii deșeurilor biodegradabile în deșeurile municipale.

Proiecția ponderii deșeurilor biodegradabile în deșeurile municipale generate

(%)Tip deșeuri	2013-2018		după 2019	
	urban	rural	urban	rural
Deșeuri menajere colectate în amestec și selectiv	61,2	71,9	60,2	71,2
• deșeuri alimentare și din grădini	47,8	63,6	45,9	62,4
• hârtie și carton	13,4	8,3	14,3	8,8
Deșeuri colectate în amestec și selectiv din comerț, industrie și instituții	60	60	60	60
Deșeuri din grădini și parcuri	90	90	90	90
Deșeuri din piețe	80	80	80	80
Deșeuri stradale	20	20	44	44
Deșeuri generate și necolectate	61,2	71,9	60	71,2
• deșeuri alimentare și din grădini	47,8	63,6	45,9	62,4
• hârtie și carton	13,4	8,3	14,3	8,8

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Stațiile de compostare sunt stabilite prin Planul Județean de Gestionarea Deșeurilor și se vor construi în imediata vecinătate a municipiului Mediaș (comuna Tîrnava), precum și în vecinătatea municipiului Sibiu (comuna Șura Mică). De asemenea județul Sibiu mai beneficiază de o stație de compost construită prin programul Phare în orașul Avrig.

Deșeuri voluminoase

Pe baza experienței din țările europene se consideră următoarele:

- pentru mediul rural:
 - începând cu 2011, odată cu punerea în funcțiune a sistemului integrat de gestionare a deșeurilor, va începe colectarea și în mediul rural a deșeurilor voluminoase, indicatorul de generare fiind considerat pentru perioada 2011-2015 de 1 kg/locuitor/an;
 - în perioada 2016-2020 indicatorul de generare se consideră a fi de 2 kg/locuitor/an;
 - începând cu 2021 indicatorul va rămâne constant și va fi de 3 kg/locuitor/an.

Zona	Proiecția privind deșeurile voluminoase (t/an)										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2038
Urban	854	1.13	1.42	1.70	1.98	3.33	4.05	3.98	3.93	3.89	3.51
Rural	140	141	141	142	142	288	436	443	449	452	810
Județ	995	1.27	1.56	1.84	2.12	3.62	4.49	4.43	4.37	4.34	4.32
		9	2	3	3	6	3	0	9	8	6

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

Opțiunea propusă este introducerea unui sistem regulat de colectare a deșeurilor voluminoase, la începutul fiecărei luni, populația stocând deșeurile în apartamentele sau casele proprii. Colectarea s-ar desfășura sub formă de colectare la rigolă.

Operatorul și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară vor distribui o dată pe an un program al zilelor în care se realizează colectarea deșeurilor voluminoase pentru a sprijini colectarea regulată. După un an, programul de colectare poate fi revizuit, în funcție de cantitatea de deșeuri voluminoase colectate în fiecare zi de colectare în zona respectivă, putând fi redus la orice altă frecvență.

Operatorul va colecta deșeurile voluminoase de la punctele de colectare ce deserveșc blocurile și cele care deserveșc casele individuale și le va transporta la companii specializate în reciclarea acestora. În funcție de cantitățile de deșeurile voluminoase care se estimează că vor crește în timp, județul sau municipalitățile/orașele vor angaja companii specializate în reciclarea deșeurilor voluminoase. Dacă în județ nu există companii de reciclare a deșeurilor voluminoase, acestea trebuie colectate și transportate la depozitul de deșeurii spre a fi eliminate.

Deșeurii municipale periculoase

Proiecția de generare a deșeurilor municipale periculoase se calculează pe baza proiecției populației și a indicatorilor de generare de 2,5 kg/locuitor/an în mediul urban și 1,5 kg/locuitor/an în mediul rural. Ținând seama de acești indicatori, cantitatea estimată de deșeurii municipale periculoase care se va genera în județul Sibiu este următoarea:

Zona	Proiecția deșeurilor municipale periculoase (t/an)										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2038
Urban	713	712	711	710	709	708	696	676	665	655	649
Rural	209	210	211	212	212	213	215	218	221	224	226
Județ	922	922	922	922	921	921	911	894	886	879	875

Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

În prezent, colectarea separată și gestionarea deșeurilor municipale periculoase se realizează numai în Municipiul Medias și localitățile învecinate. În vederea conformării cu prevederile legale, în perioada următoare trebuie extinsă colectarea separată a deșeurilor municipale periculoase la nivelul întregului județ. Pentru zona de colectare 1, aferentă Municipiului Sibiu și localităților învecinate, realizarea investițiilor privind colectarea separată a acestui flux special de deșeurii va fi în responsabilitatea operatorului regional, caruia urmează să îi fie delegată activitatea de colectare și transport.

II.8.4.2. Nămoluri din stațiile de epurare

Dezvoltarea infrastructurii privind alimentarea cu apă și canalizare va conduce la o creștere a numărului stațiilor de epurare orășenești și, implicit, la creșterea cantității de nămol care va fi generată. Ideal ar fi ca tot nămolul generat în zonele rurale să fie folosit în agricultură. Se așteaptă ca lipsa activităților industriale în aceste zone să ducă la cantități de nămol conforme cu Decretul 344/2004. Această soluție descentralizată garantează soluția optimă în termeni de costuri mici (distanțe scurte de transport) și mediu prietenos (refolosirea nămolului). În general, se va presupune că doar 15% din nămolul de epurare va fi folosit în agricultură și 85% va fi trimis către amplasamentele conforme pentru depozitarea deșeurilor.

Au fost estimate cantitățile de nămoluri care vor fi generate în timpul perioadei de planificare. Oferind cea mai fiabilă soluție din punct de vedere economic și ecologic, combinarea refolosirii în agricultură, folosirea în scopul îmbunătățirii funciare și depozitarea nămolului în amplasamente conforme alături de deșeurile reziduale este recomandată ca opțiune potrivită.

Zona	Cantități nămoluri 100% s.u.* (t/an)							
	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2038
Urban	3.777	5.979	5.937	5.836	5.675	5.576	5.496	5.448
Rural	56	674	1.881	1.905	1.924	1.956	1.982	1.998
Județ	3.833	6.652	7.818	7.741	7.598	7.532	7.478	7.446

Zona	Cantități nămoluri 35% s.u. (t/an)							
	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2038
Urban	10.79	17.08	16.96	16.67	16.21	15.93	15.70	15.56
Rural	3	2	3	5	3	2	4	6
Județ	160	1.924	5.376	5.444	5.497	5.588	5.663	5.709

Județ	10.95	19.00	22.33	22.11	21.71	21.51	21.36	21.27
	2	7	8	8	0	9	7	5

*substanță uscată Masterplan pentru sistem de management integrat al deșeurilor în județul Sibiu, 2009

O strategie pentru gestionarea nămolului este prezentată la Infrastructura de apă și apă uzată din cadrul capitolului de Servicii comunitare de utilități publice.

II.8.4.3. Deșeuri din construcții și demolări (C&D)

La nivelul județului Sibiu există facilități de tratare a deșeurilor din construcții și demolări la Mediaș, instalație realizată în cadrul proiectului „Parteneriat pentru un mediu curat, reducerea deșeurilor și dezvoltare durabilă în Regiunea 7 Centru”, proiect finanțat prin Programul Norvegian de Cooperare pentru Creștere Economică și Dezvoltare Durabilă.

Legea 211/2011 privind regimul deșeurilor prevede ținte pentru deșeurile din construcții și demolări până în anul 2020, ținte care nu pot fi atinse prin eliminarea acestor tipuri de deșeuri. Se consideră că în anii următori cantitatea generată va crește cu 2% în fiecare an până în anul 2020, după care va rămâne aproximativ constantă.

Luând în considerare faptul că în viitorul apropiat vor exista reglementări specifice pentru acest tip de deșeuri se prevede că în viitor majoritatea acestor deșeuri vor fi recuperate sau eliminate în depozite pentru deșeuri inerte. Astfel, se estimează că numai aproximativ 5% din cantitatea totală generată de deșeuri din construcții și demolări va fi eliminată prin depozitare în depozitul pentru deșeuri nepericuloase.

- deșeuri minerale inerte:

ADI Eco Sibiu va discuta și urmări, alături de reprezentanții industriei materialelor de construcții, instalarea dispozitivelor concasorului pentru materialele inerte, așa cum se procedează în prezent atât în țările membre UE cât și din afară. Cei din industria materialelor de construcții cunosc cel mai bine standardele așteptate și piața de desfacere disponibilă. Piața de desfacere pentru concasarea materialelor va fi disponibilă din momentul în care vor fi începute în județ mai multe activități de construcție.

Odată ce i se dă forma finală, trebuie construit și instalat un depozit pentru deșeuri inerte în județ. Pentru a se acoperi costurile acestuia, ar trebui percepută o taxă iar cantitatea de deșeuri din C&D cântărită și înregistrată. Depozitul ar trebui gestionat de un operator privat. Dacă la început acesta poate depozita deșeuri de orice dimensiune, ulterior, pentru a se permite construcția adecvată și compactarea depozitului, materialele ce depășesc o anumită dimensiune granulometrică vor fi respinse sau li se vor aplica taxe mai mari.

- deșeuri din C&D nesortate:

Opțiunea propusă prin Sistemul de management integrat al deșeurilor cu privire la deșeurile din C&D nesortate este separarea deșeurilor din C&D la sursă de la locul construcției. O asemenea separare ar trebui să se îndrepte spre următoarele 4 fracții:

- deșeurile periculoase, cum ar fi vopseaua, solvenții, uleiurile uzate, filtrele de ulei, ș.a. introduse în sistemul de gestionare a deșeurilor periculoase;
- materiale reciclabile, cum ar fi plastic, carton, metal ș.a., duse către instalații de sortare sau vândute către alți comercianți de materiale reciclabile;
- materialele minerale, cum ar fi cărămizile, betonul nefolosit, ș.a., ar putea fi eliminate ca fiind deșeuri din C&D;
- deșeurile rămase neseperate din C&D pot fi aduse la o instalație specializată de sortare. Principala posibilitate, pe lângă cerințele legale o reprezintă separarea la depozit prin plata unei taxe.

În cadrul grupului de lucru s-a propus înființarea până în 2013, a minim două spații de depozitare temporară a deșeurilor din construcții și demolări.

II.8.4.4. Deșeuri de echipamente electrice și electronice (DEEE)

Hotărârea Guvernului nr. 1037/2010, privind gestionarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice prevede obligații ale autorităților executive ale unităților administrativ-teritoriale locale privind colectarea selectivă a DEEE-urilor de la gospodăriile particulare, astfel:

- autoritățile administrației publice locale au obligația de a colecta selectiv DEEE de la gospodăriile particulare;
- producătorii trebuie să asigure înființarea pe spațiile puse la dispoziție de autoritățile administrației publice locale a cel puțin:
 - un punct de colectare în fiecare județ;
 - un punct de colectare în fiecare oraș cu peste 100.000 locuitori;
 - un punct de colectare în fiecare oraș cu peste 20.000 locuitori;
- distribuitorii care introduc pe piață noi produse sunt obligați să asigure condiții pentru preluarea DEEE gratuit sau contra unei compensații care ține seama de valoarea componentelor reutilizabile din componența acestora și în sistem unu la unu, dacă echipamentul predat este de tip echivalent și a îndeplinit aceleași funcții ca echipamentul achiziționat;
- fără a prejudicia aplicarea prevederilor menționate anterior, producătorii pot organiza și exploata sisteme individuale sau colective de preluare a DEEE provenite de la gospodăriile particulare.

În plus față de spațiile deja existente, în cadrul grupului de lucru s-a menționat necesitatea altor puncte de colectare, propunându-se astfel locații la Agnita, Avrig, Săliște.

Recuperare, reciclare, valorificare

În conformitate cu prevederile legale în vigoare, în anul 2013 trebuie să fie atinse următoarele tinte de reciclare/valorificare pentru deșeurile de ambalaje:

- pentru deșeurile de hartie și carton – reciclare de 80 %;
- pentru deșeurile de plastic – reciclare 22,5 %;
- pentru deșeurile de sticlă – reciclare 60 %;
- pentru deșeurile de lemn – reciclare 15 %;
- total reciclare – 55 %;
- total valorificare – 60 %.

În plus față de tinte de valorificare pentru deșeurile de ambalaje, Legea cadru a deșeurilor (Legea 211/2011 privind regimul deșeurilor) prevede ca producătorii de deșeurile și autoritățile administrației publice locale au următoarele îndatoriri:

a. să atingă, până în anul 2020, un nivel de pregătire pentru reutilizare și reciclare de minimum 50% din masa totală a cantităților de deșeurile, cum ar fi hârtie, metal, plastic și sticlă provenind din deșeurile menajere și, după caz, provenind din alte surse, în măsura în care aceste fluxuri de deșeurile sunt similare deșeurilor care provin din deșeurile menajere;

b. să atingă, până în anul 2020, un nivel de pregătire pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare materială, inclusiv operațiuni de umplere rambleiere care utilizează deșeurile pentru a înlocui alte materiale, de minimum 70% din masa cantităților de deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări, cu excepția materialelor geologice naturale definite la categoria 17 05 04 din Hotărârea Guvernului nr. 856/2002, cu completările ulterioare.

În conformitate cu prevederile Legii cadru a deșeurilor, și la nivelul județului Sibiu ierarhia de gestionare a deșeurilor se va aplica în funcție de ordinea priorităților în cadrul legislației și al politicii în materie de prevenire a generării și de gestionare a deșeurilor, după cum urmează:

- a) prevenirea;
- b) pregătirea pentru reutilizare;
- c) reciclarea;
- d) alte operațiuni de valorificare, de exemplu valorificarea energetică;
- e) eliminarea.

Aplicarea ierarhiei deșeurilor are ca scop încurajarea acțiunii în materie de prevenire a generării și gestionării eficiente și eficace a deșeurilor, astfel încât să se reducă efectele negative ale acestora asupra mediului.

Impact

Implementarea sistemului de gestionare a deșeurilor va genera schimbări semnificative ale practicilor curente de gestionare a deșeurilor.

În ceea ce privește deșeurile menajere și cele asimilabile cu acestea din comerț, industrie și instituții, pot fi întâlnite următoarele aspecte:

- ✓ închiderea depozitelor neconforme, conduce la creșterea costurilor de operare la nivel local;
- ✓ amenajarea stațiilor de transfer va contribui la optimizarea costurilor de transport deoarece pentru zonele populate situate la distanță mare de depozit se vor utiliza noi tipuri de mașini de capacitate mare;
- ✓ extinderea colectării deșeurilor în zona rurală va conduce la reabilitarea terenurilor afectate de depozitare necontrolată și va ridica standardul serviciilor în zona rurală;
- ✓ noi reglementări și cerințe cu privire la colectare, sortare, valorificare și eliminare pentru diferite categorii de deșeuri vor conduce la schimbarea obiceiurilor de colectare a deșeurilor în fiecare gospodărie în parte, necesitând implicare deosebită din partea populației;
- ✓ implicarea activă a prestatorilor de servicii va conduce la ameliorarea standardelor serviciului de salubritate prin creșterea responsabilității angajaților, dar și la o echilibrare a costurilor cu tarifele încasate sau taxele percepute;
- ✓ crearea unei infrastructuri adecvate unei gestionări integrate a deșeurilor, va asigura un nivel corespunzător de protecție a mediului și a sănătății populației.
- În ceea ce privește pre-colectarea diferențiată, punctele de colectare și activitățile de reciclare a deșeurilor de ambalaje ori a celor biodegradabile, vor fi întâlnite următoarele aspecte:
 - ✓ sortarea la generator în noi containere și transportul separat pentru hârtie/sticlă/metal/plastic/deșeuri de ambalaj duc la schimbarea obiceiurilor de colectare a deșeurilor în fiecare gospodărie în parte, aceasta ducând la implicare deosebită din partea populației;
 - ✓ vor apărea noi containere pentru colectarea hârtiei/cartonului, a recipientelor din PET, a dozelor de aluminiu, a materialelor textile și a sticlei;
 - ✓ înființarea centrelor pentru sortarea deșeurilor de ambalaje și alte deșeuri reciclabile din deșeurile municipale, creează noi locuri de muncă și schimbă destinația unora dintre fluxurile de deșeuri;
 - ✓ încurajarea compostării deșeurilor vegetale în propria gospodărie în zonele rurale, precum și în centrele de compostare a deșeurilor biodegradabile, va conduce la crearea de noi locuri de muncă;
 - ✓ creșterea cantităților de compost disponibile pentru agricultură;
 - ✓ colectarea diferențiată a deșeurilor vegetale din zonele urbane determină schimbarea procedurilor de lucru ale serviciilor urbane de întreținere a spațiilor verzi;
 - ✓ amenajarea de puncte de colectare sau colectarea selectivă a deșeurilor voluminoase facilitează eliminarea acestora fără să fie depozitate necontrolat;
 - ✓ utilizarea unor instrumente economice pentru încurajarea reutilizării și reciclării materialelor provenite din deșeuri poate determina creșterea cantităților colectate.
- În ceea ce privește fluxurile speciale de deșeuri (puncte de colectare, centre de tratare (tocare, mărunțire) sau sisteme de preluare de către distribuitori) vor fi întâlnite următoarele aspecte:
 - ✓ deșeurile din construcții și demolări (cărămizi, beton, tencuieli, țigle, lemn ș.a.) vor fi sortate și prelucrate în vederea valorificării, rămânând ca fracțiile nevalorificabile să fie eliminate controlat;
 - ✓ se va întări controlul și înăspri din punct de vedere legal, autorizarea societăților de construcții;
 - ✓ se vor aplica tarife speciale la eliminarea deșeurilor din construcții și demolări;
 - ✓ populația va trebui să fie informată și să se conformeze noilor practici, chiar dacă acestea vor presupune cheltuieli suplimentare pentru bugetul familiei;
 - ✓ deșeurile menajere periculoase, deșeurile din echipamente electrice și electronice și vehicule scoase din uz vor fi colectate în puncte de colectare sau predate la schimb distribuitorilor facilitând populației eliminarea acestor tipuri de deșeuri;
 - ✓ agenții economici vor fi încurajați să investească în instalații nepoluante de tratare/reciclare a deșeurilor periculoase, a materialelor rezultate de la vehiculele scoase din uz prin dezmembrare sau al

celor provenite de la deșeurile de echipamente electrice și electronice creându-se în acest fel noi locuri de muncă, noi surse de materii prime secundare;

✓ se vor introduce noi taxe sau se vor utiliza alte instrumente economice: de exemplu utilizarea sistemului preluării acestor deșeuri de către distribuitori la vânzarea unui produs nou din aceeași categorie.

➤ În ceea ce privește informarea și consultarea publicului:

✓ cetățenii vor fi informați mai bine asupra practicilor legate de colectarea, tratarea sau eliminarea deșeurilor;

✓ în perioada imediat următoare este foarte importantă conștientizarea cetățenilor în ceea ce privește sistemul de colectare selectivă, pentru care va fi necesar:

- să se desfășoare campanii sistematice sau chiar neprogramate de informare;
- să fie făcute publice, în mod regulat, rapoarte privind cantitățile de deșeuri generate, costurile de colectare, tratare sau depozitare;
- să fie făcute publice, în mod regulat, rapoarte privind investițiile privind gestionarea deșeurilor;
- să aibă loc consultări publice sistematice în cadrul procedurilor de Evaluare Strategică de Mediu, de Evaluare a Impactului asupra Mediului ori cele prevăzute în cadrul emiterii autorizațiilor de mediu.

Se va **menține în continuare interdicția de construire de incineratoare de deșeuri pe teritoriul administrativ al județului Sibiu**, interdicție ce va fi prevăzută în toate documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului și a regulamentelor de urbanism aferente acestora (PATJ - Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, PUG - Planurile Urbanistice Generale).

II.8.5. Resurse naturale

Consiliul Județean Sibiu își menține interesul față de dezvoltarea culturii de plante tehnice pentru valorificarea acestora ca sursă alternativă de energie (biodiesel). Proiectul de la Ațel ar putea fi reluat în momentul apariției unor parteneri interesați. De asemenea, utilizarea energiei solare este încurajată la nivelul județului Sibiu, Consiliul Județean având în evaluare 4 astfel de proiecte.

Câteva argumente în favoarea surselor alternative de energie:

- ✓ nu provoacă ploii acide;
- ✓ nu produc iradierea (ca în cazul substanțelor radioactive);
- ✓ nu produc schimbarea climei;
- ✓ nu elimină gaze cu efect de seră;
- ✓ sunt practic nelimitate;
- ✓ rezolvă parțial problema deșeurilor;
- ✓ pot fi utilizate practic pretutindeni;
- ✓ pot înlocui energia tradițională;
- ✓ reduc dependența energetică;
- ✓ creează noi oportunități pentru mediul de afaceri;
- ✓ creează noi locuri de muncă;
- ✓ promovează inovația în tehnologiile moderne verzi.

Îmbunătățirea eficienței energetice se poate realiza prin:

✓ construirea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice, re tehnologizarea, modernizarea și reabilitarea celor existente, în scopul creșterii eficienței energetice;

✓ extinderea și modernizarea rețelelor de transport și distribuție/furnizare a energiei electrice și a gazelor naturale, în scopul reducerii pierderilor în rețele și realizarea în condiții de siguranță și continuitate a serviciului de transport și distribuție/furnizare;

✓ interconectarea rețelelor de transport al energiei electrice, gazelor naturale cu rețelele europene.

Principalele direcții pentru creșterea eficienței energetice sunt:

- ✓ optimizarea termică a clădirilor;
- ✓ optimizarea energetică a proceselor de producție;

- ✓ optimizarea rețelelor de termoficare;
- ✓ consumul casnic de energie;
- ✓ optimizarea transportului.

II.8.6. Zgomot

Prin integrarea României în UE, autoritățile din sistemul de protecție a mediului precum și celelalte autorități cu responsabilități în probleme legate de domeniul zgomotului și vibrațiilor, se află într-un proces complex de colaborare în scopul armonizării legislației românești cu cea europeană și adoptării unor standarde și norme europene.

Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva 2002/49/EC în 29 iunie 2002 privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiant, a cărei principală sarcină este aceea de a crea o bază comună pentru administrarea urbană a zgomotului ambiant, prin:

- monitorizarea problemelor de mediu prin solicitarea autorităților competente ale statelor membre să realizeze hărți strategice de zgomot pentru drumurile principale, căile ferate principale, aeroporturile mari și aglomerările urbane, zonele industriale și porturi utilizând indicatori de zgomot armonizați precum L_{zsn} și L_{noapte} . Aceste hărți vor fi utilizate atât pentru evaluarea numărului de persoane afectate de zgomot în întreaga UE, cât și pentru realizarea planurilor de acțiune pentru gestionarea zgomotului și a efectelor acestuia;
- informarea și consultarea publicului despre expunerea populației la zgomot, efectele sale asupra populației și măsurile ce se pot lua pentru limitarea nivelului de zgomot;
- lansarea de teme locale prin solicitarea autorităților administrației publice locale și a unităților prevăzute la art. 4 alin. (3) din H.G. 321/2005 privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiant, republicat, de a realiza planuri de acțiune pentru gestionarea zgomotului ambiant și a efectelor acestuia, ținându-se seama de hărțile strategice de zgomot.

Directiva nu stabilește limite pentru indicatorii de zgomot și nici pentru măsurile ce trebuie luate prin planurile de acțiune, astfel, valorile limită de prag și măsurile care se pot lua în cadrul planurilor de acțiune se stabilesc de fiecare stat membru în parte.

Câteva exemple de metode de reducere a zgomotului ar fi:

- redirecționarea traficului pentru obținerea unei diminuări din punct de vedere al emisiei de zgomot pentru străzile unde este necesar acest lucru coroborat cu o creștere suportabilă pentru străzile care preiau traficul redirecționat, acest lucru realizându-se prin stabilirea de senzori unici pentru anumite străzi, sincronizarea între semafoare pentru stabilirea unei verzi, restricții de viteză, introducerea de asfalt poros cu caracteristici de absorbție a emisiei de zgomotului provocat de rularea autovehiculelor ș.a.;
- interzicerea totală a circulației unor categorii de vehicule în intervalele orare în care se înregistrează un nivel al indicatorilor de zgomot peste limitele admise, acolo unde se pot introduce astfel de măsuri (centrele istorice ale orașelor);
- interzicerea circulației anumitor categorii de vehicule pe anumite artere din interiorul aglomerărilor;
- amplasarea local de panouri fonoabsorbante și/sau zone verzi;
- înlocuirea terasamentului căii ferate;
- sudarea aparatelor de cale și înglobarea lor în calea fără joante, în zonele stațiilor CF din interiorul aglomerărilor;
- înlocuirea și înnoirea treptată a parcului de vagoane CF;
- gestionarea traficului aeroportuar într-o manieră optimă utilizând piste existente;
- insonorizarea locuințelor din vecinătatea liniilor de cale ferată cu trafic mare, drumurilor principale din afara aglomerărilor dar care se află amplasate în apropierea unor locuințe;
- insonorizarea fațadelor clădirilor care se află poziționate pe arterele mari de circulație din aglomerări, (această măsură poate fi combinată cu un program de izolare termică a acestor clădiri);
- crearea unei rețele funcționale de piste de biciclete care să poată fi utilizată pentru deplasarea în toată aglomerarea, reducând astfel numărul de cetățeni care utilizează autoturismele personale pentru deplasare;
- insonorizarea surselor fixe de zgomot din zonele industriale.

II.8.7. Riscul de mediu

Riscul reprezintă posibilitatea de materializare a unui eveniment care va induce un impact asupra anumitor obiective. Riscul poate fi generat de un eveniment, o acțiune sau absența unei acțiuni, consecințele posibile variind de la cele benefice la cele catastrofale.

Strategia națională de prevenire a situațiilor de urgență, aprobată prin H.G. 762/2008, prevede următoarele măsuri la nivelul consiliilor județene, locale și primării:

a) în faza predezastru:

1. instituie măsurile de prevenire a situațiilor de urgență, analizează anual și ori de câte ori este nevoie activitatea desfășurată și adoptă măsuri pentru îmbunătățirea acesteia;

2. aprobă organizarea activității de apărare împotriva situațiilor de urgență la nivelul unității administrativ-teritoriale;

3. hotărăsc înființarea serviciilor voluntare pentru situații de urgență, aprobă regulamentul de organizare și funcționare a acestora, asigură încadrarea cu personal, dotarea și finanțarea cheltuielilor de întreținere și funcționarea acestora în condiții de operativitate și eficiență, în conformitate cu criteriile minime de performanță;

4. aprobă planurile anuale și de perspectivă pentru asigurarea resurselor umane, materiale și financiare destinate prevenirii și gestionării situațiilor de urgență;

5. elaborează planurile urbanistice generale, corelate cu hărțile de risc, și asigură respectarea prevederilor acestor documentații;

6. determină necesitățile comunității locale privind resursele mobilizabile, materiale, utilaje, și cele financiare în caz de dezastru;

7. asigură mobilizarea populației la acțiunile de apărare împotriva situațiilor de urgență și organizează exerciții și aplicații, sub conducerea organelor abilitate, în vederea pregătirii intervenției operative;

8. asigură organizarea și instruirea grupurilor de voluntari în vederea participării la acțiunile de salvare-evacuare a populației afectate de dezastru;

b) pe timpul dezastrului:

1. desfășoară activitățile cuprinse în legislația în vigoare privind managementul situațiilor de urgență;

2. menține în stare de funcționare drumurile și accesurile în zonele calamitate;

3. coordonează acțiunile de ajutor;

4. înființează centre de informare în zona în care s-a produs dezastrul, care să îndeplinească și funcția de transmitere a avertizării individuale a cetățenilor, în cazul în care sistemele de înștiințare-alarmare nu sunt disponibile, pe durata situației de urgență;

5. asigură condițiile necesare pentru acordarea asistenței medicale;

6. asigură evacuarea persoanelor sau bunurilor periclitate, potrivit planurilor întocmite, și condițiile corespunzătoare de trai, evidența populației evacuate, asigurarea primirii și cazării persoanelor evacuate, instalarea taberelor de evacuați, recepția și depozitarea bunurilor evacuate, securitatea și paza zonelor evacuate;

7. coordonează acțiunile pentru asigurarea necesităților esențiale ale persoanelor sau comunităților izolate;

c) în faza postdezastru:

1. participă la acțiunile de înlăturare a efectelor dezastrului, de refacere a locuințelor și gospodăriilor afectate de dezastru;

2. coordonează acțiunile de aprovizionare cu hrană și îmbrăcăminte și de distribuire a acestora, precum și pentru cazarea în locuințe temporare;

3. asigură condițiile pentru asistența sanitară;

4. coordonează activitățile de reconstrucție și restaurare a activității normale;

5. organizează activități de ajutor financiar.

Ministerul Mediului și Pădurilor a stabilit ca în 2010 să aprobe actul normativ privind Strategia națională pe termen mediu și lung de gestionare a riscurilor de inundații. Documentul a fost conceput ca

urmare a obligațiilor țării noastre de a implementa în legislație Directiva 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscurilor la inundații. Proiectul acestei strategii prevede obligația Consiliului Județean de a întreprinde următoarele:

➤ **Acțiuni preventive:**

- elaborarea și implementarea planurilor de amenajare a teritoriului;
- identificarea zonelor inundabile de pe raza județului;
- elaborarea planurilor județene operative de apărare împotriva inundațiilor în conformitate cu legislația specifică existentă privind managementul situațiilor de urgență;
- conducerea și deciderea procedurilor de reglementare a utilizării terenurilor din zonele inundabile și aplicarea legislației naționale în domeniul utilizării terenurilor din zonele inundabile;
- elaborarea strategiei de protecție împotriva inundațiilor la nivel județean pe baza cunoașterii vulnerabilității fizice, economice, culturale și a sistemului de valori;
- elaborarea unei *carte* privind riscul la inundații, destinată primăriilor, comunităților umane și instituirea la nivel de județean a unui serviciu permanent de monitorizare a fenomenelor de inundații și a consecințelor acestora;
- coordonarea activităților de elaborare a hărților de identificare a hazardurilor, a hărților de hazard și a hărților de risc la inundații la nivel de județ, precum și coordonarea elaborării acestor documentații la nivelul unităților administrativ – teritoriale componente;
- aprobă organizarea protecției civile la nivelul unității administrativ teritoriale, analizează anual și ori de câte ori este nevoie activitatea desfășurată și adoptă măsuri pentru îmbunătățirea acesteia;
- participă, potrivit legii, la asigurarea finanțării măsurilor și a acțiunilor de protecție civilă, precum și a serviciilor de urgență și a structurilor care au atribuții legale în acest domeniu;
- stabilește, în condițiile legii, taxe speciale pe linia protecției civile;
- înființează, în condițiile legii și cu avizul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, centre de formare și evaluare a personalului din serviciile voluntare de urgență;
- gestionează, depozitează, întreține și asigură conservarea aparatului și a materialelor de protecție civilă prin serviciile specializate din subordine;
- asigură spațiile necesare funcționării inspectoratelor pentru situații de urgență corespunzătoare, paza și securitatea acestora și a centrelor operaționale, precum și spațiile pentru depozitarea materialelor de intervenție;
- elaborarea planurilor de evacuare a persoanelor și a bunurilor și asigurarea utilităților necesare;
- organizarea consultării populației comunităților umane în ceea ce privește strategia de dezvoltare regională ținând seama de strategia națională de gestionare a inundațiilor și a anchetelor corespunzătoare;
- consultarea, înainte de adoptarea oricărei decizii a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale prevăzute de lege, în toate problemele care le privesc în mod direct potrivit legii și preluarea punctelor de vedere oportune în conținutul proiectelor actelor normative;
- aprobă planurile anuale și de perspectivă pentru asigurarea resurselor umane, materiale și financiare destinate prevenirii și gestionării situațiilor de urgență;
- întreprinderea de acțiuni pentru informarea, educarea și pregătirea populației privind modul de comportare înainte, în timpul și după producerea fenomenului și a rolului protecției individuale.

➤ **Acțiuni în timpul producerii fenomenului de inundații:**

- acțiuni prevăzute de legislația în vigoare privind managementul situațiilor de urgență generate de inundații;
- organizarea evacuării persoanelor din zona inundabilă și asigurarea necesităților de hrană, medicamente și asistență sanitară;
- asigurarea ordinii publice, protecția vieții și a proprietății;
- coordonarea acțiunilor de ajutor a populației din zonele afectate;
- asigurarea fondurilor necesare activităților ce se demarează în această etapă;

- aplicarea planurilor proprii de apărare în cazul producerii unor situații de urgență datorate inundațiilor, fenomenelor meteo periculoase sau accidentelor la construcțiile hidrotehnice.

➤ **Acțiuni după trecerea fenomenului:**

- coordonarea acțiunilor pentru asigurarea hranei, îmbrăcămintei și a locuirii temporare pentru persoanele afectate de inundații;
- supravegherea stării de sănătate a populației afectate și a stării mediului afectat;
- restabilirea serviciilor esențiale;
- implementarea sistemului de acordare a ajutoarelor financiare;
- gestionarea răspunsurilor la apelurile populației;
- revizuirea și actualizarea planului de amenajare a teritoriului;
- coordonarea activității de reconstrucție și revenirea la viața normală;
- organizează elaborarea de studii de evaluare a pagubelor economice, sociale și de mediu produse de inundații.

II.9. Dezvoltarea resurselor umane

Una din prioritățile Consiliului Județean Sibiu o constituie dezvoltarea și valorificarea resurselor umane prin pregătirea continuă a forței de muncă și crearea de noi locuri de muncă, pentru a reduce șomajul și a crește veniturile populației și, implicit, pentru a crește nivelul de trai al populației.

Obiectivul general: Valorificarea potențialului uman pentru dezvoltarea socio – economică în județ și în localitățile componente.

Obiective specifice:

1. Creșterea competitivității, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii prin:

- Dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională;
- Facilitarea accesului la educație și formare profesională inițială de calitate.

2. Asigurarea de oportunități sporite pentru participarea pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă prin:

- Promovarea unor măsuri active de ocupare prin acordarea unor facilitate pentru angajatorii care angajează persoane vulnerabile;
- Derularea unor parteneriate pentru îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii.

3. Promovarea calitatii sistemului de educatie si formare profesionala initială si continua, inclusiv a invatamantului superior si a cercetarii prin:

- Dezvoltarea unor parteneriate transnaționale pentru o piață incluzivă a muncii și schimb de bune practice;
- Sprijinirea profesioniștilor în educație și formare prin calificări europene și programe doctorale și post - doctorale în sprijinul cercetării științifice și inovării.

4. Promovarea culturii antreprenoriale și îmbunătățirea calității și productivității muncii prin:

- Formare și sprijin pentru întreprinderi și angajați pentru promovarea adaptabilității, flexibilității și securității în muncă.

5. Facilitarea inserției tinerilor și a somerilor de lungă durată pe piața muncii prin :

- Facilitarea accesului și a participării la cursuri de formare profesională continuă ;
- Promovarea culturii antreprenoriale;
- Dezvoltarea și implementarea unor măsuri active de implementare și integrare pe piața muncii.

6. Promovarea (re)inserției pe piata muncii a persoanelor inactive, inclusiv in zonele rurale prin :

- Dezvoltarea unor oportunități de ocupare în mediul rural care să vizeze atât domeniul agricol cât și cel non – agricol ;

- Pregătirea profesională continuă / calificarea forței de muncă din mediul rural și mic urban.

7. Îmbunătățirea serviciilor publice de ocupare: servicii de consiliere, cursuri de formare, evenimente de promovare a locurilor de muncă;

8. Facilitarea accesului la educație și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile prin :

- Măsuri active pentru prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii;
- Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin promovarea egalității de șanse și a economiei sociale.

Consiliul Județean Sibiu dorește să se implice în parteneriate pentru derularea de proiecte de formare profesională și cercetare științifică.

Având în vedere solicitarea Agenției pentru Dezvoltare Regională Centru adresată Universității „Lucian Blaga” din Sibiu de a identifica proiecte regionale strategice care să ducă la dezvoltarea socio – economică a Regiunii Centru, Universitatea a inclus în portofoliul de proiecte 5 proiecte strategice, unele la care și Consiliul Județean Sibiu este invitat să devină partener și anume:

- **Centrul regional de educație fizică și cercetare în domeniul sportului de performanță** (valoare estimată 7.950.000 euro);
- **Centrul de Cercetare – Dezvoltare – Inovare – Transfer tehnologic pentru managementul biodiversității, bioresurselor și serviciilor ecosistemice în regiunea Carpatică** (valoare estimată 5.700.000 euro);

II.10. **CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ȘI LEGĂTURILE INTERINSTITUȚIONALE**

Obiectivul general: îmbunătățirea serviciilor publice oferite de către Comuna Cârțișoara, prin dezvoltarea capacității de soluționare și gestionare, în condițiile legii, a problemelor comunității locale pe care o reprezintă.

Obiective specifice:	a)îmbunătățirea managementului resurselor umane prin respectarea standardelor de calitate
	b)actualizarea Regulamentului de organizare și funcționare și regulamentul de ordine interioară, în funcție de legislația specifică;
	c)îmbunătățirea managementului documentelor prin dezvoltarea comunicării și circuitului informațiilor între compartimente, între nivelurile ierarhice și cele funcționale;
	d)asigurarea codului de control intern și a standardelor de management conform OMFP 946/2005 prin introducerea unui sistem de management informatizat
	e)îmbunătățirea managementului privind conducerea și coordonarea procesului bugetar;
	f)îmbunătățirea modalităților de realizare a inventarului domeniului public și privat al comunei Cârțișoara
	g)gestionarea eficientă a investițiilor prin introducerea unui sistem performant de control al proiectelor și de urmărire a contractelor încheiate;
	h) accesarea de fonduri europene nerambursabile
	i)reforma sistemului intern și eficientizarea relațiilor de colaborare între consiliile locale și alte instituții publice sau private din țară și străinătate;
	j)întărirea parteneriatelor în diferite domenii cu administrații publice locale, cu ONG-uri și IMM-uri, care să conducă la dezvoltarea durabilă a comunei

Ținând cont de necesitatea actuală de creștere a capacității administrative a autorității publice locale, și în deplin acord cu valorile europene ale administrației, Comuna Cârțișoara și-a propus îndeplinirea unor obiective strategice proprii care se bazează pe principiul transparenței, responsabilității și eficienței.

Pe baza evaluării stării administrației publice județene și a identificării unor probleme critice au fost formulate obiectivele: îmbunătățirea managementului resurselor umane, reorganizarea sistemului informatic, consolidarea relațiilor de colaborare eficiente cu C.J.S. consiliile locale și alte instituții publice deconcentrate, respectiv cu alte administrații publice locale, creșterea capacității de planificare și îmbunătățirea managementului privind conducerea și coordonarea procesului bugetar, de dezvoltare comunitară durabilă a localităților comunei

În relația cu cetățeanul, va fi monitorizată periodic gradul de satisfacere a nevoilor de servicii publice a acestuia, rezultatele trebuind să fie folosite prin acțiuni corective și preventive pentru îmbunătățirea relațiilor cu cetățenii.

În ceea ce privește patrimoniul instituției, va trebui făcută o evaluare și o permanentă monitorizare a gradului de folosință a resurselor și îmbunătățirea prin măsuri a acestuia.

O importanță mare trebuie acordată și planului de instruire care trebuie atent elaborat și monitorizat. Astfel, orice instruire trebuie monitorizată pentru a-și dovedi eficiența. Resursele umane, vor fi folosite,

pe lângă procedurile de selecție, angajare și evaluare, și o monitorizare a angajatului pentru identificarea exactă a nevoilor de instruire, astfel încât să poată fi urmărită eficiența și eficacitatea fiecărui angajat. Aceste îmbunătățiri și altele nespecificate aici, ce vor apărea în funcționarea sistemului de management, se pot face doar cu ajutorul angajaților din instituție, pentru aceasta fiind necesar ca ei să cunoască sistemul și să conștientizeze importanța lui prin discuții și chiar instruirii.

Un alt obiectiv este îmbunătățirea managementului documentelor, dezvoltarea comunicării și circuitului informațiilor între compartimente, între nivelurile ierarhice și cele funcționale.

Se va implementa un sistem informațional și informatic de management al documentelor ce va asigura colectarea, stocarea, prelucrarea, actualizarea și difuzarea a datelor și informațiilor de conducere în cadrul instituției publice. Sistemul informatic pentru conducere, trebuie să fie astfel construit încât să permită un bun control asupra acestora, în vederea atingerii obiectivelor prestabilite.

Procesul de proiectare și implementare a sistemului de control intern al oricărei entități publice trebuie să aibă la bază standardele de management/control intern, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 946/4 iulie 2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management/control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial. – TABLOUL DE BORD

Managementul strategic	obținerea unei direcții precise de evoluție a organizației în următorii ani
Managementul financiar	-evidențiază situația financiară pe organizație dar și-n cadrul fiecărui compartiment; -permite responsabililor de la diverse nivele ierarhice să-și realizeze bugetul, să-și gospodărească fondurile și să le coreleze cu strategia și activitățile atât din propria responsabilitate cât și cu cele din alte entități organizatorice din instituție.
Managementul resurselor umane	
Managementul calității	-obținerea certificării ISO a sistemului de asigurare și control al calității
Managementul programelor de activitate	-asigură transpunerea în practică a obiectivelor cuprinse în strategia fiecărui compartiment
	-Ajută conducătorii instituției (conducerea primăriei) să-și stabilească activitățile în acord cu obiectivele ce decurg din strategii, să urmărească abaterile și să le corecteze, să colaboreze eficient și să-și coordoneze activitățile cu alte entități organizatorice din aceeași instituție și din alte instituții, să stabilească termene și responsabilități precise și să le urmărească eficient.
Managementul marketingului	asigură abordarea profesionistă a marketingului produselor/serviciilor și la transpunerea în practică la toate nivelurile ierarhice ale unei instituții.).
Managementul patrimoniului	evidențiază gradul de utilizare al patrimoniului organizației dar și al fiecărui departament
Managementul riscurilor	atașate fiecărui obiectiv reieșit din strategia departamentului și implicit a instituției publice.
	Pentru creșterea capacității de planificare și îmbunătățirea managementului privind conducerea și coordonarea procesului bugetar, sunt încurajate și sprijinite autoritățile publice locale în elaborarea bugetelor pe bază de programe astfel încât resursele financiare să fie gestionate cât mai eficient iar costurile să fie direct proporționale cu rezultatele și a fost consolidat auditul financiar
	Sunt aprobate normele metodologice proprii, ghidul procedural, carta auditului intern și codul privind conduita etică a auditorului intern.

Un document important, Planul de Urbanism General se va actualiza, urmând să fie supus dezbaterii publice, procedurii de obținere a avizelor, urmând a fi aprobat în formă finală, corespunzând PATJ-ului. Documentațiile PATJ sunt destinate cu precădere administrațiilor publice locale, care vor putea lua, pe baza acestora, decizii cu caracter strategic în dezvoltarea durabilă a teritoriului județean. Acestea se referă în principal la următoarele domenii:

- rețeaua de localități a județului va cuprinde o repartitie echilibrată a dotărilor și a locurilor de muncă pentru a asigura condiții de viață echitabile tuturor locuitorilor din județ;
- economia județeană va beneficia de o justă amplasare în teritoriu, dimensionare spațială și racordare la infrastructurile tehnice importante pentru dezvoltarea sa;
- mediul natural și construit va beneficia prin acțiune de delimitare și monitorizare a zonelor valoroase și prin proiecte de reabilitare, protecție și conservare;
- sistemul de relații al județului cu nivelele regional, național și internațional va fi ameliorat prin prevederile planului.

PATJ-ul este redactat în conformitate cu prevederile “Metodologiei privind cadrul conținut al documentațiilor de amenajarea teritoriului în concordanță cu Legea nr. 305 / 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul ”

Pentru consolidarea autonomiei locale se prevăd relații de colaborare eficiente cu Consiliul Județean, consiliile locale și alte instituții publice din județ, fiind sprijinite constant autoritățile publice județene locale atât în vederea îmbunătățirii capacității administrative cât și în implementarea proiectelor de dezvoltare locală.

În vederea întăririi legăturilor interinstituționale și pentru îndeplinirea unor obiective de interes județean vor continua să fie dezvoltate parteneriatele existente și încheiate noi acorduri de parteneriat județene, regionale, naționale sau internaționale în diverse domenii de activitate (dezvoltare rurală, turism, cultură, formare profesională continuă, ș.a.). De asemenea, vor fi dezvoltate relații deschise și active cu mass-media pentru diseminarea informațiilor și realizarea transparenței actelor administrative și activităților de modernizare a instituției, în acest sens creându-se pe pagina web a instituției o rubrică dedicată mass-media.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A G.A.L.

Prin Strategia de Dezvoltare a zonei s-a urmărit impulsionearea și coordonarea dezvoltării zonei prin valorificarea potențialului local, pentru a obține o dezvoltare teritorială zonală echilibrată. Strategia răspunde cerințelor Programului de Dezvoltare Rurală – axa 4 LEADER.

Aplicarea strategiei (2008-2013) impune fără echivoc cooperarea între actorii locali: administrația publică locală, celelalte instituții de la nivelul județului, agenții economici, organizațiile non-profit și societatea civilă în ansamblu, cât și o intensă colaborare cu alți parteneri din țară, europeni și internaționali. În cursul anului 2015 se va elabora noua strategie a GAL ȚARA OLTULUI și va cuprinde principalele direcții de dezvoltare viitoare ale zonei.

Comuna Cârțișoara face parte din punct de vedere istoric și etnografic din GAL Țara Oltului (fiind membru fondator) – , accesând deja o serie de proiecte:

- **PROIECTE G.A.L.**
- **dotarea căminului cultural — proiect măsura 322**
- **Teren de sport multifuncțional” – proiect măsura 322**

PROIECTE EXECUTATE DIN PORTOFOLIUL COMUNEI

1. Construire grădiniță
2. Proiect DC 49
3. Proiect colectare deșeuri

4. Proiect alimentare cu apă
5. Dotare Cămin Cultural
6. Proiect canalizare
7. Proiect racorduri canalizare E
8. Construcții branșamente apă E
9. Construcții racord canalizare E
10. Sîna Valea Bâlii
11. Dotare serviciu social și educațional
12. Modernizare și extindere iluminat public

III. ANALIZA SWOT PE DOMENII COMUNA CÂRȚIȘOARA

I.Scurtă prezentare

Metodologia a fost elaborată de Albert Humphrey, consultant în afaceri – la Institutul de Cercetare Stanford - specializat în management organizațional și schimbări culturale. Prin activitatea sa a condus la realizarea unei metode de echipă pentru planificare care a creat analiza SOFT, dezvoltată ulterior în analiza

S W O T

Strenghts (Puncte tari): atribute care sunt utile pentru realizarea obiectivului.

Weaknesses (Puncte slabe): atribute care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului.

Opportunities (Oportunități): condițiile externe care sunt utile pentru realizarea obiectivului.

Threats (Amenințări): condițiile externe care ar putea dăuna obiectivului.

Analiza SWOT este o metodă de planificare strategică utilizată pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările ce caracterizează și influențează anumiți factori din cadrul unui proiect sau organizații. Această planificare implică precizarea obiectivului proiectului, precum și identificarea aspectelor cheie interne și externe, care sunt favorabile și nefavorabile pentru atingerea acestui obiectiv. Astfel, analiza poate fi încorporată în modelul de planificare strategică. Analiza SWOT este esențială, deoarece măsurile ulterioare în procesul de planificare pentru realizarea obiectivului selectat pot fi derivate din această analiză.

În primul rând, factorii de decizie trebuie să stabilească dacă obiectivul poate fi atins având în vedere rezultatele analizei. În cazul în care obiectivul nu poate fi atins, trebuie selectat un obiectiv diferit și procesul analizei repetat. Factorii de decizie devin astfel o componentă cheie a procesului, complexitatea și exactitatea analizei efectuate depinzând în totalitate de nivelul de cunoaștere, experiența, implicarea și colaborarea acestor factori.

Analiza SWOT grupează informațiile în două categorii principale:

- Factori interni - punctele forte și punctele slabe interne.
Factorii interni pot fi priviți ca puncte tari sau slabe, în funcție de impactul lor asupra obiectivelor. Însă, ceea ce poate reprezenta punct tare pentru un obiectiv, poate fi un punct slab pentru un alt obiectiv.
- Factori externi - oportunități și amenințări provenite din mediul extern.
Factorii externi pot include chestiuni macroeconomice, schimbări tehnologice, legislative și socio-culturale.

Rezultatele unei astfel de analize sunt adesea prezentate sub forma unei matrice.

Puncte tari	Puncte slabe
•	•
Oportunități	Amenințări
•	•

În elaborarea Strategiei de dezvoltare a comunei Cârțișoara au fost consultați consilieri locali, cetățeni și reprezentanți ai societăților comerciale, fiind constituite mai multe grupuri de lucru cu

personalul din aparatul propriu al Primăriei Comunei Cârțișoara .

Astfel, s-a pornit de la obiectivul principal al acestei lucrări, prin experiența și informațiile participanților conturându-se analizele SWOT pentru a prezenta o imagine cât mai amănunțită și clară a comunei .

I. INFRASTRUCTURA GENERALĂ ȘI SERVICIILE PUBLICE

Infrastructura de transport

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Poziție avantajoasă în centrul țării, cu o infrastructură de transport și tehnico-edilitară relativ dezvoltată și noi investiții pentru acestea în viitor (cu vizibilitate și accesibilitate foarte bună) • În apropierea unor orașe cu veche tradiție economic -turistică municipiul Sibiu ,orașele Avrig ,Orașul Victoria , Făgăraș și Agnita • Asigură accesibilitatea la/dinspre infrastructurile rutiere de rang superior <ul style="list-style-type: none"> ○ Drumurile europene E68 ○ Drumuri naționale principale DN1, DN7, Sibiu ○ Drumuri naționale secundare DN7c • Asigurarea legăturilor cu localitățile învecinate DC48,DC49 și drumul vicinal <ul style="list-style-type: none"> • Drum de exploatare către Porumbacu de Jos • Existența helipăortului de la Bâlea Lac 	<ul style="list-style-type: none"> • Drumurile publice, în cea mai mare parte, traversează localități, viteza de circulație fiind redusă pe aceste sectoare generând un nivel de poluare crescut Parametrii tehnici ai drumurilor și podurilor (capacitate portanta, lățime, număr mare de rampe și pante, traseu în curbe specific zonei deluroase și de munte) generează aglomerări în trafic, risc crescut de accidente și un nivel crescut de trepidații ce crează disconfort și probleme construcțiilor riverane; • Resurse bugetare insuficiente pentru întreținerea și modernizarea drumurilor comunale și a celor de hotar; • Nivelul scăzut al surselor de finanțare • Număr scăzut de personal în aparatul de specialitate al administrației comunale
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Crearea cadrului favorabil atragerii de investiții, promovarea creșterii economice și crearea de locuri de muncă în turism și servicii • Apariția altor fonduri de finanțare care ar putea fi accesate • Îmbunătățirea infrastructurii rutiere locale de transport dintre poliile economice și coridoarele pan-europene • Amenajarea drumurilor de hotar și forestiere 	<ul style="list-style-type: none"> • Întârzieri în implementarea proiectelor privind reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere din județ • Prolungirea perioadei de criza economică și de pandemie, cu influente asupra bugetelor autorităților locale • Legislația și mediul economic și politic instabile • Necorelarea politicilor macroeconomice cu realitățile și nevoile existente

Infrastructura tehnico-edilitară și serviciile publice

Infrastructura edilitară în comună

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Rețea de alimentare cu energie electrică în întreaga comună • Rețea de alimentare cu gaze naturale în întreaga comună • Rețea de alimentare cu apă în curs de racordare în întreaga comună • Rețea de canalizare în curs de racordare în întreaga comună • Servicii de telecomunicații în comună (telefonie mobilă și internet) • Rețea de telefonie fixă digitală în comună 	<ul style="list-style-type: none"> • Întârzierea racordării rețelelor de alimentare cu apă a comunei • Întârzierea racordării rețelei de canalizare a comunei • Lipsa unor puncte sanitare moderne în întreaga comuna(Bâlea Lac) • Lipsa unor puncte de reprezentare instituțională administrativă în Bâlea Lac • Lipsa unor dotări corespunzătoare pentru servicii de urgență • Lipsa unui management cultural eficient la nivel

<ul style="list-style-type: none"> • Rețea de iluminat public în comună • Sistem de colectare selectivă a deșeurilor în comună • Dispensar medical • Cămin cultural • Școli • Monumente istorice • Infrastructură sportivă • Existența serviciului de voluntariat pentru situații de urgență • Existența unui serviciu social activ • Comunicare eficientă Primărie – cetățeni • 	<p>comunal</p> <p>Rețea de drumuri comunale și de hotar</p> <ul style="list-style-type: none"> • veterinar în comună
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Accesarea unor noi linii de finanțare pentru alimentarea cu apă potabilă pentru zone care nu au fost prinse în proiectul Investiții pentru finalizarea rețelelor de apă și apă uzată; • Investiții pentru canalizarea apelor pluviale în localitățile comunei • Investiții pentru crearea unor baze sportive și sală de sport; • Accesarea unor linii de finanțare pe componenta de protecție a mediului - gestionarea deșeurilor reciclabile • Aducerea iluminatului public la standardele naționale și internaționale în vigoare și reducerea consumurilor de energie electrică • Accesarea de fonduri pentru reducerea consumurilor de energie electrică în imobilele administrației publice locale • Amplasarea de europubele ; • Extinderea rețelei de iluminat în zonele periferice ale comunei; • Punerea în valoare a unor obiective cu valoare turistică, istorică sau arhitecturală; • Existența unor domenii cu potențial de absorbție ridicat (agricultură, pomicultură, turism, meșteșuguri tradiționale); • Încheierea de parteneriate cu localități din spațiul UE; • Amenajarea unor cursuri de apă; • Amenajarea unor poduri și podețe; • Perspectiva găzduirii turiștilor conduce la îmbunătățirea dotărilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea numărului populației rurale conduce la pierderea interesului pentru modernizarea spațiului de locuit. •

Alimentarea cu gaze naturale

Puncte tari	Puncte slabe
--------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • S.C. E.ON Gaz S.A. este unic furnizor la nivelul județului furnizând gaz și în comuna Cârțișoara ; instalațiile nu sunt modernizate recent; • Investițiile viitoare vor fi corelate cu Planul Urbanistic General al comunei (extindere la Mănăstire ,sat Vama Cucului și Păstrăvăria Laița) • În programul de privatizare se impune reabilitarea anuală a 350 km de rețea la nivelul țării 	<ul style="list-style-type: none"> • Investițiile pentru acest domeniu nu se finanțează prin PNDR •
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea de extindere a rețelei în zona rurală 	<ul style="list-style-type: none"> • Se observă o scădere a consumului de gaze naturale, fiind preferată energia alternativă

Alimentarea cu energie electrică

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Investițiile viitoare vor fi corelate cu Planul Urbanistic General, astfel încât toate gospodăriile din comună să fie racordate la rețelele de energie electrică 	<ul style="list-style-type: none"> • Siguranța în alimentare este reclamată de unele zone din comună • Infrastructura veche ce trebuie modernizată și extinsă
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența fondurilor UE pentru energie alternativă 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu au fost identificate

Infrastructura de apă și apă uzată

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unui Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu • Existența unui Masterplan privind extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din regiunile Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, județul Sibiu • Existența proiectului „Sistem zonal de alimentare cu apă potabilă și canalizare ape uzate menajere în localitățile limitrofe”. • Resursele cantitative de apă sunt suficiente • Tendința de reducere a consumului de apă; 	<ul style="list-style-type: none"> • modernizări și branșarea la noua conductă; • Tarife mari de branșament în zona rurală • 50% pierderi în procesul de alimentare cu apă la nivelul județului • Întârzieri la încasarea facturilor
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fonduri UE pentru infrastructura de apă și apă uzată • Fonduri prin Programul Național de Dezvoltare Rurală • Există o Metodologie de facturare individuală la nivel de contor pentru imobile de tip condominiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbările climatice care pot duce la fenomene extreme de inundații/secetă • Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea proiectelor

Siguranța publică

Post de Poliție rurală – aparține de Secția poliție Porumbacu - unitate teritorială a Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu - Autoritatea Teritorială de Ordine Publică (A.T.O.P.)

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unui organism județean cu rol consultativ, care are scopul de a proteja interesele comunității și asigurarea climatului de ordine și siguranță publică • Existența unui plan inter-instituțional pentru asigurarea protecției copiilor în zona școlilor și grădinițelor în comuna • Elaborarea unui plan strategic al organizației, în care sunt stabilite obiective generale și specifice, precum și indicatori de performanță minimali • Organizarea unor consultări periodice cu membrii comunităților locale și cu O.N.G.-urile cu privire la prioritățile siguranței persoanei și a ordinii publice • Prezența în componența A.T.O.P. a unor factori cu rol de decizie , din cadrul structurilor M.A.I. (subprefect, șeful inspectoratului județean de poliție, comandant Jandarmerie .inspector șef ISU,) • Foarte bună colaborare între reprezentanții tuturor instituțiilor care fac parte din A.T.O.P. și cu administrațiile comunale; • Realizarea unor informări periodice către consiliul județean, prin consilierii județeni care au calitatea de membri în A.T.O.P., în legătură cu problemele întâmpinate, pentru care se solicită sprijin. • Obiectivele strategice ale Inspectoratului de Poliție Sibiu sunt: <ul style="list-style-type: none"> -creșterea gradului de siguranță și protecție pentru cetățeni prin protejarea cetățeanului, protejarea patrimoniului, siguranța stradală, siguranța rutieră și siguranța transporturilor; -prevenirea și combaterea infracționalității organizate și transfrontaliere, destructurarea grupărilor infracționale; -asigurarea climatului de legalitate mediului de afaceri prin cmbaterea evaziunii fiscale, contrabandei, corupției, contrafacerii de mărfuri, a infracțiunilor din domeniul achizițiilor publice, precum și prin protecția intereselor financiare ale U.E.; -asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare dezvoltării și menținerii capacității operaționale a Poliției Române. 	<ul style="list-style-type: none"> • Legislația privind organizarea și funcționarea A.T.O.P. este incompletă - în urma desființării corpului gardienilor publici legislația nu a fost modificată prin înlocuirea acestui organism cu poliția comunitară • Instituții cu atribuții pe linia menținerii și restabilirii ordinii publice precum inspectoratul județean de jandarmi, inspectoratul pentru situații de urgență, nu fac parte din A.T.O.P. • Inexistența unei legi în care să fie prevăzute, în mod imperativ, sarcini și responsabilități pentru toate instituțiile care fac parte din A.T.O.P. • A.T.O.P. nu are personalitate juridică și buget propriu • Insuficienta cunoaștere de către cetățeni a A.T.O.P. și a atribuțiilor sale • Numărul crescut de minori implicați în comiterea de infracțiuni

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Importanța acordată siguranței cetățeanului și climatului de ordine și siguranță publică • Consolidarea programelor de parteneriat cu populația, prin instituțiile componente ale A.T.O.P. • Posibilitatea susținerii financiare și logistice a activităților de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice, în baza programelor prevăzute de organizație, în cadrul Consiliului Județean Sibiu • Extinderea camerelor de supraveghere video în localitate 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea influenței și puterii financiare a rețelelor de tip mafiot, care încearcă să corupă funcționarii din administrație, justiție, parchet • Pierderi de personal calificat din sistemul de ordine și siguranță publică, prin plecarea spre alte domenii de activitate din structura M.A.I. sau prin pensionări anticipate • Specializarea și perfecționarea modurilor de operare ale infractorilor prin utilizarea unor tehnici noi de comitere a faptelor ilicite, inspirate din străinătate • Reprofilarea infractorilor de drept comun către infracțiuni din sfera crimei organizate (trafic și consum de droguri, trafic de persoane, fals de monedă, trafic de autoturisme furate etc.).

Comitetul Local pentru Situații de Urgență – S.V.S.U. – agent de inundații –șeful SVSU

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Prin Dispoziția Primarului s-a actualizat Comitetul Local pentru Situații de Urgență în conformitate cu prevederile legale, acest comitet fiind condus de primar (președinte) și fiind format din 16 persoane • Existența Comitetului permite gestionarea situațiilor de urgență generate de inundații, ghețuri, secetă hidrologică, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale pe cursuri de apă; • Imagine foarte bună a serviciului la nivel local • Sistem unitar pentru pregătirea, coordonarea și conducerea forțelor de intervenție • Cooperare foarte bună cu celelalte structuri • Structură dezvoltată de serviciu voluntar <p><i>Resurse umane:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesionalismul angajaților • Medie de vârstă corespunzătoare • Nivel bun de pregătire • Experiență în domeniul profesional • Relaționare interumană foarte bună între compartimente <p><i>Comunicații:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acoperirea cu semnal radio este relativ bună pe teritoriul comunei, în zona de competență • din mijloacele de înștiințare alarmare sunt operative • Dotarea bună cu mijloace informative și de birotică 	<ul style="list-style-type: none"> • Zonă de competență aflată în aria de manifestare a riscurilor majore • Paletă redusă de intervenții cu personal specializat • Carențe în operaționalizarea serviciilor voluntare • Baza de selecție pentru personal specializat restrânsă • Subdimensionarea structurii centrului operațional • Lipsa posibilității stimulării materiale a voluntarilor <p><i>Resurse umane:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa specialiștilor pe anumite tipuri de riscuri • Încadrarea deficitară de personal <p><i>Comunicații:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mijloace de comunicații lipsă (telefoane mobile prin SMS) <p><i>Tehnică:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neasigurarea dotării potrivit tabelii de înzestrare • Deficiențe în dotarea Serviciului (calculatoare legate în rețea între mai multe instituții, hărți digitale) a comitetului județean pentru situații de urgență. • Lipsa dotării comitetului local cu stații radio pentru situații de urgență operaționale pe tot teritoriul comunei
Oportunități	Amenințări

<ul style="list-style-type: none"> • Relații foarte bune cu autoritățile administrative, instituționale și cu mass media • Creșterea disponibilității administrației locale pentru dotarea S.V.S.U. și permanentizarea voluntariatului • Îmbunătățirea infrastructurii rutiere • Posibilitatea promovării unor proiecte regionale • Reducerea surselor de risc punctuale. • ”Achiziție de echipamente(autospecială) pentru stingerea incendiilor” 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea ariei de manifestare a riscurilor majore • Nearmonizarea legislației și întârzierea apariției normativelor • Neasigurarea ritmică a fondurilor bugetate • Pierderea specialiștilor • Scăderea bazei de recrutare a personalului • Uzura morală a echipamentelor de intervenție
---	---

II. ACTIVITATEA ECONOMICĂ ȘI TURISMUL

Industria, serviciile și comerțul

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Poziție avantajoasă în centrul țării, cu o infrastructură de transport și tehnico-edilitară relativ dezvoltată și noi investiții pentru acestea în viitor (cu vizibilitate și accesibilitate foarte bună) • În apropierea unor vechi centre industriale de tradiție Sibiu, Avrig, Orașul Victoria Făgăraș și din punct de vedere turistic. municipiile Sibiu, poli puternici ai dezvoltării economice, fapt ce asigură posibilități extinse de schimburi economice și acces turistic • Existența unei forțe de muncă numeroase, calificate și cu posibilitatea pregătirii în varii specializări • Aeroportul Sibiu ce asigură accesul rapid internațional se află la cca.60 km de Cârțișoara • La Avrig și Orașul Victoria – acces la cale ferată situat la cca. 8 km de Cârțișoara 	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea locurilor de muncă datorită crizei și problemelor de dezvoltare ale firmelor • Închiderea unor întreprinderi mari, în zonă, devenite nerentabile • Acces limitat la tehnologie înaltă, sectorul IT&C fiind slab reprezentat • Birocrație excesivă în accesarea fondurilor nerambursabile care limitează accesul microîntreprinderilor la finanțare • Șomaj în creștere în județ • Impozite și taxe ridicate care împiedică dezvoltarea afacerilor • Insuficiente surse de finanțare • Migrația forței de muncă bine calificate • Colaborare redusă cu mediul extern și parteneriate regionale • Colaborare redusă cu universitățile ce pregătesc viitoarea forță de muncă specializată și înalt calificată • Accesibilitate relativ redusă spre localitatea Cârțișoara, localitate cu o economie agrară și servicii slab dezvoltate • Domeniul serviciilor este slab reprezentat toate comună
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor resurse naturale încă neexploatate (teren arabil, pășuni, fânețe, silvicultura etc) • Dezvoltarea infrastructurii naționale de transport care străbate Sibiul (noile autostrăzi) de către Ministerul Transporturilor • Promovarea regiunii și județului de către investitori în mediul extern 	<ul style="list-style-type: none"> • Efectele crizei economice și ale pandemiei sarcov • Mediul politic, încă instabil, la nivel național • Legislație economică instabilă • Migrarea investitorilor înspre țări cu fiscalitate redusă • Lipsa unor facilități favorabile întabulării terenurilor

Agricultura, silvicultura și dezvoltarea rurală

Agricultura

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> •Relieful submontan si montan creează un important potențial, silvic și turistic •Zona submontană suficient de bună dezvoltării agriculturii •Bazinul hidrografic al Bâlii– reprezintă un potențial pentru agricultură și energie •Varietatea ecosistemelor, habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice •Fond funciar agricol valoros cu pretabilitate mai ales pentru apicultură •Existența suprafețelor cu pășuni și fânețe, cu posibilități de dezvoltare a sectorului zootehnic (ovine, caprine și bovine) •Existența la nivelul județului Sibiu a unor organizații / asociații profesionale importante în domeniul creșterii animalelor •Păstrarea tradiției creșterii animalelor și fabricarea produselor lactate •Calitatea superioară a brânzei și raselor de animale a dat posibilitatea creării unui brand renumit în țară și în străinătate •Utilizarea pe scară redusă a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor care contribuie la obținerea unor produse agricole cu grad redus de poluare, ecologice •Existența G.A.L.-Țara Oltului, comuna Cârțișoara este membru fondator. •Înființarea Camerei Agricole a Județului Sibiu prin reorganizarea Oficiului Județean de Consultanță Agricolă •Realizarea de produse bio sau ecologice (miere, brânză, etc) 	<ul style="list-style-type: none"> •Lipsa Registrului Agricol Informatizat la nivel comunal, pentru accesarea rapidă a datelor privind terenurile din comună •Lipsa unor structuri asociative bine definite privind exploatațiile agricole •Mentalitatea de neacceptare privind comasarea terenurilor agricole și asocierea •Neclarități privind regimul juridic al terenurilor •Grad ridicat de divizare a terenurilor •Scăderea suprafețelor agricole cultivate •Nu sunt înregistrate produse agricole sau alimentare tradiționale din comună Lipsa echipamentelor și utilajelor folosite în agricultură, în fermele vegetale și zootehnice, •Structuri de consultanță slab dezvoltate •Rentabilitate și competitivitate redusă în agricultură •Îmbătrânirea forței de muncă ocupate în agricultură •Existența unui număr redus de centre de colectare și prelucrare a produselor de origine vegetală și animală la nivel de județ care să corespundă standardelor Uniunii Europene •Întârzieri în acordarea ajutoarelor către fermieri •Industrializarea județului care atrage la orașe personalul calificat din mediul rural •Dezinteresul tinerilor de a profesa în domeniul agricol •Degradarea suprafețelor cultivate prin invadarea acestora de vegetația forestieră nevaloroasă •
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> •Tendința în U.E. privind agricultura ecologică - agricultura extensivă •Existența susținerii din anul 2015 a unor proiecte, prin măsuri active din PNDR, privind agricultura ecologică prin dezvoltarea unor tehnologii concepute să protejeze mediul •Existența unor reglementări legislative pentru crearea de asociații, grupuri de producători pe produs în domeniul creșterii animalelor •Posibilitatea obținerii de fonduri comunitare pentru finanțarea proiectelor privind măsurile active din PNDR 	<ul style="list-style-type: none"> •Aplicarea defectuoasă a descentralizării cu influențe negative în domeniul agriculturii (ex.: modul de înființare a camerelor agricole județene) •Menținerea practicării unei agriculturi de subzistență •Eliminarea de pe piață a micilor producători agricoli care nu respectă legislația Uniunii Europene privind Politica Agricolă Comună •Posibilitatea apariției unor fenomene imprevizibile: inundații, cutremure, care pun în pericol structuri antropice

<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea obținerii de subvenții guvernamentale • Existența fondurilor europene pentru susținerea și subvenționarea agriculturii • Posibilitatea încheierii de parteneriate cu organizații din alte țări membre ale UE cu agricultură dezvoltată privind realizarea unui schimb de experiență, transfer de tehnologii și bune practici • Organizarea de expoziții/seminarii/târguri în județ • Dezvoltarea sectorului agricol (legumicultură, pomicultură, apicultură), inclusiv creșterea animalelor în microferme Promovarea și valorificarea produselor specifice și ecologice locale și zonale • Implementarea unor tehnici agricole moderne și performante pentru creșterea competitivității produselor agricole și meșteșugărești locale • Stimularea înființării de asociații agricole; promovarea și susținerea logistică a acestora în scopul exploatării terenurilor și creșterii animalelor • Valorificarea terenurilor agricole degradate și nevaloroase • Inexistența de brutării, mori, ateliere de tâmplărie și alte meșteșuguri reprezentând o economie rurală tradițională 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbări climatice – încălzirea globală • Limitările bugetare privind ajutoarele de stat • Carențe legislative privind definirea spațiului rural • Incoerența legislativă și instabilitate politică • Concurență cu produsele agricole din Uniunea Europeană – prețuri mai mici • Dificultatea de a intra pe piață cu producția în cantități mici • Birocrație în accesarea fondurilor nerambursabile • Migrația populației tinere către zone urbane • Interesul scăzut al investitorilor • Mentalitate tradiționalistă și conservatoare • Lipsa facilităților în dezvoltarea agriculturii prin creditarea avantajoasă a proiectelor
---	---

Silvicultura, vânătoarea și pescuitul

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Diversitatea formelor de relief creează un important potențial silvic și turistic • Varietatea ecosistemelor, habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice aflate sub regim de ocrotire la nivel zonal (zona protejată) • Suprafața fondului forestier constituie un important potențial economic și de mediu • Derularea unor proiecte în parteneriat de promovare a Rezervațiilor Naturale Protejate 	<ul style="list-style-type: none"> • Exploatarea vânatului existent în fondul forestier peste efectivele optime • Lipsa unor Programe educaționale cu privire la rolul pădurii în viața omului • Instabilitate legislativă
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Accesarea fondurilor Uniunii Europene pentru proiecte ce vizează protecția fondului forestier • Dezvoltarea sectorului de valorificare a plantelor aromatice, medicinale și a fructelor de pădure • Posibilități de vânătoare 	<ul style="list-style-type: none"> • Depășirea termenelor asumate de România privind creșterea suprafeței fondului forestier

Dezvoltarea rurală

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența unor resurse naturale variate (munte, păduri, pășuni, bazin hidrografic) • Resurse turistice naturale ce reprezintă sau pot reprezenta atracții de interes județean, regional și național și internațional • Conservarea unor tradiții și obiceiuri folclorice • Diversitate de produse agricole locale și ecologice • Bogat potențial zootehnic • Zonă optimă pentru creșterea animalelor și cartof și porumb • Grad de antropizare scăzut, pondere ridicată a habitatelor naturale și seminaturale. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Grad redus de asociere a proprietarilor agricoli • Nu există rețele locale sau zonale de achiziționare a produselor agricole și a animalelor • Rețeaua hidrografică, asimetrică față de teritoriul județean, a facilitat dezvoltarea așezărilor de-a lungul cursurilor principale, preponderent în nordul și sudul județului • Lipsa de specialiști și de coordonare pentru planurile de afaceri • Promovarea redusă a programelor de finanțare nerambursabile • Promovarea slabă a datinilor, obiceiurilor și legendelor locale • Slaba dezvoltare a activităților cu caracter industrial în spațiul rural • Grad de informare și conștientizare redus la nivelul comunităților locale
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea susținerii unei agriculturi ecologice prin proiecte finanțate din PNDR prin dezvoltarea unor tehnologii concepute să protejeze mediul • Potențial pentru cultivarea plantelor medicinale (cătină, etc) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa atitudinilor și practicilor de tip asociativ în agricultură • Slaba comercializare a produselor agricole și artisanale • Legislație incoerentă (reglementări interpretabile) • Descentralizarea autorităților publice locale.

Turism

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Susținerea dezvoltării turismului de către autoritățile locale • Existența unor drumuri de hotar ce leagă comuna Cârțișoara de atracțiile turistice zonale : Numeroase inițiative, publice sau private, ce urmăresc popularizarea zonelor mai puțin cunoscute ale județului • Existența unui specific pentru multe dintre localitățile diferitelor zone • Ofertă turistică bogată în raport cu alte zone din România • Gastronomie recunoscută (panificație, patiserie, brânzeturi, specialități din carne) • Poziționarea în mijlocul țării pe rute majore de transport și existența aeroportului internațional de la Sibiu • Numeroase zone naturale au rămas în stare bună 	<ul style="list-style-type: none"> • Inexistența unor plăcuțe explicative la monumente, a unor ghiduri audio în mai multe limbi • Pregătire insuficientă privind antreprenoriatul și managementul turistic a unor proprietari de pensiuni • Probleme legate de personalul din turism (grad scăzut de instruire a personalului din turism / lipsa personalului calificat) • Legendele, evenimentele istorice nu sunt foarte cunoscute • Lipsa promovării resurselor turistice „alternative”, precum biodiversitatea faunei și florei • Inexistența informațiilor complete integrate asupra obiectivelor / traseelor turistice din comună în format digital / on-line

<p>de conservare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stațiunea Bălea-Cascadă și Bălea –Lac, • Siturile Natura 2000 în comună • Interes internațional pentru anumite zone din județul Sibiu (Primii pași spre diversificarea ofertei de legături aeriene directe din Sibiu) • Profilul turistic al județului Sibiu include unele dintre principalele elemente generale de atractivitate ce se constituie în tendințe în turism la nivel european (patrimoniu cultural, gastronomie) • Existența zonelor protejate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu există o ofertă de artizanat local în condițiile unei cereri de suveniruri de calitate • Infrastructură deficitară în comună • Măsurile pentru creșterea siguranței produsului turistic sunt încă în faze incipiente (între direcțiile unde ar fi nevoie de îmbunătățiri menționăm amenajarea locurilor de popas, creșterea eficienței serviciilor, instruirea unui număr ghizi locali, semnalizarea și marcarea corespunzătoare a tuturor traseelor din intravilan și extravilan) • Promovarea insuficientă a obiectivelor turistice • Servicii turistice puține și neadecvate cererilor actuale ale pieței • Lipsa specializării persoanelor care lucrează în activități turistice
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Schemele de finanțare din Programele Naționale de Dezvoltare Rurală • Comuna Cârțișoara este o comună de tranzit, turiștii vizitează Casa Memorială Badea Cârțan • Fructificarea superioară a unor nișe în turism (sporturi extreme, ecoturism) • Diversificarea serviciilor turistice / dezvoltarea serviciilor de divertisment și agrement • Valorificarea gastronomiei locale • Fructificarea istoriei bogate a comunei • Promovarea legendelor și a obiceiurilor populare • Accesarea fondurilor structurale disponibile în domeniul turismului • Existența parteneriatelor externe și interne de colaborare în domeniul turismului 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa coeziunii / comunicării între autorități în privința programelor comune axate pe dezvoltarea turismului • Depopularea și populația îmbătrânită din zonelor rurale • Distrugerea mediului natural prin reglementarea și controlul limitat al activității umane și prin lipsa infrastructurii tehnice (canalizare / stații de epurare) • Creșterea decalajului de dezvoltare între localități • Posibilitatea de creștere a ponderii turismului ilicit ca efect al crizei economice • Instabilitate legislativă • Dificultatea – birocrăție excesivă – în accesarea fondurilor nerambursabile • Localnicii nu conștientizează faptul că produsele tradiționale și arhitectura țărănească autentică sunt cele care atrag turiștii și au tendința de a urbaniza comunitățile

III. EDUCAȚIA

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Rețeaua unităților de învățământ este dezvoltată, cuprinzând următoarele trepte de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial; școala în stare bună de funcționare; grădinița amenajată și modernizată; • În școala cu clasele I-VIII există laboratoare de biologie, , informatică precum și un teren pentru orele de sport; 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura școlară trebuie extinsă și modernizată; lipsește o sală de sport conformă (cu vestiare pentru elevi), lipsa terenurilor de joacă pentru grădinițele din localități, dar și dotarea adecvată pentru modernizarea laboratoarelor; • Modificările legislative permanente care creează dezorientare și nesiguranță în domeniul educației • Scăderea natalității care implică scăderea

<ul style="list-style-type: none"> • Grupuri sanitare în toate școlile amenajate conform normelor de igienă; • Existența unui procent de personal didactic calificat care-și asumă perfecționarea în specialitate și metodică;receptive față de învățământul centrat pe elev; • Frecvența școlară este relativ ridicată; • Existența programului guvernamental „reabilitarea infrastructurii școlare”, program derulat prin M.E.C.T. ce vizează consolidări, reabilitări, reparații capitale și utilități pentru unitățile de învățământ • Acordarea de burse pentru elevi și a suplimentului de hrană prin programul „laptele și cornul” • Organizarea bursei locurilor de muncă pentru absolvenți • Dotarea centrelor/cabinetelor psihopedagogice, a centrelor/cabinetelor logopedice și a centrelor de documentare și informare • Existența în mun. Sibiu a 5 centre universitare ce constituie un important potențial didactic și de îndrumare zonal cu o intensă activitate de documentare și cercetare științifică desfășurată de centrele universitare sibiene • Existența în județul Sibiu a unei rețele bine dezvoltate de furnizori de formare profesională în mediul urban și a unei oferte variate de cursuri de formare pentru adulți • Existența unor instituții de perfecționare a cadrelor didactice: Departamentul de Pregătire Profesională a Cadrelor Didactice în cadrul U.L.B.S., Casa Corpului Didactic și Centrul pentru Formarea Continuă în Limba Germană • Existența, în cadrul A.J.O.F.M. Sibiu a Centrului de Formare Profesională a Adulților Sibiu (C.F.P.A.) cu scopul creșterii gradului de pregătire al persoanelor aflate în șomaj sau în căutarea unui loc de muncă • Desfășurarea de către A.J.O.F.M. Sibiu a numeroase cursuri de inițiere și calificare în diverse meserii prin C.F.P.A. • Existența unui proiect ERASMUS • Existența unui centru CDI 	<p>numărului de elevi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posibilitățile financiare reduse ale persoanelor interesate să urmeze cursuri de formare profesională continuă pentru adulți • Necesitatea conștientizării importanței formării profesionale continue a adulților în raport cu schimbările inerente de pe piața muncii. • Nevalorificarea corespunzătoare a potențialului cultural, sportiv; • Lipsa unei strategii adecvate de atragere a unor acțiuni sportive, culturale; • Lipsa campaniilor de informare privind importanța studiului; • Insuficiența dotare cu materiale didactice; • Inexistența învățământului specializat; • Activități extrașcolare slab dezvoltate; • Precaritatea mediului familial – sub aspect socio-economic –cultural; situația materială precară este generată de lipsa veniturilor (familii ce trăiesc din alocații, șomaj, ajutoare sociale), familii despărțite sau divorțate, familii cu părinți plecați la muncă în țară sau străinătate, etc. Există multe familii numeroase (5-10 membri) ce locuiesc într-o singură cameră și preferă să folosească copii la munca câmpului, la cules din pădure, etc. • Accesul inegal la mijloacele moderne audio-video. • Riscul adaptării dificile a personalului didactic la cerințele învățământului actual; • Două cadre didactice fac naveta la Sibiu • Instabilitatea cadrelor didactice, existând o fluctuație crescută a acestora în școală; • Atragerea personalului didactic de către firme particulare interne sau externe (le oferă salarii atractive) • Lipsa unor programe școlare alternativă „Step by step” și „After school” <p>În dotarea școlii nu există un microbuz școlar pentru transportul elevilor;</p>
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării de fonduri europene • Programe menite să sprijine grupurile dezavantajate 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbări prea dese în sistemul educațional preuniversitar • Lipsa interesului instituțiilor ca urmare a procedurii

<ul style="list-style-type: none"> • Organizarea unei Burse a Locurilor de Muncă pentru viitorii absolvenți • Încheierea unor protocoale de colaborare între Consiliile Locale și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Sibiu pentru o mai bună monitorizare a cazurilor sociale • Desfășurarea unor programe de tip „After School” pentru copiii cu probleme sociale • Înființarea unui Centru pentru delincvență juvenilă și comportament delincvent de către Poliție în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sibiu • Existența unui interes sporit pentru formarea profesională continuă a adulților • Participarea la proiecte și programe susținute financiar de organisme naționale și internaționale; • Extinderea contactelor și parteneriatelor în sistemul educațional; • Păstrarea specificului zonei în meserii prin crearea unor clase de ucenici (prelucrarea lemnului, țesutul, meserii tradiționale etc) și dezvoltarea componentei de suvenir și produse unicat; • Crearea unui centru pentru desfășurarea activităților extrașcolare • Cursurile de accesare și implementare de fonduri europene • Înființare unor tabere de creație 	<p>greoaie și a personalului insuficient pentru accesarea fondurilor structurale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migrația în creștere și modificarea cifrei de școlarizare • Ponderea mare a șomerilor tineri cu vârste cuprinse între 18-24 de ani • Menționarea schimbărilor continue de pe piața muncii • Număr scăzut al populației tinere ocupate • Lipsa nivelului de educație duce la creșterea gradului de violență și infraționalitate și reduce șansa găsirii unui loc de muncă • Dezinteresul tinerilor față de procesul educativ; • Instabilitatea personalului didactic. • Număr insuficient de consilieri psihopedagogi • Criza de timp a părinților și lipsa lor de receptivitate datorate actualei situații economice care reduce implicarea familiei în viața școlară • Rezistența la schimbare a unor părinți • Starea materială precară a unor familii, • Diminuarea posibilităților de finanțare bugetară • Inexistența unor repere morale solide în viața elevilor, deruta morală determinată de societate, mass-media etc. • Influența negativă a unor factori sociali (strada, mijloacelor media) asupra motivației tinerilor • Inexistența unui sprijin și dificultăți întâmpinate în găsirea unui loc de muncă pentru copilul care iese din sistem după împlinirea vârstei legale • Schimbări continue pe piața muncii, încât în 6 luni cât reprezintă perioada de formare profesională a adulților, meseriile solicitate nu mai sunt de actualitate iar formarea adulților nu își produce efectul așteptat.
---	--

IV. SĂNĂTATEA	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Acces la servicii medicale prin infrastructura fizică existentă în sistemul de sănătate local : un cabinet de medicină de familie în relație contractuală cu CJAS; • Infrastructura fizică existentă în sistemul de sănătate • Resurse medicale specializate și pregătite prin medici familie-1, personal mediu medical-2 persoană din care una asistent social; • Acces la servicii medicale veterinare: medic veterinar; personal calificat în medicina 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructurile medicale vechi, nu mai sunt adaptate standardelor actuale de funcționare. • Accesul populației comunei la serviciile medicale și farmaceutice este inegal, limitat mai cu seamă pentru cetățenii cu venituri constante; o parte a populației neavând posibilitatea să beneficieze de consultața medicală și de produse farmaceutice (distanța față de medic și lipsa de venituri); • Resursele umane care activează în domeniul sănătății sunt specializate. • Lipsa planificării strategice și a coordonării

<p>veterinară (1 medic veterinar);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența serviciului voluntar pentru situații de urgență. • Existența unui medic stomatolog, • Existența unei farmacii umane și una veterinară • Existența unui spațiu Dispensar uman dotat la standard mediu 	<p>teritoriale în sistemul de intervenții în situații de urgență</p> <ul style="list-style-type: none"> • Furnizorii privați de servicii medico – farmaceutice nu țin cont de nevoile locale, ci mai degrabă oferă servicii în care ei sunt specializați, preferând de regulă zonele urbane. • Lipsa planificării teritoriale strategice, lipsa unui mecanism eficient de alocare a resurselor financiare în sistemul sanitar, ceea ce conduce la creșterea dezechilibrelor teritoriale. • Serviciile de urgență asigurate de SMURD Avrig • Lipsa unor programe de educare/informare privind starea de sănătate a populației; • Cabinetul medical și cel stomatologic dispune de dotări medii • Incidența problemelor legate de lipsa de cunoaștere a serviciilor legate de planificarea familială. • Lipsa unui laborator de analize medicale de urgență
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fonduri europene prin care se finanțează construcția, reabilitarea și dotarea cu aparatură a infrastructurii medicale (Programe Operaționale Regionale) • Legislație în vigoare privind vânzarea spațiilor în care funcționează cabinetele medicale • Apariția conceptului de centre multifuncționale care furnizează servicii integrate la nivel local acoperind nevoi multiple. • Legislație favorabilă înființării în mediul rural de centre medicale multifuncționale și puncte farmaceutice . • restructurarea unor servicii existente, fie prin crearea de infrastructuri noi (ex: servicii pentru nevăzători, persoane cu deficiențe de auz, autism etc). • înființarea unui cabinet de Planning familial. • Posibilitatea realizării parteneriatelor reale public – privat, parteneriate dintre ONG - uri, autorități publice și alte părți interesate în vederea oferirii de servicii de calitate și a îmbunătățirii ofertei de educație a populației privind starea de sănătate 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea presiunii exercitate de populația vârstnică asupra serviciilor medicale și asupra sistemului de asigurări sociale de sănătate • Apariția unui decalaj social între persoanele care își pot permite o asigurare medicală suplimentară și persoanele defavorizate. • Lipsa de educație sanitară poate duce la apariția unor epidemii; incidența bolilor transmisibile și a bolilor cronice; • Atitudinea refractară a populației față de propria stare de sănătate • Investiții în structurile existente care asigură servicii medicale necorelate integral cu politicile europene sau cu tendințele demografice care relevă schimbări în structura populației în perioada următoare (1992 – 2025). • Capacitate limitată de a face față unor incidente majore.

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Instituții culturale județene - în subordinea Consiliului Județean Sibiu -care au un impact pozitiv semnificativ asupra publicului consumator de cultură • Bisericile - monumente istorice de valoare recunoscută la nivel național dar și internațional, cu o distribuție uniformă în spațiul comunal a monumentelor istorice, • Diversitatea culturală a patrimoniului cultural material prin prezența Casei Memoriale Badea Cârțan ,Centrul de documentare • Peisajul cultural și natural al comunei are o valoare deosebită, fiind particularizat atât de formele de relief dar și de autenticitatea patrimoniului imaterial conservat . • Bogăția patrimoniului cultural imaterial la nivel local, fiecare localitate mai păstrând, încă, elemente ale acestui patrimoniu • Bogăția constă atât în varietatea și diversitatea acestui patrimoniu reprezentat prin meșteșuguri, folclor, sărbătorile tradiționale, obiceiurile și tradițiile locurilor • comuna este înzestrată cu cămin cultural și bibliotecă comunală la școală 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa actualizării PUG-ului și a documentațiilor de urbanism • Slaba notorietate locală, județeană și regională a patrimoniului cultural material existent, datorată lipsei de promovare dar și de cunoaștere • Slaba dezvoltare a turismului cultural în pofida potențialului patrimonial foarte valoros • Insuficiența resurselor financiare la nivel local dar și a proiectelor dedicate protecției patrimoniului și activităților culturale • Instituțiile culturale județene cu competențe în domeniu dezvoltă activități cu preferință în mediu urban, activitatea în localitățile rurale fiind sporadică și în majoritatea cazurilor de reprezentare în cadrul evenimentelor • Infrastructura culturală locală (în mediul rural și mic urban) depășită fizic și moral, în multe cazuri improprie desfășurării evenimentelor culturale, lipsită de dotări adecvate (echipamente specifice) • Insuficiența resurselor financiare la nivel local dar și a proiectelor dedicate protecției patrimoniului imaterial și activităților culturale • Lipsa capacității de management administrativ local și a personalului specializat în domeniu patrimoniului imaterial. • Tradiții pe cale de dispariție (meșteșuguri locale) • Lipsa de mediatizare la nivel local și interes scăzut al tinerelor generații pentru implicarea în activitățile culturale • Lipsa unei infrastructuri sportive la nivelul fiecărei localități • Lipsa organizării unor activități sportive sistematice
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Diversificarea programelor de finanțare prin accesarea fondurilor FEDR dar și POR și la nivel cultural • Dezvoltarea turismului cultural și înscrierea patrimoniului cultural material în trasee culturale județene, regionale și naționale • Optimizarea parteneriatelor în dezvoltarea rețelelor centrelor istorice la nivel microregional, județean și regional/național • Cooperare regională a localităților ce fac parte din trasee culturale specifice • Conștientizarea comunităților și a administrațiilor locale privind importanța 	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba capacitate de accesare a fondurilor destinate programelor culturale (atât a celor de la nivel național dar și cele europene) • Competiția mare la nivel regional în accesarea fondurilor europene pentru infrastructura edilitară este în detrimentul reabilitării patrimoniul cultural material dar și al activităților culturale specifice • Insuficiența programelor de dezvoltare turistică induce imagini negative asupra atractivității patrimoniului pentru turismul intern dar și extern • Pierderea identității locale și zonale prin intensificarea fenomenului migrației și depopulării satelor și a localităților mic urbane

<p>salvării patrimoniului cultural local</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creșterea interesului sectorului privat pentru implicarea în restaurarea și conservarea patrimoniului cultural • Creșterea interesului profesional al specialiștilor și al personalului angajat în instituțiile culturale județene • Apariția unor metodologii și instrumente în domeniul educației și perfecționării forței de muncă în domeniu • Integrarea României în Uniunea Europeană contribuie la îmbogățirea patrimoniului cultural european prin fiecare contribuție locală, județeană și regională • Dezvoltarea turismului cultural și agroturismului poate conduce la promovarea patrimoniului cultural imaterial rural la nivel european • Diversificarea formelor de finanțare prin FEDR și altor programe definanțare culturală • Inițierea unor relații de cooperare internațională • Cooperarea și parteneriatul în organizarea evenimentelor cultural zonale și regionale în vederea întăririi identității regionale • Conștientizarea comunităților și administrațiilor dar și a sectorului privat în păstrarea tradițiilor și a evenimentelor și obiceiurilor locale • Implicarea specialiștilor Bibliotecii ASTRA, a Centrului de Creație Populară și a Școlii Populare de Arte și Meserii „Ilie Micu” în salvarea, conservarea și promovarea patrimoniului cultural imaterial. 	<ul style="list-style-type: none"> • Conservarea unor elemente de patrimoniu imaterial doar prin artele spectacolului fără implicarea comunităților locale • Conservarea unor elemente de patrimoniu imaterial doar pe plan local/zonal fără nici un impact la nivel regional/național/european • Pierderea elementelor de patrimoniu cultural imaterial prin scăderea interesului generațiilor tinere pentru perpetuarea tradițiilor locale, din lipsa dorinței de implicare dar și de rapida adaptare la culturile moderne, occidentale promovate la scară europeană prin cele mai avansate mijloace de mediatizare • Slaba capacitate de accesare a fondurilor pentru conservarea și promovarea patrimoniului imaterial la nivel local, zonal și județean • O puternică competiție pentru accesarea fondurilor pentru reabilitarea infrastructurii rutiere și a rețelelor de apă și canalizare în defavoarea reabilitării infrastructurii culturale (cămine culturale, bibliotecile publice locale, centre culturale, muzee locale sau regionale).
---	--

VI. ASISTENȚA SOCIALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Administrația publică locală dispune de un compartiment social activ, acreditat • Experiența referenților în munca cu cetățenii • Gestionarea problemelor care apar sunt rezolvate nu numai cu personalul administrației publice locale ci și cu sprijinul voluntarilor, al bisericii și altor instituții ale statului • Dorința de a răspunde cât mai bine la activitățile de asistență socială a beneficiarilor, în vederea obținerii unor rezultate cât mai bune • Parteneriatele încheiate între centre și instituții ale statului sau / și O.N.G.-uri • Egalitatea de șanse și nediscriminarea beneficiarilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Resurse informatizate insuficiente • Servicii de urgență medicală asigurate de orașul Avrig • Insufiența cadrelor medicale în comună (în intervale orare: după-masa și în week-end) • Dificultăți în stabilirea în comună a forței de muncă calificate (profesori, cadre medicale, etc)

<ul style="list-style-type: none"> • Libertatea de alegere a beneficiarilor de ajutor social • Îmbunătățirea continuă a serviciilor oferite • Comunicare eficientă în comună între administrație și cetățeni 	
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Parteneriate și colaborări; • Promovarea voluntariatului • Implicarea cultelor în acordarea de asistență socială • Implicarea crescută a comunităților locale prin furnizarea de servicii de prevenire • Consultanță din partea unor specialiști/ organisme internaționale. • Accesarea de finanțări nerambursabile în calificarea resurselor umane • Încurajarea angajării tinerilor absolvenți de învățământ de orice tip pe programe guvernamentale de subvenționare; • Inițiative comune de îmbunătățire a ofertei de instruire prin dezvoltarea unor parteneriate cu autorități publice - instituții de învățământ - mediu de afaceri; • Programe de calificare destinate tinerilor în domeniul noilor tehnologii și noilor cunoștințe; • Politici de angajare în muncă și acces pe piața muncii; • Campanii de sensibilizare pentru toți cei care solicită dreptul la angajare în muncă, la accedea pe piața muncii; • Promovarea egalității de șanse și accesul pe piața muncii; • Cursuri de reconversie profesională; • Posibilitatea organizării unor evenimente sportive, culturale și artistice; • Înființarea unui Birou de Consiliere a Cetățenilor și/sau a unui Birou de Consiliere europeană; • Crearea unei publicații locale cu ajutorul persoanelor implicate în procesul educativ; • Dezvoltarea și diversificarea componentei caritabile, filantropice- dezvoltarea imaginii în fața comunității; • Dezvoltarea unor parteneriate naționale/internaționale cu diverse comune. 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea problematicii sociale și a nevoii de servicii sociale diversificate • Resursele bugetare alocate sunt foarte mici • Criza economică • Schimbările legislative dese • Numărul insuficient de specialiști în zonele rurale, în vederea înființării/furnizării de servicii sociale • Scăderea nivelului de trai • Există probleme cu recrutarea de personal specializat. • Deplasarea forței de muncă locale în afara comunei și în afara granițelor țării după integrarea în Uniunea Europeană; • Participare civică scăzută; • Probleme sociale datorate neocupării forței de muncă; • Creșterea și mai mare a numărului de pacienți pe medic; • Reducerea ponderii populației active; • Natalitatea scăzută în continuare; • Creșterea muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii și economiei locale.

VII. PROTECȚIA MEDIULUI

Aer

Puncte tari	Puncte slabe
--------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Nu sunt probleme semnificative din punct de vedere al poluării aerului • Sunt 4 stații de monitorizare automată a aerului • Există un autolaborator mobil pentru supravegherea poluării atmosferice • Sunt promovate investițiile în tehnologiile ecologice • Existența unui Masterplan privind infrastructura de transport la nivel județean • Existența unui Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor la nivel județean 	<ul style="list-style-type: none"> • Traficul auto ridicat pe străzile principale • Parc redus de vehicule ecologice • Suprafețe reduse de spații verzi
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Tehnologii noi, ecologice pentru fermele zootehnice • Disponibilitatea Regiei Naționale a Pădurilor de a reîmpăduri terenurile • Finanțări UE, PNDR (Măsura 125) • Implicarea ONG-urilor în problemele de mediu 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa suportului financiar de întreținere al aparaturii de monitorizare a aerului • Reducerea spațiilor verzi rurale

Apă

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unui Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Sibiu • Existența unui Masterplan privind extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din regiunile județului Sibiu • Resursele cantitative de apă sunt suficiente • 86,13% din resursele de apă sunt corespunzătoare calitativ (categoria a II-a, bazinul Olt, categoria a-I-a Lacul Bâlea) • Nu există probleme semnificative din punct de vedere al poluării rezultate din industria zootehnică • Sunt în execuție lucrări de corecție a torenților • Sunt în actualizare studiile de inundabilitate • Există un Plan județean de apărare împotriva inundațiilor • Tendința de reducere a consumului de apă 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura de canalizare lipsă (în curs de racordare)
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Disponibilitatea fondurilor UE, bugetare • Implicarea ONG-urilor în problemele de mediu 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbările climatice care pot duce la fenomene extreme de inundații/secetă • Nerespectarea planurilor de inundabilitate • Acordarea de către autoritățile publice a avizelor de construcție în zonele inundabile

Sol

Puncte tari	Puncte slabe
--------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Se fac lucrări de împădurire a zonelor cu risc de alunecări de teren • Se folosesc îngrășămintele naturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Există zone care prezintă pericol de alunecări de teren • Nu sunt identificate toate zonele în care solul prezintă fenomene de eroziune
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fonduri UE și naționale (împădurirea terenurilor, îmbunătățiri funciare) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa lucrărilor de îmbunătățiri funciare

Biodiversitate

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Pondere ridicată de arii naturale protejate de interes național și comunitar • Capital natural valoros(Natura 2000) • Grad de antropizare scăzut, pondere ridicată a habitatelor naturale și seminaturale • Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor • Plan Județean de Gestiunea Deșeurilor • Masterplan pentru infrastructura de apă și apă uzată • Corelarea Masterplanului pe turism cu strategia de dezvoltare a județului 	<ul style="list-style-type: none"> • Grad de informare și conștientizare redus la nivelul comunităților locale • Resurse financiare, materiale și umane insuficiente
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența fondurilor UE: plăți măsuri agromediu Axa 2, LEADER, Axa 4, POS Mediu Axa 4, POR, LIFE+ • Existența GAL- • Existența ONG-uri • Existența ULBS • Existența ARPM Sibiu • Existența POS Mediu 	<ul style="list-style-type: none"> • Absorbție scăzută de fonduri • Neconcordanțe legislative și transpunerea incompletă a prevederilor directivelor UE • Posibilitatea apariției blocajelor în cofinanțarea proiectelor • Disfuncționalități de comunicare inter-instituțională • Descentralizarea instituțiilor

Gestionarea deșeurilor

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor este în faza de Studiu de Fezabilitate • Există în cadrul C.J.S. Unitatea de Implementare a Proiectului (U.I.P.) • Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor • Există un depozit ecologic • Sunt realizate stații de transfer la Agnita, Mediaș, Cisnădie • Sunt în faza de proiect stațiile de la Avrig, Săliște • Există proiecte de colectare selectivă • S-a înființat A.D.I. ECO Sibiu • Există 4 operatori zonali 	<ul style="list-style-type: none"> • Absența programelor educaționale cu privire la protecția mediului

<ul style="list-style-type: none"> • Proiect “Parteneriat pentru un mediu curat, minimizarea deșeurilor și dezvoltarea durabilă în Regiunea 7 Centru” (Norvegia) pentru deșeuri din construcții și demolări, deșeuri periculoase din deșeurile menajere, compostare la domiciliu • Există locuri de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice (Sibiu - 2, Mediaș - 1, Coșșa Mică - 1) • Este în construcție o stație de compostare • Există contracte pentru deșeurile de origine animală • Există firme pentru colectarea deșeurilor biologice și chimice • Interdicția din strategia județeană actuală cu privire la incineratoarele de deșeuri • Există colectare selectivă la nivelul comunei • 	
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fonduri U.E. (POS Mediu) • Alte fonduri 	<ul style="list-style-type: none"> • Depășirea termenelor asumate

Resurse naturale

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse variate (gaz, lemn, ape de suprafață, ape subterane, marmură, piatră, balastiere, flora, faună, peisaj) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu au fost identificate
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Programe de finanțare ale UE pentru proiecte care promovează utilizarea energiilor regenerabile 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu au fost identificate

Zgomot

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Programul Rabla 	<ul style="list-style-type: none"> • Absența studiilor de zgomot în traficul rutier local
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea transportului în comun 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu au fost identificate

Riscul de mediu

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Există planuri de apărare împotriva inundațiilor, incendiilor • Planul de analiză și acoperire al riscurilor • Capacitate de intervenție (voluntariat, profesioniști) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa planurilor digitizate (GIS) • Absența mijloacelor de intervenție (autospeciale)
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fonduri UE prin diverse programe de finanțare 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu au fost identificate

VIII. CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ȘI LEGĂTURILE INTERINSTITUȚIONALE

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea eficientă a resurselor umane, prin adaptarea responsabilităților în funcție de calificare, atribuții specifice ale domeniului de activitate, calificări și competențe; • Delimitarea clară a sarcinilor în cadrul serviciilor și compartimentelor din aparatul propriu; • Angajați competenți datorită calificării profesionale; • Utilizarea eficientă a noii tehnologii informaționale (gestionarea informatizată a raporturilor de serviciu și contractelor de muncă, achiziționarea sistemului de management informatizat – MPO capabil să implementeze Codul de control intern, achiziționare Sistemului integrat de management al proiectelor, etc.) • Elaborarea și actualizarea Strategiei de dezvoltare economico-socială a comunei Cârțișoara pentru perioada 2021 – 2027 și direcțiile de dezvoltare ale județului pentru perioada 2020-2030; • Accesarea proiectelor cu finanțare europeană (3 proiecte pe PNDR, aflate în diferite stadii de implementare); • Relații de colaborare eficientă cu Consiliul Județean, consiliile locale partenere și alte instituții publice din județ și din țară în cadrul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa unei baze de date pentru colectarea, raportarea, analiza și publicarea datelor statistice relevante cu privire la performanțele administrației publice locale și a unui program de prelucrare a acestora (în domeniul agriculturii, al investițiilor, etc) • Lipsa sistemelor de monitorizare prin indicatori; • Personal insuficient în unele compartimente, lipsind personalul tehnic, de specialitate în anumite compartimente; • Colaborare uneori grea cu unele instituții și parteneri (primării, IMM-uri, cetățeni) • Pagina de WEB a comunei necesită actualizare săptămânală pentru a oferi un set de informații utile cetățenilor; • Accesibilitatea la informații de către toate compartimentele printr-o rețea eficientă de date
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Programele de instruire și cursurile de perfecționare • Proiecte cu finanțare europeană • Număr crescut de persoane cu calificare profesională în managementul resurselor umane, finanțe, economie și drept, care pot fi atrase în aparatul administrației publice locale, Demararea documentelor necesare pentru obținerea certificatului ISO 9001, privind managementul calității și menținerea lui; • Conștientizarea societății civile asupra rolului pe care îl pot avea ca parteneri în buna guvernare 	<ul style="list-style-type: none"> • Percepții diferite ale unor cetățeni sau/și instituții publice față de utilitatea îndeplinirii obiectivelor identificate • Reticența factorilor interesați față de implicarea efectivă în parteneriatele strategice • Lipsa unui cadru legislativ care să reglementeze parteneriatul public – privat și dificultatea punerii în practica a unor astfel de parteneriate • Lipsa fondurilor disponibile pentru îndeplinirea obiectivelor • Încrederea limitată a cetățeanului față de administrația publică • Legislația instabilă și inexactă

V-am invitat să completați un formular:

Chestionar actualizare Strategie Comuna Cârțișoara

Primăria comunei Cârțișoara actualizează strategia de dezvoltare locală durabilă a Comunei. Prioritare pentru analiză sunt identificarea problemelor și cunoașterea opțiunilor dumneavoastră pentru îmbunătățirea calității vieții în comună. Vă adresăm rugămintea de a răspunde chestionarului a cărui analiză va servi echipei de specialiști și autorităților locale. Chestionarul completat trebuie să parvină primăriei până cel târziu la data de 30 august 2020. Părerile dumneavoastră contează,

Vă mulțumim!

Chestionarele sunt anonime. Vă rugăm să furnizați însă următoarele date despre dumneavoastră, necesare analizei noastre:

Sex

- Feminin
- Masculin

Vârsta

- 18-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- peste 65

Studii

- Școală generală
- Școală profesională
- Liceu
- Postliceală
- Universitate

Statut

- Angajat
- Patron, întreprinzător
- Șomer
- Pensionar
- Liber profesionist
- Elev/student
- Persoană casnică

Venit familie/luna

- Sub 2.000 ron
- Între 2.000-3.000 ron
- Între 3.000 - 4.000

- Peste 4.000 ron

Cum ați vrea să fie comuna Cârțișoara în anul 2027?

Cât de mulțumit sunteți de următoarele aspecte ale vieții din comuna Cârțișoara?(bifați în dreptul opțiunii dumneavoastră și explicați în spațiul liber)

Locuri de muncă

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Locuințe

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Servicii sociale (pentru familii cu venituri mici, persoane vârstnice, persoane cu handicap, copii din familii cu probleme)

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Accesul la școli, grădinițe

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Activități social culturale

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Drumuri

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Curățenie în comună

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit

Canalizare

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Iluminat public**

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Spații verzi, locuri de joacă pentru copii**

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Facilități sportive**

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Siguranță, ordine și liniște publică**

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Obținere documente, avize și autorizații de la Primărie**

1 2 3 4 5

Foarte nemulțumit Foarte mulțumit**Care credeți că sunt cele mai importante avantaje ale comunei care îi vor influența dezvoltarea viitoare ?**

- Potențialul turistic
- Oamenii bine pregătiți profesional
- Spiritul de comunitate al locuitorilor
- Tradițiile locale

Altul, și anume:

Care sunt în opinia dvs. cele mai importante probleme care încetinesc dezvoltarea comunei Cârțișoara? (completați mai jos) :

Alegeți trei cele mai importante domenii în care doriți să fie folosiți, cu precădere, banii colectați la bugetul local din taxele și impozitele plătite de dvs. (bifați maxim 3 opțiuni)

- Realizarea de atracții turistice
- Locuri publice, spații verzi
- Realizarea rețelelor edilitare
- Reabilitarea drumurilor
- Reabilitarea școlilor și grădinițelor
- Promovarea comunei și a întreprinzătorilor locali

Altul, și anume:

Vă gândiți să părăsiți în viitor comuna Cârțișoara? (motivați alegerea în spațiul liber)

- Da, vreau să plec pentru că:
- Nu, nu vreau să plec pentru că:
- Nu stiu/nu răspund

Dacă aveți sugestii pentru administrația locală, meționați-le mai jos:

Trimite?

Nu trimiteți parole prin formularele Google.

Un produs

Acest conținut nu este nici creat, nici aprobat de Google.
[Raportați un abuz](#) - [Condiții de utilizare](#) - [Condiții suplimentare](#)
[Creați-vă propriul Formular Google](#)

Început mesaj redirecționat:

De la: cvmanagementsib@gmail.com

Data: 8 august 2020, 19:47:54 EEST

Către: pavelbichi@yahoo.com

Subiect: Chestionar actualizare Strategie Comuna Cârțișoara

Răspundeți la: cvmanagementsib@gmail.com

Google Forms

Aveți probleme cu afișarea sau trimiterea acestui formular?

[COMPLETAȚI ÎN FORMULARE GOOGLE](#)

V-am invitat să completați un formular:

[Chestionar actualizare Strategie Comuna Cârțișoara](#)

Primăria comunei Cârțișoara actualizează strategia de dezvoltare locală durabilă a Comunei. Prioritare pentru analiză sunt identificarea problemelor și cunoașterea opțiunilor dumneavoastră pentru îmbunătățirea calității vieții în comună. Vă adresăm rugămintea de a răspunde chestionarului a cărui analiză va servi echipei de specialiști și autorităților locale. Chestionarul completat trebuie să parvină primăriei până cel târziu la data de 30 august 2020.

Păreră dumneavoastră contează,

Vă mulțumim!

Chestionarele sunt anonime. Vă rugăm să furnizați însă următoarele date despre dumneavoastră, necesare analizei noastre:

Analiza nevoilor și a capacității de acoperire a acestora

Autonomia locală reprezintă cel mai eficace cadru de asigurare a dezvoltării prin îmbinarea coerentă a strategiilor și resurselor naționale cu politica și posibilitățile locale.

1.Analiza nevoilor

Analiza nevoilor este un instrument de cercetare prin care s-a determinat problemele și ordinea priorităților acestora pentru comunitate. Este structurată pe două componente:

- Identificarea nevoilor: presupune culegerea de date despre comuna Cârțișoara, problemele cu care se confruntă și soluțiile la aceste probleme.
- Evaluarea nevoilor: implică sintetizarea informațiilor obținute în etapa de identificare a nevoilor, stabilind priorități pentru decident: Consiliul Local Cârțișoara.

Dacă prin analiza Swot detaliată în partea anterioară s-a reușit realizarea unei analize extensivă a nevoilor, se impune ca și următor pas o analiză intensivă a acestora prin prioritizarea lor.

În acest sens s-au luat în calcul următoarele elemente:

- Analiza socială
- Analiza instituțională

Astfel, s-a stabilit ce este necesar și de dorit pentru persoanele aparținătoare comunității Cârțișoara, care sunt necesitățile și dorințele ce reprezintă priorități, care este soluția propusă și dacă aceasta este dorită de comunitate, care este valoarea adăugată a priorităților stabilite și agreeate de comunitate și de factorii de decizie locali.

Ca și instrumente de analiză a nevoilor s-au folosit:

- Inventarul resurselor;
- Grupul nominal – reprezentanți ai comunității care au discutat problemele, soluțiile și care le prioritizează;
- Intervievarea unui număr de persoane din comunitate, astfel încât nivelul de încredere (probabilitatea ca valoarea reală a unui indicator să fie în intervalul de încredere) să fie de 95%, iar intervalul de încredere (eroarea în care se încadrează un procent calculat pe baza eșantionului în populația totală a comunei), să fie de 5%.

Principalele nevoi identificate se referă la:

- ✓ INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI;
- ✓ INFRASTRUCTURA RUTIERĂ;

- ✓ ACTIVITĂȚI SPORTIVE;
- ✓ SIGURANȚA PUBLICĂ;
- ✓ TURISM;
- ✓ ACTIVITĂȚILE CULTURALE;
- ✓ MEDIUL ECONOMIC;
- ✓ SĂNĂTATE ȘI EDUCAȚIE;
- ✓ ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII APL
- ✓ CADASTRU;

2. Analiza financiară

Analiza financiară reprezintă un ansamblu de instrumente și tehnici, inclusiv indicatori financiari și prognoze, care permite măsurarea situației financiare prezente a unei organizații publice sau private.

Informațiile furnizate de o contabilitate transparentă sunt utile pentru comunitatea locală în vederea evaluării și monitorizării continue a activității primarului și pentru aducerea la cunoștința publică a nerealizărilor acestuia, dacă este cazul. Indicatorii de performanță pot deveni instrumente deosebit de utile pentru factorii de decizie și funcționarii implicați în elaborarea politicilor publice locale, deoarece le oferă o imagine detaliată și în termeni (aproximativ) reali asupra situației existente și le dă posibilitatea să-și adapteze inițiativele la realitățile momentului și să-și stabilească obiective fezabile și cuantificabile.

Utilizarea finanțelor locale implică nu numai preluarea unor atribuții ale finanțelor centrale, ci și eforturi pentru creșterea resurselor locale (în special prin autofinanțare), fapt ce a dus la câștigarea unor largi competențe în materie de control juridic și bugetar. Instrumentul prin care se realizează finanțarea comunităților locale este bugetul public local. Prin acesta se stabilește un raport între veniturile publice (reprezentate în special prin impozite și taxe locale) și nevoile sociale, urmărindu-se evitarea inechităților în repartitia sarcinilor fiscale asupra nevoilor comunităților locale, concomitent cu satisfacerea necesităților sociale ale acestora. Veniturile administrațiilor publice locale se compun din: venituri proprii, cota din impozitul pe venitul global, cote adiționale la unele venituri ale bugetului de stat și sume de echilibrare (sume defalcate din unele venituri ale statului și transferuri cu destinație specială):

- venituri proprii;
- cota din impozitul pe venitul global;
- cote adiționale la unele venituri ale bugetului de stat;
- sume de echilibrare (sume defalcate din unele venituri ale statului și transferuri cu destinație specială).

Dat fiind impactul pe care volumul și calitatea cheltuielilor publice îl au asupra consumatorului de servicii publice locale, care este și potențialul alegător, autoritățile

publice locale sunt motivate și interesate să își stabilească cât mai eficient obiectivele, direcțiile de acțiune, prioritățile și oportunitățile. În procesul de fundamentare a cheltuielilor trebuie să se urmărească anumite criterii care să contribuie la stabilirea programelor prioritare, în funcție de nevoile comunității, la dezvoltarea unui mecanism de luare a deciziilor în vederea satisfacerii nevoilor reale ale cetățenilor, conducând finalmente la consolidarea administrației publice locale.

3. Profilul de eligibilitate

La nivelul administrațiilor publice locale, există o plajă variată de surse de finanțare pentru proiectele de investiții de interes local. Alegerea sursei optime de finanțare pentru un proiect de investiții dezvoltat la nivel local, implică o bună cunoaștere a legislației naționale în vigoare, a legislației europene în materie de fonduri, a Programelor Operaționale aferente fondurilor UE, precum și a nevoilor curente și viitoare ale comunității locale.

Ca urmare, pentru un obiectiv de investiție local, puntem considera una sau mai multe surse de de finanțare:

a) Bugetul local

b) Bugetul județului Sibiu

c) Bugetul de stat

d) Programe guvernamentale

- Programul Național de Dezvoltare Locală, aprobat prin O.U.G. 28/2013;
- Programul privind alimentarea cu apă la sate și locuințe sociale, conform H.G. 687/1997, cu completările și modificările ulterioare;
- Programul privind Renașterea Satului Românesc – 10 case pentru specialiști, conform H.G. 151/2010, cu completările și modificările ulterioare;
- Programul prioritar național pentru proiectarea și construirea de sedii pentru așezăminte culturale

e) Fonduri Europene Structurale și de Investiții (prin Programe Operaționale, PNDR etc)

- Program Operațional Infrastructura Mare:
- Program Operațional Capital Uman
- Program Operațional Capacitate Administrativă
- Program Operațional Competitivitate
- Program Operațional Asistență Tehnică
- Program Operațional Regional
- Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

f) Guvernul României

- CNI
- Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri

g) Clusterul de Energii Sustenabile din România– ROSENC

- Programul ROSENC de Eficientizare Energetică în Iluminat

h) Instituții financiare interne și internaționale

- Banca Europeană de Investiții (BEI)
- Banca Europeană de Investiții (BEI)
- Bănci locale

i) Alte surse de finanțare:

- PROGRAMUL ERASMUS+
- Programul de sprijin pentru beneficiarii proiectelor în domenii prioritare pentru economia românească, finanțate din instrumentele structurale ale Uniunii Europene alocate României – finanțator Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii;
- Europa pentru Cetățeni - Componenta 2: Implicare democratică și participare civică - Măsura 2.1 Infrățirea între localități

4. Analiza capacității de împrumut

Analiza financiară a administrației publice locale trebuie să țină cont de gradul de îndatorare al acesteia. În acest sens, se pot calcula mai mulți indicatori. În cele ce urmează sunt prezentați indicatorii care permit o analiză mai apropiată de realitatea gradului de îndatorare.

Indicatori de structură ai datoriilor (reflectă evoluția duratei medii de rambursare a datoriilor):

$I1 = \text{Suma rămasă de rambursat (la } 1/1/N) / \text{Rambursări ale datoriilor în } N.$

IV.1. Agricultură, silvicultură, dezvoltare rurală, economie

Direcția strategică 1:

Gestionarea eficientă a dezvoltării economice locale și a dezvoltării agriculturii locale.

Măsuri și programe operaționale:

- Asigurarea unei evidențe unitare cu privire la categoriile de folosință a terenurilor, a mijloacelor de producție agricolă și a efectivelor de animale care contribuie la dezvoltarea agriculturii și buna utilizare a resurselor locale (Registru Agricol Electronic)
- Înființarea unei școli de arte și meserii în agroturism, și pomicultură, a unei fermei didactice agroturistice și a unei pensiuni agroturistice pilot.
- Sprijinirea crescătorilor de animale prin subvenții.
- Înființarea unor asociații ale crescătorilor de animale care ar putea îmbunătăți modul de achiziționare și de exploatare a pășunilor.
- Oferirea de contracte de arendare pentru asociațiile de crescători de animale și subvenționarea acestora.
- Găsirea unei soluții financiare de întreținere a pășunilor
- Valorificarea legăturilor cu alte localități (din țară și străinătate) în vederea dezvoltării zonei.

- Promovarea produselor tradiționale (brânzeturi, lactate, carne, piei, lână)
- Accesarea de fonduri nerambursabile pentru sprijinirea dezvoltării agriculturii.
- Achiziția de utilaje (buldo-excavator, echipamente specifice lucrărilor agricole, etc.) pentru întreținerea pășunilor.

Direcția strategică 2 :

Gestionarea eficientă a dezvoltării economice locale și crearea unui mediu economic competitiv și atractiv în silvicultură.

Măsuri și programe operaționale

- Valorificarea durabilă a fondului forestier.
- Administrarea eficientă a resurselor fondului forestier- proprietate publică a comunei prin structuri silvice organizate în condițiile legii.
- Înființarea unui canton silvic – de vânătoare și pescuit.
- Informarea cetățenilor asupra legislației în domeniul silviculturii.

IV.2. Infrastructura, mediu

Direcția strategică 1:

Extinderea infrastructurii edilitare și asigurarea accesului populației la această structură

Administrația comunală Cârțișoara se va îngriji ca achiziția de noi echipamente, instalații și dotări să fie condusă după principiile unui management financiar eficient și modern, pentru a face costurile procesului suportabile pentru cetățenii localității. Comuna Cârțișoara trebuie să realizeze dotări pentru bunăstarea cetățenilor, dotări care să corespundă standardelor tehnice europene.

Măsuri și programe operaționale

- Accesarea fondurilor structurale cu scopul de a îmbunătăți și extinde infrastructura edilitară și imaginea comunei.
- Curățarea râurilor, a malurilor și a tuturor surselor de apă, fântâni/cișmele și izvoare.
- Colectarea selectivă a deșeurilor menajere și managementul eficient al colectării și transportului de deșeuri și în general al salubrității și dotarea cu o un utilaj de curățenie și deszăpezire
- Menținerea aspectului tradițional al comunei prin stoparea fenomenului de construire haotică
- Actualizarea PLANULUI URBANISTIC GENERAL al comunei și definirea unei zone rezidențiale pentru dezvoltarea agro-turismului min. 10-20 de loturi pentru pensiuni și servicii turistice
- Introducerea în intravilan a unor suprafețe de teren pentru constituirea de locuințe pentru tineri
 - Reabilitarea și modernizarea unor imobile administrative din patrimoniul comunei pentru sedii administrative și acces al populației la informație și îmbunătățirea soluționării problemelor cetățenilor; înființarea sediului administrației Bâlea-Lac
 - Extinderea rețelei de energie electrică în comuna Cârțișoara
 - Extinderea rețelei de colectare a deșeurilor în comună

- Extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale
- Digitalizarea informațiilor
- WI-Fi gratuit pe raza comunei

Direcția strategică 2.

Reabilitarea drumurilor de pe raza comunei

Măsuri și programe operaționale

- Reabilitarea drumuri comunale
- Reabilitarea drumurilor de hotar(vicinale).
- Starea drumurilor din comună va fi îmbunătățită în mod constant prin măsuri permanente de reparații.
- Administrația locală va continua măsurile de extindere a siguranței traficului local, de extindere a zonelor pietonale .
- Modernizare drum comunal DC 48și DC49- comuna Cârțișoara , în lungime totală de 6 km
- Reabilitarea drumului de hotar (vicinal)
- Amenajarea drumului de hotar ce unește cu localitățile limitrofe Arpașu de sus , Porumbacu de Jos și Cârța –realizarea unei piste de biciclete - centura turistică a comunei Cârțișoara; lucrările se vor derula Cârța în parteneriat cu comunele Arpașu de jos , Porumbacu de Jos și Cârța
- Amenajarea trotuarelor în comună

Direcția strategică 3.

Extinderea rețelei de apă din comună

Măsuri și programe operaționale

- Extinderea rețelei de apă potabilă în comună,
- Contorizarea tuturor branșamentelor de apă.
- Modernizarea rețelei de apă potabilă în comună
- Managementul eficient al rețelelor de apă

Direcția strategică 4. .

Extinderea rețelei de canalizare în comuna

Măsuri și programe operaționale

- Extinderea rețelei de canalizare
- Posibilitatea conectării a noi zone de locuit precum și a unităților industriale noi la rețelele existente
- Construirea unor noi puncte de colectare a deșeurilor menajere
- Managementul eficient al rețelelor de canalizare
- Rețea de canalizare și stație de epurare, se propun soluțiile ecologice,
- Racordarea rețelelor de canalizare noi la stația de epurare
- Amenajarea unei stații proprii de epurare și de colectare a nămolurilor

Direcția strategică 5.

Construire/reabilitarea infrastructură pentru categoriile defavorizate

Măsuri și programe operaționale

- Construcția de locuințe sociale
- Construcția de locuințe pentru tineri.
- Construcția unui centru de zi/ azil de bătrâni pentru persoanele vârstnice
- Starea tehnico-constructivă a multor clădiri – atât a instituțiilor publice – cât și a gospodăriilor populației trebuie îmbunătățită.
- Consolidarea, reabilitarea și modernizarea clădirilor se va face protejând zona centrală – din perimetrul al monumentelor istorice – pentru a se pune în valoare patrimoniul local valoros. Se va ține cont de Regulamentul Urbanistic pentru Zonele Istorice
- Se va face o distincție sporită între zonele de locuit și cele industriale, respectiv cele prestatoare de servicii;
- Calitatea vieții fiind substanțial îmbunătățită prin introducerea rețelelor de apă-canalizare și gaze naturale, prin extindere și în zonele Vama Cucului, Mănăstirea Cârțișoara, Păstrăvăria Laița și în toate gospodăriile.

Direcția strategică 6.

Prezervarea zonelor verzi existente și amenajarea de noi zone verzi

Măsuri și programe operaționale

- Prezervarea zonelor verzi existente și amenajarea de noi zone verzi.
- Amplasarea și întreținerea unor spații verzi de recreere pentru copii, spații de joacă pentru copii.
- Sprijinirea schimburilor de experiență pentru copii în domeniul protecției mediului și în special în domeniul cunoașterii și recoltării fructelor de pădure și a plantelor medicinale
- Administrația se va îngriji să mențină în permanență spațiile publice curate și îngrijite
- Administrația va acționa pentru reducerea poluării produse de societățile comerciale, de gospodării dar și de traficul de autovehicule
- Administrația se va îngriji de creșterea eficienței energetice.
- Poluarea sonoră va fi diminuată astfel încât să nu fie afectat confortul fizic și psihic al cetățenilor
- Realizarea de proiecte și programe pentru înfrumusețarea localității atât în intravilan cât și în extravilan (flori la ferestre, amplasarea de pomi ornamentali, perdele de protecție, etc.)

IV.3. Turism, cultură

Direcția strategică 1.

Promovarea potențialului turistic al zonei, prin transformarea comunei într-o destinație turistică recunoscută.

Măsuri și programe operaționale

- Reabilitarea și modernizarea centrelor istorice al localităților în vederea amplasării subterane a rețelelor electrice existente pentru o mai bună punere în valoare a patrimoniului construit local

- Amenajarea zonei Vama-Cucului prin dispunerea unor piste de bicicletei, pescuit de agrement, dar și activități de agrement (localuri cu specific local-tradițional, terase sezoniere, etc)
- Dezvoltarea serviciilor turistice în comuna, prin creșterea importanței turismului în economia locală.
- Promovarea localității și a activităților/manifestărilor pe pagina de web a primăriei
- Încurajarea înființării de pensiuni agroturistice
- Restaurarea bisericilor și a monumentelor istorice
- Construcția, reabilitarea, modernizarea unei centuri turistice prin amenajarea drumului de hotar cu localitățile învecinate ,ce unește aceste localități; în parteneriat cu localitățile învecinate se va iniția un proiect pentru finanțarea realizării unei piste de biciclete pe aceste rute.
- Înființarea unui ziar local
- Amenajarea unui spațiu cu destinație de prezentare și vânzare a mărfurilor alimentare și nealimentare tradiționale ale producătorilor locali și a celor din zonă
- Organizarea unei locații pentru o piață agroalimentară cu caracter sezonier și la intervale de timp prestabilit de către CL

Dirrecția strategică 2.

Valorificarea potențialului cultural al zonei.

Măsuri și programe operaționale

- Reabilitarea obiectivelor turistice și promovarea lor în cadrul unor circuite turistice.
- Elaborarea unor materiale de promovare în care să fie prezentate aspecte din istoria comunei.
- Organizarea unor manifestări culturale care să pună în valoare specificul zonei
- Trezirea interesului pentru perpetuarea tradițiilor și obiceiurilor.
- Angajarea unui instructor pentru a iniția copiii și tinerii în dansuri populare.
- Promovarea și susținerea financiară a unui ansamblu de dansuri și cântece populare în colaborare cu instituțiile specializate din subordinea CJ Sibiu
- Mediatizarea manifestărilor culturale organizate în comună
- Sprijinirea înființării de ateliere meșteșugărești specifice zonei .
- Stabilirea unor trasee turistice locale și zonale și angajarea unor ghizi specializați
- Conservarea arhitecturii tradiționale zonei.
- Realizarea de materiale de promovare (broșuri, pliante), în limba română dar și în alte limbi.
- Dotarea căminului cultural cu utilaje bucătărie și veselă,mobilier,echipamente,etc.;
- Înființarea unui centru de informații comunitar (inclusiv turistic) – parteneriat public-privat în localitate și în zonele Vama Cucului,Bâlea Cascadă ,Bâlea Lac,etc.
- Extinderea Muzeului Local– (expoziție permanentă)

- Organizarea unui Festival cultural memorial Badea Cârțan
- Organizarea unui Festival Folcloric anual,

IV.4.Sănătate, asistență socială, resurse umane (piata muncii) si educatie

Educatie

Direcția strategică 1.

Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de educație

Măsuri și programe operaționale

- Înființarea unei Școli de Arte și Meserii în Agroturism- piscicultură,apicultură și pomicultură, a unei ferme didactice agroturistice și a unei pensiuni agroturistice didactice
- Starea clădirilor și dotarea clădirilor școlare trebuie permanent îmbunătățită; modernizarea permanentă a școlii și a grădiniței din comună pentru a asigura un mediu propice desfășurării activităților.
- Dotarea școlii și grădiniței din comuna cu material didactic.
- Sprijinirea grădiniței cu program prelungit.
- Construcția unei săli de sport școlare.
- Sprijinirea educației pentru persoanele care nu au școala terminată.
- Organizarea unor schimburi de experiență pentru copii, cu alte localități din zonă.
- Promovarea obiceiurilor tradiționale pentru trezirea interesului grupului de copii.
- Oferta de calificare multiplă trebuie impulsionată pentru a sprijinii locuitorii în șansele pe piața muncii; oferta largă în domeniul educației la toate nivelurile duce la creșterea calității vieții
- Vor fi găsite noi modalități și forme de parteneriat între mediul economic și cel de învățământ pentru a spori calitatea actului educațional;
- Administrația consideră căminul cultural, biblioteca școlară și un muzeu etnografic local drept instituții educative extrașcolare, acestea putând fi folosite atât pentru evenimente culturale cât și ca spații de educație utilă și interesantă;
- Cultura este o necesitate socială și o componentă esențială a unei comunități dinamice, administrația considerând că promovarea culturii locale poate fi o investiție în eliberarea energiilor spirituale, în configurarea unui spațiu intelectual democratic, deschis tuturor;
- Este strict necesară aplicarea unui marketing cultural activ și unitar pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural local prin încurajarea parteneriatelor public-privat
- Se va concepe un calendar unic și atotcuprinzător al tuturor evenimentelor socio-cultural-educative din localitate ce va fi integrat în calendarul micro-regiunii;
- Comunitatea va dezvolta oferta de petrecere a timpului liber în cadrul unor manifestări culturale, educative, sportive și de recreere;
- “Implementare program tip “after school” în comună
- Asigurarea de condiții locative pentru transferul unor familii de profesori în vederea lichidării navetismului acestora.;
- construcția unei CASE DE OASPEȚI – pentru profesori, învățători,cadre medicale,etc.

- Asigurarea accesului la echipamente tehnice de digitalizare și comunicare virtuală.

Sănătate

Direcția strategică 1:

Dezvoltarea infrastructurii în domeniul sănătății și asistenței medicale

Măsuri și programe operaționale

- Sprijinirea serviciilor cu program prelungit pentru asigurarea serviciilor medicale 24 de ore pe zi
- Dezvoltarea de proiecte și parteneriate în domeniul educației pentru sănătate.
- Înființarea unui serviciu de asistență la domiciliu pentru persoanele cu handicap sau pentru cele vârstnice.
- Administrația locală va dezvolta programe de prevenire cât și de îngrijire a sănătății populației, toate acestea urmând a se corobora într-o politică pentru crearea unui cadru favorabil îmbunătățirii asistenței medicale pentru toți cetățenii;
- Structurile de sănătate publică vor fi dezvoltate după principiul orientării spre necesitățile populației
- Serviciile sociale și cele de sănătate publică, precum și oferta de asistență și consiliere, vor fi extinse și interconectate;
- Administrația va sprijini acțiunile comunitare în domeniul sănătății publice, organizate împreună cu cetățenii;
- Înființarea/funcționarea unui centru medico – social în localitatea Cârțișoara în vederea concentrării și diversificării serviciilor medicale.

Asistență socială

Direcția strategică 1:

Crearea unui continuum de servicii sociale locale individualizate, centrate pe nevoile grupurilor dezavantajate

Măsuri și programe operaționale

- Extinderea parteneriatului social – instituții, ONG-uri, cetățeni, la nivel local, pentru rezolvarea problemelor grupurilor dezavantajate
- Colaborarea cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Sibiu pentru îmbunătățirea serviciilor adresate categoriilor sociale dezavantajate
- Îmbunătățirea activității Serviciului de Asistență Socială care funcționează în Primărie.
- Administrația este conștientă de faptul că îi revine responsabilitatea să contribuie pe plan local la crearea de condiții și șanse egale de viață tuturor locuitorilor comunei
- Amestecul de locuitori aparținând diferitelor generații, stiluri de viață și naționalități a condus treptat la o competență interculturală ce trebuie conservată și utilizată la dezvoltarea durabilă a societății locale
- Administrația trebuie să fie solidară cu cetățenii aflați în dificultate materială, programele sociale trebuind să fie axate atât pe componente active cât și pe cele preventive.

- Administrația realizează cadrul de desfășurare a dialogului social și încurajează procesul de dezvoltare de partenerite între cetățeni, mediul economic și administrație, ca un instrument modern de îmbunătățire a condițiilor de viață

Resurse umane – piața muncii

Direcția strategică 1:

Creșterea accesului la informație

Măsuri și programe operaționale

- Sporirea participării civice a tinerilor.
- Încurajarea inițiativelor cu caracter antreprenorial în rândul tinerilor
- Acțiuni de informare a populației pe diverse teme de interes local, județean și național.
- Înființarea/organizarea unui centru de acces la informații comunitar în conexiune cu biblioteca și serviciul biblionet – în parteneriat cu Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu
- Înființarea unui **CENTRU EXPOZIȚIONAL ZONAL** cultural

Direcția strategică 2:

Crearea de locuri de muncă pentru comunitatea din Cârțișoara.

Măsuri și programe operaționale

- Crearea de locuri de muncă pentru tineri, cu scopul de a stopa fenomenul migrației acestora către oraș.
- Organizarea unor cursuri de calificare profesională pentru persoanele care nu au un loc de muncă.
- Sprijinirea participării tinerilor la viața comunității.
- Cursuri de calificare în turism și servicii.
- Crearea de condiții pentru organizarea uceniciei în meșteșuguri tradiționale

IV.5.Siguranța publică, funcționarea administrației publice

Direcția strategică 1.

Îmbunătățirea comunicării, a circulației informației între și printre actorii comunității din Cârțișoara având drept factor cheie administrația locală prin creșterea eficienței operaționale în cadrul administrației publice locale.

Măsuri și programe operaționale

- Întărirea sprijinului acordat de autoritatea publică locală micilor întreprinzători.
- Informarea cetățenilor cu privire la evenimentele care au loc în comună.
- Reglementarea legislației în ceea ce privește împrumutarea.
- Îmbunătățirea colaborării cu localitățile vecine.
- Atragerea altor surse de finanțare.
- Ziar local lunar al Primăriei

Direcția strategică 2.

Îmbunătățirea serviciilor de siguranța publică locală

Măsuri și programe operaționale

- Asigurarea liniștii publice pe timp de noapte
- Aplicarea sancțiunilor prevăzute pentru infracțiuni și identificarea persoanelor care au săvârșit infracțiuni
- Organizarea corespunzătoare a pazei în localitățile comunei în vederea asigurării unui climat de liniște și siguranță a cetățeanului.
- Implementarea unui program de informare a cetățenilor asupra legislației în domeniu.
- Înființarea/funcționarea comisiei de mediere.
- Supraveghere video cu camere în localitate.

IV.6.Sport

Direcția strategică :

Dezvoltarea bazei materiale / de agrement– sportive.

Măsuri și programe operaționale

- Dezvoltarea sportului pentru toți;
- Organizarea unor tabere în aer liber pentru copii
- Dezvoltarea activităților de educație fizică școlară.
- Susținerea și identificarea tinerilor care au talent în practicarea sportului de performanță
- Amenajarea unei baze de agrement complexe și moderne la Cârțișoara (inclusiv un **stadion comunal** –)
- Construirea unei săli de sport multifuncționale
- Amenajarea domeniului schiabil
- Amenajarea unor terenuri pentru sporturi de echipă în comună și la Bâlea Lac
- Înființarea unei echipe locale de fotbal

**V. STRATEGIA DE DEZVOLTARE ECONOMICO – SOCIALĂ
ÎN PERSPECTIVĂ PÂNĂ ÎN 2030
- repere în timp –**

Context politic			Alegeri Generale locale/ județene				Alegeri Generale locale/ județene
Bugetul local ⁸ Planificat (mii lei)							
Mii euro							

**Propunere pentru selectia și elaborarea studiilor de fezabilitate și a
proiectelor
pentru următoarele obiective de dezvoltare strategică**

Proiect Cârțișoara	Componente ale proiectului
A.Agricultura,silvicultura,dezvoltare rurală ,economie	<p>A.1. Înființarea plantațiilor de mur,afin,zmeur,alun,cătină și pomicole în comună</p> <p>A.2.Registru Agricol Electronic</p> <p>A.3.Înființarea școlii de arte și meserii în agricultură,fermă didactică agroturistică și pensiune pentru practică</p> <p>A.4.Finanțarea întreținerii pășunilor</p> <p>A.5.Utilaje și echipamente pentru întreținerea pășunilor</p> <p>A.6.Înființare canton silvic-de vânătoareși pescuit</p> <p>A.7.Înființare asociații agricole</p> <p>A.8.Promovarea produselor alimentare și nealimentare locale</p> <p>A.9.Centru local de colectare și prelucrare a laptelui</p> <p>A.10.Modernizare drumuri locale de exploatare-agricole și forestire</p> <p>A.11.Înființare păduri</p>
B.Dezvoltarea infrastructurii de utilități,	<p>B.1.Finalizarea investițiilor la introducerea rețelele de alimentare cu apă ,modernizare și extindere rețele de distribuție</p> <p>B2.Finalizarea investițiilor privind introducerea rețelelor de canalizare ape uzate menajere ,extindere și punerea in exploatare a rețelei existente</p> <p>B.3.Reabilitare centru administrativ – Primăria</p> <p>B.4. Refacerea iluminatului stradal (prin eficientizare și montarea subterană a sistemelor de telecomunicații, energie electrică)</p>

⁸ Bugetul local conform HCL nr.

	<p>B.5.Extindere colectare selectivă deșeuri menajere</p> <p>B.6. Implementare proiect ”Refacerea Trotuarelor în comuna Cârțișoara ” pe drumul DN 7c</p> <p>B.7. Amenajare stație de epurare și reținere a nămolurilor</p> <p>B.8.Investiție privind rețea de canalizare și epurare ape uzate menajere ecologică, cu stație de reținere a nămolurilor</p> <p>B.9.Extinderea rețelei de gaze naturale în comună,Mănastirea Cârțișoara, Păstrăvăria Laița și Vama Cucului</p>
C.Dezvoltarea infrastructura locală rutieră	<p>C.1. Trotuare în localitate</p> <p>C.2. Semnalizare rutieră</p> <p>C.3.Modernizare drumuri comunale DC 48și DC 49</p> <p>C.4.Reabilitare drum hotar- construcție pistă biciclete – (2-3 km)</p> <p>C.5.Amenajare drumuri de hotar către: Arpașu de jos,Porumbacu de Jos și Cârța</p>
D.Activități sportive	<p>D.1. Amenajare loc de joacă pentru copii</p> <p>D.2.Amenajare complex sportiv la Glăjărie cu terenuri pentru sporturi de echipă</p> <p>D.3. Organizarea unor tabere cu caracter sportiv</p> <p>D.4. Construirea unei săli de sport</p> <p>D.5 Construirea unui stadion</p> <p>D.6. Înființarea unei echipe de fotbal</p> <p>D.7.Amenajarea domeniului schiabil la Bâlea Lac în parteneriat public-privat</p>
E.Siguranța publică	<p>E.1. Instalarea de camere de supraveghere video în întreg teritoriul comunei</p> <p>E.2. Achiziție autospecială de stingere a incendiilor</p>
F.Turism	<p>F.1.Dezvoltarea și modernizarea sectorului de servicii turistice (transport local – cazare-gastronomie, etc)</p> <p>F.2. Dezvoltarea și modernizarea sectorului de servicii turistice (transport local – cazare-gastronomie, etc)</p> <p>F.3. Reabilitare centru istoric și cultural</p> <p>F.4. Amenajare piste de biciclete pînă la Vama Cucului și zone de agrement,pescuit,sport și terase sezoniere cu specific local</p> <p>F.5. Încurajarea înființării de pensiuni turistice</p> <p>F.6. Promovarea localității și a localității pe pagina de web a primăriei</p> <p>F.7. Centură turistică circuit ,în parteneriat cu localitățile limitrofe</p>

	<p>F.8. Ziar local</p> <p>F.9. Spațiu de prezentare și vânzare a produselor tradiționale</p> <p>F.10. Amenajare piață agroalimentară cu caracter sezonier și temporar</p>
G.Activități culturale și sportive	<p>G.1. Elaborare PUZ, PUG și PUD pentru extindere prin includerea terenuri în intravilan</p> <p>G.2. Trasee turistice locale, zonale cu ghizi specializați</p> <p>G.3. Amenajare unui centru multifuncțional</p> <p>G.4. Înființare ansamblu folcloric în colaborare cu CJ Sibiu</p> <p>G.5. Înființare atelier meșteșugărești</p> <p>G.6. Materiale de promovare a zonei</p> <p>G.7. Dotarea căminului cultural cu echipamente moderne</p> <p>G.8. Centre de informare comunitare în toate zonele comunei</p> <p>G.9. Festival Cultural memorial Badea Cârțan</p> <p>G.10. Festival folcloric (sărbatoarea comunei), anual</p> <p>G.11. Înființare centru expozițional cultural zonal</p> <p>G.12. Înființare cluburi pentru activități sportive și de recreere (șah, tenis, table, remi, etc.)</p>
H.Mediul economic	<p>H1. Amenajare Centru Expozițional și de Informații</p> <p>H.2. Organizare de cursuri de calificare profesională</p> <p>H.3. Crearea condițiilor de efectuare a uceniciei la meșteșugarii locali</p> <p>H.4. Înființare Magazin de produse tradiționale locale</p>
I.Sănătate și social	<p>I1. Construire Centru Medico- Social</p> <p>I.2. Construire Centru de zi/azil pentru persoane vârstnice</p> <p>I.3. Construire locuințe sociale</p> <p>I.4. Construire locuințe pentru tineri</p> <p>I.5. Loturi pentru tinerii căsătoriți</p> <p>I.6. Asistență la domiciliu a persoanelor cu handicap</p>
J.Educație	<p>J.3. Înființare Școală de arte și meserii(în piscicultură, apicultură și pomicultură)</p> <p>J.4. Construirea unei grădinițe</p> <p>J.5. Modernizare și dotare școala și grădinița</p> <p>J.6. Construcție sală de sport</p> <p>J.7. Implementare program after school</p> <p>J.8. Locuințe profesori, medici, etc.</p> <p>J.9. Dotare cu tehnologie IT a școlii</p> <p>J.10. Tabere culturale de creație și restaurare</p> <p>J.11. Amplasare camere de supraveghere în școală</p>

K.Întărirea capacității APL	K.1. Dezvoltarea infrastructurii edilitar – gospodărești K.2. Conservarea specificului arhitectonic tradițional K.3. Digitalizarea informațiilor K.4. WI-FI gratuit în comună K.5. Punct administrativ la Bâlea Lac K.6. Ziar local K.7. Denumirea străzilor din comună K.8. Reabilitare centru administrativ K.9. Construire garaj și atelier de reparații pentru utilajele din dotare
L.Cadastru imobiliar	L.1. Extinderea și finalizarea investițiilor la introducerea rețelelor de alimentare cu apă pentru noile terenuri incluse în intravilan L.2. Extinderea rețelelor electrice L.3.Lotizarea terenurilor pentru construcția cartierului rezidențial turistic Vama Cucului L.4. Realizare PUZ,PUD și PUG L.5.Înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru imobiliar
M. Mediu	M.1.Igienizarea râurilor,izvoarelor și a tuturor surselor de apă M.2.Achiziția unei autospeciale pentru salubritate și dezapezire M.3.Prezervarea zonelor verzi existente și amenajarea de noi parcuri M.4. Educarea tinerei generații pentru cunoașterea și colectarea fructelor de pădure și a plantelor medicinale M.5. Creșterea eficienței energetice si tehnologii ecologice

5.1. Obiective strategice de dezvoltare

Scopul imediat al strategiei este acela de a pune la dispoziția Consiliului Local Cârțișoara și actorilor socio-economici din comună, un instrument de lucru care să faciliteze luarea unor decizii necesare dezvoltării armonioase și echilibrate a comunei.

Viziunea privind dezvoltarea comunei CÂRȚIȘOARA:

"Dezvoltarea infrastructurii locale, diversificarea economiei locale, utilizarea durabilă a terenurilor agricole și forestiere, în scopul creșterii calității vieții locuitorilor comunei Cârțișoara "

Obiective strategice

Analiza resurselor comunei Cârțișoara și a problemelor cu care aceasta se confruntă, a necesităților și priorităților de dezvoltare, a măsurilor de intervenție necesare în baza prerogativelor legale conferite Consiliului Local, face necesară identificarea unor

obiective strategice menite să constituie cadrul necesar dinamizării și direcționării evoluției economico-sociale în perioada 2020-2027. În acest context, Consiliul Local al comunei Cârțișoara își propune următoarele **obiective strategice** pentru dezvoltarea economico-socială a comunei în perioada 2016-2020 și în perspectivă 2030:

- A. Dezvoltarea infrastructurii de utilități**
- B. Reabilitarea și îmbunătățirea infrastructurii rutiere a comunei Cârțișoara**
- C. Protejarea și punerea în valoare a mediului înconjurător**
- D. Siguranța publică**
- E. Dezvoltarea turistică a localității**
- F. Menținerea și dezvoltarea activității culturale la nivel local**
- G. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea și diversificarea sectorului economic**
- H. Optimizarea condițiilor de desfășurare a activității medicale și sociale la nivelul comunei**
- I. Menținerea și dezvoltarea activității educaționale la nivel local**
- J. Întărirea capacității autorității locale**
- K. Includerea în sistemul național de cadastru a imobilelor situate pe raza comunei**

Comuna Cârțișoara deține multe resurse care pot acționa ca și un motor generator de dezvoltare locală, dintre care menționăm potențialul deosebit determinat de localizarea acesteia precum accesul rutier bun, dar și de existența unor condiții naturale propice relaxării și agrementului, acestea consacrand localitatea ca o potențială zonă rezidențială dar și potrivită turismului de week-end, agroturismului sau celui cultural – religios. Pentru a atinge însă toate condițiile necesare dezvoltării locale, administrația publică locală trebuie să se folosească de toate pârghiile la îndemână sa pentru a asigura condiții de viață de calitate.

În acest sens s-a conturat o viziune de dezvoltare a comunei Cârțișoara, înțelegând prin aceasta o imagine inspirată a unui viitor dorit, un scop global și durabil, servind ca fundament pentru procesul de planificare strategică.

Pentru susținerea realizării acestei viziuni, strategia de dezvoltare trebuie să contureze câteva direcții generale de dezvoltare, căi de urmat pentru administrația publică locală și pentru toți factorii care pot contribui la dezvoltarea de ansamblu a localității, astfel încât eforturile acestora să fie unite într-un mod constructiv, respectând principiile de bază ale dezvoltării.

Pornind de la analizele SWOT detaliate anterior, au fost create premisele pentru conturarea unui cadru strategic de dezvoltare locală în așa fel încât, pe baza unor direcții generale de dezvoltare care să corespundă domeniilor de sprijin negociate între Guvernul României și Comisia Europeană, să se poată fixa acțiuni concrete, posibil de realizat la nivel local, pe termen mediu și lung.

Direcțiile de dezvoltare vor putea fi urmate prin intermediul unor seturi de obiective și a unor acțiuni specifice pentru implementarea fiecăreia dintre ele, pe care le detaliem în continuare.

5.2. Obiective operaționale

A. DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI

a. Extinderea rețelei de alimentare cu apă și optimizarea furnizării apei la nivel de localitate

1. Extinderea rețelei de alimentare cu apă
2. Contorizarea tuturor consumatorilor
3. Managementul eficient al rețelelor de apă

b. Extinderea rețelei de canalizare și execuție stație de epurare

1. Extindere rețea de canalizare
2. Execuție stație de epurare și de separare a nămolului.
3. Punerea în funcțiune a rețelei de canalizare a apelor menajere

c. Extindere rețea electrică

1. Extindere rețea electrică în zona vizată de extinderea PUZ, PUG, PUD

B. REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI

a. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale

1. Modernizare (asfaltare) infrastructura rutieră;
2. Reparare și construire trotuare și alei pietonale
3. Modernizare drumuri locale de exploatare – de hotar, agricole și forestiere;
4. Construire Poduri și podete
5. Siguranța rutieră
6. Amenajare drumuri de hotar și comunale cu localitățile limitrofe

C. PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

a. Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului

1. Amenajare spații verzi
2. Reîmpăduriri zone defrișate
3. Construire canton silvic de vânătoare și pescuit
4. Regularizare, decolmatare pârâuri (Cârțișoara, Bîlea, Laița, Seaca) și șanțuri
5. Colectare selectivă a deșeurilor menajere

6. Dotarea cu un utilaj specific de salubritate a străzilor și dezapezire
7. Educarea copiilor în domeniul protecției mediului și al cunoașterii fructelor de pădure și al plantelor medicinale

D. SIGURANȚA PUBLICĂ:

a. Asigurarea unui climat de siguranță pe străzile comunei

1. Amplasarea de Camere video stradale;
2. Modernizare iluminat public de tip Smart;

b. Apărarea vieții și proprietății

1. Dotarea SVSU cu echipamente
2. Achiziția unei autospecială de incendii

E. DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII

a. Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber

1. Amenajare și dotare spații de joacă;
2. Construire teren de minifotbal, volei, baschet
3. Înființare pârtii de ski
4. Amenajarea de piste pentru biciclete
5. Amenajarea unei centuri turistice de legătură cu localitățile limitrofe

b. Valorificarea patrimoniului cultural

1. Amplasarea rețelelor electrice în subteran
2. Ziar local
3. Promovarea comunei sub diferite forme
4. Ansamblu folcloric local
5. Festival cultural anual

c. Zona montană

1. Amenajări pentru agrement
2. Marcaje trasee turistice

F. MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII CULTURAL-SPORTIVE LA NIVEL LOCAL

a. Reabilitare infrastructură culturală

1. Reabilitare și dotare camin cultural
2. Reabilitare clădire muzeu
3. Conservarea arhitecturii tradiționale

b. Dezvoltarea activității cultural - sportive

1. Susținerea și promovarea manifestărilor sportive și culturale
2. Înființare cluburi pentru activități sportive și de recreere (tenis, șah, table, remi, etc)

3. Tabere de creație și sport
4. Sală de sport multifuncțională

G. CREAREA CONDIȚIILOR PENTRU DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA SECTORULUI ECONOMIC

a. Diversificarea activităților economice

1. Înființare Magazin produse tradiționale locale
2. Înființare culturi de afin, zmeur, cătină și alun

b. Sprijinirea activităților agricole

1. Registrul Agricol Electronic
2. Întreținerea pășunilor
3. Utilaje și echipamente specifice pentru întreținerea pășunilor
4. Piață locală pentru vânzarea produselor locale, alimentare și nealimentare

H. OPTIMIZAREA CONDIȚIILOR DE DESFAȘURARE A ACTIVITĂȚII MEDICALE ȘI SOCIALE LA NIVELUL COMUNEI

a. Reabilitare infrastructură medicală din localitatea Cârțișoara

1. Reabilitare dispensar uman din localitatea Cârțișoara

. Înființare infrastructură socială în localitatea Cârțișoara

1. Înființare Centru persoane varstnice
2. Construcție locuințe sociale
3. Construcția de locuințe pentru tineri
4. Extinderea rețelelor de apă, canalizare și gaze natural în zona Vama Cucului, Mănăstirea Cârțișoara, Păstrăvăria Laița și în toate gospodăriile comunei.

I. MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL

a. Achiziționare, extindere, reabilitare și dotare unități școlare

1. Extindere și dotare școala Cârțișoara,
2. Construire sală de sport în localitatea Cârțișoara;
3. Dotare cu mobilier și aparatura electronica (calculatoare) școli
4. Școala de Arte și meserii în Agroturism și baza de practică
5. Proiecte de tip ERASMUS+
6. Achiziție microbus școlar

b. Asigurarea unui climat de siguranță în unitățile școlare

1. Amplasare camere de supraveghere în școli

2.Implementare program after- school

c. Reconvertia și calificarea profesională

1. Ucenicia la meșteșugari

J. ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII AUTORITĂȚII LOCALE

a. Asigurarea infrastructurii necesare desfășurării în condiții optime a activității

1. Construire garaj și atelier pentru utilajele din dotare și pentru cele care urmează a fi achiziționate
- 2.Înființarea unui sediu al administrației locale la Bâlea Lac
3. Acces la WI-FI gratuit în comună
- 4.Digitalizarea informațiilor
- 5.Reabilitarea și modernizarea sediilor administrative
- 6.Obținerea certificărilor ISO

b. Asigurarea documentației urbanistice conforme cu tendințele de dezvoltare locală

1. Actualizare Plan Urbanistic General ,PUZ,PUD
- 2.Introducerea în intravilan a unor suprafețe destinate construirii de pensiuni turistice și case pentru tineri
- 3.Menținerea aspectului arhitectural al comunei prin stoparea construirii haotice
4. Catagrafarea străzilor și denumirea lor

K. INCLUDEREA ÎN SISTEMUL NAȚIONAL DE CADASTRU A IMOBILELOR SITUATE PE RAZA COMUNEI CÂRȚIȘOARA

a. Înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară

1. Realizarea de Măsuratori cadastrale a imobilelor din comună

5.3. Rezultate așteptate

1. Rețea de alimentare cu apă pe raza întregii zone intravilane și în zonele vizate de PUG;
2. Rețea de canalizare pe raza întregii zone intravilane și în zonele vizate de PUG;
3. Stație de epurare.
4. Rețea electrică pentru toate imobilele comunei
5. Infrastructura rutieră și pietonală conforme cu standardele actuale;
6. Drumuri locale de exploatare - agricole și forestiere - modernizate;
7. Poduri și podete în zonele de interes local
8. Spații verzi amenajate

9. Paduri nou înființate
10. Pîrîuri (Cârțișoara, Bâlea, Laița, Seaca) și șanturi regularizate/ decolmatate
11. Camere video stradale;
12. Iluminat public economic și efficient de tip SMART;
13. Spații de joacă amenajate și dotate;
14. Terenuri de minifotbal, volei, baschet,handbal;
15. Partii de ski pe teritoriul alpin al comunei;
16. Camine culturale reabilitate și dotate;
17. Muzeu reabilitat;
18. Manifestări sportive și culturale desfășurate pe raza comunei;
19. Cluburi pentru activități sportive și de recreere (tenis, șah, table, remi, fotbal,etc)
20. Activitate economică diversificată;
21. Magazin produse tradiționale locale;
22. Culturi de afin, zmeur, cătină și alun înființate;
23. Dispensar uman din localitatea Cârțișoara reabilitat;
24. Centru persoane vîrstnice
25. Extindere și dotare școala Cârțișoara,
26. Sala de sport în localitatea Cârțișoara;
27. Școli dotate cu mobilier și aparatură electronică (calculatoare)
28. Camere de supraveghere în școli
29. Garaj și atelier pentru utilajele din dotare și pentru cele care urmeaza a fi achiziționate;
30. Plan Urbanistic General(PUG) actualizat
31. Imobile incluse în sistemul național de cadastru

5.4. Propuneri de proiecte

În vederea realizării obiectivelor propuse și a atingerii rezultatelor estimate, în perioada 2016-2020, pe plan local, sunt propuse următoarele proiecte:

1. Extinderea rețelei de alimentare cu apă
2. Extinderea rețelei de canalizare
3. Construire Stație de epurare.
4. Extindere rețea electrică
5. Modernizare(asfaltare) infrastructura rutieră;
6. Reparare și construire trotuare și alei pietonale

7. Modernizare drumuri locale de exploatare - agricole și forestiere;
8. Construire Poduri și podețe
9. Amenajare spații verzi
10. Înființare păduri
11. Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului – regularizare, decolmatare pârâuri (Cârțișoara, Bîlea, Laița, Seaca) și șanturi
12. Instalarea de Camere video stradale;
13. Modernizare iluminat public;
14. Amenajare și dotare spații de joacă;
15. Construire teren de minifotbal, volei, baschet
16. Înființare pârtii de ski, amenajare domeniul schiabil;
17. Reabilitare și dotare cămin cultural;
18. Reabilitare muzeu
19. Susținerea și promovarea manifestarilor sportive și culturale
20. Înființare cluburi pentru activități sportive și de recreere (tenis, șah, table, remi, etc)
21. Diversificarea activităților economice
22. Înființare magazin produse tradiționale locale;
23. Înființare culturi de afin, zmeur, cătină și alun
24. Reabilitare dispensar uman din localitatea Cârțișoara
25. Înființare Centru persoane vârstnice
26. Extindere și dotare școala Cârțișoara,
27. Construire și dotare sala de sport în localitatea Cârțișoara;
28. Dotare cu mobilier și aparatura electronica (calculatoare) școli
29. Amplasare camere de supraveghere în școli
30. Construire garaj și atelier pentru utilajele din dotare și pentru cele care urmează a fi achiziționate
31. Actualizare Plan Urbanistic General, PUZ, PUD
32. Înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară

Momentul de referință 2020

a) Proiecte de dezvoltare strategică finalizate

- **Fonduri guvernamentale** –Modernizare drumuri de interes local pe teritoriul comunei Cârțișoara-2019

- **Din fonduri nerambursabile**-Achiziționarea de echipamente pentru serviciul public Comuna Cârțișoara,județul Sibiu-2016
- -Modernizare stradă în comuna Cârțișoara ,județul Sibiu-2016
- -Amenajare sală expozițională în volumul podului existent a Muzeului Badea Cârțan și amenajări exterioare-2016
- Amenajare teren de sport Comuna Cârțișoara,județul Sibiu-2019
- Dotare cămin cultural,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu-2019
- Dotare serviciu socialși educațional,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu-2020
- Rețele hidrouilitare ,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu
-
- **Din fonduri guvernamentale**-Modernizare și extindere iluminat public,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu

b) Proiecte în curs de execuție

- **Din fonduri nerambursabile** – Modernizare străzi Comuna Cârțișoara,județul Sibiu
- **Din fonduri guvernamentale**-Modernizare drumuri de interes local ,Comuna Cârțișoara ,județul Sibiu

c) Proiecte depuse spre finanțare pe fonduri CNI

- Modernizare ,reabilitare și dotare clădire UAT în Comuna Cârțișoara,județul Sibiu
- Modernizare și dotare școală gimnazială ,Comuna Cârțișoara ,județul Sibiu
- Modernizare și dotare cabinet stomatologic,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu
- Amenajare teren pentru activități sportive și recreere ,Comuna Cârțișoara ,județul Sibiu
- Dotare Dispensar Uman,Comuna Cârțișoara,județul Sibiu

MOMENTUL DE ÎNCEPUT 2021

- Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Economico-Sociale a Comunei Cârțișoara
- Implementare proiecte GAL
 - Sala administrativă Comuna Cârțișoara
 - Capela Oprea Cârțișoara
 - Parc de recreere Comuna Cârțișoara și amenajare de noi parcuri
 - Implementare proiect ”Refacerea Trotuarelor în comuna” pe drumul DJ7C
- Construire remiza PSI
- Achiziție autospecială de stingere a incendiilor
- Dotare serviciu SVSU
- Dotare cu utilaje de dezinsecție
- Digitalizarea informațiilor și a serviciilor
- Înființarea plantațiilor de mur,afin,zmeur ,alun,cătină și pomicole în comună

- Implementarea primului proiect GAL– achiziția buldo-excavator pentru întreținerea pajiștilor și a echipamentelor specifice pentru aceasta și dezăpezire
- Promovarea produselor alimentare și nealimentare locale
- Centru local de colectare a laptelui
- Modernizare drumuri locale de exploatare-agricole și forestiere
- Finalizarea investițiilor la introducerea rețelelor de alimentare cu apă,modernizare și extindere rețele de distribuție
- Finalizarea investițiilor privind introducerea rețelelor de canalizare ape uzate menajere,extindere și punerea în exploatare a rețelei existente
- Trotuare și alei în localitate
- Semnalizarea rutieră
- Amenajare loc de joacă pentru copii
- Încurajarea înființării de pensiuni turisticePromovarea localității pe pagina de web a primăriei
- Ziar On-line pe pagina de web a primăriei
- Centură turistică în circuit,prin parteneriat –GAL
- Amenajare spațiu de prezentare și vânzare a produselor tradiționale locale
- Amenajare piață agroalimentară cu caracter sezonier și temporar cu deschidere la DN7c
- Organizare Festival Culturalmemorial Badea Cârțan
- Festival folcloric(sărbătoarea comunei Cârțișoara) cu caracter anual
- Cursuri de calificare și recalificare profesională
- Modernizare școală și grădiniță
- Dotarea școlii cu tehnologie IT
- Instalare WI-FI gratuit în localitate
- Obținere certificări ISO la toate nivelurile necesare
- Reabilitare Centru administrativ
- Construire garaj și atelier de reparații pentru utilajele din dotare

2022

- Finalizarea proiectelor GAL (proiecte pe măsura 322-313)
- Implementare proiect ”Refacerea Trotuarelor în comuna Cârțișoara ”
- Elaborarea PUG,PUD ;PUZ comuna Cârțișoara
- Cooperare GAL - elaborare proiecte
- Continuarea lucrărilor la dezvoltarea infrastructura începute în comună(apă-canal,etc) și finalizarea acestora
- Introducerea unor activități pentru tineri și tineret în comuna Cârțișoara
- Finalizarea procedurilor juridice privind patrimoniul comunității Cârțișoara
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- Elaborare componente proiecte integrate
- Reabilitare Primărie
- Finanțarea întreținerii pășunilor
- Investiție privind rețea de canalizare și epurare ape uzate menajere,ecologică,cu stație de reținere a nămolurilor
- Modernizare drumuri comunale DC48 și DC49

- Achiziție autospecială de stingere a incendiilor
- Înființare de atelire meșteșugărești
- Centre de informare comunitară în toate zonele comunei
- Dezvoltarea infrastructurii edilitar-gospodărești
- Conservarea specificului arhitectural tradițional
- Introducerea digitalizării în instituții
- Denumirea străzilor comunei

2023

- Depunerea de noi proiecte integrate pentru dezvoltare rurală
- Finalizarea procedurilor juridice privind patrimoniul comunei Cârțișoara (terenuri, imobile, etc)
- Implementare proiect ”Refacerea Trotuarelor în comuna Cârțișoara ”
- Continuarea lucrărilor de infrastructura începute în comuna Cârțișoara străzi
- Deschiderea punctului de informații pentru cetățeni din comună și la Bâlea Lac (informații inclusiv turistice)
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniu local
- Înființarea unui canton silvic-de-vânătoare și pescuit și impulsionearea activităților de agrement și turistice
- Inaugurarea traseului turistic (de interes județean)
- Registru Agricol în Format Electronic
- Extindere colectare selectivă a deșeurilor
- Extinderea rețelei de gaze naturale în comună, Mănăstirea Cârțișoara, Păstrăvăria Laița și Zona Vama Cucului
- Construirea unei săli de sport
- Instalarea de camere de supraveghere video pe întreg teritoriul comunei
- Reabilitarea Centrului istoric al comunei
- Elaborare PUZ;PUD;PUG Si Regulamentului aferent construirii
- Dotarea și echiparea Căminului cultural cu sisteme moderne de activitate
- Extinderea și finalizarea investițiilor la introducerea rețelelor de apă pentru noile terenuri incluse în itravilanul comunei
- Extinderea rețelelor de energie electrică și gaze naturale
- Achiziționarea unei autospeciale de salubritate și dezapezire
- Modernizare Centru de Documentare (Expozițional) și de Informare
- Asistența la domiciliu a persoanelor vîrstnice și singure

2024

- Implementarea de proiecte integrate

- Înființarea de Asociații Agricole ale producătorilor locali
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniu local
- Înființare de păduri în zonele comunei
- Reabilitare drum hotar-amenajare piste de biciclete (2-3 km) Înființarea unei echipe de fotbal locale
- Stabilirea de trasee turistice locale și zonale deservite de ghizi specializați
- Construirea unei grădinițe
- Înregistrarea sistemică a imobilelor în sistemul de cadastru imobiliar

-alegerile locale și naționale

2025

- Implementarea de proiecte integrate
- Finalizarea lucrărilor de infrastructură edilitară (reabilitarea străzilor)
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniu local
- Amenajare drumuri de hotar către Arpaș, Porumbacu și Cârța
- Dezvoltarea și modernizarea sectorului de servicii turistice (transport local, cazare, gastronomie)
- Înființarea unui Ansamblu Folcloric local în colaborare cu CJ Sibiu
- Creerea condițiilor de efectuare a uceniciei la meșterii locali
- Construire sală de sport
- Amenajare spații de cazare pentru profesori și medici
- Cursuri pentru tineri de cunoaștere și colectare a fructelor de pădure și plantelor aromatice
- Amenajare piste de biciclete până la Vama Cucului și zone de agrement, pescuit, sport și terase sezoniere cu specific local

2026

- Implementarea de proiecte integrate
- Lucrări de reabilitare infrastructură rutieră
- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniu local
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- ” Construire Centru Medico- Social ” Cârțișoara
- Implementare proiect ” Construire Centru Medico- Social ” Cârțișoara
- Amenajare Complex Sportiv În zona Glăjărie cu terenuri pentru sporturi de echipă
- Înființare cluburi pentru activități sportive și de recreere (șah, tenis, table, remi, etc.)
- Implementare program After school
- Organizarea de tabere culturale de creație și restaurare

Obiectivul trecerii României la euro- 2019

La orizont 2027

Comisia Națională de Prognoză estimează creșterea medie a prețurilor de consum la 2%

în fiecare an ceea ce indică o stabilizare majoră a acestuia!
(încheierea exercițiului bugetar curent al UE)

se vor prezenta angajamentele asumate prin strategiile naționale generale sau sectoriale și prin programele operationale, măsurile necesare pentru îndeplinirea acestor obiective, identificarea surselor de de finanțare internă și externă., alcătuirea următorului buget comunitar post-2027.

- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniul local
- Înființarea Școlii de Arte și Meserii în Agroturism, a fermei didactice agroturistice și a unei pensiuni agroturistice(pilot) de practică
- Refacerea și modernizarea iluminatului stradal SMART și introducerea în subteran a sistemelor de energie electrică,telecomunicații,etc.
- Organizarea de tabere cu caracter sportiv
- Măsuri de creștere a eficienței energetice și implementarea de sisteme de producere și consum ECO și SMART

La orizont 2028

- Construire grădiniță cu program normal și prelungit,Comuna Cârțișoara
- Construirea unui Centru Cultural Multifuncțional
- Înființarea unuiMagazin de prezentare a produselor tradiționale la Bâlea Lac
- Construire locuințe sociale și pentru tineri
- Igienizarea râurilor ,sistematizarea albiilor ,decolmatarea și drenarea lor

La orizont 2029

- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniul local
- Siguranță comunitară în localitate
- Construire Azil de Bătrâni

La orizont 2030

- Lucrări de reparații capitale/reabilitare mijloace fixe-imobile din patrimoniul local
- Asistență socială pentru persoane cu handicap sau familii defavorizate
- Construire Centru Medico-Social
- Construirea unui stadion de fotbal
- Amenajarea domeniului schiabil de la Bâlea Lac în parteneriat public-privat

Momentul de referință 2020 - bugetul Consiliului Local Cârțișoara – 18.935.040 lei (3.904.132)euro

Ritmul mediu anual de creștere a Bugetului comunei Cârțișoara va fi de 5 %

La finele anului 2030 - bugetul comunei Cârțișoara va fi de 5.856.198 de euro.

Țintele orientative pentru fiecare domeniu sau sector vor fi subordonate obiectivului strategic al României de a ajunge la nivelul mediu al UE-27, potrivit indicatorilor de baza ai dezvoltării durabile.

Raportat la acest obiectiv se vor formula recomandari privind masurile de intreprins, necesarul si sursele de finantare precum și propuneri pentru promovarea intereselor legitime ale României în cadrul instituțiilor UE.orientările pentru fiecare zona tematica vor fi dimensionate pentru a corespunde obiectivului strategic national al Romaniei de a se apropia semnificativ de nivelul mediu al UE-27 din acel an.

Obiectivele strategiei propuse și agreate îndeplinesc criteriile generale:

- Măsurabil într-un timp dat
- Se coordonează cu prioritățile strategiei
- Reprezintă liantul organizațiilor
- Sa fie orientat către piață
- Sa nu uite consumatorul

Cultura instituțională urmărește implicarea tuturor actorilor în procesul de luare a deciziei, în sporirea coeziunii de grup pentru maximizarea performanței și recunoașterea meritelor. Managementul schimbării are maximă importanță în contextul evoluției oricărei instituții.

Implicarea liderilor, a top-managerilor și adoptarea stilului participativ, persuasiv și stimulator în aplicarea strategiei instituționale determină reușita sau insuccesul implementării acesteia.

IV. Monitorizare, evaluare și audit

Proiectul de planificare strategică a comunei trebuie să ia în considerare necesitatea unui proces de evaluare coerent a programelor și rezultatelor vizate. Evaluarea trebuie să se bazeze pe elemente structurale serioase și să fie realizată de grupuri specializate pe domenii de interes. Efortul de evaluare trebuie să țină seama de caracteristicile comunității și să aibă un caracter permanent (care să includă și monitorizare nu doar evaluari finale).

Poziția evaluării în ciclul planificare-evaluare

În ceea ce privește evaluarea nevoilor, pe măsură ce desfășurăm o monitorizare a acestora apare necesitatea să acționăm prin modificarea programului. Obținem până la urmă un ciclu iterativ planificare-evaluare.

În prima fază, cea de **planificare**, vorbim despre formularea unei probleme, conceptualizarea alternativelor, detalierea posibilelor cursuri ale acțiunii și a implicațiilor lor, evaluarea alternativelor și selectarea celei mai bune și de implementarea alternativei alese.

A doua fază se referă la **formularea obiectivelor**, scopurilor și ipotezelor programului, conceptualizarea și operaționalizarea componentelor principale ale evaluării: programul, participanții, condițiile și măsurătorile, designul evaluării, detalierea modului în care vor fi coordonate aceste componente, analiza informației și utilizarea rezultatelor. Astfel, se propune realizarea programelor operaționale, precum și a planurilor de acțiune pe baza evaluării nevoilor

existente în fiecare domeniu. Adoptarea programului se va face doar după efectuarea unei analize exacte, care poate duce la revizuirea programului. La acest nivel se impune efectuarea unor analize a gradului de realism a programului și a obiectivelor lui, analize cost-beneficiu sau cost eficiență (după caz). După implementarea programului se va realiza monitorizarea acestuia, pe baza unui set de indicatori specifici fiecărui program.

Pentru programele cu o desfășurare mai îndelungată de timp se impune efectuarea unei analize intermediare, care să ne spună în ce măsură operațiunile programului merg bine și la timp, precum și în ce măsură sunt îndeplinite obiectivele programului. Pe baza acestei evaluări se pot impune modificări ale programului și implementarea acestor modificări.

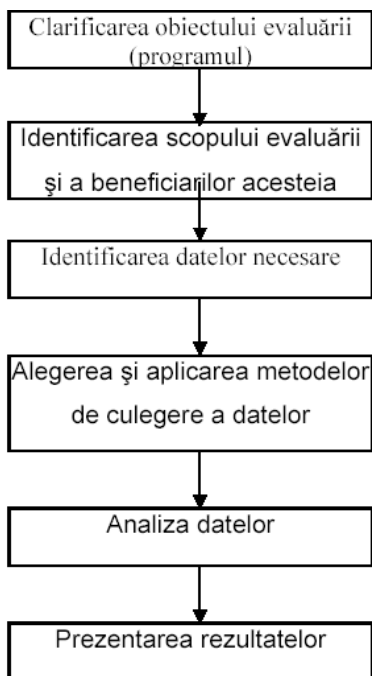
La încheierea programului sau a unui ciclu al programului se va efectua o evaluare sumativă (orientată spre performanța programului, valoarea sa pentru societate), care să ne spună în ce măsură programul poate sau trebuie să fie continuat.

Etapile evaluării

Un program poate fi evaluat atunci când:

- Scopurile și obiectivele programului, cele mai importante efecte secundare care ar putea să apară, informațiile necesare pentru evaluare sunt bine definite;
- Scopurile și obiectivele programului sunt plauzibile;
- Informațiile necesare pot fi obținute;
- Beneficiarii evaluării au ajuns asupra unui acord asupra modului în care vor fi utilizate rezultatele acesteia.

Modul în care se desfășoară o evaluare diferă de la program la program. Etapele generale ale unei evaluări pot fi rezumate astfel:

Forma de evaluare recomandată este aceea participativă, în care sunt implicate toate părțile implicate în program (beneficiarii programului, organizația care a implementat programul, partenerii și finanțatorii programului).

Avantajele acestei abordări sunt:

- accent pe participanți;
- gamă largă de beneficiari care participă;
- scopul este învățarea;
- design flexibil;
- metode de apreciere rapidă;
- participanții din exterior vin în calitate de facilitatori.

Indicatori ai programelor

Indicatorii unui program pot fi definiți drept orice valori care pot fi calculate sau măsurate și care ne pot da informații despre gradul de succes al îndeplinirii obiectivelor unui program.

Obiectivele sunt așteptări exprimate în termeni cantitativi (de exemplu, se așteaptă o creștere economică anuală de 5%) iar indicatorii sunt măsurători reale, sunt fapte (indicatorul creștere economică se măsoară la trecerea unui an de la anunțarea obiectivului; dacă este mai mare sau egal cu 5%, obiectivul a fost îndeplinit). Pot exista mai mulți indicatori pentru fiecare obiectiv și de aceea este foarte important ca indicatorii propuși să fie cu adevărat cele mai bune măsuri ale îndeplinirii obiectivelor.

Evaluarea programelor trebuie legată de efectele pe care și le propune să le măsoare și de obiectivele propuse. O schemă a legăturii dintre diferitele nivele ale efectelor și obiectivelor este:

Indicatorii pot fi grupați în șapte mari categorii: beneficii sociale (BS), costuri sociale (CS), rezultate (R), beneficiile programului (BP), costurile programului (CP), outputuri (O) și inputuri (I).

Acești indicatori vor fi folosiți în toate evaluările propuse și trebuie incluși (în măsura posibilităților) în monitorizarea programelor.